CELLA SERGHI

ROMAN

PÎNZA DE PĂIANJEN

CELLA SERGHI

PÂNZA DE PĂIANJEN

Ediţia de faţă reproduce textul apărut la Editura Cartea Românească, 1978

Coperta: V. PENIŞOARĂ-STEGARU

ISBN 973-38-0026-0

CELLA SERGHI

PÂNZA DE PĂIANJEN

SCRISUL ROMANESC
Craiova, 1990

Mamei mele

MOTO:

Je crois que le secret de votre tristesse, (car vous êtes triste, Laura), c'est que la vie vous a divisée. L'amour n'a voulu de vous qu'incomplète.

Vous répartissez sur plusieurs ce que vous auriez voulu donner à un seul...

ANDRE GIDE

I

Camera în care mă trezesc e salonul. Din mobila de altădată au rămas doar scaunele tapisate cu mătase şi două fotolii la fel. Altădată erau îmbrăcate în huse. Divanul pe care lenevesc acum, aproape până la ora prânzului, nu exista, iar eu nu aveam voie să lenevesc.

În locul pianului stătea altădată pianina; pe ea, aceleaşi fotografii de oameni bătrâni, bunicii mei, pe care nu i-am văzut niciodată, şi un copil gol, întins pe o blană, fratele meu, pe care nu l-am cunoscut nicicând. Deşi mobila a rămas aceeaşi, ca şi cele mai multe tablouri – unul reprezintă garoafe şi e iscălit Marie, altul, margarete, e semnat Eugenia, o Veneție fadă, pe care, într-un colț, scrie oblic: „Souvenir de la pension, Rodica“ – şi eu, pe vremea când eram ca un adevărat pui de chinezoaică, înțepenită într-un costum național oltenesc – totuşi, odaia asta nu mai seamănă de loc cu salonul de odinioară, când doamnele cu voaletele ridicate numai până sub nas, atât cât să poată băga în gură lingurița de dulceață, mă întrebau: „Ilinco, spune tu frumos, cum te cheamă?“ sau „Pe cine iubeşti tu mai mult, Ilinco, pe mama sau pe tata?“.

Teracota înaltă, sculptată minuțios, a fost înlocuită cu una joasă, largă, de plăci lucioase albastre. Albastre sunt şi draperiile grele de catifea, şi covorul adânc de pe jos. Tapetul e de culoarea aurului vechi, ca şi ramele tablourilor, printre care acum, atârnă un Balcic de Tonitza, o turcoaică de Iser şi o schiță de Petre Barbu: capătul digului Mangaliei. Mi-a dat-o Diana după bacalaureat, deşi era lucrul la care cred că ținea cel mai mult pe lumea asta. Sau poate tocmai de aceea.

— E unsprezece jumătate, Ilinco. Scoală-te, dragă! Se aude prin uşă vocea mamei, cu un „dragă“ arţăgos, ca în toate zilele.

Marioara mi-a adus un plic, pe care era adresa mea, cu numele scris greşit, Elena în loc de Ilinca Dima. Un plic de hârtie cartonată, nelipit. Înăuntru, o invitație: „Pictorul Petre Barbu vă roagă să onorați cu prezența dumneavoastră vernisajul expoziției“…

Am rămas în picioare, uluita. De unde ştie Petre Barbu că exist şi, dacă i-a pomenit cumva Diana de mine pe vremea întâlnirii lor la Mangalia, cum de-şi mai amintea, fie şi greşindu-mi numele. Citesc şi recitesc nedumerită: „Vineri, 15 martie, ora 12“. Oare azi e vineri?

Am vrut să iau ziarul să văd în câte avem, dar, zăpăcită, m-am repezit la fereastră. Ploua mărunt. Mi-am făcut socoteala că, în douăzeci de minute, mă pot îmbrăca şi, cu un taxi, pot ajunge la timp. (Abia mai târziu mi-am dat seama că la un vernisaj nu e necesar să fii punctual ca la gară.)

Am lăsat-o pe mama buimacă. E întâia dată când mă îmbrac atât de repede şi izbutesc să ies în oraş înaintea prânzului. Îl voi cunoaşte pe Petre Barbu în sfârşit. Îl voi vedea, după ce ani de zile l-am gândit în chip şi fel. Sunt tulburată de parcă eu aş fi îndrăgostită de el, şi nu Diana. Desigur că a primit şi ea o invitație…

Ploaia se întețise. În stație, niciun taxi. Abia la jumătatea drumului, o maşină, derapând brusc, s-a oprit în fața mea. M-am aşezat lângă şofer şi l-am rugat să meargă repede, cât mai repede. Puțin a lipsit să ne ciocnim. Geamurile erau acoperite cu picături care se scurgeau pe parbriz. Nu ştiam unde suntem. În față, curățitorul dădea picăturile de-o parte şi de alta şi un triunghi de geam rămânea mereu neted. Mă gândeam cu emoție că am să-l cunosc în sfârşit. Petre Barbu…

Pentru mine, Petre Barbu e aproape un personaj de roman. Nu l-am văzut niciodată, dar ştiu cum vorbeşte, cum se mişcă şi de multe ori s-a întâmplat, făcând

cunoştinţă cu cineva, să-mi spun: seamănă cu Petre Barbu. De ce a ocupat atâta loc în gândurile mele de adolescentă? Poate fiindcă trăiam pe atunci numai din confidenţele Dianei, şi eroul era el, poate fiindcă nu aveam şi eu eroul meu, sau poate fiindcă e singurul capitol din viaţa Dianei pe care-l cunosc atât de bine.

A fost mai multă lume decât la orice vernisaj. M-a zăpăcit mulţimea aceea de femei elegante, şi, nu ştiu cum, îmbrăcate de parcă se vorbiseră, cu *tailleur*-uri garnisite cu astrahan sau cu vulpi argintii, cu pălării mici şi cu voaletă. Ca de obicei.
m-am simţit stingherită. Eu eram în haină de ploaie şi basc; pantofii lăsau urme murdare pe parchet.

M-am uitat peste tot să-l găsesc pe Petre Barbu. Deşi nu-l văzusem nici măcar într-o fotografie, eram sigură că-l voi recunoaşte oricând. În înghesuială, o căutam pe Diana, când m-am pomenit în faţa Adrianei şi a bărbatului ei:

— Ilinco, vii după masă la noi, neapărat ?!

I-am privit zăpăcită. Nu înţelegeam ce caută acolo şi de ce mă aşteptau „neapărat“ în după-amiaza aceea.

Petre Barbu nu era nicăieri. Gândul că s-ar fi putut schimba de la imaginea pe care mi-o făurisem din scrisorile Dianei în vara când îl cunoscuse la Mangalia nu mi-a trecut prin cap. Fără să vreau, am privit şi tablourile. Cele mai multe erau străzi din Marrakech, ziduri, piaţete, oameni cu turbane şi şalvari şi atâta soare, lumină şi căldură, încât cenuşiul şi ploaia rece de afară m-au uimit ca o realitate în care te trezeşti brusc dintr-un somn greu.

L-am cunoscut pe Petre Barbu.

Mama mă tot întreabă ce s-a servit după-amiază la ceai la Adriana, ce rochie purta Angela, despre ce s-a mai vorbit. Nu ştiu ce să-i răspund. Ştiu numai că l-am cunoscut pe Petre Barbu, că l-am văzut, că mi-a strâns mâna, că am vorbit cu el.

Şi când mă gândesc că eram hotărâtă să nu mă duc... (De atâtea ori am hotărât la fel!)

Plecasem cu intenţia de a mă duce la croitoreasă, apoi

prin magazine, după nişte nasturi. Mamei n-aveam să-i spun adevărul ca să nu mă certe că sunt sălbatică şi să nu-mi mai enumere toate relațiile pe care le-a rupt din cauza mea. Dar pe bulevard, în dreptul Căii Moşilor (lângă simigeria unde, pe vremuri, mâncam dovleac cu Diana), s-a oprit lângă mine o maşină. Era Angela, care m-a îndemnat să mă urc. Se ducea şi ea la Adriana. Aş fi vrut să-i explic că eu am alte treburi, dar cum maşina nu mai putea să stea în punctul acela, am intrat, şi până să apuc să nimeresc şi eu un cuvânt, şoferul a oprit înainte de statuia Rosetti, în fața casei Adrianei.

Credeam că totul se va întâmpla ca de obicei. Şi, într-adevăr la început aşa a fost: Angela s-a plâns că i-a plecat bucătăreasa, s-a vorbit despre cură de slăbire, rețete de prăjituri, despre rochii, despre *Schwester*. Adriana a insistat să mai luăm un sandvici, apoi amândouă m-au întrebat în acelaşi timp dacă e adevărat că Diana divorțează.

— E adevărat că a prins-o bărbat-su în garsoniera unui licean?

Fără să ridice ochii din puloverul pe care-l împletea cu cârlige, Angela, care ştia tot, a completat: „băiatul arhitectului Ion Rădulescu".

De data asta, Adriana a lăsat lucrul din mână.

— Ştefăniță? Dar e la Paris de câțiva ani; studiază medicina. Îl cunosc foarte bine... Cu Michette Rădulescu am fost prietenă...

— Ei bine, vara asta Ştefăniță a venit în vacanță. Au trăit în acelaşi cort, pe malul mării. Angela dădea amănunte. Adriana asculta, lacomă. Eu am rămas pe gânduri... Ştefăniță, Michette... Adolescența Dianei, vacanțele la Mangalia de care-mi vorbea cu exuberanță şi totuşi cu acea, umbră de melancolie care n-o părăsea. Dar ce rol mai pot juca în viața ei prietenii de atunci... Ce este viața Dianei, de unde îşi trage forța asta ciudată, seva asta bogată şi grăuntele de mister care alimentează nevoia de scandal de atâția ani?...

— Te-am indispus, Ilinco? Nu-ți place să-ți atingem idolul... Tu ştii că şi noi am ținut la ea. Nu pot să uit aparițiile ei. Rochia cu pisici... Ții minte, Adriana? La un *gardenparty* a apărut cu o rochie simplă albă dintr-un fel de stofuliță. Foarte strâmtă până în talie, de unde fusta se desfăcea larg şi se înfoia. Pe lângă tiv, de jur împrejur, erau brodate cu arnici negru pisici care alergau după un ghem, câte pisici atâtea ghemuri... Şi când dansa şi se învârtea, rochia se înfoia, şi pisicile alergau, nebune, după ghem.

— Ce succes a avut! oftă Adriana. Purta o florentină imensă, cu o panglică neagră de catifea, care atârna pe spate, în chip de „suivez-moi, jeune homme“...

M-am uitat la ceasul de pe mână şi m-am ridicat.

— La şapte trebuie să fiu la ora de gimnastică...

În acea clipă s-a deschis uşa şi a intrat soțul Adrianei, împreună cu un bărbat care purta un palton sport de păr de cămilă şi-şi ținea bascul în mână.

— Pictorul Barbu, la ai cărui vernisaj am fost azi cu toții, afară de el, mi l-a prezentat soțul Adrianei.

— Ilinca Dima.

Ne-am uitat unul la altul, surprinşi. El a zâmbit, şi amuzat, şi trist.

— Ilinca?

Parcă a intrat ceva din prezența Dianei, din anii de şcoală.

— V-ați cunoscut la Paris? a întrebat Adriana, intrigată.

— Nu, a răspuns Petre Barbu cu un aer puțin misterios.

Soțul ei a povestit că l-a întâlnit pe Pierrot (Diana îi spunea Petre, şi cu câtă dragoste!) ieşind de la frizer. Nu se văzuseră de trei ani.

— Cum de-a primit să vie când i-am spus că nevastă-mea are prietene la ea n-o să înțeleg niciodată. Dar ăsta-i Pierrot, ascuns şi complicat...

Nelu, cu obrazul roşu şi optimist ca o reclamă de bere, era, de obicei, volubil, voia să anime atmosfera, să facă „antren“.

— Pierrot dragă, scoate-ți haina... Ilinco, ce-i cu tine, ai

venit sau pleci? Aşa te-am pomenit, nehotărâtă. Fetelor, să vă spun ultima bombă; divorțează Diana Ioanescu.

Angela asculta cu atâta atenție să nu-i scape un cuvânt, că se uita cruciş (cum se uită copiii lacomi la sticla cu lapte).

N-am auzit amănuntele care au urmat. Repetam în gând: “Petre Barbu, Petre Barbu, iată-l în sfârşit, e aici lângă mine“şi căutam să-mi amintesc strângerea lui de mână, să mă încredințez că nu visez.

— Faimoasa Diana Slavu! au exclamat Adriana şi Angela deodată.

Mi-am luat rămas bun. Petre Barbu nu-şi scosese haina; simțeam că plecarea mea va fi un prilej binevenit pentru el ca să scape de-acolo (îl cunoşteam atât de bine!). Şi aşa a fost.

Am plecat împreună. În ascensor aş fi vrut să spun ceva, dar, ca de obicei, mi se părea că-ți trebuie curaj ca să întrerupi tăcerea. Îl priveam, zâmbeam. El, tot aşa.

Pe stradă, umezeală, ceață. Ne-am oprit o clipă în fața casei.

— Parcă nu mai plouă, a spus, privind cerul. Dumneata încotro ai drum, domnişoară?

— În jos, către Liceul Lazăr.

— Atunci te-nsoțesc, dacă-mi dai voie.

— Bineînțeles.

Ar fi trebuit să iau tramvaiul 14 până la Cişmigiu şi apoi pe 7, care urcă pe Uranus, sau o maşină, altfel nu mai puteam ajunge la cursul de gimnastică la timp, dar nu voiam să mă despart de el. Mi-era teamă că, dacă pleacă, îl pierd şi aveam să-i pun o întrebare. M-am gândit totdeauna că, dacă l-aş vedea pe acest om măcar un minut în viața mea, l-aş întreba de ce n-a iubit-o pe Diana, cum de n-a iubit-o?!

I-am spus că mă aşteptam să-l văd la vernisaj. Mi-a răspuns că nici nu s-a gândit să se ducă. Expoziția i-au aranjat-o nişte prieteni, tot ei au trimis şi invitațiile. Apoi, cu totul neaşteptat:

— Ce mai face Diana?

Trebuia să cobor trotuarul în fața statuii Rosetti. Petre Barbu mi-a apucat brațul şi m-a sprijinit la timp ca să nu cad. Până pe trotuarul celălalt, care face colț cu Bulevardul Domniței, circulația era mare şi, sub pretext că sunt atentă la maşini şi trăsuri, am amânat răspunsul pe care-l aştepta. Mi se părea că Petre Barbu seamănă cu cineva. Acelaşi zâmbet se ivea într-un colț al gurii, ironic şi dezamăgit. Preocuparea acestei asemănări am avut-o poate din primele clipe: acelaşi fel de a tăcea şi de a vorbi fără să te privească, pentru ca apoi, dintr-o dată, să-şi pună asupra ta toată privirea, grea. Aceleaşi distanțe mari între lucrurile spuse. Şi, deodată, nu ştiu de ce tot în legătură cu Diana, mi-a venit în minte Alex.

— Pe Alex Dobrescu îl cunoaşteți?

Spre marea mea mirare, a răspuns:

— Da, suntem prieteni buni, deşi nu ne vedem cu anii.

Am crezut că va dori să cunoască rostul întrebării mele, dar, fiindcă tăcea, am spus:

— Semănați foarte mult.

— Şi Diana?

— O voi vedea chiar acum, avem oră de gimnastică de la şapte la opt. Nu voi ajunge decât la sfârşitul orei, dar n-are importanță.

Mă simțeam stingherită. Obişnuită să tac în voie în timp ce ceilalți vorbesc, acum, în liniştea care se prelungea, fraza mea mi se părea lungă, nu ştiam cum să mă opresc, dădeam explicații inutile.

— Tot aşa bune prietene sunteți?

M-am făcut că nu înțeleg.

— Cum tot aşa?

— În vara aceea, la Mangalia, de câte ori o vedeam pe plajă sau sub cort cu un creion şi o hârtie, o întrebam: „Tot Ilincăi îi scrii?“ Şi ea răspundea: „Tot“. Azi, când am auzit numele dumitale, parcă l-am văzut scris pe plic: Ilinca Dima. Am pus de câteva ori scrisori la poştă pentru dumneata. Şi, după o tăcere: Mă intriga că ți le trimetea

„recomandat“. O dată era cât pe-aci să deschid plicul.

L-am privit atât de uimită, încât s-a simțit dator să adauge:

— Eram îndrăgostit de ea…

I-am răspuns, aproape supărată:

— Nu cred.

A zâmbit amuzat.

— Ei, asta-i! şi a adăugat: În vara aceea, toată Mangalia roia în jurul ei…

Îmi venea să strig: „Nu-i adevărat, numai ea te-a iubit! Dumneata n-ai iubit-o! Dacă ai fi iubit-o, i-ai fi spus-o şi toată viața Dianei ar fi fost alta.“ Totdeauna am crezut asta. Dar bineînțeles că n-am spus nimic. Am băgat de seamă, de altfel, că dacă tac, continuă totdeauna el, după o pauză mai mică sau mai mare.

— Cum mai e Diana? Tot aşa de frumoasă?

— E mai frumoasă acum, dar mie-mi plăcea mai mult pe atunci… Dumneata o găseai frumoasă?

— Nu şi da, cum să-ți explic? Când o vedeai apărând, ți se părea foarte frumoasă. Când te uitai mai bine, spuneai: nu, nu-i frumoasă, dar „are ceva“ şi te-ntrebai ce are. E drept că avea şi neastâmpărul celor şaisprezece ani. Parcă era o pisică prea mare…

— Aşa e şi acum…

El a continuat, ca şi cum n-ar fi auzit.

— Dar dacă cineva, mai ales o femeie, spunea că, de fapt, nu-i frumoasă îți dădeai seama că e foarte frumoasă. Apoi, ca pentru el: Cel mai frumos păr care l-am văzut vreodată: viu, neliniştit, ca şi ea. Schimba nuanța după ore, după vreme. Am vrut de atâtea ori să-l prind în pânzele mele, dar ba era roşcat aprins, ba cenuşiu, trist. Apoi, cu interes: Cum îl poartă acum? Tot desfăcut, pe umeri?

— E lung. Îl strânge, aşa că atrage mai puțin atenția. Dar când îl desface…

— De ce îl poartă strâns? Păcat! Părul Dianei…

Eram în colțul Căii Victoriei. Trebuia să coborâm

trotuarul şi să-l urcăm iar, în dreptul Librăriei Alcalay. Petre Barbu mi-a apucat braţul şi m-a strecurat cu abilitate printre oameni şi vehicule. Deşi era urât şi umed, pe stradă circulaţia era mare. De partea cealaltă, mai ales, pe Calea Victoriei, pe trotuarul care-i peste drum de Cercul Militar, oamenii parcă nu aveau fiecare un itinerar iu propriu, ci se mişcau cu toţii deodată câte puţin. Petre Barbu tăcea, preocupat. Eu îl priveam în voie. Nu era prea înalt, dar bine legat. Obrazul roşcat, pieliţa arsă de soare şi de vânt, ca oamenii care trăiesc la ţară. Era aşa cum mi-l descrisese Diana.

Ne-am despărţit în dreptul străzii Brezoianu, de unde am luat un taxi. Nu mi-a propus să mă conducă. I-am spus că mi-ar face plăcere să mai stăm de vorbă şi l-am întrebat dacă-i pot telefona. Nu are telefon. I-am dat numărul telefonului meu. Mi-a promis c-o să telefoneze foarte curând şi c-o să vie.

Să fie adevărat că a iubit-o pe Diana? Numai atât aş vrea să ştiu. Dar aş vrea să ştiu cu amănunte, să ştiu sigur, tot aşa sigur cum ştiu că l-a iubit Diana. Dar de ce nu l-am întrebat chiar acum: „Dacă ai iubit-o de ce nu i-ai spus-o"… De ce nu i-ai spus simplu: „Diana, vreau să fii nevasta mea". Câţi ani sunt de când îmi veneau de la Mangalia confidenţele ei tulburătoare şi aşteptam, înfrigurată, acest sfârşit fericit, ca în filmele în care, de la început, presupui că totul va avea un happy-end, numai fiindcă eroina e Lilian Harvey sau… Aş fi vrut atunci să împing zilele repede una după alta, cum întorci foile unei cărţi, ca să ajung mai repede la ultima filă, acolo unde Diana, cu părul mai zbârlit ca de obicei şi mai roşcat, cu ochii mai verzi, cu genele mai întoarse, cu dinţii mai sclipitori, incandescentă, aşa cum am văzut-o irupând în clasă de atâtea ori, îmi va mărturisi: „Ilinco, mă iubeşte Petre Barbu, vrea să fiu nevasta lui. M-a întrebat dacă vreau şi eu. L-am luat de gât… m-a sărutat"…

N-a fost aşa. Diana trebuia, probabil, să joace în piese care nu se sfârşesc bine.

Am ajuns foarte târziu. Exercițiul de echilibru era, de obicei, printre ultimele. Diana era pe bara orizontală. Tot timpul, pe drum, alături de Petre Barbu, m-a urmărit imaginea ei la şaisprezece ani. „Parcă era o pisică prea mare“, a spus Petre Barbu. Ce bine a văzut-o! Aşa era şi acum, ca o pisică mare. Pe bara de echilibru, în pantalonaşi scurți de satin negru, cu bluza de sport portocalie, cu pantofi de gimnastică, cu părul strâns simplu la spate, cu obrazul încălzit, fără urmă de roşu sau pudră, Diana nu părea să aibă mai mult de optsprezece ani. Dar Petre Barbu, în prima clipă, ar fi recunoscut-o greu. E încă foarte subțire, dar trupului ei îi lipseşte acum acea transparență, acea imprecizie, acea fragilitate care-i dădea altădată un farmec straniu. Era pe atunci ca o schiță luată în fugă. Acum apărea ca o sportivă de pe coperta unei reviste. Poate că aşa e Diana, cea pe care lumea o întâlneşte pe stradă, intrând într-un magazin sau aşteptând tramvaiul: o fată frumoasă, sportivă, veselă şi atât.

Am rămas în uşă câteva clipe. Nimeni n-a băgat de seamă sosirea mea. Toate privirile erau ațintite la bara orizontală. Diana, cu un picior pe bară, cu celălalt îndoit către piept, căuta, cu brațele întinse lateral, echilibrul. Piciorul de pe bară, încordat nervos, cu muşchii întinşi, pierduse plinătatea lui obişnuită, părea exagerat de lung, vibra. Brațele oscilau lateral, parcă mai lungi ca de obicei. Şi nu mai avea nimic din moliciunea unei pisici leneşe; dimpotrivă, era întinsă şi atentă, ca o panteră la pândă. Fetele erau tot aşa de concentrate ca şi ea. O urmăreau ținându-şi parcă respirația. Ochii fixau un punct pe bara verticală către care mergea. Şi-a îndreptat piciorul, l-a pus jos şi l-a adus pe celălalt din ce în ce mai în față, apoi l-a îndoit către piept, clătinându-se spre dreapta şi spre stânga. Ştiam că-i este teamă, „un fel de teamă nervoasă“, cum a încercat deunăzi să-mi explice. A şi cerut să fie scutită de exercițiul ăsta, dar nu i s-a îngăduit. Acum trebuia să pună încă o dată piciorul pe bară şi să-l ridice

pe celălalt, ca să ajungă la capăt. Dar, sprintenă, a sărit pe podea. Nu ştiu ce i-o fi spus profesoarei: i-a zâmbit răsfăţat, apoi a râs cu gura toată. Când o vezi pe Diana, te farmecă surâsul ei, strălucirea dinţilor ei neobişnuit de albi îţi ia ochii.

— M-am făcut de râs, Ilinco! Ai văzut? N-am mai putut. Dar ce-i cu tine? De ce-ai venit la sfârşitul orei?

Avea o vibraţie în glas, o febrilitate care crea de la început un climat al ei,

Ne-am aşezat în vestiar pe bancă, în dreptul stupului de dulăpioare albe în care ne ţineam lucrurile, apoi m-am uitat în ochii ei, în plin.

— Ştii pe cine am cunoscut azi, Diana?

— Nu ştiu

— Ghici!

— Asta-i acum! Hai, spune repede!

— M-am gândit: „Câtă pasiune pune aşa, obişnuit, în fiecare cuvânt !“ şi am răspuns întârziat ca un actor care-şi calculează efectul:

— Petre Barbu…

Diana a întors puţin capul, privirea i s-a risipit prin zid, departe. Zâmbetul i-a devenit trist. Era acum în jurul ei o fluiditate care o făcea într-un sens ireală. (Asta era Diana, pe care o cunoşteam poate numai eu.) A şoptit ca pentru ea: „Petre Barbu, Petre Barbu“… După un timp s-a întors către mine, şi-a dus mâna la frunte, apoi mi-a luat mâinile într-ale ei şi ca un lucru foarte grav, asupra căruia chibzuise mult, dar care acum părea să fie definitiv hotărât, mi-a spus aproape în şoaptă:

— Ştii că plec la Paris?

— Când?

— Foarte curând.

Am înţeles că nu-i o plecare obişnuită şi am întrebat:

— Pentru cât timp?

— Nu ştiu…

— Şi bărbatul tău?

— Tocmai asta e greutatea. Michi e amărât, e trist. Mi-e

greu să plec, Ilinco. Mă frământ zi şi noapte. Să plec? Să nu plec? Acum e hotărât. E sigur azi, dar mâine cine ştie, poate iar nu va fi. Nu ştiu ce să fac, nu ştiu cum e mai bine. N-am ştiut că ţin atât de mult la Michi. Sunt foarte legată de el, Ilinco. Apoi, ca pentru ea: Mi-e foarte drag.

Aş fi vrut s-o întreb: „Atunci de ce pleci?“ Dar luasem obiceiul să nu ne punem întrebări, nici eu ei, nici ea mie.

— Il ştiam pe Petre la Marrakech, a spus apoi, puţin absentă.

— S-a înapoiat de curând. L-a întâlnit bărbatul Adrianei şi l-a adus acasă. Eram acolo. Pe stradă a vorbit de tine şi, închipuieşte-ţi, mi-a spus că atunci, la Mangalia, te-a iubit!

— Ţi-a spus asta? Ochii Dianei s-au făcut mai verzi, mai umezi, părea că se topeşte în ei o lume neştiută, genele erau foarte întoarse şi mirate. Nu-i adevărat, Ilinco, nu m-a iubit. Niciodată nu va şti omul ăsta cât rău mi-a făcut. Am rămas cu un dor... cum să-ţi explic?... neliniştea mea... Şi într-o zi am întâlnit un om care-i semăna. Grozav îi semăna. Ascultă, Ilinco, am nişte... caiete... Dacă plec, ţi le las. Şi, după o clipă de reflecţie: Ţi le dau şi dacă nu plec.

Diana îşi ţinea genunchii în braţe, se legăna şi privea drept în faţă, pe fereastră. Ploua şi era întuneric. Nu se vedea nimic afară. Vorbea fără să mă privească, se uita atent către fereastră, dar simţeam că nu priveşte decât în ea, şi ea era toată dincolo de înfăţişarea asta de fată blondă, sportivă. A spus rar (de obicei vorbea repede):

— Nu-i un jurnal. Sunt amintiri din copilărie, la început. Apoi alte amintiri, din adolescenţă, de mai târziu, de acum, aşa cum mi-au venit în minte, aşa cum mi-a venit să le aştern pe hârtie. O să vezi...

Apoi a tăcut îndelung. Parcă era o frunză abia atinsă de vânt sau faţa apei uşor înfiorată de briză. S-a sculat brusc, a ridicat mâinile în sus şi a început să le coboare prin spate, aşa încât să tragă tot corpul în jos, până ce, proptită pe picioare şi pe mâini, a făcut o punte. Când a revenit în poziţie verticală, aprinsă la faţă, a spus, ca şi când ar fi ştiut o reţetă, numai pentru mine:

— Când vezi că nu merge, fă puntea.

O fetiță, cu ochii mari şi năsucul ca un bob de fasole, a venit s-o cheme pe Diana în sala de gimnastică, fericită că poate fi utilă. Mi-a spus că e de la cursul de copii şi o cheamă Olguța.

Întâia dată am văzut-o pe Diana în vacanța care a precedat intrarea mea în clasa a cincea de liceu. Eram la Ocna-Sibiului, în parc, şi mă plictiseam pe o bancă. În mână țineam, ca de obicei, o carte, pe care n-o citeam.

Aveam paisprezece ani: nici înfățişare de fetiță, nici de adolescentă – mama spunea „vârsta ingrată“. Rochiile mele nu erau nici deasupra genunchilor, cum poartă copiii, nici mai lungi, cum poartă codanele. Şosetele ajungeau până sub genunchi. Două degete mai sus era marginea rochiei. Pantofi de lac cu tocul ceva mai înalt decât la încălțămintea bărbătească. Părul îl împleteam în cozi, strânse tare pe cap, aşa ca să-mi rămână fruntea descoperită. Mama zicea că am fruntea inteligentă fiindcă e mare (eu eram de altă părere).

Nu cred să fi băgat de seamă cineva, în vara aceea, la Ocna-Sibiului, că mă aflu şi eu printre vilegiaturisti, deşi tare aş fi vrut să fie altfel. Lumea se ocupa de Diana Slavu. În parc răsuna ecoul numelui ei. Şi eu nu ştiam cine e, cum arată.

De câte ori trecea prin fața mea o femeie frumoasă, mă întrebam dacă nu-i Diana Slavu. Se spunea că nu-i frumoasă, dar adorabilă, încântătoare. Faptul însă că frumusețea ei era atât de discutată mă încredința că este frumoasă de-a binelea. După unii, semăna cu o reclamă de pastă de dinți, după alții, cu o reclamă pentru şampon de spălat părul. Am mai observat că, de câte ori cineva spunea despre ea: „De fapt, nu-i frumoasa“, se găsea altcineva care să-i ia apărarea: „Are un păr superb“, sau: „Dinți extraordinari“, sau: „Un ten magnific“. Se mai spunea: „Capul nu-i grozav. În fond, când te uiți mai bine, nu are nimic deosebit. Dar silueta e desăvârşită“. O dată, când mama a pretins că Diana Slavu e prea slabă, o prietenă a ei

a răspuns: „N-ai dreptate, *c'est une fausse maigre, et puis elle a des seins comme je n'en ai jamais vus*“...

Am auzit apoi despre ochii ei că nu sunt „cine ştie ce“, că sunt mai mult mici şi poate chiar uşor asimetrici „dar de un verde care nu te lasă în pace“, a râs un domn mai în vârstă. Iar altul, mai tânăr: „Sunt albaştri ca ai păpuşilor. Genele mai ales, lungi şi întoarse“. Mi-o închipuiam cu nasul în vânt, când am auzit că are nasul Cleopatrei, „un profil de medalie“ sau „parcă ar fi Brigitte Helm în *Mătrăguna*“.

Într-o zi mi-a atras atenția o femeie elegantă, cu un câine şpiț. Purta un bandou verde şi o rochie de *soie ecru* cu guler verde şi cordon verde lat. Pantofii cu tocuri Louis XV. Făcea paşi mici din cauza rochiei, strâmtă şi lungă până aproape de glezne. M-am întrebat dacă nu-i Diana Slavu. Nu, Diana are părul pe umeri, zburlit şi blond. Blond venețian, după unii; nordic cenuşiu, după alții.

Doi băieți s-au aşezat lângă mine, ca şi cum banca ar fi fost cu desăvârşire liberă. Obişnuită să nu fiu luată în seamă, totuşi nu pot spune că eram resemnată. Am dedus din faptul că unul spusese că n-a învățat nimic în ziua aceea, iar celălalt că a citit cincizeci de pagini la histologie, că sunt studenți la Medicină. Bruni amândoi. Unul purta pantaloni de casa gri, celălalt de doc alb. Am hotărât numaidecât că-mi place cel care nu învățase nimic şi purta pantaloni albi. Atunci au apărut, coborând din pădure, cu rachete şi mingi, patru băieți şi o fată. Unul dintre ci rămăsese mai în urmă şi striga: „Diana!“ Fata avea un păr blond-arămiu care, în ondulații mari, ajungea până la jumătatea gâtului. Părea că se amuză grozav. Râdea arătându-şi dinții strălucitori. Între băieți părea mică (e drept că purta pantofi de tenis), dar, ajunsă în dreptul nostru, s-a desprins de grup şi mi s-a părut înaltă. Era foarte subțire şi săltată ca un mânz. S-a apropiat de noi şi, zâmbind cu dinții, cu părul, cu ochii, în loc de bună ziua, i-a întrebat pe băieții de lângă mine: „Cum merge cu toceala?“ şi s-a îndepărtat fără ca interpelații, puțin năuci,

să fi apucat să spună ceva. Am urmărit-o cu privirea. Printre băieți, părea din nou mică, dar, singură, devenea iar înaltă. Picioarele lungi, umerii drepți, un mers fără mişcări din şolduri, Se vedea că vorbeşte când la dreapta, când la stânga, după mişcarea umerilor şi jocul pletelor. Purta o rochie de olandă albă, cu cute care începeau să se desfacă mai jos de şolduri. Brațele îi erau goale până la umeri. În jurul gâtului purta, înnodată, o batistă de mătase albastră cu buline albe. De departe, părul părea mai umflat şi de culoare mult mai închisă. Am crezut că-i nespus de fericită.

Într-o zi am aflat cu mirare că e de vârsta mea şi de atunci am început să trag şi mai mult cu urechea la tot ce spunea lumea despre ea. Parcă în jurul meu nu mai auzeam pronunțându-se alt nume decât al ei.

Mi-era ciudă, dar mi se părea foarte interesant că nimeni nu ştia ceva precis despre familia ei. Fiecare spunea:,. Am auzit că"… „Am auzit că părinții ei sunt de origine sârbi"…Ba nu, tatăl ei e bulgar." „Imposibil! Poate ruşi." „Am auzit că mama ei e rusoaică; dansează în balet la «Tănase «-." „Mama sau fata?" „De ce nu locuieşte la hotelul din parc?" „Diana are părul ondulat natural sau şi-l pune pe moațe?" „Are ondulații făcute cu apă sau cu fierul?" „E mai frumoasă mama ei sau ea?" „Mama ei a fost cântăreață"…

Într-o seară, când ieşea din parc, am urmărit-o la oarecare distanță. Am descoperit atunci în sat, la capătul unui drum prăfuit, casa ei. O casă mică, albă, țărănească, din cele cu două odăi şi o prispă. Din seara aceea am condus-o către casă mai multe zile de-a rândul, umblând la o oarecare depărtare şi având aerul că n-o bag în seamă. Ea se făcea că nu mă vede. Sau poate nu mă vedea.

O dată, ținându-mă după ea, am ajuns în cimitir. Cerul, de-o parte, roşu-aprins, de altă parte, albastru. În cimitir, o linişte copleşitoare.

Diana mi s-a adresat familiar:

— E frumos, nu?

— Da, am îngânat, emoționată.

— Inscripțiile mai ales. Le-ai citit? Sunt înduioşătoare. Uite, aici e şi poza.

Când am ieşit din cimitir, se înserase. Vitele se îndreptau fiecare spre curtea ştiută, cu o linişte gravă.

— Stai să vezi cum intră fiecare singură, fără să şovăie, pe poartă la ea acasă.

Pe una din prispe stătea o femeie slabă, cu un copil în brațe. Copilul a strigat către Diana: „Ica, Ica“.

— Bună seara, Gheorghiță, i-a spus serios Diana. Cum mai merg treburile, Mario?

— Ia, stau să-l văz pe amărâtu ăla, călca-l-ar vaca neagră!

— Lasă-l, Mario, găseşte-ți mai bine altul, că sunt destui…

— Dă-i în fenia că nu-mi trebuie altu.

Diana mi-a povestit că pe Maria a lăsat-o bărbatul ei, dar că în fiecare seară când trece pe-acolo, dacă-şi vede copilul în poarta, se opreşte şi mai stă de vorbă. Maria se mulțumeşte cu atât deocamdată, dar pe de altă parte face tot felul de farmece să-l întoarcă la ea, că tot cu vrăji i l-a luat o văduvă care stă cu trei case mai departe. Era sigură că într-o seară omul ei o să se oprească în fața porții să-şi vadă băiatul şi apoi o să intre în casă. Gheorghiță striga cât il ținea gura: „Ica, Ica, Ica-a-a”…

— Asta înseamnă în limba lui simplificată „Conița“ mi-a explicat Diana, şi s-a oprit în fața casei în care ştiam că locuieşte.

— Aici stau eu, mi-a spus, şi a adăugat, cu o oarecare ironie: Dumneata, probabil, la hotelul din parc.

La hotelul din parc, mama şi *Fräulein* m-au primit cu mutrele lungi şi frunțile încruntate. Întârziasem rău. Am ascultat cu nepăsare muştruluiala obişnuită, dar când am auzit că s-a hotărât, în lipsa mea, să plecăm a doua zi la Bucureşti am tresărit. Îmi făcusem, fără să-mi dau seama, iluzia că mă voi împrieteni cu Diana. La urma urmei, are vârsta mea, îmi repetam (aşa cum am auzit o fetiță

spunând despre Shirley Temple: „Şi ce-i dacă-i artistă de cinema? Şi eu am tot şase ani ! “).

În seara aceea, mama şi *Fräulein* au strâns lucrurile şi au început să împacheteze, sporovăind amândouă despre schimbările casei. La Bucureşti, tata a pus să se facă unele reparații ca să-i facă mamei o surpriză. Dar când s-a văzut deodată între zidari, tâmplari, zugravi şi vopsitori, i-a scris o scrisoare în care o poftea, amărât, acasă. Mama, la gândul că toți oamenii aceia „umblă pe parchet”, „strică şi fură”, a hotărât plecarea a doua zi de dimineață. Pentru mine asta însemna sfârşitul vacanței, însemna să n-o mai văd pe Diana şi mai însemna încă ceva: învățasem, din clasa întâi primară până într-a cincea de liceu, la Notre-Dame-de-Sion, aşa cum hotărâse mama. Cursul superior trebuia să-l urmez la liceu, cum era dorința tatii şi convenția făcută între amândoi de când am fost dată la şcoală, la şapte ani.

Din cauza unei epidemii de scarlatină, m-am dus la şcoală abia după Crăciun.

Pe un coridor lung şi întunecos, a doua uşă la dreapta, pe o tăbliță scria: Cl. a-V-a. Dinăutru se auzea un zgomot infernal. Când am deschis uşa, m-am oprit, speriată de o mulțime de ochi mirați şi iscoditori.

Aveam, uneori, în vis, senzația unei căderi de la înălțime, dar totdeauna, înainte de a ajunge la pământ şi a mă face țăndări, mă trezeam. Şi acum. Tot aşa. Aşteptam o minune.

Țineam încă mâna pe clanță, ca să pot da înapoi la nevoie, şi mă gândeam că ar trebui să simulez un leşin, că altă scăpare nu va veni. Nu mai puteam suporta toate privirile acelea mirate şi iscoditoare, care mă țineau țintuită în uşă. Atunci, ca printr-un miracol, s-a desprins o uniformă dintre celelalte şi m-am pomenit în fața mea cu Diana Slavu. Surâdea, întinzându-mi mâna. Dar eu țineam cu o mână ghiozdanul, şi cu cealaltă clanța. Nu ştiam cum să fac. Diana şi-a proptit mâna întinsă pe umărul meu, şi, cu cealaltă, m-a prezentat clasei cu o emfază care nu mi-a plăcut.

Domnişoara Ilinca Dima!

Glumea tot timpul. Râdea pentru orice fleac. Tot ce făcea, tot ce spunea era parcă pus între ghilimele. Diana nu intra pe uşă, irupea; şi avea zilnic ceva de povestit. Totdeauna grăbită, avea părui vâlvoi, ochii ei verzi scăpărau. Parcă o văd, chiar atunci, în prima mea zi de şcoală, dând buzna în clasă şi vestind fetelor că directoarea s-a tuns.

Cine nu o ştie pe directoarea noastră – o preadistinsă doamnă cu guler de dantelă şi rochie neagră cu o uşoară trenă, cu părul încolăcit în creştetul capului – nu poate înțelege panica şi veselia stârnite în clasă.

Dar pe mine această continuă nevoie de a face glume şi farse, de a fi permanent în centrul atenției mă dezamăgea, mă irita. Clasa era galeria ei.

La matematici aveam un profesor. Diana îl poreclise „Fie-A-B“, fiindcă, invariabil, îşi începea lecția trăgând pe tablă o linie cu creta groasă şi punând de o parte A şi de cealaltă B, spunea: „Fie-A-B“.

Într-o zi, înainte de ora de matematică, Diana a declarat dintr-odată, pe neaşteptate:

— Fetelor, vreau să-l cuceresc pe Fie-A-B.

Ideea a fost găsită foarte amuzantă, deoarece Fie-A-B era binecrescut, timid. Diana a ieşit din clasă în recreație, a intrat două minute după intrarea profesorului, dând buzna, ca şi când nu ar fi ştiut că ora a început, şi s-a oprit speriată. El a privit-o de parcă o vedea pentru întâia dată. Ea juca iscusit. Obrajii roşii, părul în dezordine, arămiu, avea aerul să întrebe cu fiecare fir: „Cum, sunteți în clasă, domnule profesor?!” . Mâinile, de-a lungul corpului, țineau uşor şorțul, ochii îl priveau în plin, verzi: „Sunt dezolată că n-am auzit clopotul, domnule profesor, regret…“. El a făcut o sforțare vădită ca să
treacă peste plăcerea de a o mai privi, şi alta ca să spună indiferent:

— Poftim în bancă, domnişoară.

La lecția următoare, Fie-A-B nu a găsit creta la tablă.

Diana a ieşit din bancă şi i-a dat o bucățică de cretă, din cele ce rămân de neîntrebuințat prin micimea lor. El a zâmbit:

— Cam mică...

Ea a scos din buzunar o cretă mare, neînceputa:

— Poftim una mai mare.

El a privit-o amuzat, ea a trecut în bancă, serioasă, şi toată ora s-a uitat în ochii lui, cuminte, şi l-a ascultat cu interes prefăcut.

La prima oră care a urmat, Fie-A-B a trecut, ca de obicei, la tablă, a tras o linie dreaptă, a mişcat buzele, dar în aceeaşi clipă, Diana, tare, în locul lui a spus:

— Fie A-B...

El a întors capul, să vadă cine a avut atâta îndrăzneală. Diana stătea cu gâtul îndoit, cu privirea în bancă, ascunsă toată sub părul acela năzdrăvan, care vorbea în locul ei: „Da, am fost obraznică, recunosc“. Apoi a ridicat capul şi, cu privirea scăpărând de puncte aurii, a adăugat: „N-o să mai fac altă dată...“ iar zâmbetul mărturisea: „Mă amuză să te tachinez, fiindcă-mi placi“.

Toate astea s-au petrecut, bineînțeles, într-o singură clipa* în care nu s-a schimbat între ei niciun cuvânt. Fie-A-B a continuat, întorcându-se cu fața către tablă:

— Ei da, fie A-B, după cum prea bine a observat domnişoara Slavu!

Tabla era totdeauna dinadins murdară pentru ora de matematică. Diana ieşea din bancă şi se ducea s-o şteargă, apoi trecea în bancă şi asculta cuminte, fără să-l privească mai mult decât o dată în timpul orei. Privirea asta noi vedeam că profesorul o aşteaptă, iar ea o calcula cu dibăcia unei adevărate cochete şi i-o dăruia când se aştepta el mai puțin. Câteodată nu-l băga în seamă deloc.

Clasa urmărea cu interes evoluția acestui flirt şi o admira pe Diana. Eu aveam chef s-o bat. Totuşi, de câte ori se credea neobservată, cădea pe gânduri, tristă. Părea că se desprinde cu totul de lumea dimprejur, părea că mai e o lume înlăuntrul ei, căreia îi aparține, pe care o lua în

serios, în care era gravă. Ochii ei căpătau atunci o culoare întunecată, de nepătruns, ca o apă foarte adâncă. Diana parcă pornea într-o călătorie lungă, subterană, la capătul căreia poate se regăsea pe ea, alta decât aceea pe care o vedea toată lumea. Din zâmbetul ei vesel, zglobiu, nu mai rămânea decât o fărâmă tristă.

Câți ani sunt de-atunci?...

Azi, când m-am sculat de la masă, a sunat telefonul...

Pot să trec peste câteva minute?

Nu i-am recunoscut vocea. Nu şi-a spus numele. Dar am ştiut că e Petre Barbu.

Şi am avut iar, de cum a intrat pe uşă, impresia unei uluitoare asemănări cu Alex Dobrescu... Asemănare cu atât mai curioasă cu cât venea de dincolo de trăsături şi aparențe. Amândoi, tipuri de blonzi, cu pielea arsă de soare şi vânt. Dar Petre Barbu are părul aspru, ca de bidinea, şi-i castaniu-roşcat. Culoarea deschisă a ochilor variază, ca la pisici, între galben şi verde. Genele, lungi şi întoarse. E foarte lat în umeri şi îngust în şolduri, destul de înalt şi cu o aparență de mare soliditate. Alex are părul moale, cu o meşă care-i cade în ochi, şi în mai multe nuanțe de blond decolorat de soare, ca şi al femeilor prost oxigenate; pe deasupra e „platin“, ca al unor copii de la țară. Un păr moale, zburlit, care se desface în cărări capricioase. Alex are reputația de sportiv încercat, campion de patinaj şi de tenis, ia parte la concursurile de bob şi sky, aleargă în cursele de jokey amatori... Altminteri, dacă n-ai şti toate astea, ai vedea că-i cam adus din spate şi, parcă prea slab. Ochii cenuşii, câteodată foarte albaştri, genele drepte, cu firele dinspre tâmple mai lungi, trase parcă anume ca să-i dea un aer pleoştit. Cred că asemănarea dintre ei e făcută din acest aer amărât, dintr-o lene în a vorbi, şi parcă şi în a trăi, un fel de dezavuare... Parcă ar avea un dor neîmplinit şi o nevoie de mângâiere, de înțelegere, de indulgență. „Aceeaşi pastă de om“, ar spune Diana.

Petre Barbu s-a aşezat pe taburetul scund din fața

căminului, şi-a încălzit mâinile. Am vrut să-l întreb dacă-i frig afară, nu ieşisem din casă, dar mi-am dat seama că ar putea să creadă că vreau să fac „conversație“ după tipare obişnuite. Când s-a sculat, a început să privească atent tablourile şi s-a oprit cu interes la turcoaica de Iser… Vorbind despre Mangalia, a fost surprins că n-o cunosc altfel decât din povestirile Dianei. Când a dat peste schița făcută de el altădată pe o foaie de bloc— digul Mangaliei până la far – i-am povestit cum a ajuns la mine.

— Diana era totdeauna foarte neliniştită când se înapoiau tezele, sau la examen. Devenea albastră la față de emoție. Cu atât mai mult la bacalaureat. O văd lividă, cu un zâmbet ciudat, cu ochi sticloşi. Mi-a spus: „Toată viața mea ține de bacalaureatul ăsta, mi-e frică şi mi se pare că nu ştiu nimic. Totul e încâlcit.“ „Ai să străluceşti, ca de obicei“, i-am spus. „Dacă trec, Ilinco“… „Ei, ce-mi dai dacă treci, ba chiar cu brio!…“ *„Digul Mangaliei.* Nu am nimic mai scump“…

Petre Barbu mă asculta atent, cu ochi de dulău recunoscător.

— Aici era baraca Hrisulei, nu-i aşa? l-am întrebat.

— Da, aici era…

— Hrisula era o fată cu ochi de orientală, cu tenul măsliniu şi părul ca păcura, nu-i aşa? Aici, la capătul digului, avea o baracă… unde se mânca dulceață, semințe şi porumb fiert…

Petre Barbu m-a privit, surprins şi îndurerat. Apoi m-a întrebat iar, cu un zâmbet obosit şi aşa ca să înțeleg că întrebarea i se pare în primul rând lui o copilărie:

— De mine ți-a vorbit?

— Mereu, în anul acela… Uneori cădea pe gânduri şi tot timpul avea o nelinişte… O vibrație în glas… Dumneata ştiai, nu-i aşa? Şi cu o privire dreaptă, de parcă l-aş fi strâns cu uşa: Dacă ai iubit-o, de ce nu i-ai spus-o? Numai fiindcă te îndoiai de seriozitatea ei? Nu aveai alte motive?

Întrebarea din urmă l-a surprins, l-a tulburat.

— Nu eram liber în vara aceea… Câteodată voiam s-o iau

într-o barcă şi să plec cu ea, întâmplă-se orice! Nu pot să spun că o iubeam. Mă obseda. Şi nu fizic. Nu... Nu ştiu... Aşa cum mă atrage largul mării... sau o floare pe crestele munților.

— N-ai iubit-o?...

Petre Barbu a tăcut. Eu m-am sculat, m-am dus în biroul tatii – acolo unde îmi țin câteva caiete şi o mulțime de fleacuri din şcoală – am luat scrisorile Dianei, i le-am adus şi am spus:

— Sunt sigură că, după atâția ani, nu mai înseamnă o indiscreție. Te rog să citeşti până ce aduc cafelele.

„Mangalia, 17 iulie...

Ce fericită aş fi să mâncăm la restaurant! Dar noi mâncăm acasă. Mama face menajul, fiindcă e mai ieftin aşa. Dacă am lua masa la restaurant, l-aş vedea pe Petre Barbu tot timpul prânzului. Şi aşa îl văd, dar mai puțin. Mănânc repede şi ies de acasă ca să cumpăr gazeta. Ziarele sosesc la două, căldura e sufocantă, dar nu-mi pasă. Cred că înțelegi că, dacă n-ar fi decât gazeta, aş suferi din cauza căldurii, groaznic. Aşa, nu sufăr decât de nerăbdare.

După ce iau jurnalul, intru în restaurant şi mă aşez la masa unor cunoştințe.

Desigur că nu totdeauna mă pot instala în aşa fel ca să-l pot vedea bine. Dar mă mulțumesc să-l văd şi numai din profil, sau complet din spate, şi uneori numai o clipă, atât cât trec prin restaurant.

El habar n-are.

Diana”.

„Mangalia, joi...

Şi azi m-am dus la restaurant, ca în toate zilele. La două după masă, aici e o căldură ca în Sahara. «El» nu era. M-am uitat bine peste tot. Sunt sigură că toată lumea se întreba cine m-o fi interesând. Cine ar putea bănui că-i tocmai Petre Barbu ? E atât de şters! Toată Mangalia se ocupă de mine. (Nu ştiu de ce!)

Amărâtă că nu l-am găsit, m-am dus pe plajă (aveam pe mine costumul de baie sub rochia de creton). Mi-am scos rochia şi m-am întins pe nisip, în plină nămiaza. Soarele ardea şi, în acelaşi timp, bătea briza, marea se frământa necontenit. (M-am gândit că are şi ea o zi proastă, ca şi mine.) Mai departe era cineva întins pe nisip. S-a sculat. I-am urmărit paşii. Venea spre mine. Bătăile inimii parcă mi s-au oprit.

Ilinco, ai ghicit, nu? era el, – «Pierrot» ! Aşa i se spune. Petre, Petre, Petre, Petre! Îmi ciocănea inima, de parcă voia să-i dau drumul să iasă.

Eram încredinţată că va trece mai departe după un bună ziua spus ca o concesie. N-a fost aşa. S-a aşezat lângă mine. Fără un cuvânt. Tăcea...

— E foarte interesant ce spuneţi, domnule Barbu !

— Vrei să auzi ceva interesant?

— Vreau să spui ceva.

— Ei bine, uite, nevestele vor să te ucidă!

— Nevestele?

— Da. Ce-ai zice să te desfigureze cu vitriol?

— Prefer untdelemnul fierbinte.

A râs, adică a zâmbit, mai pronunţat ca de obicei. (Petre Barbu nu ştie să râdă. Are gura tristă şi n-o deschide. Nu ştiu ce fel de dinţi are.) Mi-a spus că mai multe «distinse» doamne sunt furioase pe mine, pretind că sunt cochetă şi că le-am zăpăcit bărbaţii. L-am Întrebat dacă l-au trimis în delegaţie sau vine din iniţiativă proprie. În loc să-mi răspundă, m-a privit cu simpatie, având aerul să spună: «Ei, te-am necăjit destul». Şi, după o clipă de tăcere:

— Uite. Aşa gravă, dusă pe gânduri, încă nu te-am văzut...

— Altfel m-ai văzut?

— Cred şi eu. Pot să-ţi şi dovedesc; ştiu că râzi ca să-ţi arăţi dinţii, fiindcă sunt frumoşi, sau zâmbeşti fiindcă ştii că ai un zâmbet fermecător... Şi, cu un aer inocent, suceşti capul bărbaţilor. Dar lasă, să vezi, o s-o păţeşti!

S-a sculat şi, tot fără să spună bună ziua, s-a dus la

locul lui şi s-a întins la soare.

Atât a fost, Ilinco; ce mi-o fi plăcând la el, draga mea, spune şi tu? Dacă ai şti ce succese am eu aici! Pe mine mă preocupă, clipă de clipă, el. Numai el… Şi, zău, mă întreb: de ce? Mi-e ciudă pe mine, pe el. Dar îl iubesc! Îl bârfesc în gând tot timpul. Degeaba.

Ilinco, te sărut. Mâine îți scriu iar. Cum suporți romanul meu de dragoste?

Urmarea în numărul viitor…

(Ai grijă de scrisori, să nu pățim ceva, mai bine rupe-le.)

Diana“.

„Mangalia, 14 august

Să-ți povestesc, Ilinco, ce s-a întâmplat aseară.

Am reuşit să rămân singură la capătul digului. (N-a fost uşor, ştii, digul e lung.) Mai întâi m-a oprit în drum maiorul. (Nu-mi plac ofițerii!) Apoi fiu-su: pempant, pedant, ştrengar, licean clasa a opta şi viitor maior. (îți voi povesti o întâmplare amuzantă, dar nu acum.) Apoi, judecătorul.

Deşi nu s-ar zice, nu-mi place «şueta», dar de obicei mă las antrenată. Aseară însă îmi făcea neapărat plăcere să fiu numai cu mine însămi. Am luat şalul meu şi al mamei, pe unul l-am întins pe piatra farului, şi cu celălalt m-am învelit. Stăteam cu fața la pământ, cu obrazul culcat pe brațele îndoite, ca pe o pernă. Nu vedeam decât marea. Valurile se spărgeau aproape de mine, şi un fel de praf rece de apă îmi înroura obrazul. Nu vedeam cerul, nu ştiam ce se petrece în jurul meu. Auzeam pe dig voci înfundate. Farul de la Tuzla murea şi învia, ca o steluță nesigură.

Nu mă gândeam la nimic anume. Ascultam frământarea mării şi parcă-mi făcea bine, parcă mă consola. Nu ştiu cât am stat aşa. La un moment dat, am simțit nevoia să mă aşez altfel, fiindcă-mi amorțise brațul. Când m-am ridicat, jos, pe pământ, lângă mine, cu genunchii în brațe, cu spatele la mine. Cu privirea departe, în mare, stătea «Pierrot».

N-am spus nimic. El s-a întors şi m-a întrebat dacă mi-e

frig.

N-am răspuns; l-am întrebat dacă nu le-a văzut pe mama şi pe sora mea.

Pe urmă am tăcut amândoi; după un timp, el foarte calm:

— Voiai să fii singură?

— Da.

— Păi vezi, dacă n-ai pus şalul bine pe cap… dacă nu ți-ai acoperit părul…

Am dat din umeri, nepăsătoare.

— În tot cazul, toată lumea e de acord că te-ai bronzat foarte frumos. Dar unii spun că erai mai frumoasă albă; alții, dimpotrivă, că neagră ai dinții mai strălucitori şi ochii mai verzi.

— Dumneata cum găseşti că-mi stă mai bine? am întrebat, rece.

— Nu ştiu. Când ai venit, mă gândeam cu groază c-o să te înnegreşti.

Dacă ai şti ce plăcere mi-a făcut că mi-a spus asta! Se uita la mine atent, apoi, privind marea, largul, a şoptit:

— Diana…

— Poftim?

— Nu, nimic, spuneam aşa…

Ce mult aş fi vrut să-l iau de gât, să-l sărut, dar am întrebat, ca să spun ceva:

— E adevărat că porneşti noaptea, târziu, înot în larg?

— Noaptea, ziua, tot aia…

— Cum tot aia? De ce?

— Sunt un om sfârşit, Diana.

M-am îngrozit, Ilinco, fiindcă m-am gândit că, dacă m-ar iubi, nu s-ar simți sfârşit. Am întrebat (aşa cum ai întreba un medic dacă mai e vreo scăpare):

— Nu te mai atrage nimic?

— Marea!

Voiam să merg mai departe; să-l întreb cum s-ar simți să ştie că-l iubeşte cineva mult de tot. Dar atunci el s-a ridicat şi, simplu, rece:

— Mă duc. Noroc!

Mama a venit să-mi spună că se duce acasă. Maricica voia să mai rămână cu nişte fetițe, trebuia să am grijă de ea. Nu ştiu cât am mai rămas la capătul digului. M-am gândit că în mai puțin de o lună începe şcoala. Îmi pare bine că începe şcoala, Ilinco, ştii?

Soră-mea a venit să mă ia. Ne-am dus spre casă, tăcute. Nu ştiu la ce se gândea (te pomeneşti că-i îndrăgostită şi Maricica... are unsprezece ani, «la urma urmei»). Apoi m-am gândit iar că Petre nu mă iubeşte. S-ar fi zis că până atunci crezusem altfel.

Maricica m-a strâns de mână. Eram în dreptul cimitirului turcesc. Am înțeles că-i e frică. Şi mie mi-ar fi fost frică fără ea. Străzile sunt luminate doar la distanțe foarte mari, cu câte un felinar pirpiriu, cu petromax (căruia, bineînțeles, îi spunem: «petrovax»), Când nu sunt nopți cu lună, totul pare vătuit, cenuşiu. Am cotit în dreptul casei noastre. Pe trotuar (un fel de trotuar), stătea, cu genunchii strânşi în mâini. Petre Barbu!

Am încremenit.

— Suferiți de insomnie, domnule Barbu?

Iar el, fără să răspundă la întrebare:

— Ia loc, vrei?

Eram fericită, Ilinco. Ce n-aş fi dat să scap de Maricica, dar nu puteam s-o trimit la culcare. Ne-am aşezat amândouă alături de el, acolo, pe pământ. După o clipă de linişte, făcând cu totul abstracție de prezența soră-mi, mi-a luat mâna într-a lui!

— Mâna asta e toată dumneata.

— Cum?

— Parcă pot să spun?

— Uite în palmă să vezi ce de-a mai calități! am glumit, ca să nu vadă să sunt tulburată.

Mi-a strâns mâna. Am fost fericită.

— Câți ani ai, Diana?

Am ezitat. Mi-era frică să nu i se pară prea puțin şaisprezece. Am mințit.

— Şaptesprezece,

Atunci m-a privit cu nespusă duioşie.

Maricica s-a sculat să intre în casă. Eu aş mai fi rămas, dar s-a sculat şi el, ajutându-mă să mă ridic:

— Du-te şi te culcă, Diana, e târziu.

Am avut o mică dezamăgire, Ilinco, dar pe lângă atâta fericire, ce greutate avea? Am adormit abia când s-au ivit zorile. De zece ori am şoptit în pernă, mai încet şi mai tare: «Petre» ...

Ilinco, draga mea, azi pe plajă s-a purtat ca în toate celelalte zile, aşa ca şi când aseară nu s-ar fi întâmplat nimic. Aş vrea să nu-mi pese.

Îmi pasă îngrozitor !

Diana“.

*

Când am adus cafelele, Petre Barbu stătea în faţa ferestrei şi ţinea în mână scrisorile Dianei. S-a întors mirat şi parcă nemulţumit de prezenţa mea. M-a privit aiurit, apoi mi-a dat scrisorile şi a plecat fără să mai spună nimic. Cred că nu putea vorbi.

*

Aseară pe la opt a intrat mama. Nu ştiam dacă era îngheţată sau dacă a umblat repede şi îi e foarte cald. Avea obrajii roşii, picături de apă în păr şi pe gulerul de blană, ochii scăpărători, şi, gâfâind, de parcă ar fi fugit ca să ajungă cât mai repede acasă, a spus:

— A fugit Diana!

— Cum, a plecat?

— A fugit la Paris... Şi-a lăsat bărbatul şi a fugit.. Ei, ce spui? Când ziceam eu că nu-i o relaţie pentru tine... Frivolă, cochetă a fost totdeauna... Dar asta le întrece pe toate! Şi ce bărbat! Astea au noroc...

N-am ascultat. Nu auzeam decât atât: „A fugit Diana!“. A fost de parcă, deschizând gazeta, i-aş fi văzut numele într-un chenar de doliu. M-am simţit deodată nespus de

singură. Mi s-a făcut frică, fără să ştiu de ce, şi frig. Aş fi vrut s-o întreb pe mama de unde vine ştirea asta, dacă e adevărată, controlată. Dar mama era într-o vervă pe care nimic n-o mai putea întrerupe. N-am mai stat la masă. Am intrat în odaia mea, m-am aşezat la pian şi am început să cânt, ca să nu mă gândesc la nimic şi să nu mai aud vocile din sufragerie. Terminam tocmai ultima parte din *Carnavalul* de Schuman când a intrat fata din casă cu o scrisoare pentru mine şi un pachet voluminos. Iată scrisoarea:

„Ilinco, mâine plec. Am şovăit mult de tot, dar a trebuit să aleg o cale. Am ales-o. Dar dacă aş lua hotărârea de a sări cu paraşuta, cred că tot aşa aş închide ochii, aş strânge pumnii,

m-aş crispa toată şi aş spune, fără să privesc: «Fie ce-o fi! » Mi-e frică de tot co e dincolo de aceşti patru pereți în care s-a adăpostit viața mea cu Michi. Dar simt că e ultimul moment când pot să trec de apăsarea lor. Toate argumentele, pentru şi împotriva plecării mele, au fost cântărite timp de o lună, clipă cu clipă, şi, totuşi, acum, plecarea asta efectivă, presimțirea roților de tren, când se vor învârti prima dată, creşte în mine ca o panică. Altfel, gândită numai, e domoală şi egală, ca o problemă bine explicată. Cred că ți-aş vorbi tot aşa şi dacă mâine m-aş sinucide.

Îți trimit caietele astea, Ilinco, şi dacă vei găsi de cuviință, dă-i-le într-o zi lui Michi.

Diana.”

II

DIN CAIETELE DIANEI

Am avut o copilărie tristă.

Fără jucării.

Niciodată nu mi-a adus cineva o jucărie. Nimeni n-a luat în seamă existența mea. Doar rar de tot observa mama că-mi curge nasul, şi atunci mi-l ştergea fără îndemânare, fără milă. Mă ustura.

Mănuşile – de cele cu câte un singur deget – le purtam trecute cu un şiret de după gât, să nu le pierd. Şi cum şiretul mi-l nimerise prea scurt de la început, am umblat aşa, cu mâinile ridicate, un an întreg, încât după aceeaa multă vreme am continuat să le țin ca un cățel când face sluj.

Aveam cu mine numai închipuirea. Cu ea mi-am plăsmuit personaje şi complicații, o viață pe care o alimentam după voia mea, până ce căpătăm dureri de cap şi febră.

Fără lumea asta nu mai puteam trăi, fiindcă n-aveam jucării şi fiindcă oamenii în jurul meu erau prea mari, vorbeau prea tare şi se mişcau întruna, fără să ştiu care e rostul lor şi fără să fiu luată în seamă de ei, uitată prin casă.

Primul lucru de care m-am legat a fost o cuvertură albastră de catifea, cu broderii de fir; îngeri şi păsări cusuți cu aur. Dar plăcerea de a fi cu îngerii şi păsările de pe cuvertura albastră nu era senină, ci dublată de bănuiala chinuitoare că fac un lucru neîngăduit.

Al doilea fapt care iese din întunericul acelor vremi, când

cred că aveam patru ani, sunt nişte ochi disperați de fetiță. O chema Georgeta. Tatăl ei era chelner şi o bătea pe mama ei.

Cum ies la iveală aceste amănunte nu ştiu, căci altfel nu mi-l aduc aminte din vremea aceea nici pe fratele meu, care avea trei ani mai mult decât mine, şi n-am reținut niciun alt nume propriu până în clasa întâi primară, când a apărut Jenica.

Georgeta îmi pusese în cap un scăunel mic de lemn alb, din cele de bucătărie, şi când să mi-l scoată, nu mai ieşea. Atunci m-a privit înspăimântată, a mai încercat o dată, eu am țipat, ea s-a speriat, s-a mai uitat o dată la mine cu ochii dilatați şi a fugit.

Din vremea aceea de năzăriri aproape impersonale mai am o amintire.

Mă trezisem din somn. Deşi dormisem mult, era tot noapte. În odaie, lampa era aprinsă. Mama plângea tare. Era cu paltonul pe ea, dar fără pălărie. Bunica, mama tatălui meu, era agățată de gâtul lui. Parcă voia să-l împiedice s-o omoare pe mama. Am închis ochii, ca să nu vadă ei că-i văd eu, şi m-am rugat lui Dumnezeu. Întâia dată. De fapt, am aflat întâmplător, mult mai târziu, că în seara aceea, la Cazinou, un bărbat care fusese cândva îndrăgostit de mama, bând un pahar mai mult. Nu s-a sfiit s-o privească aşa încât să atragă atenția tatălui meu. Nu ştiu cum a început cearta, dar a continuat în stradă, până acasă. Tata a vrut să iasă cu arma după el. Acum ştiu că şi dacă n-ar fi fost împiedicat de nimeni, tot nu s-ar fi întâmplat nimic, fiindcă tata, pe cât era de violent în amenințări, vijelios ca apariție şi curajos cu cei din casă, pe atât de puțin era în stare de un act de mare curaj, de violențe efective. Dar atunci mi-era frică.

Dragostea mea pentru mama a început prin compătimire. De la întâmplarea aceea am prins obiceiul de a mă trezi cam la aceeaşi oră peste noapte.

Mama plângea înăbuşit în perne, sau stătea cu ochii deschişi mari şi cu privirea toată în tavan. Tata venea de la

joc de cărți. Ne aducea pastile de ciocolată, rulouri cu caimac sau măcar zahăr „Kandel“, le punea pe măsuța de noapte de lângă noi şi ne învelea, chiar dacă eram înveliți foarte bine. Apoi începeau discuțiile.

Noi, copiii, dormeam într-unul din cele două paturi alăturate; în celălalt dormeau părinții. Şi de unde ziua nu se ocupa nimeni de noi, seara era vorba numai de noi, copiii: „Copiii vor rămâne pe drumuri. Dacă n-ar fi copiii, aş pleca în lume.“ Un nume pe care tata îl repeta era Cobadin. O vorbă pe care mama o folosea foarte des era „sacrificiu“. Mi se părea plin de taine cuvântul ăsta, voiam să ajung mai repede mare ca să ştiu ce-nseamnă „sacrificiu“, ca să ştiu cum e „în lume“, cine e Cobadin? Capul îmi zbârnâia de întrebări.

Ceea ce mi se părea curios era că a doua zi totul se petrecea ca şi când peste noapte nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Mama era senină, veselă, la masă erau musafiri totdeauna.

Pe tata nu-l vedeai niciodată şezând. Doar la masă. Dar nici atunci nu se aşeza de la început. Mai întâi, în picioare, dădea pe gât două înghițituri din sticla de țuică, şi se sătura cu măsline, sardele, ghiuden, ouă fierte, muştar. Când se aşeza la masă, era sătul. Ceilalți mâncau. El lăuda mâncarea, dar suduia servitoarea, bătea cu pumnul în masă că pâinea nu e caldă, că sifonul nu e rece. Şi „să se ştie o dată pentru totdeauna: există un stăpân în casă!“ Că el, la treisprezece ani, a dat totul în... şi s-a descurcat singur, că a pus la cale o afacere grozavă, că dacă n-ar fi cinstit, ar avea milioane, că toți sunt puşlamale şi hoți, că azi face pe grozavu cutare, dar tot el o să-i dea o bucată de pâine într-o zi, că există dreptate... sigur că există dreptate..

Peste zi, tata nu mai bea decât cafele turceşti. Zece cafele pe zi. Şi țigări, peste o sută. Aprindea țigară de la țigară, „Fac economie de chibrituri“, spunea, chipurile în glumă, cu un zâmbet în colțul gurii, unde mustața era arsă şi țigara stătea lipită permanent.

Degetele, şi ele arse la vârf, de un galben-cafeniu, parcă vorbeau; le urmăream cu interes şi teamă cum se resfiră şi se adună în palmă, cum se desprinde arătătorul şi spune: „Nu!“ sau: „Las’, că v-arăt eu vouă, puşlamale, excroci!“.

Tuşea zgomotos, tuşea sufocându-se, de-l auzeai de la două sute de metri de casă, iar când intra pe uşă, totul se agita în jurul lui, ca apa în care arunci o piatră.

Era nervos şi instabil. Nu avea răbdare să vadă în întregime un act dintr-un spectacol, citea numai gazete (toate câte apăreau). De acolo ştia el politică şi finanțe, pe care le discuta altfel decât toată lumea, cu o inteligență scăpărătoare.

Tata fusese unul dintre acei copii de pomină care fac în cap socoteli complicate. Mie îmi rezolva uneori problemele, când eram în liceu, deşi el, printr-un şir de întâmplări ciudate, nu terminase nici clasa întâia primară şi o mărturisea cu mândrie. N-a citit niciodată o carte.

Într-o noapte, foarte târziu, eram prin clasa a VI-a de liceu, văzândd lumină în odaie la mine, tata a intrat furios. Citeam *Crimă şi pedeapsă* de Dostoievski. Mi-a smuls din mână cartea, a făcut-o bucăți şi a strigat: „Nu vreau crime în casa mea! Nu permit!“. Atunci, n-am râs, ci am plâns toată noaptea; fiindcă era o carte împrumutată, şi bani s-o cumpăr n-aveam. Nici astăzi nu râd, după aatâția ani şi întâmplări în care e amestecată imaginea lui. Dar acum, din alte motive.

În casă nu erau niciodată bani, Chiar atunci când tata câştiga, îi cheltuia, ca un copil, pe tot ce vedea, pe lucruri fără gust, oferite în stradă de negustorii ambulanți, fiindcă nu putea să-i refuze; „împrumuta“ sau ajuta pe cine-i ieşea în cale. Îi plăcea să cumpere aşa-zise „delicatese“, să guste şi sa vadă lumea minunându-se de bunătatea lor, şi mâncând cu plăcere la masa lui. De lux se lipsea uşor „deocamdată“, şi lux însemna tot ce nu e țigară, mâncare şi o rufă curată, iar „deocamdată“ a durat toată viața. Fiindcă era convins că vom avea de toate într-o zi, chiar şi o casă imensă, ca să-şi ție rudele toate (ale mamei, fiindcă el nu

avea).

N-am cunoscut un optimist mai lipsit de înțelegerea realității ca tata. Era uneori, în privința asta, stingheritor, penibil. Dar nici n-am cunoscut un suflet mai bun. Aducea acasă câte un cerşetor, îi dădea de mâncare, o haină, o pereche de ciorapi, o rufă şi ce mai găsea. Iar la plecare, uneori, bani pentru o baie.

Străini şi prieteni îl trăgeau pe sfoară, dar el continua să dea mereu, tot ce avea, şi ultima țigară.

Pisicile care se pripăşeau pe la noi trebuiau să fie bine îngrijite, şi când fătau ținea neapărat să creştem toți puii. Când aveam o femeie de serviciu, tata se lăuda: „De la mine nu mai pleacă“. Iar când pleca, spunea cu mândrie: „O să se întoarcă, o să stea şi fără bani la noi“... Şi, într-adevăr, uneori se ruga s-o primim cu jumătate din leafa ce i se dădea în altă parte pentru că, obişnuită cu anarhia casei, ținându-și „omul“ cu rufele, țigările şi cafelele tatii, făcând sindrofii în bucătărie şi răspunzând obraznic, nu se mai împăca cu altă rânduială.

Când am împlinit cinci ani, s-a născut Maricica şi, nu ştiu prin ce întâmplare, în zăpăceala casei, cu ochii deschişi şi curioşi, am văzut teribilul miracol.

Mama umbla prin casă descompusă de dureri, cu un pântece umflat de parcă, dintr-un moment într-altul, avea să se spargă.

Personajul cel mai ascultat şi stăpân pe el era străbunica. Până în ziua aceea, stătuse retrasă în cea mai întunecoasă odaie. Servitoarea se purta cu ea mai obraznic decât cu ceilalți, dar toată lumea îi spunea cu respect „coană moaşă“, Avea optzeci de ani şi nu mai moşea decât în familie.

În casă creştea neliniştea, teama... Agitația toată se strânsese într-o singură odaie. Am intrat acolo şi eu... Mama, cu ochii ieşiți din orbite, zgâria pereții cu unghiile. Gemea, gâfâia. Când m-a văzut, albă ca varul, m-a arătat cu degetul. Am fost dată afară.

Pe sală, tata se plimba cu paşi mari. Țigara, în colțul

gurii, era isprăvită. Tata nu țipa, nu înjura, nu cerea nimic. Tăcea. S-a oprit şi mi-a pus mâna pe creştetul capului, mi-a mângâiat părul. Gestul ăsta îl făcea numai când credea că dorm. Am vrut să ştiu ce se întâmplă. Uşa odăii de culcare era de sticlă, şi perdeaua numai până la trei sferturi din lungimea ei. M-am urcat pe un scaun şi am văzut… am văzut tot.

Şi, totuşi, lucrurile pe care nu le înțelegeam parcă se înmulțeau. Ce înseamnă şomer? Un cuvânt care suna ca şofer, ca inginer. De ce era rostit într-un suspin? Şi de ce se vorbea de plecare?

Când vreau să-mi amintesc atmosfera în care s-a hotărât plecarea noastră, îl văd pe tata grozav de nervos, pe mama palidă, cu ochii roşii de plâns.

Dar imaginea asta s-ar putea s-o am de mai târziu, din orice altă epocă şi din toate laolaltă. Ştiu sigur însă că ne-am oprit câteva zile într-un oraş în care nimic nu-mi era cunoscut. Am auzit că se numeşte Plevna şi că acolo a fost, odată, „război“? Ca înseamnă „război”? Din cele ce mi-a răspuns mama, mi-am putut închipui străzile pline cu oameni mari care se bat. De ce se bat? Ce fac copiii când oamenii mari se bat? Mama nu-mi răspundea la toate întrebările. Mi-am închipuit copiii stând la ferestre şi privind, înfricoşați, bătaia de pe străzi.

— Şi alea ce sunt?

— Tunuri.

Tunuri! Eram în Grădina publică. De jur împrejur, tunuri,. Am repetat de mai multe ori: „Grădina publică. Grădina publică“… Şi aceste două cuvinte îmbinate, din care numai primul mi se părea simplu, – aşa ca: pâine, zahăr, casă, – au luat locul tunurilor în frământările mele.

Din Sofia îmi amintesc o cameră mare şi întunecoasă şi leagănul în care dormea sau țipa Maricica. Dar un colț al odăii, seara, se transforma, atins parcă de o baghetă magică. Era acolo, luminată, – pe când restul încăperii rămânea în întuneric, – o oglindă mare, în cadru de lemn galben, oval, iar în fața ei, mama, în rochie de voal de

culoarea şampaniei, brodată ca mărgele aurii, mama, care toată ziua trebăluia, legată la cap cu un tulpan, şi spăla vase, devenea o prinţesă, o făptură de vis sau de basm, o zână cu braţe goale, roz, cu părul auriu, împletit ca un colac, strălucitor ca rochia. Minunea dura puţin. Mama îşi punea pantofii de bronz şi pleca. Lampa se muta de pe măsuţa din faţa oglinzii pe masa pătrată din mijlocul odăii, şi lumina ei puţină se împrăştia deopotrivă, tristă, peste tot.

Aveam rude cu stare. Venea pe la noi un domn pleşuv, cu barbă scurtă, tăiată rotund ca o bavetă, despre care mama spunea cu mândrie: „E filantrop“. Şi mai aveam un unchi, bondoc, care era „angrosist“. Dar tatii nu-i intra în voie niciunul. Despre primul am auzit:,, Frigea cârnaţi în piaţă la Silistra, şi dacă n-ar fi fost un mare bandit, n-ar fi ajuns mare viticultor“... Pe celălalt îl numea simplu : „Escrocul“. Dar mie-mi plăcea unchiul cu barbă, fiindcă era parfumat şi ne aducea cutii mari de bomboane, pe care erau pictaţi îngeri bucălaţi, şi cutiile erau legate cu panglici albastre. Unchiul cel bondoc era veşnic grăbit şi, mai curând, urâcios, dar avea o curte mare cât un maidan, cu şine şi vagonete, pe care alunecau lăzi încărcate cu sticle. O curte plină de copii.

Verişoarele mele purtau rochiţe mult mai scurte ca ale mele, scrobite de parcă erau de hârtie, şosete albe şi pantofi de lac. Mi-am ridicat şi eu rochia, strângându-mă în talie cu o sfoară, şi am trăit zile de emoţie, şovăind cu foarfeca în mână, până ce am avut curajul să-mi tai ciorapii şi să-i îndoi ca să pară şosete.

Vărul meu, Milenco, era un băiat cu un cap mai înalt decât Nicu, slab, spelb şi îngâmfat. Râdea prosteşte, mă trăgea de moţ şi ne striga: „Mămăligari“...

Odată, Nicu, cu toate că era mai mic, i-a tras un pumn în obraz. Milenco a urlat ca din gură de şarpe. Tata a apărut chiar atunci. Dar în loc să-l certe sau să-l bată pe Nicu, i-a spus, lui Milenco: „Bine ţi-a făcut. Să te înveţi minte“...

Din clipa aceea tata mi-a fost drag.

Apoi le-am cunoscut pe fetițele de peste drum de locuința noastră. Erau în doliu, fiindcă murise tatăl lor. Aş fi vrut să fiu şi eu îmbrăcată în negru şi să vorbesc franțuzeşte, pronunțându-l pe „r“ la fel ca ele. Sau măcar bulgăreşte, dacă aş fi ştiut...

Alături de noi locuia o doamnă foarte tânără, bălaie, subțire. Bărbatul ei era ofițer. Avea un băiat mare, cu uniformă de liceu. Într-o seară, în pat, mama i-a spus tatii că ofițerul nu era soțul vecinei: „Vasia e numai al ei“. Nedumeririle mele se îmbulzeau, şi noaptea, până târziu, nu-mi dădeau pace. Când se întorceau părinții, mă prefăceam că dorm, ca să aud tot ce vorbesc, să văd tot ce fac. Întunericul din odaie, când mă obişnuiam cu el, se rărea, ca un voal fumuriu. Tata era de obicei furios:

— Din chebab nu faci hotel cu cinci etaje!

Dar nici mama nu se lăsa:

— A făcut un azil de bătrâni. Tot oraşul îl stimează...

— Praf în ochi! o repezea tata. Fură de stinge! Şi face filantropie...

Grozav aş fi vrut să ştiu ce Înseamnă „filantropie”! Şi de ce e tata supărat. Până la urmă, eram de partea mamei. Cum se putea ca un unchi cu barba frumos rotunjită, cu un dinte de aur care ieşea la iveală când surâdea, cu ac de cravată cu perlă şi care aducea cutii de bomboane aşa de frumos legate, să fure?... Dacă ar fura, ar fi hoț, ar umbla jerpelit şi n-ar aduce bomboane fondante... Şi în timp ce discuția continua, eu repetam: „fondante”... Tata, în cele din urmă, voia s-o împace pe mama, s-o ia în brațe. Mama se ferea, se smucea...

Târziu de tot, când în fereastră dunga din marginea transperantului şi cea în formă de zig-zag din dreptul ciucurilor se albăstrea, când albastrul de sineală devenea argintiu, târziu de tot adormeam.

Într-o zi, unchiul meu, filantropul, a venit să mă ia. Tata s-a făcut foc, dar mama, blândă şi stăruitoare, l-a

înduplecat: „Nu mai are culori în obraji, aerul de ţară o să-i facă bine”…

Am plecat cu inima strânsă, dar arzând de curiozitate să ştiu cum e o vie şi mândră de importanţa pe care o căpătăm faţă de cei care rămâneau în urma mea acasă, şi mai ales faţă de Nicu, care-mi dădea peste nas, în orice împrejurare, că el e mai mare şi e băiat.

Mătuşa mea era urâtă, măruntă, cu bărbia ascuţită şi buzele vârâte în gură, de parcă îi lipseau dinţii. Din discuţiile dintre mama şi tata ştiam că a avut zestre mare şi că-i tare zgârcită. S-a uitat la mine printr-un ochelar pe care îl ţinea legat de gât cu un lanţ lung de aur, şi parcă voia cu tot dinadinsul să-mi găsească un cusur. O mai văzusem o dată, prin lumea multă care venea în casă la celălalt unchi, şi m-am mirat atunci că nu m-a luat în braţe, că nu s-a minunat de buclele mele şi n-a ţinut să-mi vadă de aproape genele…

Via era într-o localitate care, pe cât îmi amintesc, se numea Cneajovo. Nume plin de farmec şi pe care-l repetam cu plăcere. La Cneajovo mă jucam toată ziua. Şi tot fără jucării. Aveam numai o minge. Verde ca iarba. Parcă o văd. Alergam după ea tot timpul, până ce, într-o bună zi, am pierdut-o în iarbă. Am căutat-o cu disperare. Am căutat-o. Zadarnic!

Îmi plăcea să fug cât mai departe de casă. Cel mai departe era până la sârma ghimpată care despărţea via de drum, adică tocmai până unde nu aveam voie să ajung. Dar grozav îmi plăcea când se aprindea cerul tare de tot, într-o parte, pe câmp. Abia atunci mă hotărâm să mă întorc; dar se vede că era tare departe, fiindcă până acasă câmpul se umplea de întuneric, iar eu, înfricoşată şi cu senzaţia chinuitoare că mă urmăreşte cineva, începeam să alerg nebuneşte.

Ziua cea mai frumoasă din Cneajovo a fost aceea în care am ieşit cu toţii la câmp, ne-am urcat pe un deal şi am privit soarele prin câte o bucată de sticlă înnegrită anume cu fum. Ce straniu mi s-a părut cuvântul „eclipsă“! Dar

ziua cea mai tristă a fost aceea în care am găsit mingea. Era cu mult mai mică decât mi-o aminteam, cu mult mai neînsemnată decât mi-o închipuisem în răstimp. Nici nu-mi venea să cred că e aceeaşi.

Când, după trei luni de vară, m-am înapoiat acasă, m-am simțit străină printre ai mei. Toți se mirau că am crescut. Tata a adus o mulțime de pachete de la băcănie şi un carton de prăjituri. Mama nu l-a certat, ca de obicei, că-i risipitor, ca nu se gândeşte la chirie. Fiecare îmi punea întrebări. În seara aceea au stat cu mine acasă. Dar în cea următoare au plecat, ca de obicei5 la „parveniți“. Îmi era veşnic dor de mama .Ziua spăla duşumele, gătea, se ocupa de Maricica şi uneori spoia bucătăria. Seara ieşea cu tata în oraş. Duceam dorul acelei zile minunate în care, după ce mi-a pus termometrul şi a oftat, a rămas cu mine acasă şi s-a culcat lângă mine devreme, şi am adormit cu obrazul pe sânul ei cald. Am vrut să fiu iar bolnavă; cu toată groaza pe care o aveam de întuneric, am ieşit într-o noapte pe coridor şi am stat în beznă, cu picioarele goale pe ciment până s-au înapoiat din oraş. Au urmat apoi seri în care mama a stat lângă mine aşa cum mi-am dorit, şi tata îmi pipăia fruntea, îmi mângâia părul, adus de spate şi îngrijorat, atât de îngrijorat că mi-a părut rău de isprava mea.

Îmi amintesc din Sofia de o zi care a început bine, dar care s-a sfârşit cât se poate de rău. O după-amiază plină de soare. Mama ne-a trimis la plimbare cu Ivana, o fată care venea să ajute nevestei ofițerului la gospodărie. Fratele meu a cumpărat un porumb şi a vrut să-l împartă în trei, pentru mine, el şi Ivana. Eu îi urmăream mâinile, atentă, şi mă gândeam că nu voi primi cu niciun preț bucata cea mică Deodată am auzit un țipăt îngrozitor, sălbatic. Lui Nicuşor îi curgea sânge din mână, degetul cel mare îi atârna, străin de celelalte, sângele curgea pe trotuar, lumea se strângea grămadă. Am dat fuga s-o chem pe mama. Pentru prima dată traversam singură o stradă. O femeie m-a oprit să mă întrebe ce s-a întâmplat. Fără să răspund,

am fugit mai departe. Mi-amintesc de trotuarul cu pete de sânge, unde m-am înapoiat, abia putând să mă țin după mama. Nu mai era lume, nu mai era nici Ivana cu cărutul Maricicăi, nici negustorul cu porumb copt. Erau numai pete de sânge. Apoi îl văd pe tata cu spatele încovoiat, cu tâmplele cărunte după o noapte petrecută la clinică lângă fratele meu.

Dar au urmat zile bune. Acasă se vorbea acum neîncetat despre o fabrică de lăzi de carton. Ideea a fost a tatii. Mama îi explica vecinei: „Lăzile de carton sunt mai ieftine; dacă e impregnat, cartonul e tot aşa de bun ca şi lemnul. Nici nu ştii cât s-a zbătut, a făcut calcule, prospecte (nu voiam cu niciun chip să uit cuvântul „prospecte“, dar limba mi se împleticea), el a găsit localul. E adevărat că are gură mare, dar e grozav de deştept şi de răzbătător! Păcat că n-are capital! Şi dacă şi-ar ține gura! Dar e mândru şi violent. Înjură“… Totuşi, mama părea fericită. „Situația noastră se schimbă acum, slavă Domnului! Totul în viață e să ai răbdare“…

Câteva luni fericite. Nicu învăța la Şcoala germană, în aceeaşi clasă cu Milenco. Maricica avea căruț nou, eu purtam pantofi de lac şi şosete albe.

Dar într-o zi ne pomenim cu tata, verde la față şi mai furios ca oricând:

— Magazia cu lăzi a luat foc! Magazionerul e nevinovat. Au încercat sa dea vina pe el. E nevoie de un țap ispăşitor. Dar eu am arătat cine avea interes să arunce un muc de țigară. Cine avea interes să pună foc. Numai cine încasează asigurarea. Eu am pus aici zile de alergătură, nopți de griji, de nesomn şi de nervi. Am pus aici viața mea. Cât despre magazioner, era la spital, unde are un copil bolnav. Degeaba încearcă să dea vina pe el. Pe puşlamalele astea ce le doare? Au pus o sumă, care pentru ei e un fleac, şi s-au asigurat pentru de zece ori mai mult.

Şi iată-ne înghesuind lucrurile în geamantan, în acelaşi cufăr de pai cu care am venit, şi într-un balot cusut cu sfoară; şi iată-ne în tren.

Într-o stație, la fereastra unui vagon, a apărut un soldat care mi s-a părut tare frumos. Poate n-aş fi băgat de seamă dacă nu s-ar fi uitat la mine şi nu mi-ar fi zâmbit prieteneşte. Eram sigură că va porni cu trenul lui, sau poate mai înainte noi, cu trenul nostru, şi nu ne vom mai vedea niciodată. Când, iată-l dispărând de la fereastră şi intrând, câteva clipe mai târziu, în compartimentul nostru. M-a ridicat în brațe, m-a sărutat pe obraji, apoi s-a sărutat cu ceilalți, cu fiecare în parte. Deşi vorbeau toți de-a valma, totuşi am înțeles că m-a recunoscut după o fotografie pe care o primise familia lui din Rusciuc de la nişte rude din Giurgiu.

— Am recunoscut-o după zulufi.

M-am îndrăgostit de el într-o clipă. A călătorit cu noi câteva stații. Pe genunchi îl ținea pe Nicuş, vorbea cu tata, dar, se juca cu buclele mele.

— Ce ți-ai închipuit, unchiule, că la noi e altfel? îl întreba pe tata frumosul meu văr.

Iar tata se înfuria povestind cum a luat foc magazia.

— Dar nici eu nu l-am lăsat până n-am arătat cum s-a întâmplat...

Eu mă întrebam dacă, la plecare, vărul meu mă va mai săruta pe obraji, şi grozav îmi doream să se întâmple această minune! Nimic nu-mi dorisem vreodată mai mult. Într-un cântec pe care-l cânta mama de obicei când mătura, era vorba de iubire. Acum ştiam şi eu ce înseamnă „iubire“. Parcă mi se strânsese stomacul de emoție. Obrajii îmi luaseră foc. Aveam şase ani şi ştiam, fără să înțeleg de ce, că o iubire ca aceea din cântec nu e pentru copii. Aş fi preferat să mor decât să ştie cineva că vreau să mă sărute, că vreau şi eu să-l sărut pe obraz pe soldatul cel chipeş. Şi am socotit că mai trebuie să treacă zece ani ca să mă pot mărita cu el (auzisem de atâtea ori în casă că mama s-a măritat la şaisprezece ani).

Când am ajuns la Constanța, m-am simțit mai mare decât oricare dintre copiii de seama mea. Ştiam cum vin copiii pe lume, eram îndrăgostită, călătorisem şi puteam să

vorbesc cu fratele meu într-o limbă străină. Şi dacă verii noştri făceau pe grozavii şi ne priveau peste umăr, însemna că limba pe care o vorbeau ei prețuia mai mult ca a noastră. Acum era rândul nostru să le spunem copiilor de pe stradă „mămăligari"... Dar iată că ne pomenim amenințați cu praştia şi ocărâți:

— Zarzavagiule!...

— Bulgăroaico!...

— Mămăligarilor! le strigăm, la rândul nostru, ca să ne răzbunăm.

Dar în ziua aceea, tata, care a prins de veste, i-a tras lui Nicu o bătaie soră cu moartea, iar pe mine m-a tras de moț, gata-gata să mi-l smulgă:

— Nu ți-e ruşine, mucoaso, eşti şovinistă şi tu?!...

Locuiam acum la bunicii mei. Tata se întorcea fără un ban. Bunicul din partea mamei era ceasornicar, dar avea obiceiul să-şi petreacă o bună parte din timp prin locurile unde se făceau săpături pentru canalizarea oraşului. Se găseau, cu acest prilej, ulcioare de pământ, farfurii de tot felul, sticle şi sticluțe, figurine, unele întregi, altele ciobite, ciuntite, pe care bunicul le aducea acasă, le curăța, le privea ca un îndrăgostit, le lipea, le aranja în vitrine şi rafturi, cu grija cea mai mare.

Bunicul avea părul cărunt, obrazul tânăr şi smead, purta un mic cioc, avea nasul drept şi frumos, ochii îi râdeau în cap. Vii şi verzi, ca ai mamei, şi cum se spunea că sunt şi ai mei. Purta o şapcă albă cu cozoroc negru, care-i dădea un aspect de bătrân marinar. Repara ceasornice, vorbea puțin şi se uita urât dacă treceai prin dugheana lui.

De bunicul meu mi-era teamă, dar îl şi admiram. Vorbea greceşte, turceşte, bulgăreşte, armeneşte, ceea ce era, cred, destul de obişnuit la Constanța pe atunci; dar vorbea şi englezeşte, fiindcă stătuse un an în America, unde plecase s-o vadă pe fiica lui Isabella sau Bella-Bellina, cum i se spunea, care se măritase cu un italian când mama avea doi sau trei ani. În ziua nunții, când mirele şi mireasa se

întorceau de la biserică într-o trăsură împodobită cu flori, o ţigancă a oprit caii şi a sărit în trăsură, luând locul miresei, care a trebuit să coboare. Mirele a reapărut după zece ani, în care soţia l-a aşteptat croşetând sute de metri de dantelă. Soţii au plecat în America. Acolo au plecat într-o zi şi cei doi fraţi ai mamei: „Să facem bani“. Şi, mai târziu; bunicul, cu cea mai mică dintre fete. Bunicul şi mezina s-au întors când mama, la naşterea fratelui meu, era gata să moară...

Dar toate acestea se întâmplaseră pe vremea când eu nu existam, poate de aceea aveau iz de poveste...

Îmi amintesc că în prăvălioara bunicului veneau domni bătrâni, cu paltoane îmblănite pe dinăuntru, care vorbeau frumos şi rar. Unul era chiar prinţ, îl chema Şuţu şi avea un palat (în casa de alături aveam să ne mutăm foarte curând), altul – doctorul Severeanu. Trebuia să fim foarte cuminţi când veneau aceşti „oameni mari”. Bunicul meu scotea dintr-o vitrină vase de pământ ars, ulcioare, sticluţe de forme diferite, unele subţiate, argintii, cum e foiţa de cositor, schimbând jucăuş culoarea între roz, violet, cenuşiu şi albastru. Domnii aceia îl băteau prieteneşte pe umăr pe bunicul meu. Dar se tocmeau foarte mult... O dată, bunicul, supărat tare, a strigat: „Dacă nici dumneata nu ştii să preţuieşti minunea asta, mai bine ducă-se dracului!“ Şi a aruncat cu furie vasul lung de sticlă subţire, de l-a făcut ţăndări.

Era galben la faţă.

Din ziua aceea mi-a fost frică de el.

Dugheana era despărţită de o încăpere care era sufrageria – dar unde şi dormeam – printr-un fel de perete de lemn, până unde ajungeam eu când mă urcam în vârful picioarelor, şi, mai sus, de sticla mată, cu rozete transparente. Când stăteai lipit, puteai să vezi bine dincolo.

Dar într-o zi s-a întâmplat un lucru de neînchipuit, groaznic. Se pripăşise la noi, nu se ştie de unde şi cum, o pisică albă, cu coada neagră şi cu o pată neagră pe ochiul stâng, prin care privea pieziş şi vinovat, de parcă se ştia

urmărită. „Pare să fi avut pui de curând“, a spus mama. Îmi închipuiam că în pivniță, unde o vedeam mereu strecurându-se printre gratiile unei ferăstruici, la nivelul trotuarului, trăiesc nişte pisoi albi, cu câte o pată pe un ochi şi cu coada mică, neagră. Şi, cu toată spaima de şoareci, am pornit să-i caut, cu o ceaşcă de lapte. Faptul că nu i-am găsit nu m-a împiedicat să le duc zilnic lapte. În ziua aceea groaznică, bunicul a prins pisica, fiindcă făcuse murdărie sub fotoliul din prăvălie, şi a ținut-o în uşa întredeschisă, încercând s-o strivească. L-am apucat de mână, dar i-am lăsat-o repede ca arsă, şi, rămânând în fața lui, m-am uitat la el încruntată, am vrut să-i spun că-i un om rău, dar, sfârşită, n-am mai putut să scot niciun cuvânt. Am înțeles însă din ziua aceea ce înseamnă un om rău. M-am gândit că tata, deşi țipă, înjură şi bate cu pumnul în masă, e un om bun, fiindcă n-ar putea să facă rău unei pisici, şi am simțit, nu ştiu de ce, că pe un copil poți să-l bați dacă nu-i cuminte, dar unui animal n-ai voie să-i faci rău niciodată.

De altfel, nu-mi amintesc să mă fi învățat vreodată cineva ce e bine, ce e rău, ce e frumos, ce e urât. Nimeni nu se ocupa de mine. Toți socoteau că eu şi Nicuşor suntem mari. Noi amândoi şi toți ceilalți ne ocupam numai de fetița cea mică, de sora mea, care nu împlinise doi ani. Câte o jucărie care venea în casă, rareori, cine ştie de la cine, era pentru Maricica. Fiecare cuvânt pe care-l gângurea, deşi nimeni afară de cei din casa nu l-ar fi înțeles, provoca uimire, era comentat şi repetat cu admirație şi haz. De mine nu se sinchisea nimeni. Pe stradă, însă, mă opreau adesea necunoscuți care spuneau:

— Vai, ce dulce e! Parcă ar fi o păpuşă! Uite ce bucle !

Răspundeam, chiar fără să fiu întrebată:

— Mama îmi udă părul cu apă şi-l răsuceşte pe pieptene.

De multe ori auzeam: „Seamănă cu maică-sa leit. O să fie tot aşa de frumoasă”... (Când m-am făcut mai mare, am auzit deseori spunându-se despre mine: „Nu-i nici pe departe ce-a fost mama ei“. Dar asta nu mă supăra,

dimpotrivă: o iubeam nespus de mult şi eram foarte mândră de ea.)

Bunica mea ştia să facă săpunuri, lapte de curățat obrazul şi cremă de frumusețe. „O femeie e bine să-şi aibă banul ei.” Avea cliente care veneau acasă sau la care se ducea ea. Mă lua totdeauna şi pe mine şi mă punea să spun poezii. Declamam *Moartea păpuşii* şi *Jeana e bucătăreasă* şi vedeam cu plăcere că bunica e mândră de mine... Acasă, trebăluia necontenit, într-o curticică de lumină, unde mirosea a leşie şi a gunoi.

Când isprăvea cu treburile, se aşeza pe un scăunel, în fața prăvăliei, pe trotuar. Şi aştepta. Dacă avea nevoie de un coşar, trecea pe acolo un coşar. Dacă bunica n-avea bani, coşarul, fără să ştie că bunica n-are bani, îi spunea: „Coană mare, nu-mi trebuie bani, îmi trebuie o cămaşă mai ruptă, cum o fi“... „Am două, cârpite şi curate. Hai să-mi cureți burlanele”... Dacă avea nevoie de un tinichigiu să-i repare cazanul de rufe, trecea din întâmplare tinichigiul... Dacă avea nevoie de un dogar, trecea omul şi-i aranja butoiul. Crătiți noi lua pe lucruri vechi exact atunci când le aştepta; şi era încântată. Dar treburile tatii mergeau mai prost, intra în casă ca o furtună. Înşira pe unde a căutat de lucru şi n-a găsit şi-i făcea pe unii şi alții albie de porci. Bunicul tăcea, dar, după un timp, ridica o mână şi mormăia: „Ajunge!“ Înghețam. Mi se strângea inima. Mi-era mereu teamă de ziua de mâine, parcă eram veşnic în ajunul unei nenorociri. Cred că n-am stat mai mult de şase luni la bunicii mei după ce ne-am înapoiat de la Sofia, dar mie mi s-au părut un an lung şi greu.

Ca să ies în stradă (strada era locul meu de joacă), trebuia să trec prin dugheana bunicului, şi asta-l înfuria peste măsură. Cu inima în dinți şi pe vârfui picioarelor, mergeam până la uşă, dar când puneam mâna pe clanță, îi vedeam ochii care, dintr-o dată, îşi pierdeau expresia râzătoare, sprâncenele deveneau mai stufoase, coborând peste pleoape, mai întâi înlemneam, apoi ieşeam repede. Dar, odată afară, mă gândeam cu groază la clipa când va

trebui să mă întorc. Şi, totuşi, cu atât mai aprig, pentru un motiv sau altul, simțeam nevoia să intru înăuntru. Şi nu îndrăzneam. Şi aşteptam în fața uşii, ca un cățel, să vie cineva, să intre, ca să mă pot strecura şi eu, fără să fiu băgată în seamă.

Mă simțeam mare şi lipsită de orice sfială numai când mă duceam la croitoria de-alături. Eram prietenă cu lucrătorii, care mă aşeza pe tejghea, îmi puneau întrebări şi făceau, haz de tot ce spuneam. Vedeam că mă admiră, şi asta îmi plăcea grozav. Dar şi mai mult parcă mă atrăgea să hoinăresc pe străzile care dădeau spre mare, să stau de vorbă cu pescarii, cu barcagiii, cu cei care vindeau bragă şi salep[1].

Într-o zi, tata a adus într-un carton mare rulouri de caimac, m-a urcat pe genunchii lui şi a început să mă salte vesel. Nimic nu mă impresiona mai mult decât veselia tatii. Aş fi vrut să-i sărut obrazul neras, fruntea brăzdată, părul cărunt, dar nu îndrăzneam, fiindcă nu exista între noi acest obicei (pe mama eram obişnuită s-o sărut oricând îmi dădea inima brânci). Am aflat, cu amănunte, că tata a căpătat o slujbă la o prăvălie cu maşini de cusut. O să ne mutăm de la bunici şi o să avem o casă frumoasă.,

Toate astea le-am povestit întocmai la croitoria de alături, luându-mi un aer important. „Tata o să aibă salariu, adică o să aibă bani, o să bem bragă şi o să mâncăm pistil[2], şi o să mă dea la scoală."

Ne-am mutat într-o casă pe strada Mării. Un gard despărțea curtea noastră, plină de bălării, de cea a palatului Şuțu, care era chiar pe malul stâncos, izbit de valuri. M-am împrietenit cu Gheorghiță, băiatul bucătăresei de la palat, şi împreună coboram prin grădină, pe o scară circulară, care ducea la mare, unde era o mică plajă între stânci. Îmi plăcea să-mi închipui că palatul e al

---

1 Băutură ca un sirop foarte gros, foarte dulce.
2 Foi de magiun de caise, presat, uscat.

meu, că sunt o prințesă; îmi plăcea să trec de pe o stâncă pe alta, să-mi imaginez lumea despre care mama citea în fascicolele ce se vindeau la chioşcul de ziare. Uneori eram Maria Vecera, iar Gheorghiță, băiatul bucătăresei, prințul Rudolf. Alteori eram o fată simplă, Kette, care se întâlnea (la gardul scund de zid care despărțea curtea noastră de a palatului Şuțu) cu Karl Heinz... Şi atunci Gheorghiță era student şi prinț, ca în cărțile poştale care, nu ştiu cum, ajunseseră în casa noastră.

Într-o zi, mama m-a dus de mână la şcoala de fete şi m-a înscris în clasa întâi. În ascuns, am spus o rugăciune. Eram tulburată, speriată, ca în ajunul unei călătorii cu trenul. Am dormit puțin, m-am sculat devreme şi am început să mă rog lui Dumnezeu, murmurând la fel ca bunica. Mi-era teamă. Nu ştiu de ce credeam că, dacă vrei să ți se îndeplinească o dorință, trebuie să-ți închipui că n-are sorți de izbândă, să te îndoieşti, să fii neliniştit cu tot dinadinsul.

Sofia, sora mamei (parcă o văd: sfrijită, oacheşă, cu ochii totdeauna ca după plâns), mi-a cusut un şorț negru de satin lucios. Ea avea să mi-l coasă, la începutul fiecărui an, până la bacalaureat. Aveam cu mine, când m-am dus în prima zi la şcoală, tot ce mi se ceruse pe listă, chiar şi partea a doua a abecedarului, şi toc, şi penițe (Aluminiu şi Klaps), şi cerneală, adică lucruri de care urma să am nevoie abia în trimestrul al treilea. Şi tare mi-era frică să nu mi se pună o întrebare la care să nu ştiu să răspund. Şi la gândul că nu ştiu de acasă să scriu şi să citesc, aşa cum ştiau alți copii, m-a cuprins o adevărată panică, în fața statuii lui Ovidiu m-am oprit. Era cu capul aplecat, gata să-mi dea binecuvântarea. În fața geamiei, după care venea clădirea şcolii, m-am oprit iar ca să mai verific o dată dacă am cu mine tot ce-mi trebuie; apoi am înghițit în sec, mi-am strâns dinții, mi-am lipit brațele de corp până la coate, mi-am strâns pumnii, m-am gândit că Dumnezeu mă va ocroti şi am păşit hotărâtă înainte.

Curtea era plină. Fetele cele mici aveau cravată roşie, ca

mine, apoi veneau unele cu cravată albastru-deschis, altele, mai mari, purtau cravate bleumarin, şi cele mari de tot, cravate negre. Ce fericite mi se păreau fetele dintr-a patra! Se plimbau câte două, vorbeau între ele în şoaptă, sau, dimpotrivă, tare şi fără sfială. Li se spunea „fetele veranse” sau, mai pe scurt „veransele“. Aveam să aflu după foarte mulți ani că nu era vorba de un titlu de noblețe, ci de un joc, o horă, în care unele erau invitate să intre, în timp ce altele cântau: *„Entrez dans la danse. Faites la reverence*“. Cum s-a ajuns de la *„faites la reverence“,* la „fetele veranse“ nu se ştie, dar se pare că în toate şcolile existau „veranse“ şi prestigiul lor era incontestabil.

„Astăzi e numai sfeştanie, a spus una dintre veransele atotştiutoare, nici nu intrăm în clasă“.

În timp ce părintele ne stropea cu apă sfințită, eu mă linişteam: „Nu se poate să mi se mai întâmple nimic rău dacă nici măcar nu intrăm în clasă“. Dar iată că ochii uneia dintre profesoare se opresc asupra mea. Nu încăpea nicio îndoială, nu mai era nicio scăpare. O să-mi pună o întrebare din cărțile pe care le am în ghiozdan. Sau mă va mustra că am venit la şcoală deşi n-am împlinit şapte ani. Într-adevăr, mie mi-a vorbit profesoara:

— Să-i spui mamei taie să te pieptene cu două codițe strânse bine pe cap, că aici suntem la şcoală, nu la bal.

Picioarele mi-au tremurat. Obrajii mi s-au încălzit. Am răspuns tare şi desluşit:

— Da, doamnă.

Atunci, altă profesoară s-a apropiat de mine, mi-a pus mâna pe obraz şi m-a întrebat cum mă cheamă. Era profesoara clasei întâi.

M-am dus la şcoală cu tragere de inimă, deşi tulburată. Şi, de la început, m-am împrietenit cu Jenica, o fată înaltă, cu ochi albaştri şi cu roze în obraji, cu părul castaniu, lins, tăiat scurt şi cu breton pe frunte, aşa cum purtau nepoatele prințului, vecinul nostru cel nevăzut. Jenica a fost întâia mea prietenă adevărată. Era fruntaşa clasei (eu o urmam pe locul doi). Tatăl Jenicăi avea tutungerie. Prin

tutungerie urcam sus la locuința lor, iar de acolo, pe o scară ca acelea care duc la pod, ajungeai, printr-un chepeng din tavan, într-o mansardă mare şi văruită alb, unde era bucătăria. Era cald, tingirile de aramă sclipeau. La perete, un divan, la mijloc, o masă. Acolo ne făceam lecțiile şi ne jucam. Jenica avea jucării: pat pentru păpuşă – mare, de fier, cu aşternut, la fel ca un pat adevărat– o păpuşă, o maşină de gătit şi o mulțime de vase şi forme de prăjituri. După ce ne făceam lecțiile, începeam să aranjăm sub masă odaia păpuşii (fața de masă de jur împrejur ținea loc de pereți). Dar totdeauna, până să înceapă jocul adevărat, când eram mai încălzită şi lumea mi-era mai dragă, se întuneca şi trebuia să plec.

Trăiam în epoca aceea întâile zile bune de care îmi amintesc. Tata avea salariu, ba chiar şi alți bani pe deasupra când pleca la țară şi reuşea să plaseze maşini de cusut în rate. Mama purta o rochie nouă, aveam lumină electrică, o odaie cu mobile albe pentru copii, alta pentru părinți, şi sufragerie cu oglinzi (luate pe bani împrumutați), şi o aveam pe Jenica.

Dar într-o zi, coborând strada aceea în pantă (unde locuia mătuşa Sofia), am auzit țipete care tăiau văzduhul. Veneau din casa mătuşii mele. Am trecut strada cât ai clipi, am intrat în curte, am deschis uşa şi am urcat primele trepte. Țipetele au încetat brusc. Am deschis altă uşă, am trecut printr-o sală întunecoasă. O dâră mare de lumină trecea prin uşa întredeschisă a unei odăi. Şi acolo, vocea mătuşii mele: „Spune, Lizica, spune, de ce-ai făcut asta? De ce?... de ce?“... M-am lipit de marginea uşii şi am văzut-o pe verişoara mea în pat, proptită într-un cot, ca şi când ar fi vrut să se scoale. Holba ochii negri înțepeniți, ca de sticlă. Cu mâna cealaltă îşi arăta gura, parcă voia să spună că nu poate vorbi. După ce a mişcat buzele de câteva ori, fără a izbuti să scoată un sunet, a scos parcă cu cleştele cuvintele astea: „Vreau să spun, dar nu pot“, apoi capul i-a căzut greu pe pernă. Mătuşa mea a izbucnit în hohote de plâns. Nu ştiu de unde a apărut mama şi cum de

m-a văzut, dar ştiu că m-a luat de mână şi, fără să-mi spună nimic, m-a dus acasă.

Acolo m-a strâns în brațe, gata să mă înăbuşe, m-a sărutat. Lacrimile curgeau calde de pe obrazul ei pe fața mea.

— Moare Liza! înțelegi?...

— De ce moare?

— Aşa a vrut ea, sau poate Dumnezeu a vrut aşa...

Mama avea obiceiul să dea vina pe Dumnezeu de câte ori se întâmpla vreo nenorocire. Dar niciodată nu ştia să-mi explice cum e Dumnezeu, cine e, cum arată. „E aşa cum e cerul când se supără, spunea mama, ca marea când se înfurie, ca furtuna"...

Eliza, pictorița, de care familia mea era foarte mândră, a murit în noaptea aceea. A doua zi. Profesoarele, fetele, chiar cele mari dintr-a patra, veransele, erau strânse în jurul meu şi-mi puneau întrebări. Eu căutam să repet cele ce văzusem, ba chiar să mai şi înfloresc, şi nu pot să spun că nu-mi plăcea să mi se dea importanță.

Cu acest prilej, am auzit povestindu-se, iar şi iar, nenorocirile abătute cu ani în urmă, pe când eu nu existam (şi cât de greu îmi era să înțeleg că a existat o astfel de vreme), asupra mătuşii mele Sofia. Îmi era greu să-mi închipui că a fost o vreme vând vărul meu Dorel n-avea un ochi de sticlă. Era pe atunci frumos, bălai şi cu ochi mari albaştri. Împlinea zece ani când un băiat de la Şcoala grecească l-a lovit cu praştia şi i-a scos un ochi. Dorel a venit urlând cu ochiul în mână. E o imagine care mi-a întunecat copilăria, care mă făcea uneori să mă trezesc speriată din somn. Şi ce e mai rău e că nimeni nu voia să creadă că băiatul acela l-a lovit din greşeală. „Nu din greşeală, dinadins l-a lovit. I-a strigat «Zidane» şi a tras cu praştia". Dar iată că nenorocirea fiind încă vie, Mia, fata cea mai mare a mătuşii Sofia, s-a îndrăgostit de un grec. Tatăl ei, un om tăcut şi modest, s-a repezit cu un baston s-o lovească. În noaptea aceea Mia a fugit... După un an s-a înapoiat, căsătorită şi gata să nască; familia a iertat-o. N-a

trecut mult şi ultima dintre fetele mătuşii Sofia, Marița cea cârnă, care, la cincisprezece ani, ducea greul casei, şi-a luat lumea în cap. Şi iar şoapte şi taine... Mezinul mătuşii Sofia nu voia să învețe, deşi era băiat mare, în clasa a patra primară. Tatăl lui îl încuia în casă şi-i lua ghetele. Mătuşa venea la bunica şi plângea: „Băiatu n-are ghete“... Bunica scotea din sân o batistă înnodată şi, din tejgheaua bunicului, restul de bani până la suma din care putea să cumpere o pereche de ghete: „Să nu ştie nimeni“... Şi, cu chei potrivite, scotea băiatul din casă. Când l-au înscris la gimnaziu, tata l-a dus la fotograf, şi toată familia era mândră de uniforma lui nouă... Dar el, în loc să meargă la şcoală, pornea cu pescarii în larg, sau juca barbut cu hamalii din port.

Mi-era frică să mai trec pe strada care cobora spre mare. Mi-era groază să mă trezesc noaptea în întuneric. Uneori auzeam un horcăit, nişte cuvinte împiedicate, vedeam o gură întredeschisă, din care curgeau uşor balele: „Vreau să spun dar nu pot...“, şi pe întuneric mă priveau ochii de sticlă ai Elizei. Alteori apărea Marița, care fugea, se oprea, mă privea şi râdea şi parcă-şi bătea joc de mine. Şi, dacă o întrebam: „Unde fugi?“, îmi răspundea: „în lume“...

Când au început să cadă primii fulgi de zăpadă, am primit notele pe trimestrul întâi. Jenica a venit spre mine cu obrajii roşii, strălucind de bucurie:

— Diana, mi s-a luat o piatră de pe inimă, nu am niciun opt! Numai nouă şi zece!

Eu aveam un opt la lucru şi unul la cânt, dar n-am avut curajul să mărturisesc.

Şi eu am numai nouă şi zece!

Jenica a insistat să-i arăt notele. Am roşit şi, prefăcându-mă jignită:

— N-ai încredere în mine?

— Ba da, a răspuns Jenica prompt.

N-aş putea spune ce m-a sâcâit mai mult: minciuna mea sau încrederea ei. Oricum, încă o umbră mi-a întunecat copilăria. Ba îi mai spusesem Jenicăi că şi eu am jucării,

dar că le țin în pod, într-un cufăr, pe care încă nu l-am despachetat. Şi seara nu puteam adormi de groază că mama sau altcineva m-ar putea da de gol.

În sfârşit, a venit vacanța mare, şi Jenica a plecat la munte. Noi am rămas la Constanța.

În vacanță, mergeam de două-trei ori pe săptămână la Mamaia. Uneori numai duminica; trenul costa scump, şi nici mama nu avea timp, prinsă cu ale gospodăriei. Îmi amintesc de graba şi forfota din casă, de emoțiile care mă chinuiau ca să fim gata la timp, să ajungem la gară, să nu pierdem trenul… de lumea aceea multă şi colorată, de înghesuiala din tren, de copiii care vorbeau nemțeşte şi franțuzeşte. Tare mi-era ciudă că nu înțeleg ce vorbesc. Mă aciuiasem pe lângă un grup de copii care, cu greble şi lopeți, la Mamaia, săpau câte o groapă adâncă până ce dădeau de apă, iar cu nisipul ud, umplând gălețile şi răsturnându-le, făceau cozonaci.

Aş fi vrut să fiu şi eu din Bucureşti, ca ei, să am şi eu guvernantă. Nu pricepeam de ce vin astfel de copii la Constanța, când Jenica şi alte colege de şcoală plecau la munte. Nu înțelegeam de ce copiii cu care mă împrietenisem la Mamaia se mirau că locuiesc tot anul la Constanța. „Aici nu e şcoală, nu-i aşa?“. „ „Nu-i aşa că aici e numai vacanță?“ „Sunteți nişte proşti!“ am răspuns fără să vreau.

„Ca să mai scoatem un ban“, astea erau cuvintele mamei, ne înghesuiam, claie peste grămadă, într-o singură odaie, iar celelalte două le închiriam. Treburile tatii nu mergeau bine. Nu mai cumpărau maşini de cusut țăranii cei înstăriți, fiincă umbla, zvon de război. Nu mai plăteau ratele. Dar tata, nechibzuit cum era, apucase să-i comande mamei, de ziua ei, două rochii… la un magazin mare, care se numea „Lascaridi“, şi după-amiezile o trimitea să ne dea câte o prăjitură la Cazinou. Erau câteodată la Cazinou matineuri dansante pentru copii. Dar acolo dansau numai domnişoare, de la treisprezece ani în sus, băieți şi mai mari. Copiii se dădeau pe parchet ca pe gheață.

De ziua mamei au sosit acasă cele două rochii, împachetate frumos. Una, mi-amintesc, era de tafta în pătrate mari: negre, cenuşii şi albe. Mama şi-o potrivea în fața oglinzii, când tata a intrat pe uşă încruntat şi cu țigara lipită în colțul gurii. Mama s-a învârtit de câteva ori în paşi de dans, ca tata să-i poată vedea rochia de jur împrejur. Rochia s-a balonat şi a foşnit frumos. Tata a spus:

— S-a declarat războiul...

În casă, iar discuții aprinse. Mama nu voia să plece.

— M-am săturat s-o iau mereu de la început. Nu mai vreau să umblu cu traista în spinare. Vreau să mor aici, acasă la mine. Între lucrurile mele. Unde să ducem copiii? Aici avem patul nostru, masa noastră. Războiul, cum a venit, aşa o să treacă...

Tata umbla agitat, de colo până colo, ca un leu în cuşcă. Şi, din şoaptele pe care le-am putut prinde din zbor, am aflat că tata nu vrea să plece pe front contra Bulgariei:

— Cum să trag în bărbatul soră-mi? Cum să-mi omor nepoții?

Alți cunoscuți de-ai tatii sau chiar rude de-ale mamei îl scoteau din sărite cu părerile lor.

— Cui îi foloseşte războiul? striga tata. Numai lui Burtăverde îi foloseşte, ca să se îmbogățească mai mult. Ăştia nici nu pleacă pe front. Sava rămâne pe loc (Sava era patronul tatii). Pleacă de-alde Vasile, care mătură prăvălia...

— Vorbeşte mai încet, se ruga mama. Vrei să te audă vecinii? Şi aşa unii şi alții, nu-mi mai dau bună ziua...

— Ba să audă! striga tata şi înjura de mama focului, de-a valma, pe vecinii care nu o salutau pe mama, pe Sava şi pe nu ştiu ce miniştri, care au fost pentru război.

Eu mă gândeam la vărul meu din Bulgaria, acela pe care-l întâlnisem în tren şi de care fusesem îndrăgostită cu un an în urmă. Când şi cum se risipise iubirea mea nu-mi dădeam seama, dar n-as fi vrut să fie omorât, şi eram convinsă că tata are dreptate. Lui Nicu, dimpotrivă, îi părea rău că nu e şi el mare, ca băieții mătuşii Solia, ca să se

îmbrace în uniformă nouă şi să plece la război.

Am călătorit într-un vagon descoperit, din cele cu care se transportă lemnele. Deasupra noastră, luna plină ne lumina fără milă. Aeroplanele păreau să ne urmărească, să ne încolţească, de parcă aveau o răfuială cu noi. Într-un loc s-a oprit trenul. Am coborât şi am căutat să ne adăpostim într-o porumbişte. Mama ne acoperea cu şalul ei.

Când am luat trenul din nou, ne-am urcat într-un vagon de vite. Era acolo o femeie care-şi făcuse un fel de gospodărie. Nu mai ştia de câtă vreme e pe drum. Şi nici unde o să ajungă. Avea culcuş de paie, un copil în albie şi gătea pe o maşină de călcat, în care încingea mangalul.

La Brăila am nimerit într-o casă unde pe culoare întâlneam tot felul de femei, vopsite tare şi îmbrăcate în capote de mătase de diferite culori ţipătoare.

— Cum ai putut să ne aduci într-o astfel de casă? ţipa mama.

— Asta am găsit, asta am luat, răspundea tata. În altă parte e plin, şi chiria, foc! Aici plătim nimica toată. Tocmai fiindcă e nevoie să stea şi o familie de treabă…

— Între stricate?!… se supăra mama.

Tata râdea:

— N-o să te mănânce, fii pe pace! Şi nu te băga unde nu-ţi fierbe oala…

Tare-aş fi vrut să ştiu ce înseamnă „stricate“! Dar după o săptămână ne-am mutat iar. Tata, din pricina vârstei, – trecuse de patruzeci de ani, – era mobilizat pe loc, adică lucra undeva în port, la vapoare.

De primele două case în care am stat îmi amintesc foarte şters. A treia era un han ; proprietarul era cârciumar. Locuinţa noastră avea două odăiţe întunecoase şi bucătărie. Acolo m-am împrietenit cu Caliopi, fata cârciumarului. Era de anii mei şi spăla rufe, mătura cântând, căra lemne pe braţe. Era oacheşă şi cu obrajii şi mâinile roşii, de parcă stătea tot timpul în ger. Părinţii ei erau trişti şi mereu aveau ochii umflaţi de plâns. Un fiu al lor căzuse pe front în prima zi de război, altul fusese dat

dispărut, şi de la al treilea nu mai primeau veşti. Caliopi plângea şi ea câteodată. Lacrimile i se rostogoleau mari pe obraz, dar treceau repede.

Ştirile de pe front veneau din ce în ce mai rele. În Bucureşti intraseră nemții. La Brăila se părea că vor veni dintr-un moment într -altul.

Caliopi m-a luat într-o zi şi m-a dus pe nişte scări întunecoase, pe sub nişte bolți negre în pivniță. Ne-am strecurat printre lăzi şi butoaie, pe vârful picioarelor, uşor, ca pisicile, până ce am început să distingem voci înfundate. Am lipit urechea de zid, aşa cum am văzut că face şi Caliopi, şi am auzit tot ce se vorbea înăuntru.

— Mă, eu diseară plec, tu, dacă vrei, rămâi, eu nu mai pot, nu mai pot, mă, înnebunesc!

— Dacă nu vin diseară, plecăm dimineață la patru.

Caliopi a pus mâna pe mine. Mi s-a părut că e o mână necunoscută şi m-am speriat; am țipat. Caliopi m-a tras după ea. Când am ajuns în curte, eram toată apă de năduşeală, îmi zvâcneau tâmplele, inima. Îmi tremurau picioarele.

— Diana, dă-ți cuvântul de onoare că n-ai să sufli niciun cuvânt. Dacă se află, îi împuşcă.

Am răspuns grav:

— Îmi dau cuvântul de onoare. Dar nu e datoria noastră să spunem? Cum vrei să câştigăm războiul dacă soldații stau ascunşi în pivniță?

— Ca să nu moară, cum a murit fratele meu, a şoptit Caliopi, cu aerul unui om cu experiență.

— A murit pentru patrie, Caliopi. Eu în locul tău aş fi mândră!

— Şi eu am fost mândră. Şi-a făcut haine noi, albastre. Dacă nu avea chipiu cu colțuri, jurai că-i ofițer. Dar acum? Are o fetiță de două luni; nevasta lui vine să stea la noi. S-o vezi cum plânge…

— Tu n-ai vrea, Caliopi, să fii bărbat, să mergi la război şi să mori?

— Sigur c-aş vrea să fiu băiat, ca să-i bat pe nemți!

Dar…

Şi Caliopi mi-a mărturisit că n-ar vrea să moară.

Când am intrat în casă, am închis uşa antreului, de care m-am sprijinit, în picioare, cu fruntea lipită de geamul rece. Era locul meu preferat, fiindcă în antreu nu era cald, şi din pricina asta nu stătea nimeni acolo niciodată şi puteam să mă gândesc în voie.

Abia acum căutam să-mi închipui cum arată oamenii aceia din pivniță. Săracii, s-au speriat desigur rău când au auzit țipătul meu; nu vor şti niciodată cine a țipat. Poate că-i voi întâlni într-o zi, când voi fi mare, – o domnişoară de şaisprezece ani, – într-un salon unde va fi muzică şi se va dansa şi unde, poate, se va vorbi despre război: „Ce ştii dumneata, domnişoară, erai un copil de şapte ani?!“ mă va întreba un ofițer, poftindu-mă la dans. „Da, dar ştiam totul, ca şi oamenii mari. Îmi dădeam cuvântul de onoare şi ştiam să țin un secret.“ Voi povesti ce am auzit în pivniță. Ofițerul va deveni galben la față, şi apoi, deodată, roşu. Şi în timpul dansului îmi va mărturisi că el era unul din cei doi ascunşi, în pivniță, şi anume, cel care voia să plece, că-si aminteşte de țipătul meu, că a plecat în noaptea aceea pe front, i-a bătut pe nemți şi a fost decorat, apoi îmi va spune că mă iubeşte şi că vrea să fiu soția lui. Eu voi purta o rochie roz de voal, toată în volănaşe.

Apoi m-am gândit iar la nepotul tatii, soldatul pe care l-am văzut la fereastra trenului când ne-am întors de la Sofia, cu doi ani mai înainte. Oare e cu putință să fie ucis un tânăr atât de frumos? Am început să socotesc cât trebuie să cresc pentru ca să fiu o domnişoară adevărată şi chiar acest văr să mă invite la dans… Poate – dacă aş pleca pe front – l-aş găsi printre răniți…

În cuier, paltonul meu din postav roşu era atârnat pe dos. Dacă tai din tiv, e tocmai ce mi-ar trebui pentru costumul de soră de caritate. Crucile roşii le voi lipi una pe piept, una pe frunte şi una pe bandoul de pe braț. Mi-am făcut un costum din trei şervete de masă albe, unul l-am pus cu un colț în mijlocul pieptului, l-am prins cu un ac de

siguranță pe dedesubt, şi cu celelalte două colțuri m-am legat la spate. Celălalt l-am legat pe cap, cu o margine pe frunte, tocmai în dreptul sprâncenelor, şi cu două capete l-am înnodat la spate. În mijlocul frunții îmi trebuia o cruciuliță mică de postav roşu şi era cum se cere. Cel de al treilea şervet l-am împăturit cum făcea mama când ne punea comprese la gât şi l-am legat în jurul brațului. M-am dus şi am luat pe furiş o foarfecă, m-am întors la cuier şi, de pe dosul paltonului, din tiv, am tăiat o bucată mare de stofă; pe față nu se vedea nimic. Eram fericită. Am prins toate cruciulițele acolo unde trebuia, cu ace de gămălie, provizoriu, ca să văd cum arată, şi m-am dus la Caliopi. A găsit că e minunat. Mama, care era şi ea acolo, m-a întrebat de unde am avut postavul roşu. Am tăcut o secundă, fără să ştiu ce să spun, când a intervenit Caliopi, zâna cea bună: „I-am dat eu, din cutia mea de cârpe".

În noaptea aceea m-am culcat cu gândul să mă scol devreme, ca să-mi îmbrac costumul de soră ; când, deodată, mi-am amintit că trebuie să mă trezesc dimineață la patru ca să văd cum pleacă cei doi ascunşi în pivniță. Mi s-a strâns inima, m-a cuprins teama şi am început să mă sucesc pe o parte şi pe alta, fără să pot dormi.

M-am sculat dimineața pe la nouă, adică mai târziu ca oricând. Pe Maricica o durea gâtul Mama îi făcea pensulații cu lămâie. A treia zi am chemat doctorul. Maricica respira cu multă greutate, ținea gura deschisă şi avea obrajii aprinşi. „Are anghină difterică şi e foarte grav", i-a spus tatii doctorul când să iasă pe uşă.

Tata era palid şi avea ochii înlăcrimați. Mama plângea, împachetând nişte lucruri. Eu mă gândeam: „Numai de n-ar muri. Doamne, fă tu nişte farmece ca să nu moară Maricica, fă orice, numai să nu moară!" Maricica era un copil rău, dar ştiam că, dacă s-ar prăpădi, mama n-ar mai zâmbi, n-ar mai râde, n-ar mai cânta, nu s-ar mai vorbi decât în şoaptă sau prin semne, ca să n-o supărăm. Poale că mama ar muri de inimă rea… Când îi veneau vecinii veşti rele de pe front, mama se întreba: „Cum de nu moare

de inimă rea?"…

M-am dus la fereastra antreului. Ploua. Afară se prelingeau pe geam picăturile de ploaie; înăuntru, lacrimile mele. Se-nsera când a sosit un cupeu închis – din cele cu cruce roşie – şi le-a luat pe mama şi pe Maricica. Apoi a venit etuva şi a dezinfectat casa, şi doctorița ne-a făcut câte o injecție foarte dureroasă. Nicu a răbdat fără să scoată o vorbă, ca să nu ştiu cât de tare îl doare. Pentru asta i-am iertat multe lucruri mai târziu. Eu am țipat ca un animal înjunghiat.

Zilele care au urmat au fost cenuşii, ploioase, apăsătoare.. Dimineața făceam menajul. Eram singură acasă. Țineam coada măturii cu amândouă mâinile, gunoiul îl împărțeam pe sub pat, pe sub covor, pe sub dulap. Când făceam patul, trebuia să mă urc pe el ca să întind cuvertura către perete, când coboram, trăgeam cuvertura după mine. Nimic nu se sfârşea până nu venea Caliopi să-mi ajute.

Fratele meu se ducea dimineața la Brăilița (cred că e un fel de târg la marginea Brăilei), ca să aducă de acolo lapte şi pâine. Venea şi fierbea laptele, apoi ducea o parte, într-o sticlă, la spital, unde erau mama şi sora mea, iar alta, la alt spital, unde fusese adus rănit unul din feciorii mătuşii Sofia. La prânz se întorcea obosit mort ; mâncăm singuri amândoi. Tata venea acasă o dată la două-trei seri, când se întuneca; îşi scotea moletierele, bocancii, punea lemne multe în sobă şi fuma până târziu, fără să scoată un cuvânt. Devenise mai tăcut şi parcă mai blând.

Am înțeles că boala Maricicăi a ajuns la un impas din care nu se spera să mai scape. Tata ținea buzele strânse, subțiate, parcă ascuțite. Se plimba de colo până colo, fără o vorbă. Fratele lui a trecut o zi prin Brăila, a venit pe la noi şi apoi a plecat pe front. Mai târziu am aflat că a murit la Turtucaia. Apoi a plecat tata. Fără să ne spună unde şi când se va înapoia. Mi-a pus doar pe creştetul capului mâna grea şi aspră, m-a îndepărtat cât lungimea brațului şi m-a privit de parcă ar fi vrut să ştie mai bine cum arată

fata lui. Lui Nicu i-a spus: „Să ai grijă de Diana“. Şi cu degetul arătător a făcut gestul care de obicei spunea „bagă de seamă“. Aş fi vrut să întreb: „Când vine acasă mama cu Maricica?“, dar figura tatii parcă era de piatră, parcă fălcile îi erau încleştate.

L-am privit pe geam până s-a îndepărtat. Adus din spate şi prea bătrân pentru un soldat. Am simțit că-l iubesc, că nu trebuie să-l lasă să plece şi am fugit după el. Dar Nicu m-a ajuns din urmă, m-a apucat zdravăn de mână şi, fără un cuvânt, m-a adus înapoi.

Caliopi a venit şi ne-a luat la ei la masă. Ni s-a dat ce ne plăcea nouă mai mult: orez cu lapte, cu scorțişoară. Erau toți mai veseli şi mai vorbăreți ca de obicei. Eu plimbam mâncarea în gură, fără s-o pot înghiți.

Stăteam acum aproape tot timpul cu fruntea lipită de fereastră, mă uitam cu inima strânsă la toamna de afara şi mă rugam ca bătrânele: „Ajută-ne, Doamne!“ Câteodată mă gândeam la diminețile scânteietoare, la Mamaia, la rochiile de tafta cu care se ducea mama la Cazino, la „sezoniştii“ care se plimbau pe bulevard, în fața mării sau în centru, între statuia lui Ovidiu şi cofetăria „Pariziana”. Mi-era dor de acele cornuri cu nuci care costau zece bani şi nu existau altele mai bune. Pentru ca să am zilnic zece bani, făceam tot felul de servicii celor din casă, spuneam oricât de multe poezii…

Dar mai mult decât cornurile cu nuci şi decât orice pe lume îmi lipsea marea… O căutam peste tot. La Brăila nu era mare, nu-i simțeam boarea sărată. Îmi lipsea zgomotul valurilor. Unde era „centrul“, adică o piață rotundă ca un cerc, cu statuia lui Ovidiu la mijloc. Unde era Cazinoul care strălucea alb de-ți lua ochii, între cerul albastru şi marea verde, bulevardul pavat, de-a lungul stâncilor izbite de valuri şi al peluzelor pline de flori. Ce urâte şi triste erau străzile aici. Ce străină îmi era Dunărea! Pe stradă treceau câteodată brancarde cu prizonieri turci, cu picioarele înghețate. Abia acum înțelegeam ce e războiul…

De la Caliopi ştiam că Maricica e foarte rău bolnavă.

Într-o seară mi-a spus: „Am aflat că, dacă scapă în noaptea asta, se face bine“.

Era o săptămână de când plecase tata. Primisem de la el o ilustrată lucioasă, cu trei copii – două fete şi un băiat – lângă un pom de Crăciun. Pe dos scria: „Răbdare. Să fiți cuminți. Vă sărută, tata.“

„Dacă scapă în noaptea asta“, spusese Caliopi. „Şi dacă nu scapă? Eu mă tot întrebam, fără să pot ațipi.

N-am putut adormi până târziu şi m-am trezit până nu se luminase încă bine de ziuă. Am încercat să adorm iar, dar m-am sucit şi răsucit zadarnic. Aveam un *Sherlock Holmes* sub pernă, dar ca să fac lumină trebuia să cobor. M-am dus la fereastră să văd cum e vremea şi am zărit doi oameni strecurându-se pe lumina aceea cețoasă şi udă a dimineții, cu care aproape se confundau. Să fi fost cei doi oameni ale căror şoapte le-am auzit în pivniță? M-au cuprins frigul şi groaza. Se scurseseră de atunci zece zile grele. Era cu putință să fi stat acolo, în întuneric şi frig, cu şoarecii?... Cine erau şi de ce se ascundeau? Am aprins lumina şi m-am băgat în aşternut cu secretul acela parcă prea mare pentru umerii mei. Am început să citesc iar despre isprăvile lui Sherlock Holmes. Dar când să ajung la ultima pagină, absorbită cu totul de dibăcia detectivului (de care de la o vreme mă simțeam îndrăgostită), am auzit zgomote neobişnuite în curte.

Caliopi a venit într-un suflet la mine: „Au intrat nemții“...

Caliopi era sigură că nemții, când vor veni, vor intra în magazine, vor sparge vitrinele şi atunci toți trecătorii vor putea lua fiecare ce va dori. Eu râvneam de multă vreme la nişte ghete galbene, înalte de tot, cu şireturi ; se numeau pe atunci „cizmulițe“ şi erau foarte la modă. Sosise momentul să-mi împlinesc visul. Dar n-am avut cizmulițe, fiindcă nu a fost cum credea Caliopi. În schimb, s-au întors mama cu Maricica de la spital. Casa a înviat dintr-o dată. Am început să dorm mai bine, să mănânc mai cu poftă. Afară, în locul picăturilor de ploaie ,care zile întregi au ciocănit la fereastră, cădeau acum fulgi mari, nesiguri, de

zăpadă. Era lumină, alb şi soare. În casă era cald. În jurul unei mese de lângă sobă, jucam toată ziua loto cu Caliopi, cu Zuky, – al cărui tată murise pe front – şi cu Nicu. Dar într-o zi, când afară era iar cenuşiu şi ploios, ne-am făcut bagajele, şi seara, pe întuneric şi umezeală, am pornit spre Bucureşti. Călătoria urma s-o facem în parte cu un şlep pe Dunăre.

Mi-era iar frică şi frig. Când să ne îmbarcăm, mama a descoperit – albă – că- i lipseşte punga în care avea banii, ceasul, cerceii... Nu mai aveam cu ce plăti drumul. Din vânzarea cerceilor ştia că se va descurca la început. „Pe urmă, vom vedea. Totul e să plătim chiria pe o lună şi să avem mâncare la început.“ Mama îşi trecea mereu, mută, mâna pe frunte şi prin păr şi îşi cuprindea bărbia de parcă o dureau dinții. Noi ne țineam deoparte, strânşi unul lângă altul, ca nişte pui de găină părăsiți. „Poate am uitat-o acasă, undeva“...

Am încărcat toate bagajele din nou şi ne-am întors în casa în care locuisem, dar în care parcă n-am fi trăit niciodată, atât era de rece, fără preşuri, fără aşternut, fără față de masă, fără foc în sobă. Câteva zile mai târziu, vânzând ultimele lucruri, am plecat la Bucureşti cu trenul.

Nu-mi amintesc nimic din această călătorie. Nici vederea dintâi a oraşului. Zăresc în amintire, o clipă doar, figura bunicului, şi apoi o văd pe mama în doliu, fiindcă a murit bunicul. Dar îmi revine cu amănunte casa în care am stat şi nu pot să uit cât am suferit de foame. Era pe strada Anton Pann, o casă în care se intra printr-un gang întunecos, lepros, într-o curte interioară, împrejmuită de case legate între ele, dar fără să semene una cu alta, de părea o mică mahala ascunsă de ochii lumii.

A fost o iarnă care a durat cât toate iernile de până atunci laolaltă, un ger cum se pare că nu au pomenit nici bătrânii.

Toată lumea, istovită, vorbea de mâncare, de carne şi de pâine. Când mirosea a carne gătită, vecinii toți adulmecau, ca să dibuiască bucătăria fericiților care au avut carne în

ziua aceea. La cinci după-amiază luam câte o bucată de mămăligă, dintr-una mare, care stătea atârnată în cui, într-un şervet de pânză ţărănească. La prânz o mâncam cu ceapă şi cu un fel de brânză roşită cu boia. Dar de unde cei mari se fereau să spună când aveau ceva de mâncare. Copiii se lăudau cu fiecare îmbucătură.

În afară de frig şi foame, am trăit în casa aceea clipe de groază din pricina unui nebun, om de vreo patruzeci de ani, care scăpase, nu se ştia cum, dintr-un ospiciu. Trăia ascuns la sora lui. Bănuiam că-i poveste viaţa acestui nebun, acolo, printre noi, şi totuşi mă urmărea în închipuire şi, mai ales pe întuneric, simţeam îngrozită prezenţa lui. „Nu, nu-i adevărat, căutam să mă linişţesc, nu există; dacă ar exista, l-aş vedea." Dar într-o zi l-am văzut. Mă uitam pe fereastră, prinsă de gânduri incerte, când deodată m-am pomenit în faţa mea cu doi ochi sticloşi, albaştri, holbaţi, aproape albi, şi o gură mare, cu buze frânte. Am ţipat şi am căzut de pe scaunul pe care stătusem în genunchi, fără să simt lovitura, atât era de puternic sentimentul de groază că nebunul mă ţine fixată, cu ochii şi cu rânjetul, şi că între noi amândoi dispăruse fereastra.

Iarna aceea nu se mai sfârşea. Nicu pleca şi făcea „coadă", dimineaţa, la pâine, aproape până la prânz. Ne certam zilnic, fiindcă îmi lua şoşonii mei. El nu avea.

Dar a venit, chiar şi în 1917, primăvara. Ne-am mutat într-o casă mare, cu multe odăi, care aparţinea unei familii refugiată la Iaşi. Casa fusese lăsată în grija unui frate al stăpânei, prieten cu tata, şi acesta, fiind obligat să plece pentru câtăva vreme în provincie, ne-a dat-o nouă, să avem grijă de ea. Era o casă arătoasă, cu multe odăi şi cu o mulţime de lucruri pline de taine pentru mine, fiindcă aparţineau unor oameni pe care nu-i cunoşteam. Am căutat să aflu cum e familia după fotografiile din albume. Aveau o fetiţă ceva mai mare decât mine, deoarece am găsit rochiţe de ale ei care îmi erau prea mari. Şi cărţi de clasa a III-a primară. Pe o cutie capitonată cu atlaz albastru, cu tot

ce trebuia pentru lucru de mână şi jurubițe de toate culorile, era brodat., Lilly"… Mi se părea foarte interesant să ai un nume care se termină cu igrec, şi atât l-am sucit pe al meu, până am găsit această ingenioasă variantă: „Anny", scris cu dublă consoană şi „y".

În aprilie am fost dată la şcoală şi-am terminat în trei luni clasa a II-a primară. Era o şcoală de fete şi băieți laolaltă. În recreație, băieții mă priveau cu interes şi îndrăzneală şi vorbeau între ei, aşa ca să-i bag în seamă, la rândul meu. Şi de multe ori, când treceam pe lângă ei, auzeam: „Anny… Uite-o pe Anny"…

În anul următor – eram în clasa a III-a primară – ne-am mutat într-un cartier foarte îndepărtat de şcoală. Aveam o singură odaie, o cameră mobilată, adică un dormitor, cu mobilă galbenă şi, agățate pe pereți, fotografii cu mirese şi gineri în rame de bronz. De tavan era prins un vultur împăiat, care ținea în gheare becuri electrice.

Atunci a început duşmănia cea mare între mine şi fratele meu. Bătăile aveau loc lângă butonul luminii electrice, în serile în care mama se ducea la sora ei. Eu voiam să sting lumina, ca să adorm devreme şi să mă pot scula cu noaptea în cap (chinuită de grija că aş putea întârzia la şcoală, dat fiind drumul lung). El venea înverşunat să aprindă, pasionat de fasciculele cu Sherlock Holmes şi Nick Winter… Eu mă încăpățânam să sting, el se înverşuna să aprindă… De o parte şi de alta se cărau palme şi pumni, dar forțele, desigur, erau inegale. Cotonogită, rămâneam pe duşumea, şi când nu mai aveam putere să urlu şi lacrimi să plâng, mă forțam să rezist în aceeaşi poziție de victimă, să scâncesc şi să gem până se înapoia mama, ca să facă dreptate.

În iarna următoare s-a întâmplat evenimentul cel mai important din viața mea de până atunci, am avut cele mai mari bucurii, cele mai tari emoții: mama m-a dus la teatru. M-am gătit cu o rochie vişinie de catifea, făcută anume pentru această ieşire în lume, şi nu-mi amintesc să mă fi chinuit vreodată mai mult curgerea prea înceată a timpului

ca atunci, când ziua spectacolului se apropia. În ajun mi-am îmbrăcat rochia, pantofii de lac, mi-am schimbat cărarea, mi-am legat şi mi-am dezlegat de mai multe ori funda, ca să văd cum îmi stă mai bine, am controlat ciorapii, să nu fie rupți. Mă temeam necontenit să nu se întâmple ceva neprevăzut, care să ne împiedice să ne mai ducem, o întrebam întruna pe mama dacă nu cumva a rătăcit biletele. De altfel, până la uşă (când le-am arătat controlorului), mi-am simțit buzele uscate, de teamă că le va pierde, şi chiar după ce ne-am instalat, tot mi-a fost frică de vreo încurcătură care ne-ar fi putut scoate de acolo.

Sala de teatru, chiar înainte de ridicarea cortinei, m-a uimit. Lumina bogată, căldura, fotoliile pluşate, totul mi s-a părut încântare şi farmec ameţitor. Sus, galeriile şi lojile creşteau ca în vis, într -un tavan cât cerul.

Ce aşteaptă această lume gătită şi parfumată, ce se va n – tâmpla după ridicarea cortinei? Mă chinuia trecerea prea înceată a timpului (mai ales că, de frică să nu întârziem, venisem mult prea devreme). Piesa pe care am văzut-o a fost *Taifun* (cu Aristide Demetriad).

După spectacol, am făcut febră şi am stat două zile în pat. Apoi, multă vreme n-am mai trăit decât pentru bucuria de a merge la teatru. Mă întorceam după fiecare spectacol legată parcă pe veci de soarta celor de pe scenă, imitând gesturile şi felul de a vorbi al actrițelor, aşa cum apăreau în diferite roluri. Într-o zi îmi închipuiam că sunt „Fecioara rătăcită“. În alta, aşteptam sosirea tatii, care va avea plete albe şi o rană la picior, ca marele Nottara în rolul lui Ştefan cel Mare.

În primăvară m-am dus într-o zi la şcoală fără să fi desenat harta la geografie. Eram înghețată de frică să nu fiu ascultată. Când profesoara s-a uitat la mine, când am schițat gestul de a mă scula, am strâns ochii, ca şi când ar fi trebuit să mă arunc într-o prăpastie. Catastrofa părea de neînlăturat. Atunci uşa se deschise şi directoarea noastră, emoționată, cu ochii umezi, a intrat spunând:

— Copii, s-a încheiat pacea, vă puteți duce acasă.

III

Tata s-a înapoiat în zdrențe, tuşind, cu fața atât de osoasă şi galbenă, că nici mama, în prima clipă, nu l-a recunoscut. Venea dintr-un spital din Moldova, unde zăcuse multă vreme, bolnav. Nu semăna cu niciunul din eroii imaginați, nu mi-a spus „Băbătie“, n-a povestit nimic... înjura de mama focului... Mama închidea uşile şi ferestrele, să nu audă vecinii. Nicu, dimpotrivă, era milităros şi nu voia să creadă că nemții au pierdut războiul. Iar eu, dintr-o veche şi de neîmpăcat răfuială cu el, eram cu trup şi suflet alături de tata.

În toamnă ne-am mutat iar, tata fiind omul gesturilor mari şi pripite. Am fi putut sta ani de zile în camera aceea mare, care în loc de lampă avea un vultur agățat în tavan, ținând în gheare câte un bec electric. Legea chiriilor ne-ar fi apărat. Dar tata, când era jignit, îşi pierdea capul şi, pentru a da adversarului o replică, era în stare să-şi pună viața în joc. Furios că proprietarul – „un parvenit, un îmbogățit de război“, – ia spus să se mute, l-a înjurat, ne-a strâns pe toți grămadă şi ne-a băgat într-un fel de cocioabă. Apa trebuia luată din fundul unui coridor întunecos, în care şoarecii şi şobolanii alergau în voie. Mi-era, de când mă ştiam, groază de aceste lighioane. O spaimă ciudată, bolnăvicioasă mă înțepenea numai când îi auzeam ronțăind... Aici călcam pe ei. Noaptea îmi trăgeam plapuma peste cap, ca să nu-i aud. Şi, totuşi, îi auzeam ronțăind, rostogolindu-se, făcând „buff“ pe duşumea, sărind parcă nu de pe masă sau de pe pat, ci de sus, de pe dulap, sau din tavan. Şi erau nemaipomenit de obraznici. Unul s-a vârât chiar şi sub perna mamei. Mama a leşinat. De atunci, noapte de noapte, mi se năzărea sau visam că

ronțăie unul sub perna mea. Mutându-ne, nu mai eram la adăpostul legii, care, oricum, ne apăra de urcarea excesivă a chiriilor. Nechibzuința tatii era de neiertat.

Dormeam acum toți în aceeaşi odaie, foarte mare, de altfel... Părinții mei, într-un pat; în celălalt, Maricica şi eu. În al treilea pat, lângă uşă, de unde, din stradă, se intra de-a dreptul, ca într-o prăvălie, dormea bunica mea, şi de acolo nu se mai mişca, înțepenită de reumatisme şi de gută. Nicu se culca pe un cufăr, pe care seara îl lungea cu două scaune. Când mă certam cu el, şi asta se întâmpla de multe ori pe zi, aşteptam seara. Şi după ce se necăjea un ceas să-şi facă patul – cu tot dichisul — şi se culca, îi trăgeam scaunele de sub picioare. Pătura şi pernele îi alunecau, picioarele-i ajungeau pe duşumea, şi toată truda lui migăloasă era zădărnicită. Nimic nu-l înfuria mai rău, dar nici pe mine nimic nu mă răcorea mai bine ca răzbunarea asta. În aceeaşi odaie mai dormea, de la o vreme, pe jos, lângă maşina de gătit, o spălătoreasă, pe care bărbatul o bătuse şi-o dăduse afară din casă. În schimb, o mai ajuta pe mama la gospodărie şi ne spăla rufele. Dar numai când gerul era excesiv dormea Lixa în casă. Altfel, chiar iarna, avea un fel de culcuş afară, sub o scară, şi o încălzea „gagicu"... O chema lung: Lixa Dumitru Vasile Pandele Ispas, şi tatii îi plăcea grozav când povestea cum a bătut-o bărbatul când l-a găsit cu alta în pat.

— S-a supărat că am venit tocmai atunci, explica Lixa.

Iar tata o întreba cu toată seriozitatea:

— De ce nu i-ai telefonat că vii? De ce nu i-ai dat o telegramă? Cum ai dat buzna aşa?!... Bine ți-a făcut!

Şi tare îi mai plăcea s-o întrebe cum de nu-i este frig în acel soi de şopron în care dormea... ca să audă răspunsul:

— Ce frig?! Mă strânge gagicu vârtos, îmi pârâie oasele, şi nici nu mai ştiu dacă e iarnă sau vară...

Lixa, când se întorcea de la pâine, de la măcelărie sau de la băcănie, dădea fuga la oglindă şi-şi aranja părul, basmaua... Când o întrebam de ce nu se găteşte înainte de a se duce, îmi răspundea:

— N-am avut timp, a trebuit să dau fuga...

— Păi la ce mai foloseşte să te uiţi în oglindă când te întorci?

— Ca să văd cum am fost, îmi răspundea cu toată seriozitatea.

Când ne-am mutat în casa aceea, tata s-a uitat de jur împrejur, apoi s-a uitat la noi toţi, mutându-şi privirea de la unul la altul repede, fără să aibă curajul de a privi în ochi pe vreunul din noi, aşa cum făcea totdeauna când se simţea vinovat şi, zâmbind vesel, exagerat, pentru ca să pară şi mai convins că a făcut bine ce-a făcut:

— Ei, nu-i prea elegant, dar provizoriu asta este!

Şi, într-adevăr, am crezut că e provizoriu; prea nu părea omeneşte posibil să locuim acolo altfel decât pentru a nu sta în stradă până ce găsim altceva.

Şi totuşi, am rămas trei ani în casa aceea. Nu aveam decât o singură dorinţă: să nu ştie vreo colegă de şcoală cum locuiesc. Refuzam toate invitaţiile, să nu trebuiască să poftesc la rândul meu; nu puteam lega niciun fel de prietenie, ca să nu fiu nevoită să primesc pe cineva.

Când ne-am mutat în această casă, aveam, cred, doisprezece ani. Era epoca pălăriei cu pană de struţ.

Pe vremea pălăriei cu pană de struţ (albă, de pai de mătase, cu pana pusă de jur împrejur, în şanţul pe care îl făcea borul întors rotund) a pătruns la noi în casă un tânăr înalt, subţire, blond. Era student la Medicină şi-i făcea injecţii bunicii. Eu îmi făceam pe atunci lecţiile, fără să-mi dau seama de ridicolul situaţiei, sus pe garderob. În dosul garderobului care, împreună cu o cuvertură de pluş, imitaţie de covor turcesc, forma un fel de cămară, ţineam lemnele. Pe ele mă urcam ca să ajung pe garderob; acolo era camera mea de lucru, biroul meu... Acolo aveam, frumos aranjate, cărţi, caiete, penarul şi... fotografiile lui Leonard, actorul de care eram îndrăgostită în mare taină. Îl descoperisem în vitrina unei librării, şi un bărbat mai frumos nu-mi puteam închipui. Totuşi, într-o zi, mi-a bătut inima pentru studentul cel blond; când intra pe uşă şi-mi

spunea bună ziua, înclinam capul cu prefăcută nepăsare, de sus, de acolo, de pe garderobul unde stăteam cocoțată. Când îmi vorbea, îi răspundeam sec, fără să-l privesc în față. Preferam schimbul de priviri fără cuvinte. Față de colegii şi de prietenii lui Nicu aveam aceeaşi ținută demnă şi rece, iar pe stradă, când mă salutau, mă prefăceam că nu-i văd, ca să par mai serioasă.

A urmat epoca pălăriei de *voile georgette,* de culoarea şerbetului de zmeură, cumpărată, ca şi pălăria cu pană de struț, de la faimosul magazin „Jeanne d'Arc" de pe Calea Victoriei. Şi ele m-au făcut să simt că s-a sfârşit copilăria…

Pe vremea pălăriei frez, aveam treisprezece ani. Într-o după amiază, ducându-mă la Anicuța, o verişoară mai depărtată, mi s-a spus:,. A plecat chiar acum, cu Natalița, să se plimbe în Cişmigiu".

Am traversat – locuiau chiar peste drum – şi le-am găsit (Natalița era sora cea mică), însoțite de doi liceeni. Anicuța mi i-a prezentat. Le-am întins mâna băiețeşte, dar, spre surprinderea mea, mi-au sărutat-o pe rând. Asta mi se întâmpla pentru întâia dată. Îngrozită că mi-ar putea săruta mâna şi la plecare, am simulat un joc de-a prinselea cu Natalița şi, făcându-le celorlalți semne de departe, în loc de bună ziua, am fugit. Acasă, agitată, ruşinată, nemulțumită de cele ce pățisem, mi-am frecat mâinile, cât am putut mai bine, cu peria aspră.

Şi, totuşi, un an mai târziu, în vacanța de vară, la Silistra, unde m-a trimis mama la mătuşa Agata, nu mă mai supăram când băieții îmi sărutau mâna. Fratele meu plecase la Constanța, la alte rude. Numai Maricica rămăsese acasă, cu mama, care trebuia s-o îngrijească pe bunica bolnavă. Deşi nu împlinisem 14 ani, prietenii verilor mei mă socoteau domnişoară, fiindcă eram din Bucureşti. „Fetele din Bucureşti sunt mai emancipate", aveau obiceiul să spună, iar mie mi se părea, dimpotrivă, că aici, în provincie, erau mai libere, mai îndrăznețe. Pentru cele mai multe, croitoreasa, magazinul de mărunțişuri, cofetăria şi biblioteca, dar mai ales Grădina publică erau locuri de

întâlnire cu băieţii de liceu.

Mai târziu am înţeles că multe din aceste întâlniri aveau alt tâlc.

Vărul meu, Zaharia, Zuky, se pregătea să-şi dea bacalaureatul în toamnă. Seara se închidea în camera lui, cu colegi, băieţi şi fete, şi se adunau în jurul unei mese, în fundul curţii, ca să înveţe. Totuşi, nu-i auzeam niciodată citind tare, vorbind sau râzând. Când mă apropiam uneori, schimbau vorba. Jignită, m-am hotărât să-mi fac bagajul, să plec.

— Îmi dau seama, Diana, că nu m-am purtat bine, mi-a spus Zuky, luându-mă de mână.

Mi-au dat lacrimile.

— Ar fi trebuit să-ţi faci măcar datoria de gazdă…

— Lasă prostiile astea, Diana, nu sunt gazdă, tu eşti aici la tine acasă. Şi chiar îmi eşti dragă, poate prea dragă… Dar ai două cusururi: eşti prea tânără, mult prea tânără, şi te uiţi mult prea mult în oglindă…

Nu ştiu ce-a mai spus. Auzeam ca un ecou tulburător: „Mi-eşti dragă“… îmi ţinea mâna, şi eu aş fi vrut să nu-mi mai, dea drumul.

— Nu sunt prea tânără,. Am treisprezece ani..

— Dacă ai avea măcar cincisprezece…

Mă aşteptam să spună că dacă aş avea cincisprezece ani, m-ar lua de nevastă. Dar el a continuat:

— Ţi-aş da să citeşti nişte cărţi, nişte broşuri… tu ştii ceva despre revoluţie?

— Tata vorbea uneori când s-a întors din război.

În seara aceea stăteam amândoi de vorbă pe banca din curte când a venit poştaşul; aducea o telegramă, pe numele meu. Toată casa s-a trezit. Fiecare voia să ştie ce s-a întâmplat. Câinele lătra disperat. La lumina felinarului am citit: „Bunica grav bolnavă, vino imediat“.

Când m-am întors în Bucureşti, casa mi s-a părut goală, pustie… Bunica murise, iar Biju, căţelul, pe care îl crescusem de mic, se prăpădise şi el. Când l-am primit de la frizerul din colţul străzii, era un fel de ghem alb, cu pete

negre şi ochii tulburi. Dormea între umărul meu şi obraz, şi când scâncea noaptea, îi dădeam, sub plapumă, farfurioara cu lapte.

Ca să se încredinţeze că din cauza mea nu mănâncă, mama striga din când în când: „Diana!“ Biju ciulea urechile, se-nviora, mă căuta peste tot, apoi, obosit, se culca cu capul pe o labă şi adormea, într-o zi a murit; mamei i-au dat lacrimile şi n-a mai putut să-l uite.

În drum spre casă ardeam de dor să-l văd sărindu-mi până în talie, stârnindu-mă la joacă, întins numai pe picioarele din faţă, ca un iepure, şi cu ochii negri, vii, lucind prin claia zburlită. Când nu l-am găsit, şi mai ales când am înţeles că m-a iubit atâta încât a murit de inimă rea, m-a durut atât de mult, încât gândurile adunate în jurul morţii bunicii s-au risipit, şi suferinţa mea n-a fost aşa cum mi-o închipuiam altădată, când numai teama că într-o zi bunica mea nu va mai fi îmi lua liniştea şi somnul.

Căutam acum cu tot dinadinsul să-mi readuc în minte, ca dintr-un film, scene cât mai duioase din viaţa bunicii. Căutam să-mi reînviu părerile de rău pentru împrejurările în care o necăjisem. Odată luasem o fotografie în care şedea în mijlocul copiilor ei – singura pe care o avea şi la care ţinea nespus de mult – şi, cu cerneală roşie, vopsisem obrajii ei şi ai fetelor, iar băieţilor le făcusem mustăţi, cioc... Altădată îi tăiasem fundele de la pălărie (era un fel de scufie neagră cu jeuri; se purtau la zile mari pe creştetul capului şi se legau sub bărbie). De nenumărate ori o auzisem plângându-se că ar avea nevoie de nişte funde noi, până ce, într-o seară, a venit, încântată, cu o panglică de toată frumuseţea, lată, de satin lucios şi gros, pa care i-o dăduse o prietenă. Din această panglică i-am tăiat numai câte o jumătate din fiecare parte, ca să-mi fac o cravată la şorţul de şcoală. Credeam că restul îi va ajunge ca să-şi facă un nod, fără să-mi dau seama că toată frumuseţea la acel gen de pălărie era să fie legată sub bărbie cu o fundă bogată. De necaz, bunica a plâns. Ştiu că dacă n-ar fi murit şi Biju, aş fi suferit înzecit de moartea bunicii, fiindcă

o iubeam nespus de mult. Fiecare zi din viața mea era legată de bunica. Eram sigură că fiecare clipă de aici înainte mi-o va aminti. Prezența ei era parcă mai vie acum. Mi se părea c-o văd, mică şi grasă, cârnă, vioaie, cu fața albă, curată de parcă atunci s-ar fi frecat cu o perie aspră, cu ochii ca mărgelele albastre. Nu stătea locului o clipă. Sau spăla rufe (în limbajul ei: „cânt la pian"), sau spoia, sau freca scândurile. Asta n-o împiedica să-i placă o plimbare, un film. Mă lua de mână şi mă ducea peste tot. Poate şi fiindcă nu ştia să citească avea nevoie de mine. La cinematograf mă înghiontea:

— Hai, zi, ce spune acolo?... Ce taci, eşti mută?

Când i-a slăbit auzul, a devenit şi mai nerăbdătoare:

— Ce zice, ce zice?...

Ca să audă, îi citeam tare. Dar atunci se găsea totdeauna cineva să mă repeadă:

— Hei, fetițo, mai încet!

Jignită, tăceam până îşi pierdea bunica răbdarea.

— Să pofteşti să te mai iau...

— Nici n-am să mai merg! protestam.

Şi, după câteva clipe de supărare, începeam iar să-i citesc, până auzeam din nou:

— Mai încet, ei, fetițo!...

— Nu te potrivi, făcea bunica, tu zi-i înainte, spune-mi ce zice acolo.

Abia acum îmi dădeam seama cât trebuie s-o fi chinuit faptul că nu ştia carte şi îmi era cu atât mai dragă, şi remuşcările mă sfâşiau.

În iarna aceea împlineam paisprezece ani. Nicu, împreună cu un grup de prieteni – unii într-a şaptea de liceu, alții într-a opta – s-a înscris la un curs de dans. Banii i-a dat mama, fără ştirea tatii, din sângeroase economii şi renunțări, dar obligându-l să mă ia şi pe mine. Sacrificiile ei mi se păreau fireşti, fiindcă mama, deşi n-avea decât treizeci şi cinci de ani şi era nespus de frumoasă, nu avea alte griji decât „noi", alte bucurii decât ale noastre. În ochii mamei eram o domnişoară. Şi toate

sforțările ei, toate renunțările trebuiau să mă pună în valoare pe mine. Ca femeie, începeam să exist numai eu.

La acest curs de dans i-am cunoscut pe Adriana, pe Angela, pe Georges, fratele Angelei, şi pe vărul lor, Puiu Daniel. Băieții erau colegi de şcoală cu Nicu… Când ne-au invitat prima dată, am simțit o strângere de inimă. Nicu, dimpotrivă. Era fericit. „Ce, ți s-au înecat corăbiile? Ce nu-ți convine? M-a întrebat seara, înainte de a sufla în lampă. În loc să-ți pară bine că ieşi la horă“…

M-am culcat amărâtă. Ştiam că dacă mă duc a doua zi la Angela, la Georges, va trebui să-i chem şi eu într-o zi, şi asta nu era cu putință. Îmi dădeam seama că nu m-aş fi sfiit să primesc în odaia noastră, oricât de urâtă şi de mizeră era, pe prietenii verilor mei din Silistra. Îmi aminteam de preocupările şi de discuțiile lor. Era în felul lor de a fi o seriozitate şi o simplitate care nu-i împiedicau să fie veseli, să cânte la mandolină, să se plimbe cu prietenele lor cu barca pe Dunăre. E drept că Georges nu avea înfățişarea obişnuită a unui elev de liceu. Părea, la optsprezece ani, un domn distins, sigur pe el. Poate prea sigur pe el… Mi-a spus că vrea să facă Academia Comercială şi să devină procurist la banca tatălui său. Nu ştiu de ce, toate astea mi se păreau puțin prețioase şi ridicole. Angela purta un jupon scrobit, şi totul în înfățişarea ei era puțin prea scrobit, prea rigid. Am hotărât să nu răspund la invitația lor. Ba nici cursul de dans nu mai aveam intenția să-l urmez. „Am să aştept vacanța de vară, să plec la verii din Silistra“. Târziu de tot, au venit părinții mei şi, ca pe vremea când eram copil, am aşteptat să se culce; apoi, cu ochii deschişi, am stat, nebănuită de nimeni, privind în întuneric, până târziu, când şoarecii au început să chițăie, iar eu, îngrozită, cu şira spinării înghețată, am tras plapuma peste cap, să nu aud…

A doua zi de dimineață m-am dus la şcoală, ca de obicei, iar după-amiază, pe la cinci, am început să mă gătesc, pentru a mă duce în vizită. Rochia mi-o făcuse mama, aşa cum s-a priceput. Era dintr-o tafta în carouri albe şi negre,

din rochia ei veche, pe care tata i-o cumpărase în ziua când s-a declarat războiul şi care, nimeni nu ştia cum, s-a rătăcit în cufărul de pai cu care am plecat în refugiu.

Angela îşi serba în ziua aceea *Backfisc-hul,* adică cei paisprezece ani şi şase săptămâni, vârsta la care, la ţară, codanele sunt scoase la horă… Asta mi-a explicat Nicu pe drum. Ca şi el, toţi aceşti prieteni învăţau la Şcoala germană. În clasa întâia primară fratele meu fusese înscris la Şcoala Luterană, fiindcă în anul acela ne aflam la Sofia. Apoi, ca să nu piardă anul, a continuat şi înainte de război, la Constanţa, şi aici, la aceeaşi şcoală.

Angela locuia într-o casă frumoasă, peste drum de şcoală. Un vestibul mare, de unde, pe câteva trepte largi de stejar, se intra într-un hol; uşile – deschise spre cele patru odăi. Salonul era tapetat cu catifea roşie, cu flori în relief. Peste tot, vase mari Galle şi de porţelan japonez, tablouri în rame de bronz. Tare aş fi vrut să pot da înapoi, să fug. Tata avea obiceiul să spună despre orice om cu stare: „Un îmbogăţit de război“. Mama nu era de aceeaşi părere. Dar eu, în clipa asta, mă simţeam alături de tata.

Georges veni să mă invite la dans, chiar de acolo din prag, şi, cuviincios, îmi spuse că rochia îmi stă foarte bine. Apoi am dansat cu Puiu Daniel şi cu mulţi alţi tineri, la rând. Luasem numai o singură lecţie de dans, totuşi, picioarele îmi alunecau pe parchet de parcă toată viaţa aşa aş fi dus-o, într-un vârtej… Iar în oglinda în care m-am văzut, aproape că nu m-am recunoscut. Imaginea mea semăna mai curând cu a nevestei profesorului de dans, o femeie „fatală“, care umbla cu capul răsturnat pe spate şi frântă din talie…

În seara aceea ne-au condus acasă Georges, Puiu, Adriana şi Angela. Era în octombrie. Ploua. Eu ţineam deschisă umbrela, pe care mi-o împrumutase gazda, Puiu şi Georges mă ţineau strâns de braţ şi se-ntreceau să-mi spună cuvinte plăcute, vârâţi sub umbrela mea. Angela şi Adriana o luaseră înainte cu Nicu. În faţa casei arătoase, lângă care se ascundea locuinţa noastră în ruină, ne-am

despărțit, fără ca ei să-şi dea seama unde anume intrăm. Nicu, prefăcându-se că-şi caută cheia, a aşteptat până i-a văzut depărtându-se.

Ne-am întâlnit din nou la cursul de dans, peste câteva zile. Plecam cu inima strânsă, dar acolo totul mi se părea minunat. Ceaiurile se țineau lanț. Ele aveau diferite numiri, după obiceiurile elevilor de la Şcoala germană *(Kokarden-Krănzehen*... era o sindrofie unde fetele invitau pe băieți, înfigându-le o cocardă în reverul hainei). Toți băieții voiau să danseze cu mine. N-aveam carnet în care să însemn ordinea în care promiteam dansul. De aici, încurcături, care măreau impresia succeselor mele. Viața începea să mi se pară frumoasă.

Într-o după-amiază îmi spălam gulerul de uniformă şi mă gândeam la Georges. Socoteam zilele care trebuiau să treacă până la sfârşitul săptămânii, când aveam iar ora de dans. Era în 4 noiembrie, împlineam paisprezece ani... Nu spusesem nimănui că e ziua mea. Eram tristă că nu pot chema pe nimeni în casă... Totul era prea urât (nici chiar Ilinca nu ştia unde şi cum locuiesc). Ca de obicei, nu primisem niciun dar ; doar tata adusese halviță, corăbioare şi, nu ştiu unde descoperise, nişte rulouri de caimac. Îmi frecam gulerul şi repetam fără convingere: „Mi-e dor de Georges..." Şi până în clipa în care am întins gulerul în fața maşinii de gătit, să se usuce, mi s-a făcut dor cu adevărat. Atunci a venit şi verişoara mea, Mia, să mă ia la plimbare. Deşi cu cincisprezece ani mai în vârstă, văduvă şi cu un copil, era de la o vreme prietena mea. M-am îmbrăcat cât ai clipi şi, la câțiva paşi de casă, pe când îi mărturiseam că mi-e dor de Georges, îl văd de departe cu sora lui.

— Uite-l, am şoptit, e Georges, chiar el...

— La mulți ani, Diana, la mulți ani! au strigat amândoi.

— Dar de unde ştiți? am întrebat tulburată şi nespus de fericită că n-apucaseră să mă caute acasă, să-mi descopere bârlogul.

— Când ai venit de ziua Angelei, mi-ai spus că peste o lună exact e ziua dumitale, zâmbi Georges, întinzându-mi o

carte. Îți plac poeziile lui Lamartine?

„Nimic pe lume nu-mi place mai mult!“ aş fi vrut să strig, şi am luat cartea, emoționată.

Angela m-a sărutat, le-am prezentat-o pe Mia şi am pornit cu toții la plimbare.

Cercul cunoştințelor mele se lărgea din ce în ce. Fără ştirea mea, fără să vreau, m-am pomenit făcând parte dintr-o lume în care mi se părea că am intrat prin fraudă de îndată ce revedeam în minte odaia noastră cu lampa de petrol care fila, cu duşumeaua scorojită şi năpădită de şoareci. Gazdele mi se plângeau, ba una – că i-a plecat bucătăreasa, ba alta – că i-a plecat una din jupânese, şi cea care a rămas nu pridideşte… O doamnă mă întreba dacă şi la noi acasă parchetul este tot aşa de închis. Probabil că-i de vină ceara, răspundeam evaziv.

Mă risipeam, mă chinuiam, căutam să fiu amabilă, spirituală, fiindcă simțeam că nu pot oferi decât prezența mea, fără acoperirea unui nume sau a unei situații strălucite. Colegele mele puteau să atragă prin casele lor frumoase, prin sindrofiile lor costisitoare, prin numele răsunătoare cu care erau înrudite. Tata îşi bătea joc de mine:

— Dar proastă eşti, fetițo! Cine te sperie pe tine, pe ce lume trăieşti? Tu ştii cine e Ghițeanu? E puşlamaua cu afacerea consolidărilor petrolifere. Când cu contractul de redevențe pentru terenuri inexistente, sau fără petrol, tot un drac, a strâns semnăturile martorilor în crâşmă… Baboianu e cu afacerea bornelor, când în cârdăşie cu bandiții de la Ministerul Agriculturii…

— Ce-nseamnă borne? întrebă Maricica, rotind ochii mari, serioşi.

— Pietre de hotar… Le-au căzut pietrele în cap, dar, până una-alta, şi-au umplut chimirul. Cât despre Negrescu, l-a căpătuit mitropolitul. Om e şi el… Ochii văd, inima cere… Negrescu are o muiere faină! A micşorat cutiile de conserve şi le-a mărit prețurile în timpul războiului, când era foamete. Mama lor de bandiți şi

parveniți… astăzi şi mâine! Când le vine bine, dau faliment şi şterg putina în străinătate. Ce le pasă de micii deponenți?!

Îmi venea să spun: „Nici mie nu-mi pasă de micii deponenți!“ Sufeream prea mult de dorința de a avea o casă ca a prietenelor mele, sau măcar una de care să nu-mi fie ruşine, să nu fiu neliniştită de moarte că ar putea fi descoperită. Mă simțeam parcă vinovată de mizeria în care trăiam. La neliniştea pe care mi-o dădea casa în care locuiam, se adăuga nemulțumirea că nu ştiu franțuzeşte şi nesiguranța în ce priveşte înfățişarea mea. Cu tot succesul pe care îl aveam şi admirația pe care o stârneam, mă simțeam veşnic nemulțumită. Nicu îmi găsea numai cusururi: „Ai o gură cât o şură!“

Mă uitam în oglindă şi mi se părea că are dreptate. Gura prea mare, ochii prea mici… Când, dimpotrivă, femeile frumoase – aşa cum apăreau în anumite reproduceri după tablouri celebre, în cărți poştale ilustrate, pe ceştile de ceai sau pe cutiile de pudră – aveau ochii mari, gura mică. E drept că ştiam că am dinți frumoşi, dar gura, care lăsa parcă anume să se vadă toată frumusețea dinților, a început să fie la modă mai târziu, prin succesul câtorva vedete curajoase. Dar acum, prea tânără cum eram, neîmplinită, palidă, cu obrazul îngust, găseam că Nicu are dreptate. Fiindcă aveam gleznele mai pline, îmi spunea: „Stai bine pe butucii tăi, ce-ți pasă?“

Şi atunci, de îndată ce mă aflam în fața cuiva, deveneam de o excesivă exuberanță: zâmbet, vioiciune, haz, totul era pus în mişcare. Şi aşa mi-au devenit fireşti o anumită vervă, o anume uşurință de a mă exprima, o istețime care trecea drept inteligență, dar care pe mine mă oboseau, mă stinghereau, fiindcă îmi dădeam seama de goliciunea lor. Nopțile, mai ales, când mă gândeam îndelung la prăpastia dintre viața mea de sindrofii şi cea de toate zilele, acasă, la veşnicele economii ale mamei, la revoltele tatii, mă străduiam să înțeleg unde e adevărul. Şi cu toate că-l înfruntam pe tata, ajungeam câteodată, pe alte căi, să-i

împărtăşesc furia, fără a-i înțelege zbuciumul. Noaptea rămâneam uneori până târziu la fereastră şi aşteptam ceva, o minune, care să schimbe fața lumii, poate aripi să zbor, poate un tânăr… care, prin forța iubirii lui, să transforme cenuşăreasa în prințesă…

Noaptea, mizeria era ştearsă de întuneric; afară – toată liniştea, tot albastrul, toată puzderia de stele. Printre ele căutam răspuns la neliniştea mea, la atâtea întrebări care mă chinuiau.

Răsfoiesc paginile din caietele Dianei, şi unele întâmplări mi s-ar părea de necrezut dacă nu aş recunoaşte casa pe care o descrie aici… Am avut, intrând, sentimentul de vină pe care îl ai când, întinzând mâna unui om, îți dai seama că e ciung… Eram mai stânjenită chiar decât ea, fiindcă nu-mi puteam ascunde penibila nedumerire şi n-o puteam împiedica să-mi citească gândurile. Mi se părea că aude şi ea cuvintele pe care totuşi nu le rosteam: „E cu putință, Diana, să trăieşti tu aici, tu, în mizeria asta?“ Nu ştiu de ce îmi închipuiam că părinții ei sunt oameni cu stare, că Diana nici nu ştie ce-s lipsurile. Nu ştiu de ce, deşi în clasă toate purtam aceeaşi uniformă, unele păreau totuşi bogate, altele, mai nevoiaşe… Şi îmi puteam imagina destul de uşor cam în ce casă trăiesc unele, ce fel de viață duc, cum trăiesc celelalte. Diana, deşi purta şorț negru şi guler alb, la fel ca noi toate, era cea mai elegantă fată din clasă. Chiar şi directoarea noastră, intrigată, i-a cerut într-o zi socoteală: „Slavu, nu ştiu cum faci, dar parcă nu eşti în uniformă“… Şi, după ce a sucit-o în chip şi fel, a plecat bombănind de ciudă că n-a putut descoperi misterul. Pe atunci nu ni se impunea materialul din care ne făceam uniformele, şi nici modelul. Dar obiceiul era ca şorțul să fie de satin lucios şi în cute. Şorțul Dianei era negru de caşmir; şi lipit pe trup, ca o rochie, aluneca cu grație de-a lungul coapselor lungi. O singură cută în spate, ca să dea lărgime pasului, şi două buzunare mari; în talie un cordon îngust, de lac. În jurul gâtului, gulerul ei era tot de pichet

alb, dar fie foarte îngust, fie exagerat de lat, niciodată de mărime obişnuită. Cravata, neagră, era sau minusculă, ca un papion, sau foarte mare, încadrându-i obrazul. Totul era proaspăt spălat şi călcat; şi, totuşi, ceea ce o deosebea pe Diana de celelalte eleve era silueta ei, parcă altfel decât era îngăduită unei eleve.

Ştiam că urmează un curs de dans, fiindcă în anume zile venea la orele de după-amiază purtând sub şorțul de uniformă o rochie din caro se vedea tivul de catifea. Într-o zi, fetele nu i-au dat pace până când nu şi-a scos şorțul, ca să le arate rochia. Era de catifea castanie, dreaptă de tot, decoltată rotund şi tivită în jurul gâtului, pe marginea mânecilor scurte şi a singurului buzunar mare, din stânga, cu blăniță de sconcs… Am rămas mute de admirație. Era atât de elegantă, de zveltă, şi ochii erau atât de verzi, de lucioşi, încât fiecare simțea nevoia s-o sucească, s-o învârtească, s-o admire…

O fetiță din clasa a doua de liceu, care a intrat pe uşă, văzând-o, a scăpat din mână o pungă, din care s-au risipit sumedenii de colombine şi pierrot- uri minusculi, lucrați din satin şi tul, alb şi negru. În învălmăşeala care s-a produs, ne-am pomenit cu profesorul de română. Se vede că nu auzisem clopoțelul. Parcă-l văd pe Marinescu, înalt, frumos şi sigur de el, între păpuşile mici cât un ac, părând speriate parcă de imensitatea piciorului lui.

Diana, cu părul vâlvoi şi aprinsă la față, îl privea nevinovată. Din dialogul care a urmat între ei, am înțeles că păpuşile erau un fel de cocarde pentru un „ceai de binefacere“. Iar a doua zi am aflat că la acel ceai Diana l-a întâlnit pe profesorul Marinescu şi au dansat împreună.

Trebuie să recunosc că în ziua aceea am invidiat-o grozav. Dar toate aceste amănunte mă îndreptățeau să mi-o închipui, o dată scăpată de orele de şcoală, într-o lume miraculoasă, care, celorlalte fete de cincisprezece ani, le era închisă. Eram sigură că unele din acele ceaiuri şi serate, pentru care noi eram socotite prea tinere, aveau loc în casa Dianei, şi cum mi-aş fi putut închipui această casă altfel

decât mare, luxoasă, aşteptând parcă perechile la dans? Iată de ce într-o zi, nemaiputând pune frâu curiozităţii, am pornit spre ea. Dar pe când mă apropiam, încetinindu-mi paşii, pentru a găsi o justificare vizitei mele (să-i spun că mi-am pierdut caietul cu notiţe la istorie sau să-i cer să-mi împrumute un dicţionar), am văzut-o în dreptul unei case dărăpănate.

Diana ieşise desigur din casa de alături, arătoasă şi proaspăt renovată. Altminteri, nu se putea. Purta o haină gri, cu guler, manşete şi buzunare mari din astrahan şi o beretă albastră. A roşit când m-a văzut (ce bine îi stătea când roşea!), a părut încurcată şi s-a grăbit să-mi spună că se duce la „Maison des francais“, la o conferinţă despre Jean-Jacques Rousseau. „Vrei să mergi cu mine, Ilinco?“

Şi, fără să aştepte răspunsul, cu o spontaneitate care-i este firească, m-a luat de mână şi m-a tras după ea.

După câteva săptămâni de stăruinţă, Diana a acceptat să vină la mine, ba chiar a reuşit să-i cucerească pe toţi ai casei, în zilele în care nu venea, ne plictiseam. Diana venea foarte des. Îi plăcea să scotocească prin biblioteca mea, mă ruga să-i cânt la pian. Totuşi, când pleca, o simţeam nemulţumită. Şi nu voia să-mi promită că vine a doua zi.

Mama se mira că Diana nu mă invită la rândul ei. De multe ori o conduceam de la şcoală până la ea acasă, adică până în faţa acelei clădiri arătoase unde credeam că locuieşte. Stăteam de vorbă câte un ceas, fără să mă poftească înăuntru.

Într-o zi, când să ne despărţim (mă întrebasem tot timpul de ce nu mă cheamă înăuntru), i-am spus că mi-e sete şi, dacă poate, să-mi dea un pahar cu apă. Diana a devenit albă ca varul, dar, fără să şovăie, a spus: „Sigur, intră“…

Şi am intrat în casa cea dărăpănată. O cameră mare, cu trei ferestre la stradă, lampă de petrol, – din cele cu oglindă la spate, – agăţată de perete într-un cui. În fund – o maşină de gătit; sub maşină – lemne. Alături, o pisică neagră dormea cu burta în sus. În mijlocul peretelui, paralel cu

cele trei ferestre, erau două paturi, – din cele demodate, – cu un fel de sculpturi în lemn, îmbâcsite de praf. În fața lor – un cufăr, acoperit cu o scoarță românească. În fața cufărului – o masă de lemn alb, cum aveam noi în spălătorie pentru călcatul rufelor, acoperită cu o cuvertură de pluş roşu uzat.

O fetiță şedea pe un scăunel şi scria într-un caiet, pe un scaun care îi servea drept masă. Alături avea o carte deschisă şi o călimară. La intrare, colțul odăii forma un fel de cămăruță, cu ajutorul unui garderob pus la o oarecare distanță de perete şi al unei cuverturi prinse de garderob şi de perete. Nu mai văzusem nicicând o astfel de odaie. Şi nu puteam să-mi iert că am intrat. O simțeam pe Diana umilită, nu ştiam ce să spun, nu pricepeam cum trăieşte într-o astfel de casă. Atunci s-a deschis uşa şi au intrat, încărcați de pachete, părinții ei...

Mama Dianei era tipul femeii frumoase de altădată: majestuoasă, cu tenul alb, strălucitor, cu ochii mari, verzi. În casa aceea? Mi-era peste putință să înțeleg!

Tatăl ei era aşa cum îl descrie Diana în caietele astea.

— Unde-i Lixa? a strigat. Unde, mama ei, e? Era vorba că azi nu se duce la spălat...

Nu ştiam cum să dispar. Aş fi vrut să intru în pământ. O simțeam pe Diana stingherită de moarte, strivită.

— E foarte târziu, am bolborosit, vrând să-mi iau rămas bun.

— Târziu? se miră tatăl Dianei, şi îmi surâse deodată, fermecător. Nu rămâi cu noi la masă? Şi arătându-mi pachetele trântite la întâmplare, mă îndemnă prietenos, jovial şi, trebuie să repet, cu un farmec nespus: Uite, domnişoară, avem nițte lacherdă, nişte muşchi de vițel şi am să aduc şi o sticlă de vin.

Degeaba încercam să refuz.

— Ei, cum se poate, Ilinco?... Ilinca Dima, nu-i aşa? Nu ştiu cine e Dima, dar Ilinca aud toată ziua... Diana, de câte ori umblă haihui, spune că a fost la Ilinca. Şi de ce, mă rog, nu vine şi Ilinca aici? Ce, Ilinca e prințesă? Ia spune,

domnişoară Ilinca (şi luându-mă la rost în glumă), dumneata eşti prințesa? Nu, eşti o fată de treabă... Atunci, de ce n-ai venit la noi până azi? (Şi către Diana:) Cum adică, fără parchet şi fără persane nu poate să-ți intre o prietenă în casă? (Şi cerându-mi mie părerea:) Dumneata ce crezi? Asta e prietenie? Dacă e aşa, dă-o-n mă-sa de prietenie!... Ce zici, Ilinco, nu-i bine aici la noi? Hai, şezi colo, fără mofturi. La noi aşa e: fără mofturi... Dar pâinea e proaspătă şi sifonul e rece. Stai, că trebuie să mai avem puțin vin pe fundul sticlei... Un şpriț rece la masă e tot ce trebuie. Eu nu sunt băutor... Două degete de vin, restul sifon. Totul e să fie rece. Apa nu pot s-o sufăr nici în galoşi...

Tatăl Dianei era un om teribil, cuceritor. Şprițul era, într-adevăr, slab, dar el era ca o băutură tare. Sigur că dacă nu l-aş fi cunoscut pe tatăl ei şi odaia de care vorbeşte, întâmplările copilăriei ei mi s-ar părea prea sumbre, prea triste ca să fie adevărate.

Am început să citesc caietele Dianei pe scaunul din fața pianului, unde mă aflam când mi le-a adus fata din casă. Am început să le citesc lacom. Apoi parcă n-a mai fost vorba de Diana, cu care, chiar acum trei zile, am stat alături pe o bancă în sala de gimnastică de la O.N.E.F., ci de un personaj de roman. Dar odaia pe care o descrie îmi face vie ziua aceea când, pentru prima dată, am descoperit ceva din taina Dianei. Era un aspect al sărăciei pe care nu-l cunoşteam. Tatăl ei nu semăna cu nimeni altul, iar mama ei îmi amintea versurile lui Baudelaire:

Sur ton cou large et rond, sur les epaules,
Ta tète se pavane avec d'etranges grâces:
D'un air placide et triomphant
Tu passes ton chemin, majestueuse enfant...

Aş putea spune că, între părinții ei, Diana îşi pierdea strălucirea.

Să petrecem vara în Bucureşti nu era uşor în acea odaie în care locuiam cu toții, claie peste grămadă, fără

posibilitatea de a deschide măcar o uşă care să dea într-o curte, fără umbra unui copac. Uşa dădea în stradă, pe caldarâmul încins. Dar ca să plecăm, tata trebuia să găsească banii de tren. Şi ceea ce azi mi se pare curios e că şi mama – solidară în toate cu noi – era încredințată că tata e dator să găsească aceşti bani. N-avea chiar el obiceiul, orgolios cum era, pentru a nu-i dezminți încrederea, să spună: „Eu scot bani din pământ, din piatră seacă... N-avea tu grijă. Eu nu vă las“...

Având treabă la Sibiu (nu ştiam întotdeauna ce fel de treburi are), trecuse şi pe la Ocna-Sibiului, unde auzise că e foarte frumos. Şi, într-adevăr, când a văzut parcul şi lacul, a exclamat: „Aici îi aduc! Să se tot bălăcească!“

Plecarea noastră s-a pregătit, ca de obicei, în discuții aprinse, lacrimi, amenințări de o parte şi de alta. Tata voia să plecăm cu ce avem, să lăsăm mofturile deoparte, iar noi ceream costume de baie, rochii de plajă, sandale, o geantă, un cordon... Ba mama voia şi lenjerie. „Cum să plecăm cu lucruri cârpite?“ Dar, până la urmă, tot ea, făcând din două cearşafuri rupte unul bun, vopsind o rochie, împrumutând de la o vecină ceva bani cu dobândă, făcu față, ca de obicei. Nimic nu-şi lua pentru ea. Totul era pentru noi, şi mai ales pentru mine. Deşi aveam cincisprezece ani, mă socotea domnişoară, şi visul ei tainic era să mă mărit cu un doctor.

În tren, mama a intrat în vorbă cu o doamnă care avea o fată cu mult mai mare decât mine şi un băiat student. Prin ei am cunoscut la Ocna-Sibiului, tot tineretul *en vogue* în acel an. Eram cea mai tânără din grup, chiar cu cei şaptesprezece ani cu care mă lăudam, îngrozită să nu se afle adevărul. Fără mine nu se pornea la drum. Veneau băieții dimineața şi, fluierând, mă chemau ca să mă ia la baie. Treceam prin sat (eu locuiam acolo; ei toți, la hotelul din parc), fredonând şansonete la modă, în mijlocul unui alai de admiratori. Dimineața trecea cu baia, şi, deşi ştiam să înot din copilărie, tinerii sportivi țineau să-mi dea lecții de perfecționare. După-amiezile veneau să mă ia la tenis,

făcându-mi rost de rachetă şi mingi. Pantofi de tenis aveam (erau singurii mei pantofi) şi o rochie albă, în cute. Unii mă aşteptau în sala de dans, alții în parc, dar eu treceam radioasă, cu suita de sportivi, spre pădure, unde era terenul de tenis. Apoi, când coboram, spre seară, dansam de câteva ori cu aceeaşi rochie şi aceiaşi pantofi (rochia zilnic spălată şi scrobită de mama; pantofii, curățați cu țincvais). Chiar şi acest amănunt părea excentric. Iar faptul că nu mă pudram şi n-aveam roşu pe buze, tot un fel de a fi original.

Mi-am dat seama că se vorbea foarte mult despre mine. Şi n-aş putea spune că nu-mi făcea plăcere.

Într-o seară cu lună plină, am pornit într-o plimbare cu grupul cu care jucam tenis în pădure. A doua zi dimineață, la cafea, la prânz, la restaurant, şi seara, în sala de joc sau de dans, se vorbea despre un *Mondscheinpartie*[3].

Cuvântul acesta, plin de mister pentru mine (nu îndrăzneam sa mărturisesc că nu ştiam ce înseamnă), era rostit cu o clătinare de cap scurtă, cu strânsul buzelor, care lăsa loc celor mai dubioase interpretări: „Diana a organizat un *Mondscheinpartie“*. Şi adevărul era că mă plimbasem liniştit, pe o seară caldă, luminată din plin de lună. Cu umbre negre de brazi, cu adieri proaspete şi aer călduț, şi singurele mângâieri pe care le-am simțit pe brațe, pe obraz, prin păr erau ale acelei nopți frumoase de vară.

Tinerii erau prea tineri, sau prea intimidați, nu ştiu, dar sigur că nimeni n-a încercat în vara aceea, la Ocna-Sibiului, să mă atingă altfel decât cu priviri calde, tăceri emoționante şi versuri stângace.

În vara aceea am cunoscut-o pe Ilinca. O fată oacheşă, cu sprâncene groase, cu fruntea boltită şi ochii inteligenți, modestă şi curioasă, mă urmărea pas cu pas, se ținea ca un cățel după mine. Ilinca locuia, bineînțeles, la hotelul din parc, avea – aşa cum scrie la carte – o mamă care privea

---

3 Plimbare pe lună(germ).

prin lornion şi o guvernantă severă. Şi una şi alta mă măsurau, căutând să mă plaseze într-o familie zoologică mai cunoscută. „Să fi moştenit şi fata aceeaşi curiozitate ştiinţifică, sau să fie admiraţia exagerată a elevelor mici pentru cele mai mari şi mai arătoase?“ mă întrebam auzindu-i paşii în urma mea.

Oricum, nu mi-aş fi închipuit că suntem de o vârstă şi că ne vom întâlni în curând la aceeaşi şcoală.

În toamnă ne-am mutat iar. Casa noastră trebuia să se dărâme pentru insalubritate. Chiriile se ridicaseră vertiginos după război. Şi nu se clădise aproape deloc. Cei ce ocupau vechile locuinţe erau protejaţi de o lege a chiriilor, care împiedica pe proprietari să ceară mai mult decât stabilise contractul. Sau poate li se îngăduia o cotă neînsemnată pe deasupra. Dar când o casă sau o odăiţă rămâneau goale prin cine ştie ce împrejurare, proprietarii aveau dreptul să ceară oricât. Şi lăcomia lor n-avea saţ. Jupuiau fără milă. Tata, în căutarea unei case, devenise grozav de nervos. Într-o noapte am auzit-o pe mama:

— Bagă de seamă, să nu iei iar o cocioabă. Avem fată de măritat. Trebuie, de data asta, să ne aranjăm omeneşte. Să poată să ne intre în casă un om...

— Lasă, lasă, asta e grija mea, ştiu eu ce fac!

— Nu, nu, tocmai că nu mai vreau să las în grija ta...

Am închis ochii când a fost vorba de mine.

Acum aveam o fată...

— Atât ştii tu să spui: fata şi fata... Mama ei de fată .Dar o casă cum vrei tu ştii cât trebuie să coste? Şi mobilă potrivită, şi alte mofturi... Stai să-ţi fac o socoteală!... Şi tata începu să înşire cifre după cifre.

— De ce atât de mult? se încumetă mama, intimidată, copleşită.

— Fiindcă eu ştiu să fac o socoteală, pe când tu vorbeşti aiurea, te iei după copii şi ai dat în mintea lor! Habar n-ai!...

A tăcut.

Mama nu se mai încumetă să spuie un cuvânt. Dar tata

simțea acum nevoia să se descarce.

— Nu mai stau oamenii cumsecade şi fără parchet, baie şi alte fantezii de-ale voastre? Pe ce lume trăiți? Tot în sus vă uitați? Dar în jos? Ce ştiți voi despre criza de locuințe, despre cum se câştigă banul? Nu vezi că nu se clădeşte nimic?

Iar a tăcut şi iar a-nceput:

— Trebuie să plătim chiria pe şase luni înainte, pe urmă mobilă, perdele, un covor ici, unul colo?... Şi pe mine mă ştii: ori... ori... Lasă, tu nu te amesteca. Provizoriu, o să găsim ce se poate, şi pe urmă, vedem noi. Până o să fie fata de măritat, o să avem noi o casă cum nu are niciuna din parvenitele şi îmbogățitele de război la care se duce! Şi prin muncă cinstită, nu prin afaceri murdare... Auzi, puşlamaua, eu vin cu ideea şi i-o pun pe masă. El o ia, o bagă în buzunar, pleacă la Viena, şi îi arată domnului Pochtler că putem să facem şi noi capete de sifoane. De ce nu? Şi dacă nu vrea să aibă aici o concurență, să-l facă coproprietar. De mine nu-şi mai aduce aminte. Şi la hoții ăştia în case se duce fata noastră... Şi din cauza lor îi e ruşine cu noi... Dar lasă, nu mai permit! Şi când spun eu că nu mai permit, nu mai permit!... Nu vă mai dau voie să aveți fumuri! Tu îi strici! Tu, în loc să mă ajuți pe mine, să le deschizi ochii, să vadă cum trebuie şi ce trebuie, faci sat cu ei! Mama voastră, azi şi mâine... Tu nu vezi c-au ajuns să le fie ruşine cu noi?! Ei, află că mi-e mie ruşine cu ei!... Nişte fandosiți, nişte linge-blide...

De data asta tata a ridicat vocea ca în plină zi. Maricica s-a trezit şi-a întrebat, somnoroasă, cât e ceasul.

— Hai, dormi, că-i noapte, a spus mama.

Tata s-a ridicat, sprijinindu-se pe o mână, şi cu brațul celălalt, trecându-l peste mama, a învelit-o pe Maricica. Apoi a urmat o linişte desăvârşită.

A doua zii, tata a venit la masă cu mustața zâmbitoare şi s-a adresat mamei:

— Am găsit ceva provizoriu. Cred că e bine. Aconto încă n-am dat. Am spus că viu cu jumătatea mea, să vadă şi ea.

Dar i-am lăsat să înțeleagă că totul e în regulă. Că la mine în casă cântă cocoşul.

Noi tăceam încruntați, făcând, ca de obicei, pe ofensații. Asta îl scotea pe tata din sărite. Ne privea înrăit, având aerul să spună: „Nu-mi pasă de mutrele voastre. Sunt singur, dar sunt tare! Eu poruncesc, eu conduc, şi de mine depindeți toți. Iacă-aşa“... Era prea orgolios ca să ne spună: „Ce înțelegeți voi din zbuciumul meu, din greutățile care mă apasă? Ce ştiți voi ce înseamnă să plăteşti o chirie, să câştigi o pâine?“... Dar până în cele din urmă a izbucnit:

— Trăim într-o junglă, voi ştiți? Voi ştiți ce-nseamnă o junglă? Fiarele voi le vedeți la cinematograf, dar acolo sunt în țarc. Aici trăiesc în libertate...

Am aşteptat cu o chinuitoare nerăbdare, cu bătăi de inimă, să vină mama să ne spună cum e noua locuință. Mi se părea că această casă nouă va hotărî asupra vieții mele întregi. Ionel Frank, pe care îl cunoscusem în tren spre Ocna-Sibiului şi sora lui, mă poftiseră de câteva ori la ei şi aşteptau să-i chem la mine. Pe Georges aş fi ținut şi mai mult să-l văd mai des, să stăm de vorbă despre şcoală, despre cărți, sau numai să stăm alături, să ascultăm cum bate ceasul. Dar eu nu puteam schimba păreri decât pripit, în timpul unui dans, sau la cinema, când vecinii interveneau indignați, ca pe vremea copilăriei, când îi citeam tare bunicii. În astfel de împrejurări, zâmbetele, frazele, exclamațiile semănau între ele ca anume expresii tip din scrisorile comerciale. Se pare că izbuteam totuşi să anim în aşa fel un cuvânt sau o frază, să am o astfel de vioiciune şi de sinceritate, încât să nu par superficială, banală. Totuşi, începea să mă supere hazul ce se făcea de tot ce spuneam şi părerea care se răspândea că sunt „amuzantă“... Eu ştiam că prețuiesc mai mult, că mintea mea poate înțelege şi exprima altceva decât ce se cere într-un salon. Simțeam că felul meu de a mă purta capătă o anumită cută de cabotinism, că succesele mele sunt prea uşoare, şi toate astea din pricina acestor întâlniri totdeauna în public, fără continuitate, fără intimitatea

caldă a unui cămin, care te scuteşte deseori să vorbeşti. Erau gânduri care nu se lămureau până la capăt; au trebuit ani ca să se limpezească. Dar exista, cred, în însemnătatea grea pe care o dădeam casei în care aveam să ne mutăm, spaima de a nu mă risipi şi mai mult.

Mama făcea totul ca să mă liniştească.

— N-am putut s-o văd prea bine. Era seară, şi casa n-are electricitate. (Apoi, cu tot curajul:) Nu, n-are! Ei şi, ce-i dacă n-are?... Uite şi casa proprietarilor, cât e de mare, chiar boierească, n-are lumină electrică. Are gaz aerian... Ei, a noastră n-are gaz aerian... Ce-are a face? Dar o să avem o curte foarte plăcută şi un tei mare în fund. Lângă gard e un liliac. Ba nu, doi... Proprietarul m-a asigurat că primăvara, când înfloreşte liliacul, e o minune. Foarte cumsecade om e proprietarul.

— Bine, dar casa, cum e casa? întrebam, cu sufletul la gură...

Faptul că mama era atât de vorbăreață nu prevestea nimic bun.

— Păi, nu v-am spus? Mai întâi, curtea mare a proprietarilor. Casa lor. În fund, un gard şi curtea noastră, casa noastră... O săliță şi trei odăi.

Trei odăi?

— Noi o să avem numai două. Mai mititele şi fără uşă între ele. Le încălzeşte aceeaşi sobă. O sobă de teracotă. De când vreau eu o sobă de teracotă! Camera cea mare deocamdată n-o să fie a noastră. Sora proprietarului, o domnişoară de vreo şaptezeci de ani, s-a mutat, dar şi-a lăsat lucrurile, şi atâta timp cât trăieşte, n-avem ce face... Proprietarul n-o poate scoate de acolo. Destul de frumos că s-a mutat la o rudă, ca să-i dea lui frate-său posibilitatea să mai câştige un ban. Dar proprietarul m-a asigurat că „se prăpădeşte curând, biata Mița“... (Mama încerca să surâdă, aşteptând să facem şi noi ca ea.) Ei, şi nu v-am spus că avem o bucătărie, o minune! Casa e foarte veche, cam prăpădită. Dar bucătăria au clădit-o acum câțiva ani. E mare şi luminoasă.

Parcă mi s-au tăiat picioarele. Dar mama, ca un copil vinovat, vorbea întruna:

— Proprietăreasa nu era acasă. Ne-a primit proprietarul, în hol. În salon se făcea muzică. Băiatul proprietarului cânta la vioară; la pian – vară-sa. Locuieşte în aceeaşi curte. Fata e în doliu după tatăl ei. A fost, mi se pare, un mare avocat. A lăsat o avere frumuşică... Şi, totuşi, profită de legea chiriilor şi nu vor să dea un ban mai mult. Proprietăreasa nu vorbeşte cu soră-sa. Dar nepoata vine şi face muzică cu vărul ei. Stai, cum îl cheamă? Îl cheamă Bob... Oameni foarte simpatici. Am făcut cunoştinţă cu băiatul, cu fata. El e student la Medicină, anul întâi.

Când m-am culcat în seara aceea, cu sufletul greu, am văzut totuşi, târziu de tot, ca în vis, un salon cu mobile rămase de la bunici în aceleaşi colţuri, o fată în doliu cântând la pian, şi, în picioare, Bob, – un student brun, înalt şi palid. — acompaniind-o la vioară. „Cu siguranţă că se iubesc“, mi-am spus într-un oftat.

Bob era aşa cum mi-l închipuiam: înalt, brun şi palid, îl vedeam de la fereastra bucătăriei şi-l recunoşteam după halatul alb. Altfel, n-aş fi putut să-l identific, fiindcă prin curte se perindau mulţi tineri care semănau cu acest Bob. Intrau şi ieşeau pe poartă sau traversau curtea cea mare, ieşind din casa proprietarului şi intrând la familia Firoiu, sora proprietăresei, sau invers. Fetele erau şi ele mai multe. Şi toate uscăţive şi oacheşe. Eram încredinţată că nu va trece mult şi-mi voi petrece serile în salonul de care îmi vorbise mama şi că voi fi ca la mine acasă în toată această lume care acum părea plină de mister. Mama fusese doar atât de prietenos primită, încât nici n-a băgat de seamă că nu avem apă curgătoare în bucătărie, ci trebuie s-o aducem de la cişmeaua din curte. Iar closetul, în fundul curţii, rudimentar, ca la ţară.

Aveam să-mi dau seama curând că pentru toţi cei care locuiau în casa din faţă, noi nu eram decât chiriaşii din fund. De la o vreme, nu mai eram poftită decât la sindrofii mari, unde se chema multă lume. Poate că era şi vina mea:

răspundeam din ce în ce mai rar invitațiilor pe care le primeam. Singura excepție am făcut-o cu Ilinca. Ea venise, de altminteri, la noi şi în locuința cealaltă.

N-aş şti să spun ce mă atrăgea spre Ilinca. Eram colege de şcoală şi stăteam în bancă alături. Dar de unde la Ocna-Sibiului, când nici nu ne cunoşteam, mă urmărea pas cu pas, ca un cățel, acum păstra o rezervă ciudată față de mine. Mică, brună, cu ochi de chinezoaică, pleoape grele, care îi dădeau un aer nepăsător, un cap de fetiță cuminte, nu avea totuşi nimic din felul obişnuit de a fi al unei eleve silitoare. Nu ridica niciodată degetul, părea că nu ştie ce se întâmplă în clasă, dar, când era întrebată, ştia să răspundă, iar când era strigată să iasă la tablă, trecea liniştită şi spunea lecția cu indiferență, aşa cum s-ar fi spălat pe dinți. Nu participa la niciunul din evenimentele clasei, la viața ei zgomotoasă. Părea că vine zi de zi şi că va veni încă trei ani în şir fiindcă trebuia să-şi facă datoria, să-şi ia notele, bacalaureatul, o datorie de care nu părea pătrunsă, dar pe care nu voia s-o discute. Îşi întindea tot timpul palma pe marginea pupitrului, ca să prindă cât mai bine o gamă imaginară. Mi-ar fi plăcut să am liniştea ei. O admiram că nu se cheltuieşte pentru nimeni şi nimic; şi totuşi, înțelegeam că e un lux să poți rămâne în afară de agitația lumii şi s-o priveşti cu liniştea cu care stai într-un loc bun la teatru şi vezi cum se agită pe scenă, costumați, în anumite piese, actori care răguşesc debitând tirade eroice, se luptă cu spada, care sună a tinichea, cad şi se ridică. Mă atrăgea Ilinca şi, totuşi, mă irita prin acel zâmbet uşor ironic, care ascundea fie o mare timiditate, fie o mare încredere în sine. Simțeam, fără să pot înțelege de ce, că şi ea are nedumeriri în privința mea, că ține să ne apropiem, să ne vedem altfel decât la şcoală, să ne cunoaştem mai bine. Dar, deşi nu aveam nicio prietenă şi simțeam nevoia să-mi deschid sufletul cuiva, mă făceam că n-o bag în seamă. O întâlnire a noastră în afară de şcoală nu era cu putință. Cum aş fi putut s-o primesc pe Ilinca Dima în acea singură odaie în care aveam şi maşina de

gătit, şi lemne în dosul garderobului (vorbesc de vremea în care mai locuiam în casa cealaltă)?!… Tatăl ei era doctor şi venea s-o ia de la şcoală cu cupeul. Era poate ultimul în Bucureşti, dar era al Ilincăi.

Băgam de seamă că face tot felul de manevre să vină la mine, şi nu ştiam dacă ține la această prietenie sau e o curiozitate de fată răsfăţată. Tăcută cum era, indiferentă cum părea, ştia să stăruie. De câteva ori, venind să mă întrebe de nişte lecţii, avusesem norocul s-o întâlnesc în stradă, dar ultima dată, în fața uşii, mi-a spus că-i e sete. Sigur că nu puteam să-i dau paharul cu apă altfel decât poftind-o în casă. „Intră“, am spus, închizând ochii, ca un om care se aruncă în prăpastie.

O dată înăuntru, am simţit broboane reci pe frunte şi un penibil sentiment de înfrângere. Oare n-a ţinut să mă umilească? Dar Ilinca s-a arătat cuviincioasă, modestă, a primit să rămână cu noi la masă, şi la plecare mi-a spus:

— Tatăl tău e foarte simpatic.

Într-o zi, am întrebat-o:

— La urma urmei, Ilinco, eşti fericită?

— Sunt nefericită, mi-a răspuns simplu,

— Nu te interesează nimic?

— Ba da, pianul… Dar n-am să cânt niciodată bine. Am mâna prea mică.

Odată, după ce şi-a întins palma pe marginea pupitrului, cum avea obiceiul, şi-a apropiat lama de pieliţa dintre degetul gros şi arătător. I-am dat peste mână şi am oprit-o la timp.

Pe Bob îl vedeam numai de la fereastra bucătăriei, şi fiindcă era greu să-l prind când apărea în faţa ferestrei, mi-am luat obiceiul să-mi fac lecţiile în bucătărie.

Gândurile mele, de la o vreme, îi dădeau târcoale. Îl recunoşteam chiar când nu purta halat alb. Şi de câte ori eram poftită undeva, nădăjduiam să-l întâlnesc, să-mi fie prezentat, să-şi dea seama că nu sunt numai fata chiriaşilor din fund, ci Diana Slavu…

Dar şcoala, pe care eu o luam în serios, prietenia cu

Ilinca şi, din când în când, petrecerile la Adriana, la Angela, m-au
făcut să nu-mi dau seama că a trecut iarna, până în ziua când a înflorit liliacul. În curtea din faţă jucau crochet Bob şi câţiva prieteni de-ai lui.

Într-o seară, în ajunul vacanţelor mari, o seară grea de nelinişti, de aer cald şi de miros de tei, când cerul părea mai spuzit de stele ca oricând, şi sufletul meu prea plin, l-am cunoscut pe Bob.

Încercasem de multe ori să-mi imaginez cum se va depăna această întâlnire. Casa noastră, ca un vagon, era cu o treaptă mai jos decât nivelul pământului, încovoiată şi strâmbă, şi nu te-ai fi mirat dacă ar fi pornit la drum, ca într-un desen animat. Deasupra intrării era scris ca pe un cavou: ANUL 1850. Un geamlîc, cât lungimea casei, avea câteva geamuri sparte, altele – cârpite. Bucătăria era mai înaltă. Dar, cufundată în albastrul acela deschis de seară înstelată de vară, părea o casă de basm. Eu – Cenuşăreasa – visam să fug de-aici, ca să ajung la un bal în cine ştie ce palat, pe drum să-mi pierd pantoful şi să-l găsească Bob…

Şi iată-l că apare „Va coti la stânga, mi-am spus, ca să o ia pe scara de serviciu a casei lor, sau se va opri în dosul gardului, să-şi rupă nişte crengi de liliac?“ Dar el deschide portiţa şi vine spre mine. Dacă ar fi intrat în toiul nopţii pe geam, în bucătărie, şi apoi în camera mea, nu m-aş fi mirat mai mult, inima nu mi-ar fi bătut mai tare.

— Am venit să vă invit să jucaţi crochet, domnişoară…

— Nu cunosc jocul…

— Se învaţă uşor…

După ce a plecat, am dat fuga în casă şi m-am uitat în oglindă, ca să văd cum am fost, aşa cum obişnuia să facă Lixa Dumitru Pandele Ispas când se întorcea de la piaţă. Apoi m-am culcat. Dar până în zori n-am adormit, tot scormonind cu mintea cum să mă îmbrac, cum să apar a doua zi la crochet. Niciuna din rochiile mele nu mi se părea potrivită. Abia când să aţipesc mi-am amintit de o fustă de patinaj albă de lână, care, la spălat, în loc să intre, se

lungise foarte mult. Jerseul, subțiindu-se, devenise cu mult mai suplu. Putea să-mi iasă o rochie fără mâneci. O şi vedeam: dreaptă de tot, îngustă, tăiată rotund în jurul gâtului. O voi purta cu cordonul de lac roşu îngust, voi încălța pantofii de tenis. Singurii mei pantofi albi. Voi părea cu atât mai sportivă. Am sărit din pat şi am început să scotocesc într-un cufăr cu boarfe.

Peste drum de noi, tot în fundul curții, dincolo de un gard rupt, locuia o croitoreasă, o femeie uscățivă, reumatică, necăjită, care lucrase cândva la o mare casă de modă, de unde fusese concediată din cauza reumatismului la mâini şi a degetelor umflate de gută. Mie îmi lucra cu drag... îi plăcea să-i descriu rochiile actrițelor din filme, să i le desenez. Şi nu putea să uite rochia albă cu pisicuțe negre brodate pe margine, care făcuse vâlvă la un gard*enparty. Ve*ştile ajungeau înaintea mea la uşa croitoresei. Mama îi plătea când avea, cum putea. De cele mai multe ori o ajuta surfilându-i rochiile, brodându-i o garnitură, festonându-i butonierele, când avea nevoie pentru o rochie mai pretențioasă. Altminteri, lucra numai pentru femeile de serviciu – rochii modeste, sau pentru vecine – rochii de casă. În iarna aceea, biata madam Popescu, cu ochelarii pe nas, contribuise mult la succesele mele.

După vizita lui Bob, am ațipit cu gândul să mă duc la ea în zori, înainte de a pleca la şcoală, şi s-o rog din tot sufletul ca, până după-amiază, pe la cinci, să-mi termine rochia. Dar emoțiile mi-au alungat somnul cu desăvârşire. Am coborât din pat şi m-am uitat pe geam. Fereastra croitoresei era luminată. M-am uitat la ceas. Stătuse. „Probabil că mai lucrează, mi-am zis, altfel n-ar fi lumină atât de târziu.” Mi-am pus pardesiul peste cămaşa de noapte, am traversat curtea şi i-am dus fusta de jerse, explicându-i în câteva cuvinte modelul rochiei.

— Acum, în toiul nopții? Ştii cât e ceasul, domnişoară Diana? E trei... şi dacă n-aş avea zor, mâine e o nuntă...

— Aş vrea, îmi trebuie...vă rog... am fost invitată să joc

crochet… şi aş vrea…

— Ştiu, vrei să fii frumoasă. Ei bine, ai să fii…

A doua zi a plouat cu găleata. Ca în povestea Pierrettei cu oala de lapte, toate visele s-au spulberat. Am pândit în bucătărie să-l văd la fereastră pe Bob. A apărut, a dat din umeri, a ridicat sprâncenele, şi-a turtit buzele şi, desfăcând braţele ca nişte aripi, a mimat dezolarea: „Ce să facem? Plouă“… Am căutat şi eu, la rândul meu, să-l fac să înţeleagă că-mi pare rău.

Îmi plăcea să joc crochet. Eram între cei patru băieţi, partenerii obişnuiţi: Bob, vărul lui (nu ştiu de ce i se spunea Ghiţă, deşi îl chema Eduard), băiatul popii de la Biserica Olari, şi Bebe, prietenul lui Bob, eu, singura fată, şi mă simţeam nespus de bine, mai ales că, în rochia albă de jerse de lână, oglinda mă arăta parcă mai înaltă, mai zveltă şi chiar mai frumoasă. La grilajul de fier al curţii din faţă se aduna lume şi mă privea cu admiraţie şi interes. Numai gândul că ar putea trece vreuna din profesoare îmi ştirbea voia bună.

În vremea aceea a început să vină la noi Puiu Daniel, vărul Angelei, coleg cu Nicu. Vorbeam însufleţiţi despre şcoală, mă ajuta să dezleg problemele de algebră, să traduc la latină, îmi împrumuta cărţile care îi plăceau mai mult şi nu se mai îndura să plece. O dată m-a întrebat:

— Eşti fericită, Diana?

— Fericită?

Am simţit că roşesc de ciudă şi puţin a lipsit să-i spun: „Ştii că azi am fost trimisă acasă fiindcă nu mi-am plătit taxa pe trimestrul al treilea?“… Mi se părea deodată că şi el, şi băieţii cu care jucam crochet, şi Angela, şi Adriana, şi toată lumea e vinovată că eu nu mă voi putea duce la şcoală a doua zi. Fetele mă vor invidia. „Ce-ţi pasă? Scapi de două ore grele… chimia şi matematica… Ferice de tine, Diana!“ Sau: „Zăpăcită mai eşti… Cum tot uiţi de taxă?“… „E poetă“, va spune una din colege, ca să mă scuze. „Taxa e ceva prea prozaic pentru Diana“… „Vezi, până ajungi în poartă, să nu uiţi pentru ce ai fost expediată.“ Ca să-mi

ascund amărăciunea, râdeam, glumeam. „Vă rog, la ora de matematică, Fie-A-B să găsească pe tablă numele meu cu semn de întrebare. Ba nu, mai bine fără nume.“ Şi, punând mâna pe cretă, am scris cât ai clipi: *„Fugită în noaptea nunții sau sărmana Renato“ (*era titlul unui roman-foileton, pe care îl citea mama la Constanța pe vremea când eu silabiseam.) Fetele se prăpădeau de râs în timp ce eu, cu inima strânsă, mă întrebam dacă mama va face rost de bani, ce-ar mai putea să vândă, de unde s-ar mai putea împrumuta. „Diana, desenează tu alături un cerc, da, aşa... taie-l cu o linie A-B şi desenează o fată care fuge după cerc.“ Numai Ilinca tăcea, fără să scoată nasul din carte; cred că bănuia adevărul.

Îmi aminteam hărmălaia, veselia, din care se desprindea câte un hohot de râs şi numele meu. Pe stradă a început să mă chinuie şi mai rău întrebarea: „Cum să fac rost de taxă?“ A doua zi nu trebuia să lipsesc, aveam teză la istorie. Să mă prefac că am uitat să aduc banii, asta nu se mai putea. Era cald, zăpuşeală şi praf, un tramvai era cât pe ce să mă calce. Dar, o dată ce am scăpat, mi-am pus întrebarea: „Dacă muream”?... şi mi s-a părut nespus de trist să mori fără să te fi sărutat cu un băiat măcar o singură dată.

În fața unei frizerii, un băiețel stropea trotuarul, descriind nişte opturi perfecte. Mi-am amintit de taxa şcolară. Imaginam tărăboiul de-acasă. Îl auzeam pe tata strigând: „Ce nevoie ai? Ajunge atâta şcoală... N-am nevoie ca fata mea să fie filosoafă, şi nici doctoriță... Mai bine să stea la bucătărie, să învețe să facă o tocană“... Vor urma înjurăturile obişnuite: Cristos, grijanie, paşti... Nemaiştiind pe unde mă aflu, pe unde calc, m-am împiedicat de un coş cu flori... „Le dau ieftinii... mai ieftinii, ciş lei bucata, patru lei, doi lei“... Am plecat, ascultând cum strigă: „Crizantimile, ieftinii, domnişori ca, să vă dau crizantimile, un pol buchetu, şaişpe lei,. Zece lei, ciş lei“... Lacrimile mă podideau. Până aproape de casă n-am mai auzit decât: „A la crizanta... crizanta... crizanta“...

Toate astea îmi treceau prin minte în clipa când Puiu Daniel aştepta să-i răspund dacă sunt fericită... Încleştându-mi dinţii ca să-mi stăpânesc lacrimile, gândeam: „Stupidă întrebare. I-o pusesem şi eu Ilincăi. Dar mie, când mi se pune întrebarea asta, îmi vine să urlu. Poate că semăn cu tata, sunt violentă, îmi vine să înjur."

Tăcerea, se prelungea...

— Cu ce se ocupă tata? m-a întrebat Puiu pe neaşteptate.

— Ultima dată a fost angajat ca voiajor de către o fabrică de postav. Dar dacă marfa e proastă, nu e în stare s-o plaseze. Nu poate sa mintă... (Puiu a zâmbit cu simpatie.) Nu-i uşor să-ţi explic nici cu ce se ocupă tata, nici ce fel de om e. Sunt oameni care scormonesc pământul ca să găsească petrol, tata scormoneşte mintea ca să găsească idei. (Foloseam un ton uşor ironic, ca să nu par ridicolă.)

Puiu Daniel mi-a luat mâna şi mi-a zâmbit cu o înţelegere caldă.

— Interesant...

— Poate că ar fi interesant dacă nu ar avea familie, răspunderi, dar aşa, mi se pare uneori că-i un copil mare care se joacă.

— Crezi, Diana, crezi că se joacă?

— Nu izbuteşte nimic din ceea ce încearcă. Odată îl auzi: „E mare nevoie pe piaţă de saci, saci pentru ciment, saci pentru făină, saci ieftini, saci de hârtie impregnată. Optimist, aleargă, ia contact cu un mare personaj, care îl primeşte sceptic, tata caută să-l convingă, îi arată cu creionul pe hârtie că n-are decât de câştigat. Personajul, când e vorba de câştig, nu zice ba. Tata se zbate, găseşte undeva o baracă, ia contact cu un inginer chimist, pentru impregnarea sacilor, se ocupă de tot şi de toate, în schimbul unui mic salariu, timp de câteva luni. Şi când fabrica de saci e pusă pe picioare, când aşteaptă să ia parte la beneficii, şeful îi caută nod în papură şi-l concediază, ca să-şi pună oamenii lui. Adevărul e că tata nu ştie nici să închidă ochii când trebuie, nici să-şi ţină gura. Spune

lucrurilor pe nume. Ce e-n guşă şi-n căpuşă… Dacă vede că cineva fură, îi spune: „Hoţule, pungaşule!“ şi-l ia de guler, oricine ar fi.

— Am pentru el o mare admiraţie! spuse Puiu.

L-am privit atentă. Desigur, nu glumea. Era, dimpotrivă, foarte serios şi, aş putea spune, emoţionat. Îi eram recunoscătoare că-l admiră pe tata.

— Diana, te-am întrebat dacă eşti fericită, n-ai răspuns. Nu ştiu la ce te-ai gândit, dar am înţeles că nu eşti fericită. Nu-i aşa că nu eşti? Chiar dacă vrei să închizi ochii la ce se întâmplă împrejur, tot nu eşti fericit.

Aş fi vrut să stăm de vorbă mai mult. Simţeam că-mi ascunde ceva. Dar el s-a ridicat brusc, mi-a strâns mâna, fără un cuvânt, şi a plecat.

Într-o zi a venit la noi un domn bine îmbrăcat, scund, cam pântecos, cu o mustaţă mică, încărunţită, Eram la cişmea, cu cana plină cu apă. Când m-a văzut, a rămas pironit, cu ochii mari, căscaţi.

— Pe cine căutaţi? l-am întrebat.

Dar parcă-i pierise graiul.

— Pe doamna Slavu, a spus în cele din urmă.

— Mama nu e acasă.

Şi iar o tăcere care se prelungea fără înţeles.

Îmi venea să-l reped: „Ce-i, omule, ce doreşti? Ce te uiţi aşa la mine, cu ochii holbaţi?”:

— Diana? Nu-i aşa că te cheamă Diana?

Părea foarte tulburat. Dar atât de sigur că eu sunt Diana, încât n-am răspuns.

— E de necrezut! Câţi ani ai? Cincisprezece?

— Şaisprezece…

Am lăsat jos cana cu apă, curioasă să ştiu cine e.

— Diana?! Te cunosc de când te-ai născut şi chiar dinainte.

Vorbea încet, rar, ponderat. O uşoară melancolie îi acoperea ochii, cam bulbucaţi. Şi, nu ştiu cum, deodată am înţeles că-i Cobadin. Cobadin, una din spaimele copilăriei mele. Cobadin, nume care se rostea în şoaptă, cu teamă,

Cobadin, acel prieten din copilărie al mamei, care şi-a dat seama că o iubeşte abia după ce s-a măritat şi a umblat să o despartă de tata, Cobadin, după care tata a vrut să iasă cu revolverul, într-o noapte, noaptea pe care nu pot s-o uit, deşi n-aveam decât patru ani.

— Mama nu e acasă… am repetat.

— Îmi pare rău. Să-i spui că a fost Cobadin. (Aştepta să-i dau mâna, dar mi-a fost cu neputinţă.) Am să viu să te mai văd, Diana.

IV

Cea dintâi vedere a Mangaliei a fost aceea a unui sat cu îngrămădiri vagi de case scunde, abia întrezărite prin vijelia care se dezlănţuise cu puţin înainte. Bâjbâind prin praful care îmi intra în ochi, am pornit, cu doi băieţaşi care îmi duceau geamantanele, pe un drum de ţară, pe care îl simţeam nesigur şi neprietenos. Afară de băieţii cu geamantanele noastre, n-am întâlnit picior de om până la casa închiriată de tata pentru noi. Proprietăreasa, o femeie uscată, cu capul lung şi pieliţa ca o hârtie mototolită, ne-a adus dulceaţă de trandafiri. Mai târziu, când mama desfăcea bagajele, eu iscodeam, ca sa aflu câte ceva despre Mangalia.

— Este lume multă?

Mi-a răspuns plimbând capul de la stânga la dreapta şi înapoi – mişcare pe care noi facem pentru a spune nu, iar cei de prin partea locului pentru a spune da.

— Este, este, nu mult, aşa-aşa este… Domnul Petre este,

generalu cu domnişoara Nuți, şi domnişoara Margareta, este părintele cu patru fete, este maioru, acu un an a stat aici domnu pictor, domnu Petre a stat aici. Ce om bun, domnu Petre!...

„Bine că sunt câțiva vilegiaturişti“, m-am gândit.

— Domnu Petre cine este?

— Pictor este... Acum venit de la Mai. Trei ani venit Mangalia, un an stat aici...

Şi a făcut o mişcare cu mâna, parcă împărțea timpul în felii.

Odaia s-a luminat dintr-o dată. Pe duşumea au început să tremure fâşii de soare. Intrau prin ramurile unui pom care întuneca fereastra. Pe perete era prinsă o cuvertură mare, un soi de imitație de goblen, reprezentând un cavaler venind călare, în goană mare; calul avea picioarele din față atât de ridicate, încât poziția lui era aproape verticală. Câmpul era lucrat cu verde-închis – de pătrunjel, şi galben – de coajă de lămâie. Alt soi de imitație de goblen înfățişa, prin cine ştie ce ocol; o femeie cu pălărie *„directoire“* şi bucle galbene, descinzând dintr-un landou. Un cavaler îi ajuta să coboare. Nu ştiu cum, tot cercetând pereții, împodobiți cu fotografii de gineri şi mirese, m-am împiedicat de o cană de apă. Mama s-a supărat ca am răsturnat cana şi c-am udat o mulțime de lucruri abia scoase din geamantan şi azvârlite pe jos. Maricica cerea de mâncare, proprietăreasa îl lăuda pe tata, încântată că vorbea şi bulgăreşte, şi turceşte. Pe mine mă apucase un fel de panică. Voiam să fiu mai repede afară, să văd marea, să-i simt mirosul, să văd plaja, să-i cunosc pe domnul Petre, pe domnişoara Nuți, pe domnişoara Margareta. Şi mai ales să intru în mare, oricât de rece ar fi. Dar abia am izbutit să-mi găsesc costumul de baie. Țineam cordonul în mână şi-l căutam peste tot. Oglinda, care era în fața mea, am descoperit-o greu. E drept că era mică, din acelea cu marginea de tinichea şi cu un fir de liliac pictat în colț, agățată deasupra unui piedestal pirogravat, care se clătina, împreună cu toate bibelourile şi fotografiile în rame de

scoici, când păşeai prin apropiere. Eram gata îmbrăcată şi mă simțeam, în taiorul alb de eponj, pe care îl îmbrăcam întâia dată, pornită să cuceresc Mangalia, marea, când m-a oprit pe loc o icoană. N-o văzusem în întunericul de la început şi în graba de apoi. Pe un pătrat de lemn, aproape negru, strâmbat de vreme, apăreau, făcute parcă nu din culoare, ci din lumină, mâinile sfântului, cu podul palmelor înspre mine, cu degetele lipite, hotărâte. Treptat, cu cât priveai mai atent, apăreau barba şi sprâncenele, părul şi aura din jurul capului, care parcă ardea. Altminteri, fața părea cufundată în întunericul lemnului. M-am apropiat să-i văd ochii.

— Domnu Petre dat la mine… Domnu Petre găsit departe şi dat la mine… Domnu Petre nu crede. Sfântu Niculae este.

Sub icoana prăfuită, o candelă, o salcie veştejită şi un ou încondeiat.

— Te-ai agitat, ai răsturnat cana cu apă, şi acum stai şi căşti gura! s-a supărat mama.

Curtea era plină cu verdeață, şi, la un stat de om, floarea-soarelui; lângă flori de muşețel, pătlăgele pe jumătate roşii, zvârlite parcă la întâmplare.

Proprietăreasa m-a condus până la portiță şi m-a lămurit pe unde s-o iau. Cu brațul întins repeta:

— Drept… drept… Geamie, statuie, drept, drept, centru, dig, drept, drept…

Am mers într-adevăr drept de tot. Orăşelul părea părăsit, marea nu se vedea nicăieri, dar adia o boare care mă făcea să simt prezența ei peste tot. „Lumea, atât cât e, trebuie să fie pe plajă, m-am gândit, iar localnicii, desigur, la treburile şi gospodăria lor.“ Ceasul, după soare şi după socoteala pe care o făceam, putea fi douăsprezece. Simțeam în aer toată vacanța, plină de făgăduieli; în mine - presimțirea unor bucurii mari, fără contur, dar în acelaşi timp o undă de teamă.

Tata nu trebuia să ştie că pe mama o ajuta uneori Cobadin. Nici că vine pe la noi câteodată. Venea, e drept,

foarte rar, şi atunci mai mult tăcea, sau stătea de vorbă cu mine, ba chiar mă invita să-mi dea câte o prăjitură la cofetăria de pe bulevard. Mama era bucuroasă să-l vadă plecând, de frica tatii. Deşi era încredințată că tata nu l-ar recunoaşte, atât era de schimbat. Se îngrăşase, avea chelie şi purta ochelari. Dar şi Cobadin o găsea foarte schimbată pe mama.

— Tot frumoasă, bineînțeles, dar portretul întocmai eşti tu, Diana. Prima dată când te-am văzut, am rămas încremenit, şi de fiecare dată, la fel.

Era, de altminteri, deosebit de tăcut; mama îl găsea plicticos.

— Şi totdeauna a fost aşa, morocănos, motan.

— Nu-ți pare rău, o întrebam, că nu te-ai măritat cu el? Ai fi fost liniştită, fără nicio grijă, bogată…

— Nu. Diana, nu-mi pare rău. Tatăl tău e ca o băutură tare. Nu e uşor să trăieşti cu el, dar când trăieşti lângă un astfel de om, ceilalți îți par anosti, siropoşi. Şi totuşi, dacă tatăl tău ar şti că vine pe aici Cobadin…

Mama îşi punea mâinile în cap.

— Atunci, de ce îl primeşti?

— Parcă mi-e milă de el. Nu vezi? Nu face niciun rău. Vine aici, se uită la tine şi tace. Când se uită la tine, parcă mă vede pe mine. Nu ştie să spună decât atât: „Diana… eşti tu întreagă, tu, la şaisprezece ani“.

Luată de gânduri, mi-am dat seama că mergeam de mult de-a lungul zidului văros al geamiei. M-am oprit şi m-am ridicat în vârfuri, să văd curtea închisă, ca o cetățuie. Era un cimitir cu morminte turceşti, însemnate fiecare cu câte o stelă, trunchiuri strâmbe, acoperite, unele, cu turbane de piatră. Printre ele, cu spatele la mine, un pictor, în picioare, lucra, ridicând capul către geamie şi coborându-l spre paleta pe care o ținea într-o mână. Mi-am spus: «Iată-l pe domnul Petre!» şi am stat o clipă, sperând să-l văd cum arată; mi-am pierdut însă repede răbdarea şi am plecat mai departe. După câțiva paşi, drumul s-a deschis într-o răspântie. În mijloc, un soi de monument încă nedezvelit.

Dintr-o simigerie ieşea o fetiță cu o tavă pe care de-abia o ducea; de sus venea o stradă cu prăvălii mici, parcă gheboase, înghesuite de o parte şi de alta.

Aici, la răscrucea în cerc de drumuri în care mă găseam, se adunau nu numai străzile Mangaliei, dar şi adierile calde şi reci din toate părțile, şi loveau în pânza zvârlită peste monument de parcă marea trimitea semne de peste tot, nevăzută.

Şovăiam pe loc, fără să ştiu încotro s-o apuc, dar amintindu-mi că proprietăreasa a spus de mai multe ori „drept“, am mers înainte şi am ajuns la o baracă, un fel de cafenea cu mese şi scaune, afară, în praf. La una din ele jucau table un bătrân cu şapcă şi altul cu pălărie de pai. Un pictor desena pe o foaie de bloc; ,,Modelul“ era o fată care se uita atentă într-o ceaşcă de cafea. Fără să vreau, m-am gândit: „Sunt deci mai mulți pictori în această Mangalie“. Aş fi vrut să ghicesc care din ei este „Petre“. Atunci, s-au uitat amândoi la mine: fata, cu ochii mari, trişti; el, surprins şi amuzat. Am plecat repede mai departe. Un vânt sărat, care mi-a amintit iar de Constanța şi de copilăria mea, m-a oprit în loc. Ca o linie puternică la orizont, mi-a apărut marea imensă verzuie ca jadul şi umflată ca o respirație uriaşă. Am privit cu ochii deschişi, însetați, dornici s-o cuprindă toată. Era o lumină involtă şi un aer limpede şi tare, pe care mi se părea că l-aş putea pipăi. Parcă niciodată nu fusese furtună. O pulbere de aur aprins juca între cerul înalt şi marea grea.

Pe drumul care cobora într-un dig lung, am alergat la început, apoi m-am oprit cu o bucurie care crescuse în mine prea mare şi pe care aş fi vrut s-o strig, să audă lumea întreagă. În dreapta, unde digul o cuprindea ca un braț prietenos, marea era cu fața liniştită, ca un lac de smarald. De partea cealaltă, plaja, cât puteau ochii cuprinde, era ca un câmp de aur, şi în fund iar marea, ici-colo albastră, ca o piatră opacă, altminteri verde-transparent, ridicându-se în spume albe, părea că vine de dincolo, de la temeliile cerului. Întinderea de nisip era atât

de lată, că, de la mine la grupul de cearşafuri şi corturi ca nişte mici baldachine, mi s-a părut să mai am de umblat destul de mult.

Aproape de mal, am zărit o umbrelă enormă, roşie, cum le ţineam minte pe cele de la Mamaia, şi câteva corturi ca nişte cutii enorme, albe, răzleţe, unele cu capac, altele fără. Am respirat adânc adierea sărată şi m-am simţit cu ea, cu soarele, cu apa, cu nisipul şi cu zgomotul de valuri din nou copil, din nou eu însămi, adevărată şi liberă cum nu mai fusesem de mult. Îi eram recunoscătoare tatii că ne-a trimis aici. Aş fi vrut să-mi iasă în cale, să-l iau de gât, să-i cer iertare. Am coborît pe plajă, în dreptul malului mării, pe fâşia aceea de nisip ud, pe urma unor paşi care trecuseră înaintea mea. Picioarele parcă, erau date cu baiţ sau unse cu smoală. Într-un cort, mai multe capete legate cu baticuri colorate, se ridicau pe rând, curioase „apoi dispăreau după cearşaful alb.

— *Marie-Jeanne, ne t'éloigne pas!*[4] striga un chip tuciuriu, cu turban galben, către o fetiţă de vreo treisprezece ani „care înainta spre un grup de fete şi băieţi, toţi parcă nişte statui de abanos.

Lumea toată părea toropită de căldură; unii citeau, întinşi, alţii parcă dormitau, cu spatele la soare, sau cu faţa în sus, cu capul acoperit.

Nu ştiam ce să fac. După ce am şovăit o clipă, mi-am lăsat sacul de baie pe jos**,** la întâmplare, mi-am descheiat nasturii fustei, mi-am scos jacheta albă şi am rămas în picioare în costumul de baie, privind în jurul meu. De pe dig a coborît, venind spre mine, o fată înaltă, cu umerii laţi, ţinând capul în sus, cu o exagerată mândrie, însoţită de un tânăr, care păşea sigur de el, îngâmfat... Purtau halate frumoase de pluş gros, ea unul verde, el unul roşu-închis, şi amândoi s-au oprit lângă cortul acela de unde cineva strigase: „Marie-Jeanne"...

---

4 Marie-Jeanne nu te-ndepărta ! (fr).

Eram acolo singură, fără nicio legătură cu nimeni şi nimic. Pe orice îmi cădeau ochii era ceva ce vedeam întâia dată. Mă simţeam stingherită, prea albă şi prea străină, şi mă uitam în jurul meu ca la un spectacol pe care-l adunam bucată cu bucată şi clipă cu clipă.

Mama şi Maricica veneau de pe dig spre mine. Am pornit către ele, bucuroasă că am şi eu pe cineva. Toată lumea se uita lung după mine, iar când m-am înapoiat la locul unde-mi lăsasem lucrurile, toţi au întors capul din nou, ca nişte spectatori la un meci de tenis.

Faptul că auzisem câteva cuvinte franţuzeşti şi că văzusem halate elegante mi-a dat dintr-o dată o imagine nouă a lumii din Mangalia, răsturnată faţă de aceea cu care venisem. Şi, totuşi, nu erau hoteluri, nu erau vile (erau câteva, într-un cartier nou, pe care eu încă nu-l ştiam), nu era cazinou, nu era muzică. Din piaţeta cu statuie, am văzut, după-amiază, o stradă cu prăvălii mărunţele, unele lângă altele: o tinichigerie, o băcănie, un magazin de manufactură, o frizerie şi o cofetărie cu mesele unele pe trotuar, altele în drum. Cei doi care dimineaţa jucaseră table la cafenea, jucau table acum aici. La o masă mâncau prăjituri şi vorbeau tare, amestecat, româneşte şi franţuzeşte, câteva doamne, îmbrăcate în rochii de creton înflorat, cu pantofi uzaţi, fără tocuri, la fel de arse de soare toate (semănau între ele ca surorile).

— Nemaipomenit, Matei dragă, *écoute, c'est fantastique!*[5] Fetele Haneş *étaient ce matin aux*[6] băile de nămol.

Apoi n-am mai auzit ce s-a întâmplat la băile de nămol, dar domnul Matei a răspuns:

— Draga mea, moi je m'en f… comme de l'an quarante![7] Şi m-a privit având aerul să spună că puţin îi pasă, că, afară de mine, nu e nimic interesant.

---

5 Ascultă, e fantastic ! (fr)
6 (Fetele Haneş) erau astăzi dimineaţă la (băile de nămol) (fr.).
7 Nu-mi pasă ! (fr., expresie argotică, intraductibilă.)

Un grup de trei fete şi trei băieţi, cam între treisprezece şi optsprezece ani, jerpeliţi şi negri ca nişte ţigani, treceau, strigând de departe:

— Ua! ruşine! Iar mâncaţi prăjituri? Noi ne ducem pe dig.

Domnişoara care dimineaţa purtase halat verde, însoţită de acelaşi tânăr, a venit la masa de lângă mine şi m-a privit cu ochi mici, albaştri şi tulburi, ochi de peşte fiert, sub sprâncene rase şi desenate pe deasupra cu creionul. Domnul Matei l-a întrebat pe efebul care o însoţea, fără a-şi lua ochii de la mine:

— Dar maiorul unde e?

Iar cel întrebat, măsurându-mă din cap până-n picioare:

— Papa? Trebuie să aibă vreo combinaţie... şi ştrengăreşte, a închis ochiul drept.

Stingherită de singurătatea mea, m-am ridicat, ca să mă duc la mare. După mine, am simţit întorcându-se toate capetele, aşa cum se întâmplase de dimineaţă. Purtam rochia albă de jerse de lână şi mă simţeam neîngăduit de albă între toţi negrii de acolo. Când am ajuns în dreptul digului, am auzit o muzică de patefon, acoperita de zgomotul valurilor. Pe o terasă de lemn înnegrit, care parcă scăpase de la foc, câteva perechi dansau. Mergeam către capătul promenadei, în bătaia vântului, care venea din toate părţile, cu ochii adânciţi departe, în mare, când m-am lovit de două domnişoare, îmbrăcate în rochii de mătase înflorată.

Până să ajung la capul digului, am putut deosebi uşor localnicii de cei veniţi în vilegiatură. Aceştia din urmă, în afară de băiatul maiorului, care purta pantaloni albi cu dunga desăvârşită, şi de fata pe care o însoţea mereu, erau într-o totală stare de nepăsare, parcă de lene, şi parcă înadins jerpeliţi.

În capul digului era o baracă, mirosind a porumb fiert. O voce din dosul farului cerea zgomotos o dulceaţă de smochine. O fată şedea pe o stâncă, mâncând un porumb, lângă un băiat care ciugulea seminţe. Am trecut după far.

Cu spatele la mine, un om privea marea. Purta pantaloni gălbui, mototoliți, prăfuiți, o cămaşă de pânză de culoarea nisipului şi un pulover cenuşiu, foarte gros, cum poartă pescarii, legat cu mânecile după gât. Nu l-am văzut la obraz.

A doua zi l-am găsit în acelaşi loc şi în aceeaşi ținută. Pe lespedea de lângă far stătea, probabil, acelaşi grup care, în ajun, la aceeaşi oră, dansase pe terasă. Aveau între ei patefonul şi acelaşi disc, cu melodia acoperită de zbuciumul valurilor. S-au uitat lung la mine, eu, în treacăt, la ei, apoi am coborât şi m-am aşezat pe o stâncă, să privesc marea. Deodată am auzit: „Diana". Am întors capul, uimită. O fată din grupul cu patefonul s-a apropiat de mine şi m-a întrebat prietenoasă, vioaie:

— Ce, nu mă recunoşti, Diana? Eu sunt Mihaela Rădulescu. Aşa de mult m-am schimbat?! Am fost colege în clasa a patra primară. În catalog, alături: Rădulescu – Slavu.

Încetul cu încetul, mi-am amintit de o fetiță oacheşă, cu breton.

Michette? Ne-am pomenit tutuindu-ne, ca altădată.

— Hai, Diana, vii cu noi pe terasă, să dansăm?

Apoi s-a adresat bărbatului, pe care de două zile îl vedeam, din spate, în acelaşi loc, la aceeaşi oră.

— Pierrot, iar ai înlemnit aici?

El a întors capul, leneş, m-a privit surprins, apoi, către Michette:

— Hai să înotăm până la geamandură.

Când mă gândesc la Petre Barbu, nu pot să-l desprind prea bine de coasta stâncoasă a Mangaliei. Era arămiu, ca ea, şi, ca şi ea, călit de soare şi de vânt. Când vreau să-mi amintesc vocea lui, o găsesc aproape cu totul acoperită de zgomotul valurilor.

Nimeni nu ştia de unde vine, dacă are rude şi unde sunt. Stătea la mare şi tot timpul, vara – la Mangalia, iarna – undeva în Algeria. Hainele cu care era îmbrăcat n-aveau nicio dată o culoare precisă: albastru, galben, sau alb.

Erau prăfuite şi luau culoarea lucrurilor care-l înconjurau.

— Pierrot a descoperit Mangalia, mi-a spus într-o zi Michette, cu toată seriozitatea. Şi apoi, ca o taină: Ştii, porneşte noaptea înot, departe de tot... A spus despre tine: „Ce multă viață are Diana!“ Ştii ce trist a spus asta?... Bietul Pierrot!

— De ce „bietul“?

Michette a ridicat umerii negri, nedumerită.

— De fapt, nu ştiu de ce.

M-am gândit: „Ce puțin i se potriveşte numele Pierrot! Ce frumos e Petre!“ Am repetat de mai multe ori: „Petre“... Mi se părea nou şi de o frumusețe aspră şi puțin tristă, aşa cum era Mangalia toată.

Cu Petre Barbu nu făcusem cunoştință încă, deşi eram la Mangalia de două săptămâni şi cunoşteam toată lumea, şi toată lumea se ocupa de mine. Odată cobora pe dig cu o droaie de copii după el. I-am surâs cu prietenie, mi-a zâmbit trist. Într-o zi, pe plajă, desena într-un bloc. M-am apropiat cu Michette, care a vrut să ne prezinte.

— Pierrot, vă cunoaşteți?

Eram gata să întind mâna, să-mi spun numele. Credeam că o să şi-l spună şi el pe al lui, aşa cum se obişnuieşte. Dar el a mişcat din umeri, plictisit:

— Sigur, aici toată lumea se cunoaşte.

N-am ştiut ce să răspund. M-am simțit prost, în ziua aceea mi-am repetat de multe ori în gând că nu-mi place Petre Barbu, că nu-i inteligent, că-i stă bine jerpelit doar aici, la Mangalia, cu pantalonii aceia pe care îşi încearcă vopselele ca pe o paletă, dar că, la Bucureşti, cu guler şi cravată, trebuie să fie stângaci ca un ginere. Că, dacă n-ar fi înnegrit de soare, ar fi incolor, spelb (nu-mi plac blonzii), că nu-mi place părul lui aspru, ca o bidinea.

După-amiezele dansam după discuri de patefon pe terasa care dădea pe plajă şi care ținea de o casă părăsită. Scândurile erau putrezite, rare, şi printre ele se vedeau fâşii galbene de nisip. Noaptea dansam acolo, la lumina lunii, sau numai a stelelor. Câteodată venea şi Petre Barbu.

Se aşeza pe parmalâcul terasei, în colț, şi privea marea sau se uita cum dansăm, şi mi se părea că repetă în gând aceleaşi cuvinte pe care le spusese Michettei despre mine: „Câtă tinerețe!“

Odată mi-am luat inima în dinți, m-am dus la el şi l-am întrebat, cuminte, dacă vrea să danseze cu mine. Eram sigură că mă va refuza, că nu vrea sau că nu ştie să danseze. Dar a primit. Dansa uimitor, M-am lipit de el toată. Nu înțelegeam de ce mă privea copleşit parcă, nu ştiu cum, de cinstea pe care i-o făceam dansând cu el, când eu eram atât de fericită, atât de simplu fericită... Era o seară liniştită, fără valuri, cum la Mangalia se întâmplă rar. Din zarea mării venea pe plajă dâra lunii. Era un soi de linişte, o împăcare întreagă, pe care nu o cunoscusem încă. Nu-mi dădeam seama că dansez. Auzeam bătăi de inimă şi nu ştiam dacă sunt ale lui sau ale mele. Nici melodia n-o mai auzeam, atât făcea parte din clipă. Abia când s-a isprăvit discul, mi-am dat seama că fusese un tango destul de fad – *Je suis roumaine, mais lorsque j'aime...*[8]

Ştefăniță, fratele Michettei, a propus să facem o plimbare până în capul digului. Ceilalți au primit. Până să spun şi eu ceva, el nu mai era acolo.

Petre Barbu nu înota decât de partea cealaltă a digului, în port, şi sărea în apă de sus, de pe balustrada pontonului. Am început să înot şi eu acolo. Cu ce sacrificii, întâia dată mai ales, nu va şti niciodată. Nu înotasem încă la apă adâncă, acolo unde nu dai de pământ când vrei să te opreşti în picioare. Îmi amintesc cum am scoborât scara dreaptă a pontonului, făcută din vergele de fier, ca scările de vapor. Printre ele vedeam marea şi repetam cu groază: „N-are fund! Voi avea sub mine zece sau douăzeci de metri de apă.“ Luciul ei îmi pendula în fața ochilor, ameţitor. Îmi tremurau picioarele şi mâinile, parcă şi obrajii. Cu cât mă apropiam de ultima treaptă, cu atât o simțeam mai adâncă,

---

8 Eu sunt româncă, dar când iubesc... (fr.).

iar ultima treaptă însăşi mi-a apărut la o înălţime imensă. M-am ţinut de unul din drugii de fier ai pontonului. Eram crispată toată. În mâini nu mai aveam niciun pic de putere. Am coborât un picior pe grinda care venea tocmai deasupra apei şi care avea un şanţ cu marginile tăioase.

Apoi l-am scoborât pe celălalt şi m-am aşezat pe drug, m-am întors ţinându-l cu amândouă mâinile şi am intrat în apă. Voiam să dau drumul fierului şi nu puteam. Îi dădeam drumul numai cu o mână, apoi numai cu cealaltă; mi se părea că-mi trăiesc ultimele clipe. Voiam să mă urc înapoi şi nu mă încumetam. Am ridicat ochii, ca să-i cer ajutor lui Petre, dar el mi-a strigat:

— De ce n-ai plonjat de pe scară?

Mi-am dat seama că habar n-are prin câte trec, m-am trudit să zâmbesc şi aproape fără să mai ştiu ce-i cu mine, am început să înot. El a sărit de sus, a venit spre mine. Eu mă înapoiam spre ponton. Nu auzeam ce spune. Cred că păstrasem acelaşi zâmbet şi aceeaşi groază de adâncimea grea pe care o ştiam sub mine. M-a ajutat să mă urc, când a văzut că nu izbutesc şi m-a întrebat dacă mi-e frig. Tremuram ca varga! A pus pe mine halatul lui. Ca să fiu mai puţin stingherită, am spus că nu mă simt bine: „Am ameţeli“. M-a luat în braţe, de parcă îmi pierdusem orice greutate. În apropierea grădinii noastre, mi-a spus:

— Trebuie să te las jos, ca să nu se sperie mama.

M-a dus în odaie, m-a întins pe divanul din faţa ferestrei, m-a învelit cu cuvertura de pe pat, cu un şal şi cu tot felul de lucruri pe care le-a găsit. Mama nu era acasă... S-a dus în bucătărie, mi-a făcut un ceai şi mi l-a adus. M-am ridicat, mi-am rezemat capul de pieptul lui şi am băut ceaiul, ţinând cu amândouă mâinile ceaşca, cum o ţin copiii. L-am privit în ochi, recunoscătoare. „Ce ochi frumoşi are, mi-am spus, şi ce gene lungi, şi ce decolorate de soare sunt vârfurile!“ El a plecat puţin capul şi s-a uitat la gura mea. Eram sigură că o să mă sărute. M-am întrebat ce să fac, dacă să-l las sau nu. Ar fi fost întâia oară că mă sărută cineva. Aş fi vrut să ştie că-i întâia dată. M-am întrebat: „îl

iubesc cu adevărat? E sigur de tot?“ Şi mi-am răspuns: „Da, e sigur!“ Şi am adăugat: „E sigur, sigur de tot!“ El s-a mai apropiat puțin, sau mi s-a părut numai. Apoi parcă s-a încruntat. S-a ridicat în picioare, continuând să-mi sprijine spatele, până m-a culcat pe divan.

— Ar trebui să te odihneşti. Eşti palidă, Diana, ştii?

Mai mult decât atât nu s-a întâmplat niciodată. Dar atunci, fiecare privire, fiecare lipsă de privire, un cuvânt, o tăcere erau evenimente.

Acum înotam toate diminețile în port, fiindcă ştiam că acolo, pe ponton, îl întâlnesc pe Petre Barbu.

Odată cu mine au început să vină şi Ştefăniță, fratele Michettei, şi băiatul maiorului, şi domnul Matta, – tatăl Marie- Jeannei, – Marie-Jeanne şi Michette.

Petre Barbu, când ne vedea venind, sărea în apă şi pornea spre geamandură. Câteodată pleca cu Michette, care înota foarte bine. Mă grăbeam să-mi spun: „Sigur că nu-i nimic între ei. Petre e prieten de ani de zile cu părinții Michettei, şi apoi, Michette, deşi are şaisprezece ani, e foarte copil. E tare drăgălaşă, vioaie, dar e plină de vânătăi şi zgârieturi. Fiindcă la țară se cațără prin pomi, ca băieții, şi aici face tot felul de acrobații ca să se urce pe geamandură. De altfel, preferata lui e Marie- Jeanne, dar Marie-Jeanne mai poartă şosete.“ În timp ce mă gândeam la toate astea, băiatul maiorului îmi făcea o teorie asupra „plonjoanelor “.

— Mai bine sări în apă, am spus eu, distrată.

Ştefăniță a râs.

— Da, sări, că atunci o să înțelegem mai bine.

Băiatul maiorului a roşit, a început să se bâlbâie:

— Păi… să vedeți…

Am început să râdem, fiindcă ştiam că va spune că e operat de apendicită şi n-are voie să sară.

Înot, veneau acum spre noi Petre Barbu şi Michette. Eram la marginea pontonului, cu trei bărbați în jurul meu, şi râdeam cu gura deschisă toată! „Puțin îi pasă de mine“, gândea Petre, probabil. Desigur că nu-şi închipuia că stau

acolo numai ca să-l aştept. Ce n-aş fi dat să înot tot atât de bine ca Michette!

Odată urmăream un punct negru, pe care-l zărisem departe, pe mare. Nu-mi dădeam seama dacă se apropie sau se îndepărtează, dar eram sigură că atât de departe şi la ora când soarele apune nu poate să înoate decât Petre Barbu. Maiorul a venit în capătul digului şi, când m-a văzut, şi-a pus monoclul, şi-a umezit buzele şi a început, ca de obicei:

— Ce întâmplare fericită că te întâlnesc singură, frumoasă domnişoară!

— Spune-mi, te rog, omul acela care înoată acolo, departe, merge spre larg sau vine spre mal?

Maiorul şi-a potrivit încă o dată monoclul, dar, până să-mi răspundă, a apărut singur, din dosul farului, chiar Petre Barbu. Fusesem atât de sigură că el era punctul acela depărtat pe apă, încât l-am privit surprinsă, aproape speriată. El a zâmbit, cu o vagă nuanță de ironie. Avea aerul să spună: „Iertați-mă că v-am deranjat“...

— Punctul acela negru? a întrebat maiorul.

Nu ştiu de ce, şi mie mi s-a părut că întrebarea sună fals, că nu are niciun rost.

Petre Barbu a zâmbit amar.

— E o cratiță sau o gheată... Cine ştie?... Şi, ridicând amândouă brațele largi şi răsfirând degetele palmelor, a repetat: Cine ştie?...

Apoi s-a întors şi a dispărut după far.

Am rămas o clipă năucă. Maiorul îl aştepta pe prietenul lui şi, ca de obicei, nu pierdea prilejul să-l critice.

— Câtă vreme se ocupa de arheologie, Matta era un om de treabă, acu s-a apucat de politică...

Marea avea toate nuanțele de verde. În depărtare o fâşie era de un verde deschis de tot, după care alta, ca sineala, până la orizont. Nu mai auzeam ce spune maiorul. Sub noi, valurile se spărgeau în spume albe.

Urmăream în gând paşii lui Petre Barbu depărtându-se de dig. Mi-l închipuiam ocolind automat bolovanul care era

în dreptul pontonului, odgonul care zăcea trântit de-a curmezişul digului şi, mai departe, o groapă... Cunoşteam atât de bine digul Mangaliei şi mersul calm şi leneş al omului care niciodată nu e grăbit, pentru care timpul nu trece, fiindcă fiecare zi înseamnă totuna cu cealaltă. Mi-am spus: „Dacă plec numaidecât şi alerg, pot să-l mai ajung“. I-am explicat maiorului ceva nedesluşit şi am pornit.

Închipuisem digul pustiu, şi silueta lui Petre Barbu depărtându-se agale; când colo, parcă se adunase toată lumea să vadă apusul soarelui; pe o bancă stătea nevasta primarului cu o nepoată a ei. Le-am cunoscut din spate (cea dintâi purta totdeauna un şal alb cu ciucuri, lucrat de mână; de lângă cealaltă nu lipsea niciodată doctorul băilor). Mama venea însoţită de o cunoştinţă a ei din Constanţa. Pe ponton dansau băiatul maiorului, Ştefăniţă, Michette şi restul bandei. Mi-au făcut semne prieteneşti, dar nu m-am oprit, nădăjduind să-l ajung pe Petre Barbu. De domnul Matta, care mi-a ieşit în cale, m-am apărat, nerăbdătoare:

— Sunt foarte grăbită!

Şi am plecat mai departe. Am urcat panta de unde începe digul. La Hrisula jucau table cei doi domni cu pălărie de paie: judecătorul şi primarul.

Am luat-o la stânga, până la cofetărie, şi am intrat în curtea geamiei. Peste albastrul acela liniştit de seară, peste mormintele albe, peste iarba crescută acolo în voie, în care, din loc în loc, stăteau rostogolite turbane de piatră, de parcă cei îngropaţi fuseseră mai întâi decapitaţi, se lăsa tânguiala hogii. Nu înţelegeam decât atât: «Alah! Alah!» Dar aveam aceeaşi nelinişte că există o durere mare în lume, cum aveam de câte ori stăteam în capul digului şi ascultam cum se izbesc valurile de stânci. Deodată mi s-a făcut frică şi am zbughit-o. În poartă am avut senzaţia că cineva, din spate, mă va atinge. Dar, odată în stradă, am avut curajul să-mi întorc capul, ca să mă conving că nu e nimeni. Am mers, apoi, fără grabă, de-a lungul zidului geamiei, pe strada cea lungă şi albă de praf care ducea spre casa

noastră.

În fața grădinii erau scoase toate scaunele. Pe ele şedeau trei femei cu basmale negre şi o domnişoară cu o rochie de mătase roz, de culoarea „bigi-bigi“. Gazda mea „primea“. Am rămas în curte şi le-am ascultat vorbind. Mi-era cunoscută din copilărie limba lor, şi totuşi nu mai înțelegeam nimic, afară doar, din când în când, câteva cuvinte: *zăşto, hleab, hubăvă*[9]...

Seara mâncăm în grădină. În bucătăria strâmtă, de scânduri, din curte, unde noaptea se culca proprietăreasa, care, vara, îşi închiria şi bucătăria, mama robotea pentru masă, prăjea peşte, gătea.

După cină, am ieşit din nou. La restaurantul din fața statuii fusese adusă o cântăreață grasă, cu rochie neagră, decoltată, de mătase vegetală, foarte lucioasă, pudrată cu roz şi vopsită cu roşu, care, pe obrazul ei negru, devenea violet. În fiecare seară cânta cu „temperament“:

La Mangalia !
Stațiune balneară
Cu băi calde şi băi reci,
Căci Mangalia
Căci Mangalia
Este locul binecuvântat
Unde toată lumea petrece minunat...

Pe Petre Barbu nu l-am întâlnit nicăieri.

La restaurant a avut loc, într-o seară, un bal. Afişe mari, scrise de mână, anunțau peste tot că va fi tombolă şi se va alege regina balului. Mă interesa să văd cum arată un bal în Mangalia, dar, când să intru, l-am întâlnit pe Petre Barbu, care fără să se oprească din mers, mi-a spus:

— Succes la bal!

Nu m-am mai dus. Am coborât pe dig. Era vânt. Nădăjduiam să-l întâlnesc. Câteva siluete în fața mea îşi trimiteau până la mine umbrele lor lungi. Mi-am iuțit paşii

9 Pentru ce, pâine, drăguță... (bg)

şi am încercat să le întrec. Mi-l închipuiam pe Petre Barbu în capul digului, în picioare, cu fața spre mare, cu părul vâlvoi, cu mâinile atârnânde, cu flanela groasă, de pescar, pe spate, şi am început să alerg într-acolo. Nu era. Vântul mi s-a părut deodată că fluieră a jale. Marea, în fața mea, era vastă şi pustie. Am coborât pe o stâncă şi am rămas în picioare, dreaptă în fața ei. Cerul era negru. Marea venea spre mine, repezită, se izbea puternic de coasta stâncoasă, făcea spume albe, se întorcea gemând şi, dârz, se izbea din nou. În dreapta mea, între cer şi mare, se iveau puncte luminoase, ca nişte licurici. Probabil sanatoriul coloniei de vară, sau poate Două Mai... Nu fusesem până la Două Mai niciodată. Dar mi-l închipuiam ca pe cel mai mic şi mai liniştit dintre sate. Acolo mi-ar fi plăcut să trăiesc cu el, toată viața, numai noi doi, să ne facem cu mâinile noastre o gospodărie, aşa cum o făcuse Robinson pe a lui, să ne scăldăm în mare, să lenevim la soare, să citim. Petre să picteze, ea să-i pozez... Un val s-a izbit atât de puternic de bolovanul de sub mine, că m-a trezit ca din vis. Marea urla răzvrătită, se legăna. În stânga mea parcă se amuza cineva să sufle într-un foc mocnit, aşa se aprindea şi se stingea, ca un tăciune, farul de la Tuzla. M-am întors pe dig, cu paşi rari. Sprijiniți de drugul de fier al pontonului, stăteau, privind spre mare, o femeie şi un bărbat, el cu brațul după gâtul ei; pe o bancă, pe dig, stătea, cu fața spre valuri, altă pereche. Ea, Cu capul cuibărit pe pieptul lui.

În fața restaurantului – voci amestecate, râsete, o gălăgie aiuritoare. O orchestră cânta fals un foxtrot. Lumina care ieşea pe geamuri arginta zidul văros al geamiei. Am luat-o de-a lungul zidului. Cineva strigă: „Diana!“ Era Michette, cu banda ei şi cu patefonul.

După ce am trecut pe la Michette şi am luat o jachetă de lână şi pături, ne-am dus pe terasa din fața plajei şi, după ce am aşternut pe scândurile ei umede şi şubrede păturile, ne-am aşezat turceşte şi am ascultat discuri de patefon. Era întuneric beznă. Marea continua să mugească. Târziu, am dansat un tango, fără să ştiu cu cine. Încercam să-mi

închipui că e Petre Barbu......

A doua zi, cerul era albastru, luminos. Soarele ardea puternic. Plaja era ca un câmp de aur fără sfârşit. Marea venea către mal, în valuri mărunte, sprintene. Petre Barbu nu era nicăieri. Am stat întinsă pe faţă, în plin soare, sprijinită în coate, aşa, cu costumul dat jos până în talie. Soarele ardea puternic şi totuşi nu era cald din pricina brizei.

— Eşti coaptă, ca un cozonac, am auzit clar.

Era vocea lui. M-am ridicat, ţinându-mi cu mâinile pe piept costumul. El m-a privit cu ochii înlăcrimaţi.

— Ce dulce eşti, Diana!...

Aş fi vrut să-i răspund: „Ce drag îmi eşti, Petre!” dar nu ştiu dacă mi-a lipsit curajul, sau dacă el, simţind ce vreau să-i spun, m-a împiedicat, continuând să vorbească:

— Ţii minte ce frig îţi era atunci, în dimineaţa aceea, când te-am dus pe braţe acasă? Ţii minte, Diana? Aşa mi-e mie frig tot timpul. Nu-i destul soare niciodată pentru mine...

Şi într-o clipă s-a ridicat şi a plecat.

Am vrut să mă duc după el, dar, ca din pământ, mi-au ieşit în faţă Ştefăniţă, fratele Michettei, şi domnul Matta, tatăl Marie-Jeannei.

— Mi se pare că l-ai zăpăcit pe bietul Pierrot, a spus unul din ei, nu ştiu care, dar nespus de vulgar mi-au sunat cuvintele astea.

Am intrat în mare şi am înotat departe, foarte departe. Întâia dată fără frică, fără să mă gândesc la nimic. Când am ajuns la mal, mă aştepta Ştefăniţă.

— Iartă-mă, Diana...

L-au înecat lacrimile. A plecat, fără alt cuvânt, dar mi-am dat seama că e îndrăgostit de mine.

În aceeaşi zi am ieşit, pe seară, hotărâtă să-i spun lui Petre Barbu că-l iubesc. „La urma urmei, nu-mi va fi mai greu decât mi-a fost să înot în port întâia oară“, m-am gândit (amintirea mă înfiora). M-am dus la cofetărie şi m-am înapoiat iar, am coborât la Hrisula, m-am îndreptat

spre capătul digului şi m-am uitat pe mare, să văd dacă între timp nu venise. De când am ajuns în dreptul pontonului, l-am zărit de departe coborând spre dig şi luând-o la dreapta, înspre Două Mai, pe digul aşa zis „genovez“, care duce spre vii. Am luat-o într-acolo, grăbită, dar nu l-am putut ajunge (trebuia să calc cu băgare de seamă, fiindcă era un drum bolovănos, cu care nu eram obişnuită). Când am ajuns la capătul lui, am coborât printre pietre şi, în depărtare, pe o lespede, lângă mare, l-am zărit pe Petre Barbu alături de o femeie oacheşă, mică. Nu putea fi decât doamna Matta. Mi s-a făcut frig pe şira spinării, genunchii parcă mi s-au muiat, fruntea mi s-a răcit, umezindu-se, inima parcă a încetat să mai bată. Am căutat să mă liniştesc: „Ce importanță are, sunt prieteni, s-au dus să se plimbe. Se odihnesc alături. Şi, apoi, nu e posibil. E o femeie măritată, are o fată atât de mare! Marie-Jeanne e aproape cât mine. Şi femeia asta nu e frumoasă. Prea brună“… Parcă-l auzeam: „Câtă lumină ai, Diana!“ „Lui Petre Barbu nu-i plac femeile brune, şi nici cele care fumează, şi femeia asta fumează țigară după țigară, ca un bărbat, ca un birjar, are mustață şi o cută mare în frunte, şi e încruntată tot timpul.“ Toate astea m-au mai liniştit. Dar apoi mi-a apărut în minte aşa cum o văzusem într-o seară, în capătul digului, pe lespedea farului. Ne cânta, şi-mi plăcea vocea ei joasă, caldă, plină de melancolie reținută, o voce care avea ceva din tristețea adâncă a marii. Şi iar am început să sufăr ascuțit, viu, cumplit.

Îmi dădeam acum seama de ce doamna Matta era cu mine de o amabilitate uscată, de o politețe care abia ascunde antipatia. Crezusem c-o supără faptul că bărbatul ei mă tachinează, glumeşte, discută cu mine. Dar altul era adevărul…

Pe terasă se dansa. Ştefăniță a venit să mă invite. Am dansat cu dinții încleştați, cu ochii închişi şi cu voința de a nu mă gândi la nimic.

În seara aceea, când am trecut prin fața restaurantului, era la masă toată „banda“ – părinții şi copiii. Printre ei,

Petre Barbu... Doamna Matta a venit cu câteva minute mai târziu, ţinând în mână un pulover roşu, pe care i l-a întins:

— Uite, Pierrot, e pentru tine, sper că o să-ţi placă.

Toată lumea a vrut să-l vadă. Petre Barbu a privit-o cald, încercând să glumească:

— Prea e nou...

Am plecat de la masă, strivită. I-am luat de braţ pe domnul Matta şi pe Ştefăniţă şi, între ei, vorbind tare, râzând ostentativ, cochetă, când cu unul, când cu celălalt, am pornit spre ponton.

Era o noapte înstelată. Marea se zvârcolea neîmpăcată. Eu eram veselă de parcă băusem. Am dansat pe ponton până noaptea târziu. Dar, odată ajunsă acasă, mi-am trântit lucrurile pe unde am nimerit, m-am băgat în aşternut, acoperindu-mă cu pătura până peste cap, şi am plâns până m-am uşurat, până s-a luminat de zi.

Despre întâmplarea asta nu i-am scris Ilincăi nimic. Nu voiam să-mi mărturisesc nici mie însămi toate prin câte trecusem, nu-mi Îngăduiam să văd că sunt înfrântă. Încercam să mă încredinţez că neliniştea mea e provocată de zgomotul valurilor, de zbuciumul mării, de acele mult prea aprinse apusuri, de soare, de căldura nisipului. Nu voiam să cred că iubesc pentru prima dată cu adevărat şi nu sunt iubită... Îmi spuneam mereu: „O să-mi treacă. Ma voi obişnui, nu e grav, am numai, şaisprezece ani!"

— O să-ţi treacă, i-am spus lui Ştefăniţă în ziua plecări... Ai abia cincisprezece ani, gândeşte-te!...

— N-o să-mi treacă niciodată, niciodată, Diana, ai să vezi!...

În Bucureşti, multe din cunoştinţele mele nu mă recunoşteau pe stradă, atât eram de arămie, aproape cafenie. Georges m-a întâlnit într-o dimineaţă pe stradă şi, până nu i-am surâs, nu m-a recunoscut. Eram atât de schimbată, încât, chiar la Constanţa unde toată lumea era înnegrită de soare, am făcut senzaţie. Nu s-ar fi mirat nimeni dacă s-ar fi ştiut cum se trăia la Mangalia. Din zori

şi până-n prânz, şi după-amiază alte câteva ore, nu făceam decât să stau întinsă pe nisip, sub un soare dogoritor, ca un cristal încins. Nu se pierdea vremea ca la Constanța, cu jocuri de noroc la Cazinou şi drumul la Mamaia, nu se stătea de vorbă la aperitive, la buvetă, ca la „Movilă“, nu intra nimeni în cabină ca să-şi pună ruj, pudră, sau să-şi schimbe costumul de baie, nu se purtau umbreluțe. La Bucureşti, abia se deschisese ştrandul Kiseleff. Apariția mea atrăgea atenția. Lumea îşi petrecea vara mai mult la munte. Dar cei care se înapoiau de la mare şi, mai ales, de la Mangalia, se recunoşteau de departe şi trăiau încă multe zile, ca un ecou prelungit, vacanța.

*

Îmi amintesc că, la sfârşitul vacanței de care vorbeşte, Diana în caietele ei, în prima zi de şcoală la sfeştanie, chiar părintele fonf o privea pe furiş pe Diana. Dar noi, colegele ei! Era atât de „exotică“, încât mă întrebam cum a îndrăznit să vie la şcoală. Parcă era o actriță de *music-hall* în uniformă de şcolăriță. Directoarea o măsura, enervată. Eram sigură că după slujbă o s-o ia la rost, dar nu prea vedeam ce o să-i impute. Nu poți să-i ceri socoteală unei eleve de ce are ochii prea verzi, dinții prea albi în contrast prea izbitor cu nuanța de cafea a pielii. De ce albul ochilor, mai ales, este prea alb... De ce părul avea zeci de nuanțe de blond, şi toate aprinse de soare.

—Dar ce-ai făcut de te-ai înnegrit aşa, domnişoară? (Directoarea noastră, când era supărată, ni se adresa cu un „domnişoară“ desfăcut în silabe.)

— Am stat la soare, doamnă, vă rog, a răspuns Diana, ca o păpuşă de ciocolată, cuminte.

— Bine, bine, soare şi soare... dar de unde ai luat tot soarele ăsta, cum de te-ai pocit aşa?

— Mangalia... doamnă, vă rog...

— Mangalia?! (Directoarea noastră nu ştia ce să spună,

nu era interzis să pleci la Mangalia). Treaba dumitale, a continuat ea încruntată. Dar anul ăsta să faci bine să-ți găseşti o pieptănătură... destul ai umblat ca o lăiață... (Apoi, examinând-o atent, ca să-i găsească totuşi un cusur precis:) Şi şorțul de ce-i aşa de strâmt?

— Doamnă, vă rog, m-am îngrăşat...

— Păi, să mai slăbeşti, dragă... să-ți faci alt şorț, să faci ce ştii, să te mai aduni, fetițo, să ai un fason mai potolit, mai aşezat, pentru Dumnezeu!

— Da, doamnă, am să am un fason mai potolit...

Toate fetele s-au strâns în jurul Dianei. Toate îi puneau întrebări, toate păreau că o invidiază, toate ar fi vrut să fie în locul ei.

Şi, totuşi, iată ce spune Diana în caiete...

*

Eram foarte tristă. Îl iubeam pe Petre Barbu cu credința de fier că-l voi iubi întotdeauna, dar că nu-l voi mai vedea niciodată...

Ultima zi la Mangalia am stat cu el tot timpul. Mi-a spus că mai rămâne la mare o lună, apoi câteva zile la Iaşi, după care pleacă, pentru foarte multă vreme, în nordul Africii.

— Ai fost singura rază de bucurie pentru mine în vara asta. Eşti făcută să te joci, şi să râzi, şi să dansezi, şi oamenii să sufere pentru dumneata. Ştefăniță, sărmanul, e disperat... Cât despre bietul Matta...

— N -am răspuns nimic. Ce-aş mai fi putut îndrepta din toate câte simțeam, câte ştiam? Veneam amândoi de pe dig. În dreptul restaurantului s-a oprit. Apoi, de parcă nu se îndura să se despartă de mine, mi-a cerut să mergem la cofetărie, să luăm o limonadă. De acolo m-a condus până acasă, pe strada lungă, de-a lungul zidului văros al geamiei. De la balconul minaretului, Hogea îl ruga pe Alah. Am mers alături tăcând. În dreptul casei mi-a spus:

— Cred că-ți pare bine că scapi de Mangalia asta, prea e pustiu aici pentru o fată cochetă.

Nu am răspuns nimic. Eram sigură că dacă nu crede că poate să-mi placă Mangalia, nici n-ar putea să înțeleagă de ce sunt îndrăgostită de el.

I-am dat mâna, mi-a reținut-o. O clipă am aşteptat un miracol. Apoi am plecat fără un cuvânt, dar cu aceeaşi strângere de inimă cu care m-am despărțit a două zi de dimineață de copacul din fața ferestrei, de geamie, de dig şi de mare…

Tata a fost iar tras pe sfoară!

— M-au jefuit, bandiții! Mi-au dat un acont la început, dar mi l-au tras din leafă. O leafă de mizerie!… Am muncit ca un rob, am pus pe roate sacii…

— Saci pe roate? se auzi o voce subțire, înțepând ca un ac de viespe.

Mama îi făcu semn Maricicăi să tacă.

— A început şi putoarea asta mică să mă ia peste picior! Şi, ieșindu-și din sărite, tata îi trase o palmă.

Maricica s-a uitat la el cu ochii atât de dilatați, de ficşi, că l-a intimidat. Dar, încredințat că suntem cu toții porniți pe zeflemea şi regretând că a atins obrazul tabu al micului idol, se năpusti asupra mea:

— N-ai să mai mergi la şcoală! N-ai învățat destul?

Mama îmi făcea semne disperate să tac. De data asta am ascultat-o.

Nu ştiu de unde a găsit banii, ce a mai vândut, pe unde s-a mai împrumutat.

— Măcar pe primul trimestru ! Uite taxa… Pe urmă, o să vedem…

De altminteri, toată viața noastră se susținea pe principiul „pe urmă, o să vedem”…

Nicu în vara aceea nu plecase din Bucureşti.

— Deocamdată rămân aici. Pe urmă, o să vedem…

Când m-am înapoiat, l-am găsit în mare prietenie cu Bob. În fiecare seară se aduna în curtea din față un grup de băieți, printre care şi Puiu Daniel. Singura fată între toți eram eu.

Stăteam de vorbă până târziu. Nopțile erau calde, pline, cerul sinistru, peticit printre case. Gândeam mereu la albastrul acela fără sfârşit care acoperea nestingherit marea, Mangalia, şi îmi era dor cumplit de tot ce lăsasem în urmă. Puiu mă-ntreba din când în când:

— La ce te gândești Diana?

Stăteam de vorbă cu Bob, cu vărul lui, cu Nicu, cu Puiu şi cu ceilalți până la unu-două noaptea, ne amuzam cu diferite jocuri, un fel de întreceri în cunoştințe de istorie, geografie, apoi, târziu, ne duceam la simigeria lui Papa Iani şi cumpăram covrigi cu susan. Nu mă înduram să mă duc să mă culc fiindcă în casă era prea cald, fiindcă afară cerul era prea înstelat şi fiindcă Petre Barbu era prea departe.

S-a sinucis Puiu ! E o lună de când repet cuvintele astea întruna, şi abia acum îmi dau seama că uneori ele îşi pierd înțelesul, aşa cum îşi pierde tâlcul un vers pe care îl repeți de prea multe ori pe dinafară! Alteori, însă, când spun: „S-a sinucis Puiu!" , gândesc întâmplarea şi mă cuprinde o deznădejde care pare fără leac, fiindcă în acelaşi timp îi regăsesc privirea îngrijorată şi îi aud şoapta: „La ce te gândeşti, Diana? " Îi revăd zâmbetul mucalit: „Ei, lasă, o să treacă... Da, ai să vezi, viața e totuşi frumoasă." Îl simt viu şi, în acelaşi timp, ştiu că e mort. Îi simt mâna, care încerca s-o atingă pe a mea, mâna în care lăsam uneori să zăbovească, o clipă mai mult, mâna mea, îl văd întinzându-mi punga cu bomboane de ciocolată şi cu coajă de portocale, şi iar îl aud: „Îmi place că le mănând lacom"... Tot felul de mici scene îmi trec vii prin minte. Puiu îmi cere o carte. Maricica ştie că e un pretext, ca să vie să mi-o aducă înapoi. Şi-l împunge: „Ia-o mai bine pe asta, că se citeşte mai repede", şi-i întinde un fel de broşură. Îl văd roşind, colțul gurii îi tremura uşor şi... „S-a sinucis Puiu !"

Se pare că toți ştiu că era îndrăgostit de mine, nefericit din pricina mea. Dar adevărul e altul. În ziar scria: „S-a sinucis fiindcă a căzut la examen".

Puiu studia la Academia Comercială şi făcea practică la o

bancă, al cărei director şi stăpân era un unchi al lui. Sora lui Puiu se logodise cu un tânăr căruia i se făgăduise o anumită zestre. Directorul, aflând, s-a făcut foc: „Pe ce-ați contat, pe cine?! Cum, ați vândut pielea ursului din pădure? Ei bine, v-ați înşelat! Eu nu vă dau niciun ban!“ A urmat o ceartă grozavă, logodna s-a desfăcut, tatăl lui Puiu a rămas fără slujbă (era funcționar la aceeaşi bancă), Puiu, refuzând să mai facă practică acolo, a rămas fără banii de buzunar, pe care, de bine, de rău, îi câştiga, ba a mai luat şi apărarea unui student care a fost bătut. Tata îi punea o mulțime de întrebări în legătură cu mişcările studențeşti. Eu îi vorbeam de Petre Barbu. Parcă-l aud: „E destul de grav, Diana. Îmi dau seama că omul ăsta nu are însuşiri deosebite. De fapt, nici nu-l cunoşti. Farmecul pe care i-l atribui e mai curând reflexul peisajului. Poezia Mangaliei, înțeleg că-i foarte atrăgătoare. Înțeleg că vei confunda totdeauna dragostea de mare şi de soare cu sentimentul straniu pentru Petre Barbu, şi nu te vei lecui uşor. Acest Petre Barbu va fi un rival foarte tare pentru oricine te va iubi, Diana… Uneori mă întreb dacă există cu adevărat. Dacă nu este un fel de miraj, fata morgana“…

Parcă ascultam un oracol. Orişice în legătură cu Petre Barbu îmi făcea plăcere. Totul era să pot vorbi despre el. Poate fiindcă bolnavilor le place să le iei în serios boala. Preferă să le spui: „Sigur că înțeleg ce te doare… Mă întreb cum de poți suporta“… Dimpotrivă, îi enervează să audă: „Nu ai nimic, e un fleac, nu poate să fie chiar atât de dureros. Lasă, o să-ți treacă!“…

Bănuiam că Puiu mă iubeşte. Ba eram chiar sigură. Dar ce puțin însemna asta față de plăcerea de a-i face confidențe, de a-i vorbi despre durerea mea. Parcă-l aud: „Da, e un rival cu care nu poți lupta.“ Iar eu înțelegeam că dragostea mea pentru Petre Barbu e un lucru grav, e poate pecetluirea nenorocoasă a destinului meu şi, egoistă, nu voiam să bag de seamă tristețea lui Puiu, pecetluirea tragică a destinului său.

De altminteri, pe Petre Barbu îl ştiam pierdut pentru

mine, iar pe Puiu nu-l puteam socoti altfel decât un bun prieten.

Împlineam şaptesprezece ani. Nici azi n-aş şti să explic de ce Bob mă atrăgea mai mult decât Puiu. Poate fiindcă Puiu, deşi avea nouăsprezece ani, era neobişnuit de serios. Poate fiindcă simțeam că părinții mei doreau ca el să mă ceară într-o zi de nevastă. Poate fiindcă nu pierdea niciun prilej să vină la noi, să stea lângă mine. Începuse chiar să mă mediteze la matematici, şi ore întregi nu-mi dădea drumul din fața caietului cu exerciții. (Iar eu simțeam adevăratul motiv, şi asta mă scotea din sărite.) Pe când Bob trecea prin curte, de cele mai multe ori nepăsător, fără să mă bage în seamă, alteori fluierând sau vorbind tare, ca să-mi dea de veste că e prin apropiere şi că vrea să mă vadă. De cele mai multe ori purta halatul alb, de viitor medic (era student la Medicină în anul II), sau îşi rădea barba în fața ferestrei, ca să-l văd din bucătărie, sau, cu ferestrele deschise, acum, vara, cânta la vioară.

Nu ştiu cum făcea de ne întâlneam ca din întâmplare de câte ori mă duceam să umplu cana cu apă la cişmeaua din curtea lor.

— Iar ne-am întâlnit la fântânile florentine!...

— Mie mi se pare că suntem la țară...

Alteori rămâneam ore întregi la gardul care despărțea curțile noastre, eu de o parte, el de alta.

Îmi amintesc de o seară în care îl aşteptam. Tata m-a chemat sever să intru în casă. M-am despărțit greu de aerul îmbibat cu mireasmă de tei, furioasă pe tata. Desigur că avea bănuielile lui. Singurul loc de unde mai puteam vedea cerul era fereastra bucătăriei. Am intrat în casă, dar m-am strecurat în bucătărie şi am rămas acolo lipită de geam. Târziu de tot a apărut Bob. Inima a început să-mi bată. Mai putea inima mea să bată? Ce curios mi se părea. Atinsă ca de o baghetă magică, am deschis fereastra şi m-am ridicat pe pervazul ei. Bob m-a luat în brațe, apoi, cuviincios, m-a lăsat jos şi ne-am aşezat alături pe banca

de sub bolta de viță din curtea cea mare. Totul ținea de vrajă; aventura mă tulbura. Bob a început să mă învețe numele diferitelor stele, apoi m-a pus să le repet. Când greşeam, îmi săruta câte un deget, ca pedeapsă. Mi-era groază să nu prindă tata de veste, sau Nicu... Când să ne despărțim, m-a strâns în brațe încercând să mă sărute. Deşi amețită de splendoarea acelei nopți, m-am apărat. Nu mă sărutase niciodată un băiat. M-am gândit la Petre Barbu şi m-am agățat de imaginea lui, aşa cum strângi un talisman când te simți în primejdie. Şi am întors capul cu atâta hotărâre, încât Bob n-a stăruit.

A mai trecut puțin şi a început şcoala. Clasa a şaptea de liceu[10]. Puiu mă medita iar la matematici. Şedeam alături în fața mesei şi-i simțeam respirația prin păr, pe umăr. Câteodată era mai precipitată. Mi-era milă de el. Bietul Puiu! Nu mă mai certa, ca în urmă cu un an. Nu mă mai considera o fetiță.

Uneori această schimbare îmi făcea plăcere, alteori, dimpotrivă, mă irita. Aş fi vrut să întrerupem lecțiile. Aveam scrupule că nu pot plăti. Îmi amintesc cum s-a împotrivit. „Lecțiile astea sunt singura mea bucurie, Diana... Am emoții când ştiu că vei fi ascultată la şcoală, a doua zi, problema pe care ți-am arătat-o eu. Caut să-mi închipui cum o dezlegi în fața tablei şi sunt mândru, sunt fericit... Aştept de fiecare data să vin să te întreb ce notă ai luat, şi tu să-mi povesteşti cum a fost. Aş putea spune că asta e, de la o vreme, singura mea bucurie“...

Şi: „Puiu s-a sinucis!“ De ce năvălesc atâtea amănunte, altădată fără importanță? Parcă văd teiul din fundul curții, cum se veştejeau frunzele, cum cădeau din zi în zi mai multe... Mâinile mi se învinețeau de frig. Puiu le lua, căutând să mi le încălzească. Uneori mă simțeam nespus de bine lângă el, alteori abia aşteptam să plece, fiindcă auzeam undeva, de departe, cele câteva note din *Grota lui*

10 Acum, clasa a unsprezecea.

Fingal pe care le fluiera Bob. Şi îmi plăcea când Bob îmi făcea imputări:

— Am pândit la fereastră toată ziua să te prind singură un minut... Dar n-a fost chip, domnişoară!

Sau:

— Îți cam trage clopotele, țârcovnicul...

— De ce țârcovnic?

— Fiindcă e serios, nu înțelege de glumă, veşnic neras şi gata parcă să țină o predică.

Mama mă îndemna să-i chem în casă pe băieți.

— Prea e frig ca să mai stați în curte.

Toamna era, într-adevăr, târzie. Dar înăuntru totu1 era prea sărăcăcios, mizerabil. Cele două paturi de lemn apropiate, cu sculpturi din care niciodată nu puteai scoate praful, ocupau aproape în întregime una din cele două odăițe. În cealaltă, un pat de fier, o masă, o canapea şi multe alte lucruri, nepotrivite între ele.

Mama, înțelegătoare şi bună (izbuti-voi oare să arăt cât de bună era, câtă înțelegere avea?), a cumpărat o scoarță, pentru care tata a făcut un scandal de pomină. Dar asta n-a împiedicat-o să mai cumpere trei, din cele ce se vindeau pe cheiul Dâmboviței, câteva măsuțe şi scaune pirogravate, un dulap negru afumat şi să înlocuiască paturile cu divane, toate cumpărate în rate. Tata avea acum o slujbă de magazioner la o întreprindere de zugrăveli şi dezinfectări.

— A mea a fost ideea, şi tot eu am pus-o pe roate! se lăuda tata.

Iar Maricica. Pornită pe zeflemea:

— Crezi că pe roate o să fugă mai repede ploşnițele?

Iar eu, ca să-l apăr pe tata:

— Cred că ar fi mai bine să le înțepe Maricica cu limba ei otrăvită...

Tata a râs, şi iar mi-am dat seama cât mi-e de drag.

Mama a pus de a zugrăvit pereții într-o culoare deschisă; am vopsit scândurile; în locul paturilor, aveam acum divane cu scoarțe româneşti. În ziua în care mama,

îndemnată de noi, a cumpărat şi un patefon cu două discuri *Sonța*[11] şi *I wonder were my baby is tonight*[12], interiorul nostru a devenit destul de plăcut. Fireşte că n-aş fi îndrăznit să le chem pe Adriana, pe Angela, sau pe multe din colegele mele într-o casă fără parchet şi cu lampă de petrol. Dar Puiu, Bob şi Ilinca cred că se simțeau bine la noi acasă.

Acum, când Puiu nu mai e, mă gândesc la rivalitatea dintre el şi Bob şi nu mai ştiu cum s-a iscat. Ea exista şi făcea parte din atmosfera casei noastre, ca şi lampa de petrol, ca şi cele doua discuri de patefon, cele două galerii pirogravate, o banchetă şi două scăunele octogonale, la fel.

De la o vreme mi se părea că Ilinca, de obicei tăcută, reținută, se apropiase de Puiu... Şi eram mulțumită, hotărând, cât ai clipi, că se potrivesc de minune şi că, în ceea ce mă priveşte, îmi place Bob. Dar iată că, într-o bună zi, Bob a plecat la țară, ceea ce m-a intrigat şi mi-a întărit convingerea că-i e superior lui Puiu. După cinci zile de absență, am primit o scrisoare:

„Diana, draga mea. Îți scriu de pe prispa unui conac încântător! În jurul meu e Bărăganul... În fața mea, un apus de soare somptuos. De ce nu eşti lângă mine, să-l privim împreună? De ce nu eşti, pentru toate motivele din lume?... Ce frumos s-ar reflecta razele astea din urmă în părul tău auriu“...

Îmi venea să strig de bucurie, să cânt, să dansez, să alerg, să arăt tuturor cele câteva rânduri. Le-am învățat pe dinafară. Bob mă iubea, nu mai încăpea îndoială. Puneam mereu plicul în învelitoarea albastră a caietului de română, pe care îl băgăm între multe alte caiete, ca să nu dea nimeni peste el. Dar îl scoteam la câteva minute, ca să recitesc scrisoarea pe furiş, cu mii de emoții fierbinți şi reci.

---

11 Soare (rus.).

12 Aş vrea să ştiu unde-i iubita mea în astă seară (engl.).

Şi nu m-am putut reține de a o citi Ilincăi, de a-i vorbi de Bob. Dar Ilinca, solidară cu Petre Barbu, pe care îl cunoştea numai din descrierile şi scrisorile mele, se arăta ca un arici, gata să împungă.

— Ți-a trecut cam repede iubirea cea mare… L-ai zăpăcit pe Puiu şi ai trecut la Bob. Eşti superficială! (Apoi, ca o neaşteptată explozie:) Bob n-o să se însoare niciodată cu tine!

— De ce niciodată „cu mine“? am întrebat, cu acelaşi ton agresiv.

— Aşa crede mama… (Dându-şi seama că m-a jignit:) Lumea trăncăneşte, nu ştii? Bob o să fie doctor şi are nevoie de zestre ca să-şi instaleze cabinetul medical. Nu te supăra, Diana, dar – ce vrei? — pentru familia lui Bob tu nu eşti decât fata chiriaşilor din fund…

Am simțit cum mi se urcă sângele în obraji:

Dar tu ce crezi, Ilinca, sau, mai bine zis, când se trăncăneşte, tu ce răspunzi?

Întrebarea mea a surprins-o. S-a bâlbâit:

— Eu? Tu ştii bine ce gândesc eu. Tu ştii că sunt absentă la tot ce se petrece în jurul meu. Şi mai ales nu mă interesează discuțiile de mahala, chiar când au loc în saloane.

— Dacă în fața ta pot fi umilită fără ca tu să sari să mă aperi ca o leoaică, înseamnă că faci sat cu cei care trăncănesc! Înseamnă că şi pentru tine sunt tot „fata chiriaşilor din fund“ şi că nu merit să ieşi din superba ta nepăsare! De altminteri, nu mă miră. Toți sunteți la fel. Tata are dreptate…

— Ce înțelegi prin „toți“?

— Toți – proprietarii din față, pentru care ceilalți sunt „chiriaşii din fund“…

Şi, fără să-mi mai iau ziua bună, am plecat.

Când m-am înapoiat acasă, se înserase. Nu ştiu cum am intrat în casă de nu m-a auzit nimeni. Mi-am scos pălăria în fața oglinzii şi, instinctiv, am luat de pe masă pieptenele, ca să-mi netezesc părul. Dar n-am apucat să-l trec prin

păr, când am auzit vocea lui Bob în odaia de alături:

— Era apetisantă... Poate cam prea durdulie... dar nostimă!

Nicu l-a întrerupt:

— Şi chiar fecioară?

— Optsprezece carate...

— Cu atât mai rău...

— De unde să ştiu? Şi, la urma urmei, ea a venit la mine.

Braţul mi-a rămas înlemnit, suspendat, cu cotul în aer, cu pieptenele în mână. Mi-am văzut în oglindă ochii măriţi, o mască de var, care nu eram eu. Am fugit trântind uşa. În curte l-am întâlnit pe Puiu. L-am oprit să intre, l-am luat de braţ şi m-a urmat fără cuvinte. Am traversat strada, am luat-o prin dosul Bisericii Olari şi am mers în sus, trecând prin grădina Pache, fără să ştiu încotro mă îndrept, fără ca Puiu să aibă curajul să mă-ntrebe ce s-a întâmplat, fără să mai pot rosti un cuvânt. Din când în când îmi potrivea pe spate pardesiul lui. Nu mi-am dat seama când mi l-a pus pe umeri. Simţeam că-mi clănţăne dinţii în gură şi că mă doare palma, nu mai ştiam de când ţineam strâns în mână un pieptene...

Târziu, când ne-am înapoiat, Bob nu mai era la noi. Ai mei şedeau la masă, ca de obicei, în bucătărie, cu lampa în mijlocul mesei. Plimbarea, prezenţa lui Puiu, aerul rece mă liniştiseră. Tata l-a oprit pe Puiu la masă. S-a interesat de mişcările şovine din facultate, părând să fie la curent cu tot ce se întâmplă printre studenţi.

— În Bulgaria n-ar îndrăzni... Acolo e cu totul altfel.

Era un obicei al tatii să idealizeze meleagurile din care pornise. Nici chiar dezamăgirile îndurate în anul în care am locuit la Sofia nu l-au lecuit.

— Nu cred să fie altfel, susţinu Puiu.

Mai departe n-am auzit; mama mă îndemna „să mănânc că se răceşte supa“, mie îmi sunau în minte cuvintele pe care le spusese Bob, vulgaritatea lor îmi tăia răsuflarea.

— Astea sunt diversiuni, spunea Puiu. Buba trebuie să

spargă într-o zi.

Iar tata, în concluzie:

— Peştele de la cap se-mpute...

Bob, dându-şi seama de cele întâmplate, s-a ferit câtăva vreme să mă întâlnească. Dar şi eu i-aş fi zădărnicit orice încercare. Totuşi, într-o zi a izbutit să-mi trimită o scrisoare, în care îmi jura că toată povestea aceea a fost inventată, ca să-i împrăştie fratelui meu anume bănuieli.

„Nicu a simțit că te iubesc, a început să mă ocolească, iar mie mi-a fost teamă că o să ne împiedice să ne vedem. E mai bine aşa, Diana, pentru noi e mai bine aşa“.

Şi l-am crezut... Au urmat zile când m-am plimbat prin toate parcurile şi cimitirele, fericită, la brațul lui. Dar într-o seară, când mă culcasem mai devreme ca de obicei, m-am trezit după miezul nopții, chinuită de sete. Visasem că sunt la cinema, că e cald şi lume foarte multă, că toate încercările mele de a ieşi din sală pentru a găsi undeva un strop de apă vor fi inutile. Rula filmul *La Maison des mystères*[13] şi urma să vedem toate seriile deodată. Şi setea mă chinuia groaznic. De altminteri, toate scenele reprezentau cârciumi sau fântâni, unde oamenii veneau să bea şi caii să se adape. În film apărea şi un pisoi, căruia o fetiță îi aducea o strachină de lapte. Un bătrân (semăna cu bunicul) a dat cu piciorul în strachină.

Când m-am trezit din somn, buzele îmi erau uscate, gura îmi ardea de sete. Am coborât din pat şi am dat fuga în bucătărie, să beau. În curte era lumină de lună. Cana cu apă era pe masă, în fața ferestrei. Îmi turnam apă în pahar, bolnavă de sete, când îl văd pe Bob furişându-se cu o fetişcană din vecini. O ținea de talie. Cât ai clipi, au dispărut în umbră. N-am suferit, n-am simțit nimic altceva decât o silă nesfârşită de viață. Am privit luna. Era întreagă, curată... Aş fi vrut să fiu acolo, departe, şi să privesc de la înălțimea aceea, zâmbind, cum fuge cotoiul

---

13 Casa misterelor.

nostru după Fifi, pisica cea albă, şi Bob, după fete...

M-am băgat în aşternut, ghemuită, simțind parcă nevoia să ocup cât mai puțin loc pe lume. Era, va să zică, urât şi dincolo de pereții casei noastre, unde se vorbea numai de lipsă de bani, tata înjura, lampa fila... Da, e prea urâtă viața. Dar moartea?

Mi-am amintit de verişoara mea, pictorița, care s-a sinucis. O vedeam rupându-se de viață. Auzeam ultimele cuvinte: „Vreau să spun, dar nu pot!“ Ce taină a dus cu ea în mormânt? Să fi fost mai mare dezamăgirea ei?

— Să vezi ce frumos e Cişmigiul, mi-a spus Puiu a doua zi.

L-am luat de mână:

— Hai să vedem.

Ne-am plimbat prin toate aleile, apoi ne-am aşezat pe o bancă. I-am spus că sunt hotărâtă să mă sinucid.

— Ceea ce mă sperie, Diana, nu sunt cuvintele tale nesăbuite, ci aerul liniştit cu care vorbeşti. Ce-i zâmbetul ăsta care vine de departe? Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu, dar tare-aş vrea să se sfârşească! Viața nu e frumoasă, şi-atunci...

— Şi-atunci, să-ți spun nişte versuri. Nu ştiu de cine sunt. Le-am găsit într-o *Istorie a literaturii* şi am vrut să le rețin pentru tine:

Ce n'est pas drôle de mourir et d'aimer tant de choses – La nuit bleue et les matins roses, le verger plein de glaïeuls roses.[14]

L'amour prompt.
Les fruits lents à murir.
Ni que tournent en fumée

14 N-are haz să mori când iubeşti atâtea lucruri. Noaptea albastră şi diminețile trandafirii, grădina plină de stânjenei roz.

Maintes choses jadis aimées[15]

Am repetat, ca pentru mine:

— *Ce n'est pas drôle de mourir et d'aimer tant de choses...* Parcă-l aud:

— Tu ai atâta sensibilitate, Diana! Nu-nțelegi că merită să trăieşti pentru ca să vezi cum cad frunzele şi cum apar mugurii, pentru o zi în care e soare, pentru alta în care plouă?

Şi, o săptămână mai târziu.... S-a sinucis Puiu" ...

*

Scrisoarea lăsată de Puiu Daniel avea pe plic numele unui prieten, dar mi se adresa mie. De ce tocmai mie, iată o întrebare care m-a tulburat multă vreme. Desigur că a fost un act de discreție față de Diana. Această mică lume, de care vorbeşte Diana, cunoştea sentimentele lui. Diana trecea drept o cochetă înverşunată, şi ochii toți erau în zilele acelea, ațintiți asupra ei.

Timp de o lună de zile, toate încercările mele de a o vedea pe Diana au fost de prisos. Mi se spunea mereu că e bolnavă, că are nevoie de linişte. Am reîntâlnit-o la înmormântarea lui Georges. Era un fel de epidemie a sinuciderilor, care speriase lumea, de care scriau, alarmate, ziarele, Diana era slăbită, palidă, lipsită de strălucirea ei obişnuită, dar poate mai frumoasă... Mă întrebam cum să mă apropii de ea, când, deodată, aud: „Domnişoară Ilinca".

Am tresărit. De la moartea lui Puiu trăiam atât de absorbită de gânduri, că tresăream pentru orişice fleac. Era

---

15 Dragostea iscată dintr-o dată,
Fructele care se coc încet.
Şi ca fumul să se risipească —
Atâtea lucruri iubite altădată. (Fr.).

Michi loanescu… Cine ar fi crezut atunci că acest tânăr cumpătat, greoi ca un urs, va fi într-o zi soțul Dianei?!

E foarte târziu, sunt obosită, mi-e frig, dar nu mă pot despărți de caietele ei.

V

Pe Michi l-am cunoscut la înmormântarea lui Georges. Era sfârșitul lui februarie. O zi cu cer senin şi aer călduț. Toată lumea pe care o întâlneam de obicei la sindrofiile Angelei şi Adrianei era aici, în haine negre, cu batiste albe în mână şi mulți cu ochii umezi şi vârful nasului roşu de plâns. Tot aşa arătase şi înmormântarea lui Puiu… Cineva m-a salutat discret. Am răspuns vag, cu gândul mereu la Puiu, şi totuşi m-am întrebat cine e. Preocuparea asta mi se părea o impietate. Dar, de ce voiam s-o înlătur, de aceea stăruia. Revedeam Ocna-Sibiului, terenul de tenis, sala de dans, dibuind, nu ştiu de ce, printre cunoştințele din anul acela. Deodată, mi-am amintit de Tomi loanescu, student la Paris. Venise să-si petreacă vacanța în țară, la Ocna-Sibiului. Cânta fără pic de voce: „Je *ne peux pas vivre sans amour, fen rêve la nuit et le jour“…* Căutam să mă scutur de toate gândurile care mă îndepărtau de Puiu. Dar în amintire apare Georges. Mă invită la dans… E prima mea ieşire în lume. Am paisprezece ani… Şi iar Georges, rupând pentru mine o creangă, la care nu ajungeam, sau întinzându-mi volumul cu poeziile lui Lamartine, de ziua mea, sau explicându-mi jocul de foot-ball la primul meci la care m-a dus fratele meu. În ziua aceea îl cunoscusem pe Puiu. Acoperişurile colorate se legănau în ceața subțiată de lumină. Puiu striga în gura mare: „Henț“… şi era furios pe arbitru. Nu înțelegeam jocul, dar îmi plăcea mulțimea

aceea imensă, pasionată de minge. „De ce s-a sinucis Puiu? Mă întrebam iar şi iar. Care e vina mea? Dar Georges? De ce s-a omorât? Dacă n-au avut ei curaj să înfrunte viața, dar eu? Totuşi, pentru ei era mult mai uşor. De ce n-au vrut să trăiască?... Cum ar fi fost viitorul lor? Care e viitorul meu?“

Când au coborât în groapă sicriul lui Georges, mama lui a scos un țipăt de animal înjunghiat: „Nu! Nu!...“ a răcnit, de parcă şi-ar fi pierdut mintea.

Aş fi vrut să strig şi eu: „Nu! Nu!“, să împiedic această, monstruozitate, moartea lui Georges, ba chiar şi moartea lui Puiu, de parcă amândoi mureau abia în clipa aceea, acolo, în fața mea. Parcă abia acum înțelegeam tot adevărul. Am închis ochii, am strâns pumnii şi am aşteptat o minune.

Când i-am deschis, am văzut pe mormântul din fața mea alături de groapa încă deschisă, pe nişte flori trântite la întâmplare, proaspete, două muşte zbârnâind una peste alta, cu aripile întinse. În fața mea, Tomi Ioanescu le urmărea cu o atenție, o curiozitate care, nu ştiu de ce, m-a stânjenit.

În acelaşi an, pe o zi caldă, înăbuşitoare şi plină de praf cu puțin înaintea vacanței mari, mă duceam la Adriana la o „înghețată”, cum se spunea în loc de „ceai“. Eram pe platforma tramvaiului, când un tânăr dintr-o trăsură m-a salutat. Uşor mioapă cum sunt, nu l-am recunoscut, dar când s-a oprit tramvaiul în stație, s-a oprit şi trăsura alături. Era Tomi loanescu.

— Avem acelaşi drum, mi-a strigat, familiar.

Am răspuns, nu ştiu de ce, înțepată:

— Nu cred...

Şi, după ce am coborât, am luat-o drept înainte pe bulevard, deşi ar fi trebuit să ocolesc la dreapta, pe Schitu Măgureanu. Dar voiam să văd mai întâi încotro porneşte trăsura, pentru ca să nu umblu pe tot parcursul în urma ei dacă am fi avut acelaşi drum. Dar trăsura a luat-o la

dreapta, spre Schitu Măgureanu.

Spre surprinderea mea. Când am intrat la Adriana, am dat de acelaşi personaj. I-am întins mâna, fără plăcere. Mi-a reținut-o, fără să mi-o strângă. Nu puteam să sufăr aceste strângeri de mână moi şi incerte.

— Vezi că aveam acelaşi drum? a zâmbit, cu satisfacția unui copil care a câştigat un rămăşag. Apoi, brusc, cu o ciudată lipsă de sfială: De ce ai întârziat atâta?

Strângerea aceea de mână leşinată, ca şi felul acesta familiar, fără ocol, de a mi se adresa, m-au făcut să mă strâng ca un arici. De altfel, îmi dădeam seama abia acum că m-a izbit la fel de neplăcut intimitatea cu care mă salutase din trăsură, fără să schițeze măcar gestul ridicării în picioare, că nu şi-a scos pălăria, cum obişnuieşte un tânăr binecrescut în fața unei domnişoare. Avea şi o voce neplăcută. Vorbea repede, nedesluşit, împleticit.

Adriana, venind spre mine, mi-a întins mâna, mai entuziastă ca de obicei:

— Bine că ai venit, Diana! Nu ştiu de ce ne plictisim, nu e animație, băieții nu dansează. (Şi, după ce mi-am scos haina:) Vai, dar elegantă mai eşti! Şi, ca de obicei, în bleu…

Angela dansa, frumoasă în rochia ei neagră, dar prea veselă, vorbind prea tare.

Am căzut pe gânduri. Îmi dădeam seama că, deşi Angela, ca şi mama ei, sunt în doliu, totul se desfăşura la fel ca de obicei, ca şi când Puiu şi Georges, nelipsiți de la ceaiurile Adrianei, n-ar fi existat niciodată.

La sfârşitul primului dans, m-am pomenit în fața lui Tomi Ioanescu. Stătea pe divan, singur, cam prea tolănit, şi ronțăia, nepăsător, nişte biscuiți. L-am întrebat de ce nu dansează şi mi-a răspuns simplu:

— Fiindcă nu ştiu să dansez.

Mi-a devenit deodată simpatic. N-aş putea spune de ce. Poate fiindcă am înțeles că se plictiseşte, poate fiindcă mi-a plăcut sinceritatea lui, expresia ochilor mari, rotunzi, cinstiți, ochi de copil.

— Nu vrei să şezi aici? Mi-am bătut capul să-mi aduc

aminte de unde te cunosc. Tot auzeam: „Diana... Diana"... Nu puteam să-mi închipui că Diana e fetița cu care am jucat odată tenis la Ocna-Sibiului. Acum joci mai bine?

— Nu. Acum joc şi mai prost...

— Mai prost nu se poate! a izbucnit cu toată convingerea.

— Ba da. Cred că se poate. Fiindcă de atunci n-am mai jucat.

— Ei da, e un argument logic. (Apoi, în legătură cu numele meu:) Nici nu ştii cât mi-am bătut capul ca să-l reconstitui dar e un exercițiu care-mi place. Ai citit *La psychopathologie de-là vie quotidienne?*[16] Am să ți-o împrumut.

Mai târziu, pe când dansam cu nu ştiu care din nenumărații veri ai Adrianei, am sucit capul să văd cine cânta la pian. Sunetele erau pline, robuste, tuşeul precis, ritmul sigur... Era Tomi Ioanescu. Mi-am amintit de mâna aceea, prea mică, prea moale, şi am rămas nedumerită.

— Îl cunoşti pe Tomi Ioanescu? l-am întrebat pe partenerul meu de dans.

— Michi? Da... A lipsit multă vreme din țară. Liceul l-a făcut la Paris. Facultatea, tot acolo. Tatăl lui e colonel de cavalerie ieşit la pensie. Cam gaga... un tip de crai bătrân. Nu ştiu dacă sunt bogați, dar trăiesc pe picior mare.

În după-amiaza aceea n-am mai stat de vorbă cu Tomi loanescu. Dar a doua zi, pe când îmi făceam lecțiile în curte, la masa de sub tei, şi-mi băteam capul cu o traducere (era în ajunul examenului de latină), m-am pomenit cu el, păşind greoi, ca un urs, şi zâmbindu-mi poznaş, ca un copil. M-am sculat numaidecât şi i-am întins mâna, destul de încurcată. Fără altă introducere, mi-a spus:

— Uite cartea pe care ți-am promis-o. (Şi m-a întrebat daca am mai citit ceva de Freud.) Sunt împotriva psihanalizei, a adăugat, dar ca să combați un lucru,

---

16 *Psihopatologia vieții cotidiene* (fr.)

trebuie să-l cunoşti...

Am stat de vorbă, în picioare, punându-i o mulțime de întrebări, căutând să am haz, vervă, ca să nu-i dau răgaz să se uite la casa noastră, care mi se părea deodată mai strâmbă şi parcă cu mai multe geamuri cârpite. Dar văzând că nu pleacă, am rugat-o pe Maricica să-i aducă un scaun. Nu ştiu de ce n-am îndrăznit să-l poftesc să stea pe bancă. Maricica, văzând ca am un musafir important, a adus un scăunel pirogravat, pe care Tomi s-a aşezat, examinându-l mai întâi cu grijă. Dar după câteva clipe, fără să-l poftesc, s-a mutat lângă mine pe bancă şi s-a uitat cu interes în caiet.

— O traducere la latină?

— Da. Te pricepi?

— Ți-am şi găsit o mulțime de greşeli! A scos un creion şi a început să corecteze, cu autoritate de profesor.

— Îmi închipui totuşi că ai făcut realul. Eşti inginer...

— În cursul superior, desigur, dar în cursul inferior aveam numai zece la latină... Ca să nu uit, am învățat mai departe, după cărțile colegilor mei care urmau modernul.

Am vorbit despre şcoală. Era prieten cu profesorul meu de chimie şi o cunoştea pe Ilinca.

— E cultivată, cântă bine la pian... am spus.

— N-am auzit-o decât o singură dată. Se vede că studiază serios. Păcat că n-are mai multă încredere în ea...

— Crede că are mâna prea mică. Tot timpul îşi întinde degetele pe marginea pupitrului. Ba chiar o dată, când pielița dintre degetul gros şi arătător era întinsă până la refuz, şi-a apropiat lama, gata s-o taie... Noroc că am oprit-o.

— De ce ai oprit-o?

— Cum de ce?... Trebuia s-o las?

— Da, ca să vadă că nu ajută la nimic.

— Nu eşti prea milos, domnule Ioanescu.

— Sunt mai curând logic... Şi te rog să-mi spui Michi... Aşa mi se spune acasă.

Se înserase, şi Tomi Ioanescu nici gând nu avea să plece

Eu începusem să stau pe ghimpi. Aşteptam ca tata să vină, ca o furtună, dintr-un moment într-altul, şi mi se părea prea greu de îndurat ca, în aceeaşi zi, un străin să vadă casa noastră, şi să-l audă şi pe tata înjurând. „Dar poate că nu va veni, sau poate nu va înjura“, căutam să mă liniştesc. Tomi Ioanescu (de aci înainte îi voi spune Michi) s-a sculat brusc, să-şi ia rămas, bun,

— Plec mâine la Constanța, pentru vacanță.

Ce curios mi se părea că nu-mi vorbise despre asta până în clipa aceea.

— Vom fi vecini, noi plecăm la Mangalia…

Atunci a sosit tata. A intrat de-a dreptul în bucătărie, grăbit. „Semn rău“, mi-am spus.

— Cine e? a întrebat Michi, cu felul lui de a fi brusc şi indiscret.

— Tata…

În clipa aceea s-au auzit, din bucătărie, nişte înjurături grozave:

— V-am spus de atâtea ori că nu vreau să găsesc sticlele fără dop! Ce sunt eu în casa asta? Mama ei de casă!… Grijania, paştele!…

Am înghețat, dar, zâmbindu-i lui Michi, am repetat:

— Tata… Tot tata… Aşa e tata…

Michi Ioanescu n-a părut stingherit, dimpotrivă. A ascultat şi mai atent, şi mai interesat. Parcă era la concert şi nu voia să-i scape o notă… Apoi, spre uimirea mea, m-a întrebat:

— Despre ce sticle e vorba?

Întrebarea mi s-a părut dintre cele mai absurde, nu vedeam ce însemnătate poate să aibă acest amănunt.

— Indiferent ce fel de sticle. Tata are oroare să le găsească fără dopuri, fie că sunt de vin, de apă de colonie sau de gaz…

— Are dreptate, făcu Michi cu toată convingerea.

Câteva zile mai târziu, am primit de la el o carte poştală ilustrată cu statuia lui Ovidiu; în fund, hotelul „Bristol“ şi cofetăria „Pariziana“. Nu scria decât: „Salutări din

Constanța. Michi“.

În vara aceea am plecat din nou la Mangalia. Mama se îmbolnăvise de reumatism din cauza igrasiei casei în care stăteam şi avea nevoie de bai calde. Sora mea, foarte slabă, avea nevoie de plajă. Ca să avem bani de tren şi ceva pentru chirie, oricât de mică era, mama îşi vânduse paltonul şi cele doua discuri de patefon. Tata ba prevedea o criză mondială, în doi-trei ani, şi crahul tuturor băncilor, ba imagina o sursa de venituri.

— Bine că ai scăpat de vechitura aia de haină! La toamnă îți cumpăr un astrahan. Cât despre discuri, las' că vă aduc eu o flaşnetă...

Şi iată-ne îmbarcați pe un drum care ținea zece ore, cu trenul personal până la Constanța, şi apoi, alte două ceasuri, cu autobuzul, care scârțâia din toate măruntaiele lui ruginite. Dar la capătul lui mă aştepta marea şi tulburătoarea nădejde că am să-l revăd pe Petre Barbu.

Călătorii se plângeau de drumul plin de noroi şi de hârtoape.

— Şosele înseamnă civilizație... Şi, vorba aia, ce interes avem să fim civilizați?!

— Şi aşa țăranul ştie prea multe, află prea repede... Vezi Tatar-Bunar şi satele dimprejur...

Mă gândeam la Puiu: „Sate întregi incendiate, rase de pe fața pământului“. Discuta cu tata. Mama nu-i putea ierta lui Puiu durerea cumplită pe care le-a pricinuit-o părinților.

În autobuz discuția luase altă întorsătură. Se vorbea acum despre cine a plecat la munte, cine la mare, când, deodată, aud:

— Pierrot e la Juan-les-Pins...

Mi s-a părut că s-a întunecat cerul. Şi la fel ca în copilărie când am văzut prima dată o eclipsă de soare, m-am gândit, înfiorată, că cerul va rămâne mereu întunecat.

La Mangalia i-am găsit pe Michette, Marie-Jeanne şi tot grupul: maiorul cu băiatul lui, generalul cu fetele lui;

Ştefăniță era la Paris, la studii. Domnul Matta, în Italia. Multă lume necunoscută. Şi totuşi parcă mă înapoiam acasă după o lungă absență. Băcanul a ieşit din prăvălie să ne dea mâna, frizerul să ne ureze bun sosit. Cofetarul şi nevasta lui nu mai ştiau cum să ne arate bucuria lor. Mi-am dat seama că mama e foarte iubită. Brusalis, proprietarul hotelului, Delureanu care ținea restaurantul, Tănase cafegiul, Limonide, toți erau fericiți c-am venit. Hrisula mi-a făcut cafea şi apoi mi-a ghicit.

— E cineva departe care te doreşte.

Am înțeles că Hrisula ştia.

Dar afara de lumea atât de familiară, între care foarte mulți pictori, mai invadaseră Mangalia sezonişti care purtau costume copiate din jurnalele de modă străine. Numai că în Mangalia noastră, cu căsuțe răzlețe de lut, cu bordeie turceşti şi cocioabe tătărăşti, îngropate pe jumătate între grădini de zarzavat şi casele proaspăt spoite ca la țară în ajun de Paşti, imitația modei de la Deauville era țipătoare, ridicolă.

Restaurantul din fața statuii se transformase într-un fel de cazino, iar în salonul din fund, unde altădată se dădeau balurile, acum se dansa în fiecare seară, după o orchestră adusă de la Cavarna. În fața restaurantului cântau acelaşi țambalagiu şi aceeaşi primadonă răguşită, ca şi în anul trecut. Pe la cinci după-amiază, toată lumea se plimba pe dig în sus şi în jos, dar Michette şi banda dansau tot pe terasa neagră de lemn putrezit, şi seara, la capătul digului, cu aceeaşi disperare izbea marea în stânci. Şi tot aşa, în dreapta, scăpărau ca licuricii luminile sanatoriului de vară, mai în fund misteriosul Două Mai, şi la stânga, monoton, farul de la Tuzla.

Petre Barbu era pomenit la fiece pas, vilegiaturistii cei noi îl cunoşteau din legendă.

— Pierrot e la Juan-les-Pins, îi strigă pictorul Vasile Popescu lui Iorgulescu, care n-auzea bine.

— Cum ai zis? E la Saint-Tropez?...

— La Juan-les-Pins.

Stăteam întinsă aproape toată ziua pe plajă şi mă gândeam la toate câte au trecut, la Petre Barbu, la Puiu, la Georges. Se făcuse parcă în jurul meu un gol, pe care mi se părea că toată marea nu l-ar putea umple, când iată-l pe Michi… Aproape îl uitasem. Purta pantaloni de dril alb şi o cămaşă tot albă deschisă la piept. Era înnegrit de soare şi parcă mai puțin greoi, mai prietenos. A fost încântat că m-a găsit. Mi-a spus că a venit pentru trei zile, că şi-a lăsat lucrurile la hotel la Brusalis şi a pornit în căutarea mea. Apoi mi-a descris hotelul – fără pic de confort —cu un fel de ton de imputare, de parcă eu aş fi fost vinovată.

— Şi ce se face aici toată ziua? Nu te plictiseşti?

Voiam să mă obişnuiesc cu vocea lui repezită. Cu ochii aceia rotunzi, curioşi, care clipeau prea des.

— Stau la soare, înot, citesc.

— Ce citeşti?

Aziadee, de Pierre Loti…

— Credeam că nimeni nu mai citeşte dulcegăriile astea… Ai citit *Jean Cristophe?*

— Nu. Vrei să mi-l împrumuți?

— Nu l-am adus cu mine. Sunt zece volume…

Şi Michi ciuli urechile la o discuție între doi necunoscuți Unul ridica două degete, altul trei.

— Ai înțeles ceva?

— E un pictor care bea de două zile sau de trei zile… Nu ştiu.

— N-a ieşit din cârciumă? Parcă nu-mi vine să cred.

Michi ținea costumul de baie în mână şi era încruntat că nu sunt cabine.

— Trebuia să-ți pui costumul de baie sub pantaloni.

A făcut ochii mari.

— De ce?

— Ți-ai fi scos acum pantalonii şi ai fi rămas în costum de baie.

Mi s-a părut straniu acest „de ce“, când era atât de simplu să înțeleagă. L-am sfătuit să se ducă după cotul pe care îl face coasta. A măsurat depărtarea, strâmbându-se.

— Până acolo prea e departe; prefer să mă duc la hotel.

L-am urmărit depărtându-se. Ce om curios! A venit cu autobuzul două ore, pe o şosea nenorocită, desfundată, a înghițit atâta praf, pe o vreme toridă, ca să mă vadă, şi totuşi, nu mi-a spus un cuvânt plăcut. Dimpotrivă, mi-a vorbit rece, sec, îmbufnat, de parcă am fi fost un vechi menaj.

Totuşi, sosirea lui Michi însemna o schimbare, şi faptul că a venit să mă vadă m-a mişcat mai mult decât toate vorbele goale pe care mi le spuneau unii şi alții. În seara aceea adâncă, fără lună, am stat mult de vorbă, alături, pe scările pontonului. Stelele cădeau una după alta. Marea se zbătea întruna. Deodată, ca pe vremea când eram copil, m-a înspăimântat taina pe care o simțeam peste tot în jurul meu.

Michi nu cunoştea nicio nelinişte. N-avea incertitudini. Îşi explica viața perfect fără existența lui Dumnezeu. Pentru întâia dată îl auzeam vorbind fără să se împleticească şi, deşi nu înțelegeam prea bine ateismul lui, obişnuită din copilărie să gândesc altfel, prezența lui robustă, liniştea lui în fața acelei nopți grele de întrebări, îmi făcea bine, la fel ca primul contact cu pământul când mă întorceam înotând de la prea mare depărtare, speriată de valuri.

Ca să ne întoarcem la Bucureşti, trebuia să trecem prin Constanța, şi, după stăruința mea, ne-am oprit pentru câteva ceasuri. Voiam să-i întorc vizita lui Michi... Mă întrebam dacă-l voi întâlni, căci întârziasem plecarea cu o zi, când iată-l, la prânz, la restaurantul „Capato“ (unde ştiam că ia masa).

Michi n-a rămas decât o clipă cu noi, fiindcă avea treabă, dar ne-am dat întâlnire pentru ora 5, la Cazino. Nu îndrăzneam să-i spun mamei cât sunt de nefericită că n-am pantofi... Sandalele se stricaseră de tot la Mangalia. Dar mama avea nebănuite antene când era vorba de copiii ei.

— Lasă, Diana, cunosc eu un negustor, un constănțean

de-al meu, poate găsim ceva mai ieftin…

De îndată ce am intrat în magazinul cu încălțăminte, mama şi negustorul au început să glumească, să râdă, să-şi amintească întâmplări din trecut. Era un om de vreo patruzeci de ani, un roşcovan cu ten lăptos, cu ochii mici şi buzele țuguiate, ca un purcel, de lapte. În timp ce vânzătorul îmi încerca pantofii roşcovanul nu mă pierdea din ochi. Când a fost să plătim, ne-a spus că. Prețul să-l facem noi. Cât vrem, atâta dăm..

Mama era încântată. Pornisem înainte cu Maricica, bine dispusă că am pantofi noi, privindu-i la fiecare pas cu admirație, dar având şi grijă să nu bage lumea de seamă. Şi, ca să par nepăsătoare, intram puțin câte puțin în praf. Sigur că aş fi preferat, pentru picioarele mele tuciurii, pantofi albi, dar aceştia maro erau buni şi toamna, şi iarna.

— Ascultă, Diana, îmi vorbi mama mai târziu. Domnul Nicolau, ai văzut, m-a condus câțiva paşi…

— Cizmarul?

— Borțosu… întrerupse Maricica.

— Tu să nu te amesteci! o repezi mama. Are trei prăvălii în Constanța, una la Bazargic şi alta la Oltenița.

Am dat din umeri.

— Să-i fie de bine…

— Stai, mai încet. Ştii de ce a venit după mine?

— Fiindcă eşti frumoasă…

— Lasă prostiile! Te-a cerut de nevastă.

— Pe mine?

Pe Maricica o pufni râsul.

— Da. Mi-a spus că te vrea aşa cum eşti. Te ia fără un ban, fără o cămaşă.

— Şi tu nu l-ai repezit? Nu l-ai plesnit?

— Diana, lasă copilăriile. Hai să ne oprim un moment la „Pariziana“, să stăm de vorba. Omul ăsta vrea răspunsul chiar astă-seară. O să vină la Cazino… Mama sufla greu, de parcă alergase să mă prindă din urmă, să-mi dea o clipă mai devreme vestea asta mare.

— N-oi fi vrând să mă mărit cu un negustor de ghete…
— Dar cu cine vrei să te măriți? Cu un prinț?
— Nu văd pentru ce trebuie să mă mărit.
— Ca să-mi vie rândul mie, glumi Maricica.
Dar mama, serioasă:
— Vrei să rămâi fată bătrână?
La început am crezut că şi mama glumeşte. Dar văzând că stăruie, am simțit cum mă prinde revolta.
— Ascultă, Diana, reluă mama pe tonul cel mai hotărât. Tu o vezi pe doamna aceea, acolo? Uite, la berărie, la „Bristol“. Vezi, în stânga… una cu ochelari…
— Bufnița aia? întrebă Maricica.
— Am fost colege la şcoala profesională. Era cu doi ani mai mare ca mine. Uite cum arată acum…
— Da, e smochinită rău… Dar nu înțeleg, mamă, nu văd legătura şi nici unde vrei să ajungi.
— De câte ori o cerea cineva în căsătorie, urmă mama, râdea ca voi şi se strâmba. „Negustorul ăla?… Croitorul ăla?… Ceasornicarul ăla?“… Ea voia un doctor, neapărat un doctor… Şi uite la ea, a rămas fată bătrână…
— Ce zici tu, să-l iau?
— Pe purcelul de lapte?… Nu, Diana, parcă e mai bine Michi Ioanescu.
Comparația m-a supărat, cu atât mai mult cu cât am surprins în ochii ei obişnuita malițiozitate.
— Michi Ioanescu n-o să te ia niciodată de nevastă, Diana, suspină mama, scoate-ți-l din cap. Cât despre Bob, n-am vrut să te necăjesc, dar să ştii că undeva, la un pocher, o mătuşă de-a lui a spus: „Niciodată nepotul meu n-o s-o ia pe fata lui Slavu“…
Am rămas încremenită şi am privit oamenii care treceau, unii în sus, alții în jos. Apoi m-am uitat bine în ochii mamei. Toate astea i se păreau fireşti? În loc să fie alături de mine, era solidară cu această lume care mă jignea? Nu ştiu de ce mi-a trecut prin cap scena morții verişoarei mele Eliza. De ce-mi puneam, după atâția ani, întrebarea: Care e motivul pentru care s-a sinucis? Dar cea mai mică dintre

fetele mătuşii Sofia? De ce a fugit de acasă? Ce-o fi devenit? *E mai greu să trăieşti, sau să mori?* Era titlul unui articol, apărut după moartea lui Georges, în care se vorbea despre epidemia de sinucideri. Obrajii îmi ardeau, mâinile îmi erau reci…

— Bagă-ți bine în cap, Diana! N-ai bani, şi azi, ca să fii cerută de nevastă, fără zestre, e un noroc. Nu se ştie dacă se iveşte a doua oară… Eu am auzit de Matilda Ioanescu. Coloneleasa mai bine se omoară decât să-l lase pe băiatul ei să ia o fată fără zestre, mai ales că au scăpătat, şi singura lor şansă ar fi…

— Mamă dragă, să isprăvim! O să mă mărit, nu avea grijă. N-am să rămân fată bătrână, deşi n-am o cămaşă, cum spui. Nu mi-am pus în cap să mă mărit cu băiatul Matildei Ioanescu, dar nici nu mă simt mai prejos de o astfel de situație… Când am să vreau, cu cine am să vreau…

— E uşor să spui: „Când vreau… cu cine vreau“… Dacă ai fi intrat la paisprezece ani să lucrezi undeva, într-un birou, sau dacă te-aş fi dat de mică ucenică la o croitorie, ți-aş fi spus azi: „Te priveşte“… Dar te ține tata la şcoală. Sau, mai bine zis, eu te țin. Fur de la coşniță, rup de la gură, împrumut, brodez, fac economii sângeroase ca să plătesc taxe, cărți…

Mama abia îşi ținea lacrimile. Îmi venea să strig: „Ajunge!“ Îmi venea să fug, să nu mă mai întorc niciodată.

Nu-mi mai dădeam seama dacă merg sau dacă stau pe loc, dacă mi-e prea frig sau prea cald. Am strâns pumnii, mi-am încleştat dinții şi mi-am spus: „Trebuie să rabd încă un an, să-mi iau bacalaureatul, după aceea am să plec de acasă. Nu ştiu unde, dar sunt sigură că am să reuşesc să-mi câştig existența!“

Ne aflam după statuia lui Ovidiu, la câțiva paşi de geamie, de şcoala primară, spre care, cu ani în urmă, mă îndreptam îngrozită că voi fi ascultată chiar din prima zi… Din când în când, ne salutau cunoştințele mamei, cu un surâs de admirație, care spunea: „Ce mare a crescut fata!…

Ce frumoasă s-a făcut!“… Iar mama înclina capul, surâzând artificial, de parcă altcineva îi trăgea în sus colțurile gurii.

La Bucureşti am trăit din nou zile grele de discuții şi certuri cu tata. Ca în toți anii, când auzea de şcoală, se făcea foc:

— Iar taxe, iar bani… iar cărți? La ce folosesc toate mofturile astea?… Trebuie să ne gândim la Nicu, el e băiat, trebuie să învețe. O fată, dacă ştie să scrie şi să citească, ajunge.

Dar nici eu nu mă lăsam;

— Trebuie să-mi iau bacalaureatul… Mai am un an.

La auzul cuvântului bacalaureat, tata a început să lovească cu pumnii în masă.

— Mama lui de bacalaureat!… Ei, tocmai asta e, tocmai că nu vreau să-ți iei bacalaureatul! Şi când spun eu nu, e nu! Anafura… paştele… grijania! A sosit momentul s-o dovedesc!

De data asta lovind cu pumnul în masă, a spart o farfurie, – mâna i-a sângerat, dar el continua să strige, cu buzele subțiate, cu ochii înrăiți, cu pumnul roşu de sânge…

— Când am spus că nu trebuie şcoală, nu trebuie! O fată cumsecade, cu mai puțină şcoală şi mai puține mofturi, e fericită când o cere de nevastă un băiat modest. Pentru tine nimeni nu mai e destul de nobil. Eu nu spun că trebuie să iei un parvenit. Îl dau în mă-sa, cu prăvălia lui cu tot!… Dar nu-mi place că ai strâmbat din nas, „un cizmar“…

— Asta n-ar fi nimic, făcu Maricica. Dar e borțos şi are o pălărie căptuşită cu o mătase ca prazul. I-am văzut pălăria în cuier.

— Uite, vezi? se ia şi mucoasa asta după tine! Nici pe asta n-am s-o mai dau la şcoală… Mama ei de şcoală…

Câteva zile mai târziu, la şcoală, am fost primită cu acelaşi alai, cu aceleaşi exclamații de admirație, ca de obicei la început de an.

— Vai, Diana, ce bine îți stă bronzată… Ce mult ți s-a

deschis părul... Parcă e de argint. Parcă eşti o nordică... Povesteşte-ne! Am auzit că ai avut nişte succese...

Domnul Cobadin a venit de ziua mamei cu o cutie enormă de fructe glasate. Mama nu era acasă.

— Diana, ştiam că e ziua ei... Când a împlinit cincisprezece ani, i-am adus o cutie ca asta. Nu mai ştiu cum am făcut rost de bani atunci. Eram un puşti, şi cât eram de emoționat! Dar ea, ca o veveriță, întocmai aşa ca tine, mi-a spus: „M-am logodit"... Poți să-ți închipui, Diana, ce am simțit... Câteva luni mai târziu, s-a măritat. I-am trimis o cutie ca asta, fără niciun cuvânt. Şi pe urmă, în fiecare an, tot aşa, până a venit războiul... Speram să mor în război, ca s-o uit, dar am căzut prizonier în Germania. De acolo am reuşit să fug în Belgia. M-am însurat. Am copii. Am crezut că m-am lecuit, dar într-o zi, când m-am întors în țară, am început s-o caut. Când am aflat adresa, am venit aici, şi în fața mea ai apărut tu. Am crezut că e ea. Sigur! Nu putea să fie ea! Nu putea, după atâta vreme, să aibă tot şaisprezece ani. Şi, totuşi, stătea în fața mea la fel ca atunci... tot cu şorț negru şi guler alb, palidă, şuie, cu ochi luminoşi, mirați, cu gene întoarse, castanii... Am rămas năuc, încremenit. N-ai văzut? Am amuțit. Nu ştiu ce am spus. Dar am auzit ca prin vis: „Sunt fata ei"...

— Ei da, sunt fata ei, am spus râzând, ca să nu vadă că sunt emoționată.

Cunoşteam povestea, şi totuşi acum o vedeam în altă lumină, avea parcă alt tâlc. Dar în acelaşi timp, mi-era frică să nu pice tata. Până acum nu s-a întâmplat să se întâlnească. Voiam să evit şi de data asta.

— Diana, te invit în oraş. Vrei să luăm un ceai?

Parcă-mi citise gândul.

Am intrat în casă, am vârât sub saltea cutia cu fructe glasate, ca să nu dea tata peste ea, şi, îmbrăcându-mă în grabă, am plecat cu domnul Cobadin.

Era prima dată că ieşeam în oraş neînsoțită de fratele meu, *şi* acest lucru mă măgulea, dar mă şi neliniştea. Ce va spune lumea? Va spune că e unchiul meu... Sau poate

chiar tata... Dacă a iubit-o pe vremuri pe mama, înseamnă că ar fi putut să fie tatăl meu. Totuşi, nu e prea tânăr. Mama avea douăzeci de ani când m-am născut eu; domnul Cobadin, un an, doi mai mult.

La „Capşa“, în fața chelnerului, m-a întrebat dacă vreau ciocolată cu brioşe sau ceai cu fursecuri. Eram obişnuită să mă uit pe listă, să comand ce e mai ieftin. Până la urmă, văzând că şovăi, domnul Cobadin a cerut şi ciocolată cu frişcă, şi brioşe, şi prăjituri, şi ceai, şi fursecuri...

„E tare plăcut să ai bani“, m-am gândit...

— Spune, Diana, ce proiecte de viitor ai?

— Când eram mică, mă gândeam să fac teatru. Visam să fiu actriță. Dar acum n-am curaj.

Domnul Cobadin tăcea.

— Am să-mi iau bacalaureatul, şi pe urmă o să mă înscriu la o facultate fără frecvență, ca să pot lua o slujbă. Şi cred că singura e Facultatea de drept.

— Deci ai să fii avocată... Ca să aperi pe cine? Vezi tu, cei bogați au destui apărători, şi nici n-au nevoie de ei. Îi apără banii... Pe cei săraci nu poate să-i apere nimeni.

Vorbea calm, poate prea calm, dar spunea lucruri pe care eram obişnuită să le citesc în ziare, să le aud spuse de tata. Dar în gura domnului Cobadin păreau cinice.

— Sinceritatea dumneavoastră vă onorează, în orice caz, am spus.

După ce a plecat chelnerul, lăsând pe masă toate bunătățile (nu ştiu de ce simțeam că nu le-aş mai putea înghiți), m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să joc tenis, să fac schi, să călăresc, să conduc maşina.

Am surâs trist.

— Calule, vrei ovăz?

— Ascultă, Diana, numai de tine depinde să ai toate astea... Numai de un cuvânt al tău... De mult aşteptam un prilej să stăm de vorbă. Am pentru tine un sentiment greu de înțeles, chiar de către o fată deşteaptă ca tine, neobişnuită ca tine.

Vorbea pe un ton atât de scăzut, că făceam o sforțare ca

să-l aud; sorbea fără grabă din ceaşca de ciocolată, cu un calm straniu.

— Mi-aduc aminte când trebuia să vii pe lume... Eram îndrăgostit, nebun. O pândeam pe mama ta la fiecare colț de stradă. N-o slăbeam o clipă. Când am văzut că e însărcinată, am suferit cumplit. Asta nu m-a împiedicat să stărui să divorțeze, să se mărite cu mine... Da, voiam s-o iau cu amândoi copiii. Şi, mai târziu, cu al treilea. În noaptea când te-ai născut, am stat sub ferestrele ei până în zori... Am aşteptat să vii pe lume. Te-am aşteptat. O iubeam aşa de mult pe mama ta, că voiam să-mi închipui că aştept copilul meu, copilul nostru...

Îmi venea să strig: „Taci! Taci!“ Nu ştiu de ce mă temeam de cele ce aveau să urmeze.

— Ascultă, Diana, sunt însurat. Am doi copii. Îmi stimez nevasta.

Nu ştiu de ce am surâs ironic.

— Nu voi divorța niciodată.

Îmi venea să strig: „Slavă Domnului!“ (Probabil că mă aşteptam să spună că vrea să divorțeze, să se însoare cu mine.)

— Vreau să fiu prietenul tău, protectorul tău... Cred că înțelegi...

Am simțit atunci în mine întreaga violență a tatălui meu şi am înțeles plăcerea cu care înjura şi trăgea palme. Am ridicat mâna, dar nu prea mult, deasupra mesei. Când mi-am dat seama unde mă aflu, m-am stăpânit. Dinții mi-au scrâşnit. Mi s-a părut că aud oprindu-se în loc roțile unei maşini care derapează, sau care vrea să evite un accident.

Mi-am sprijinit mâinile pe marginea mesei, mi-am îndreptat spatele, gata să mă ridic şi să plec.

— Stai, Diana, ştiu ce gândeşti şi ce simți. Dar n-am apucat să-ți spun tot. N-am să-ți fac rău niciodată. Dimpotrivă. Numai bine. Am să am grijă să te mărit. Când ai să vrei şi cu cine ai să vrei... Ascultă, fetițo, când ai posibilitatea să înveți engleza, franceza, să călătoreşti, să conduci maşina, dacă mai eşti şi frumoasă şi inteligentă,

porneşti cu toate atuurile în viață, iar bărbatul ți-l alegi tu. Altminteri, te alege el. Şi tu trebuie să spui „da“. Şi chiar dacă ar fi băcanul din colț sau un sublocotenent oarecare, îți dă toată viața la cap că te-a luat fără zestre. Spune, Diana, la ce te gândeşti? Spune ceva, răspunde !

— Ca să înțelegeți nu ce gândesc, dar ce simt, ar trebui să vă aflați la masa de alături, dar nu acum, ci peste zece ani. Da, imaginați-vă că au trecut zece ani şi vă aflați la masa de alături. Şi aici, la masa asta, un bărbat în vârstă îndrăzneşte să facă astfel de propuneri fiicei dumneavoastră, care acum are şase ani. Închipuiți-vă că ați auzi cum îşi permite, în baza chimirului doldora, să vă insulte fata, să încerce s-o cumpere ca pe-o marfă!

M-am ridicat să plec. S-a ridicat şi el.

— Ascultă, Diana, greşeşti. Să ştii de la mine că dacă nu faci un compromis serios în viață, mai ales la început, un compromis, unul şi bun, faci pe urmă o sută, o mie…

Michi Ioanescu a venit într-o zi să-mi aducă *l’Atheisme,* de Felix le Dantec, de care îmi vorbise la Mangalia. Apoi, într-o după-amiază, ne-am întâlnit iar, la Angela, care în vara aceea se logodise la Ocna-Sibiului şi ținea să ne prezinte pe logodnicul ei. Vorbind despre căsătoria lor, Michi mi-a spus:

— Sunt un celibatar convins…

Nu ştiu de ce nu mi-a făcut plăcere, dar, ca să nu vadă, am glumit:

— Bate în lemn…

Ne-am reîntâlnit apoi deseori. Pe vremea aceea ne jucam, în grupul nostru, de-a pusul notelor. Seara, în curtea cea mare a Angelei, sau în sufrageria Adrianei, cu uşile balconului deschise, stăteam în jurul unei mese cu hârtii şi creioane şi ne puneam unul altuia note la inteligență, cultură, frumusețe, spirit şi aşa mai departe. Bilețelele anonime se virau într-o urnă, apoi se scoteau, se citeau şi i se făcea fiecăruia media. Deşi era un joc căruia aveam aerul că nu-i dăm importanță (ne auzeam exclamând:

„Şase la inteligenţă? Bravo, frumos! Cine a îndrăznit să-mi pună numai şase?“), totuşi, cred că puţin tot ne păsa de aceste aprecieri, care arătau cu adevărat părerile fiecăruia asupra unuia din noi.

Într-o seară, deschizându-se bileţelele, s-a descoperit, cu tot felul de uimiri gălăgioase, că cineva îmi pusese nota zece la fiecare din însuşirile mele, iar la urmă tocmai, despăturindu-se unul din bileţele, care-l privea pe Michi Ioanescu, s-a constatat acelaşi lucru: cineva îi pusese numai zece şi lui.

— Aici se lasă cu amor, a spus unul din verii Angelei.

— Asta e o declaraţie de dragoste din cele mai discrete, a glumit logodnicul ei.

Toată lumea a bănuit că eroii cu atât de bună părere unul despre celălalt nu pot fi decât Michi şi cu mine, iar noi, încolţiţi (şi ca să ne amuzăm), am recunoscut. Am fost tachinaţi atunci în chip şi fel. Vărul Angelei a exclamat:

— Aici se lasă cu logodnă!

Apoi toată lumea a insistat să ne logodim. Noi am acceptat (în glumă, bineînţeles), dar punând condiţia să nu ni se ceară alte manifestări decât, „Priviri languroase“.

De atunci, de câte ori ne duceam cu toţii la teatru, la cinematograf, la Şosea sau la Moşi, ne aflam – nu ştiu dacă din întâmplare, sau din complotul celorlalţi – alături.

Nu ştiam dacă îmi place sau nu Michi Ioanescu. Eram, fără să-mi dau bine seama de ce, măgulită că se ocupă de mine. Îl credeam mult mai în vârstă. Ceilalţi prieteni ai mei aveau douăzeci de ani, dar păreau toţi, nu ştiu de ce, liceeni. Erau băieţi. Michi era un bărbat. (îmi spusese, de altminteri, că, are douăzeci şi cinci de ani.) Ceilalţi vorbeau mult şi voiau să fie spirituali. Michi vorbea puţin şi spunea lucruri serioase. Ştiam că a studiat chimia la Paris, şi totuşi nu vorbea despre asta niciodată. Într-o zi am aflat, cu totul din întâmplare, că s-a înscris la Matematici. Ştiam că au o casă frumoasă, că tatăl lui e colonel, şi cu atât mai mult îmi plăcea modestia lui în îmbrăcăminte, în gesturi, în vorbă. Intervenea în discuţii numai când cineva susţinea o

inexactitate, şi atunci îl corecta firesc şi simplu. Avea oroare de aproximații, de exagerări. Cunoştea nemaipomenit de multă statistică şi date istorice. La jocurile geografice nu-l întrecea nimeni. Când se discuta filosofie, asculta modest, având aerul că nu înțelege nimic, apoi intervenea, simplu, cu o observație care arăta cât e de bine informat. Era singurul om față de care mi se părea că nu mai ştiu nimic sau că ceea ce ştiu e nelămurit, superficial…

În iarna aceea Nicu a plecat să facă armata. Ne scria de acolo scrisori melancolice, fiindcă era veşnic flămând. (În primele două săptămâni nu i s-a dat voie să iasă din cazarmă, ca să se învețe cu mâncarea de la cazan.) Tata, alarmat, a lăsat toate treburile şi a plecat să vadă „care e situația la fața locului, ce-i cu băiatul". Şi i-a dus „băiatului" o roată de caşcaval. Când s-a întors, n-a mai contenit să povestească peripețiile prin care a trecut ca să ajungă în mâinile „băiatului" roata de caşcaval. Şi, totuşi, era neliniştit:

— Vrea să devină ofițer şi să rămână în armată. Mie mi-ar fi plăcut inginer… Inginer de mine.

De câte ori, de mult, în primii ani de care-mi amintesc, nu-l auzisem pe tata: băiatul meu o să fie inginer… inginer de mine. Eram sigură atunci că există inginer de mine, de tine, de el. Sigur că nu ştiam ce înseamnă inginer. Dar nu îndrăzneam să întreb…

— Ştii, spunea mama, cât am tras de el ca să-şi ia bacalaureatul. Să aibă termen redus… La matematici era slab. Cum vrei să ajungă inginer de mine?

— E băiat bun, cinstit, sănătos, voinic, îl apăra tata. N-a rămas repetent niciodată.

Într-o zi tata a primit o scrisoare de mulțumire, iscălită de douăzeci de băieți, colegii lui Nicu, pentru roata de caşcaval, din care au mâncat şi ei. Tata arăta scrisoarea de îndată ce intra cineva pe uşă. Cred că a fost, în afară de ziua în care a primit fotografia de sublocotenent a lui Nicu, cea mai fericită zi din viața tatii. În casă la noi nu se vorbea

decât de armată, de Nicuşor, de hainele şi cizmele lui noi. Dar pentru toate astea făceau economii sângeroase.

De Anul nou, Michi mi-a dăruit un ceas de mână de aur, mic şi oval, pus pe o brăţară de panglică neagră. N-am ştiut ce să spun, ce să fac. Mi se părea că n-am dreptul să primesc un dar atât de scump, dar că, odată cumpărat, pentru el ar fi o dezamăgire dacă l-aş refuza. L-am privit înduioşată, recunoscătoare, tăcută. Michi mi-a pus ceasul pe mână: „Sunt fericit că-ţi place, Diana".

Am avut impresia că-mi pune inelul de logodnă.

Michi Ioanescu nu-mi mărturisise că mă iubeşte, dar, întorcându-ne dintr-o plimbare de la Şosea, mi-a arătat casa lor mare, acoperită toată cu iederă, şi de când ştiam unde locuieşte, însuşi faptul ca venea la noi, unde tata îl privea urât (nu-l putea uita pe Puiu), unde îl îneca fumul lămpii de petrol, care veşnic fila, şi înnegrea cu funingine gulerul, nările, era o dovadă. Şi acum, ceasul de aur...

Când au văzut părinţii mei ce am căpătat, au înţeles că Michi are „intenţii serioase". Tata bufnea, dar mama a început să-l privească altfel şi să se intereseze când vine ca să pregătească o prăjitură, iar când vorbea despre tatăl lui Michi, spunea, familiar, „colonelulul. Să fiu nora unui colonel (mamei îi rămăsese de la balurile de la Constanţa o ascunsă admiraţie pentru ofiţeri) era o fericire pe care nu îndrăznise s-o spere, dar la care acum nu voia să renunţe. Mai ales intrarea lui Nicu în armată i se părea că-i dă acest drept. Dar părinţii lui Michi se pare că erau mai puţin încântaţi.

Într-o zi Michi s-a plâns că de câtva timp în casă la el simte o nervozitate curioasă, că mama lui, mai ales, ar vrea să-l însoare, şi a adăugat:

— E ridicol să mă însor la douăzeci şi unu de ani..

— Cum douăzeci şi unu? Parcă mi-ai spus...

— Am glumit, Diana... Am vrut să văd dacă se prinde. Ai crezut că am douăzeci şi cinci de ani?

— Cred tot ce-mi spui...

— Eşti drăguţă, Diana. Tare drăguţă...

— Şi pe mine vor părinții mei să mă mărite.

A făcut ochii mari, apoi, clipind des:

— Da?

— Da, de ce te miri?

— Nu, nu mă mir. Cu cine?

— Cu un negustor bogat.

— Şi tu?

— Nu vreau…

Mi-a luat mâinile iar. L-am întrebat, îngrijorată:

— Şi fata aceea cum e?

— Nu ştiu. Nu mă interesează.

— De ce vor să te însoare?

— Dragă, sunt alarmați. Nu ştiu cine le-a spus că vin zilnic pe aici. I-a apucat panica să nu mă însor cu tine. Le e frică…

— Şi de ce le e frică?

— Ştiu şi eu? Probabil fiindcă n-ai zestre.

Am tăcut. Auzeam ca un ecou cuvintele lui: „Nu ştiu cine le-a spus că vin zilnic pe aici“. Va să zică, el se ferea să se ştie acasă că vine la noi,. Trebuiau ai lui „să afle“, şi lui îi era penibil că „s-a aflat“, aşa cum i-ar fi fost dacă s-ar fi descoperit că joacă în tripouri. De ce nu le-a spus: „Da, o iubesc pe Diana şi vreau să mă însor cu ea. Nu chiar acum, sunt prea tânăr, dar peste un an, doi, trei“? Sau de ce nu-mi spunea mie toate astea?

M-am ridicat de pe divan, de lângă el, m-am rezemat de perete, în picioare, şi liniştită am spus:

— E mai bine să nu mai vii pe aici, Michi. Asta ar simplifica lucrurile.

— Mi-ar fi greu să nu te mai văd, Diana.

Am repetat în gând, dezamăgită: „Greu? Numai atât?“ Dar n-am spus nimic. Michi a venit lângă mine:

— La urma urmei, nu-i grav. Să nu ne mai gândim la toate astea.

— Ba e grav, Michi.

— De ce?

— N-aş putea să-ți explic. (Nici mie n-aş fi putut să-mi

explic de ce e grav.)

în odaie se făcuse întuneric. Maricica a intrat cu lampa aprinsă. Sticla era afumată. Aş fi voit să-i fac o observație, dar n-am vrut să-i atrag atenția lui Michi. Mi se părea că totul în jurul meu e sărăcăcios şi afumat, ca lampa aceea de petrol, cu oglinda rotundă în spate, cu rama ruginită. Deodată mi s-a părut că îngerul care se profila în lucrătura mai deasă de pe perdeaua de rețea, întunecată de lumina serii, se strâmbă la mine, dar am observat apoi că perdeaua cădea toată strâmb, din pricina galeriei pirogravate, care atârna mai jos într-o parte decât în cealaltă. Galerie pirogravată! Cum de nu mi se păruse până atunci de prost-gust, ridicol?!

— La ce te gândeşti, Diana?

Uitasem de Michi Ioanescu. L-am privit ca pe un străin care ar fi intrat atunci, din greşeală, pe uşă (avea obrazul senin, fruntea largă, umerii drepți, stătea robust pe picioare), şi mi-am dat seama că am vrut să mă mărit cu el ca să scap de lucrurile pirogravate, şubrede şi strâmbe din casă şi de lampa aceea care veşnic fila.

— Mă gândesc că trebuie să-mi fac lecțiile. Uite, s-a întunecat. E târziu, am de făcut o compoziție la română.

— Ce subiect?

— Un subiect liber. Pot să aleg...

— Şi ce ai ales?

— Nu ştiu prea bine, dar titlul l-am găsit: *Pânza de păianjen.* Vezi, aşa îmi închipui viața, ca o pânză de păianjen imensă, cenuşie, lipicioasă, în care omul se zbate ca o musca. Undeva pândeşte carnivorul: păianjenul...

Nu ştiu de ce m-am gândit la negustorul de încălțăminte care mă ceruse de nevastă, la domnul Cobadin, care îmi propusese să mă protejeze... Şi la atâția alții, pe care tata îi înjura de mama focului.

— Ce ştii tu, Diana, despre viață? Eşti o fetiță de şaptesprezece ani.

— Am văzut păianjenul. Îmi simt picioarele lipite de pânza lui.

— Cine te-a necăjit? m-a întrebat, apropiindu-se de mine.

— Viața.

Michi mi-a pus mâinile pe umeri. Eu am ridicat capul, ca să-l văd bine, să-l văd cum e cu adevărat. Dar, la fel ca atunci când priveşti cu binoclul din fundul unei săli de spectacol actorii de pe scenă, mi se părea că-i în acelaşi timp prea departe şi prea aproape. Am observat că roşeşte, de parcă l-ar strânge gulerul. Că pe fruntea lui mare, prea netedă, se iveşte o vână, că privirea i se încețoşează. Am vrut să mă îndepărtez, dar mâinile lui, pe umerii mei, s-au cramponat şi i-am simțit pe buze gura ca o ventuză. Înspăimântată, am vrut să mă desprind de gura aceea umedă, care încerca cu tot dinadinsul să-mi descleşteze dinții. Mi-era silă, dar în acelaşi timp, lucidă şi curioasă, am vrut să ştiu dacă această încercare grăbită şi lacomă de a mă sorbi se poate numi sărutare... Aşteptam de ani de zile prima sărutare. Să fie acest nesaț, lipsit de orice vrajă, de orice poezie, sărutarea la care de atâta vreme visam? De care şopteau la şcoală buzele înfiorate? „Nu se poate! Îmi venea să strig. Nu se poate!“

— Nu vreau să te mai văd niciodată! i-am spus desprinzându-mă de mâinile acelea, care parcă se înmulțiseră şi mă înşfăcau.

Mi-a dat drumul.

— Nu se poate să nu te mai văd, Diana.

— De ce? am întrebat, curioasă şi ironică.

— Nu ştiu... Eşti altfel. N-aş putea să-ți spun cum eşti. Nu m-aş pricepe. Îmi placi cum nu mi-a plăcut nimeni. Eşti singura fată lângă care nu mă plictisesc. Poate că te iubesc... Nu ştiu .N-am mai iubit niciodată. Şi nu vreau să folosesc cuvinte pe care nu le înțeleg. Am avut câteva întâlniri cu fete... Altfel de fete... Aş fi vrut să întâlnesc o femeie. Înțelegi? Tu eşti şi femeie, şi fată, şi fetiță... şi copil.

Nu înțelegeam de ce-mi este atât de indiferent tot ce spune, tot ce se întâmplă în clipele acelea. Eram obosită, doream să plece. Nu eram supărată pe el. Era un fel de

sinceritate, de bună-credință. de simplitate în felul lui de a fi, în tot ce spunea, care mă împiedica să fiu supărată. L-am rugat prieteneşte că plece.

— Sunt obosită, Michi, şi am de lucru. Trebuie să-mi scriu compoziția, *Pânza de păianjen.*

— Vreau să te văd mâine, Diana. Abia aştept să te văd!

N-am răspuns nimic, ca să nu mai pierd vremea.

A doua zi n-am fost acasă când a venit Michi. Apoi, n-a mai revenit.

Abia iarna, în preajma Anului Nou, ne-am întâlnit, din întâmplare, la o serată costumată, în casa frumoasă a unei colege. Şovăisem până în ultima clipă să primesc invitația. Dar mama, exagerând drama, pe care o presupunea din absența prelungită a lui Michi, s-a zbătut până a găsit un costum alb de colombină la fiica unei cliente a croitoresei, coristă la Operă. Cum aş fi putut, față de sacrificiul mamei, să rămân acasă?!

Apariția mea a provocat murmure de admirație. Era întâia dată când puneam roşu pe buze, puțin de tot, prima dată când mă pudram, prima dată când, privindu-mă în oglindă, am descoperit, uimită, că sunt frumoasă.

Cred că Michi Ioanescu în seara aceea s-a îndrăgostit de mine. Mă privea buimac, nedumerit.

— Ştiam că am să te întâlnesc, Diana. M-am gândit tot timpul la tine. Dar eşti atât de schimbată, că parcă mă tem...
Mă tem să nu te înşel pe tine cu tine.

Glumind, am răspuns:

— Poate de aceea şi sunt geloasă.

— Nu glumi, Diana? Spune ce s-a întâmplat? Cum te-ai schimbat atât de mult?

— Eram urâtă înainte?

— Nu ştiu... Ai atâta farmec şi eşti atât de atrăgătoare. Încât nu mi-am dat seama că eşti frumoasă. Pe când acum...

— Acum mi-am pus roşu pe buze. Şi m-am pudrat... şi mi-am lungit cozile ochilor cu creion dermatograf. Şi,

poate, costumul de colombină îmi stă bine...

Dar Michi parcă nu auzea. Iar eu mă simțeam pentru întâia dată femeie şi eram ispitită să folosesc toate armele pentru cucerirea şi pedepsirea lui. Nu-i puteam ierta că nu stăruise mai mult să mă revadă, că lăsase să treacă atâta timp, că în această seară numai întâmplarea mi-l scosese în cale. Câteva clipe mai târziu, o doamnă mai în vârstă a venit spre mine, însoțită de un tânăr înalt, brun, elegant cu obrazul dur, turnat parcă în bronz.

— Nepotul meu ține să te cunoască, domnişoară Slavu. A spus doamna, prezentându-mi-l.

Apoi l-a luat pe Michi de braț, prieteneşte, uşor. Dar cu vădită intenție de a ne lăsa singuri. Am stat de vorbă, în picioare, cu tânărul acela, sprijiniți de rezemătoarea unui fotoliu.

— Pe unde ați stat ascunsă? Îmi închipuiam că cunosc toate femeile frumoase din Bucureşti.

— Se poate, dar eu nu sunt o femeie frumoasă din Bucureşti, sunt o elevă din clasa a opta de liceu, la o şcoală din Bucureşti.

— Adevărat, şcolăriță?

— Da. Sunteți dezamăgit?...

— Sunt plăcut consternat, domnişoară.

— Dar dumneavoastră? Cu ce vă îndeletniciți?

Mi-a răspuns puțin încurcat:

— Eu sunt... în sfârşit, eu am... am o ocupație prozaică; director de bancă. Din tată în fiu suntem bancheri...

Şi a făcut un gest care ar fi voit să spună: „Nu e vina mea“...

Când să ne despărțim, m-a întrebat dacă îmi poate face o vizită.

— Aş dori să vă cunosc familia.

Prin minte mi-a trecut casa noastră, geamurile cârpite, lampa de gaz, tata înjurând de mama focului, şi mi-am dat seama că nu e cu putință să vină să mă vadă un bancher.

— Vă pot telefona? m-a întrebat.

— Nu, îmi pare rău, n-avem telefon. Şi, apoi, sunt foarte

ocupată. Avem cursuri şi după-amiază… Dar am să vă chem eu.

S-a comentat multă vreme – vulgar, tare şi sigur – succesul meu: „Dacă o ia de nevastă, ce lovitură! I-a plăcut grozav… S-a interesat de familia ei. A cerut o mie de amănunte“…

Mama Adrianei, rudă cumva cu bătrâna doamnă care mi-l prezentase pe tânărul bancher, nu înțelegea de ce nu l-am poftit imediat. („De ce faci mofturi, Diana?“)… Ce aş fi putut să explic? Să-i descriu casa noastră, condițiile în care trăim?

Oare îşi putea imagina odaia mea, cu perdeaua cârpită, atârnând strâmb de o galerie pirogravată, şi lampa de gaz cu sticla afumată, pe care o mutam dintr-un loc în altul – ba ca să-mi fac lecțiile, ba ca să mă pot găti în fața oglinzii? Eram convinsă că dacă ar veni o singură dată, ar fugi mâncând pământul, şi trebuia să evit umilința asta. Şi apoi, un bancher? Ce curios îmi suna în urechi cuvântul „bancher“!

— Vezi, Diana, să nu dai norocului cu piciorul, stăruia Adriana. N-ai văzut ce interesant e? Şi e cineva, să ştii! Ca să nu mai vorbesc cât e de bogat…

Da, mi-ar fi plăcut să mă mărit chiar cu un bancher. Dacă n-ar fi fost decât ca să le dau o lecție acelor mătuşi şi mame care se temeau ca băieții lor, nepoții, să nu se însoare cumva cu „fata lui Slavu“! „O fată fără zestre“, „fata chiriaşilor din fund“!. Ca să afle domnul Cobadin că m-am măritat fără „ajutorul“ lui, şi ca să-i pară rău lui Bob, să sufere şi mama să se bucure. Şi totuşi, viața mi s-a părut iar cumplit de tristă. Şi nu ştiu din ce ungher a apărut Petre Barbu, şi un dor aprig parcă mi-a strâns inima în chingi. În jurul meu pereții dispăruseră, şi în locul plafonului s-a ivit cerul albastru, tumultul mării, nisipul galben, fierbinte. Şi aş fi vrut să fug într-acolo, să fug.

În aceeaşi săptămână, primind o invitație de la doamna, care mi-l prezentase pe tânărul director de bancă, am răspuns câteva cuvinte de politețe şi nu m-am dus.

Purtarea mea a fost din nou comentată în chip şi fel (vrea să fie mai interesantă, originală).

Michi Ioanescu a început iar să vină pe la noi...

Mă simţeam foarte singură. Bob dispăruse. Se spunea că trăieşte cu o actriţă, că s-a mutat la ea. Puiu nu mai era. Cât despre Ilinca, relaţiile noastre se răciseră de la moartea lui Puiu. Mă credea vinovată de moartea lui, şi asta nu-i puteam ierta. Mai ales că ea cunoştea conţinutul scrisorii care fusese găsită pe masa lui şi care, din discreţie şi delicateţe, nu-mi fusese adresată mie. (Ba chiar plicul era pe numele unui prieten, şi doar înăuntru, un alt plic: „Pentru Ilinca Dima".)

„Azi am luat rezultatul unui examen. Am căzut! Apoi mi s-a făcut o percheziţie acasă. De ce?... Nu importă! Ceea ce ştiu este că sunt obosit, dezamăgit, că nu sunt fericit, că nu pot măcar să sper că voi fi într-o zi. De ce să persist? N-am prea întâlnit oameni fericiţi. Nici chiar Diana... De ce s-or fi cramponând oamenii de viaţă? Am avut câteva momente bune, dar şi atunci m-am amăgit. Aş mai avea poate câteva dacă aş mai vrea să lupt. Dar îmi lipseşte forţa. Şi apoi, atâtea examene, mii de pagini, o carieră care nu mă interesează. Într-o zi poate o să mă iubească o fată, dar n-am s-o iubesc eu. Mi s-a întâmplat şi asta. Nu, nu, ajunge!"

— I-a fost milă de părinţii lui? De ce n-a luat viaţa în piept?

Ilinca nu mi-a răspuns. Aveam nevoie de duioşia ei, de o vorbă de mângâiere, sau chiar de o tăcere înţelegătoare, caldă. Ilinca a discutat rece. Mi-a pus întrebări ca un judecător de instrucţie. A pus apoi concluzii de procuror:

— Eşti cochetă, Diana, îţi place să străluceşti, să cucereşti, să aprinzi focuri de paie... Dacă izbucneşte un incendiu, nu-ţi pasă... Nu te interesează decât un singur lucru: să vezi până unde merge puterea ta de cucerire.

Ilinca avea, poate, într-o măsură, dreptate. Dar cum puteam să-i explic că dorinţa mea de a străluci e poate de natura nevoii pe care o au unele păsări să cânte frumos,

altele să fie împodobite cu pene frumos colorate? Ce ştia Ilinca despre drama sărăciei, despre lupta pe care o duceam, disproporționată, desigur, şi cu totul absurdă, dacă o gândesc azi, de a o ascunde? Ce simplu a fost pentru Ilinca să „evadeze“ de acasă, să studieze pianul în străinătate! Ce greu mi-a fost mie să mă înscriu la Drept, aici, ba chiar numai să plătesc o taxa pentru a-mi scoate diploma de bacalaureat!... Dar, mai ales, ce greu mi-a fost să-mi găsesc de lucru!

Avocații n-aveau nevoie să-i plătească pe secretari. Licențiații în Drept fiind obligați să facă practică de avocat în biroul unui „maestru“, băteau la uşa lui, cereau să facă ucenicie. Cu atât mai greu era pentru un student în anul întâi să găsească o uşă deschisă. Să fie plătit pentru munca lui, nici nu se pomenea! Când ucenicul era o fată, şi mai ales frumoasă, se opunea nevasta: „N-avem nevoie de o fustă“. Când maestrul nu era însurat, punea mama piciorul în prag: „Nu vreau ca băiatul meu să se încurce cu o sărăcie“. Dar nici, mama mea nu s-a lăsat până nu mi-a găsit de lucru în biroul unui avocat, „Îl cunosc de când eram mică. Venea la tata să-şi repare ceasul.“

Dar eu bănuiam că, de câte ori e la mare nevoie, tot Cobadin o ajută.

Maestrul meu era de o urâțenie şi zgârcenie care au rămas proverbiale. Era mic şi îndesat, cu o mustață stufoasă, neîngrijită (din care muşca), era ciupit de vărsat, cu ochi pătrunzători, şireți. Purta o pălărie soioasă, cu borurile mari, pe care, oricine ar fi găsit-o în tribunal, ar fi ştiut a cui e, cui s-o aducă... Nu-şi lăsa niciodată lucrurile la garderobă, ca să nu dea un bacşiş cât de mic. Umbla atât de repede, încât reuşea să fie la toate secțiile aproape în acelaşi timp. În birourile lui mari, luminoase, cu pereții tapisați de cărți legate, nu se făcea niciodată foc iarna. Stăteam şi scriam zgribulită, cu paltonul pe umeri, îmi suflam în palme, să le dezgheț, îmi muşcam degetele când înțepeneau. Când deschideam gura, ieşeau aburi.

Trebuia să fiu la maestru dimineața la şapte. Era o iarnă

grea şi locuiam foarte departe de biroul maestrului meu. Ca să ajung la timp, chiar cu două tramvaie, porneam de acasă înainte de a se aprinde focul, înainte de a se fierbe apa de ceai. La plăcintăria din colț, a lui Papa-Iani, cumpăram un covrig cu susan şi-l mâncăm pe drum, sau în tramvai. La ora aceea întâlneam numai muncitori şi elevi de şcoli militare. La birou ajungeam înghețată şi nu aveam unde să mă încălzesc. Plecam de acolo şi mai înghețată, şi nu mai puteam să îndur frigul de afară. De multe ori, în câte o stație de tramvai, simțeam că dacă mai aştept în loc un minut, două, deger de-a binelea. Mă hotăram să pornesc pe jos, dar, după câțiva paşi, dându-mi seama cât drum mai e până la stația următoare, mă părăsea curajul şi mă întorceam înapoi. Dar tocmai atunci tramvaiul din stația pe care o lăsasem în urmă se punea în mişcare.

Uneori mă apuca deznădejdea. Voiam să mă înapoiez acasă, să stau în bucătărie, lângă maşina de gătit, să-mi încălzesc picioarele, şi apoi să-mi caut o slujbă, oricare alta. Nu mai doream altceva decât să lucrez undeva unde să-mi fie cald. Dar tot eu reveneam: „Trebuie să mai am răbdare, să-mi termin studiile, să am voință, să muncesc în orice condiții, ca să ajung într-o zi avocat! (Mă impresionase în copilărie un film *Themis… Un* film de dragoste. Avocata în robă îl apără pe nevinovat şi se mărită la urmă cu el.) Am să pledez. Ca la teatru, în fața curții cu juri şi am să-mi câştig existența. Numai atunci voi respira liber, voi păşi pe stradă ca un om întreg, nu arătată cu degetul: «Uite, săraca, nu s-a măritat… N-a avut zestre… Şi ce fată a fost!… Dar dacă n-a avut zestre, n-a avut nici noroc.» Mama nu va mai ofta, Cobadin nu va mai îndrăzni“… Voiam să mă încredințez că n-a avut dreptate când a afirmat că dacă nu faci un compromis în viață, la început, eşti nevoit să faci pe urmă o mie… Nu poate să fie aşa! Dar dacă nu sunt în stare să rabd de frig şi să mă înghesui în autobuze şi tramvaie, să îndur oboseala şi foamea, înseamnă că deosebirea între mine şi toate domnişoarele pe care le întâlnesc la ceaiuri dansante nu e

prea mare.

Maestrul îmi plătea abonamentul de tramvai, urmând ca clienții lui să-mi dea şi ei câte ceva... „Dacă nu plouă, pică“, avea obiceiul să spună. Ba chiar câteodată îi spunea clientului: „Dă-i fetei ceva bani, să aibă de cheltuială...“, iar mie îmi făcea semn ca să înțeleg că nu-i nevoie să-i cheltuiesc... Clipirea aceea din ochi mă scotea din sărite. Îmi venea să arunc banii. Şi totuşi îi luam...

Ce puțin înțelegeam rumoarea ce s-a iscat în jurul meu în tribunal! Avocații intrau în vorbă cu mine, îmi puneau întrebări, gata să-mi facă servicii. Magistrații îmi dădeau termene atât de scurte, încât uneori nu se putea îndeplini procedura. Poate şi contrastul între „maestrul“, scund, îndesat, ciupit (i se spunea Ciupitu), urât, mustăcios şi întunecat, şi cea mai tânără dintre fetele din tribunal, luminoasă şi subțire ca un lujer, stârnea curiozitatea, rumoarea. Aveam nouăsprezece ani şi puteam trece drept o pradă uşoară. Cine îşi putea închipui că fata aceea, subțire ca o trestie, numai surâs şi farmec, care părea amețită ca un fluture ce dă de lumină, poartă, ca un melc în spinare, toate casele prin care trăise şi care nu erau mai luminoase decât sala paşilor pierduți?... Cât despre necazurile şi nedreptățile ce se dezbăteau acolo, auzisem câte ceva de când deschisesem ochii pe lume.

Bărbații aceia mulți, îndoiți din genunchi de grăbiți ce erau, înşirându-mi cuvinte frumoase, dar cu urechea ciulită la strigătul aprodului, nu mă atrăgeau de fel. Se întâmpla uneori ca, stând cu mine de vorbă, să nu mai audă totuşi strigătul aprodului. Să-şi piardă rândul. Ba chiar şi procesul... Cel puțin aşa se vorbea. Într-o zi, cerând o condică, grefierul mi-o dădu imediat, fără să-şi dea seama că un „maestru“ din cei mai cunoscuți o ceruse înaintea mea.

„Şi dumneata ți-ai pierdut capul! Se supără bătrânul avocat. (Apoi, către mine, pe jumătate în glumă.) Îi fi dumneata raza de soare a tribunalului, dar eu tot nu vreau să-mi pierd rândul! (Şi văzându-mi ochii speriați.) O să ne

plângem la barou. „da, da, o să ne plângem. Eşti primejdios de frumoasă.“

Mulți mă invitau la cinema, la cofetărie, la Şosea, îmi cereau voie să mă conducă acasă, îi refuzam zâmbind, căutând să scap uşor, printr-o glumă. Nu-mi plăcea să fiu însoțită pe drum, ca să nu dau loc clevetirilor care, totuşi, nu puteau fi evitate.

Michi îşi găsise de lucru, ca inginer chimist, într-un oraş din nordul Moldovei. Se spunea că părinții l-au trimis acolo, ca să-l îndepărteze de mine. Dar Michi îmi scria zilnic. Era foarte singur, n-avea cu cine să schimbe o vorbă.

„Dacă n-aş vorbi cu chelnerul la prânz, aş uita să deschid gura... Dacă n-ar fi scrisorile tale, Diana, aş lăsa totul baltă şi m-aş întoarce... Mi-e foarte dor de tine... Duminicile sunt invitat la directorul meu. Are două fete, ele au verişoare, prietene, se joacă pocher, se dansează şi diverse mătuşi se ocupă să mă însoare... Şi mie toate fetele mi se par anoste... Trebuie să recunosc că nu sunt nici urâte, nici proaste, dar convenționale şi plicticoase. La urma urmei, la Bucureşti sunt la fel. Altfel decât toate fetele din lume eşti numai tu, Dianet, adevărată, vie, spontană, plină de farmec. Eşti numai tu.“

Sau, altădată:

„De ce cântă toate fetele la pian, Diana, şi de ce cântă prost? Ce mult îmi place că tu nu cânți la pian, nu joci cărți, nu croşetezi şi nu vorbeşti niciodată de rău pe cineva! Te-au poreclit «Alraune» – şi au pretins că o să fie «vai de capul meu». Dar tu nu semeni cu nimeni, Diana, şi chiar dacă o să fie «vai de capul meu», nu-mi pasă... mi-am pierdut capul de mult.“

Scrisorile lui Michi erau din ce în ce mai calde:

„Iată o lună de când sunt aici, şi nu mai pot! Sâmbătă vin la Bucureşti pentru o zi. De altfel, m-am hotărât să-mi iau un abonament şi să vin în toate duminicile. Îți pare bine, Diana?“

Îmi părea bine, fireşte. Duceam o viață de câine. Într-o

dimineață stăteam în tramvai, chircită de frig. Mă duceam la o judecătorie pe Berzei. Tramvaiul era gol. Un ger de crăpau pietrele! Să nu dai un câine afară din casă. 25 de grade sub zero… Un bărbat mai în vârstă, cărunt (avea ca şi mine, pe genunchi o servietă), m-a întrebat dacă nu cumva mi-e rău. Am dat din cap, ca să nu scot bărbia din gulerul de blană.

— Mergi la şcoală?

— Nu, la judecătorie, i-am surâs amabil.

Nu pierdeam niciun prilej să spun că sunt secretară de avocat (probabil fiindcă nu eram decât studentă în anul întâi…).

Surprins, m-a întrebat revoltat:

— Dar la ce avocat lucrezi? Cine s-a-ndurat să te trimită pe vremea asta? Cum se poate*!* Spune-mi cum îl cheamă, să-l iau de guler…

În ajunul Crăciunului am lucrat foarte mult. Maestrul meu, cu toate că-i mergea vestea de rău şi zgârcit ce era, se purta bine cu mine, adică ținea din când în când să mă răsplătească, fără însă a scoate vreun ban din buzunar. De astă dată m-a dus la un client, negustor de coloniale în piață, şi, răstindu-se în glumă:

— Ei, domnule, uite, secretara mea ți-a preschimbat termenul. Ce zici, nu merită o ladă de mandarine?

Negustorul, fâstâcit, mi-a dat o lădiță. Maestrul a făcut semn unei trăsuri să se oprească, mi-a pus lădița cu mandarine la picioare, a plătit trăsura (ceea ce era cu totul de necrezut) şi aşa am sosit acasă, degerată toată, dar aducând lada ca pe un trofeu…

Tata era în bucătărie. Când m-a văzut, a zâmbit, muşcându-şi mustața. Avea lacrimi de bucurie în ochi.

— Vezi că te aşteaptă cineva…

M-aştepta Michi…

M-am dus şi m-am lipit de teracotă; el a venit lângă mine, m-a mângâiat, l-am luat de gât şi pe umărul lui am plâns, şi am plâns, ca să scap de toate lacrimile care se adunaseră în grămadă prea mare în zilele acelea de

alergături prin ger, fără să am uneori bani pentru un corn. Umblam de trei săptămâni cu nişte pantofi pe care, din grabă, îi cumpărasem prea mici, şi fiecare pas pe care îl făceam însemna o suferință. Dar când mama îmi cumpăra un lucru, trebuia să-l port până când se rupea. Făcea economii prea sângeroase, şi dacă poate, călcându-şi pe inimă, apela, în cazuri rare, la Cobadin, îmi închipui cât de umilită se simțea. Cum aş fi putut să nu țin seama de toate astea şi să-i cer să-mi cumpere alți pantofi?! Şi nici lui Michi nu puteam să-i vorbesc despre toate mizeriile astea. Dar acolo, cu brațele de gâtul lui, fiecare lacrimă a mea povestea într-un fel un necaz.

— Numai copiii plâng aşa, Dianet… îmi mângâia părul. Numai copiii au necazuri mai mari decât ei…

A fost prima mea intimitate cu Michi.

În aceeaşi vacanță am fost invitată de verii Adrianei, care, înainte de a pleca la Paris, să-şi continue studiile, au ținut să-şi ia rămas bun de la prieteni. Iar am şovăit până în ultima clipă. În ziua aceea închisese ochii tatăl lui Bob. Era de multă vreme bolnav, totuşi, ultima suflare răspândeşte în jur o nelinişte, o tristețe de care e greu să te scuturi. Şi apoi, tata nu mă lăsa să ies singură.

— Ce-ai să faci acolo? De ce crezi că te tot cheamă? Ca să râzi, să vorbeşti şi să povesteşti… Ce eşti tu, măscărici? Poate te pune să faci şi tumbe, ca să-i distrezi. Mai dă-i în… şi stai la tine acasă. Uite, e cald, e bine, ai ce mânca. (Apoi, luând un şal la întâmplare, îl aruncă pe umerii mamei şi o prinse de braț tinereşte.) Hai, gagico, să luăm puțin aer… Nu-mi place cum arăți. Morții cu morții, viii cu viii…

După plecarea lor, mai mult din spirit de împotrivire, m-am gătit şi m-am dus la verii Adrianei. Dar toată seara m-am simțit abătută şi tristă. Am dansat foarte puțin. Mai mult mi-am trecut timpul răsfoind cărțile de pictură din biblioteca gazdei. Cuvintele tatii: „Ce eşti tu, măscărici?“ nu-mi dădeau pace. A doua zi l-am aşteptat pe Michi de la cinci, când trebuia să vină, până la opt, când mi-am dat

seama că nu va mai veni. Am ieşit de zeci de ori la poartă. Apoi au început presupunerile, neliniştea.

„Oare ce s-a putut întâmpla?“

Obişnuită să telefonez numai în cazurile grave, când, bunăoară, trebuia chemat un medic, am ezitat să ies din casă, să-i telefonez la Michi. Totuşi, în cele din urmă, am dat fuga, cu paltonul pe umeri şi capul gol, până la farmacia din colț. Dar era lume multă şi mă sfiam de străinii care ar fi putut asculta. Renunțând, m-am întors acasă, dar, îngrijorată şi nehotărâtă, m-am oprit în fața vitrinei fotografului. Nevasta lui m-a poftit înăuntru, să mai stăm de vorbă. Se mira că, din vară, nu mă mai văzuse altfel decât în treacăt şi totdeauna grăbită. La toate întrebările pe care mi le punea am răspuns evaziv, tot timpul cu gândul în altă parte. Dar când să-mi iau rămas bun, aud o sonerie, aidoma cu a ceasului nostru deşteptător. Cineva de după perdea striga cu o voce ascuțită: „Alo… alo…“

— Aveți telefon? am întrebat, emoționată.

— Da, sigur, nu ştiai, domnişoară Diana? De o lună avem telefon. Poți să vii să vorbeşti de aici oricând…

— Aş dori chiar acum. (Simțeam că-mi iau foc obrajii.)

Când am cerut casa Ioanescu, a răspuns o voce hotărâtă, groasă, totuşi o voce de femeie. Desigur, mama lui Michi. Am întrebat de el.

— Nu ştiu, să vedem, mi-a răspuns foarte rece.

După o clipă, un glas, în care mă străduiam să-l recunosc pe Michi, întreba şi mai distant:

— Da, da. Ce doriți?

— Michi, eu sunt. Am chemat, aş vrea… am vrut… vreau să te întreb, de ce n-ai venit? Eşti bolnav?

Mi-a răspuns sec:

— Nu s-a întâmplat nimic. Sau, dacă s-a întâmplat, ştii bine despre ce e vorba… Nu înțeleg de ce ai chemat, dar ştiu că nu mai avem ce să ne spunem.

M-au înecat lacrimile.

— Nu înțeleg nimic. Nu ştiu nimic. Nu vrei să-mi spui

tu?

— Nu-i nicio grabă. Pe mâine…

— Sper că nu-i nimic grav, Michi…

Eram înspăimântată.

— Cum vrei s-o iei… mi-a răspuns o voce de gheață.

— Michi, poate că e cineva acolo, am stăruit. Poate că nu vrei să se ştie cu cine vorbeşti… Atunci, răspunde-mi numai prin da şi nu… şi-am să înțeleg. Îți face plăcere că ți-am telefonat?

— Mi se pare deplasată întrebarea.

Telefonul s-a închis, iar eu n-am mai fost sigură dacă am vorbit cu Michi, dacă nu cumva altcineva fusese la celălalt capăt al firului. Țineam receptorul în mână şi nu ştiam ce trebuie să fac. Poate visam? În fața mea, un peisaj de munte înverzit şi o apă curgătoare, spumoasă. Alături, brazi albi de zăpadă şi doi tineri îmbrățişându-se. Mi-am trecut mâna pe frunte şi, zăpăcită, mi-am dat seama că sunt peisaje de carton, pentru clienții fotografului. De altminteri, se şi aflau acolo doi tineri, care voiau o poză, dar nu cădeau de acord asupra peisajului; el prefera primăvara lângă izvor, ea, munții înzăpeziți.

— Aveți şi schiuri, să le ținem pe umăr?

El prefera o rachetă.

Am ieşit, buimăcită. Nevasta fotografului avea poftă de vorbă.

— Am auzit că te logodeşti, domnişoară Diana. Dacă e acela cu obrajii rotunzi şi ochii mari, e frumuşel, îmi place… Soțul meu îl cunoaşte pe tatăl lui, colonelul. Sunt oameni de vază. Bravo! Şi domnul Bob ce spune? Trebuie să fie tare amărât. Am auzit că s-a despărțit de artista lui. Când îl înmormântează pe bătrânu?

Frigul de afară m-a trezit dintr-o dată. Mi-am dat seama că trebuie să se fi întâmplat ceva cu totul neobişnuit. Dar nu-mi puteam închipui ce anume. Căutam să-mi amintesc fiecare cuvânt schimbat între mine şi Michi. „îți face plăcere că ți-am telefonat?“ „Mi se pare deplasată întrebarea.“ Niciodată nu-mi vorbise cineva cu atâta

asprime. Cu atâta brutalitate. Poate greşisem numărul? Poate, totuşi, n-a fost Michi la telefon…

În noaptea aceea n-am închis ochii. A doua zi, la ora prânzului, un om mi-a adus o scrisoare:

„Diana, după cele ce s-au petrecut sâmbătă seară acolo unde ai fost invitată o să înțelegi că nu mai țin să ne vedem. Mărturisesc că n-am ştiut de la început cu cine am de-a face… Aş fi profitat, te rog să mă crezi, pe când aşa, mă simt ridicol. Dar când mă gândesc că aş fi putut deveni ridicol în mod oficial, însurându-mă cu tine, trebuie să fiu azi mulțumit. Probabil că ți-ai închipuit că nu ştiu nimic, altfel nu-mi explic telefonul tău. Ce vrei, oraşul e mic. În tot cazul, te felicit; păcat că n-ai făcut teatru, rolurile de ingenuă le-ai fi jucat admirabil. Toma Ioanescu“…

Mama s-a speriat văzând cât sunt de palidă. Cu mâinile tremurânde, i-am întins scrisoarea.

— Cineva vrea să-ți facă rău, Diana. Tu nu te necăji, fetițo, cine ştie ce s-a inventat. Oamenii sunt invidioşi, răi… Poate chiar coloneleasa a pus la cale o intrigă. Nu te potrivi. Dacă Michi n-are încredere în tine, înseamnă sau că nu te cunoaşte, sau că nu are gânduri serioase. Cine ştie ce a născocit familia lui pe socoteala ta… Dar dacă el se uită în gura familiei, înseamnă că nu te iubeşte… Să-i fie de bine! Şi acum, ia adu-ți tu aminte, cine a mai fost acolo la sindrofie? Vezi, tata a avut dreptate. Era mai bine dacă nu te duceai. Când eşti cu fratele tău, e altceva. Nu ştiu ce face tatăl tău că are întotdeauna dreptate.

Parcă-l auzeam: „Nu-i de tine acolo… Ăştia nu-s prieteni… Te cheamă ca pe un măscărici. Îți dau să bei, să mănânci, ca să iasă mai bine petrecerea. Joacă bine, măi Martine, că-ți dau pâine cu măsline“…

Totuşi, trebuia să înțeleg ce s-a întâmplat. De obicei, eram prea exuberantă. Îmi plăcea să am succes. Şi se întâmpla să dansez cu cineva mai mult. Dar de data asta am dansat cu toată lumea la fel, şi de puține ori. Am fost mai liniştită ca oricând. Ce zvon o fi ajuns la urechea lui Michi? Ce-aş fi putut face într-o casă cu atâta lume, cu toate becurile

aprinse?!

Reluam mereu scrisoarea lui Michi. Voiam să mă încredințez că e scrisul lui. Nu încăpea nicio îndoială. Şi, totuşi, am scos dintr-un sertar scrisorile lui mai vechi şi le-am comparat cu acest ultim bilet. Îmi ardea capul. Dar, în cele din urmă, m-am întrebat: „Dacă au ajuns vorbe urâte până la Michi, de ce le-a crezut? Cu cât ar fi mai grea învinuirea ce mi se aduce, cu atât ar trebui s-o creadă mai puțin, s-o respingă mai hotărât."

M-a copleşit o tristețe imensă. Am pus brațele pe masă, mi-am lăsat capul pe brațe şi am plâns până m-am liniştit, îmi dădeam seama, încă o dată, că nu mă pot sprijini pe altcineva, că numai muncind cu o voință de fier pot să rămân tare ca o stâncă în fața furtunii, că n-am dreptul să mă risipesc, să-mi irosesc timpul şi nici să mă grăbesc să mă mărit. Dar fără să vreau am început din nou să mă întreb: „Ce s-o fi născocit pe seama mea? Ce intrigă s-a țesut?... Pe cine să întreb, cum să aflu? De ce sunt oamenii răi? Atât de răi! Sau, cum spunea tata: duşmani?!

Două zile mai târziu, a venit la noi un fost coleg de şcoală al fratelui meu, Sandu Verghi. Fusese şi el în seara aceea la, sindrofie. Stătusem mai mult de vorbă cu el, aveam o mulțime de amintiri comune. Totuşi, după atâția ani, nu-mi venea să-i spun pe nume şi chiar el ezita între „dumneata" şi „tu". Şi iată-l acum în fața mea, încredințându-mă că e dezolat de cele ce s-au întâmplat la familia S.

— Dacă vrei, pot să vorbesc cu domnul S.

— Să vorbeşti? De ce? Şi despre ce?

Şi-a dat seama că nu ştiu nimic.

— Diana – îmi dai voie să-ți spun pe nume? — în seara aceea cineva a născocit o poveste, care s-a împrăştiat cu iuțeala fulgerului.

— Ştiu că s-a împrăştiat, dar nu cunosc povestea.

— O infamie! Nici n-aş putea să repet. Amănuntele sunt penibile. Dar, în sfârşit, cineva a inventat că noi amândoi am fost surprinşi în salonul turcesc, unde ar fi fost

întuneric, de către cineva care ar fi intrat întâmplător şi ar fi aprins lumina. Că ținuta noastră... Cam asta ar fi.

Am stat ca doi bătrâni la sfat şi ne-am întrebat ce-i de făcut. În cele din urmă, Sandu mi-a spus:

— Diana, sunt gata să te iau de nevastă...

Am râs. Ne-am amintit de mahalaua în care am copilărit.

— Nu, şotron nu jucam. Nu uita că sunt cu trei ani mai mare. Dar erai înăltuță, isteață şi purtai un moț mare de tot, care sălta de fiecare dată când săreai într-un picior. Dacă jucam şi eu câteodată. Era aşa, fiindcă îmi plăcea moțul...

— Ții minte când am jucat odată într-o mică piesă, *Umbrela pierdută?* I-am împrumutat nişte pantaloni albi lui Nicu. Da? Pantalonii erau prea strâmți şi, când s-a aplecat, i-au plesnit în spate... Ce-am mai râs!

— Pe urmă v-ați mutat pe Izvor.

— De ziua lui Nicu i-ai adus o carte, *Quentin Durward.* Un exemplar superb.

— Îți aduci aminte?

— E prima carte care a intrat în biblioteca lui.

— Ei, cum se poate?!

— Nicuşor prefera bicicleta. Când avea cinci lei, dădea fuga la Pucher. Era un atelier de reparat biciclete, pe care le şi închiria cu ora. Când n-avea bani, juca fotbal.

— Deci tu erai intelectuala familiei.

— Descoperisem pe Splai, la câțiva paşi de Podul Izvor, biblioteca „Socec". Aveam unsprezece ani şi citeam *Ivette* de Maupassant, *Adolphe* de Benjamin Constant, *Elena* de Bolintineanu.

— Ți le recomanda bibliotecarul?

— Era o bibliotecară. Dar eu alegeam singură după fişier titlurile cu nume proprii: *Don Carlos, Cidul...* Tu cum ai dispărut?

— Am dat diferența şi am trecut la liceu, Nicu a rămas la Şcoala evanghelică. Pe urmă am plecat în străinătate. Veneam în fiecare an în vacanță. Dar nu te-am mai întâlnit. Acum, când te-am văzut, nu mi-a venit să-mi cred

ochilor. Când ai crescut? Semănai cu fata cu moț şi, totuşi… în sfârşit, ce să-ți mai fac complimente? Nici nu ți-am spus că eşti frumoasa şi ai văzut ce a ieşit…

Înainte de plecare, Sandu m-a întrebat dacă sunt de acord să meargă la domnul S. Să-i ceară explicații.

— Îmi închipui că nu răspunde numai de paltoanele pe care invitații le atârnă în vestibul, ci şi de reputația lor.

Mai târziu i-am scris lui Michi o scrisoare. I-am vorbit despre vizita lui Sandu, i-am povestit fără a lăsa deoparte vreun amănunt cum mi-am petrecut timpul la serata familiei S., cu cine am stat de vorbă, cu cine am dansat. „îți închipui cât de nedumerită am fost la telefon, cât de indignată sunt de cele ce s-au născocit. Şi cât m-a durut scrisoarea ta.“

Am scris paisprezece pagini. Şi am încheiat aşa: „Dacă n-ai fost în stare să respingi o astfel de născocire, să mă ocroteşti prin încrederea ta, atunci e mai bine să nu ne mai vedem“…

Sandu a început să vină pe la noi. Vorbise cu domnul S., care se arăta dezolat şi regreta întâmplarea, dar nu putea să îndrepte nimic.

— Trebuie să fi fost invidia unei fete urâte, care a vrut s-o dizloce cu orice preț pe Diana din lumea noastră…

— Va să zică, există două lumi, a voastră şi a noastră? l-am întrebat pe Sandu.

— Diana, eu văd lucrurile altfel…

Aşteptam cu înfrigurare răspuns la scrisoarea adresată lui Michi, când iată-l chiar pe el în fața mea.

Strângându-mi mâna, m-a întrebat sfios:

— E adevărat tot ce mi-ai scris, Diana?

Am tăcut tristă. Îmi dădeam seama că, orice ar crede acum, nu mai are importanță. Îmi simțeam sufletul împietrit.

— Da. (Îmi venea să-i spun: „E prea târziu… Pentru orice e prea târziu.“)

Dar Michi n-a înțeles. Era prea fericit că a trecut

furtuna. Că eram iar împreună.

Într-o zi m-am pomenit cu şoferul lui Sandu. Îmi aducea o scrisoare.

— E bolnav? am întrebat îngrijorată, şi am rupt plicul cu nerăbdare.

— Nu, doamna e bolnavă. Domnişorul a plecat cu doamna. Au plecat la Viena.

Sandu îmi scria că pleacă la Viena, s-o însoțească pe mama lui, care trebuia să se opereze. „N-am avut timp să-mi iau rămas bun, Diana, dar vreau să ştii că te iubesc. Dar tu ce sentimente ai pentru mine? Vreau să fiu sigur că nu-ți sunt indiferent. Te rog, telegrafiază-mi. Sunt aici, lângă mama, care trebuie să fie operată, amărât din cauza ei şi disperat din cauza ta. Linişteşte-mă cu un cuvânt. Nu mai am răbdare. Telegrafiază-mi!“

Reciteam scrisoarea lui Sandu şi auzeam ca în vis cuvintele verişoarei mele, Mia: „Dacă s-ar îndrăgosti Sandu de tine... Ce lovitură! Sonde de petrol la Ploieşti, automobil“...

În clipa aceea poştaşul se înapoia, spunând că are pentru mine o scrisoare. Era de la Michi. M-am uitat lung la plic, apoi, fără grabă, fără vlagă, l-am desfăcut.

„Dianet, iubita mea, sunt fericit! Am căpătat postul de care îți vorbeam, la Ministerul Sănătății. E foarte modest, dar poate vom putea s-o scoatem la capăt. Tu ai să te mulțumeşti cu puțin? Eu cred că da, şi, apoi, sper să mai găsesc nişte ore de chimie şi matematici la un liceu. Directorul liceului comercial e prieten cu tata. Fără să mai punem la socoteală că tu ai să-ți iei într-o zi licența şi ai să fii un mare avocat. Mai greu o să fie cu părinții mei. Şi mai ales cu mama. O să fie foarte greu. Dar să ştii că atitudinea lor, oricare ar fi, nu va schimba nimic. Aici îmi dau demisia numaidecât. Nu mai pot să stau departe de tine, şi nici nu mai vreau! Te sărut... te sărut!“

M-am sprijinit de fereastră şi am privit prin geamurile cârpite ale geamlâcului. Fulgi mari, albi cădeau leneşi în albastrul întunecat al serii. Dar nu-i vedeam decât în

apropierea pământului, casa fiind scundă, turtită, cu o treaptă îngropată în pământ. Din casa noastră nu se vedea niciun petic de cer, dar simțeam că voi scăpa de ea curând şi că, oricum va fi în altă parte, va fi mai bine. De aici trebuia să scap, să scap…

Am luat lampa – agățată, în cui, de rama uşii, între cele două odăi, ca să dea lumină în amândouă – şi am pus-o pe masă. Apoi am luat hârtie, cerneală şi toc şi i-am scris lui Michi o scrisoare lungă. Lui Sandu nu i-am răspuns. Îmi dădeam seama că e dintre acei feciori de bani gata care cred că li se cuvine orice, care schimbă nevestele cum schimbă automobilele, ca să aibă mereu ultimul tip… Pentru Sandu eram un capriciu, jucăria pe care o dorea… şi pe care ştia că nu poate s-o aibă altfel decât cu pecetea ofițerului de stare civilă. Michi avea pentru mine un sentiment adânc, încercat.

Dar eu? La asta n-am ştiut să răspund. Sau, mai bine zis, am dat deoparte, instinctiv, răspunsul, ca pe o muscă supărătoare.

Simțeam că familia Ioanescu se opune, îndârjit, la căsătoria noastră. Dar despre asta, atât Michi, cât şi eu evitam să vorbim. Totuşi, într-o zi mi-a mărturisit că în urma unei discuții, văzând că nu-i poate îndupleca pe ai săi, le-a spus că se va însura fără consimțământul lor, că-i în stare şi fără ajutorul lor să-şi întrețină nevasta. Şi şi-a aşezat lucrurile în geamantan. Dar când să iasă pe uşă, pe mama lui au podidit-o lacrimile, el s-a înapoiat şi, din cauza tensiunii în care trăia de zile şi nopți, a plâns ca un copil în brațele ei! „O iubeşti chiar atât de mult?“ l-a întrebat maică-sa. „Foarte mult, mamă“… „Atunci, vino cu ea duminică, s-o cunoaştem şi noi.“

Eram atât de emoționată înaintea acelei duminici, că în ultimul moment n-am mai vrut să mă duc. Mă zvârcolisem o noapte întreagă, fără să închid ochii, copleşită de tot felul de întrebări care îmi strângeau capul ca într-un cerc de fier. Dar Michi ar fi fost atât de nenorocit, şi bieții mei

părinți atât de dezamăgiți dacă nu m-aş fi dus, că am pornit de acasă alături de Michi, strângându-mi pumnii şi dinții, cum aveam obiceiul când trebuia să-mi adun toate forțele şi să păşesc înainte.

Mama şi tata au rămas la uşa bucătăriei, cu lacrimi în ochi. Ce drag mi-a fost tata în clipa aceea şi ce mult aş fi vrut să-l sărut. Dar nu țineam minte să-l fi sărutat vreodată. M-am întors şi am sărutat-o pe mama pe obraji, luând-o cu brațele de gât şi privindu-l în ochi, peste umărul ei, pe tata. Țigara lipită în colțul gurii îi tremura.

De lângă simigeria lui Papa-Iani, Michi a luat un taxi. Mă ținea de mână tot timpul. Eu nu scoteam niciun cuvânt.

Îmi aminteam că odată, aveam cinci ani, mă rătăcisem la Mamaia în gară. Cineva striga: „S-a rătăcit o fetiță, o fetița şi-a pierdut mama!"…

Şi am urcat treptele casei acoperite cu iederă, pe strada General Berthelot, oprindu-mă, după fiecare treaptă, să respir şi să întârzii clipa când aveam să dau ochii cu familia lui Michi. Îmi tremurau picioarele, ca pe vremea când traversam Piața Ovidiu, spre şcoala de lângă geamie, în prima zi de şcoală.

O jupâneasă, cu şorțul alb plisat şi cu un fel de scufie scrobită pe cap, gătită ca în anume filme şi piese de teatru, a venit să-mi ajute să scot şoşonii. Mă aşteptam ca tatăl lui Michi să apară în uniformă, cu decorații. De aceea, când l-am văzut în civil şi cu totul altfel decât mi-l închipuisem, am rămas descumpănită. Avea în acelaşi timp o înfățişare comică şi severă. Purta capul sus şi țeapăn, de parcă gulerul tare, prea înalt, îi ridica bărbia. Ținea buzele strânse, ca Stan, din cuplul Stan şi Bran, şi conturul gurii, sub forma unei linii încrețite, părea cu atât mai mobil cu cât privirea era încremenită într-o veşnică mirare. Avea nasul acvilin şi totuşi în vânt, oprindu-se brusc pe linia care pornea oblic de la buza superioară în sus către vârf; distanța dintre nas şi gură rămânea mult prea mare. S-ar fi spus că purtase ani de zile o mustață care fusese rasă chiar în ziua aceea. Sprâncenele negre, groase, scurte şi

cocoțate pe frunte mai sus ca de obicei îi dădeau poate aerul acela de mirare. Dar acest om cu figura țeapănă, cu trăsături exagerate, ca într-o caricatură, avea vorba moale (parcă în contrast cu gulerul scrobit), cu un vag accent moldovenesc şi, fără sfială, mi-a arătat că-i plac.

— Nu-mi închipuiam să fii atât de nostimă, mi-a spus de cum m-a văzut, neaşteptat, cu o sinceritate de copil poznaş, recunoscând în felul acesta că se vorbise în casă de mine şi că avusese curiozitatea să mă cunoască.

— Ne-a vorbit de dumneata doamna Dima, a intervenit mama lui Michi, care părea că stă acolo ca să repare poznele soțului ei. (Nu ştia că Michi îmi împărtăşise dorința mamei lui de a-l însura cu Ilinca.)

Femeie înaltă, voinică, cu părul alb ca zăpada, tăiat scurt pe ceafa groasă, bărbătească, avea în privire, în vorbă şi în mers ceva foarte hotărât (tipul nevestei de ofițer, obişnuită să poruncească ordonanței). Mă privea cu ochii unui cunoscător care evaluează un obiect numai din obişnuință de amator, şi nu cu interes de cumpărător.

— Eşti prietenă cu Ilinca, nu-i aşa? (Şi, fără să aştepte răspunsul.) O fată cuminte, aşezată, cum nu mai sunt fetele azi…

— Mai sunt şi azi… (am surâs, contrazicând-o cu politețe), numai că unele sunt, cum spuneți dumneavoastră, aşezate, iar altele, mai vii, mai vioaie…

— Ba, ce să-ți spun, mie nu-mi place, a intervenit colonelul, E întunecată, de parcă i s-ar fi înecat corăbiile, şi, pe urma, eu am avut totdeauna slăbiciune pentru blonde.

— Acu e vremea ta, a replicat ironic doamna Ioanescu. (Şi, vrând să mă întepe.) Azi toate femeile sunt blonde…

— Chiar şi cele blonde (am replicat prompt, căutând iar să zâmbesc cât mai frumos), căci, orice s-ar spune, doamnă, blondele adevărate n-au dispărut.

S-a produs o tăcere care m-a speriat puțin şi care a fost întreruptă cu totul neaşteptat de hohotele de râs ale colonelului, care părea că avusese nevoie de clipa aceea

lungă pentru a înțelege.

— E deșteaptă... (S-a adresat lui Michi. Apoi mie.) Bravo, îmi placi! Auzi, chiar și cele blonde... (Râdea cu obrazul aproape serios, dar cu sprâncenele vesel cocoțate pe frunte.)

Michi a propus să trecem în salon. Acolo, o doamnă bătrână m-a măsurat cu un *face-à-main*[17] ținut ușor deasupra nasului, iar un domn gras, voinic, cu obrajii roșii, sănătoși, părul alb și mustața albă, stufoasă, s-a ridicat și a făcut un pas spre mine.

— Fratele meu, domnul deputat Ioanescu, l-a prezentat colonelul jovial.

Îi văzusem de multe ori fotografia în gazetă. Deputatul s-a uitat pe rând la Michi și la mine și a spus cu înțeles:

— Bravo, băiete! Să vii cu domnișoara la vie... O să facem un chef ca pe vremuri... când dansam, la Cercul Militar, maneaua și chiulabaua. Cunoști danțurile astea, duduiță?

— Ei, și acum ce vrei? Să-ți scoți pantofii și să joci pe vine? L-a întrebat tatăl lui Michi, căutând parcă să-l pună dinadins, față de mine, într-o lumină ridicolă.

Doamna cea bătrână, al cărei nume și grad de rudenie nu-l reținusem, mă privea neobosit cu *face-à-main-ul,* întrebându-l pe deputat dacă e gata vila.

— Gata... chiar așa, de tot, nu-i, îi lipsește veselia tineretului, și o fată blondă... (Și, către mine:) Te iau cu mine la Balcic, ce zici, duduiță?

— Ești cam primejdios, a intervenit Michi.

Am căutat, la rândul meu, să glumesc:

— Îmi place primejdia.

— Ce primejdie, duduiță, ce primejdios?! Măcar de-aș fi, măcar!

Și a râs cu atâta poftă, un râs atât de contagios, încât am râs cu toții pe rând, fără să știm bine de ce.

---

17 *Lornietă*

Până şi mama lui Michi, care părea mereu plictisită, a surâs.

Colonelul, gelos că fratele lui, atât de spiritual, ar putea să-mi capteze atenția, încerca să mă pună în gardă:

— Să ştii că-i mare crai, nu degeaba a fost răspopit...

Deputatul se scuză, supărat, copilăros:

— Nu ți-a povestit Michi? E o întâmplare hazlie... Tata, ierte-l Dumnezeu, a vrut să aibă un băiat popă şi unul ofițer. Că aşa era obiceiul. Şi m-a făcut popă pe mine, că eram cel mai mare, cu toate că mie mi se potrivea să fiu ofițer, şi, mai ales cavalerist, necum frate-meu. Ei, într-o zi, ce să vezi: slujisem la biserică şi duceam mortul la cimitir...Pe drum, întâlnesc un geambaş. Ducea un cal la târg, să-l vândă. Un cal de toată frumusețea. Mi-am pierdut capul... Am lăsat mortul, am încălecat roibul şi am făcut cu el o raită prin târg, să văd câte parale face... Asta-i tot. Tata nu mai scotea capul în târg de ruşine... Dar mie mi-a prins de minune. Am plecat la Bucureşti. Frate-meu era aici, la Şcoala militară, şi avea şi el succesele lui până am venit eu... că pe urmă... Şi până azi, tot aşa...

Jupâneasa a venit cu cafele turceşti. Am refuzat să iau, fiindcă, deşi atmosfera era mai caldă şi mai destinsă decât nădăjduisem, totuşi emoția cu care urcasem scările acelei case era cu atât mai puternică acum cu cât era mai reținută, mai mascată. Mi-era frică să nu-mi tremure mâna când voi lua ceaşca.

— De ce nu serveşti? m-a întrebat colonelul, care nu mă pierdea din ochi.

N-am apucat să dau vreo explicație, când doamna Ioanescu, făcând o mişcare greşită, a lovit tava, şi o ceaşcă de cafea s-a vărsat în întregime pe rochia mea.

Era o rochie împrumutată. Dimineața aceea a fost una din cele mai dureroase din viața mea. Înțelesesem că Michi s-a străduit mult să fiu invitată, că părinții lui aşteptau să mă vadă din curiozitate, fără niciun fel de bunăvoință. Bănuiam că nu va rămâne niciun amănunt nebăgat în seamă în ceea ce mă privea şi mi se părea că nicio rochie

nu-i destul de nimerită pentru această zi mare. Cu o emoție care îmi strângea stomacul, dar cu zâmbetul pe buze, m-am dus la câteva colege, să încerc să împrumut o rochie. Dar fiecare, înşirând fraze şi scuze, obligându-mă să ascult tot felul de istorii, mă refuza.

Am nimerit, în cele din urmă, la soția fotografului, vecina noastră. Era ultima încercare şi nu credeam deloc în izbânda ei. Dar iată că, măgulită de încrederea mea, şi, mai ales, de confidențele mele, a apelat la o nepoată a ei, vânzătoare într-o casă de mode, care, de altminteri, se îmbrăca cu mult gust. Rochia pe care mi-a adus-o era de un verde-cenuşiu de voal gros, mat, fără mâneci şi cu un bolero pe deasupra, scurt până în talie, cu mânecuțe până la cot. Brâul, lat, de catifea roz, strângând bine talia, se vedea pe jumătate din bolero. Verdele acela îmi venea nespus de bine, rochia era pe măsura mea. Uitasem aproape că nu-mi aparține, şi acum, iat-o pătată, stricată.

Dar nu trebuia să se vadă cât e de gravă întâmplarea!

— Se pare că asta înseamnă noroc, am spus, zâmbind.

— Cu siguranță, făcu unchiul lui Michi, şi dacă îmi dai voie, îți fac cadou o rochie nouă.

Colonelul părea contrariat. Doamna Ioanescu a răspuns cu un surâs subțire:

— Deputații făgăduiesc uşor…

Michi şi-a udat batista în paharul cu apă şi, cu seriozitatea pe care o punea în tot ce făcea, a încercat să-mi curețe rochia.

Doamna Ioanescu a continuat să fie depărtată, rece şi politicoasă. Mi-a promis să-mi trimită a doua zi de dimineață jupâneasa, să-mi ia rochia, s-o ducă la curățătorie. Dar, fără să mă sprijin pe fapte anume, simțeam cum căuta să mă încolțească cu întrebări, cu priviri, cu observații în aparență fără legătură cu mine, dar urmărind să mă pună în inferioritate şi „poate, cine ştie, să-i deschidă ochii lui Michi. Vorbea, bunăoară „în general“ despre „fetele de azi“, dar dădea exemple concrete despre moralitatea lor.

— Sora mea ține în gazdă o studentă. Ei bine, de câteva zile cunoaşte un tânăr, care vine s-o viziteze seara, şi stă cu el de vorbă toată noaptea, cu lumina aprinsă.

— Păi dacă ar stinge lumina, ce părere şi-ar face tânărul despre domnişoara care l-a invitat? o întrerupse colonelul…

Iar deputatul;

— O cunosc eu pe Lucica, pe ea mai mult o supără lumina aprinsă, consumul de electricitate…

Am râs cu toții, afară de colonel, care a ridicat sprâncenele, gelos de succesul fratelui sau.

— Ai spus că te numeşti Slavu? interveni doamna, care, din când în când, îşi potrivea *face-à-main*-ul pe nas şi mă cerceta cu atenție. Nu eşti rudă cumva cu Slavu, un mare proprietar de păduri?

— Dimpotrivă! am răspuns prompt şi cu o agresivitate care m-a supărat la auz. Îmi dădeam seama că însuşi cuvântul e nefericit.

— Ce înseamnă dimpotrivă? întrebă coloneleasa.

Nu ştiu de ce a urmat o tăcere stânjenită, care se prelungea şi mă izola, mă îndepărta din intimitatea pe care o crease atitudinea familiară a celor doi frați.

— „Dimpotrivă“ înseamnă tăietor de lemne…

Doamna cu lornionul de aur mă fixa cu privirea saşie. Iar eu băgăm de seamă că lângă ureche are o pată neagră, de forma unei măsline, şi asta îmi amintea, de o poveste a bunicii despre cineva din familie care, fiind însărcinată şi soțul zvârlindu-i, în glumă, o măslină, copilul se născuse cu un astfel de semn.

Aş fi vrut să fac socoteala anilor care au trecut de atunci, dar am întâlnit ochii reci ai doamnei Ioanescu.

— Chiar tăietor de lemne! Parcă ştiam…

Atunci, Michi, aruncându-mi un colac de salvare:

— Diana ar putea să spună ca Napoleon: Familia mea începe cu mine..

— Nu, n-am să spun aşa. Familia mea începe ca orice

familie de oameni de treabă. Strămoşii mei n-au venit din Fanar şi nu figurează în *Almanahul Gotha*[18]*,* dar sigur că au fost oameni cinstiţi.

— Bravo, bravo!... făcu deputatul şi numai că nu bătu din palme. Fată deşteaptă... Apoi, glumeţ, către Michi: Dacă n-o iei tu, o iau eu...

A fost o explozie de veselie. Toţi au râs. Mai ales eu, care scăpăm astfel de o prea mare tensiune nervoasă. Totul s-a întors în favoarea mea, căci bruscheţea jovială a deputatului a readus lucrurile la însuşi scopul vizitei mele în chipul cel mai firesc. Michi mi-a luat mâna. Atunci colonelul a intervenit:

— I-auzi, Michi, trebuie să te grăbeşti, s-o duci la ofiţerul stării civile.

Şi iar am râs cu toţii, afară de doamna Ioanescu, care a zâmbit cu bunăvoinţă, şi de doamna care şi-a închis *face-a-mein-ul*, vârându-l în poşetă, ca la un sfârşit de spectacol.

— La ce te gândeşti? m-a întrebat Michi în trăsura care mă ducea acasă.

Trăsura şi-a încetinit mersul în urma tramvaiului, care se oprise în staţie, în dreptul Ministerului de Domenii, Michi s-a uitat la ceasul cel mare al ministerului; şi l-a potrivit pe al lui, Am întrebat, distrată, cât e ceasul. Era opt. Cu două ore înainte, în taxiul care mă ducea la părinţii lui Michi, îmi ţineam pumnii strânşi, dinţii încleştaţi.

— La ce te gândeşti, Diana? mă întreabă Michi din nou.

— La o fetiţă de şase ani, care se întorcea acasă după prima zi de şcoală. Murea de frică să nu fie ascultată din toate cărţile cu care îşi încărcase ghiozdanul, şi chiar din partea a doua a cărţii de citire. Când colo, n-a avut loc decât sfeştania... Fetiţa se numea Diana. Tot aşa ca şi azi, mă aşteptam să întâlnesc figuri severe, măşti de groază... îmi vin atât de des în minte imagini din copilărie, încât mi

---

18 Anuar genealogic al familiilor domnitoare, editat pentru prima oară în anul 1763, la Gotha, în limbile franceză şi germană.

se pare că am mai trăit o dată, în altă viață... Uneori mă chinuie asemănarea unei clipe cu alta, pe care nu ştiu când am mai trăit-o. Dar sigur că am mai trăit-o. Şi lucrurile se întâmplă întotdeauna parcă altfel decât mă aştept.

— Mie mi se întâmplă „dimpotrivă“, exact aşa cum mi le închipui, zâmbi Michi cu afecțiune.

— Nu ştiu de ce am spus dimpotrivă. De ce am fost agresivă? Vezi, e curios. Acasă îl înfrunt pe tata. Mă înfurie tot ce spune, tot ce face. Ei bine, când nu e de față, simt nevoia să-i iau apărarea, oricât de indirect ar fi atacat.

— Tatăl tău e un om foarte simpatic.

Îmi aminteam de Puiu: „Am pentru tatăl tău o mare admirație“.

— Tatăl meu e un om foarte cinstit.

Am spus cuvintele astea cu o mândrie care l-a făcut pe Michi să mă privească atent şi, luându-mi mâna, să încerce parcă să mă mângâie.

— Diana, Diana, eşti plină de surprize!

Coteam pe Calea Moşilor, în dreptul simigeriei lui Papa-Iani; caii se speriară de tramvaiul care trecea. Îi vedeam pe cei doi frați, ca doi băieți de liceu, întrecându-se să-mi placă. În dreptul fotografului mi-am amintit de rochia împrumutată, pătată cu cafea.

— Îți pare bine, Diana, c-ai să fii nevasta mea?

VI

„Din dragoste sau din interes te-ai măritat cu Michi?“ m-a întrebat Ilinca.

Ea se întorcea de la Paris, unde urmase pianul un an, cu Cortot. Eu terminasem anul întâi de Drept.

Am rămas în fața ei zăpăcită ca de o întrebare care ți se pune la examen şi care e prea simplă față de tot ce ai pregătit, față de miile de pagini înghesuite şi încurcate în cap.

Dacă m-ar întreba azi Ilinca de ce m-am măritat cu Michi, i-aş răspunde: „Pentru toate câte am povestit până aici, şi dacă n-ai priceput, mai citeşte încă o dată!“ Fiindcă am povestit fapte din copilăria şi adolescența mea, aşa cum s-au întâmplat sau aşa cum mi le aminteam în nopțile când, neputând dormi, mă destăinuiam acestor caiete. Poate că multe din întâmplările descrise până aici par fără însemnătate, privite fiecare în parte. Dar toate la un loc o vor ajuta pe Ilinca să înțeleagă câte dezamăgiri adunasem şi cât de obosită eram în clipa când am crezut că, măritându-mă cu Michi, mă dezlipesc de acel destin cenuşiu, de viața mea de acasă, de „pânza de păianjen“.

Am povestit fapte din copilărie şi adolescență, aşa cum s-au petrecut, sau aşa cum mi le-am amintit mai pe urmă. Dar nu ştiu dacă am izbutit să arăt că am suferit din pricina lor ca o jupuită de vie. Azi ştiu că viața noastră se depăna într-un oraş ruinat de război, în care multe case semănau cu casele noastre dărăpănate şi nu numai din pricina războiului. Sărăcia cu formele ei tentaculare, disperate, îşi avea alte explicații. Dar noi în casă auzeam: „Suntem refugiați. Dacă nu ne-am fi refugiat“... Ani de zile am băut toți dintr-un singur pahar. Era de argint, primit la botezul lui Nicuşor. Mama l-a luat în grabă, când am fugit. Îmi dau seama azi că anume mâhniri sunt uşurate de înțelegerea exactă a cauzelor lor, desființate sau agravate în perspectiva timpului. Dar aceea era viața mea, drama mea şi, deşi azi, înțelegând împrejurările, judec altfel, n-o pot socoti mai puțin adevărată... Se ştie, bunăoară, că şi bogătaşii taie lemne, chiar şi monarhii... Dar tăiatul lemnelor nu e o suferință în sine (cu atât mai mult când o faci din plictiseală, curiozitate sau sport), ci suferința este să ştii că n-ai nicio perspectivă, că n-ai de ales, că nu poți ieşi la lumină, că vei tăia lemne toată viața, tu şi ai tăi...

Simţeam, de copil, şi cu atât mai aprig acum, nevoia de a avea un colţ al meu, un loc unde să mă pot izola (îmi făceam lecţiile şi îmi petreceam timpul pe garderob). Mai târziu, lipsa unei case „ca lumea“ mi se părea că mă scoate pe veci din rândul celor pe care îi socoteam egalii mei, şi-l condamnam pe tata. E adevărat că era uşuratic şi, de pildă, ca să arate proprietarului că poate să trăiască şi fără el, se muta de colo până colo, într-o epocă în care chiriile creşteau zi de zi. Tata era, pentru un cap de familie, prea boem, sau poate ca să-şi ascundă neputinţa de a face faţă greutăţilor, din orgoliu excesiv, trâmbiţa planuri de viitor, prefăcându-se a nu băga de seamă necazurile noastre. Când avea bani, cheltuia nesocotit cu masa, pentru a ne da impresia belşugului, când pentru noi esenţial era casa. Şi aşa am trăit ani de zile, cu teama şi neliniştea chinuitoare de a nu se afla cum locuim, cu cugetul îngreunat al omului cumsecade căruia i s-a întâmplat, prin cine ştie ce împrejurări, să aibă un cazier ruşinos.

Am trăit într-o agitaţie necontenită, în care şi cele mai mici neînţelegeri dintre părinţi se transmiteau celor din jur vertiginos. Poate că şi mama, măritându-se cu Cobadin, ar fi putut să urce o treaptă socială, şi dacă renunţase pentru sine la acest „ideal“, îl dorea cu atât mai mult pentru noi. Pe când tata, dispreţuind burghezia, se zbătea totuşi (de dragul nostru) să se menţină măcar la periferiile ei.

Abia azi îmi dau seama cât se zbuciuma tata, cât alerga şi cu câtă delicateţe ascundea, sub aparenţa unui om care se ceartă şi înjură, truda lui, neliniştea nopţilor, când scormonea cu mintea mijlocul de a-şi câştiga pâinea cinstit.

— Am găsit pe cineva care are o instalaţie de prelucrat lâna. Până acum a dat numai pagubă. M-am interesat la ţărani cu cât pot cumpăra lâna de oi, cum s-o spăl mai bine decât „specialistul“ lui, care habar n-are şi fură de stinge; cum s-o desfac în fire de mai multe feluri. I-am arătat cu creionul pe hârtie că, în loc de pagubă, poate să aibă beneficiu dacă, pe lângă salariu, îmi dă şi mie un

procent din câştig. Dacă îmi lasă mie toată bătaia de cap, garantez eu! Răspund eu!

— Şi tu ce pui? a întrebat mama sfioasă.

— Munca! a răspuns tata, cu vădită mândrie.

Asta punea tata întotdeauna în „treburile“ lui: munca... Şi fiindcă nu avea alt capital, şi fiindcă ştia că, orice ar face, munca lui sfântă, truda lui cinstită va fi strivită de ticăloşi, avea din zi în zi mai mult păr alb, era din zi în zi mai adus din spate, mai violent, mai revoltat, mai mândru... Din şoaptele acoperite de greutatea întunericului, întretăiate de respirația agitată a părinților mei, am învățat o mulțime de amănunte despre fabricarea lânii. Mama întreba, ca un copil:

— Ce-i aia cardă?

— Maşina care transformă lâna în tort...

— Dar sefactorul?

Vedeam, în imaginație, lâna întinsă pe rogojini, la soare, dată prin darac, ieşind în valuri spumoase din maşina de pieptănat. Dar în ziua în care m-am dus acolo, totul mi-a apărut altfel... L-am găsit pe tata într-un nour de praf, care m-a înecat şi m-a orbit.

— Ce-i asta? am întrebat, speriată.

Mi-a răspuns sufocându-se, dar cât se poate de simplu:

— Iese praful, ciulina din lână... Parcă mergi la şcoală... nici atâta n-ai învățat?!

Praful şi scamele din aer mă înecau. Roțile de transmisiune, legate de un drug de fier în tavan, şi curelele lor late, mulțimea de roți dințate ale maşinilor, sulurile mari şi mici, totul se învârtea, dar parcă fiecare în parte, cu alt ritm, cu alt sâsâit, cu altă şuierătură, cu alt sens, cu alt rost... Văzul şi auzul mi s-au zăpăcit. Nu puteam să respir. Aş fi vrut să fug, dar şi să rămân, să văd ce se întâmplă. Oamenii se înțelegeau mai mult prin semne. Când unul răsucea pumnul, altul aducea cât ai clipi o şurubelniță; când cineva a întins două degete, vrând parcă să taie scamele din aer, o femeie a sărit numaidecât cu o foarfecă. Avea pântecul umflat, ca al mamei în ziua când a născut-o

pe Maricica…

— Nu pot să văd femei gata să nască în fabrică, spunea tata, vorbindu-i mamei pe întuneric. Lisaveta e în luna a opta. Dar câinele (cel care pusese banii) nu vrea să ştie… O să-l dau dracului cu fabrică cu tot!

Indignarea îl gâtuia mai mult decât praful. Dar despre praf şi zgomot nu vorbea niciodată.

Când m-a văzut la fabrică, a strigat furios:

— Ce cauţi aici? Nu ştiţi că nu-mi place să vă amestecaţi în treburile mele?

Demascasem taina vieţii lui, aceea de care avea pudoarea să nu vorbească – munca lui…

Într-o noapte l-am auzit şoptindu-i mamei:

— Nu pot lua un ban. Nu s-a câştigat nimic… Am luptat cât am putut ca să-şi scoată banii lui. (Şi simţind că mama nu pricepe.) E lângă Braşov, la Cisnădie, o industrie casnică de lână. Acolo fiecare gospodar are o maşină în casă. Nu-i costă forţa motrice, n-au cheltuieli de regie… dar, mai ales, sunt fabricile cu maşini şi capital, şi lucrători aproape neplătiţi… care fac concurenţă.

Uneori, când îmi făceam lecţiile noaptea târziu, îi urmăream resfirarea degetelor, cu care parcă făcea socoteli, în timp ce un muc de ţigară, galben, atârna lipit de colţul gurii. Din când în când punea un lemn în sobă şi, de la ţigara isprăvită, aprindea alta. Când şi le răsucea singur cu tutun şi foiţă, înţelegeam că treburile merg foarte prost.

Dar nu trecea mult şi, în liniştea nopţii, îl auzeam iar optimist:

— Am o idee… O fabrică de scrobeală în stil mic… Trebuie să găsesc pe cineva să pună ceva bani în afacerea asta. Dacă o să meargă, o s-o mărească. La început o să-mi dea un salariu modest, pe urmă un procent.

— Pe urmă o să-i dea un picior undeva… mi-a şoptit Maricica.

Nici ea nu dormea.

Trebuia să scap de agitaţia asta obositoare, de nervozitatea, neliniştea care-mi aminteau de ajunul

războiului, de anii refugiului şi care continuau ca un blestem. Voiam să fug cu orice preţ de acel destin de nomad care l-a urmărit pe tata şi de care începeam să cred că nu voi scăpa nici eu. Mă întrebam de ce s-a sinucis verişoara mea Elisa, de ce fiica cealaltă a mătuşii Sofia şi-a luat la cincisprezece ani lumea în cap. De ce a fugit de acasă?

Căsătoria mea cu Michi mi se părea că m-ar feri de acest destin, că m-ar abate din calea unor primejdii, că m-ar împiedica să cad într-o prăpastie.

E drept că din când în când mă chinuiau îndoielile. Conştiinţa mă întreba dacă îl iubesc pe Michi. Şi atunci răspundeam ocolind adevărul: ţin la el, mi-e drag, simt că mă voi lega din ce în ce mai mult de el, aşa de mult, încât voi uita că iubirea înseamnă totuşi altceva, că ea nu poate exista fără emoţii, fără o atracţie puternică, fără înfiorarea pe care mi-o dădea, altădată, numai gândul că un punct negru pe care îl zăream departe pe mare ar putea fi Petre Barbu, şi poate fără dorinţa de a avea copii. Michi nu-şi dorea copii, n-avea pasiuni, aspiraţii, nostalgii.

Trăisem cu năzuinţe, cu nelinişti, cu ochii mari deschişi, într-o sforţare asemenea aceleia pe care o face orbul să vadă. Adulmecam în adierea fiecărui anotimp, a fiecărei clipe, rostul vieţii mele, împlinirea mea adevărată, simplă, bună, fără s-o găsesc. Dădeam proporţii nemăsurate dezamăgirilor poate fireşti la vârsta când şi iluziile sunt prea mari, când ţi se pare că fericirea întreagă ţi se cuvine, când n-ai nici îngăduinţă, nici înţelepciune.

Când l-am văzut într-o noapte pe Bob, care, cu o seară înainte, mă învăţase cum să recunosc stelele după sclipirea lor, lăsându-mă să cred că ar fi în stare să rupă una de pe cer şi să mi-o dea, când l-am văzut pe Bob strângând în braţe, în seara următoare, o fată, mi s-a părut că nu mai am ce aştepta de la viaţă.

Experienţa mea ca secretară de avocat nu lăsase nici ea loc unor iluzii. Greutăţile pe care le întâmpinam ca să-mi câstig existenţa şi să-mi păstrez demnitatea depăşeau

parcă toate forțele cu care pornisem la drum.

Eram o povară pentru cei de acasă. Soră-mea crescuse şi ea. Trebuia să-şi termine şcoala, să se mărite şi ea fără zestre... Căsătorindu-mă cu Michi, mi se părea că o voi putea ocroti şi voi lua o povară de pe umerii mamei. Michi însemna adăpostul, liniştea, o prietenie caldă; şi, pentru ai mei, o mare uşurare. Şi apoi, mă obişnuisem cu dragostea şi admirația lui de fiecare clipă şi credeam, la nouăsprezece ani, că atât îmi va ajunge, că iubirea se întâlneşte numai o dată în viață, că pentru mine ea s-a numit Petre Barbu şi s-a pierdut undeva pe coasta stâncoasă a Mangaliei, în nisipul fierbinte, în valurile albastre, spumoase...

Îmi doream o casă luminoasă şi înțelegerea cu Michi. Nu am avut niciuna, nici alta. Negăsind post de inginer chimist, Michi a acceptat să intre, provizoriu, pe un post de inginer constructor, un fel de administrator al caselor unei mari societăți de asigurare. Directorul societății era unchiul lui Puiu Daniel, şi, din capul locului, mi se părea o impietate ca viața noastră să atârne de omul care poate a contribuit la gestul lui digerat.

— Altceva n-am găsit... se scuza Michi. Salariul e prost, dar va fi compensat de o locuință bună, unde nu vom plăti chiria, lumina, căldura.

Dar casa cea bună s-a dovedit a fi locuința administratorului, o odaie într-un mezanin, pe aceeaşi sală cu un atelier de pălării, cu ferestrele dând într-o curte interioară, unde se deschideau ferestrele bucătăriilor şi ale odăilor de serviciu şi balcoanele, unde se scuturau covoarele. Nu puteam ține geamurile deschise fără să intre în casă tot praful, tot mirosul, tot fumul. Zidurile din fața noastră erau negre şi cădeau parcă peste noi. Trebuia să stăm ziua cu lumina aprinsă, cu storurile trase. Şi iar mă simțeam prinsă în pânza de păianjen... Doar pe fereastra îngustă, a chicinetei pe jumătate acoperită de hainele înghesuite pe un cuier, se putea vedea un petic de cer şi un colț dintr-o curte: un copac bătrân, un coteț de păsări, cuiburi de porumbei şi, uneori, un câine-lup. Casa nu se

zărea, dar mi-o închipuiam luminoasă, cu ferestrele largi deschise spre cer, cu mobile grele, care îmbătrâneau tihnite acolo unde au fost aşezate din cine ştie ce început. Pentru unii viața era aşezată, tihnită, pentru alții – cenuşie, ca un blestem.

Ştiusem, înainte de a mă mărita, din tot felul de zvonuri, că părinții lui Michi au scăpătat, că tatăl lui încerca tot felul de speculați; la bursă. De ce se văitau de sărăcie oameni care locuiau totuşi într-o casă cu cinci odăi mari, aveau bucătăreasă şi fată în casă, îmi era greu să înțeleg.

— Casa e ipotecată, îmi explica Michi. Dar mama s-a născut acolo... A mai avut una, pe care a vândut-o. Dacă ar trebui să se mute, s-ar sinucide. Slugile nu pleacă, fiindcă li se datorează o mulțime de bani. De altminteri, bucătăreasa e fosta mea dădacă, şi de mult nu mai primeşte leafă. În schimb, face atâtea servicii pentru o cameră şi o masă...

Într-o seară când m-am dus acolo, i-am găsit în întuneric. Nu plătiseră lumina la timp. Ardeau doar, într-un colț al holului, cele două lumânări ale pianului, iar în celălalt, țigara din care trăgea puternic în piept colonelul. N-am ştiut ce trebuie să fac, ce să spun, cum să mă mişc...

A doua zi s-a dus Michi şi a plătit pentru ei. Aveau în casă tablouri de Grigorescu, un candelabru de cristal, cumpărat la o licitație renumită în Italia, şi o colecție de vase de ceramică... Dar când suna cineva, se schimbau la față, şi fata din casă era învățată să răspundă că „boierii sunt plecați“... fiindcă aveau datorii la zarzavagiu, croitoreasă, băcănie... Plecam de acolo, de fiecare dată, cu inima strânsă, uluită de această stranie înfățişare a sărăciei.

Tatăl meu alerga iar din zori până în noapte, fără să găsească ceva de lucru. Nicu, nefiind în stare să se întrețină, se activase în armată. Maricica a fost nevoită să intre la liceul comercial, ca să poată găsi apoi mai uşor o slujbă. Îmi dorisem o viață nouă, cumpătată, tihnită, şi m-am pomenit cu griji mai mari ca înainte. Singurul fel în

care îi puteam ajuta pe ai mei era să luăm masa cu ei, şi dându-i mamei bani pentru noi doi să gătească pentru toți. Pe tata, ca să nu se simtă umilit, trebuia să-l conving că nu mă pricep în ale bucătăriei... Pe Michi, că n-am timp să mă ocup de gospodărie.

Pentru mine, drumurile pe care le făceam zilnic, până pe strada Vaselor, la Obor, unde locuia familia mea, erau foarte obositoare. Michi bombănea că trebuie să ia până acolo două tramvaie când iese de la slujbă. Dar greul îl ducea mama, ca să nu se bage de seamă că din două porții de mâncare scoate cinci...

Am încercat de multe ori să lămuresc cauza neînțelegerilor dintre mine şi Michi. Azi mi se pare că trebuie să fi fost un punct de plecare greşit, aşa cum se întâmplă când sări un ochi la împletiturile cu andrele, după care totul iese rău. Uneori când îți dai seama numaidecât de punctul greşit şi ai curajul să desfaci până acolo, totul se mai poate îndrepta. Alteori îți dai seama târziu, când lucrul este prea avansat, şi, neavând curajul să desfaci, îți spui: „Lasă, voi căuta să dreg pe cât se poate, nu se va băga de seamă. Ce Dumnezeu, nu e decât un singur punct greşit!“... Dar atunci te poticneşti la fiecare rând, şi ochiurile greşite se-nmulțesc, şi nu mai ştii cum să repari greşeala dintâi.

La Timiş, unde plecasem pentru câteva zile în călătorie de nuntă, Michi s-a dovedit pripit, stângaci, aşa cum era, de altminteri, în toate împrejurările, iar eu, lipsită de îngăduință, zburlită ca un arici în apărare. Nu ştiu cum îmi închipuisem aceste nopți. Poate că am să-mi pierd capul. Poate se va întâmpla un miracol, o stare de vrajă. Poate că am să fiu tot aşa de amețită ca atunci când Petre Barbu îmi lua mâna să-mi ghicească în palmă, sau când Bob, stând lângă mine pe banca din curte îmi arăta stelele şi îmi atingea brațul. Nădăjduiam poate acea euforie care după un pahar de vin mai mult îți turbură limpezimea judecății, o încețoşează. Şi iată-mă, dimpotrivă, lucidă, cu ghearele scoase din teacă, rea ca o pisică la pândă, iar Michi,

intimidat şi cu atât mai neabil. Nu-mi închipuisem că va fi şi el intimidat sau din lipsă de experienţă se va purta brutal, sau prea stângaci.

Ce mult vorbeam la şcoală, în recreaţie, şi chiar în bancă, în şoaptă, despre dragoste. Cu câtă înfrigurare imaginam nopţile de miere ale colegelor din clasele mai mari, care, terminând şcoala, se măritau. Ce sigure eram că ştim totul despre cele dintâi îmbrăţişări. Şi iată-mă în faţa lui Michi, căutând să înţeleg, rece, gesturi absurde, groteşti, încercări neizbutite. Au fost nopţi chinuitoare, din care amândoi ieşeam obosiţi, umiliţi, dezamăgiţi.

Am devenit la Bucureşti, după multe alte nopţi, femeia lui Michi, dar fără să ajung la bucuria spre care tindeam, la deplinătatea spre care aspiram. Michi părea fericit. Adormea. Eu aşteptam, neîmpăcată, cu ochii deschişi, să se risipească întunericul, să înceapă altă zi. Dar în fiecare zi vedeam cum se ridică în jurul meu ziduri înalte şi reci. Mă simţeam ca un condamnat care încearcă stupid să rupă gratiile ferestrelor. Şi, totuşi, judecându-mă aspru, încercam să mă apropii de Michi, să-i vorbesc îndelung despre toate prin câte am trecut, să plâng în braţele lui, fără să-i spun de ce, fiindcă nici eu nu ştiam prea bine de ce, să devenim prieteni. Dar Michi nu înţelegea că poţi fi amărât când nu te doare ceva care să aibă un nume şi pentru care să existe, la farmacie, un leac. Nu-i puteam face nicio imputare serioasă, dar aproape fiecare manifestare a lui mă surprindea neplăcut. Scotocea prin sertarele mele, îmi răsfoia caietele, hârtiile (nu fiindcă era gelos, ci doar curios, ca un copil care strică o jucărie ca să-i cerceteze mecanismul).

Într-o zi, o prietenă a mamei, funcţionară, văduvă, ne arăta, încântată, că a luat bilete la un concert cu Milstein.

— Cât ai plătit? a întrebat-o Michi, cu o ciudată familiaritate.

Şi când i s-a răspuns, a fost mirat:

— Ţi-a dat mâna să dai atâţia bani?

— Probabil!

În asemenea împrejurări Michi nu ştia niciodată să atenueze o bruscheţe printr-o glumă.

Michi nu ştia să glumească. Glumele lui seci, de aşa-zis umor englezesc, nu le înţelegea nimeni. De cele mai multe ori credea că-i spiritual să facă „pe prostul".

La masă îşi păta regulat hainele şi îşi muşca, din greşeală, limba. Când venea acasă, îşi punea iod pe limbă şi talc pe petele de pe cravată. Aveam totuşi pentru el un fel de îngăduinţă maternă, dar Michi era ca acei copii îndărătnici care niciodată nu sunt mai răi şi nu-şi dau mai mult în petec ca în zilele când vin musafiri. Mai era şi de o exagerată lăcomie. Într-o zi, când învăţam cu o colegă pentru examen, a venit acasă, a deschis uşa dulapului şi a întrebat, alarmat:

— Unde e banana?

— Am mâncat-o, am răspuns îngheţată.

— Păi, ţie nu-ţi plac bananele…

— Ce are a face?…

— Are a face… a stăruit Michi. În orice caz, n-are sens să mănânci un lucru care mie îmi place dacă ţie tot nu-ţi place.

Eram îngrozitor de stingherită. Bineînţeles că i-aş fi lămurit, după plecarea colegei mele, că i-o oferisem ei, fiindcă n-avusesem nimic altceva, dar Michi nu înţelegea să lăsăm pentru mai târziu o explicaţie, fiind extrem de curios să ştie, să afle, iar prezenţa unui străin nu-l stânjenea de fel.

Altădată, faţă de aceeaşi prietenă a mea, deschizând dulapul, a constatat că lipseşte o bucăţică de brânză. Nu voiam cu niciun preţ să se creadă că Michi e zgârcit. Şi nici nu era. Dar, copilăros, pesemne că se gândise pe stradă cu plăcere că, venind acasă, va mânca bucăţica aceea de brânză şi, dezamăgit că n-a găsit-o, nu s-a sfiit s-o spună. Atât. Erau, desigur, întâmplări mărunte cele care mă supărau, dar ele se înmulţeau, se aglomerau, măreau impresia de sufocare a odăiţei fără aer în care trăiam.

Într-o seară ascultam plăci de patefon, trântiţi de-a latul

divanului, noi doi, aceeaşi colegă şi Maricica. În fotoliu, pe taburet, alți doi prieteni. Şi nu ştiu cum s-a tolănit Michi din ce în ce mai comod, s-a lățit din ce în ce mai mult, că, în cele din urmă, a dat-o jos pe Maricica. Toată lumea a râs, cu atât mai mult cu cât nepăsarea lui şi proasta lui creştere erau de pomină. Mă întrebam de multe ori, observând cum cere o cutie de chibrituri la debit, fără nicio formulă de politețe, fără să mulțumească sau să se scuze când, din greşeală, lovea pe cineva, la ce au folosit educația lui îngrijită, guvernanta, profesorii...

Când picau din întâmplare la noi câțiva prieteni şi pregăteam sendviciuri cu ceea ce se găsea în casă, Michi apuca să mănânce repede, înaintea celorlalți, aşa încât uneori nu ajungea nici măcar câte unul de fiecare. Dacă îi făceam imputări, îmi răspundea: „Mi-a fost foame“. Răspunsuri de soiul ăsta mă înfuriau în aşa fel, încât uitam că Michi nu s-a îndurat să-şi cumpere o pereche de pantofi de care avea nevoie pentru ca să am eu o pălărie nouă... Şi azi nu înțeleg cum puteam suferi atât de mult pentru tot felul de nimicuri. Desigur că explicația adevărată era nemărturisită, zăvorâtă în straturile mai adânci ale conştiinței. Acolo unde se ascundea marea dezamăgire a nopților de la Timiş şi a celor care au urmat. Despre fericire nici vorbă nu putea fi. Se luptau în mine revolta, resemnarea, cu un fel de curiozitate, cu nevoia de a înțelege rostul acestor nopți, pe care Michi le aştepta cu o stranie nerăbdare, de care eu fugeam. Sensibilitatea mea era veşnic vie, exagerată, exacerbată.

Şi, totuşi, afecțiunea mea pentru Michi creştea.

Îmi petreceam acum zilele rumegând cursuri de drept, cu picioarele atârnate peste brațul fotoliului. Dar deseori, în paginile pe care le răsfoiam fără să înțeleg despre ce e vorba, îl vedeam pe Petre Barbu, digul Mangaliei şi marea, şi mă gândeam cum ar fi fost viața mea dacă paşii mei ar fi mers alături de ai lui. Cum ar fi fost nopțile noastre?

— Ia spune, la ce te gândeşti? Dacă nu înveți ca lumea, hai la cinema! Se supăra Michi.

— La mustața profesorului nostru de economie politică.

— Eşti neserioasă. Hai să vedem un film.

— Sunt obosită şi mai am de învățat.

Michi căuta să-mi explice că dacă aş învăța n-aş sta cu ochii pe tavan şi n-aş râde pentru fleacuri.

— Dar n-am râs, Michi…

— Ba da, ai zâmbit. Poți să-mi spui de ce ai zâmbit?

— Fiindcă citeam despre plusvalută şi mă gândeam ce ar spune profesorul dacă i-aş răspunde în limbajul tatii: „Plus- valuta e hoția pe care o fac puşlamalele care au capital, pe pielea omului cinstit, care nu are decât două mâini"… Şi, mai ales, dacă ar urma tot felul de exemple pe care le dădea tata. Asezonate cu cele mai variate înjurături, pe care le ştiu tot de la tata. Dar eu am să răspund cum scrie aici în carte, pentru că vreau să-mi iau licența şi să ajung un mare avocat… Themis…

Ca în toți anii, am muncit cu pumnii strânşi, cu o voință de fier. Cine n-a tremurat pentru fiecare caiet, pentru fiecare carte, pentru fiecare taxă de şcoală, cine n-a cunoscut această cursă peste obstacole care e, pentru foarte mulți, învățătura, nu ştie ce înseamnă voință, dorința de a străluci la examen. Şi Michi era dintre cei ce nu ştiu.

VII

Am plecat în vacanță cu aceeaşi anxietate fără nume şi aceleaşi tulburătoare nădejdi ca pe vremea când aveam şaisprezece ani şi tata ne trimitea la Mangalia. Deşi de data aceasta călătoream spre Balcic, şi acest nume avea pentru

mine ceva din farmecul cuvintelor pe care, în copilărie, le repetam fără a le înțelege sensul şi, poate, pe cel al asemănării cu Balbec, despre care vorbeşte Proust, totuşi, în închipuire, se iveau mereu digul Mangaliei şi Petre Barbu, în toate imaginile pe care Ie păstram secrete-n sufletul meu. Abia când m-am pomenit între dealuri cretoase, într-o lumină orbitoare, de parcă oglinzi ascunse adunau soarele şi-l răspândeau apoi cu forțe gigantice, iar în depărtare, cu marea albastră, ca o revărsare a cerului peste o parte din uscat, abia atunci m-am trezit.

Am coborât din autobuz aiurită, lângă o cişmea de piatră, la o răscruce de drumuri, care, fără dealurile arzătoare dimprejur, ar fi fost un obişnuit orăşel dobrogean. Lângă o cişmea, o țigăncuşă, subțire ca o trestie, cu şalvarii roz-țipător şi bluza albastră ca sineala de rufe, purtând părul de abanos legat cu un turban alb de-ți lua ochii, îşi umplea gălețile cu apă. Am întrebat-o cum o cheamă, ca să mă încredințez că nu e pusă acolo pentru împodobirea peisajului şi a clipei. Mi-a răspuns cu totul firesc:

— Aişee.

— Ştii că eşti frumoasă, Aişee?...

A dat din cap.

— De unde ştii? Cine ți-a spus?

— Pictor am spus la mine...

Am simțit o strângere de inimă, o teamă şi o nădejde, şi am ridicat capul, să privesc împrejur, poate se întâmplă o minune... Doi copii cu fes, unul mic şi viu, ca o sfârlează, un pui de mongol, cu un obraz lat, tuciuriu şi cu dinți mari ca zăpada de albi, celălalt, cu trăsături subțiri, de statuetă egipteană (parcă, era frate geamăn cu Nefertiti), ne-au luat geamantanele şi ne-au condus pe o stradă prăfuită, apoi pe nişte trepte de piatră, într-o casă cu geamlâc. Cele două proprietărese, – mama şi fiica, – au venit să ne arate camera de închiriat. Un divan îngust şi altul mai lat, cu o cuvertură de pluş imitând covoarele persane, acopereau un perete; pe ceilalți atârnau fotografii de la aniversări şi nunți

şi poze cu subiecte religioase, înrămate. Privind pe fereastră, am văzut că, deşi venisem pe drum drept, ne aflam pe o muche de deal, cu o mulțime de văi, ca nişte albii de râuri secate, în vale – un pod peste o râpă, dealuri calcaroase, ferestruici strâmte de colibe, şi în depărtare, profilându-se pe albastrul de sticlă al mării – minaretul unei geamii. Michi a înțeles că nu mai vreau să plec de acolo şi a căzut la învoială. Proprietăreasa se plângea în armeneşte de datoriile la percepție şi de scumpete. Fata traducea totul în româneşte. Pe mine priveliştea de pe fereastră mă țintuise pe loc, îmi luase graiul.

Vreo două zile ne-am plimbat prin Balcic dezorientați, înmărmuriți de noutatea şi frumusețea peisajului, fără să ştim, ieşind din casă, dacă o vom lua la dreapta ori la stânga, spre mare sau spre dealuri. Singurul nostru prieten şi călăuza noastră era micul Şaban, unul din cei doi băieți cu fes care ne-au dus geamantanele când am sosit. Când îl întâlneam, pe la şase seara, strigând: „Bizili calde, calde bizili“, cu tava plină de prăjiturele, ca nişte spume albe, atârnată de gât, îi luam cu noi, fiindcă lui Michi îi plăcea să cunoască amănunte precise despre Balcic, să pună tot timpul întrebări ca un copil, să ronțăie bezele şi să primească răspunsuri exacte.

În felul acesta am aflat că mesele acoperite toate de coroana unui copac, al cărui trunchi număra poate secole, e cafeneaua lui Ismail; alta, cu cerdac, la care te urcai pe o scară dreaptă de lemn, e cafeneaua lui Mamut (în anul următor au făcut schimb de cafenele, şi pentru Ismail, care credea că lumea vine de dragul lui, a fost o dezamăgire cruntă). Restaurantele se numeau „Elita“ şi „Riviera“. Din barcă vedeam, printre grădini verzi şi dealuri cretoase, câteva vile albe (le găseam, nu ştiu de ce, misterioase), câteva corturi, de unde ajungeau, din când în când, până la noi, sunete de banjo sau de patefon. Nu îndrăzneam să spun că e frumos ca la Mangalia, dar cu atâta lumină şi linişte, cu atâta farmec fără nume nu mă mai întâlnisem. Marea era totdeauna liniştită şi albastră, ca un cer senin.

Amurgul se lăsa de pe dealurile gălbui în umbre mari, fâşiile de lumină se plimbau din loc în loc.

Abia a treia zi am descoperit plaja de la „Trei Cocoşi". Era o fâşie de nisip pe un fel da terasă de pământ, în fața unei bărci, căreia i se zicea „buvetă". Câteva mese răzlețe la umbra unui prun, a unui măr, sau printre lujerele înalte, încărcate de floarea-soarelui. Stăpânul buvetei, Apostol, prieten cu toată lumea; plaja îngrijită de el cobora pe scări de piatră până la mare. Un grup de adolescente, sportive, gălăgioase, amintind de acele *„jeunes filles en fleurs"*[19] în *Balbec-ul* lui Proust, intrau în apă şi ieşeau, se întindeau la soare pe câte un halat colorat, furau prune din pom, se repezeau să bea toate dintr-o singură sticlă de limonadă, râdeau cristalin şi se strigau pe nume: Lita, Gabi, Jeannette, Sanda.. Printre ele, un băiețandru, care crescuse parcă prea repede, un fel de atlet cu cap de copil. Am presupus că-l cheamă Alex, nume care se desprindea foarte des din veselia aceea zgomotoasă. Întinsă pe nisip, visam, într-un fel de amorțeală dulce, în care chipul lui Petre Barbu apărea capricios.

Pe unde umbla? Nu-mi imaginam un Juan-les-Pins sau Saint-Tropez cu lumina mai puternică decât aici la Balcic. Sau albastrul mai albastru (pictorii îl sorbeau ca albinele nectarul). Aş fi vrut să treacă zilele aşa, încet, una după alta, să urmăresc jocul norilor pe cer, să înot, să moțăi pe plajă, şi n-aş fi vrut cu niciun chip să fac cunoştințe noi. Mă gândeam, din când în când, cu inima strânsă, că ai mei au rămas în Bucureşti, că tata nici bani de tramvai nu are pentru alergăturile lui. O vedeam pe mama zâmbind mereu, plină de farmec, frumoasă ca o zână. Grijile alunecau pe obrazul ei alb, curat, fără să lase urme. Doar mâinile erau asprite, roşite de leşie... Doar ele vorbeau despre anii grei de război şi sărăcie.

— Du-te, Diana, mă îndemnase. Eşti palidă. Soarele o

---

19 Adolescente în floare.

să-ți facă bine. Eu ştiu că nu poți să trăieşti fără mare. Te cunosc.

— Dar tu poți?

— Eu pot.

Şi zâmbetul ei resemnat spunea: „Eu pot orice“, şi se subînțelegea „pentru copiii mei“. Nu ştiu de ce am întrebat-o:

— Câți ani ai?

— Patruzeci, a răspuns cuminte ca un copil.

— Nu i-ai împlinit.

— Lasă că-i împlinesc, n-avea grijă…

Stăteam acum întinsă la soare şi refăceam în minte fiecare din clipele dinaintea despărțirii, şi apoi atâtea alte clipe din trecut. O vedeam în vagonul de vite, în care ne-am refugiat, acoperindu-ne ca o cloşcă, încercând să ne ferească de frig şi de bombe, cu aceleaşi gesturi, cu aceleaşi brațe, cu acelaşi şal vişiniu, Mi-era inima strânsă; plecând, o lăsam fără acei câțiva bani de masă din care mâncăm şi noi şi ei.

— Lasă, n-avea tu grija asta, căuta să mă liniştească. Du-te şi stai la soare… Pe Maricica o ia Nicuşor la Constanța, aşa că sunt mulțumită.

Mama nu spunea vorbe mari, altminteri ar fi spus: „sunt fericită“… Fericită să ne ştie pe toți la mare, marea unde şi ea s-a născut, a copilărit, a dansat la primul bal, a avut emoții, a iubit şi a avut copii… Marea, fără de care nu putea respira, o respira acum prin plămânii noştri, briza ei sărată o simțea prin porii noştri, soarele o încălzea prin noi.

La toate astea mă gândeam, şi cred că ochii mi-erau umezi, când m-am pomenit cu Michi venind să mă prezinte unei doamne.

Doamna Vasilescu vorbea mult, încântată că l-a întâlnit pe Michi după atâția ani, mirându-se că a crescut atât. De repede, ba că s-a şi însurat.

— De dumneata mi-a vorbit Martin.

Mi se adresa familiar, fără să-mi spună cine e Martin.

Apoi, lui Michi, ca şi când n-aş fi fost de faţă:

— Credeam că Martin exagerează. Dar e aşa cum mi-a descris-o… *Elle est charmante, elle a un sourire*[20]… Bravo, Michi, ai gust. Te felicit!

Avea între patruzeci şi cincizeci de ani, era înaltă, voinică, roşcovană, frumoasă… cum ştiu să rămână până la urmă femeile cochete. Părea, din câte spunea, îndrăgostită de Balcic, de vânătoare, de câinii ei şi de Martin.

Michi s-a dus să joace bridge cu soţii Vasilescu, iar eu mi-am luat boneta de baie şi am intrat în apă. Aproape de mal juca polo grupul gălăgios de fete, care semănau parcă toate cu Michette (ea rămăsese pentru mine tipul adolescentei în vacanţă la mare) şi-mi reaminteau de Mangalia.

Mă gândeam, pe când înaintam în apă, că eu n-am fost niciodată o adolescentă, pentru care nu există în lume altceva decât plăcerea de a se scălda în mare, de a se căţăra în copaci, de a prinde mingea, şi a cărei frumuseţe, concretă, sănătoasă, simplă, să fie această nepăsare faţă de tot ce depăşeşte o ambiţie sportivă şi am hotărât să fiu de aici înainte ca toate aceste fete care joacă polo, sau ca acel tânăr care mi-a răspuns odată, când i-am arătat un copac ruginiu, din care frunzele se desprindeau sub mângâierea ultimelor raze de toamnă: „Nu-mi place fiindcă nu-i verde. Un copac trebuie să fie verde!“ Am abia douăzeci de ani, m-am gândit, poate nu e prea târziu să iau o hotărâre pentru viaţa care vine. Dar când să intru să înot, mi-am dat seama că port la mână ceasul; cureluşa, desfăcută, abia se mai ţinea; o clipă de neatenţie, şi aş fi rămas fără el. Mi-am amintit că, luându-mi rămas bun de la mama. Am hotărât să vând ceasul, ca s-o ajut. Pornisem spre un ceasornicar cunoscut, dar pe drum m-am răzgândit. Era ceasul pe care mi-l dăruise Michi pe când eram încă în liceu. Primul lui

20 *E încântătoare, are un surâs…* (fr.).

dar. Să mă despart de ceas?… Dar mama şi-ar fi vândut pentru mine, fără să şovăie, şi dinții, şi părul, ca Fantine pentru Cosette… Totuşi, nu l-am vândut. Şi acum era să-îl pierd…

— Alex, Alex!.. Strigau fetele, şi se zbenguiau, şi se stropeau aruncând mingea. Hai, Alex, unde te uiți?

M-am înapoiat, să-mi las ceasul în sacul cu lucrurile mele. Mi-am şters o lacrimă, care-mi aluneca pe obraz, şi am şovăit dacă să mai intru în mare.

A doua zi apa era rece, dar, fără să mă mai gândesc la nimic, am început să înot şi să gust plăcerea de a-mi propti obrazul pe oglinda ei. Cam după o sută de metri, am auzit un zgomot ciudat. Era cineva care venea de departe înot, bătea apa vânjos din glezne şi înainta atât de repede, de parcă se temea să nu fie prins din urmă. Apa, liniştită altminteri, lăsa în urma lui spume. Inima a început să-mi bată la fel ca altădată, când pentru prima oară l-am văzut pe Petre Barbu înotând crawl. Pe vremea aceea, ne uitam cu toții mirați la acest stil ciudat. Aşteptam, ca şi atunci, încordată să prind clipa în care omul va scoate capul din apă. Sigur că acum multă lume înota crawl, şi, totuşi, absurd, nădăjduiam…

— Sărut mâinile, doamnă, mi-a spus, liniştit şi politicos, înotătorul, ca şi când m-ar fi întâlnit pe o stradă din Bucureşti.

Era faimosul Alex. Îl vedeam pentru prima dată de aproape şi eram sigură că-l mai cunoscusem cândva.

— La Timiş, a căutat să-mi amintească.

— Da, erați în costum de schi şi nu vorbeați decât de schi…

Soția lui, o femeie arătoasă, cu un cap de mexicană, era vorbăreață. El răspundea cu zgârcenie, puțin plictisit. Dar într-adevăr numai schiul îi interesa.

— Şi soția dumneavoastră? l-am întrebat, din politețe.

— E la munte. Nu-i place să se înnegrească.

N-am înțeles dacă vrea să fie ironic, răutăcios, sau dacă

motivul i se pare firesc.

Înota acum cuminte, bras, alături de mine şi, din când în când, mă privea atent, cu ochii albaştri, plini de tot seninul cerului… Poate din pricina obrazului de culoarea castanei, a genelor drepte, grele şi la fel de închise, ochii păreau atât de albaştri. „Ce gene întoarse avea Petre Barbu, şi ce nuanțe schimbătoare ciudate aveau ochii lui4", m-am gândit cu părere de rău. Când l-am întrebat dacă fac vreo greşeală (eram încredințată că înot foarte bine, dar voiam să curm tăcerea pe care gândul la Petre Barbu o prelungea), mi-a răspuns calm şi pătruns de gravitatea faptului;

— Foarte prost… Capul trebuie să-l vâri în apă până la sprâncene. Picioarele, complet întinse, până numeri trei…

O clipă l-am privit cu ciudă, dar am început să-mi corectez mişcările. Totuşi, nu era mulțumit:

— Nu, nu e bine. Trebuie să stai cu desăvârşire întinsă pe apă, câteva clipe, să faci pluta… Pe urmă, scoți capul, respiri, fără grabă, aşa… Mai rar… mult mai rar… Să avansezi cu coapsele, cu picioarele, nu cu brațele.

Când am ajuns la mal, fetele, care jucau şi acum polo, i s-au adresat lui Alex, cu vocile întretăiate de oboseală şi grabă, să nu scape mingea:

— Alex!… Hai, treci la poartă… vino aici!

— Va să zică, dumneata eşti Alex!

— Da, doamnă, eu.

I se adunaseră pe pleoape picături de apă, care se prelingeau pe genele acelea drepte, ca de sârmă. Fetelor le-a răspuns plictisit:

— Mă duc la soare, mi-e frig…

Michi, care jucase bridge la umbra unui prun, m-a întrebat împleticindu-se, îngrijorat de lipsa mea îndelungată, dar în acelaşi timp preocupat de joc:

— Nu ai fost prea departe, Dianet?

Alex dispăruse. Dar, ceva mai târziu, l-am zărit iar. Şedea pe masă la soare, cu picioarele atârnânde, străine parcă de el. Toate jucătoarele de polo erau strânse în jurul lui, zvelte

şi gălăgioase. Băiatul acela prea mare pentru vârsta lui – i se spunea Puişor – avea vocea în schimbare şi se văita.

— Doctore, nu-mi merge bine...

Alex, fără să ridice ochii din pământ, pe un ton plictisit:

— Nu mai mânca prune toată ziua şi mai ales nu le fura din pomii lui Apostol.

Doamna Vasilescu s-a apropiat de noi.

— Doctore, am auzit că ai cumpărat o vilă.

— S-a exagerat, doamnă. E o cocioabă a unor turci care s-au expatriat.

Vorbea cu o moliciune, cu o lene şi cu o voce puţin răguşită care mă enervau. Nu înţelegeam de ce se ocupă toată lumea de el, de ce se învârtesc fetele astea fermecătoare în jurul lui, de ce, totuşi, „domnia-sa“ nu pare nici încântat, nici mirat. Moţăia acolo pe masă, puţin adus de spate, braţele şi picioarele îi atârnau lungi, grele, plictisite. Genele cădeau pleoştite, şi colţul gurii era amar.

În cele două săptămâni cât am stat cu Michi la Balcic, l-am văzut foarte rar pe Alex Dobrescu. Noi mâncam la restaurant, el făcea gospodăria acasă. Prăjea guvizii pe care îi pescuia singur, îşi făcea salată de roşii, mânca mai ales fructe. După- amiezile, toate la fel, le petreceam pe terasa vilei „Dinu“. Amintirile mele despre acele zile se rezumă la un singur tablou: Michi juca bridge cu doamna Vasilescu şi soţul ei; al patrulea era mereu altcineva. Sculptorul Stolnicescu privea dintr-un şezlong, ca un îndrăgostit, Balcicul; Gabi, Lita, Jeannette, Berta, Dina, Sanda dansau între ele, sau îşi şopteau ceva la ureche, sau râdeau în hohote, fără să ştie prea bine de ce. Ea stăteam de vorbă cu doamna Dinu, o femeie voinică, simpatică, sau dansam cu fiul ei, Puişor, licean în clasa a VIII-a. Alex era aşteptat zilnic, dar nu venea niciodată.

Şi două săptămâni au trecut liniştite. Michi trebuia neapărat să se întoarcă la Bucureşti; eu mai rămâneam o săptămână la mare; mi-era groază de călduri, de asfaltul încins al Bucureştilor, de odăiţa aceea fără lumină, în care trebuia să mă întorc.

— Michi, te rog să te duci la masă la mama...
— Mi-e peste mână. E departe, şi de ce s-o deranjez...
— Fiindcă, te rog eu... Banii pe care îi dai la restaurant, sau cumpărând una şi alta de la băcănie...
N-am putut să continui, Michi clipea, fără să înţeleagă.
— N-avea grija mea, dragă, mă descurc eu, mă mai invită maică-mea, mătuşile, prietenii...
N-am stăruit şi nu pot să-mi iert.

Figura lui Michi s-a şters cu totul de pe fereastra autobuzului, dar eu continuam să-i fac semne cu fularul, fiindcă ştiam că vede mai bine decât mine şi fiindcă voiam să prelungesc clipele în care nu eram singură. Atunci au apărut Alex cu Şaban, încărcaţi cu pepeni şi cu un coş cu castraveţi, roşii, struguri, mere. Când i-am spus că Michi a plecat, a părut sincer contrariat.
— Regret, voiam să vă invit diseară la mine, vin şi soţii Vladinov...
De mult ţineam să-l cunosc pe pictorul Vladinov. Nu lipseam la niciuna din expoziţiile lui, şi de multe ori, la Bucureşti, intrând într-un restaurant sau la un spectacol, speram să-l întâlnesc. La Balcic femeile şi fetele roiau în jurul lui.
— Aş veni, totuşi, să-ţi văd „castelul“, am spus.
— N-aş fi îndrăznit să vă invit (se subînţelegea: fără Michi), dar dacă aţi veni, mi-ar face o deosebită plăcere. De altfel, sunt gata să vi-l trimit pe credinciosul Şaban să vă conducă până la mine.
Îl găseam cu haz. Când parodia politeţea muşchetarilor, îmbrăcat în trening şi în sandale prăfuite, cu obrazul tuciuriu, cu părul de culoare mai închisă la rădăcină, cu şuviţe de toate nuanţele de blond şi cu genele pleoştite, comice, care îi dădeau un aer veşnic trist. Dar ca să nu-l nedreptăţesc, am căutat să mi-l amintesc, şezând la masă la „Trei Cocoşi“, cu picioarele lungi, cu linia muşchilor lină, cu o anume armonie de statuie greacă.
— Nu e nevoie să-mi daţi un răspuns numaidecât,

doamnă. Vă las timp să reflectați până diseară.

— A! Nu mă mai gândeam la asta. Vin diseară oricum.

Am făcut câțiva paşi împreună şi, mai mult din politețe decât fiindcă aş fi ținut să ştiu, l-am întrebat ce program avea în după-amiaza aceea.

— Program?... Nu. Nimic, stau acasă şi cânt din banjo.

După ce m-am despărțit de Alex, am rămas parcă dezorientată, fără niciun rost. Michi îmi lipsea.

După cei câțiva paşi pe drumul alb de praf care ducea la vila „Dinu“, am zăbovit şi m-am întors la „Elita“. Apoi am coborât spre Ismail, m-am dus spre ponton şi am luat o barcă, să vâslesc. „De ce o fi Alex singur aici, şi nevasta lui la munte? Dar eu de ce am rămas aici şi n-am plecat cu Michi?“ Am băgat de seamă că nu mai vâslesc când barcagiul m-a întrebat dacă am obosit.

Mă gândeam la Michi. Mă obişnuisem cu îmbrățişarea lui grăbită, noaptea, în întuneric. Nemulțumirea, nedumerirea, insatisfacția le acceptasem, durau puțin. Când adormea, luam un caiet, scriam. Prezența lui grijulie, plină de admirație, îmi dădea un echilibru, o linişte, dar mai ales o siguranță.

Soarele începea să apună. Pe dealuri se îmbinau jocuri de lumină şi umbră. Pe terasa vilei „Dinu“ se mişcau siluete cunoscute. Marea avea reflexe aurii şi, cu legănări regulate, se umfla şi sălta barca. Nu ştiu de unde a coborât în mine o nelinişte chinuitoare, ca prevestirea unei nenorociri. Tata o fi găsit de lucru, mama are ce pune pe masă? Mi-am întins mâinile, mi-am apropiat pumnii, am depărtat lopețile şi am început să vâslesc, căznindu-mă să nu mă mai gândesc la nimic.

Acasă m-am privit îndelung în oglinda dulapului, ținând lampa într-o mână. Parcă eram de bronz. Aflasem că pictorul Vladinov voia să-mi facă portretul. Frumos bărbat! Mi-am pus un pulover alb şi eram gata să-l scot ca să pun altul albastru, când a bătut la uşă Şaban.

Am coborât împreună drumuri pe care nu le cunoşteam, până ce am ajuns la un fel de şosea, între malul mării şi

dealuri albe de toate înălțimile. Parcă eram la începutul unui pustiu. Nu se mai vedea nicio casă, câinii lătrau, drumul, în față, se desfăşura fără sfârşit. Am urcat pe un deal, am coborât şi am urcat iar, până ce am ajuns pe un podiş pietros.

— Aici casa lu domnu doctor estem, a spus cu mândrie Şaban.

Era o căsuță albă şi strâmbă, adusă parcă din cartierul tătărăsc. În față avea o verandă de lemn, acoperită.

Luna plină lumina casa şi dealurile, ca un puternic reflector. Rămâneau negre doar ferestruicile şi deschizătura uşii.

Doctorul Alex Dobrescu şedea pe verandă, pe un divan îngust şi scund, care lua forma colțului făcut de peretele odăii şi parmalâc. În față, o masă rotundă şi joasă de lemn. S-a sculat să-mi dea mâna. Purta pantaloni de trening, bleumarin, o cămaşă albastră cu mâneci scurte, gulerul răsfrânt, deschis. Zâmbea plictisit, obosit.

— Şi ceilalți musafiri? am întrebat eu, simțindu-mă dintr-o dată prea singură.

— Văd că n-au venit încă. Dar luați loc, doamnă, poate preferați şezlongul (în partea cealaltă a pridvorului era un şezlong), sau doriți mai întâi să-mi vedeți locuința?

Nu ştiam ce vreau, eram puțin speriată, parcă nu mai ştiam unde sunt.

Alex avea numai o odaie, destul de mare, spoită alb. Lampa nu era aprinsă. Pe pereți, în lumina albăstruie a lunii, se mişcau umbrele noastre. Un divan, dintr-o saltea trântită pe pământ, acoperită cu o scoarță. Peste tot atârnau icoane vechi şi o candelă; pe jos, pământ acoperit cu rogojini şi scoarțe.

— Unde vrei să stăm? a întrebat Alex.

— Cred că e mai bine în pridvor, am răspuns, aiurită.

— Sau mai bine afară, dacă vrei.

De partea cealaltă a verandei era atârnat, pe doi pari, un hamac. În față se întindea marea şi dâra de argint a lunii; pe un deal, mai sus de noi, moțăia o lumină mică, roşie.

— E un fel de cafenea a pescarilor. Pe aici locuiesc aproape numai pescari. Au cumpărat casele turcilor care au plecat acum un an. Tătarii stau mai încolo, după dealurile acelea. Mie, de fapt, mi-ar plăcea să stau mult mai sus, pe unul din dealuri, acolo de unde se vede Capul Caliacra. Ai văzut cum răsare luna de după Capul Caliacrei?

— Nu, dar mi-ar plăcea să văd…

Ne-am întors pe pridvor; eu m-am aşezat pe şezlong, iar Alex, pe un scăunel lângă mine.

— Ce-o fi cu menajul Vladinov? am întrebat, cu o vagă îngrijorare.

— Cine ştie, s-or fi certat… a spus flegmatic Alex.

Oare nu minţise că vin Vladinovii, numai ca să primesc să vin şi eu?

— Dacă n-au mai fost niciodată, nu-i uşor să nimerească, am spus, bănuitoare.

— Ba au fost, dar poate s-au rătăcit. Să-l trimit pe Şaban să vadă.

Am presupus că vrea să rămână singur cu mine. Gândul ăsta şi decepţia de a nu-l fi găsit pe pictorul Vladinov m-au îndârjit împotriva lui Alex şi aşteptam crispată.

— Dacă nu te plictiseşti în compania lunii, îţi fac o cafea…

Şi, fără să aştepte răspunsul meu, s-a dus şi a adus din casa o măsuţă, pe care avea o maşină de spirt, două cutii, o tavă cu ceşti şi farfurioare, apoi a dispărut înapoindu-se cu o cana cu apă şi s-a ocupat de cafele, fără să se mai sinchisească de mine. Când cafelele au fost gata, ca o bună gospodină, a strâns pe tavă tot ce nu mai trebuia, a dus tava în odaie şi, pe măsuţa dintre şezlongul meu şi scăunelul lui, a lăsat cafelele.

— Cum o găseşti? (Ca şi cum tot timpul ar fi fost preocupat să iasă cafeaua cât mai bine)

Aştepta îngrijorat răspunsul.

— Grozavă.

Până am isprăvit de băut cafeaua, s-a înapoiat, alergând

uşor, parcă nici nu atingea pământul, Şaban.

— Domnul pictor şi cocoana la circ estem.

Vorbea cu respirația tăiată, dinții mari îi străluceau în întuneric.

Mi-am amintit că, într-adevăr, tot felul de afişe, scrise stângaci, cu cărbune, îl anunțau pentru seara aceea pe atletul Goldstein şi alte vedete de *Catch* as *catch can*[21] de prin Bazargic.

— Hai şi noi la circ, vrei? i-am propus lui Alex.

A primit numaidecât.

Pe drum, mergând între Alex – care, din când în când, mă ajuta, cu multă îndemânare, să trec peste câte o groapă, să ocolesc pietre şi buruieni – şi Şaban, m-am gândit iar la nevasta lui şi, pentru întâia dată, m-am întrebat dacă nu cumva or fi hotărât să divorțeze. Bănuiam că Alex suferă din pricina ei. Era atât de exotică şi interesantă; el – atât de umil. Apoi m-am gândit la Michi. Era prima oară când ne despărțeam. Poate era şi el mâhnit.

— Uite, acolo, sus, locuieşti dumneata, mi-a arătat Alex.

— De unde ştii?

— Eu ştiu tot, tot...

Nu ştiu de ce am simțit că roşesc.

— S-o fi văzând de la mine casa dumitale?

— Sigur. Mâine dimineață o să te strig, ca să te întreb ce ai gătit, cu cât ai luat roşiile...

Avea haz Alex.

— E adevărat că mănânci numai roşii?

— Când merg la pescuit, mănânc şi guvizi, stavrizi şi uneori mufari.

— Eu n-am fost la pescuit niciodată. Cum e?

— E că trebuie să te scoli la cinci dimineața.

— Sigur că mă scol. Pe când crezi că te mai duci?

---

21 *Apucă de unde poți* (engl.) — un fel de joc sportiv american, asemănător cu luptele libere, dar în care adversarii nu sunt ținuți să respecte nici o regulă.

— Chiar mâine.

— Mă iei şi pe mine?

— Te iau, dacă ai un pulover gros, foarte gros.

— Am unul de patinaj.

— Bun. Şi-ți trebuie şi nişte pantaloni lungi. Dacă n-ai, pot să-ți împrumut un trening. E foarte frig, să ştii.

Circul era un cort mare, neacoperit, lângă ponton. Chiotele se auzeau până departe. Afişe mari, scrise şi desenate stângaci cu cărbune, înfățişau oameni pe jumătate goi, cu muşchii umflați ca nişte mingi. Pânza care împrejmuia locul circului era ca o foaie de pergament, luminată pe dinăuntru. Umbrele oamenilor păreau, unele fără cap; în schimb, capetele acestora, depăşind pânza circului, păreau suspendate, lipsite de trup. Toată lumea din Balcic râdea, mânca semințe şi privea la cele ce se petreceau pe ring. Proprietăreasa mea, domnişoara Manitosian, proprietarul restaurantului „Elita“ şi Filcef, iaurgiul, veniseră probabil împreună. Apostol, de la „Trei Cocoşi“, fuma nervos, de parcă ar fi pariat cu toate sticlele de limonadă pe atletul Goldstein, iar lângă Ială, cum îi spuneam plăcintarului cu cap de urangutan (ială însemnând plăcintă), i-am recunoscut pe Cassim, Iosuf, Aliş, Saami şi ceilalți barcagii. Mâncau semințe şi, împreună cu ei, râdea zgomotos „Golescăria" şi cei şapte Balşi... Banda de la vila „Dinu“ făceau un scandal infernal. M-am uitat peste tot, să-l văd pe pictorul Vladinov, şi l-am găsit între pictorul Dărăscu şi sculptorul Stolnicescu. Aş fi vrut să mă vadă şi el. Pe Alex îl uitasem; dar, aproape de ieşire, îmbrâncită din toate părțile, ne-am pomenit alături.

— Dacă vrei să te iau mâine la pescuit, trebuie să te culci devreme.

Am simțit că vrea să-mi rostească numele şi nu îndrăzneşte.

Nu-mi era somn deloc. Mi-ar fi plăcut să mă plimb cu barca, sau să colind dealurile toată noaptea. Sufletul îmi era plin şi totuşi uşor îngrijorat, ca pe vremuri, la începutul verii, când stăteam în clasă cu ferestrele deschise şi

aşteptam vacanța, încredințată că va aduce o dezlegare neliniştilor mele. Acum nu mai aşteptam nimic. Doar, poate, o minune. Şi mi se părea că minunea trebuie să fie ascunsă undeva, în plinătatea acelei nopți. Nu ştiu cum, fără să vreau, vorbindu-mi parcă mie, am spus

— Ce greu e să dormi pe o noapte ca asta...

— Mie în toate nopțile mi-e greu să dorm. Şi, totuşi, îmi pare bine când mă întind în pat, fiindcă îmi spun: „A mai trecut o zi“.

— Mie îmi pare rău când vine noaptea tocmai fiindcă-mi spun: „A mai trecut o zi“. Atât de repede trec zilele! Mi-e frică să nu îmbătrânesc.

Alex, întinzând puțin buza inferioară, trist (gura lui Petre Barbu), şi ridicând uimit genele, prin care de obicei privea indiferent, s-a uitat la mine înduioşat, mirat.

— Cât trebuie să fii de fericită!

Ce curios mi se părea că mă credea fericită, tocmai pe mine!

— Fericită?! Nu cred, nu ştiu, nu sunt, dar vreau să fiu, sunt sigură că o să fiu! Numai de n-aş muri curând... Ştii, când eram mică, voiam deseori să mor, şi mai târziu, la şaptesprezece ani, m-am gândit serios să mă sinucid. Doi prieteni şi-au pus capăt vieții la douăzeci de ani. Ce fără sens mi se pare azi... Atât de extraordinară mi se pare întâmplarea care te face să exişti? Ce miracol, viața!

— Cât de mult bine îmi face să te aud vorbind aşa, a spus Alex, trist.

Avea acum două linii adânci, care porneau oblic în jos, coborând obrajii spre colțurile gurii, accentuându-i şi mai mult expresia amară; pleoapele erau căzute peste ochi, genele lăsau umbre lungi pe umerii obrajilor. Când am ajuns în poartă, i-am dat mâna; mi-a strâns-o simplu, fără să mai spună nimic, nici măcar că vine a doua zi dimineață să mă ia la pescuit.

Când am intrat în casă, m-am apropiat de fereastră. Dâra lunii pe mare era atât de luminoasă, că marea părea mult mai aproape de fereastra mea ca de obicei. M-am

dezbrăcat uitându-mă în oglindă şi mi-am spus: „Bietul Alex“, aşa cum spusese cândva Michette: „Bietul Pierrot“... „De ce bietul?“... „De fapt, nu ştiu“, dăduse din umeri Michette.

Luna era mai mare ca oricând, desăvârşit rotundă şi parcă se aşezase dinadins în fața ferestrei mele. Eram întinsă pe pat, goală. Mi s-a părut că mă priveşte şi mi s-a făcut frică. M-am sculat, mi-am pus cămaşa de noapte şi am vrut să trag perdeaua măcar până la jumătatea ferestrei, ca să acopăr luna. Cineva era acolo, în umbra pe care o lăsa pe pământ un copac.

Nu se vedea decât fumul țigării. M-am întrebat dacă nu e Alex dacă nu cumva m-a văzut goală. Mi-ar fi plăcut să mă vadă, dar fără ca eu să ştiu. M-am uitat în oglindă, mi-am privit umerii goi, mi-am pieptănat părul. Îmi stătea bine cămaşa albastru-pal, lungă până la pământ. Am căutat să-mi închipui că sunt într-o rochie de bal, că balul are loc în fundul mării, iar eu am ieşit la suprafață, cu alte ondine. Alex va veni spre noi şi, dintre toate, mă va alege pe mine ca să dansăm în clar de lună, pe plajă. Oare ştie să danseze? De când m-am măritat, n-am mai dansat. De ce? Am să-i scriu lui Michi că mi-ar plăcea să dansez.

M-am culcat fără tragere de inimă. Luna era atât de aproape, de mare şi rotundă, acolo, în fața mea, că fără să-mi dau seama, m-am pomenit iar la fereastră. Marea parcă se apropia şi ea de casa mea. Dâra lunii era ca un drum de argint topit. Spre cartierul tătărăsc lătrau câinii. M-am întrebat dacă nu cumva au şi ei durerile lor. Am tras storul, ca să nu mai văd luna, şi m-am culcat iar, mulțumită că sunt singură, că Michi nu mă ia în brațe, nu mă atinge. Am adormit fără să-mi dau seama, am dormit fără vise, fără să înțeleg de ce sunt mulțumită... atât de mulțumită că trăiesc, că exist.

M-au trezit repetate bătăi în uşă. Dintâi, buimăcită, n-am recunoscut vocea şi nu mi-am dat seama că se luminase de zi. Era Alex. L-am rugat să aştepte o clipă şi m-am îmbrăcat cât ai clipi.

Afară, aerul înțepa atât era de proaspăt şi de tare. Coasta Balcicului era albăstruie, ca o rufă albă clătită în prea multă sineală. Cocoşii cântau.

Alex a spus, arătând luna:

— Uite-o, ce caraghioasă e de dimineață!

La Ismail, sub stejarul gigantic, erau adunați pescari şi barcagii. Alex a dat mâna cu toți. Pentru întâia dată îl vedeam într-adevăr deschis, prietenos. Mi i-a prezentat pe rând: Aliş, Halil, Cassim, Ismail, Refci, Fiami, Saami, Iusuf. Apoi, către unul din ei:

— Ce zici, Cassim, e peşte mult azi?

— Estem, estem mult, mai mult domnişoara are să prindem.

— Domnişoara e măritată, Cassim.

— Nu se poate! Prea tineră estem.

Marea era cenuşie şi se mişca greoaie, de parcă mâini uriaşe îi clătinau temelia; cerul de un albastru-vânăt, părea că mai doarme.

Era frig. Dar frig aspru, ca într-o zi de iarnă. Alex mi-a dat o undiță; a prins de vârful ei o momeală:

— Arunci cât mai departe undița, o ții până când simți că se îngreunează, apoi o tragi înapoi brusc.

Stăteam alături în picioare, aplecați deasupra mării. Alex scotea mereu câte un guvid. Îl pizmuiam. Eu trăgeam mereu ața, brusc, având iluzia că se îngreunează, şi constatam, cu ciudă, că n-am prins nimic. Mâinile îmi înghețaseră, când, deodată, am simțit că sfoara se zgâlțâie. Am tras, brusc. Era un peşte de toată frumusețea; cel puțin aşa mi s-a părut. M-am simțit fericită. Apoi a mers aproape în serie: doi, trei, patru, cinci, şase... Îmi făcea o ciudată plăcere să simt sfoara trasă în zigzag. (Mai târziu, când am revăzut în minte peştişorii zbătându-se, am hotărât să nu mai pescuiesc niciodată. Dar atunci, entuziasmată, mă uitam la Alex triumfătoare.) Mai multe bărci se adunaseră în jurul meu; şi pescarii erau amuzați şi uimiți că scoteam guvizii unul după altul. Nu-mi mai simțeam mâinile înghețate. De altfel, marea începea să

capete reflexe aurii, de parcă s-ar fi ridicat la suprafață o puzderie de peşti roşii; aerul începea să se încălzească.

Când ne-am întors la ponton, i-am dat toți guvizii lui Cassim, iar el ne-a dus la o cârciumă, unde am prăjit o parte din peşti, ca să luăm o gustare. Apoi m-am despărțit de Alex, pentru a mă duce să-mi iau costumul de baie şi sacul cu celelalte lucruri pentru plajă. Deşi părea că înțelegerea de a ne reîntâlni exista fără vorbe între noi, totuşi Alex n-a venit, şi nici în după-masa aceea nu l-am văzut nicăieri. E drept că eu m-am dus la vila „Dinu“, unde îmi închipuiam, nu ştiu de ce, că va veni şi el, bănuind că sunt acolo.

Seara ne-am dus cu toții la circ. Nu i-am întâlnit nici pe pictorul Vladinov, nici pe Alex, dar am râs, ca pe vremea când eram şcolăriță, pentru toate nimicurile, fără să-mi pot aminti apoi vreun amănunt care mă amuzase.

A doua zi dimineață, la plaja de la „Trei Cocoşi“, l-am găsit pe Alex alături de „blonda suedeză“, cum i se spunea. Apoi au venit şi ceilalți prieteni ai ei. Alex ar fi putut, sub pretext că vrea să intre în apă, să plece din grup şi să vină măcar pentru o clipă să stea de vorbă cu mine. „Dar ce-mi pasă?*!*” mi-am spus tot eu numaidecât. Doctorul V., de a cărui cabană vorbea toată lumea, a trecut pe lângă mine şi mi-a cerut voie să-şi întindă halatul lângă al meu.

— Se pare că vedeți din cabana dumneavoastră marea, de la Capul Caliacrei până la Ecrene, am spus.

— E chiar deasupra buvetei cabana mea. Vreți să veniți s-o vedeți?

Am primit numaidecât (azi sunt sigură că nu m-aş fi dus dacă n-ar fi fost Alex acolo).

Am urcat pe un deal plin de viță-de-vie; sus de tot, prin verdeață, se desprindea casa, ca un cub alb. Înăuntru, pe pereții văruiți, atârnau panoplii. Altă mobilă decât un pat de campanie şi o masă cu cărți nu era. Pe scândurile albe de pe jos se odihnea întins, aproape pe jumătate din mărimea odăii, un câine de vânătoare. Aveam în fața mea cu desăvârşire alt Balcic: verde până la mare. Întreg dealul

aparţinea familiei doctorului V. Mai sus, sclipea în soare vila părinţilor lui; mai la vale, am recunoscut vila „Stolnicescu”, iar deasupra, vila „Dinu“.

— Soră-mea te admiră foarte mult, mi-a spus doctorul V. I-ar face plăcere să te cunoască. Vrei să mergem până la dânsa?

— Sunt prea sumar îmbrăcată pentru o vizită.

Purtam peste costumul de baie un halat de creton, fără mâneci, închis doar cu un singur nasture în talie.

— Pe soră-mea o vom găsi în iarbă, şi mai sumar îmbrăcată, probabil. Chiar fără costum, m-a liniştit doctorul.

Şi cam aşa a fost. Pe un par atârna, ca un semn de pace, un halat alb de baie.

— Asta înseamnă că „pe aici nu se trece“, a surâs doctorul.

Apoi, vesel, a strigat-o.

Am zăbovit o clipă, ca să-şi pună costumul de baie, Ne-a primit la umbra unei viţe încărcate cu struguri. O fetişcană în şalvari ne-a adus sirop de la gheaţă, şi am stat de vorbă, într-o atmosferă în care, dincolo de o anumită bunăvoinţă catifelată, simţeam, ca de obicei, curiozitatea gazdei de a mă situa în raport cu treapta ei socială... Mă măsura, mă cântărea.

— Ioanescu? Născută Ioanescu? Ah, nu? Căsătorită Ioanescu... Atunci, născută Lamotescu? Nu? Soacra dumneavoastră e născută Lamotescu? Da... Dar dumneavoastră?

— Slavu.

— Slavu? Da. Da, parcă am auzit...

Am lăsat să plutească echivocul, amintindu-mi prima mea vizită la viitorii mei socri.

— Va să zică, tânărul Toma Ioanescu... Tomiţă...

— Noi îi spuneam Michi.

— Exact, Michi... s-a însurat Michi... Cu cine?

— Cu mine, am răspuns modest.

Vreo două ore mai târziu, am coborât pe plajă, alături de doctorul V. Aveam într-o mână un ciorchine de struguri, cu cealaltă țineam de zgardă câinele doctorului. Alex stătea întins la soare, singur. Am trecut pe lângă el şi i-am oferit struguri. A refuzat, îmbufnat. Doctorul V. şi-a luat rămas bun de la mine, rugându-mă, cald, să mai poftesc.

— Unde-ți sunt prietenii? l-am întrebat pe Alex.

— S-au dus cu barca.

— Şi dumneata?

— Am rămas.

Asta vedeam. Dar aş fi vrut să ştiu de ce a rămas singur, de ce e trist. Părea supărat pe mine. Aş fi vrut să spun ceva (de obicei legam o conversație şi glumeam cu atâta uşurință!), dar Alex avea tăceri atât de grave, că simțeam nevoia înainte de a le întrerupe să mă gândesc bine, ca nu cumva un cuvânt să sune fals, nepotrivit. Aş fi vrut să fac ceva pentru el, să-l ajut să se simtă mai bine.

— Mi-ar face plăcere să mă conduci după-masă în cartierul tătărăsc, am spus. Eu nu cunosc decât partea dinspre mare.

— Sigur, să vezi, e foarte frumos!

Iar nu eram gata îmbrăcată când a venit Alex.

L-am poftit să stea pe marginea patului, scaunele fiind toate ocupate: cu o pijama, un costum de baie, rochie de plajă, cordoane, fulare, prosoape. Printre toate astea şi printre cele care atârnau pe cuier, trebuia să-mi găsesc cordonul albastru de piele, basmaua cea galbenă, care se potrivea legată la gât când purtam jachetă albă de lână. În timpul ăsta, Alex fuma, pe gânduri, având aerul că nici nu se uită la mine. (Mi-a reamintit, mai târziu, fiecare gest pe care l-am făcut… „Nu ştii cât de tulburat eram, Diana… şi ce greu m-am stăpânit să nu te iau în brațe, să fii a mea!“) Şi ce calm părea că-şi fumează țigara!

Am mers urcând pe la restaurantul „Elita“… O căruță cu fân a trecut pe lângă noi. Alex îl cunoştea foarte bine pe

căruțaş. Chefuise cu el la via lui Filcef, iaurgiul. L-am întrebat în glumă dacă vrea să ne ia sus peste fân. Alex a răspuns foarte firesc:

— Sigur că ne ia.

(M-am gândit că Michi m-ar fi repezit: „Vai, Diana, ce-ți trece prin cap?!“… Cât despre frate-meu, parcă-l auzeam: „Ce, ai înnebunit?!“…)

Filcef, când ne-a văzut, – era în uşa prăvăliei, – a râs, arătându-şi cu nepăsare dinții de diferite metale, gras şi binevoitor. Cocoțată acolo sus, în fân, eram fericită. Mirosea bine fânu1, cerul era numai lumină şi parcă pentru prima dată mi se împlinise aşa de simplu o dorință care-mi trecea prin minte

— Mi-ar plăcea să trăiesc la țară.

— Eu trăiesc ca la țară, mi-a răspuns Alex.

În dreapta apăreau dealurile cartierului tătăresc, apoi iar nu se vedeau din pricina unor cârciumi, a unor fructării, a unor opincari.

Am coborât în dreptul cârciumii lui Caramiti. Alex mi l-a prezentat ca pe un bun prieten. Cu noi l-am luat şi pe Tudose căruțaşul, ca să-i dăm o țuică. Din cârciuma lui Caramiti, intrai într-un fost han, acum orânduit pentru a fi seara restaurant. Pământul ars, măturat bine, mesele, – erau trei – acoperite cu hârtie albă, iar lângă peretele bucătăriei, spoit într-un roz strident, un grătar mare pentru fripturi. Porci şi rațe umblau de colo până colo în voie. În față era o vale adâncă, apoi dealuri înalte, albe, de cretă, printre altele mai galbene, sau mai verzui, văi seci, case răzlețe, scunde şi strâmbe, un podeț în depărtare, apoi, cât vezi cu ochii, marea, liniştită şi albastră, adică întocmai peisajul din fereastra odăii mele.

— Veniți mâine la masă, domnu doctor, face nevasta un ghiveci splendid…

— Da’ plăcintă face? a întrebat Alex, cu ochii mari, de copil.

— Face şi plăcintă. Avem şi scrumbii proaspete.

— Ce zici, venim? m-a întrebat Alex, de parcă până

atunci nu ar fi făcut niciodată un program fără mine, sau cu care să nu fiu şi eu de acord.

— Sigur că venim! am răspuns, intrând în joc.

— Auzi, Caramiti, „sigur că venim“!

Veselia lui era surprinzătoare, ba chiar, nu ştiu de ce, mişcătoare. Genele îi descopereau acum cu totul ochii albaştri, obrazul tuciuriu se luminase dintr-o dată, neaşteptat. După ce am ciocnit toți patru câte un şpriț, am coborât în cartierul tătărăsc.

Mi se părea că abia acum descopăr Balcicul. Parcă eram într-altă lume, pe undeva prin Maroc, aşa cum î1 ştiam din desenele lui Ştefan Popescu reproduse într-un album şi din filme. Casele erau adăposturi răzlețe, mai scunde decât un stat de om, şi rudimentare ca nişte desene stângace de copii, adică un fel de cuburi strâmbe, cu două ferăstruici, cu geamul împărțit în patru, o uşă şi un coş. Unele era din stuf, nespoite, altele spoite galben-violent, altele în roz-țipător, dar cele mai multe, albe de te dureau ochii. Îți venea să strigi: „Ajunge, e prea mult alb!“ Ferăstruicile, cât un ghiveci de muşcată – floare care aproape nu lipsea în geamurile cârpite sau sparte. Fiecare din colibe avea câte o vatră strâmbă şi o droaie de copii aproape goi cu picioare ca fusele, cu pântecele umflat…

— Atâția ochi negri frumoşi şi atâția dinți albi ai mai văzut? m-a întrebat Alex.

— Nu. Dar nici atâta mizerie.

— Uite o casă cu lacăt, îmi arătă Alex.

Coliba era ceva mai mare decât cele obişnuite; lacătul – imens. Celelalte nu aveau nici clanțe, nici broaşte, nici lăcat. Înăuntru, unele aveau, ca mobilă, câte o saltea sau două, pe jos; altele, o rogojină. Numai în câteva din ele am văzut divan de acela turcesc, scund şi îngust, de-a lungul pereților, cum aveau şi bunicii la Constanța, şi tingiri de cupru atârnate pe pereți. Nu era nimeni înăuntru. Toată viața era afară. Un tătar bătrân, cu barba albă şi cu turban roşu, lat, aşezat turceşte în fața cocioabei lui, o fetiță de vreo cinci ani, cu un copil de câteva luni în brațe, o femeie

cu sânul gol, alăptând un plod, un băiat care cânta *Cara-cîz* pe o vioară cu două coarde numai, o fată care venea cu o cobiliță pe umeri păreau, în cadrul acestui cartier oriental, pânze într-o expoziție de pictură.

Copiii s-au strâns în jurul nostru, cu mâna întinsă;

— Dai parale… dai parale.

De ce înaintam, coborând şi urcând, colibele luau înfățişări de case. Aveau câte o curte, erau mai apropiate unele de altele, cu număr la poartă, şi drumurile voiau parcă să devină străzi.

Copiii în jurul nostru se înmulțeau:

— Dai parale… dai parale.

Am făcut imprudența la început, când erau mai puțini, să le dau câțiva lei.

— Rău ai făcut, mi-a spus Alex. Să vezi ce o să pățim acum…

De peste tot se adunau, chemați parcă de larma unei tobe, copii de toate vârstele. Nu mai puteam înainta. Stăteau în fața noastră şi se produceau cu tot ce ştiau: fetele dansau, grațioase, ridicau mâinile din coate, pocneau degetele mijlocii cu cele groase, în chip de castaniete, şi toți, în cor, cântau tărăgănat *Cara-câz.*

— *Cara-câz* înseamnă fata neagră, mi-a explicat Alex Apoi i-a întrebat pe ei: Dar Ghürlü unde e?

Mai mulți au întins o mână şi au spus: „Dai parale“, iar cu mâna cealaltă au făcut un semn din care am înțeles că, dacă le dă bani, o aduc pe Ghürlü Alex le-a dat câte un leu. Câțiva băieți au zbughit-o. Ceilalți, cu mâinile întinse, vorbeau cu toții deodată, în limba lor, de data asta părând să aibă drepturi, încruntați. Nu înțelegeam decât atât: „Dai parale“…

— Într-o zi mi-au tras treningul de pe mine. Cu ăştia nu-i de glumit! Mi-a atras atenția Alex.

Am întrebat, amuzată:

— Cine-i Ghürlü?

Alex a răspuns, zâmbind misterios:

— O să vezi…

Mi-a trecut prin minte că Alex ar putea fi îndrăgostit de Ghürlü. Băieţii s-au întors parcă mai mulţi decât plecaseră. Între ei – o fetiţă. Ţinea mâinile la spate, se legăna, puţin stingherită de privirile noastre, lăsa capul în jos, sau îl ridica şi parcă întreba: „Ce doriţi?“ Noi tăceam şi o priveam uluiţi. De sub basmaua albastră ieşea o coadă neagră, lucioasă, încolăcită chiar în mijlocul frunţii. Cum de şi-o fi descoperit pieptănătura asta ciudată, care-i venea atât de bine? Ochii lungi de tot, castanii, catifelaţi, albul albăstrui şi trist ca un amurg, privirea lor când resemnată, când uimită. Colţurile ochilor, spre nas, erau foarte apropiate, iar liniile lor curbe se deschideau exagerat de mult, ridicându-se apoi, ca nişte cozi lungi, pe tâmple. Marginea pleoapelor parcă era desenată cu un vârf de cărbune. Nasul pornea drept în prelungirea frunţii, gura – desăvârşit arcuită – se închidea cu buze pline şi roşii sau se deschidea pentru a ne arăta potcoava albă a dinţilor mărunţi, şi totul era încadrat în ovalul armonios al obrazului.

— Tu nu vrei parale, Ghürlü?

A clătinat capul şi m-a privit cu ochii măriţi, în timp ce-şi strângea şi mai mult mâinile la spate şi se legăna ca o trestie:

— Nu, nu…

— Ghürlü nu ia bani, a surâs Alex.

Ghürlü ne-a dansat şi ea. Parcă era o plantă legănată de vânt. Aş fi vrut, la plecare, s-o iau cu mine. Îmi părea nefiresc s-o las acolo, cum mi-ar fi venit greu. Zărind o piatră rară în drum, să trec mai departe, fără s-o ridic. Alex mi-a spus că Ghürlü e orfană şi o creşte tot cartierul. Corul: „Dai parale, dai parale“, a reînceput. Alex a reuşit să-i împrăştie, ameninţindu-i cu bătaia, dar, o clipă mai târziu, făceau iar zid înaintea noastră. Gluma se îngroşa. Din pragul unei case, un bătrân, cu Turban alb, a venit cu băţul şi i-a împrăştiat, dar o parte din ei s-au adunat iar, cerc viu în jurul nostru. Atunci i-am făcut să înţeleagă că nu mai avem bani la noi, c-o să le dăm acasă. De data asta

ne-au lăsat să mergem mai departe, iar ei au venit după noi, cântând liniştiţi *Cara-câz.* Între mine şi Alex se legăna cuminte Ghürlü. De după dealurile aurii, în liniştea caldă a serii, se auzeau clopoţei de turmă.

— Luna e sus, păcat, a spus Alex, trebuia să ne fi urcat pe un deal mai înalt, puţin mai înainte, s-o vezi cum răsare de după Capul Caliacrei.

În seara aceea am făcut cu Alex o plimbare cu barca. La început am vâslit eu, apoi am lăsat locul barcagiului şi am trecut lângă Alex. M-a întrebat dacă vreau să mă culc, mi-a împăturit haina lui şi mi-a pus-o sub cap, ca pe o pernă, iar el s-a aşezat jos, lângă mine. Mă simţeam nespus de bine lângă el. Era între noi un fel de înţelegere, de pace, de atmosferă lină, ca marea pe care alunecam. Nu simţeam nevoia să vorbesc. Alex tăcea şi el. Nu voiam să se întâmple nimic şi nu se întâmplă nimic. Eu mă uitam pe cer, Alex nu ştiu la ce se gândea. Respira aproape de braţul meu, care atârna în jos, parcă anume ca să atingă buzele lui, şi totuşi mă gândeam: „Dacă mi-ar săruta braţul, s-ar schimba ceva în deplinul acestei clipe şi ar fi păcat". Nu mi l-a sărutat. Alunecam liniştită pe dâra lunii, când barcagiul a început să îngâne încet *Cara-câz.* Balcicul nu se deosebea de restul coastei, care mergea spre Capul Caliacrei, decât prin felinarele lui, care păreau, la depărtarea aceea, nişte scântei împrăştiate de locomotiva unui tren.

— Să întoarcem, am şoptit.

— Să întoarcem, Aliş, a repetat, leneş, Alex.

Şi n-a mai scos un cuvânt până la ponton.

Când să ne despărţim, în poarta casei mele, mi s-a părut că e trist, nespus de trist.

— Parcă eşti plictisit, Alex.

Îi spuneam pe nume pentru întâia oară, de parcă plimbarea aceea pe mare ar fi fost lungă de săptămâni şi mi-ar fi dat acest drept. Mi-a răspuns:

— Nu, dimpotrivă, sunt fericit, Diana... Aş vrea să fie întotdeauna aşa ca astă-seară.

I-am strâns mâna, mi-a reținut-o o clipă şi atât.

Am stat la fereastră până târziu. Nopțile Balticului erau pline, calme, dar cu atât mai neliniştitoare. La Mangalia marea se izbea cu atâta furie de stânci, se frământa atât de dureros, că zbuciumul meu mi se părea neînsemnat pe lângă al ei. Aici, dimpotrivă, în această perfectă armonie, orice mişcare sufletească se înregistra.

De două zile nu-i mai scrisesem lui Michi. Şi doar îi făgăduisem că o să-i povestesc, zilnic, cum îmi petrec timpul. Dar nu l-aş fi putut minți şi nici nu-mi venea să-i spun că l-am văzut atât de des pe Alex. Michi nu ar fi putut să înțeleagă de ce-i prefer „bandei Dinu“, cum le spuneam noi tuturor celor ce se întâlneau la vilă, şi mai ales i-ar fi fost neplăcut să mă ştie cu alt program decât cel cu care mă lăsase el. Altminteri, gelos nu era.

Când m-am culcat, am luat cu mine în pat scrisoarea lui, s-o recitesc. Îmi spunea că-i este urât când ajunge seara acasă şi nu mă aude „ciripind“, că a văzut un film prost, că hainele pe care le-a dat la curățat au intrat de nu le mai poate îmbrăca şi că e foarte cald la Bucureşti.

Despre ai mei, niciun cuvânt.

M-am gândit la el înduioşată. „Eşti drăguț, Michi, şi îmi eşti drag.“ Mă simțeam vinovată că-l uitasem toată ziua, o zi care fusese atât de lungă şi atât de plină. Ca să mă apropii de el, m-am dat jos din pat şi i-am scris o scrisoare. Către sfârşit i-am imputat că nu-mi vorbeşte despre mama, despre tata...

„Ții minte când te-am rugat să iei masa la ei? Voiam în felul ăsta să-i ajutam. Mama e atât de pricepută, de obişnuită să facă economie, încât din ceea ce i-ai da tu numai pentru tine, ar scoate masa şi pentru ei. Ştiu, dragul meu, că-ți este peste mână să bați drumurile până acolo. Dar eu aş fi mai liniştită dacă aş şti că au măcar masa de prânz asigurată. Maricica s-a înapoiat? Ce intenții are Nicu? Vrea într-adevăr să se activeze? Înțeleg că pentru el e cea mai simplă soluție. Se va însura cu o fată cu zestre

(după câte ştiu, ofițerii nici nu au voie să se însoare altfel) şi va iubi fete fără zestre. Tata visa să-l vadă «inginer de mine»… De ce «de mine». Nimeni nu ştie… Poate ai putea să afli. Caută să te apropii de ai mei, Michi. Tata e orgolios, îi place să se creadă că nu are nevoie de mine, de nimeni. Ei bine, nu-i chiar aşa“…

A doua zi, la prânz, am avut surpriza să-l întâlnesc pe domnul Matta, tatăl Marie-Jeannei. Am luat masa împreună la „Elita“ şi am vorbit, cum era şi firesc, despre Mangalia şi despre Petre Barbu. Am aflat că Petre Barbu a stat multă vreme în Turcia, că a avut o expoziție la Roma, protejat de o mare cântăreață, dar apoi a fost invitat discret să părăsească Italia.

— De ce?

— Cântăreața, nevasta unui conte italian, voia să-şi părăsească soțul şi să-l urmeze.

— Şi de ce nu l-a urmat?

— Petre Barbu nu e în stare să-şi ia răspunderea unei femei. Atâta vreme cât o doreşte e nefericit. Când o are, se plictiseşte şi e foarte nefericit. După cum spune el singur, e blestemat să fie mereu nemulțumit. Apoi, deodată, neaşteptat: Te-ai lecuit, Diana?

— Eu? Nu înțeleg!

— Ei lasă, toate ați fost amorezate de el Ia Mangalia. Chiar şi nevastă-mea. Şi, ceea ce e mai grav, Marie-Jeanne.

— Dar era un copil Marie-Jeanne, avea treisprezece ani.

— Ce-are a face! Câte romane de Rădulescu-Niger…*O vară la Menton*, *Logodnicul durerii,* toate se petreceau pe Coasta de Azur. Şi nu ştiu în care din ele mama şi fiica erau îndrăgostite de acelaşi bărbat…

Şi domnul Matta râdea cu poftă.

Eu mă simțeam stingherită de moarte. Parcă toată fața lumii se schimbase deodată. Ceea ce crezusem că e marea taină a vieții mele, fusese o întâmplare banală, cunoscută de toată lumea, obiect de haz şi comentarii. Omul pe care îmi închipuiam că l-am descoperit eu, sub înfățişarea aceea aspră, neîngrijită, de pescar singuratic, fusese donjuanul

Mangaliei în vara aceea. Şi acum, expulzat din Italia pentru o poveste de dragoste!

Am întrebat dacă poate, ca bărbat, să înțeleagă succesele lui Petre Barbu.

— E un om care are mult timp de pierdut, Diana. Iată secretul. Nu aleargă după femei. Le aşteaptă. Are timp să aştepte. E trist şi nu ştie de ce. Dar femeile vor să ştie de ce e trist. Fiecare crede că din cauza ei e nefericit şi fiecare vrea să-l mângâie.

Nu putea fi numai asta. Dar n-am vrut să stărui şi, fără legătură, cu gândul la Alex, m-am interesat de conferința pentru care venise.

— Vreau să vorbesc despre unele descoperiri arheologice în Dobrogea.

Mi-a dat cineva amănunte, mi-a spus că e pe cale să devină directorul unei gazete şi iar a revenit la Mangalia:

— Ştii că am fost foarte îndrăgostit de dumneata, Diana, în vara aceea. Dar, din păcate, n-aveai ochi decât pentru Petrică.

— Erați însurat, domnule Matta, şi aveați o fată aproape tot atât de mare ca şi mine

— Asta nu m-ar fi împiedicat să divorțez, dacă ai fi dorit.

L-am întrerupt:

— Să nu spunem vorbe mari. Şi, apoi, toate astea s-au întâmplat demult. Atunci eram prea tânără, acum sunt măritată.

— Şi fericită?

— E o vorbă din popor care spune că, dacă vrei să fii fericit, trebuie să închizi un ochi. Eu ar trebui să-i închid pe amândoi…

— Chiar aşa, micuța mea Diana?

Conferința domnului Matta trebuia să aibă loc la cinci după-amiază. Dimineața am petrecut-o împreună, în barcă. Matta îmi arăta multă prietenie. Asta mă măgulea. Nu eram obişnuită să mă aflu în tovărăşia oamenilor care țin conferințe, despre care scriu gazetele, şi aveam trac de parcă eu ar fi trebuit să vorbesc.

În sala de lângă „Elita“, unde se adunase toată lumea din Balcic, am apărut împreună. Domnul Matta s-a urcat pe scena improvizată, eu m-am aşezat în al treilea rând, la margine. Conferenţiarul părea că vorbeşte numai pentru mine, cum obişnuiesc profesorii când au în clasă o elevă favorită. Îl ascultam încordată, când am simţit împrejur oarecare mişcare. Mai multe capete s-au întors spre uşa de la intrare. Intrase „blonda suedeză“, care îşi făcea loc să ajungă până la mine.

— Vino afară numaidecât, mi-a şoptit.

— De ce?

— Ai să vezi, o surpriză…

Am răspuns, încruntată, că mi-e cu neputinţă. A stăruit. Mi-era penibil că tocmai eu nu sunt atentă şi că din pricina mea nici alţii nu ascultau. Dar „blonda suedeză“ n-a renunţat. În picioare, aplecată puţin peste umărul meu, repeta:

— Vino, să vezi, n-o să regreţi…

— Nu pot.

— Cum vrei. Soţul dumitale te-aşteaptă. M-a rugat să nu-ţi spun. Voia să-ţi facă o surpriză.

Şi a plecat, îmbufnată.

M-am întrebat dacă nu-i cumva o farsă. Dar tot eu mi-am răspuns că, şi dacă ar fi adevărat, tot nu pot ieşi. Atâta lume ne-a văzut venind împreună, şi cine ştie daca nu sunt în sală unii care nu înţeleg mare lucru, se plictisesc şi abia aşteaptă un prilej să iasă. Exemplul meu ar putea fi urmat, sala ar pierde din încordare, domnul Matta ar fi jignit. Şi toate astea tocmai din pricina mea?! Am rămas pe loc, privind drept înainte, ascultând cu luare-aminte. Dar, bineînţeles, nu mai pricepeam nimic. Ce va spune Michi? Trebuia să ies? Nu, asta nu se putea. Şi Michi va înţelege.

Michi n-a înţeles decât că trebuie să fie ceva între mine şi domnul Matta. O astfel de bănuială, altădată, m-ar fi jignit. Acum mă bănuia şi nu mi se părea deloc grav. Deci asta-i tot? Aşa s-ar petrece lucrurile dacă într-o zi l-aş minţi? Numai atât? Şi totuşi, mi-era milă să-l văd

transpirat, palid şi obosit, după atâtea ceasuri de drum cu maşina. Venise cu un prieten şi trebuia să plece a doua zi. Făcuse atâta drum ca să mă vadă! Şi, totuşi, ceea ce mi se părea mai trist (şi de asta îmi dădeam seama abia acum, mergând tăcută lângă el) era că n-am avut nicio emoție în clipa în care am aflat că a sosit. Deşi erau atâtea zile de când nu-l văzusem, şi venirea lui era atât de neaşteptată. Da, ştiam că e afară, că mă aşteaptă, şi n-am simțit nevoia să dau fuga… Am judecat rece atitudinea pe care trebuia s-o iau. Şi cred că am judecat bine. Dar dorul, emoția, nerăbdarea de a-l revedea, neliniştea pe care altădată mi-o dădea numai gândul că aş putea să-l întâlnesc pe dig pe Petre Barbu, sau că, undeva; un înotător, în valuri, ar putea fi el, erau sentimente pe care, în legătură cu Michi, nu le-am avut şi nu le voi avea niciodată. „Nu voi mai simți niciodată astfel de emoții?“ m-am întrebat, cu o strângere de inimă. Mi-era frică şi frig. Şi pentru prima dată m-am gândit că tinerețea mea s-a sfârşit, iremediabil, la douăzeci de ani.

Obosită, l-am luat pe Michi de braț şi am pornit, sprijinită de el. Gândul că nu mai pot avea tresăriri, ca pe vremea Mangaliei, mă înspăimânta la fel ca în copilărie, când mă trezeam pe întuneric şi-mi închipuiam că sunt oarbă, că niciodată n-am să mai văd. Pe atunci, ca să-mi dau curaj, mă ridicam şi suceam capul în toate părțile, până ce găseam direcția ferestrei.

Şi numai dâra de lumină slabă, albăstruie, de la marginea transperantului, mă liniştea. Dar cum mă puteam convinge acum că totul nu s-a sfârşit, că sunt totuşi tânără, că mai pot fi îndrăgostită? Faptul că-l luasem de braț şi că mergeam sprijinită de el şi tăcută, l-a făcut pe Michi să creadă că-mi părea rău că nu am ieşit de la conferință mai devreme. M-a asigurat că nu mai e supărat pe mine, să nu mai fiu necăjită. Iar în casă, de îndată ce am intrat, m-a luat în brațe şi m-a sărutat pripit, stângaci, şi a început să-mi descheie nasturii bluzei. Eu aş fi vrut să mă ia în brațe ca pe un copil şi să mă mângâie, ca să pot plânge… Mi se

părea că sunt ani de zile de când n-am mai plâns, că poate nici să plâng n-aş mai putea.

În seara aceea i-am citit scrisoarea, pe care n-apucasem s-o expediez. Mi-a spus că părinții mei s-au mutat într-o casă mai în centru, dar mult mai proastă.

— Mai proastă, de ce?

— Pentru ceea ce pot ei plăti, n-au găsit altceva. Totul e ca tatăl tău să nu aibă nevoie de tramvai. A tot umblat fără tramvaie...

Michi şovăie.

— Ce e cu tata? Vreau să ştiu...

— E foarte obosit. Şi parcă a mai îmbătrânit.

— Nicu ce face, s-a întors?

— Nu. A expediat-o pe Maricica...

— Şi el?

— Maricica spune că e pierdut. Asta în limbajul ei înseamnă că e îndrăgostit.

— Şi ea, Maricica?

— Vrea să intre la şcoala comercială. E poate mai practic. Cred că va găsi o slujbă de îndată ce termină.

Michi spunea toate acestea fără convingere.

— Maricica are o viață grea. Chiar mai grea decât a fost a mea.

— Ce bună eşti, Diana!

Mă sărută pe obraz, mă mângâie pe păr.

— Bună? Nu tocmai. Nu, Michi, nu sunt bună. Sunt egoistă, foarte egoistă.

Dar Michi mă întrerupe:

— Maricica nu te iubeşte, te pizmuieşte...

— E un copil necăjit.

— E înțepată, mândră, bătăioasă.

— Copiii săraci sunt mândri, nevoiți să se apere.

O dată cu Michi a plecat şi domnul Matta.

Am rămas iar, după ce a dispărut maşina care îl ducea la Bucureşti, singură şi parcă şi mai descumpănită ca după prima lui plecare, dar, ca şi atunci, neştiind încotro s-o apuc. Automat, am coborât spre ponton, dusă de paşii

care, în aceleaşi împrejurări, făcuseră acelaşi drum.

Bărcile se legănau leneşe, apa strălucea în mii de paiete jucăuşe. Halii, barcagiul, s-a ridicat când m-a văzut şi a început să vâslească pe loc, invitându-mă. Pe barca lui era scris cu litere mari „Amiralul Scodrea“. Pe cea din apropierea lui, „Jean Bart“. Îmi venea să râd, amintindu-mi de o glumă pe care o făcuse Alex.

— Ştii că avem o nuntă grozavă: se însoară băiatul „Amiralului Scodrea“ cu fata lui „Jean Bart“.

— Cum e posibil? Are paisprezece ani.

— Aşa-i la turci, fetele se mărită tinere…

— La turci?

Era vorba de copiii barcagiilor care se încuscreau şi era soiul de glume pe care le făcea Alex.

Fără să ştiu de ce, n-am mai coborât scările pontonului, ca să iau barca, ci m-am întors şi am pornit să fac o plimbare pe drumul dinspre Tuzla.

De pe un deal cobora repede, ca o sfârlează, Şaban.

— Aducem apă rece lu domnu doctor Alex, grăbit suntem. Ies bizilii calde la Avgheremidis (cofetarul) şi mergem să vindem. Sezonişti aşteaptă bizilii calde, calde bizilii!

— Domnul doctor e acasă, Şaban?

— Acasă estem…

— Singur?

— Singur estem.

— Ce face?

— Scaune facem.

Am urcat cu paşi mari pe drumul pe care coborâse în fugă Şaban.

Alex, când m-a văzut nu s-a mirat. Mă privea, trist, umil, neştiind parcă ce să spună. Mi-a arătat familiar un scaun mic, din cele cum aveam altădată la bucătărie.

— Al doilea e aproape gata (mi-a spus, ca şi când aş fi ştiut că-i lipseau scaunele acelea şi că de mult trebuia să le facă).

— Mi-ai promis că o să mă duci pe un deal, să văd cum

răsare luna. (S-ar fi spus că pentru asta venisem.)

— Cu plăcere. Deocamdată e însă prea devreme. Dacă vreți, inaugurați-mi scaunul, tocmai îmi trebuia o persoană mai plină să-l încerce.

Am făcut o mutră supărată. Apoi, luându-mi un aer îngrijorat, am întrebat, din cochetărie:

— Spune, sunt eu ceea ce se numeşte o persoană mai plină?

— Nu ştiu. Să vedem dacă te ține scaunul.

M-am aşezat.

— A, merge! Stai aşa, cuminte; am să-ți aduc un sacâz; am şi apă rece.

— Ce înseamnă sacâz?

— Un fel de şerbet, un fel de specialitate a lui Ismail. În altă parte nu se face sacâz. Şi acum, după ce am văzut că scaunul te ține... poate vrei, totuşi, să te instalezi mai comod, în hamac sau în şezlong...

— Nu, mulțumesc.

Mi se părea mai cuviincios şi parcă mă simțeam mai în siguranță pe scăunelul acela incomod. Alex n-a stăruit. După ce mi-a servit sacâzul, a început să-şi strângă cuiele şi uneltele cu care lucrase. Apoi a intrat în casă şi a ieşit îmbrăcat cu un pantalon de trening cenuşiu, cu haină de piele de căprioară şi cu o cămaşă bleumarin. Era atât de schimbat, că l-am privit mirată. I-am spus, glumind:

— Dar curățel eşti astăzi...

Părea atât de tânăr, că l-am întrebat câți ani are. A făcut tot soiul de glume şi n-a răspuns la întrebarea mea. Râdeam, mergând alături de el, de toate nimicurile pe care le spunea.

Alex mă ajuta să urc coline, să ocolesc bălării, să trec peste pietroaie până ce am ajuns pe cel mai înalt deal, Bătea vântul ca la munte. De o parte aveam marea şi coasta toată, până Ia Ecrene, de cealaltă, Capul Caliacrei, care ieşea în mare îngust şi lung, iar când ne întorceam cu spatele spre mare, aveam în față numai dealuri albe, cretoase.

Vântul îmi trecea prin păr. Eram în picioare şi mă simţeam din ce în ce mai uşoară, atât de uşoară, că mi se părea că încep să plutesc deasupra pământului.

Într-un loc unde mirosea a muşeţel, pelin şi izmă, ne-am aşezat pe iarba, alături. Aş fi vrut să mă sprijin de umărul lui, dar aşteptam să şi-l apropie el de mine. N-a făcut-o.

Un fluture galben, cu pete cafenii a zburat prin faţa noastră. Am întins amândoi mâna să-l prindem. Fâşia de pământ îngustă la care privisem tot timpul avea acum o margine ca un fragment de cerc de foc, care înainta şi se mărea. Am amuţit. Capul Caliacrei se profila în întregime pe un glob aprins. În spatele lui, globul înainta şi se mărea mereu, până a ajuns pe mare, de unde a început să se ridice, treptat, în tăria cerului.

— Ce-ai spune dacă luna s-ar întoarce acum în dosul Capului Caliacrei? m-a întrebat Alex.

— Aş înnebuni.

— Vezi, Diana, nu crezi în minuni. Eu cred.

M-am gândit: dacă s-ar fi înfăptuit minunea, pe vremea când îl iubeam pe Petre Barbu la Mangalia, să mă iubească şi el, să mă ia cu el şi să plecăm amândoi acolo, la Două Mai, să avem o casă cu prispă... câini, păsări. O casă a noastră. Să avem copii... Dar acum nu se mai poate îndrepta nimic. Nimic. Nici chiar cu ajutorul unei minuni.

Când să ne despărţim, Alex m-a întrebat:

— Ne mai vedem azi?

Am şovăit o clipă, apoi, gândindu-mă că nu-i nimerit să ne vedem prea des, am spus:

— Nu, diseară mă duc la vila „Dinu“.

La vila „Dinu“, în seara aceea, toţi s-au întrebat ce o fi cu Alex de la o vreme. Nu mai venea pe plajă, nu mai juca polo. Cu toţi am hotărât să-i facem în seara următoare un *surprise-party*...

Ne-am dus la el acasă încărcaţi cu bezele, seminţe şi vin. Primul loc care s-a ocupat a fost hamacul. Eu m-am aşezat pe divanul de pe prispă, între două fete. Mă aşteptam, nu

ştiu de ce, ca Alex să se ocupe de mine mai mult decât de ceilalţi. Dar am văzut numaidecât că e preocupat să toarne vin în pahare şi că are grijă de toată lumea deopotrivă. Şi iar, spre deosebire de ce prevăzusem, n-a fost o seară de mare tămbălău. A fost o seară liniştită, în care am băut vin şi am ascultat discuri de patefon, într-o atmosferă care mi-o amintea halucinant pe cea de pe terasa de lemn putred de deasupra plajei, la Mangalia. Alex şedea pe pridvor, în unghiul a două laturi, proptit de stâlpul care sprijinea acoperişul, cu gâtul întins şi privirea spre cer, întocmai cum stătuse într-o seară, cândva, Petre Barbu. Şi melodia parcă semăna. Era serenada de Moskovsky... Dar poate băusem prea mult. Eram puţin ameţită. Alex mă privea cu ochi care parcă veneau de departe. Nu era Petre Barbu, dar parcă avea în privire şi în surâs acelaşi suflet, greu. Nu ştiu cine s-a ridicat din hamac. I-am luat locul. Eram sigură că Alex va veni lângă mine. N-a venit. Nu mi-am dat seama că lumea a început să plece.

Am rămas numai eu.

Noaptea era atât de strălucitoare deasupra mea, că-mi era greu să mă despart de ea. Alex s-a aşezat pe un scăunel lângă hamac. Mă privea, fără să spună nimic. Eu eram parcă fascinată de stele. În pridvor, Ismail şi Şaban fredonau în surdină o melodie turcească. Mi s-a părut că Alex e atât de aproape de mine, că, dacă aş întoarce puţin capul către el, i-aş atinge, obrazul, părul sau gura.

— Nu ţi-e frig, Diana? Mă duc să-ţi aduc ceva să te învelesc.

Mi-a adus o pătură, m-a învelit bine, cu grijă, cum se învelesc copiii, apoi s-a aşezat iar pe scăunelul de lângă mine, s-a uitat în ochii mei, eu într-ai lui, şi, după o tăcere mai lungă:

— Nu ştiu nimic despre dumneata. Alex,

— Nici nu ai ce să ştii, Diana. Sunt un om de nimic.

— De ce?

— Nu ştiu. N-am niciun ţel în viaţă, niciun ideal. Poate e vina mea, sunt mediocru. Poate viaţa e croită prost, o simt

ca o haină care ba e prea strimtă, ba prea largă…

— Simți frumusețea unei astfel de nopți, Alex?

— Da, din păcate…

— Atunci, nu eşti mediocru…

— N-am realizat nimic niciodată. Am sentimentul inutilității oricărui efort.

I-am pus mâna pe păr.

— Îmi face atâta bine, Diana, prietenia pe care mi-o arăți.

Şi mie îmi făcea bine prietenia lui, sinceritatea lui. Îl simțeam aproape de mine, şi tot atât de aproape, ca şi mine, de noaptea aceea, şi tot atât de departe, ca şi mine, de ceilalți oameni şi de viața lor. Gura lui era aproape de buzele mele, şi distanța între ele se micşora, sau creştea, după cum se legăna hamacul, către el sau către mare. Am simțit nevoia să-l sărut… Alex mă privea umil, având aerul să spună: „Nu se poate, ar fi prea mult“. N-am făcut niciun gest. Nici el.

Dimineața, pe plajă, am căutat să-l recunosc între toate siluetele care se îndreptau către mine, în toate bărcile care se apropiau de mal. Când am văzut că se face târziu şi nu vine, am intrat în mare şi am înotat foarte departe, încercând să nu mă gândesc decât la mişcările mele, pe care le voiam cât mai lungi, mai spornice. După ce m-am întors şi m-am întins la soare, m-am pomenit şoptind: „E bine“… în gând am repetat: „E bine, bine. Ce bine mă simt… Ce bine e să nu fii îndrăgostit, să nu aştepți pe nimeni, să nu aştepți nimic“…

După-amiază, pe la cinci, pe când eram gata să mă duc la vila „Dinu“, m-am pomenit cu Alex. Venea pentru întâia dată fără să-l fi chemat. Şi-a cerut iertare că a îndrăznit. A stăruit să nu-mi schimb programul, să-mi petrec seara după bunul meu plac… Se mulțumea, era fericit să-mi spună bună ziua.

Aş fi vrut să ştiu de ce n-a venit dimineața pe plajă, şi apoi să iau o hotărâre, dar văzând că nu pomeneşte nimic,

n-am avut destulă tărie, şi, până la urmă, 1-am întrebat. Mi-a răspuns:

— Am fost la vânătoare cu doamna Svansen, cu domnul şi doamna Vasilescu.

Am simțit ca o împunsătură, parcă drept în inimă. Scurtă, dar dureroasă. Să fie ceva între Alex şi „blonda suedeză“? Îmi veneau în minte diferite scene în care îi văzusem alături. Am hotărât că nu-mi pasă.

— Ce rău îmi pare că nu eşti liberă... Voiam să te duc prin Balcic, prin locuri pe care le ştiu numai eu, foarte frumoase.

Mă ispitea să mă plimb cu el.

— Dacă-mi făgăduieşti că-i frumos, primesc.

Drumul care duce spre vii începe între dealuri cretoase de o parte şi de alta. Un plop, care, în linia lui neclintită, are ceva din trufia unui om singur pe lume, care suferă fără a se plânge, păzeşte drumul. Din valea din stânga noastră se vedea o deschizătură de mare cu sclipiri de aur şi un colț de mal înalt. Pe cer se jucau câțiva nori albi, ca nişte rotogoale de fum de țigară. Am trecut pe la vila „Dinu“. Marea nu se mai vedea. Şoseaua era prăfuită; aerul – greu şi cald. Purtam o rochie de plajă, de olandă albă. Numai cu bretele pe spatele gol, şi totuşi îmi era prea cald. Am cotit spre dreapta. Aerul a devenit dintr-o dată proaspăt şi rece. M-am oprit ca să-mi pun jacheta. De peste tot se auzea murmur de cascadă. Alex m-a ajutat să cobor nişte trepte ude şi să trec podețul şubred, dedesubtul căruia curgea un pârâiaş. Vegetația din jurul meu şi drumul îngust, ca un luminiş de munte, cu plante făcând zid de o parte şi de alta, fluturii şi albinele m-au făcut să mă întreb dacă mai suntem în Balcic. Marea nu se mai vedea nicăieri. Drumul s-a deschis în fața noastră. Pământul era negru, pe ici, pe colo, iarbă, un han cu păsări, porci şi alte orătănii. Mai departe, peste drum, şi cu totul în umbră, se ascundea o mică baracă de lemn, cu câteva mese şi bănci.

— Şi acum să ţi-l prezint pe domnul Avgheremidis, făcu Alex.

— Rudă cu cofetarul?

— Fratele lui.

Stăpânul barăcii avea înfăţişarea unui bătrân marinar şi semăna cu bunicul meu. Purta o barbă scurtă, şapcă albă, cu cozoroc negru. Mi-a spus că sunt zece fraţi răspândiţi prin Dobrogea, şi toţi îl cheamă să stea la ei. Dar nu se îndură de baraca lui. Şi pe urmă, la rude, în primele zile eşti musafir, apoi se schimbă calimera… Nici în Balcic, la fratele lui, cofetarul, nu se prea duce.

— Acolo praf este, cald este…

Vorbea despre Balcic ca despre un alt oraş; aici în apropierea viilor, era răcoare, linişte.

Am stat la o măsuţă, am mâncat măsline, am băut ţuică. (Nu eram obişnuită şi mă strâmbam)

— Se vede că îţi place să tragi la măsea, glumea Alex.

Mă simţeam bine.

Avgheremidis semăna parcă din ce în ce mai mult cu bunicul, şi asta îmi amintea copilăria. Mă simţeam împăcată şi de o veselie alta decât cea nervoasă şi, poate, stridentă, pe care o aveam de obicei. Totul mi se părea adevărat, nou, bun, ca într-un început de viaţă. Seara a căzut dintr-o dată pâcloasă, fără lună, fără stele.

Am plecat amândoi pe un drum care, pe întuneric, nu mai semăna cu cel pe care venisem.

Murmurul cascadei îmi dădea acum şi mai mult impresia că sunt la munte. Respiram o mireasmă puternică de fân, de flori şi de pământ. Într-un elan de recunoştinţă, l-am luat de braţ pe Alex.

— Am început să-ţi simt lipsa când nu suntem împreună, Diana. Uite, azi, după-masă, ştii cât am aşteptat să se facă ora potrivită să pot veni?!

N-am răspuns nimic. Norii se adunau pe cer mai negri decât întunericul prin care umblam, aerul părea umflat de căldura prea mare a zilei. Eram acum pe şosea, în dreptul plopului, care abia se desprindea în tot cenuşiul greu. Ne-

am oprit pe parapetul de piatră al văii. Marea se vedea, acolo, neagră, ca un fund de prăpastie. Alex părea preocupat.

— Cred că vine o ploaie grozavă şi am un prieten care mi-a lăsat în grijă cortul lui. El a plecat în excursie la Varna. Trebuie să mă duc pe acolo, să văd ce se mai întâmplă.

L-am necăjit, glumind, lăsându-l să creadă că bănuiesc că are o întâlnire şi că vrea să se descotorosească de mine.

— Dacă vreau să vin şi eu să văd cortul ce te faci?

— Nu am îndrăznit să-ți propun, Diana. Afară de asta, cred că-i imprudent. Vine sigur ploaia, ar trebui să te îmbraci cu ceva mai gros.

Am spus îmbufnată:

— Ei hai, că nu vin!

— Ce dulce eşti. Diana...

Am avut iar senzația curioasă din ajun că Alex e Petre Barbu. „Ce dulce eşti, Diana!"... De câte ori, altădată, nu mi-am repetat cuvintele astea, care, dintr-o dată, mă electrizau, mă încălzeau, parcă schimbau fața lumii?! „Ce dulce eşti, Diana!"... Dacă nu ar fi fost atât de diferită forma genelor, m-aş fi chinuit – ca în acele vise în care nu ştii dacă ceea ce trăieşti e adevărat sau nu – să ştiu dacă alături de mine e Alex sau Petre Barbu.

Nu m-am putut împiedica să-i spun:

— Semeni cu cineva... semeni foarte mult...

Alex m-a întrerupt:

— Dumneata, Diana, nu semeni cu nimeni.

Mai aveam până la cort câțiva paşi, când cerul a fost străpuns de un zigzag luminos, apoi altul, şi iar altul, deasupra mării, imens. Au răsunat apoi bubuituri, de parcă plesnea cerul. Vântul aducea praf şi fire de nisip, care ințepau obrazul şi te orbeau. Cu ochii închişi, m-am lăsat dusă de Alex. Vântul era atât de puternic, că mi se părea că mă va împinge în mare. Abia înăuntru, în cort, după ce a legat uşa, m-am simțit la adăpost...

— Acum trebuie să aşteptăm... cred că o să treacă

repede furtuna asta, prea e violentă, a căutat să mă liniştească Alex.

Ne-am aşezat pe un divan, în întuneric beznă. Alex a lăsat între noi o distanță. Vântul bătea în pânza cortului, amplificând răscoala de afară. M-am apropiat uşor de el, instinctiv.

— Ți-e frică, Diana?

— Da. E teribil... Auzi?

Acum, prin vuietul vântului, se auzea şi urletul valurilor. Şi iar tunete năucitoare. Pânza cortului parcă era acolo ca să amplifice însutit vuietul de afară. Am stat aşa, fără să vorbim, dar parcă fiecare secundă ne apropia câte puțin. Nu, ştiu dacă eu mergeam către Alex, sau el venea către mine. Nu-i vedeam ochii de fel. Dar îi simțeam respirația foarte aproape. Dacă mai făceam o mişcare cât de mică, i-aş fi atins buzele. Şi totuşi, aveam impresia că înaintam unul către altul venind parcă din teribile depărtări, după lungi căutări... Pânza cortului, în care vântul izbea cu puteri necunoscute, părea că ne desparte de tot restul lumii. Simțeam că Alex aşteaptă. Şi eu aşteptam. Dacă ar fi făcut un gest către mine, m-aş fi dat înapoi. Dar aşa, mă simțeam atrasă, câte puțin, de o putere nevăzută, dar de neînlăturat.

Cine a parcurs ultima, infima fracțiune de spațiu, care o clipă nespus de lungă a mai despărțit buzele noastre, nu voi şti niciodată, fiindcă în acele secunde nimic n-a mai fost desluşit. Şi totuşi, după ce buzele lui Alex le-au atins pe ale mele, am devenit lucidă şi am urmărit mişcările lor, de parcă aş fi privit în plină lumină. Buzele lui Alex au zăbovit uşor pe buzele mele, atingându-le abia, atât de uşor, că le-am simțit vibrația, apoi, apăsând puțin, sărutându-mi buzele, cu buzele închise, un sărut scurt, sfios şi încă unul, apoi mi-au apăsat buzele mai tare, un sărut puțin mai îndrăzneț, unul în colțul din dreapta şi altul în colțul din stânga buzelor mele. Şi iar au zăbovit buzele lui abia întredeschise, şi iar m-au sărutat cu gura uşor întredeschisă, din ce în ce mai apăsat, din ce în ce

mai îndrăzneț. Eu nu mişcăm, aşteptam, îmi lăsam gura toată în voia lui, şi el mi-o lua treptat, treptat, cu pasiune reținută. Când gura mea a fost cu desăvârşire a lui, atunci a început s-o sărute flămând, iar eu, ca după o aşteptare de-o viață întreagă, pătimaşă, am răspuns. Sfârşitul a fost prelung ca şi începutul. Nu ştiu când a încetat vântul, cum am ieşit din flăcări. Acum ploaia cădea picături mari de tot, ca un plâns care uşurează. Alex mă săruta iar şi iar, pe obraji, în colțurile gurii, şi iar pe obraji, pe păr, săruturi ca nişte mângâieri, ca o recunoştință.

Când ploaia a încetat, am plecat fără să scoatem un cuvânt. Alex mă ducea ținându-mă cu un braț de talie şi cu celălalt de umeri, aşa ca să mă apere cât mai mult de frig până acasă. Acolo mi-a sărutat mâna.

— Noapte bună, Diana.

I-am strâns mâna care o ținea pe a mea. Cealaltă i-am puso pe obraz şi am şoptit:

— Bună seara, Alex.

Şi numaidecât am fugit.

Am intrat în casă, în grabă, m-am dezbrăcat repede şi mam băgat în aşternut cât ai clipi. Mai simțeam încă buzele lui Alex apăsate pe buzele mele şi o amețeală dulce în jurul ochilor, pe obraz, în toată ființa mea. Pe jumătate adormită, mi-am amintit de primul pahar de şampanie pe care l-am băut când eram fetiță, la logodna verilor mei, băieții mătuşii Sofia, când toate fetele purtau rochii roz, bleu şi aurii ca şampania şi toate erau puțin amețite. La pian cânta un tânăr înalt şi blond, studentul care îi făcea injecții bunicii. Fetele dansau între ele.

Nu ştiu când am ațipit, cum a început visul. Eram cocoțată pe garderob şi-mi făceam lecțiile, când în uşă apare studentul cel blond. Din dosul garderobului dispăruseră lemnele pe care mă urcasem şi nu mai ştiam cum să cobor. Aş fi vrut să sar de acolo de sus, dar îmi era frică. „Hai, plonjează, mă îndemna el, hai, că dacă nu, vin să te iau“... „Nu, nu! Am strigat. Pentru nimic în lume nu trebuia să ştie că aveam lemne în dosul garderobului. Mai

bine săr“… „De ce ți-e frică Diana?“ …Vocea lui Petre Barbu. „Apa nu-i adâncă. Hai, plonjează“… Eram gata să mă arunc de sus, când, deodată, descopăr o scară de vergele, ca de vapor. Cobor în grabă, dar Alex vine din larg şi strigă: „Sări, că te prind!“ dar apa luceşte prea tare, mă amețesc scânteierile ei. Închid ochii. Alex îmi sărută uşor pleoapele. Poate visez. Ba nu, nu visez. Îmi spun. Dacă aş visa, n-aş auzi atât de clar murmurul apei, zgomotul teribil al unei cascade. Şi visul a continuat. Cele două perechi de logodnici dansau în jurul unui rug. Şi crâmpeie dintr-un film cu Mosjoukine (*Le Brasier ardent)* se suprapuneau incoerent.

M-am trezit dimineața devreme. Era o dimineață de mare, obişnuită, cu invazie de soare, cu larmă de ciripit în fața ferestrei, cu strigăte de: „Cornuri calde, calde cornuri“… M-am gândit la seara care a trecut ca la un film pe care l-aş fi văzut în ajun. Era o întâmplare care trebuia să facă parte din trecut, ca furtuna aceea de vară, care venise vrând parcă să răstoarne lumea şi plecase fără să schimbe nimic. Dar ce rău ar fi fost dacă aş fi murit fără să fi trăit clipele acelea!

Am sărit din pat şi, refuzând să mă mai gândesc, mi-am aruncat lucrurile în geamantan la întâmplare. Voiam să mă simt lângă Michi, ca să fiu sigură că nu s-a schimbat nimic. Nu trebuia să se schimbe nimic.

Maşina către Bazargic pleca după-amiază, la ora două. Am hotărât că nu pot pleca fără să-l vad pe Alex, ca să nu creadă că am vrut să fug, că am dat o prea mare importanța sărutului din cort. Acum, hotărâtă să plec, era desigur mai nimerit să mă duc pe plajă, ca de obicei, şi să-i spun lui Alex, între altele, ca un fapt cu totul lipsit de însemnătate, că după-amiază pornesc spre Bucureşti.

L-am găsit lenevind la soare. Mă aşteptam să-l văd îngrijorat de întârzierea mea şi am fost dezamăgită, înțelegând că nici nu o băgase de seamă, deşi era aproape ora prânzului. Cu inima strânsă, l-am întrebat, parodiind

mondenitatea:
— Am voie să iau loc lângă dumneata?
— Doamnă, e o cinste pentru mine.
Aşteptam să-mi spună un cuvânt în legătură cu seara trecută, dar, ca şi când ar fi uitat-o cu desăvârşire, mi-a vorbit de o candelă, un brâu şi un ilic brodat, cumpărate de la localnici, şi m-a învățat cum să mă tocmesc dacă vreau să cumpăr câte ceva. În timp ce vorbea, mă uitam la el şi mă întrebam: „Ce fel de om este acest Alex?“ în lumea sportului era cunoscut. Dar nici sportiv nu părea. Avea picioare lungi, şi drepte, linia muşchiului – foarte lină. Rareori am văzut picioare atât de frumoase la un bărbat. Îmbrăcat, părea slab; dezbrăcat, însă, nu. Are, totuşi, pântecul prea supt, mi-am spus, dar pieptul, lat. E ceva umil în toată ființa lui, şi totuşi, atâta siguranță în felul în care se mişcă şi vorbeşte, şi atâta calm. Aş fi vrut să ştiu de unde ia liniştea asta şi de ce mi-e milă, totuşi, de el.
— După-masă am repetiție, mi-a spus. Doamna Vasilescu pregăteşte o serbare, eu voi aranja barul şi voi juca două roluri diferite.
Nu ştiu de ce, dar o clipă m-a sfredelit ciuda că avea, chiar pentru după-amiaza aceea şi pentru altele, preocupări străine de mine. Dar, stăpânindu-mă, am cerut o mulțime de amănunte despre această serbare, apoi, cu o falsă părere de rău:
— Păcat că n-o să văd şi eu serbarea.
— De ce? Eşti în capul listei invitaților.
— N-o să mai fiu aici.
Alex a ridicat genele, uimit. (Ce albastră era privirea lui, ce plina de mâhnire!)
— Da?! Când pleci?
— Azi.
— Te cheamă soțul dumitale? (Până atunci, când vorbea despre el, îi spunea Michi.)
— Nu, eu am hotărât să plec.
— Când ai luat hotărârea asta, Diana?
— De dimineață. Mi-am şi făcut bagajele. (Alex a coborât

genele şi colțurile gurii.)

— Îmi pare rău că pleci, Diana.

Mi-am spus în gând: „Numai atât!“ Apoi, puțin răsfățată, pe un ton de care eram foarte mulțumită, indiferent, dar nu atât cât să pară voit:

— Da, cred că-ți pare rău!

— Îmi vei lipsi foarte mult.

— E un sentiment obişnuit despărțirilor (am declarat cu experiență).

— Nu ştiu cum e de obicei, dar ştiu că acum e rău, foarte rău.

Alex avea aerul acela de câine bătut, care mă îndemna să-l mângâi. Cred că dacă n-ar fi fost nimeni acolo, l-aş fi sărutat pe obraz. I-am întins mâna.

— La revedere, Alex. A fost foarte bine cum a fost, numai asta are importanță.

Alex s-a sculat odată cu mine:

— Pot să te conduc?

— Mai bine nu. La revedere.

— Sărut mâinile, Diana.

Abia în autobuzul care mă ducea spre Bazargic, mi-am spus: „Alex n-a stăruit să mă conducă“. Apoi m-am uitat spre coline, unele pământii, altele ca nisipul, cu umbre mari, înverzite de ierburi, pe care se pierdeau, strivite, colibe țigăneşti, un podeț peste o vale şi ultimele prăvălii ale Balcicului, una cu un lighean, un grătar şi o cursă de şoareci agățate pe uşă, alta cu opinci şi căciuli de oi, albe şi negre, o cârciumă cu scaunele pe trotuar, o căruță cu fructe, un brutar, cârciuma lui Caramiti, şi iar coline şi văi, până ce drumul a cotit spre stânga şi n-am mai văzut decât câmpie peste tot. Şi cerul, tot atât de monoton. Balei cui rămăsese în vale. Mi-am amintit că nu mi-am luat rămas bun de la nimeni. Treceam în revistă cunoştințele noi Păreau figuri făcând parte din decor, cum făceau parte din peisajul Balcicului: Apostol, de la „Trei Cocoşi“, Filcef, Şaban, Ismail, Ghürlü, Aişee şi ceilalți. Mi-am spus:

„Mâine va fi şi Alex printre ei“. Aş fi vrut să nu-l mai văd câțiva ani, apoi, într-o zi, să-l întâlnesc din întâmplare, să ne salutăm îndepărtat şi să nu ştiu decât eu singură, în toată lumea care ne va înconjura, în toată desfăşurarea ei, că acest personaj, căruia îi spun, distrată, bună ziua, e singurul bărbat care m-a sărutat cu adevărat, pe care l-am sărutat vreodată, singura mea bucurie.

Nu, atunci nu-mi dădeam seama că febra aceea poate creşte, că se poate ajunge la un fel de osmoză a tot ce eşti tu cu tot ce e celălalt, la o desăvârşire. Atunci mi-am spus: „A fost frumos, ajunge!“ Dar ce-a fost? O sărutare fără urmări, o aventură... Repetam: „Aventură“... Şi ca în copilărie, cuvintele al căror sens îmi scăpa aveau tocmai de aceea o savoare, un farmec turburător.

La Medgidia am intrat în compartimentul în care, în afară de mine, se aflau doar o doamnă bătrână şi o fată brună, nespus de frumoasă. Purta un taior de sac, sandale maro şi un basc de aceeaşi culoare. Un băiat cu un pulover în carouri, ca un joc de şah, i-a ajutat să-şi aranjeze valizele, şi-a luat grăbit rămas bun şi a dispărut. Parcă mi se părea că o cunosc pe fata aceea, dar nu-mi aminteam de unde. A băgat de seamă că sunt încurcată.

— Ne-am cunoscut la bufetul automat de pe Calea Victoriei, când s-a deschis. Erai cu soțul dumitale. Nu mai țin minte cine ne-a prezentat, dar ştiu că am ținut mult să ne cunoaştem îmi plăcea cum vorbeşti şi cum râzi.

Şi mie îmi plăcea vocea ei. Parcă erau zeci de clopoței, zurgălăi de sanie, care sunau deodată, zglobiu. Mi-a povestit că vine de la Constanța, că a condus-o un prieten până la Medgidia (îl auzisem spunându-i Katia). Îmi venea s-o întreb dacă s-a obişnuit cu înfățişarea ei, dacă i se părea firesc să fie atât de frumoasă. Avea părul negru-albăstrui, tăiat scurt, cu breton pe frunte, iar ochii păreau verzui sub albastrul părului. Mă întrebam, privind-o, cum de mai pot fi frumoase femeile blonde.

— Dar dumneata de unde vii? m-a întrebat Katia.

— De la Balcic.

— Balcic?!
Ochii i s-au mărit, s-au rotunjit.
— Da.
— Nu se poate!
— De ce?
— Adică, vreau să spun, as vrea să ştiu… Ei, cum e? Mă interesează.
— Nu seamănă cu nimic…
Am vrut să continui, dar Katia părea nerăbdătoare:
— Spune, l-ai cunoscut cumva, acolo, pe doctorul Dobrescu? Alex Dobrescu…
— Da.
O văd cum se schimbă la faţă.
— Adevărat? Ce făcea?
— Stătea la soare, înota…
— Se amuza?
— Cred că da.
Katia şi-a rezemat capul pe perna de pluş cenuşiu a canapelei. Nu-i mai vedeam acum decât gâtul întins şi gura cu buzele bine arcuite. Stătea proptită în palme, braţele întinse, depărtate de corp, umerii daţi spre spate şi puţin ridicaţi, Fără sa se uite la mine, m-a întrebat:
— Cum era, vesel, trist?
— Nu prea vesel…
Katia a zâmbit. Avea aerul să spună: „Nici nu putea fi altfel“. Apoi:
— Îl vedeai des?
— Da. Destul de des.
— Eraţi prieteni?
— Cunoştinţe de vilegiatură.
— Cum îl găseşti?
— Simpatic.
Katia a zâmbit ironic, vrând parcă să spună: „Ce ştii dumneata, habar n-ai!“ Apoi:
— Nu-i numai atâta…
Am întrerupt-o, rece:
— Nu mi-am dat seama de mai mult.

Simțeam, stingherită, că în acest cuplu Alex-Katia sunt o străină, că nici măcar nu-mi dădea destulă importanță ca să nu-mi destăinuie, prin toată atitudinea, intimitățile ei, că nu sunt, pentru ea, altceva decât o ființă care l-a cunoscut pe Alex. Am căutat să mă răzbun, întrebând-o dacă o cunoaşte pe soția lui (dându-mi seama, uimită, că nu mă preocupase de fel până atunci existența acestei soții).

A răspuns evaziv:

— Da, am văzut-o acum la Eforie.

Va să zică, nu era la munte, cum îmi spusese Alex…

— E tot aşa frumoasă?

— Da, şi cred că e încă îndrăgostită de Alex.

— Am impresia că şi el de ea, am spus dinadins.

Katia a zâmbit cu melancolie:

— Nu, sigur că nu. Şi cred că nici nu mai e în stare…

M-am gândit: „Desigur că-l cunoaşte bine“. În tot cazul, nu părea să-i fie indiferent. Dimpotrivă… Katia se uita acum pe fereastră. Era atât de frumoasă, că nu mi se părea niciun bărbat destul de potrivit pentru ea. (Şi cu câtă pasiune se interesa de Alex!) M-am uitat iar la gura ei şi mi-au trecut prin minte gânduri pe care numaidecât am căutat să le îndepărtez. Aş fi vrut să nu-mi mai pun întrebări, să nu-mi mai amintesc de clipele petrecute în cort, să fiu iar lângă Michi. Mi se părea că trenul nu mă duce destul de repede; voiam să mă ştiu cât mai departe de Balcic. Dar când închideam ochii, auzeam vântul, furtuna, izbind în pânza cortului.

De la Katia am aflat că Alex vrea să divorțeze, dar că mama lui, care altădată nu îngăduise cu niciun chip această căsătorie, acum se împotriveşte la despărțirea lor. „Fiindcă e catolică şi cam nebună“… afirma Katia.

Michi nu ştia că vin. L-am mai găsit în pat. M-am culcat alături de el; fără cuvinte, fericită că era acolo, că nu l-am pierdut. Mi-am apropiat gura de obrajii lui rotunzi şi plini, şi abia atunci am simțit că am iar pământul sub picioare.

Era începutul lui septembrie, concediul îi expirase. Izbutise, de altminteri, pe lângă slujba lui, să lucreze câteva ore într-un laborator de chimie.

Katia venea să mă ia în toate diminețile şi făceam plimbări lungi pe jos, la Şosea, până la lacul Băneasa. Umblam cu acelaşi pas, fără să vorbim, fără să ne cunoaştem gândurile. Când ajungeam la lac, ne aşezam pe mal, Katia scotea țigările şi îmi oferea şi mie. Fumam numai pentru plăcerea de-a vedea cum se ridică fumul. Era linişte, aer bun, aveam aceeaşi senzație agreabilă de echilibru şi mă odihneam cu aceeaşi plăcere ca după oboseala celor cinci-şase sute de metri pe care-i făceam la Balcic înot. Câteodată luam lapte bătut în grădina „Flora“ şi stăteam de vorbă. Katia devenise, de la o vreme, tristă, gânditoare. Acum, când nu-mi mai vorbea despre Alex, încercam eu s-o stârnesc, ținând din ce în ce mai aprig să ştiu dacă melancolia ei are vreo legătură cu el, sau dacă nu cumva prietenia pe care mi-o arăta avea vreo legătură... O dată am întrebat-o:

— Ce fel de om e Alex?

Katia a zâmbit:

— Un prieten al meu a găsit o definiție a muzicii, de care părea încântat. Atunci n-am înțeles-o. *La musique... c'est autre chose*[22]... Acum, uite, cam asta-i tot ce ți-aş putea răspunde: Alex... *c'est autre chose...*

Katia semăna cu o păpuşă care a căpătat deodată inteligență şi suflet.

O dată sau de două ori pe săptămână mergeam la bazinul de pe bulevard, la „Lido“. Se deschisese în anul acela. Şi iată, într-o zi, la un pas de mine, Alex... Şedea pe marginea bazinului, cu picioarele atârnând deasupra apei, lungi şi armonioase. Când m-a văzut, a sărit în picioare, încântat.

I-am spus, zglobiu:

---

22 *Muzica... e altceva...(fr.)*

— Ştii, nu te-am uitat!

Şi imediat i-am explicat că am o prietenă care-l cunoaşte şi cu care am vorbit despre el. Nu m-a întrebat cum o cheamă. Totuşi, am continuat:

— Dacă te rogi frumos, te duc la ea.

Nu ştiu dacă Alex ştia sau nu despre cine-i vorbesc, dar mi-a răspuns trist, plictisit, obosit:

— Nu vrei să stai, să-ți spun cancanuri din Balcic?

— Nu, mă aşteaptă prietena mea. Într-o clipă mă întorc cu ea.

Katiei i-am spus că-i pregătesc o surpriză şi am dus-o la Alex. Când l-a văzut, a exclamat, schițând gestul de a deschide brațele, cu voce cristalină, de clopoțel de argint:

— Alex?! Tu?!

El a răspuns convențional şi calm:

— Sărut mâinile, domnişoară. (Apoi, către mine, arătându-mi bazinul.) Cum te-ai obişnuit cu ligheanul ăsta de apă?

Katia făcu un efort să-şi găsească tonul firesc:

— Spune, Alex, cum a fost la Balcic?

— A fost „Balcic“, şi atâta tot!

— Of! Dar mult mister mai faceți!

Se stăpânea să nu pară enervată.

— Niciun mister, slavă Domnului, toate expozițiile de pictură, de doi ani încoace, Tonitza, Şirato, Dărăscu şi prietenii noştri Lucică şi Paul... Apoi, uitându-se la ceasul din perete! Mă duc, e ora mesei.

Câteva zile mai târziu, l-am întâlnit iar la bazin. Mi-a spus că-i foarte amărât, că nu-şi găseşte niciun rost. Nu făcea nicio aluzie la seara din cort. Avea în atitudinea lui ceva din rezerva unui om convins că n-a fost altceva decât un capriciu în viața unei femei. Se uita la mine de parcă atunci mă vedea întâia dată şi părea că mi-e recunoscător că-l bag în seamă, că stau de vorbă cu el.

Erau încă zile calde şi înăbuşitoare de vară, deşi eram pe la mijlocul lui septembrie. Ca de obicei, fără să fac nimic, îmi trecea timpul prea repede. Pe la părinții mei mă

duceam rar. Tatii nu-i mergea bine, dar mă obişnuisem să ştiu că nu-i merge bine. Locuiau acum într-o casă din cele vechi, de pe Gabroveni, în care se intră printr-un gang întunecos, murdar. Jos erau prăvălii, depozite de mărfuri, iar sus, birouri, O casă din cele unde există câte un ascensor care de ani de zile nu mai funcționează, unde scara e putredă şi pereții juliți, cu miros de pivniță, de mucegai. Aveau o cameră la etajul al treilea. Mama nu se plângea de nimic niciodată, dar Maricica mă conducea la scară şi-mi spunea că tata are aproape acces de nebunie, atât e de nervos.

— Din cauză că a suprimat țigările, carnea şi toate alimentele ardeiate cu care e obişnuit. E furibund şi câteodată plânge.

— Cum?! Plânge tata?!

Am avut sentimentul că sunt ani de când am plecat dintre ai mei, că i-am trădat, că sunt pentru ei o străină, că am stat departe de toate acele necazuri care au făcut din tata un om care plânge.

— Plânge? Tata?!

Mi-am dat seama atunci că tata nu mai înjura când veneam acum la ei, că-mi dădea scaunul cel mai bun, că nu-mi spunea niciodată că a fost proprietarul pentru chirie şi n-a avut bani să-i dea. Am simțit deodată nevoia să mă identific, ca şi înainte, cu toată mizeria lor şi mi-am propus să vin zilnic să-i văd. Dar în dimineața următoare a venit Katia să mă ia la Şosea, în celelalte la fel, într-unele mergeam la bazin şi rămâneam şi după prânz. Pe seară îl luam pe Michi de la laborator şi rămâneam undeva, într-o grădină sau la un restaurant de vară. Abia o săptămână mai târziu m-am dus iar pe la părinții mei. Am găsit-o numai pe mama. Mi-a spus că tata e foarte bolnav, că are nevoie de operație şi că nu au bani pentru doctor, pentru medicamente, pentru operație. Am întrebat unde e tata. Mi-a spus că s-a dus să se mai încălzească puțin în stradă, că în casă nu e soare, e umezeală şi miros de igrasie. M-am hotărât iar să-mi vând ceasul. Cu o zi înainte îmi scosesem

de la croitoreasă rochia cu care eram îmbrăcată acum şi-mi cumpărasem pantofi. Cheltuisem tot ce luase Michi de la laborator, iar salariul de la Societatea de Asigurare îl întrebuinţasem de mult. Totuşi, am liniştit-o pe mama.

— Lasă, fii fără grijă, o să-ţi dau eu, şi chiar mâine.

Pe Oituz am întâlnit-o pe Katia într-un grup de tineri, cu care venise să-şi cumpere lână pentru un pulover. Coborau dintr-o maşină. Pe unul dintre ei îl cunoşteam. Toţi s-au arătat încântaţi, gălăgioşi. Katia îmi examina rochia.

— O voi copia. Va să zică, lâna bleu, cu dungi în mai multe nuanţe de albastru şi de gri. Diagonalele se întâlnesc... Cine îmi face o schiţă?

Cineva a propus o plimbare la Snagov.

— Deocamdată, hai în maşină! mă îmbia Katia.

Dar chiar atunci am văzut peste drum, pe trotuar, un bărbat înalt, îmbrăcat cu haine negre, cu pantofi de lac, cu obrazul cadaveric. Semăna cu tata, dar parcă era spectrul lui. Aş fi vrut, cu inima strânsă, să mă duc să-l văd de aproape, să mă încredinţez că nu e tata, dar cei cu care eram îmi făceau loc în maşină, insistând să merg cu ei la Snagov. Katia vorbea întruna. M-am urcat. Maşina a pornit, dând drumul, ostentativ parcă, eşapamentului, când mi s-a părut că figura de ceară de peste drum, în haine negre, îmi surâde. Katia râdea zgomotos, insuportabil. Maşina a întors pe Şelari, apoi pe Lipscani. Am strigat să oprească.

— Trebuie să cobor, neapărat!

Ceilalţi protestau. Dar tot ce spuneau era de prisos.

— Am fost undeva unde mi-am uitat ceasul, un obiect de valoare. Trebuie să mă întorc imediat! Minţeam.

— Poate că ai văzut pe cineva, zâmbea Katia acru. Ai o întâlnire?

— Da, am văzut pe cineva.

Katia se gândea desigur la Alex. Mi-era indiferent ce vor crede ceilalţi. Am coborât şi m-am întors pe Oituz. În acelaşi loc stătea acelaşi om. Ochii mei, miopi, nu mă ajutau să lămuresc nici daca e tata, nici dacă nu e. Era,

totuşi, el... M-au înecat lacrimile.

— Ce-i, tată, de ce stai pe trotuar

— Uite, stau, că e soare.

Brațele îi atârnau curios, pielița de pe mână era încrețită, uscată, străină parcă de mâna pe care o îmbrăca. Aş fi vrut să-l întreb de ce poartă haine negre şi pantofi de lac, dar m-am gândit că poate nu mai are altele, sau faptul că iese acum atât de rar din casă îl face să socoată că-i sărbătoare când iese şi să se îmbrace aşa.

— Spune, nu ai plecat tu adineauri cu o maşină?

Am răspuns, fără să-mi aud vocea:

— Da, eu. (Apoi, revenindu-mi.) Cum te mai simți, tată?

— Nu prea bine. Puşlamalele alea de doctori spun că am nevoie de operație. (îl regăseam pe tata, şi cât mi-era de drag!)

— Lasă, c-o să fie bine, tată, să vezi... Poate că nu-i nevoie de operație. Acum, că te-ai lăsat de țigări, o să te îngraşi, o să te întăreşti...

— Grozav aş fuma o țigară...

A spus asta de parcă ar fi fost o ultimă dorință. Poate că stătea de mult acolo, ca să-i iasă în cale un cunoscut cu o țigară. Am intrat la debit şi i-am luat un pachet de țigări. (Bănuiam că nu are niciun ban). Când i l-am dat, mi-a spus:

— Bravo, Diana, cu tine văd că mă înțeleg! Dar să nu ştie mama.

Curând, a intrat în spital. Se ştia că e sfârşitul, şi toată lumea părea resemnată. Chiar şi mama. Eu eram disperată. Nu mă puteam obişnui cu ideea că-l voi pierde. Mă duceam la spital în toate diminețile, să iau locul mamei, care veghea toată noaptea.

Îi urmăream fiecare respirație, fiecare mişcare a capului, a degetelor. Erau acum cu desăvârşire lipsite de neastâmpărul lor obişnuit. Îi iubeam fiecare tresărire, fiecare trăsătură, de parcă fusese hărăzit undeva să-l iubesc pe tatăl meu abia la urmă.

Într-o zi mă reîntorceam la spital, ca întotdeauna, cu

lacrimile în gât şi speriată că nu-l voi mai găsi în viață, când l-am întâlnit pe Alex. Mi-a spus că a fost în toate zilele la ştrand, că a rămas şi după prânz, doar-doar mă va întâlni, până ce s-a gândit că poate lipsesc din Bucureşti. I-am vorbit de tata. Bătea vântul. Frunzele se desprindeau din copaci. Deodată m-am oprit, speriată, am dus pumnii la gură, cuprinsă de panică. Vorbind cu însuflețire de tata, uitasem că s-ar putea să nu-l mai găsesc în viață şi aveam presimțirea, poate absurdă, că numai în clipa în care nu voi mai fi cu toată grija strânsă asupra vieții lui, cu toată teama chinuitoare, atunci îl voi pierde de tot. Alex m-a privit înduioşat. L-am părăsit brusc şi am traversat curtea, repede, cu pumnii strânşi, ținându-mi respirația, şi aşa am trecut culoarul, care de data asta mi s-a părut mai lung şi mai întunecos ca oricând, am deschis uşa salonului şi m-am repezit printre paturi, privind cu toată încordarea spre locul tatii. Mama era cu spatele către mine, cu capul căzut.

Nu mai ştiu care era acea casă, din copilăria mea, cu un coridor lung, întunecos, de care mi-era frică. Îl traversam într-o clipă şi mă repezeam la clanță, dornică să deschid cât mai repede uşa, să văd lumina dinăuntru, să mă încredințez că mai sunt oameni. La fel, cu aceeaşi nelinişte şi spaimă, am traversat, cu dinții încleştați, sala de spital cu multe paturi, cu mulți oameni, plină de lumina mare a acelei dimineți cu soare de toamnă aurie, şi am ajuns la patul tatii. Respira. Am respirat şi eu. Mama moțăia. M-am uitat la tata. Avea obrazul supt, galben, năduşit, gura întredeschisă. Horcăia. I-am pus mâna pe cap. Creştetul era mai osos, mai ascuțit decât îl simțisem în ajun, pomeții, mai osoşi şi ei, mai proeminenți, pielea, mai pământie.

— Cum i-a fost peste noapte? am întrebat-o pe mama.

— Rău de tot; şi-a smuls sonda... N-am ştiut ce să ne facem. Acum sunt toți supărați foc. De dimineață a venit internul... S-a înfuriat când a auzit de sondă; l-a certat... L-a certat şi sora.

— L-au certat?...

M-am uitat la tata. Cum au putut să-l certe? Ce ochi avea când îl certau?... Am vrut să-i văd ochii, să-i spun că nu e grav ce a făcut, că aşa sunt oamenii, neînțelegători, răi... îmi venea să-l iau în brațe, să-l mângâi, să-i vorbesc şi să-l alint ca pe un copil. Când s-a ridicat mama de pe scaun, tata a deschis puțin ochii; brațul, care era căzut pe cuvertură, fără viață, s-a întins puțin către ea şi, aproape fără să mişte buzele întredeschise, vinete, a şoptit:

— Nu pleca.

— Am venit eu, tată. Stau eu, şi mama se duce să se odihnească.

A legănat vag capul de la dreapta la stânga, a deschis ochii mari, fără nicio expresie, şi s-a împotrivit.

— Nu...

— Uite, nu mă lasă să mă mişc de lângă el, mi s-a plâns mama, domol.

Tata s-a uitat la ea de parcă ar fi vrut s-o țintuiască în loc cu privirea şi a repetat:

— Nu.

M-am gândit o clipă că-i egoist. Cum de n-o trimite el singur acasă după o noapte întreagă de veghe pe un scaun?! Dar când i-am văzut ochii, l-am simțit dezarmat, copil. Un copil bolnav nu se desparte de mama lui, nu e înțelegător; e copil. I-am dat mamei o cană şi i-am spus să se ducă să aducă apă, făcându-i semn să plece acasă. Tata a privit scena cu neîncredere, apoi a urmărit paşii mamei pe toată lungimea sălii, până la uşă. Avea acum ochii îngrijorați, speriați „care întrebau: „Unde s-a dus?'

— Să aducă apă, i-am răspuns.

I-am şters din nou năduşeala rece de pe obraz. Apoi m-am aşezat pe marginea patului, i-am luat brațul de pe cuvertură şi l-am pus pe genunchii mei. Era greu, fără viață. I-am mângâiat mâna. Avea ochii închişi, gura întredeschisă şi horcăia. Un intern urâcios, căruia i se ştia de frică, a venit şi s-a răstit la mine, în loc de bună ziua:

— Ai auzit ce ispravă a făcut noaptea asta? (Şi într-o mişcare oblică a capului spre tata.) Dumnealui de colo!

Tata a deschis ochii, dar fără a-l băga în seamă, s-a uitat lung spre uşa pe care ieşise mama, apoi, obosit, a închis ochii. Internul s-a apropiat de căpătâiul lui, uitându-se la mine cu ironie (fiindcă aveam lacrimi în ochi), şi a ordonat sorei:

— Să-i facem o injecție.

Tata a deschis ochii şi a trecut privirea de la el la mine, apoi iar către uşa pe care ieşise mama. Internul l-a întrebat, fără milă:

— Ce ai făcut noaptea asta, hai, spune!

Mă gâtuia indignarea. Nu puteam rosti un cuvânt, îl simțeam pe tata strivit. Mi-a venit în minte imaginea pisicii pe care bunicul a strâns-o cu uşa. Internul m-a privit cu interes şi m-a întrebat dacă mi-e rău. Aş fi vrut să-l iau pe tata în brațe şi să fug cu el, departe. Un alt intern, care tocmai trecea pe acolo, l-a întrebat acelaşi lucru, dar cu o voce foarte blândă; şi, arătându-mi fereastra:

— Uite ce frumos e afară…

Ramuri cu frunze aurii erau aplecate către una din ferestre, vrăbiile sporovăiau neobosite, tatăl meu se prăpădea.

Un țipăt a străpuns sala de la un capăt la altul. Cei doi interni s-au dus într-acolo. Țipătul venea de la patul din stânga uşii de intrare, unde era bolnav un băiețel. Maică-sa țipase de parcă cineva ar fi vrut să-i smulgă un braț. Să fi murit băiatul? De obicei mă duceam să-l văd, îi aduceam reviste şi fructe. Era blond, cu câțiva pistrui pe nas, cu obrazul străveziu, trăsăturile subțiate şi punea întrebări tot timpul. Un tramvai îi tăiase piciorul. „E prea deştept, îmi şoptise în ajun maică-sa. Tot timpul se gândeşte, şi de-a ia nu doarme şi nu se întremează. Are puține globule roşii… (Apoi, apropiind capul de mine, aplecat puțin, cu o privire complice venind de sub pleoape, încet, ca să nu audă băiatul, dar ca să înțeleg eu.) Prea puțin sânge“…

Azi nu m-am oprit să-l văd. N-am văzut pe niciunul din ceilalți, de parcă în sala aceea, cu douăzeci de paturi, cu douăzeci de poveşti, pe care, în opt zile, le-am învățat cu

toate datele de la începutul fiecărei boli până la zi, şi cu zeci de amănunte lăturalnice, nu mai exista decât tata.

M-am aşezat, dreaptă, în fața lui, ca să-l împiedic să privească la patul de unde venise țipătul. Atunci el, cu totul neaşteptat, m-a întrebat:

— O să aibă Nicu bani pentru haine?

N-am priceput.

— Azi e în 20, a lămurit tata. La întâi se prezintă, îi trebuia haine noi. (Apoi, cu o privire rugătoare.) Tu n-ai bani?

I-am spus că i-am trimis, că şi-a scos hainele noi şi că au ieşit frumoase. A încercat să surâdă, mulțumit. Am făcut o sforțare să nu plâng, să-mi amintesc în ce zi suntem; de când nu-mi mai trecuse privirea asupra calendarului…

— La 1 octombrie îl face locotenent… are nevoie de haine noi. Azi suntem în 20, nu-i aşa?

Era cu putință ca omul acesta, care de patru zile trăia printr-un miracol pe care nici doctorii nu-l mai pricepeau, să mai țină socoteala zilelor, să se mai gândească la hainele lui Nicu?

Bolnavul din patul vecin cu al tatii a început să geamă, aşa cum avea obiceiul, spunând câte un „a“ prelung şi profund, la distanța de timp necesară să numeri până la cinci, Avea ulcer, dureri în capul pieptului, până în spate, dureri în frigare, şi îşi băga singur, din când în când, degetul în gât, ca să verse. Vomita sânge cafeniu.

Tata a închis iar ochii. I-am şters iar năduşeala, apoi m-am dus la patul din fund, al băiatului, cel cu prea puține globule roşii. Mă temeam că nu mai trăieşte. Respira pripit. Maică-sa plângea înăbuşit:

— Am crezut adineauri că l-am pierdut, era rece. Am asigurat-o că se face bine, că mi-a spus unul din medici. A făcut ochii mari, nesățioşi să afle, să ştie:

— Care? Cel bătrân? Când l-ați văzut?

— L-am întâlnit ieri, când veneam la spital.

Femeia şi-a strâns mâinile către piept, ca pentru o

rugăciune, şi a bolborosit ceva neînțeles... Apoi iar mi-a pus întrebări, minuțioase, multe. Abia am putut scăpa, ca să mă reîntorc la tata. Avea ochii deschişi, mari. Voia o pernă, să şi-o pună dedesubt, în dreptul rinichilor. Avea dureri grozave.

— Perna e chiar acolo, unde spui că te doare.

— Mai vreau, mai vreau...

Era sigur că perna îi uşurează durerile, şi a început să stăruie, mişcând uşor buzele, şi cu o rugăminte în ochi sfâşietoare.

— Vrei lapte, tată?

A dat din cap: „Nu“.

— Hai, te rog, o să-ți facă bine.

M-a privit, vrând, cu toate puterile adunate în pupilele dilatate, să cunoască adevărul, hotărât să sufere, oricât, numai să-i facă bine.

— O să-ți facă bine, tată, să vezi...

I-am ridicat puțin cu o mână capul. Creştetul osos încăpea aproape tot în palma mea. Am văzut că face o sforțare dureroasă ca să înghită. Picăturile de lapte produceau zgomotul unei căderi în gol. Dacă n-aş fi crezut, în chip stupid, că-i mai poate face bine ceva, nu l-aş fi chinuit atât, desigur. Când a sucit capul, o şuviță de lapte s-a prelins pe bărbie, pe gât, pe piept. În fața ochilor mei, o imagine din copilărie: tata îmi ținea creştetul capului în palmă, şi eu suceam capul, şi, tot aşa, laptele se prelingea pe bărbie, pe gât, pe piept... Era la Sofia, aveam cinci ani!... Poate totdeauna a fost aşa. Poate că ani de-a rândul au stat ascunşi undeva ochii ăştia puțin speriați, de copil, sufletul ăsta neputincios. Muriseră parcă pe rând toate învelişurile sub care a stat ascuns, şi acum a rămas descoperit copilul. Tata fusese poate totdeauna, în fața vieții, copil.

Profesorul, cărunt, înalt, voinic, ținea capul sus, avea accent franțuzesc, vorbea repede, dar cu pauze mari între anumite cuvinte. Când s-a apropiat de noi. Cu doi interni şi cu o sora, s-a uitat la tata cu o mirare pe care nu s-a

obosit s-o ascundă. Avea aerul să spună: „Cum? Trăieşte?!“ Şi întorcându-se către interni:

— Cum vă explicați?

Iar ei au rămas mici, ca în fața unui fenomen a cărui înțelegere îi depăşea. Tata îi privea pe toți cu ochii deschişi imenşi, ca să priceapă ce se întâmplă.

Profesorul i-a ridicat mâna, i-a luat pulsul, mereu mirat, i-a întrebat pe interni de temperatura luată în dimineața aceea, şi, tot către ei:

— Interesant, foarte interesant... Să-i mai faceți injecții. Încă două. Să vedem...

Parcă ar fi spus: „Trageți sfoara, întindeți să vedem cât rezistă“.

Aşteptam, încordată, în picioare, dreaptă, în fața lui. Profesorul m-a privit lung şi a vrut să-mi spună ceva, dar cred că i s-a părut de prisos. O clipă, tăcerea a fost întinsă, de moarte. Gemetele de alături încetaseră fără să ştiu când. Au plecat cu toții, vorbind între ei, şi s-au oprit la patul băiatului blond, apoi la bolnavul pe care îl adusese în ziua aceea, cu tumoare la creier. Când profesorul s-a îndreptat spre uşă, m-am grăbit să-l ajung şi l-am întrebat ce crede despre starea tatii.

— Sânt speranțe?

A şovăit o clipă:

— Atâta timp cât respiră...

Gemetele de alături au reînceput lungi, joase şi la distanță de timp necesară să numeri până la cinci. Tata a închis ochii iar, şi iar a început horcăitul acela care ieşea ca dintr-o prăpastie şi suna a depărtare şi a gol. Apoi i-a venit să verse. Am chemat sora.

Trecuse un sfert de oră de la vizita profesorului, când s-a deschis uşa, şi un medic tânăr, neobişnuit de înalt (sau poate mi s-a părut), cu obrazul strident de palid față de părul negru intens, a venit drept la patul tatii, însoțit de unul din interni, şi a întrebat, cu o voce pe care sigur o mai auzisem (am aflat mai târziu că e fiul profesorului care tocmai plecase):

— Acesta e bolnavul?

Pe mine nu m-a băgat în seamă, de parcă nici nu aş fi fost acolo. A ridicat plapuma şi a apăsat cu degetul, din loc în loc, piciorul tatii. Sub apăsare, rămâneau adâncituri mai palide; apoi l-a acoperit la loc şi i-a luat mâna într-a lui, ca să-i ia pulsul. Mâna – cu degetele albe, lungi, transparente – avea o vibrație care i se potrivea de minune, şi totuşi atât de multă viață proprie, şi capta în aşa fel atenția, de parcă ar fi fost desprinsă de omul căreia îi aparținea. Eram sigură că mai văzusem aceste mâini cândva... Dar când, unde? Am făcut o sforțare ca să-l privesc atentă, să-i văd fața, ochii. Îi zâmbea tatii cu nespusă blândețe şi avea, parcă, lacrimi în ochi, dar în colțurile buzelor, un zâmbet uşor. Îl întreba ce-l doare. Tata stăruia că vrea o pernă, că are dureri mari în şale. Apoi, răsfirând degetele spre mine, şopti, încercând săi surâdă:

— Fata mea.

Doctorul a ridicat privirea puțin surprins, mi-a zâmbit binevoitor, s-a înclinat vag.

— Băiatul e ofițer, a mai şoptit tata, destul de nedesluşit, aproape de neînțeles şi întinzând gâtul spre măsuța de noapte: Arată fotografia!

În sertar, acolo, era, printre cutiile cu buline, sticluțe şi vată, o fotografie a lui Nicu în haine de sublocotenent. Am şovăit o clipă, apoi am închis sertarul şi am spus:

— Nu e... Poate a luat-o mama...

Cu ochii tulburi, vinovați, contrariați, tata a repetat ca să înțeleagă doctorul:

— Nu e.

M-a durut cumplit privirea aceea. Am regretat. Chiar atunci, am regretat de moarte fapta mea. Mi-a fost ruşine de mine.

De ce n-am arătat fotografia dacă tatii îi făcea plăcere dacă-i mai putea face plăcere ceva? De ce n-am arătat fotografia? E o întrebare de care nu mai pot scăpa şi e ca o arsură de fier roşu pe rană de câte ori îmi vine în minte. N-am putut în clipele acelea, care erau cele din urmă, să

trăiesc numai pentru el, să-l iubesc atât, încât să nu mai existe nimic în afară de dragostea mea pentru el, de suferința lui, de suferința mea față de copilul care devenise omul cu părul cărunt? Ştiu azi că aş fi arătat fotografia fratelui meu dacă tata ar fi vrut să se fălească față de bătrânul profesor, care părăsise patul lui cu câteva minute înainte. Dar acum în fața mea se afla un bărbat a cărui apariție mă tulbura, ale cărui mâini minunate mă atrăgeau, mă depărtau de la singura preocupare care mi-era îngăduită. Femeie şi frivolă, am avut cruzimea să-l privesc pe sfântul acela, care ardea ca o lumânare aproape consumată, din care nu se mai vedea decât o flăcăruie, cu preocuparea de a nu fi ridicol, fiindcă era tatăl meu şi, prin el, aş fi devenit ridicolă eu.

Ce bucurie ar fi avut tata dacă aş fi arătat fotografia! Ar fi fost ultima bucurie şi poate cea mai mare din viața lui. Cu atâta greutate îşi văzuse feciorul cu un rost, cu atâta trudă câştigase banii pentru şcoala de ofițeri. Şi singura recompensă acum ar fi fost această fotografie. Desigur că până într-atât i se părea că i se datorează lui nu numai haina de ofițer, cât şi toți anii de învățătură, ca să ajungă s-o poarte încât se credea, poate, el însuşi ofițerul din fotografie, şi, despersonalizat, în pat, acolo, între toți nenorociții acelui salon comun de spital, fotografia aceea era decorația lui, identitatea de care era mândru, singura cu care se putea îmbrăca în clipa aceea în fața unui străin.

Erau atât de necăjiți ochii tatii, atât de umilit mi s-a părut că n-a putut arăta fotografia, că am vrut să revin, să deschid sertarul, să mă prefac, căutând, chipurile, cu mai mare atenție, că o găsesc. Dar în clipa aceea am văzut iar mâinile lui Don Diego Covarrubias, din tabloul lui El Greco... Aveau aceeaşi paloare verzuie. Şi a fost destul o clipă de ezitare, ca să nu mai scot fotografia.

— La ce armă? a întrebat medicul, politicos, în timp ce se scula să plece. (Nu era poate atât de înalt, cât avea picioarele neobişnuit de lungi.)

— La artilerie, a şoptit tata, şi a închis ochii obosit şi

(cine ştie?) poate mulțumit că doctorul s-a interesat de băiatul lui. După ce mi-a pus o mulțime de întrebări despre tata şi despre boala lui, medicul, cu o voce în care sfârşitul cuvintelor se pierdea, cu inflexiuni pe care urechea mea le păstra din cine ştie ce clipe uitate ale copilăriei, m-a întrebat dacă mai merg la şcoală. I-am răspuns că sunt studentă la Drept şi măritată. A surâs iar uşor, m-a privit atent. Iar eu l-am întrebat de starea tatii, dar nu alarmată, ca de atâtea alte ori, în alte zile, față de oricine îmi putea da o veste, ci căutând să-mi stea bine fiecare cuvânt pe care-l spuneam.

Mi-a răspuns:

— Are inima foarte rezistentă.

Mi s-a părut că vrea să spună „prea rezistentă".

Trei zile s-a chinuit tata din cauză că inima era prea rezistentă. Trei zile l-am chinuit toți câți eram în jurul lui, punându-i la încercare inima. Unii îi făceau injecții cu cofeină şi camfor, alții îl hrăneau artificial. Eu îi dădeam din când în când o linguriță de apă. El transpira şi vărsa. Ochii păreau, uneori, că-i vor ieşi din orbite. Cavitățile erau enorme, ca la craniile cadavrelor. Pomeții, oase rotunjite, abia acoperite cu piele galbenă, erau umezi tot timpul de o sudoare rece. Obrajii, două adâncituri mari; urechile – străvezii. Numai părul era argintiu, ondulat şi frumos, la fel ca altădată. Închidea ochii de câte ori era extenuat de suferință şi-i deschidea ca să sufere din nou. Picăturile de apă pe care le înghițea cădeau ca în golul unui butoi imens. Şi tata mă privea cu ochii arşi de suferință, dar cu o voință care depăşea cu mult fărâma de viață cu care rămăsese şi cu o încredere de animal bolnav.

Afară era oraşul în zilele lui cele mai însorite. Aproape cu sila m-a scos în curte unul din cei doi interni. Lumină aurie, adiere de toamnă, miros de pământ reavăn, curtea toată poleită de frunzele galbene şi roşii ale copacilor. Ne-am aşezat pe o bancă. Internul mi-a vorbit de casa părinților lui de la Botoşani, de anii de studii. Deodată, fără să spun nimic, m-am ridicat, am traversat, halucinată,

coridorul lung, cu geamuri şi sala pătrată cu dulapuri albe. M-a izbit – în afară de mirosul obişnuit de alcool, iod şi cloroform – un miros fetid, parcă era pucioasă, parcă era cadavru în descompunere. Speriată, m-am repezit la patul tatii. Dormea. Vecinul lui gemea monoton, ca de obicei. S-a întrerupt numai când a venit sora să-i scoată plosca şi a țipat, gata parcă să-l lovească:

— Mai taci, că ne-ai omorât!

Am rugat-o pe mama să iasă puțin în curte, dar n-a vrut. Cinci minute mai târziu, i-a căzut capul pe piept. Era albă ca peretele spitalului şi tot atât de rece. Sora a venit şi i-a dat să miroase eter, i-a pus o compresă pe piept şi a culcat-o pe un pat vecin, care pentru câteva minute rămăsese gol. Îmi tremurau mâinile şi picioarele. Tata ținea ochii închişi. Nu şi-a dat seama de nimic.

Atunci au venit Michi, Maricica şi Nicu (în hainele lui de ofițer, frumuşel şi semeț, ca în fotografie). Mama era leşinată, tata, pentru întâia dată, liniştit, ca un mort.

— E prea multă lume aici! (A strigat internul – cel care bufnea tot timpul.) Cine v-a dat voie?

— Portarul, a răspuns rar Maricica.

Ce zi lungă a fost aceea… ultima zi a tatii! Soarele parcă nu voia să apună. Tata nu voia să moară. A deschis ochii, parcă înviorat, cu puțină viață în obraz; sau aşa mi s-a părut. L-a recunoscut pe Nicu şi s-a uitat atent la hainele lui. I-am luat mâna într-a mea şi mi-am spus de multe ori: „Se face bine, se face bine, există minuni!“

Celălalt intern a venit să ne roage să plecăm.

— Sunteți prea mulți.

— În curând o să fim mai puțini, a replicat Maricica, cu o simplitate matură, stranie.

Trebuie să vină profesorul, s-a scuzat parcă internul.

Mama n-a vrut să plece cu niciun chip. Stătuse o clipă la aer şi se simțea mai bine. Nicu a rămas cu mama, eu am plecat cu Michi şi cu sora mea.

De ce am plecat atât de optimistă? Cum a pătruns în

mine credința că se face bine? De ce nu am dat în lături toate imaginile care se succedau vertiginos? („Tată, am să te iau la Braşov, la Poiana!“) îl şi vedeam, în soare, pe un şezlong. („Am să te iau cu trăsura la Şosea.“) Eram lângă el, auzeam tropotul cailor. („Ghici, ce ți-am adus?“ „Tu ştii ce să-mi aduci, Diana“…) Mă vedeam ținând o cutie de țigări la spate.

Alex a trecut în seara aceea pe la noi, să întrebe cum îi merge tatii. Am spus: „Mult mai bine“…

De ce am spus: „Mult mai bine“, fără frica pe care o aveam de obicei că totul se întâmplă altminteri, că liniştea nu poartă noroc? De ce m-am gândit la furtuna de la Balcic, la clipele petrecute cu Alex în cort, în loc să mă gândesc numai la tata?

Aş vrea să ştiu cum a murit tata, şi nu am pe cine întreba. Numai Nicu a fost lângă el, şi Nicu nu observă amănuntele, nu ştie să le redea. Aş vrea să ştiu de câte ori a mai închis tata ochii şi de câte ori i-a mai deschis, de câte ori a mai mişcat degetele, cum ținea mâna… Ştiu că a întrebat o dată dacă s-a plătit spitalul. Asta s-a întâmplat mai înainte. Dar ceasul din urmă, ultimele cinci minute, ultimul minut?

Mama ieşise să ia aer. Se ruga lui Dumnezeu să facă o minune. Să-i uşureze tatii suferința… că prea se chinuia.

— S-a chinuit groaznic, repeta disperată, groaznic!…

O fi băgat tata de seamă că mama nu-i lângă el, nu s-o fi simțit prea singur, mai avea privirea aceea lungă, care străbătea sala până la celălalt capăt? De ce n-am rămas măcar eu lângă el?

Aş vrea să ştiu tot. De ce nu povestea tata niciodată nimic despre el?

De ce n-am arătat fotografia, când tatii i-ar fi făcut atâta plăcere? Ce s-o mai fi întâmplat cu băiatul acela blond, care avea prea puține globule roşii? O mai fi gemând şi acum vecinul de pat al tatii? Nu mai pot dormi, şi nu mă mai pot gândi la altceva, şi nici nu vreau. Fără gândurile astea, m-aş simți mai singură, mai fără rost, şi pe tata l-aş

simți mai departe.

Azi am fost la spital.

— A murit intoxicat prin anurie, mi-a spus profesorul. Dacă nu-şi smulgea sonda, ar fi putut, poate, scăpa. Poate. Cred că a fost totdeauna agitat, neliniştit, nervos peste măsură, violent, nu-i aşa?

— Tata? A fost generos, cinstit, bun…

Ca să scap de durerea pe care mi-o prilejuiesc ultimele lui imagini, mi-ar ajunge poate să-i văd o fotografie din alte vremuri. Dar tata nu se fotografia niciodată. Iată un lucru de care până azi nu mi-am dat seama.

Încerc să-mi amintesc figura tati, de pe vremea când era sănătos şi bătea cu pumnul în masă de săltau farfuriile, şi-mi dau seama că aşa era numai în zilele când venea fără pachete, când nu aveam ce pune pe masă, când nu voia sa vedem cât este de stânjenit. Da, numai atunci ne căuta ceartă, atunci înjura.

Mama punea degetul la gură şi ne făcea semn să nu-i răspundem. Dar noi îl întărâtam, îl scoteam din sărite… Aş vrea să-l mai văd o dată furios, dar nu mi-l mai închipui decât cu ochi blânzi, întrebători, de animal care nu poate să spună ce-l doare. Îmi revine mereu imaginea lui de ceară, în lumina soarelui de asfințit, la marginea trotuarului, pe strada Oituz…

Azi mi-am pus pălăria şi am plecat, grăbită, să găsesc o fotografie a tatii. Bănuiam că trebuie să fie pe undeva, pe un act, pe un abonament de tramvai. Afară de țigări şi de ziare, nu cheltuia pentru el niciun ban. Şi sunt încredințată că nu se scula niciodată sătul de la masă.

Nu ieşisem pe stradă de mult. Soarele cădea plin, puternic, pe străzi; femeile purtau taioare, pălării de toamnă, cochete; bărbații umblau, unii grăbiți, alții pe gânduri, unii traversau, alții aşteptau tramvaiul. Tramvaiele erau pline. Tata nu putea fi nicăieri… Nu-l puteam întâlni în mulțimea străzii. Nu era cu putință. „Nu

crezi în minuni“, îmi spusese Alex odată la mare. Nu, nu-mi puteam închipui luna întorcându-se după Capul Caliacrei, când o văzusem venind de acolo, urcându-se treptat din mare spre cer. Nu-l mai puteam întâlni pe tata pentru că am văzut cum se aruncă lopeți de pământ peste el…

Am mers pe stradă cu dinții încleştați. Lacrimile de la o vreme nu se mai desprindeau. Se resorbeau şi parcă se transformau în pietre, care mă apăsau pe piept. Odată, îmi amintesc, l-am întâlnit pe tata pe stradă. Părea atât de absorbit, încât cred că, dacă i-ar fi băgat cineva mâna în buzunar, nu şi-ar fi dat seama. Aşa era totdeauna. Cine ştie ce punea la cale, ce griji îl frământau? L-am privit, înduioşată. Era adus din spate şi mi s-a părut că văd în clipa aceea toată povara noastră, a tuturor, încovoindu-l. De ani de zile nu făceam cu toții decât să-i cerem bani. De ani de zile se zbătea să-i câştige, să ni-i dea: „Uite, Diana, cinci lei“. I-am aruncat ofensată: „N-am nevoie; nu m-au făcut pe mine cinci lei“, am spus, semeață. „Dar nici tu pe ei“, mi-a răspuns tata prompt. Nu-şi cumpăra niciodată ceva pentru el. Purta mereu aceleaşi haine cenuşii, cu o dungă mai închisă, pe care aveam impresia că le ştiu de când lumea şi că totdeauna vor fi bune, curate. Le peria cu o măturică aspră de câte ori pleca. Pantofii şi-i lustruia zilnic cu peria, apoi cu o bucată de pluş. Ne minunam cu toții că nu uzează lucrurile, că nu le prăfuieşte măcar.

Parcă-l văd oprindu-se într-o zi la chioşcul de ziare. Un cunoscut i-a spus de două ori bună ziua, fără ca tata să bage de seamă. Abia când m-am apropiat şi l-am luat de braț, s-a dezmeticit şi a răspuns omului care-l salutase. Ba chiar m-a prezentat. Cu ce mândrie a spus: „Fata mea. Vrea să se facă doctoriță.“ (Pentru tata doctoriță însemna titrată, adică cineva cu studii universitare.) „Şi să vezi băiatul… A scos portvizitul şi a arătat fotografia lui Nicu. O să fie ofițer.“ Mi-am spus: „Ce copilăros e tata!“ Tâmplele îi străluceau în soare, de parcă erau de argint. Ochii – apropiați şi fără o culoare precisă, galben-verzuie, cum e

marea când e răscolită. Şi era, în ziua aceea, încărcat de pachete. Era soare, ca şi acum, şi tata se oprise la chioşc, să cumpere un ziar, să schimbe câteva cuvinte cu un cunoscut, şi toate acestea mi se păreau întâmplări fireşti, obişnuite. Nu-mi dădeam seama că e un miracol, o fericire imensă să-ţi poţi întâlni tatăl, din întâmplare, pe stradă…

Am găsit la nişte rude îndepărtate fotografii de ale tatii. „Aici e ca logodnic“, mi-a spus mătuşa mea.

Era înalt şi slab, cu mustaţă mare, despărţită printr-o cărare deasupra buzei, mustaţă cu vârfurile bine răsucite în sus. După ce mai întâi se lăsa peste colţurile gurii în jos. Purta un guler tare, drept, înalt şi despicat la mijloc şi o haină închisă cu patru nasturi (nu se vedea decât nodul cravatei). Aşa arăta desigur atunci când a întâlnit-o pe mama pe stradă, cu pălăria mică, roşie şi cu geanta roşie nouă. E una din scenele pe care le povestea totdeauna când era bine dispus. I-a luat geanta, s-o vadă mai de aproape şi a vrut s-o deschidă; mama s-a împotrivit cu încăpăţânare. Dar tata nu s-a lăsat, a deschis-o. Înăuntru avea numai o oglindă ovală, mică, şi o batistă albă cu dantelă şi niciun ban. Mama s-a făcut mai roşie decât pălăria. Mi-am închipuit-o totdeauna pe mama la şaisprezece ani, pe tata – tânăr îndrăgostit, bine îmbrăcat, – niciodată, până azi.

Dar chiar şi imaginile astea mă îndepărtează de el, şi tocmai asta nu vreau. Rechem în grabă figura lui de ceară în haine negre şi pantofi de lac. Stând în picioare pe trotuar, pe strada Oituz. Cât sunt de fericită că i-am luat ţigări atunci! Mi se pare că-i singura faptă bună faţă de tata şi vreau să mă gândesc numai la ea.

Ba odată am adus acasă o ladă cu mandarine. Cel dintâi „onorariu de avocat“ ! Tata avea lacrimi de bucurie în ochi. Mi-s-a părut atât de fericit şi mândru de mine, că m-am simţit despăgubită de tot ce îndurasem în iarna aceea cumplită.

Odată l-am desenat. Făcea socoteli într-un carnet la masa din bucătărie, pe care şi mâncăm de obicei. Ţigara îi

atârna, abia lipită de colțul gurii Avea fruntea încruntată, adâncituri mari pe obraji, purta o căciulă de lână, fiindcă era răcit, şi un fular gros la gât. Când i-am arătat desenul, a zâmbit.

Apoi, ca un profesor care iartă obrăznicia elevului care i-a făcut caricatura – dacă e izbutită – mi-a spus: „Bravo, Diana, te pricepi“…

În seara aceea s-a dus să facă o vizită proprietarilor, ca să arate desenul făcut de fata lui.

Tata nu făcea decât să mă judece, să mă suduie, să-mi vorbească repezit. Dar cu câtă dragoste, cu câtă mândrie spunea „fata mea“! Îi aud întocmai vocea, intonația fiecărei silabe, toate nuanțele pe care le punea când spunea: „Fata mea!“ Mă doare şi-mi face bine totodată.

Îl iubesc acum cu disperare de a-l fi iubit fără să o ştiu, fără să i-o fi arătat. Simt nevoia să-i arăt acum toată dragostea asta descoperită târziu, şi gândul că nu mai este cu putință mă exasperează

Îi simt în palmă greutatea capului, când îl ridicam ca să-i dau să bea, aud zgomotul şi căderea în gol a fiecărei picături pe care o înghițea şi, de trei săptămâni, nu mai dorm.

Sunt trei săptămâni de când a murit tata.

Eram singură, într-o după-amiază, pe la şase, când m-am pomenit cu Alex. Mi-a vorbit firesc, de parcă ne-am fi văzut în fiecare zi. Toți cei care veneau la mine în acea epocă mă priveau compătimitor, părând impresionați de îmbrăcămintea mea neagră; nimeni nu înțelegea nimic din durerea mea, nimeni nu-l cunoscuse pe tata. Alex parcă venise să-l consolez eu.

— Sunt foarte plictisit, vrei să ieşim să ne plimbăm? Dacă nu… dacă ai altceva mai bun de făcut…

— Nu, Alex, dar mi-e greu şi să vorbesc, şi să mă îmbrac.

Câteva zile mai târziu, am primit să ieşim împreună cu maşina lui. Un Ford vechi, demodat.

Nu ştiu pe unde am trecut. De la o vreme nu mai vedeam

nici străzile, nici înfăţişarea oamenilor care îmi ieşeau în cale. Îl vedeam pe tata, numai pe tata şi tot ce se leagă din diferite timpuri de chipul lui, care, fără să ştiu, mi-a fost întotdeauna atât de drag. Un om încărcat cu baloane mi-a amintit că tata intrase odată pe uşă, cu mustața zâmbitoare, printre baloane viu colorate. De unde avusese bani în ziua aceea să cumpere atâtea baloane? Ce acont luase? Pentru ce idee năstruşnică? După câtă osteneală? Parcă îl auzeam: „De ce să nu facem şi noi ață de cusut?… Cum adică, noi nu putem să coasem un nasture fără ca ața să vină din Anglia, din Germania, şi nasturele, de cine ştie unde?"… Pe aici, prin Obor, îl găsisem odată într-un fel de baracă unde se dărăcea lână, într-un fum de scame, înecăcios.

— Ştii unde suntem aici, Diana?

Am tresărit.

Maşina alerga în viteză.

Aş fi vrut să am o clipă de energie, să întreb unde mergem, să ştiu ce să-i răspund lui Michi când îmi va pune întrebări. Dar adierea rece de toamnă, amestecată cu efluvii calde, târzii rămăşițe de vară, îmi trecea atât de dulce prin păr şi-mi mângâia atât de plăcut obrazul şi gâtul, că mă lăsam dusă ca într-un început de beție.

— Şoseaua Andronache… spre Colentina…

Apoi am intrat pe un drum umbrit, în marginea unei păduri. Aş fi vrut să spun să întoarcă, dar era în mine, pentru întâia dată de la moartea tatii, o linişte nesfârşită, care îmi curgea prin vine ca un narcotic. Alex era liniştit şi el, ca şi mine, ca şi pădurea, ca şi lanul de porumb pe lângă care treceam, ca şi ziua aceea aurie de toamnă, a cărei frumusețe plină, prea coaptă, se lăsa greu peste pământ.

— Asta e pădurea Ştefăneşti, a spus Alex.

O brişcă venea către noi, condusă de un preot, cu o femeie alături, gătită ca de duminică: o pălărie de catifea albastră, cu panglică lucioasă de jur împrejur. Alex le-a dat bună ziua.

— Se vede că am avut vizite, mi-a spus după ce au trecut mai departe.

— Cine a avut vizite?

— Mama...

Maşina s-a oprit în fața unei curți, mare cât vezi cu ochii. Trei câini-lupi, probabil aceeaşi familie, ne-au ieşit în cale şi au început să latre, dând din coadă cu o veselie nebună. L-am apucat pe Alex de braț.

— N-avea grijă, Diana o să vă împrieteniți numaidecât.

Pe jos se întindea un covor de ardei iuți, verzi-roşcați.

Un cal necheza pe undeva, pe aproape. Din dosul unui cazan, din care ieşeau aburi cu miros de bulion, au apărut o femeie şi un copil. Pe prispa casei, o doamnă, îmbrăcata în negru, cu părul şi obrazul alb, cu pantofi şi ciorapi albi, şi-a pus mâna streaşină, întinzând gâtul. Alex m-a luat de mână şi m-a dus spre ea... M-a prezentat:

— Diana Ioanescu, o bună prietenă. Apoi, ceremonios: Mama mea.

— Alex mi-a vorbit de dumneata. Mi-a vorbit foarte frumos.

M-a surprins vocea ei, puțin răsfățată, uimitor de tânără. Am zâmbit politicos, puțin încurcată, întrebându-mă dacă într-adevăr Alex îi vorbise de mine.

Apoi, acelaşi glas, poruncitor de astă dată:

— Anico, să aduci şerbetul de zmeură şi apa de la gheață... (Iar nouă, cu familiaritate.) Să intrăm, copii, că prea e cald,

Nu era cald de fel, soarele cădea roşu, somptuos peste câmpia galbenă. Doamna Dobrescu zâmbea cu buzele subțiri ca o linie.

— Uitați-vă cum apune soarele şi cum îl zugrăvesc pictorii voştri cubişti! Vedeți, lui nu-i e ruşine să fie demodat.

— Fiindcă nu e demodat, făcu Alex. El impune moda. Pictorii cu adevărat mari i se supun.

Dar mama îl contrazicea.

Nu-mi amintesc exact ce argumente aducea, unde găsea făptura aceea mică, cu voce de fetiță, atâta autoritate. De

altfel, dădea impresia că nu o interesează ce spune celălalt. Când punea o întrebare, nu aştepta răspuns.

Casa era încărcată cu farfurii şi oale smălţuite, de o rară frumuseţe, găsite, după cum povestea, în fundul satelor din toate colţurile ţării.

— Doctorul, soţul meu, avea o pasiune pentru olărie. Mie-mi plac scoarţele. Sunt frumoase, nu-i aşa? Aici e doctorul în ziua în care a plecat pe front, în 1916. A doua zi am fugit după el. Aici sunt într-un grup de surori de caritate.

Mama lui Alex, între toate, cea mai mică. Şi, cu părul strâns sub boneta de soră, era ca şi acum, ca o mască albă, în care nu se vedeau decât două pete negre, ochii ei rotunzi, aproape fără sprâncene.

— Aici suntem cu un grup de răniţi. Doctorul e printre ei. Îi îngrijeam eu. Ce mult mi-a plăcut să îngrijesc bolnavi şi ce rău îmi pare şi azi că n-am făcut Medicina. Dar pe atunci era la modă pensionul… Am învăţat la Genova, la călugăriţe. Mama a fost italiancă. Visul meu era ca Alex să facă Medicina. Şi-a început-o bine, dar n-a dus-o la capăt. Aşa e el… Tatăl lui, dimpotrivă.

Alex a strâns din buze, enervat. „Cum. N-a terminat Medicina?!“ îmi repetam în gând, surprinsă, uimită. Şi toată lumea îi spunea „doctore“, şi el nu protesta. O dată l-am întrebat de ce n-o practică, şi mi-a răspuns evaziv: „Prefer viticultura“, iar când m-am interesat, altă dată, dacă se ocupă de viticultură, mi-a spus: „Nu, nu mă înţeleg cu mama, prefer să fiu singur, să scriu, să citesc. Mă pasionează psihanaliza.“

— Seamănă ca două picături de apă cu tatăl lui, nu? a continuat doamna Dobrescu, cu acelaşi aer zăpăcit pe care l-a avut de la început. Aceiaşi ochi albaştri, de care se îndrăgosteau cucoanele, aceeaşi frunte îndărătnică. Numai că doctorul citea medicină nopţi întregi, pe când Alex citeşte romane poliţiste… Dumitale îţi plac? Eu le detest! Hai să trecem în iatacul meu, copii…

Pe pereţi erau arme încrucişate şi o colecţie de cruci

vechi şi de icoane. Ardea o candelă într-un colţ şi, pe o măsuţă rotundă şi joasă, fumega dintr-un fel de lampă, ca o mică amforă, un parfum cu un vag, neplăcut miros de tămâie. Un tablou în mărime naturală îl înfăţişa în uniformă de maior pe tatăl lui Alex.

— Aici e cu „Steaua României, cu spade", mi-a explicat doamna Dobrescu, cu deosebită solemnitate; apoi, surâzând parcă amintirilor: „E a dracului pielea pe el", spunea colonelul Ioanescu.

— Îl cunoaşteţi pe socrul meu?

Mama lui Alex m-a privit pentru întâia dată drept în faţă şi cu oarecare interes.

— Eşti nora colonelului Ioanescu?! înţelesesem că te numeşti doamna Ionescu… (Şi doar îmi spusese când mi-a auzit numele: „Alex mi-a vorbit mult de dumneata"… Sporovăia întruna, însufleţită.) Ei bravo! Aşa-i, că avea un băiat, îmi aduc aminte. Că doar era cât pe-aci să se prăpădească de anghina difterică, la Brăila. Eu i-am făcut injecţia, şi doctorul, soţul meu, l-a operat. Soţul meu era comandantul unui tren sanitar. Cum trece vremea!

Jupâneasa a intrat şi a adus chiseaua cu şerbet şi pahare cu apă.

Ce curios mi se părea că Michi a fost la Brăila în timpul războiului! Şi eu nu am ştiut nimic până azi, şi e totuşi un an de când sunt nevasta lui, dormim în acelaşi pat şi mâncăm la aceeaşi masă! Îmi aduceam aminte că şi pe sora mea fusese vorba s-o opereze la trenul sanitar, fiindcă la spitalul civil nu mai erau paturi. Ce locuri însemnate au ocupat atunci printre nedumeririle şi spaimele mele „spitalul civil" şi „trenul sanitar" şi cât de dureros mă făceau să simt că nu sunt mare…

— Sora mea a fost operată tot atunci, *şi* tot de anghină Poate vă amintiţi? Maricica Slavu.

— Slavu? Nu-mi amintesc. De altfel, am stat puţin la Brăila. Prin ce lună era?

— Toamna, târziu. Poate noiembrie, decembrie.

— Da, atunci noi am operat-o, probabil.

Mi se părea că o recunosc pe sora de caritate care a venit să-mi facă injecții atunci, când cu boala Maricicăi. Era mică, cea mai mică dintre oamenii mari pe care îi văzusem; mă apropiasem binişor de ea ca să văd dacă îi ajung până la umăr. Oare din pricina ei mi-am tăiat tivul paltonului roşu de postav, ca să-mi fac cruciulițe la costumul de soră de caritate, improvizat din şervete albe de masă, şi de necaz că îi ajung numai până la umeri, n-am mai mâncat câteva zile şi am dormit prost câteva nopți? Să fie ea „doctorița"? Totul era încâlcit.

Mama lui Alex vorbea mereu, despre colonelul Ioanescu, despre spitalul de la Oneşti. Nu prea înțelegeam ce căuta acolo cu trenul sanitar.

— Conducea etapele şi făcea curte cucoanelor, a adăugat încântată.

— Şi eu, care crezusem că a luat parte la şarja de la Robăneşti!

Ironia mi-a fost apreciată mai mult decât m-aş fi aşteptat. Alex a zâmbit şi m-a privit cald. Mama lui a râs cristalin.

— Va să zică, eşti nora colonelului Ioanescu? Tot mustață în furculiță poartă? Neagră ca pana corbului?

— E albă şi tăiată scurt.

— Extraordinar! Şi-a tăiat colonelul mustața? Şi doamna Ioanescu tot aşa poartă coadele, blonde, groase, în jurul capului?

Mama lui Michi fusese cândva blondă?! Iată un lucru pe care nu mi-l puteam închipui.

Ca de obicei, nu a fost nevoie să răspund, fiindcă a trecut uşor la alt subiect, la alte amintiri. Mi-a vorbit de spiritism:

— Vino să vezi camera în care soțul meu mai vine uneori, când îl chem.

Era un cabinet medical. Instrumentele nichelate străluceau ciudat în albastrul încăperii.

— E aşa cum a fost înainte de război, în casa noastră din Bucureşti. Pentru Alex am păstrat totul. Credeam că are să

fie el doctor, într-o zi. Îl pasionează homeopatia. Dar dacă n-a terminat...

Vorbea acum mai încet şi rar, ca şi când Alex n-ar fi fost de faţă.

Ferestrele aveau geamurile ca nişte vitralii albastre. Alex, în lumina de acolo, avea un cap de mort. Mama lui, la fel. Acum nu mai vorbea nimeni, şi tăcerea parcă dura de mult. Mi-era frica de sunetul celui dintâi cuvânt care va fi rostit

Alex mi-a spus:

— Să ieşim în curte, vrei?

— Da, da, voi ieşiţi, eu mai am treabă aici.

Lumina şi aerul de afară m-au izbit ca o veste bună şi neaşteptată.

— Mama trăieşte cu totul în afară de realitate, a spus Alex, cu ochii în pământ.

Am încercat să-l mângâi:

— Cred că te iubeşte foarte mult.

— Mă iubeşte fiindcă semăn cu tata... S-a întâmplat ca, atunci, când s-a îmbolnăvit el de tifos exantematic, eu să fiu la Iaşi, bolnav de scarlatină, într-o cohortă de cercetaşi. I s-a telegrafiat mamei să vie, că sunt pe moarte, şi nu a venit. Era foarte îndrăgostită de tata. De mine puţin îi păsa.

Alex vorbea cu vocea sugrumată. Parcă avea lacrimi în ochi. Mi-a fost milă de el. Semăna cu Petre Barbu. Şi cred că în clipa aceea, fără să bănuiesc, alunecam...

— Când a murit tatăl dumitale. Alex?

— Atunci, de tifos exantematic, în 1918. Mama are dreptate, tata a fost un om. Eu sunt un om de nimic. Pe unii, exemplul tatălui lor îi stimulează, pe mine, dimpotrivă, mă deprimă. Mă simt copleşit de tot ce spune mama despre el. Simt că n-o să-l pot ajunge niciodată. Devin furios, rău, şi nu mai vreau să fac nimic... Uite, n-am energia să-mi dau ultimele examene şi teza... Dar de ce îţi spun toate astea, Diana? Niciodată nu am vorbit despre mine. Sunt foarte orgolios.

Eram lângă o fântână. Alex a început să învârtească

roata şi, fără să pară că face vreo sforțare, a adus căldarea sus, apoi a cules de pe jos vreo patru roşii şi le-a spălat.

— Îți plac aşa, fără sare? m-a întrebat, străduindu-se să zâmbească, întocmai ca Petre Barbu, şi având aproape aidoma chipul lui.

Ne-am aşezat pe iarbă şi am mâncat roşiile. Erau dulci, răcoritoare, bune. Parcă de la moartea tatălui meu simțeam acum întâia dată gustul unei îmbucături. Seara era răcoroasă, domoală.

— Avem struguri foarte buni şi nu ți-am dat. Vrei să-ți aduc? „Napoleon“ şi „Chasselas“. Să-mi spui cum sunt, da?

Mi-era milă de Alex, fără să ştiu de ce. Am spus:

— Trebuie să plecăm, şi m-am ridicat, speriată, fiindcă am simțit că e târziu, că Michi va fi îngrijorat.

Trebuia să ne luăm rămas bun de la doamna Dobrescu. Am găsit-o pe prispă, ținând în brațe o găină mare cum nu mai văzusem…

— Aşa sunt viandotele, mari şi frumoase. Azi i-am făcut o injecție antiholerică, săraca!

Vorbea acum despre găini, despre bulion, despre struguri, cu aerul acela mereu mulțumit şi zăpăcit şi cu vocea de adolescentă. Aşa era toată: ca o fată, zveltă, cu talia subțire, purta o rochie neagră de mătase (parcă prea scurtă), pantofi de pânză albi şi ciorapi albi de bumbac.

— M-am obişnuit să umblu încălțată aşa, în casă, de pe vremea când eram soră de caritate.

Avea aerul că nu observă nimic din ce se petrece în jurul ei, şi totuşi aveai impresia că te-a prins, că ți-a ghicit un gând, când n-ai fi vrut. Când mi-am luat rămas bun, am simțit în mâna mea mâna ei mică şi dură. Cu o amabilitate grăbită, distrată, fără convingere, mi-a spus:

— Să mai pofteşti pe la noi. Şi, te rog, transmite salutările mele colonelului şi doamnei Ioanescu. Eu nu fac vizite, dar îmi place să primesc. Te rog să transmiți.

Câinii ne-au condus până la poartă cu un alai de lătrături şi scâncete prietenoase.

Seara acoperea binişor câmpia.

— Michi va fi îngrijorat.

Am spus vorbele astea, sau numai le-am gândit, nu mai ştiu. Maşina a început să alerge nebuneşte. Am strigat să încetinească. Alex a oprit.

— Crezi că vreau să-ți fac rău, Diana?

O jumătate de lună plutea albă pe liniştea albastră a cerului. Alex mi-a arătat-o, zâmbind mâhnit:

— Uite-o, e singură şi inutilă, ca mine... şi, jumătate, ca mine.

Vocea lui Petre Barbu, acoperită parcă de zgomotul valurilor. Am început să cred că dincolo de pădure e marea; şi Petre Barbu aproape. Fruntea mi-era rece. Trăiam clipe prin care parcă mai trecusem. Da, după ce am înotat întâia dată în apa adâncă, la Mangalia. Ochii lui Petre Barbu mă priveau atenți, cu amarul acela adunat parcă de peste tot din lume. Gura era atât de aproape de a mea, că-i simțeam răsuflarea, şi aceeaşi frunte, încruntată, s-a scuturat ca de un gând rău,

— Să mergem, a spus Alex, Michi o să fie îngrijorat.

Mi-era dor de Petre Barbu; după ani de zile, pentru întâia dată dorul amorțit, difuz devenea ascuțit şi precis, ca un junghi. Am închis ochii, ca să mă îndepărtez de ziua aceea, întoarsă, după atâta vreme, ca de un om pe care-l credeai mort; dar umărul lui Alex, lângă mine, avea căldura lui Petre Barbu. Parcă eram un câine care-şi regăseşte stăpânul.

Am deschis ochii. Pe Şoseaua Andronache casele mici şi strâmbe erau împotmolite în lumina serii.

I-am povestit lui Michi cum am cunoscut-o pe mama lui Alex:

— Se pare că a fost un erou tatăl lui, a fost decorat cu „Steaua României, cu spade“.

Dar Michi, ca de obicei, mi-a tăiat elanul:

— Nu ştii cum se capătă de multe ori o decorație, cum te trezeşti erou? Eşti obligat printr-un simplu ordin al superiorului să-ți rişti viața absurd, să faci acte curajoase

până la demență, dar fără acest ordin de sus, câți eroi am avea? Crezi că depindea de el să îngrijească sau nu pe cei bolnavi de tifos exantematic, crezi că a vrut să moară?

Îmi dădeam seama că nu voi putea şti niciodată ce fel de om a fost tatăl lui Alex, despre care puțin înainte mi se părea că ştiu tot. Fiecare va răstălmăci altfel faptele lui, viața lui. Mama lui Alex mi se părea, cu cât mă gândeam mai mult la ea, mai ireală. Imaginea ei îmi juca în fața ochilor fără s-o mai pot prinde, aşa cum nu poți prinde în apă forma exacta a unei meduze. Tot aşa oscilau şi amintirile legate de Petre Barbu, între chipul lui şi cel al lui Alex. Nu mai rămânea limpede şi adevărat din seara pe care o trăisem decât o jumătate de luna albă, înțepenită bine pe cerul albastru, liniştit, şi un dor care se întorsese după o lipsă îndelungată.

Mă temeam că iarna care va veni va fi lungă, că timpul mult pe care îl voi avea mă va face să simt prea dureros golul care era între mine şi Michi. Şi iar mi se părea că dacă aş avea o casă în care să pot primi prieteni, să discutăm o carte, un tablou, să ascultăm muzică, totul s-ar schimba. Dar noi stăteam într-o odăiță fără lumină şi aer, şi trebuia să socotim fiecare ban ca să ajungem la capătul lunii. Invitațiilor, rare, pe care le primeam; nu le răspundeam, fiindcă, la fel ca şi în trecut, n-aveam mijloace să invit la rândul meu. M-am hotărât să încep să lucrez din nou ca secretară de avocat. Michi nu s-a împotrivit.

Eram în ultimul an la Drept şi nu ştiu de ce îmi închipuiam că îmi va fi mai uşor ca în trecut să-mi găsesc un maestru, să am un salariu.

Am început să mă duc zilnic la tribunal, ca femeile de serviciu care se întâlneau în Piața Sfântul Gheorghe ca să-si găsească un stăpân, şi, după acelaşi obicei, nu întrebam direct, ci ocolit: „Nu cumva ştiți dumneavoastră pe cineva care ar avea nevoie"... Fiecare îmi făgăduia, prietenos, că se va interesa, dar răspunsul era acelaşi: „Am vorbit cu

avocatul X, care ar fi dispus, dar preferă un secretar... Nevastă-sa e geloasă“. „îmi pare rău, m-am interesat, dar maestrul Y nu ia, din principiu, secretare... Are o mamă curioasă“... „Eşti prea nostimă, duduiță; maestrul şi-ar pierde capul. Familia se teme“...

Tatăl Michettei, pe care-l rugasem să-mi dea o mână de ajutor, mi-a răspuns: „Imposibil, Diana. Sunt prieten cu nevasta avocatului Z. Nu mi-ar ierta niciodată că te-am adus în casa.“

Mă gâtuia revolta. Ajunsesem atât de greu pe băncile Universității. Cunoşteam studente care locuiau în cămin, în condiții crâncene, umblau nemâncate, apa le intra prin pingelele rupte... Oare ştiau că în ziua când vor porni, cu licența în buzunar, să caute de lucru, li se va răspunde: „Eşti prea nostimă, prea tânără, soția mea e geloasă“...

După multe stăruințe, am izbutit să intru secretară la avocatul Gheorghiu, care tocmai divorțase. Locuia în blocul cel nou, clădit de curând pe Calea Victoriei, peste drum de cofetăria „Nestor“. Salariu nu plătea secretarilor, dar îi lăsa să câştige fiecare după abilitatea lui. „În tot cazul, pe fete nu le plătesc.“ A zâmbit, lăsând loc echivocului.

Spre deosebire de primul meu maestru, Ciupitu, a cărui clientelă erau negustorii din piață, Gheorghiu era un om foarte, cultivat, un jurist renumit şi pleda procese cu nume răsunătoare. Dar nici ținuta morală a clienților, nici comportarea sau vocabularul nu se deosebeau: „Prințul i-a dat prințesei în cap cu castronul de frişcă“, declară bucătarul într-un proces. „Prințesa l-a prins pe prințul cu sora dumneaei în baie, şi atunci prințul s-a supărat şi a bătut-o pe prințesă, de nu i-a rămas oscior întreg“... afirmă jupâneasa. „Prințul voia să fugă cu cumnata dumnealui. Prințesa mi-a cerut s-o duc cu maşina. La aerodrom s-a încins o bătaie, soră cu moartea“ povesteşte şoferul, repetând toate înjurăturile prințului.

Dar maestrul meu ştia una şi bună; că pensia alimentară pe care urma s-o obțină trebuia să fie la un nivel princiar. Secretarii ceilalți roiau în jurul maestrului,

păreau foarte ocupaţi. Eu nu înţelegeam nimic din toată agitaţia aceea şi puţin îmi păsa de pensia alimentară a prinţesei.

Într-o zi, fiind singură în biroul maestrului meu şi plictisindu-mă cu un dosar (procesul de calomnie intentat de primar unui gazetar care îl criticase pentru activitate sau inactivitate edilitară), m-am gândit să-l chem pe Michi la telefon, la şcoala unde, de două ori pe săptămână, suplinea pe profesorul de chimie. Dar, răsfoind cartea de telefon, mi-a trecut prin minte că aş putea da de numele lui Alex. Căutând febril, am găsit, într-adevăr, numele, numărul telefonului, strada şi numărul casei. Ce miraculos mi s-a părut că o carte de telefon obişnuită poate să conţină atâtea date precise despre Alex. Primul meu imbold a fost să-l chem, numai ca să-i aud vocea, să mă conving că, într-adevăr, este vorba chiar despre el. Bineînţeles că aş fi închis, oricine ar fi răspuns, fără să rostesc vreun cuvânt. O clipă am şovăit, apoi am făcut numărul. Am auzit soneria, dar nimic altceva. N-a răspuns nimeni, şi totuşi mi se părea extraordinar că soneria aceea răsună chiar în casa în care locuieşte Alex.

Tribunalul mă obosea până la istovire. Lumea care mişuna, alergătura mea şi a celorlalţi în toate direcţiile, pe scări, pe culoare, înghesuiala în arhivă, în grefe, ţăcănitul maşinilor de scris, praful, aşteptările, totul părea fără rost, mă obosea, mă plictisea. Cred că mă demoraliza şi faptul că nu câştigam nimic. Nu mă pricepeam să mint, să încarc la socoteală, fie pe maestrul meu, fie pe clienţi. Aceasta era totuşi sursa obişnuită de venituri a colegilor mei. Spuneau că au dat bacşişuri mari ca să se facă procedura, sau ca să afle mai devreme cum s-a pronunţat procesul. Ba chiar insinuau că multe lucruri depind de ei şi de relaţiile lor. Mergeau până a susţine faţă de client că maestrul, uituc, riscă să nu se prezinte la proces dacă el, „secretarul“, nu-i atrage atenţia. Eu, dimpotrivă, nu îndrăzneam să primesc nici chiar răsplata ce mi se cuvenea pentru unele servicii, sau restituirea banilor daţi din buzunar. Când cineva

schița gestul de a-mi da, găseam un pretext să dispar, cu obrajii dogorind de rușine. Mă chinuia nevoia de dreptate. Nu studiam dosarul plecând de la premisa că dreptatea e neapărat de partea clientului meu. Căutam, dimpotrivă, chiar înainte de a asculta pledoaria părții adverse, să înțeleg punctul lui de vedere, să-i caut și să-i găsesc argumentele. Când, totuși, maestrul meu câștiga împotriva dreptății, simțeam că mă îmbolnăvesc de ciuda.

Într-o zi l-am întâlnit pe Alex tocmai când dădeam să intru în biroul maestrului meu. Era cu capul gol, cu genele pleoștite, purta un impermeabil alb, care îi era parcă prea mare. Am fost dezamăgită. Mi-l închipuisem, în timpul în care nu l-am văzut, semănând mai mult cu Petre Barbu. M-a întrebat, ridicând genele, curios:

— Dar ce cauți dumneata pe aici?

Avea ochii cenușii, ca cerul înnourat din clipa aceea…

— Sunt secretara avocatului Gheorghiu.

— Atunci suntem vecini.

— Nu stai pe strada Sălciilor?

Am devenit purpurie la gândul că-și va da seama că l-am căutat în cartea de telefon. Dar el, fără să-mi pună vreo întrebare, mi-a răspuns evaziv:

— Da, în sfârșit… și acolo, și aici.

N-am stăruit. Alex mi-a propus să facem câțiva pași împreună. Nu înțelegeam de ce îmi face atâta plăcere că l-am întâlnit.

— Vrei să mâncăm o plăcintă cu mere grozavă? Vino cu mine, și n-ai să regreți.

Am pornit spre Piața Amzei. De departe am simțit miros de cozonac proaspăt, de unt și de vanilie. I-am vorbit de Constanța copilăriei mele, de cofetăria „Pariziana“ și de berăria „Bristol“. Raiul era acolo în centru, lângă statuia Ovidiu, și cele mai bune cornuri cu nuci, erau tot în centru, la „Rizescu“.

Când ne-am înapoiat, pe Bulevardul Take lonescu, a început să plouă mărunt și domol.

— Îmi pare rău, spunea Alex, eu sunt de vină. Am

observat că se adună norii, dar nu mă săturam să te ascult.

— Îmi place ploaia, Alex.

Da, îmi plăcea ploaia, de obicei, şi pe vreme înnourată mă îmbrăcam întotdeauna în aşa fel ca să nu mă sinchisesc, dar cred că niciodată nu m-au izbit mai plăcut picăturile de ploaie fiecare din ele îmi aducea parcă o veste bună. Dar fiindcă totuşi se întețise, ne-am rezemat de un perete. Eram veselă, glumeam.

— Nu-i un adăpost prea grozav, Diana.

— Eram mai la adăpost la Balcic, în seara aceea…

Alex m-a privit grav.

— Diana, eu nu pot să uit .Nu pot…

Am răspuns rece, vorbind ca de un lucru care s-ar fi întâmplat cu secole în urma.

— Nici eu, Alex.

Mi-a luat mâna.

— Trebuie să mergem, să nu răceşti.

Am trecut pe la Muzeul Simu, apoi pe strada Lahovary, iar când am ajuns la biroul maestrului meu, Alex a spus:

— Vine iarna, Diana. Ce ne facem? (Şi fiindcă i se părea că nu înțeleg). Aşa cum am stat azi, pe ploaie, a mai mers, dar la iarnă o să ne fie frig.

M-am strâns ca un arici. Înțelegeam că Alex vrea să mă vadă altfel, să mă ducă la el acasă, dar credeam că acest lucru nu va îndrăzni să mi-l ceară vreodată. Poate de aceea are două locuințe. Una din ele anume pentru astfel de invitații. Crispată, am răspuns:

— Sper că întâmplarea va face să ne mai întâlnim. La revedere…

Alex nu m-a reținut.

Am intrat în biroul maestrului meu dezorientată, nemulțumită, fără să mai ştiu prea bine ce vreau. Zâmbeam ironic: „Sunt măritată de doi ani. Trebuia să mă invite şi pe mine cineva în garsonieră! Se obişnuieşte… Ce Dumnezeu, doar nu sunt mai urâtă decât alte femei“. Nu voiam să mă las copleşită de tristețe. „Cu atât mai bine“,

mi-am spus. Alex, celălalt, reținut, respectuos, prea începea să-mi placă. Prea semăna cu Petre Barbu. Dar, încercând să mi-l amintesc pe Petre Barbu, n-am izbutit. Imaginea lui se contopea cu a lui Alex.

Zilele treceau iar sarbede, goale. Îmi dădeam seama cu groază că avocatura nu-mi place, că dacă nu te pasionează meseria pe care o practici, eşti pierdut. Dar cum puteau să mă pasioneze procesele în care, de cele mai multe ori, dreptatea era de partea cealaltă? Iată, un chelner a schimbat locuința cu o femeie de la o fabrică de pesmeți. Fără voia ei, fără consimțământul ei, printr-un şiretlic grosolan. Vecina acestei femei era ibovnica chelnerului. Şi el socotea că e mai comod să aibă nevasta şi iubita în aceeaşi curte. E adevărat că i-a propus femeii schimbul de locuință pentru o sumă de bani. Dar femeia a refuzat. Aici, la ea acasă, era aproape de fabrică, şi apoi, ştia de la vecina ei că odaia chelnerului e într-un subsol plin de igrasie. De ce să se lege la cap când n-o doare? Ea suferă de reumatism şi rămâne pe loc. Totuşi, chelnerul, în înțelegere cu iubita lui, înscenează un parastas şi aduce şi un preot, care să facă o slujbă cât mai lungă, dă băutură multă şi pofteşte toți vecinii din curte. Femeia bea un pahar de țuică mai mult şi, în timpul ăsta, chelnerul îi scoate lucrurile din casă, se instalează, iar lucrurile ei le cară la locuința lui cea veche, cu acelaşi camion. Aleluia cântă complicele îmbrăcat în straie preoțeşti. Aleluia!... Aleluia...

Procesul a durat un an, în care timp femeia, reumatică, locuia în casa întunecoasă şi umedă, unde s-a pomenit mutată fără ştirea ei. Ba mai cheltuia şi bani cu două tramvaie pe zi, ca să ajungă la fabrică. Iar maestrul meu (şi noi, secretarii lui) trebuia să-l scoatem pe chelner basma curată. Şi multe alte procese erau la fel. La noi apelau de obicei oameni cu bani, care puteau plăti bine; de partea cealaltă, apărarea era, de obicei, mai slabă.

Şi Michi nu înțelegea de ce mă frământ, ce-mi pasă.

Încercam să mă apropii de el fără să izbutesc. Felul lui de a gândi, rece, strâns, „logic“ – într-un fel care mă impresionase la început – mi se părea acum inuman, lipsit de înțelegere pentru nuanțe, pentru tot ce nu se putea rezolva strict matematic. Mi-ar fi plăcut să fie cald, generos, drept. Să participe, la fel ca mine, la tot ce era viață. Să mă mângâie când sunt necăjită, să-mi spună cuvinte duioase. Dar Michi înțelegea lucrurile altfel. Le împărțea în utile şi inutile.

— Când ştii unde vrei să ajungi, de ce să mai ocoleşti? Mie îmi place exactitatea. La ce oră a venit noul chiriaş. Cât a durat slujba. Câte păhărele cu țuică a băut femeia?

Într-o zi de iarnă, umedă, cu fulgi de zăpadă apoşi, care se topeau de cum ajungeau jos, mărind lapovița, mi-a telefonat Alex. Avea vocea voalată, înecata:

— Da.

— Iartă-mă că am îndrăznit să te chem. Eşti singură acolo?

— Nu aş fi avut curaj să chem dacă n-aş fi fost aproape sigur că la ora asta nu eşti la birou. E abia cinci jumătate. Cum se face că eşti acolo?

(Îi spusesem că lucrez în biroul maestrului de la şase jumătate seara la nouă.)

— E atât de urât afară, încât am venit de la tribunal de-a dreptul, cu un taxi. (De obicei mă mai duceam întâi pe acasă, să mănânc, să mă odihnesc).

L-am întrebat ce mai face. Mi-a răspuns:

— Foarte prost. Sunt foarte plictisit... De două zile nu am mai ieşit din casă,

— De unde telefonezi?

De aici, din acelaşi bloc.

Fără să mă gândesc, spontan, fără să ştiu de ce, poate pentru plăcerea de a face un lucru la care se aştepta mai puțin ca la orice, am întrebat:

— Vrei să vin să te văd?

Biroul maestrului meu era la etajul al doilea. Alex locuia la al cincilea. Am crezut că are acolo o cameră mobilată, că

voi găsi perdelele trase, perne multe; aşa îmi închipuiam „garsoniera“. Urcam pe scări şi îmi tremurau picioarele, dar căutam să mă calmez, spunându-mi: „Nu mi se va întâmplă nimic, absolut nimic. Alex îşi închipuie poate că e destul să vin ca să-i cad în brațe. Va vedea că s-a înşelat! Dar dacă Michi va afla?“

Mi-a fost frică să nu-l întâlnesc cumva pe Michi. Am intrat în panică. Nu luasem ascensorul, ca să nu ajung prea repede, sau să nu-l întâlnesc pe Michi, sau pe altcineva, chiar acolo pe palierul etajului cinci, fără a găsi timp pentru o explicație. Până la etajul patru puteam spune că mă cuc la o societate de petrol, sau la Oficiul de zahăr, care îşi avea birourile aici. Desigur, nu avea ce căuta Michi acolo, dar tocmai fiindcă mi se părea nefiresc mă temeam să nu se întâmple altminteri.

De la etajul patru până la cinci m-am pomenit urcând în vârful picioarelor şi ținându-mi respirația, ca să nu fac zgomot. Erau mai multe uşi. Am cercetat speriată un nume vârât într-o ramă lângă sonerie, apoi altul, gravat pe o placă de aramă, îngrozită că vreun cunoscut ar putea ieşi tocmai atunci, hotărâtă să spun că-l caut pe avocatul... Dar singurul nume care-mi venea în minte era al maestrului meu.

La uşa indicată de Alex nu era nicio carte de vizită. Mâna îmi tremura când am apăsat pe butonul soneriei. Mi-a deschis numaidecât, chiar el. Era îmbrăcat în treningul bleumarin, pe care, la Balcic, îl purta zilnic. Avea obrazul proaspăt, de copil, şi o şuviță de păr blond, foarte deschis, peste altele de diferite nuanțe castanii. M-a privit uimit, cu genele ridicate, cu ochii aceia albaştri, pe care nu-i avea decât el, cu un zâmbet trist şi obosit, de convalescent care ar vrea să se bucure, dar nu are destulă forță. Totuşi, mi-a strâns mâna băiețeşte, simplu.

— Îți pare bine că am venit? am întrebat în şoaptă.

Eram mulțumită că ştiam uşa închisă, şi totuşi inima îmi bătea îngrozită... „Dacă m-a urmărit cineva?“ Alex s-a uitat cald în ochii mei:

— Bine de tot.

Priveam, în picioare, odaia destul de mare, cu un pian cu coada scurtă, două fotolii cenuşii de catifea, o masă rotundă, un dulap pătrat, negru-lucios, ca şi pianul, din care jumătate avea rafturi cu cărți. Pe pereți, un tablou de Iser (două turcoaice, moleşite de căldură), un pastel de Luchian (nişte căpițe de grâu în dogoarea soarelui) şi câteva acuarele şi desene în cărbune. Fereastra lungă, aproape cât un perete. Perdelele, date cu totul deoparte. Fulgi de zăpadă cădeau uşor, ca nişte steluțe albe, luminoase. În odaia cealaltă, lângă divanul îmbrăcat cu catifea cenuşie, un aparat de radio, şi în colț, un birou cu o statuetă, câteva rafturi cu puține cărți, legate în culori diferite.

Alex avea purtarea unui prieten din copilărie, pe care l-aş fi regăsit după o lungă despărțire.

Mi-a arătat un desen:

— Nu recunoşti cine e aici?

— Ba da. E Ghürlü.

— Ții minte Diana?

Îmi aminteam plimbarea noastră în cartierul tătărăsc, grația lui Ghürlü dansând *Cara-câz*. Desenul era iscălit de Tonitza. Nu l-am cunoscut la Mangalia. Nu ştiam că e un pictor mare. Îşi petrecea timpul, sau în cartierul tătărăsc, unde picta multe ore pe zi, sau în cârciumă. Mi-am amintit că Michi nu s-a lăsat până n-a aflat ce voiau să spună cei doi necunoscuți care se înțelegeau prin semne şi cine era pictorul care nu ieşise de două sau de trei zile din cârciumă. „De două zile sau de trei?“— Trebuia să ştie precis.

— Nu e uşor să suporți viața când eşti treaz, a spus Alex.

Mi se părea curios să aud astfel de cuvinte din gura lui.

— Diana, un artist n-ar trebui să se însoare, să aibă copii. Modigliani a murit din cauza mizeriei. Nevasta lui s-a sinucis în ziua înmormântării lui. Ce mult s-au iubit.

M-am gândit la Petre Barbu şi, pentru întâia dată, m-am întrebat dacă nu cumva rezerva aceea misterioasă față de

mine ținea de teama de a nu se lega, de a-şi împovăra existența.

— Vezi căpițele astea de grâu? Un pastel de Luchian. Am făcut mari sacrificii să-l am. Ştii de ce am ținut să-l am? Fiindcă are căldura părului dumitale. Uite cât soare a strâns...

Alex a făcut ceai pe o maşină electrică, pe care a scos-o dintr-una din despărțiturile dulapului, în care avea pregătit tot ce-i trebuia pentru ceai. Era îndemânatic, şi fiecare mişcare avea o grație bărbătească, o siguranță care mă făceau să mă gândesc la stângăcia lui Michi. Şi se purta de parcă n-am fi fost singuri. Îmi punea mereu alte discuri, îmi arăta o carte, îmi vorbea despre pastelul lui Luchian, despre vizita pe care i-a făcut-o un necunoscut pictorului, când era foarte bolnav...

— Necunoscutul i-a cântat la vioară; cânta dumnezeeşte. A plecat fără să spună cum îl cheamă. Îl chema George Enescu.

Ce repede trecea timpul! Când Alex simțea că mă gândesc la plecare, îmi povestea ceva, îmi arăta o carte.

Uite *Le rouge et le noir*[23] de Stendhal. Citeşte, Diana: *„Une mouche éphémère nait a neuf heures du matin dans les grands jours d'été, pour mourir a cinq heures du soir; comment comprendrait-elle la nuit?... Donnez-lui cinq heures d'existence de plus, elle voit et comprend ce que c'est la nuit.“*[24] Diana, mă întreb mereu cum ar fi fost dacă nu te-aş fi cunoscut... dacă viața mea s-ar fi terminat cu câteva ore înainte de a te fi întâlnit sau cu un minut? Sau dacă...

Nu l-am lăsat să termine fraza şi m-am ridicat să plec. Ceasul pătrat de pe birou arăta ora 7. Alex n-a stăruit să rămân. M-a întrebat, doar, îngrijorat, dacă-i dau voie să-mi

---

23 Roşu şi negru (fr.).
24 O gâză efemeră se naşte la ora nouă dimineața,în plină zi,ca să moară la ora cinci spre seară;cum ar putea să înțeleagă cum e noaptea?Mai dă-i cinci ore de existență, şi atunci va vedea şi va pricepe ce e noaptea.(fr.)

telefoneze.

Am coborât scările înfricoşată că Michi mi-ar fi putut telefona la birou şi m-am întrebat dacă să-i spun sau nu că am trecut pe la biroul maestrului meu. Am hotărât că-i mai bine să-i spun că am fost (femeia de serviciu mă văzuse venind şi plecând), dar că n-am stat mult, că am plecat să-mi cumpăr nasturi pentru o rochie, că am căutat într-o mulțime de magazine, fără să găsesc ceva potrivit.

Când i-am dat toate amănuntele astea, Michi s-a uitat în ochii mei, iar eu m-am simțit răcind deodată, ca după o transpirație provocată de o spaimă. Dar seara, cu capul pe pieptul lui, am căutat liniştită să-mi explic ce înseamnă pentru mine Alex. Riscam atât ducându-mă la el! Aş fi vrut să ştiu pentru ce. Nu eram fumătoare, dar cam aşa îmi închipuiam plăcerea pe care trebuie s-o aibă un fumător pentru o țigară, ca starea de euforie pe care o aveam eu în căldura pe care o crea în jurul meu Alex. Cu el, fiecare părticică de timp se scurgea armonioasă, adevărată, şi deşi nu se întâmplă nimic deosebit, mi se părea că trăiesc, că nu mai aştept altceva. În restul timpului se întâmplau o mulțime de lucruri, şi totuşi simțeam vidul, şi parcă tot ce făceam nu avea alt sens decât acela de a nu mă lăsa să bag de seamă acest vid. Nu credeam că-l iubesc pe Alex. Totuşi, curios, a doua zi, ieşind de la tribunal, am cerut la informații numărul de telefon al garsonierei de pe Calea Victoriei, fără să mă întreb de ce mai are o casă în strada Sălciilor. Era acasă.

— Ce faci, Alex?

Mi-a răspuns:

— Mai ții minte când ți-am spus că eu cred în minuni? Aşteptam o minune, Diana. Şi iat-o!

Apoi, schimbând vorba, m-a întrebat dacă vreau să mergem să vedem un film cu *cow-boy.*

— Revolvere, indieni… o să-ți placă, sunt sigur!

Nu mai fusesem niciodată cu un bărbat la cinematograf, afară de Michi, bineînțeles (nici chiar înainte de a mă fi măritat).

— De ce şovăi, Diana? Dacă n-o să-ți placă, îți dau banii înapoi. („Dar e o nebunie, aş fi vrut să strig, sunt măritată!“) Nu-ți face plăcere? întreabă Alex, nevinovat.

Îmi făcea atâta plăcere să fiu împreună cu el, şi era atât de nou tot ce se întâmpla de fiecare dată când îl vedeam, că mi-era greu să renunț.

Am stat la cinema alături, am mâncat castane, am urmărit pasionată goana cailor pe pânză şi, din când în când, îl priveam pe Alex, şi el pe mine. Nu a pus mâna pe mâna mea niciodată, deşi o țineam pe genunchi, atingând aproape mâna lui. Sau pe brațul scaunului, spre el, sau atârnată de-a lungul coapsei, între amândoi.

Când am ieşit, era aproape întuneric. Mirosea a castane coapte. Ningea domol. Purtam o haină groasă de sport, gri, cu revere mari, la gât un fular bleumarin de lână. Capul gol. Țineam mâinile în buzunare şi mergeam alături de Alex, veselă, fericită că trăiesc şi că simt cum mi se topesc pe obraji fulgii de zăpadă. Haina lui semăna cu a mea. Servieta cu care venisem de la tribunal mi-o ținea el. Era cu o palmă mai înalt decât mine; avea, ca şi mine, obrajii roşii, părul auriu, şi, în oglinda unui magazin, am fost uimită de cât păream de tineri. Aş fi vrut să-l întreb: „Oare noi suntem aceşti liceeni îndrăgostiți?“

Lui Michi i-am spus că l-am întâlnit pe Alex din întâmplare pe Calea Victoriei, pe lângă Cercul Militar. El se ducea la cinema, şi atunci i-am propus eu să mă ia şi pe mine.

Alex i se părea prea neînsemnat lui Michi. Îşi închipuia – nu ştiu de ce – că nu mă pot interesa decât bărbații înalți şi bruni şi-i ocolea mai ales pe cei cu tâmplele uşor cărunte.

Pe Alex îl găseam acasă de câte ori îi telefonam şi-mi dădea de fiecare dată impresia că aşteaptă telefonul meu, ca pe o minune.

Am plecat de multe ori de la biroul maestrului meu să-l văd, şi de fiecare dată urcam cu aceeaşi panică scările, țintind cu privirea încordată fiecare uşă, de unde mi se părea că ar putea ieşi un cunoscut, dar mai ales, îngrozită

de gândul că m-ar putea vedea Michi. Câteodată treceam prin toate emoțiile astea numai pentru ca să-i spun lui Alex bună ziua o clipa, fiindcă-l găseam fără bucurii, tânjind ca un bolnav pe care nu-l doare nimic anume. Mi-era milă de el, dar aşa cum simți pentru un om orgolios, tare, pe care-l bănuieşti doborât, fără să ştii de ce, a cărui suferință mai mult te intrigă decât te înduioşează. Alex reuşea să-mi dea impresia că joc în viața lui un rol de prințesă din basme, de zână, de personaj de vis, singur în stare să împrăştie lumină în viața lui sumbră.

Într-o zi am rămas lângă el, alături, pe divan, şi priveam pe fereastră, tăcuți. Fulgii de zăpadă veneau din toate părțile, zăpăciți... Alex mi-a spus că vrea să plece la țară, să facă viticultură. M-a durut să văd că face un program de viață în care eu nu aveam niciun loc. Apoi m-am gândit că vrea să plece poate tocmai pentru a pune capăt acestei existențe, în care mai tot timpul mă aştepta, pentru ca apoi să plec şi să rămâie singur, aşteptând iar.

— Ştii, Diana, azi am transcris divorțul.

N-am îndrăznit să-i pun întrebări. Dar m-am apropiat de el şi l-am sărutat pe obraz. Întâia oară după atâta vreme, mi-a luat gura, ca în seara aceea la Balcic, în cort. Ca şi atunci, vuia vântul, ca şi atunci, am încercat să urmăresc lucid plăcerea buzelor lui atingând, vibrând uşor sau zăbovind apăsat pe buzele mele. Fiecare atingere a lor mă amețea, fără ca totuşi să-mi pierd cumpătul, fiindcă țineam să urmăresc lucid progresul acestei amețeli.

Cât de greu m-am despărțit de el! Şi ce stingherită am fost în seara aceea lângă Michi. Nu eram femeia lui Alex şi totuşi înțelegeam abia acum că l-am înşelat pe Michi cu fiecare gând pe care l-am avut pentru Alex, cu fiecare emoție prin care am trecut urcând treptele acelea, sau dorind, pe stradă, să-l întâlnesc din întâmplare.

— La ce te gândeşti, Dianet?

Michi avea ochii mari, limpezi, o frunte în dosul căreia părea că nu se ascunde nicio complicație, nicio nelinişte. M-am aşezat la el în brațe şi l-am sărutat pe obraji.

— Michi!

Ce-i!

— O colegă a mea, o avocată, mi-a făcut azi confidențe. E măritată şi s-a sărutat cu alt bărbat. Spune, e grav?

— Da! Mda... Nu tocmai... în sfârşit, ar fi foarte grav numai dacă ai face tu asta.

— De ce dacă aş face eu ar fi mai grav?

— Fiindcă tu nu eşti o femeie... Eşti Diana. Eşti a mea, numai a mea, tu eşti Dianet...

— Şi dacă, totuşi...

— Taci!

— Ei bine, ce s-ar întâmplă dacă, totuşi?...

— Nu ştiu, aş muri.

L-am sărutat iar pe obrajii bucălați, când pe unul, când pe celălalt, şi l-am întrebat, îndurerată:

— Mă iubeşti atât de mult, Michi?

— Sigur că te iubesc.

Pentru Michi totul era sigur: că mă iubeşte el, că-l iubesc eu, că vom trăi, până la adânci bătrâneți, împreună, că Dumnezeu nu există, că totul e determinat şi se poate calcula. Pentru mine nu era sigur nimic, afară de prezența lui. De aceea aveam poate atâta nevoie de ea. Aveam imaginea plutei pe care mă odihneam câteodată la Balcic în larg, pe la trei sute de metri de mal, înainte de a merge mai departe. De cele mai multe ori treceam pe lângă ea fără să mă opresc, dar simțeam nevoia să ştiu că e acolo. Înotam în direcția ei totdeauna, şi din larg, de departe, întorceam capul, să văd dacă o mai pot zări. Iar când se întâmplă s-o pierd din vedere, mă înapoiam şi începeam să înot puternic, concentrându-mi toată voința, până o zăream din nou, ca apoi să înot mai departe, fără grijă, fără efort.

Lampa de masă îl lumina pe Michi egal. Fruntea nu avea nicio urmă de cută; obrazul, nicio umbră. Privirea lui parcurgea un articol dintr-o gazetă, din care jumătate atârna de pe muchea mesei în jos. Abia-mi stăpâneam lacrimile. Cum puteam nesocoti atâta încredere? Mi se părea criminal să zdruncin atâta linişte. „Niciodată, am

şoptit. Niciodată!“ şi am hotărât să nu-l mai văd niciodată pe Alex. Iată de ce a doua zi, când mi-a telefonat, i-am răspuns, sec, că sunt ocupată. Nu a stăruit.

După două luni, în seara celei dintâi zile de Crăciun, şedeam în fotoliu şi-mi legănam capul pe rezemătoare, plictisită, cu ochii în tavan, şi făceam socoteala câți ani mai am de trăit dacă nu mi se întâmplă vreun accident neprevăzut. Mâncasem la socrii mei, într-o linişte de gheață. Apoi am trecut s-o vedem pe mama. Era foarte amărâtă. Michi căuta în ziar reclamele filmelor, când cineva a bătut la uşă. Am deschis cu gândurile împrăştiate. Şi iată, în fața mea, Alex!

Când l-am văzut, m-am încălzit dintr-o dată. El a rămas în cadrul uşii, parcă fără a putea vorbi:

— Am venit să vă iau la Stan şi Bran.

Apoi a intrat şi i-am dat mâna.

— Tocmai căutam un film la care să mergem, a spus Michi, bine dispus.

— Cum, dar eu am venit special de la Sinaia ca să-i văd pe Stan şi Bran!

Ne-a povestit că luase parte dimineață la concursul de bob de la Sinaia, că una din sănii s-a răsturnat, că Ghiță Popescu şi-a rupt picioarele.

Am pregătit tot ce trebuia ca să luăm împreună un ceai. Alex purta o cămaşă gri-deschis, cravată albastră şi nişte haine cenuşii, de stofă groasă, stropită, Avea obrajii arşi de soare, ținea genele în jos şi, când le ridica, mă privea ca şi când între noi nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic. Dar când s-a dus Michi să aducă tablele, privirea lui Alex mi-a tăiat răsuflarea, m-a izolat parcă de restul lumii.

Au jucat table. Eu am stat lângă Alex, privind peste umărul lui, atingându-i cu bărbia umărul, şi parcă nimic nu mi se putea întâmplă mai bun. Seara ne-am dus la cinematograf şi am stat alături, iar acasă (îl invitasem fiindcă aveam o sticlă de vin) am dansat cu Michi, ca să pot dansa şi cu Alex. Poate am râs prea mult, am vorbit prea

mult, am dansat prea mult. Alex, amețit, nu se mai sfia să se uite la mine ca un îndrăgostit.

Întâia data, în seara acelui Crăciun, m-am culcat fără gânduri, fără nevoie de sprijinul lui Michi. Toate legăturile cu realitățile din jurul meu se destrămau ca prin farmec. Nu mai aveam judecata limpede. Eram strânsă toată în jurul sufletului, un suflet în care îmi invadaseră toate bucuriile lumii şi dansau un dans fantastic, amețitor,

A doua zi m-am pomenit cu Katia, Eram veselă, dar nu cum sunt de obicei, numai la suprafață uneori, strident, ci veselia mea venea de undeva foarte adânc şi mă izbea în piept, mi se scurgea prin brațe, în toate mişcările pe care le făceam, în fiecare cuvânt pe care-l spuneam.

— Ce bine arăți, Diana!

Mai târziu, pe fotoliul pe care şezuse Katia, a rămas o batistă mare, bărbătească, de olandă albă, puțin scrobită, mototolită. Când am luat-o să i-o dau, am vrut, nu ştiu de ce, să-i văd inițiala. Litera A m-a făcut să mă gândesc la Alex (poate fiindcă-l aveam în minte tot timpul) şi, surâzând, am întrebat-o, într-o doară, tachinând-o nevinovat, totuşi, temându-mă puțin de răspunsul pe care ar fi putut să-l dea:

— A cui e?

— A lui Alex Dobrescu, a răspuns Katia cu vocea de cristal.

M-am întors către perete şi am întins mâna să îndrept un tablou, apoi am lăsat brațul în jos binişor. Altfel, mi se părea că ar putea să cadă la pământ şi să facă un vacarm îngrozitor

Am întrebat, deşi Michi era acolo şi ar fi putut să i se pară curios (doar îl văzusem pe Alex în ajun):

— Ce mai face?

— Păi abia l-ai văzut ieri, a intervenit Michi, aşa cum mă aşteptam.

— Da? l-ai văzut ieri? A întrebat Katia, cu un interes care parcă mi-a fost redat de un amplificator.

I-am răspuns lui Michi:

— Întrebam ce mai face în general, cu ce se ocupă, cum trăieşte. Katia trebuie să ştie.

— Da... la Predeal am fost tot timpul împreună. Ştiu că nevasta lui s-a stabilit definitiv la Paris. Se pare că are un angajament într-un *music-hall.*

— Ai fost şi tu la concursul de bob de la Sinaia?

Fruntea îmi era rece, gâtul uscat, nu mai ştiam dacă întrebarea din urmă am pus-o eu, sau doar am gândit-o, sau dacă a rostit-o Michi. Am încercat, chiar în seara în care am aflat că a fost şi Katia la Predeal, înaintea Crăciunului, atunci când foarte puțină lume pleca la schi, să mă desfac de toate gândurile strânse într-o idee fixă, care se numea Alex. Mi-am spus: ceea ce mă atrăgea la el era impresia pe care mi-o dădea că e singur, nenorocit, că unicul lui stimulent în viață sunt eu, că sunt singura lui bucurie, unica lui preocupare. Dacă nu-i aşa, nu mă interesează. Nu mă interesează un bărbat decât în măsura în care cred că-l stăpânesc ca femeie, în care cred că sunt pentru el, într-un moment din viață, o ființă unică, de neînlocuit. Ştiu că sunt femei mai frumoase decât mine, dar asta nu are nicio însemnătate, fiindcă oricât de frumoasă ar fi o femeie, se poate totdeauna ivi alta, care să fie şi mai frumoasă; dar cred că poate exista o adâncime sufletească, o sensibilitate, o inteligență care pot însufleți în aşa fel un anumit fizic, care pot crea o feminitate infungibilă (cum se spune în Drept despre bunurile care nu se pot schimba între ele, cum ar fi un tablou, un covor, un exemplar de carte dintr-o ediție rară), amalgam unic de însuşiri de neînlocuit, cel puțin într-o clipă dată, pentru un om într-un anume climat sufletesc.

Pe Alex nu l-am văzut toată săptămâna şi nici nu mi-a fost dor de el. A venit în ajunul Anului nou, Michi nu era acasă. L-am primit cât se poate de rece. Mi-a spus simplu:

— Te iubesc, Diana, nu mai pot trăi fără tine.

Am încercat să surâd cu nepăsare. L-am întrebat ce mai face Katia, cum s-au amuzat la Predeal. Mi-a spus că din Bucureşti a plecat singur, după ce, zile întregi, a aşteptat,

cu ochii ațintiți asupra telefonului, un cuvânt de la mine. A plecat numai fiindcă altminteri nu ar fi avut puterea să nu caute să-mi vorbească, sau să mă vadă, şi asta nu trebuia să se întâmple cu niciun preț. Îi vorbisem ultima dată în aşa fel, că a înțeles că mă plictiseşte, şi dacă am venit să-l văd la el acasă, am făcut-o din milă sau din capriciu. La concursul de bob s-a prezentat nepregătit, cu toate riscurile. Nu ținea la viață.

Mi-a fost milă de el. I-am pus brațele după gât şi mi-am lipit obrazul de obrazul lui.

Alex venea acum aproape seară de seară să joace table cu Michi. Eu stăteam în spatele lui şi, peste umărul lui, urmăream jocul, atingându-i din când în când cu bărbia, cu buzele, umărul şi pândind cu nervii încordați ca Michi să nu observe. Tensiunea pe care o crea această necontenită reținere, încordare, teamă, pândă, ca să ne întâlnim din când în când privirile, ca să schimbăm un zâmbet, era teribilă. Gândul că Alex e acolo, că renunță la atâtea moduri în care şi-ar fi putut petrece serile, ca să joace table cu Michi, numai pentru o privire de-a mea, numai ca să-mi strângă mâna o dată când intra pe uşă şi o dată când pleca, mă apropia de el din ce în ce mai mult. Am aşteptat exasperată su treacă vacanța aceea, de câteva zile, ca să fim măcar o dată împreună singuri, fără Michi între noi. Dar chiar mai târziu, în garsoniera lui, cu uşile bine încuiate, cu gura lui lipită de a mea, fiecare zgomot de paşi, de uşi, fiecare urcare şi coborâre de ascensor mă făcea să tresar, să-mi încordez atenția, să-mi țin respirația, să mă gândesc, cu inima strânsă, la Michi. Dimpotrivă, Alex părea totdeauna sigur de el, liniştit. Era în ce priveşte lumea din afara noastră nepăsător, parcă am fi fost izolați de ea printr-un ocean. Îl întrebam:

— Ție nu ți-e frică, Alex?

Îmi răspundea:

— Când eşti aici, nu mai mi-e teamă de nimic, nici chiar de moarte. Când nu eşti, mi-e frică, mi-e groază că n-ai să vii. Dar ştii ce groază îmi este?

De câte ori îmi deschidea uşa, părea fericit, ca şi când până la ultimul minut, s-ar fi îndoit de venirea mea. Şi, de fiecare dată, avea acelaşi aer puțin nedumerit, respectuos, pe care l-a avut prima dată când m-a văzut în prag. Alex nu uza de intimitatea creată în ajun ca să facă un pas mai departe. Se purta, când mă vedea, ca şi când încă niciodată nu m-ar fi sărutat, ca şi când totul trebuia câştigat de la început, obținut cu voia mea, numai în măsura în care îngăduiam eu, în care voiam eu. Şi izbutea să-mi dea impresia că nu sunt acolo pentru un ceas, două sau trei cel mult, ci pentru o viață întreagă... Nu era grăbit niciodată. Îmi arăta ce a citit, şi tot ce găseam părea să aibă o legătură cu mine. Într-un roman de Andre Maurois (nu-mi amintesc titlul) am găsit subliniate câteva rânduri: „*J'avais a cote de moi sur les gradins une jeune fille blonde qui remplissait alors mon univers. Nous sommes seuls disait d'homme dans sa chair. Nous sommes seuls, éternellement seuls. Nous ne savons rien, jamais rien et le cerveau de l'etre le mieux aime, nous demeure irrémédiablement ferme. Je regardais ma voisine et j'imaginais sous ses cheveux cette parois osseuse dure et fragile irrémédiablement fermée.*”[25]

Am căutat să-mi stăpânesc emoția.

Despre o carte a lui Paul Morand mi-a spus: „Am luat-o pentru că are o prefață de Proust şi am văzut că-l citeşti, că te pasionează“. Îmi punea discuri de patefon, pe care le ascultam alături, cuminți. Ştia că-mi plac bomboanele de ciocolată şi avea totdeauna pregătite multe, şi îi plăcea să se uite cum le mâncăm, cu lăcomie. Mă privea fermecat, uimit.

Îi povesteam despre copilăria mea:

---

25 „Aveam lângă mine,pe treptele teraselor o tânără fată blondă care-mi umplea atunci universul. Suntem singuri,pentru vecie singuri.Nu știm nimic,niciodată nimic și mintea ființei cele mai iubite ne rămâne iremediabil închisă.O priveam și-mi imaginam sub părul ei un perete osos dur și fragil,iremediabil închis.“

— La Mamaia, în fața digului era o plajă, pe care domni şi doamne puteau să stea împreună de vorbă, dar îmbrăcați, ca în oraş, ca la Cazinou, cu ciorapi, rochii, haine, pălării cu flori şi voalete, umbrele, mănuşi. De o parte a digului era plaja pentru femei, de cealaltă, plaja pentru bărbați. Costumele de baie veneau peste genunchi, cu volănaşe, cămăşile cu picățele se balonau sau chiar se ridicau peste genunchi. În mare erau, bineînțeles, femeile de o parte şi bărbați de cealaltă. Dar bunica era indignată de plimbările pe dig, de posibilitatea de a privi cu binoclul. Străbunica era mai emancipată. Avusese trei bărbați legitimi: un grec, un armean şi despre al treilea nu mai ştia exact ce a fost. Sau nu voia să ştie. Despre bunica spunea: e fata mea, numai a mea şi a iubit-o atât de mult că n-a dat-o la şcoală, convinsă că o fată care ştie carte e nefericită.

— Eşti o fetiță încântătoare, Diana, mai spune, mai povesteşte-mi.

M-am gândit că Michi n-avea răbdare să mă asculte şi, de îndată ce începeam să vorbesc, sau îşi găsea ceva de lucru, sau îmi cerea precizіuni, date exacte.

Se întuneca, fără să-mi dau scama. Eram în brațele lui Alex, fără să ştiu din care clipă, învăluită în mângâieri, în sărutări pe care le simțeam parcă, în acelaşi timp, pe buze, pe gât, pe brațe, Dar era destul să-mi dau scama că nu mai aud zgomotele de afară, ca să mă sperii, să mă gândesc la Michi, să-mi spun că eu trebuie să devin femeia lui Alex. Încercam să mă depărtez. Alex mă privea cu ochi mari, dureroşi, nedumeriți, iar eu căutam mereu să-mi închipui că, atâta vreme cât nu sunt de tot a lui, nu-l înşel pe Michi. Încercam să fac tranzacții cu conştiința mea, dar nu izbuteam decât să-mi pierd liniştea. Căutam o soluție. Cea dintâi care-mi venea în cap era să mă despart de Michi. Dar o refuzam pe loc, îngrozită de urmările ei. Era atât de mare încrederea lui Michi în mine, atât de impunătoare liniştea lui, că mi se părea că, zdruncinând-o, i-aş surpa toată viața. Mă gândeam ce-ar fi devenit, după destăinuirea

mea, fruntea aceea fără urma unei cute, fără umbra unei îndoieli. Alex nu mi-a cerut niciodată să mă despart de Michi. De ce? Refuzam să găsesc o explicație, dar hotăram să nu-l mai revăd şi eram fericită că, ceea ce numim ireparabilul, nu s-a întâmplat. Iată de ce mă găsea ca de gheață, când mă chema la telefon. Nu cerea explicații, nu stăruia. Treceau câteva zile fără să ne vedem, pentru ca, apoi, să-l chem eu, să fiu nenorocită că nu-l găsesc acasă, sau fericită că-l găsesc, şi să mă duc la el iar, şi să plec, lăsându-l iar nefericit, nedumerit, aproape bolnav.

Într-o seară, la cinema, cu Michi, la sfârşitul spectacolului, când să plecăm, îl zăresc pe Alex alături de o actriță de revistă. „Poate că stau alături întâmplător". Am căutat să ma liniştesc. În dreapta lui, vreo trei persoane s-au ridicat să plece. Alex ne-a văzut, ne-a salutat, şi, ca să nu cred că artista de alături venise cu el, s-a ridicat şi a trecut către mijlocul sălii, pe unul din locurile rămase goale. După câțiva paşi, spre ieşire, întorcând capul, am văzut că actrița se mutase şi ea alături de Alex. Am ieşit păşind nesigur, privind înainte fără să mai văd nimic şi, aproape împinsă de Michi, am trecut strada. Nu ştiu cum m-am pomenit într-o bodegă. Michi îmi arăta cu degetul tot felul da farfurii. Dar văzând că nu spun nimic, a cerut să i se facă un pachet. Acasă am îmbucat câte ceva la întâmplare; voiam să simulez că mănânc, pentru ca să nu fiu nevoită să vorbesc. Dar după ce am mestecat îndelung şi am văzut cât mi-e de greu să înghit, am spus că mă simt rău şi m-am culcat, ghemuită toată în colțul patului, cu capul, umerii şi genunchii lângă pernă. De zeci de ori l-am revăzut pe Alex lângă femeia aceea, cu părul ca de oaie merinos, pe Alex mutându-se cu trei scaune mai departe, apoi iar pe ea lângă el.

Azi n-aş şti să spun dacă făceam asta pentru ca să-mi reîmprospătez suferința, sau pentru ca să mă obişnuiesc cu ea.

Câtăva vreme nu l-am mai văzut pe Alex. Când îmi telefona la birou, răspundeam, scurt, că am de lucru. Mă

simțeam mai liniştită, dar liniştea mea era indiferență şi plictiseală pentru orice. „Poate aşa începe bătrânețea“, îmi spuneam. Am douăzeci şi doi de ani. La restaurant vedeam zilnic aceiaşi oameni la aceleaşi mese. În tribunal, acelaşi praf, aceleaşi fraze. Michi era corect şi invariabil, ca pendula unui ceas în perfectă stare. Mă pregăteam să-mi iau licența, mă aştepta o profesiune care nu mă interesa. Dosare… dosare… Fără entuziasm dar cu emoția şi teama de a urca acele scări, de a face un lucru neîngăduit, am sunat într-o zi la uşa lui Alex.

Cum sa descriu tristețea, starea în care l-am găsit şi cât de mulțumit era că umblu prin casă, că scotocesc prin cărți, că mă uit, iar şi iar, la tablouri, că sporovăiesc?… Despre actrița de revistă nu am pomenit nimic. Nici Alex (asta îmi întărea convingerea că e vinovat). Dar când am spus că plec, Alex s-a ridicat de pe divan, a venit lângă mine, mi-a luat mâinile, cald:

— N-o să ştii niciodată cât te-am aşteptat, Diana, şi, uite, nici nu ai venit bine, şi vrei să pleci. De ce?

Am răspuns cu cochetăria unei doamne care a adus o cutie de bomboane unui copil sărac.

— Lasă, că mai viu…

Alex m-a privit grav:

— Ceva schimbat între noi, Diana. De ce?

N-am putut să mă împiedic să-l întreb, privindu-l în plin şi cu un zâmbet pe care l-aş fi vrut ironic, dar care cred că a fost dureros:

— Adevărat că nu ştii?…

Mi-a răspuns cu ochii plini de nevinovăție:

— Adevărat. Nu ştiu.

Cum a izbutit să mă încredințeze că nici n-o cunoaşte pe actrița de revistă, cu părul ca de oaie merinos, că n-a băgat de seamă că se afla alături de el, în acea seară, nu îmi dau prea bine seama.

M-am adunat lângă el toată şi mi-a şoptit, atingându-mi obrazul:

— Am crezut iar că te-ai plictisit de mine şi ți-am dat

dreptate. Nu te merit, Diana. În niciun fel nu te merit…

M-am lipit de el toată, cu gura, pieptul, genunchii.

Eram iar atât de aproape în clipa în care am încercat să mă despart de el, încât Alex părea că suferă ca şi când aş fi încercat să-i rup un bandaj lipit de o rană. Mă reținea, ca de obicei, cu ochii rugători, fără să spună nimic, fără să caute să-mi impună voința, dorința lui. Iar eu mă desfăceam câte puțin, cu greu, cu sentimentul că e monstruos ceea ce fac, dar că trebuie să fac aşa. Şi iar au trecut săptămâni, luni.

În ziua aceea, care totuşi a venit, poate fiindcă ne gândisem amândoi prea mult la ea, în ziua aceea în care nimic nu mai putea să fie cum a fost, chipul lui Michi mi-a apărut aproape străin în norul de fum gros în care mă simțeam contopită cu Alex, mistuiți parcă de acelaşi foc. Dar fumul se rărea de ce treceau orele, imaginea lui Michi devenea mai desluşită, mai amenințătoare, iar mâinile lui Alex pe mine, parcă mereu mai mari şi mai stăpâne. Respirația mea era încă amestecată cu a lui. Dar mintea începea să-mi pună întrebări, neliniştea se urca în mine ca după beție. Căutam o soluție.

— Diana, eu nu te mai las să pleci. Acum eşti a mea, femeia mea, a mea…

L-am strâns în brațe, cu ultimele puteri pe care le mai aveam, şi l-am sărutat aproape topită, ca o aprobare firească, deplină, definitivă.

— Nu mai plec, Alex, niciodată.

Am plecat hotărâtă să-i spun în seara aceea lui Michi că trebuie să ne despărțim, fără ca Alex să mi-o fi cerut. Dar eram acum prea a lui (parcă de totdeauna a lui), şi el prea al meu, ca vorbele să-şi mai aibă rost. Sigur că nu mai puteam rămâne cu Michi. Dar asta nu mai avea importanță. Eram fericită. Poate că numai muzica poate exprima la altitudinile ei, poate că numai legănările de valuri, zborurile printre aştri. Apropierea de soare pot reda ceea ce simțeam eu lângă Alex.

„Nimic nu se mai poate schimba“, am şoptit. Era ora opt

şi jumătate. Eram încredințată că Michi va fi acasă. Dar nu era. Am aprins lumina. Am privit în jurul meu camera cum priveşti pe dinafară o casă în care ai locuit demult, în care acum nu mai ştii cine stă, ce se petrece înăuntru. Mi-am scos haina, pălăria, m-am aşezat în fotoliu, dar nu în fundul lui, comod, ca de obicei, ci pe margine, ca în sala de aşteptare a unui dentist. Apoi m-am sculat şi m-am dus la fereastră.

Seara nu era albastră, ca pe ferestra lui Alex, ci cenuşie, îmbâcsită. În odăile din curte, ale servitorilor, era întuneric. Un singur geam luminat, o bucătărie, cu tot felul de tigăi de aramă pe pereți. Am rămas aşa, sprijinită în coate. La geamul unui coridor, tot la mezanin, văzusem, cu un an în urmă, de multe ori, în întuneric, un cap bălai de femeie. Era chiriaşa modistei. Nu ştiam nimic despre ea decât că a divorțat şi n-a găsit în altă parte adăpost. M-am dus şi m-am uitat în oglindă. Voi divorța şi eu. Ce simplu mi se pare acum. Dacă nu i-aş spune lui Michi tot adevărul, chiar acum, în seara asta, dacă nu ne-am despărți numaidecât, sau mâine dimineață, în zori, ar fi atât de urât ceea ce am făcut, că nu m-aş mai putea uita nu numai în ochii lui, dar în ochii nimănui, şi nici chiar în oglindă, în ochii mei...

Am trecut, fără să ştiu de ce, la fereastra îngustă din chicinetă. Am deschis-o şi am stat sprijinită în coate, să privesc cerul. Aerul era încă rece, dar cu adiere blândă, mângâietoare. Copacul din față fusese numai o siluetă neagră de copac până în dimineața asta, când l-am văzut înmugurit şi i-am zâmbit. Cât de mult mi se părea că a trecut de dimineață şi până acum!! Unde era Diana care a surâs primilor muguri, fără să le descifreze mesajul?

Mă dureau coatele... Alex descoperea totdeauna, amuzat, când stăteam alături de el pe divan, că stau în coate. Am întins brațele, am respirat adânc: „Voi fi liberă... Dar sunt liberă!" am protestat tot eu, eliberată de toate aşteptările, de toate îndoielile. „Ce îmi place la Alex?" m-am întrebat, în joacă. Şi mi-am răspuns, vrăjită: „Tot!" Calmul lui indescifrabil, fiecare din mişcările lui atât de abile, atât de

armonioase, gura lui tristă, buzele lui pline, care ştiu atât de bine să vibreze şi să se topească pe buzele mele, fiecare muşchi pe care-l simțeam desenându-se când mă apropiam de el… Şi acum, bărbatul pe care-l descoperisem… Atât de frumos gol, în raza lunii, pe divan, atât de recunoscător, când eu ar fi trebuit să-i fiu recunoscătoare… Cât de neobişnuit de puternic fiziceşte şi cât de duios… Avea în mişcări acea împletire de putere şi felinitate de tigru… şi în privire, atâta umilință…

Cum a putut să aştepte atâta? Acum nu voiam să-l mai las să mă aştepte, trebuia să fiu lângă el tot timpul, şi a lui, cât de mult ar fi voit el… Chiar dacă a fost cu femeia aceea la cinema, atunci, vina e a mea, şi de aici înainte nu va mai avea nevoie sau prilej să meargă la cinematograf cu alte femei. Va fi numai al meu… I-am spus, când mă ținea în brațe, amețită…

— Cât am fost de înciudată pe femeia aceea ! Acum cred că n-am fost destul. Nu ştiam de ce sunt posesivă, geloasă; acum ştiu…

M-a sărutat.

— Dacă ai şti cum eşti tu, Diana, nu ai mai fi geloasă niciodată, pe nimeni… Dar mai bine să nu ştii.

Am întrebat, răsfățată, ca să mă joc, am vrut să par îngrijorată:

— Îți plac?

Mi-a răspuns cu pasiune:

— Mult, mult, Diana, foarte mult, cum nu credeam că poate să-mi placă sau că poate să fie o femeie! M-a sărutat şi, brusc s-a oprit şi m-a întrebat îngrijorat sincer, aproape în panică: Dar eu?… Eu îți plac?…

L-am privit cu ochii plini de toată dragostea pe care o aveam în mine, acumulată parcă de o mie de ani, mi-am vârât gura, nasul în obrazul lui, i-am luat obrajii în mâini, fericită:

— Nu, nu-mi placi deloc, Alex, dragul meu, nu-mi placi!

Dar printre toate amintirile astea bune, tulburătoare, străbătea iar, ca o săgeată înveninată, chipul lui Michi.

Întârzierea lui, începea să mă neliniştească. Am intrat în odaie. Era nouă fără un sfert. M-am gândit: „S-o fi dus la frizer? Ar face bine să se tundă, prea era netuns azi la prânz.“ Ce bine îi stă când se tunde. E frumos Michi.! L-am privit de atâtea ori dormind. Are o frunte mare, senină. Cât îmi era de drag! Şi ce frumos doarme! Nici nu se simte că respiră. Când îl săruți pe obraji, se strâmbă nițel, dar nu face nicio mişcare. Ştiu că se gândeşte: „Lasă, încă o dată, de două ori, şi o să mă lase în pace; dacă fac o mişcare, mă trezesc, şi nu vreau să mă trezesc“. Dar când îi pun mâna pe gură, mişcă buzele nițel, ca pentru un sărut, cuminte şi conştiincios. Ştie că trebuie să sărute. Apoi doarme mai departe, liniştit, cu fruntea mare, cu gura bine arcuită, cu nasul drept, cu obrajii încălziți de copil. Când sună ceasul (ceasul e lângă el, pe jos), întinde o mână, fără să se trezească, mecanic, apasă butonul care e deasupra, pe cadran, soneria barbară se opreşte. Michi îşi aduce mâna îndoită din cot, o lasă să cadă la întâmplare pe plapumă, îşi afundă puțin capul în pernă şi doarme mai departe. Numai că, de data asta, dacă îi vorbesc, răspunde, fiindcă ştie că tot trebuie să se trezească. Îi zburlesc părul peste frunte, ca să semene a copil cu breton. Michi se strâmbă.

— Michi, a sunat ceasul.

— Ştiu.

— Ce-ar fi să faci ochi?

— Nu pot.

— Nu vrei să mă vezi?

— Ba da.

— Poate că n-o să mă mai vezi.

(Somnoros şi abia mişcând buzele.)

— De ce?

— Deschide ochii şi ai să vezi că nu mai sunt aici.

Michi deschide ochii şi-mi zâmbeşte, mulțumit că a fost o glumă, că nu m-a furat nimeni.

Ce drag îmi eşti, Michi, dimineața, când te scoli, şi seara ce plăcut e să mă culc lângă tine, fiecare cu perna şi cu pernița lui, fiecare cu ziare şi reviste; nu vorbim, nu

discutăm, dar ne ştim alături, şi pentru mine e destul să mă simt la adăpost, ocrotită.

„Ciudată e această nevoie a ta de adăpost“, îmi spusese Ilinca odată.

Da, Ilinco, există o ciudată teamă a zilei de mâine, despre care tu nu ştii nimic. Când eram mică, auzeam mereu: „Tata e şomer“, apoi am înțeles ca asta înseamnă: nu are de lucru. Totdeauna am auzit: „Tata a rămas fără lucru“. Mama ofta: „Nu ştiu ce o să facem mâine, proprietarul vine mâine, chiria trebuie să fie plătită mâine, mâine trebuie să ne mutăm... Nu ştiu unde o să ne mutăm mâine“...

Ce ştii tu, Ilinco, ce e chirie, proprietar, ce înseamnă „mâine“, tu, care locuieşti în aceeaşi casă în care te-ai născut – o casă care a fost a bunicilor tăi, apoi a părinților tăi şi, într-o zi, va fi a ta? Mi l-am închipuit deodată pe acest proprietar amenințând toată noua mea viață. Cu o voce aspră la început, apoi cu una îndulcită, mă va invita la cinematograf, cum se obişnuieşte. Mi-am frecat brațele cu palmele, să mă mai încălzesc. De ce îmi amintesc de Cobadin? „Dacă nu faci un compromis serios în viață la început, eşti nevoită să faci zeci de compromisuri mai târziu“. Nu, tocmai asta nu vreau! Trebuie să ies din compromis! Dar imaginile viitorului meu se succedau sumbre. Voi mânca în picioare, pe apucate, pe dulăpior sau în colțul mesei. Ce rost are să pui față de masă şi toate cele necesare când eşti singură? Sau voi pica la ora mesei, ca din întâmplare, la rude pe care acum le văd numai la nunți şi la înmormântări. Dar Alex? De ce sa-mi închipui viața mea fără Alex? Nu, nu-mi închipui viața fără Alex dar nici cu Alex împreună, aşa cum sunt cu Michi. Alex nu e în stare să aibă nici grija lui. Pentru întâia dată mă întreb, din ce trăieşte, cum trăieşte? Cum se mulțumeşte cu ceea ce îi dă mama lui? Michi e poate mai sărac dar munceşte, se zbate ca să am o casă, să pot să-mi cumpăr o carte. Şi nu e numai asta. E nevoia unei prezențe permanentă, e sentimentul de destindere, căldura familială, nevoia să-ți

deschidă cineva uşa şi să-ți spună: „A demisionat guvernul... S-a însurat cutare... ia asta, că-i bun... Nu mânca asta, că nu-i proaspăt... Pune-ți pardesiul, că-i răcoare şi ai avut guturai săptămâna trecută“... cineva care te întreabă ce film vrei să vezi astă seară. Nu, nu i-as putea explica Ilincăi de ce m-am măritat cu Michi. Sunt lucruri care nu ți le poți lămuri nici ție. Spuse fără ocol, par odioase, grosolane.

Ce înseamnă adăpost? Toate astea la un loc, şi mai ales sentimentul pe care îl am lângă Michi că lumea, cât de rea ar fi, nu mă poate atinge. Merg la brațul lui, înfruntând lăcomia caracatițelor care îşi întind tentaculele către mine. Michi mi-a dat siguranța şi oarecum mândria pe care mi se pare că o are în expoziție un tablou pe care scrie „reținut“. Şi apoi, credeam că nimic nu se va mai întâmplă până la sfârşit... că dragostea e un miracol, care se întâmplă numai o dată în viață, că acest miracol s-a numit Petre Barbu.

Şi, iată Alex.

În care anume clipă m-am îndrăgostit de el nu voi şti niciodată. Dragostea mea pentru el s-a născut, poate, din nevoia mea de a iubi. Alex a fost poate numai firul de nisip din scoica pregătită să dea naştere mărgăritarului. Dar acum îl iubesc. „Ce înseamnă să iubeşti?“ mă întrebase pe vremuri Ilinca. Eram atunci în vacanță, la Mangalia, aveam şaisprezece ani şi i-am răspuns: „Uite, bunăoară, dacă mi s-ar arăta în vis Dumnezeu, sau numai vocea lui, ajungând până la mine, mi-ar spune: – «Cere-mi un lucru oricare şi-l vei avea», l-aş cere pe Petre Barbu. Şi dacă Dumnezeu m-ar întreba: «Nu-l vrei mai bine pe prințul de Walles, ca să devii regina Angliei? » aş spune: «-Nu. Îl prefer pe Petre Barbu». Şi dacă ar stărui şi mi-ar vorbi de un bărbat pe care-l ştie el undeva, în lume, şi care e cel mai frumos, mai învățat, mai bogat, mai celebru, aş spune tot aşa: – «Nu, nu, pe Petre Barbu îl vreau» -“. Ei bine, azi tot aşa i-aş răspunde Ilincăi. Puterii nevăzute i-aş cere tot iubirea cea mare. Numai că atunci credeam că se numeşte Petre Barbu. Poate m-am înşelat. Dar acum sunt sigură. Îl cheamă Alex.

Alex, dragul meu...

Un braț mi-a amorțit. Umblau parcă mii de furnici în el. Când am vrut să-l ridic, era rece şi greu. Parcă mi-era străin. Am căutat să-l încălzesc. M-am uitat la ceas: nouă şi un sfert.

O linişte groaznică a trecut prin mine în zigzag, ca un fulger. M-a cuprins toată. Michi nu întârzia niciodată atâta. M-am plimbat prin odaie, apoi m-am dus din nou la fereastra dinspre curtea interioară, cu geamuri de bucătării peste drum. Acum erau luminate două din ele, dar cu transparentele trase. Dacă Michi a avut un accident?... Am alungat gândul numaidecât, cu toată forța, dar el a revenit insistent, cu amănunte: Un sergent fluiera, lumea se aduna, cineva îmi spunea că Michi e la spital... „E mai bine să moară, sau să rămână în viață?“ Cât ai clipi, speriată, răspund: „Să nu moară, sigur, nu, nu, să nu moară!“ Apoi ezit... Dacă nu voi mai putea divorța?... Şi numaidecât iau hotărârea: Nu voi divorța... Voi rămâne lângă Michi mereu. O să țin la el şi mai mult, mult de tot. Mi-am acoperit obrajii şi ochii cu mâinile, mi-am întins cu degetele fruntea, să mă dezmeticesc, mi-am dat părul pe spate. Ce gânduri stupide! Mi-era cald. Ce Dumnezeu, am înnebunit?!... Ce imaginație bolnavă! La ceas, nouă şi un sfert. M-am aşezat iar în fotoliu, am deschis o carte. Nu înțelegeam niciun cuvânt. Nu pricepeam ce poate fi cu Michi.

De ce nu vine? Poate a aflat ceva şi s-a dus să-i ceară socoteală lui Alex. Mi s-a făcut frig. O senzație asemănătoare tracului pe care-l aveam înaintea unui examen, sau febrei musculare, m-a cuprins dintr-o dată, toată. Dârdâiam. M-am simțit apăsată de tot întunericul de afară. Mi-era frică şi frig. Frică? De ce? Eram doar hotărâtă să-i spun tot, tot. (Ciulesc urechile.) Zgomot de chei la uşă. Michi intră, mare, sănătos, corect, frumuşel. Mă sărută.

— Cam târziu, Diana, nu?

Mă calmez dintr-o dată, totuşi, cu vocea nesigură, spun:

— E nouă şi jumătate, Michi, ce s-a întâmplat? La ora asta n-ai mai venit.

— La opt şi jumătate vin foarte des.

— Bine, dar e nouă jumătate. M-am gândit că s-a întâmplat vreo nenorocire.

— Am fost la maică-mea, dar n-am găsit-o acasă.

— Cu atât mai mult, atunci înseamnă că nu ai întârziat acolo.

— Da, dar am pornit pe jos, după ce mai întâi am aşteptat destul de mult tramvaiul.

Curios. Aveam sentimentul că Michi mă minte. Era posibil? L-am privit în plin, de data asta liniştită şi vrând să-i găsesc vină.

— De ce nu ai luat o maşină?

— Fiindcă am întâlnit la tramvai un fost coleg şi am pornit aşa, împreună, de vorbă.

Nu ştiu de ce îl suspectam pe Michi. Pentru prima oară. L-am privit drept în ochi, ca să mă încredințez că n-am dreptate, că Michi nu poate minți, că lipsa mea de încredere e la fel cu tot ce gândisem până atunci, o stare de nervi, un dezechilibru. Michi mi-a susținut privirea. Mi s-a părut că vrea să-mi vorbească, să se scuze. Am vrut să-l opresc, fiindcă, altfel, nu aş mai fi putut să-i vorbesc eu, şi eram hotărâtă s-o fac. Dar asta mi-ar fi fost mai uşor la el în brațe, în fotoliu, prieteneşte, cu obrazul lipit de al lui. M-am dus către el, pentru ca să-mi găsesc puțină linişte, puțină siguranță sub picioare. Parchetul avea un fel de mobilitate curioasă.

Michi m-a oprit cu un gest brusc.

— Diana! Am să-ți vorbesc.

Mi-am spus: „Ştie ceva despre Alex“. Şi iar mi s-au răcit mâinile, fruntea. Inima a început să-mi bată pripit. Mi-am ținut respirația. Doamne, numai de nu ar şti... mai bine orice... decât să ştie! Şi atunci a început Michi, cu vocea scăzută şi fără niciun accent de imputare:

— Sunt foarte nenorocit, Diana!

M-am liniştit. Nu ştia. Restul nu avea importanță. M-am aşezat pe rezemătoarea fotoliului, am respirat în voie şi am întrebat, mai puțin îngrijorată, mai pe deasupra:

— Ce s-a întâmplat?...

Michi s-a aşezat în faţa mea, pe marginea divanului.

— Diana, tu crezi că te iubesc?...

— De... ştiu şi eu?...

— Nu, nu glumi, te rog... Te iubesc, Diana... trebuie să crezi că te iubesc. Nu aş putea trăi fără tine...

Şi Michi începu să plângă, cu coatele sprijinite pe genunchi, cu fruntea sprijinită în pumni. Plângea.

M-am dus repede şi m-am aşezat lângă el, cuprinsă toată de îngrijorare. Orice, numai să nu-l văd plângând. Mai bine orice!

— Michi dragă, ce-i cu tine, ce s-a întâmplat?

Întind capul, să-l sărut pe obraz. Mi-e atât de drag Michi!

— Nu, Diana, nu te apropia de mine; nu merit. Aş vrea să spun, şi nu pot.

Cuvintele astea parcă le mai auzisem o dată în viaţa mea. Când? Din ce depărtări venea ecoul lor? Pe un pat o fată pe moarte, cu ochii holbaţi şi gura deschisă rosteşte aidoma aceste cuvinte: „Vreau să spun, şi nu pot“. Caut să alung imaginea asta care mă depărtează de Michi, dar văd o stradă coborând spre mare. Aud un ţipăt groaznic: „Elisa“...

Michi spune:

— Nu merit să te am, dar să ştii că nu pot să trăiesc fără tine, nu pot, Diana.

Uit tot ce eram hotărâtă să-i destăinuiesc şi îl întreb cu totul firesc:

— De ce să trăieşti fără mine?

— Te-am înşelat Diana... (Parcă m-a izbit un drug de fier în moalele capului.) Dar te iubesc, continuă Michi, sunt nenorocit, simt nevoia să-ţi spun tot fiindcă sunt disperat. M-am zbuciumat atâta... Mi-a fost frică să nu afli...

Michi plângea. Eu nu mă pot dezmetici... Nu pot să înţeleg de ce e în halul ăsta. Să nu aflu eu? Ce s-a întâmplat? Vocea lui întretăiată, plânsul acela penibil, de om care nu ştie să plângă, e ca efortul de a scoate sunete al unui mut... Aud, înţelegând abia: e vorba de o fată...

Michi a avut o legătură. Parcă aşa înţeleg... Fata a vrut să scape de copil. Doctorul e anchetat. Susţine că a examinat-o, doar atât, a examinat-o... Fata a murit în urma unei peritonite, o coincidenţă... Se întâmplă...

Neliniştea cu care îl aşteptasem, şi acum emoţia acestei întâmplări mă istovesc. Întreb cu o voce slabă, care nu răspundea gândului (şi bietul Michi crede ca asta vine din durerea de a fi fost înşelată):

— Ai iubit-o?

A ridicat capul şi m-a privit înduioşat.

— Asta ai înţeles tu, Dianet? Nu, dragă. Uite, era o colegă, dactilografă la noi. Cred că-i plăceam. Eu n-o băgam în seamă. Am întâlnit-o într-o după-amiază când ieşeam de la liceu. S-a mirat când a aflat că sunt profesor. Locuiam în apropiere. A insistat să intru, să-i văd casa; i-am spus că sunt grăbit. M-a întrebat cam batjocoritor: „Ţi-e frică de mine?“ Frică?! Ce caraghios mi se părea. La urma urmei, nu vedeam de ce s-o las să creadă că mi-e frică, şi am intrat. Era foarte cald. A insistat să scot paltonul. Şi-a scos şi ea haina, pălăria, mănuşile. M-a poftit să iau loc pe divan, apoi a spus: „întoarce-te, îmi place să mă schimb când vin acasă, să-mi pun o rochie uşoară.“ M-am întors, dar, fără să vreau, am văzut-o într-o oglindă; şi-a scos centura, sutienul... M-au tulburat mişcările ei, carnea aia plină, albă. S-a întors cu spatele şi a luat de pe cuier un halat de mătase japonez...

Nu înţeleg de ce-mi dă atâtea amănunte. Nu mai ascult, nu-mi pot fixa gândurile. El simte şi tace, dar parcă e mai încurcat. Sunt sfârşită, năucită.

— Ascultă, Diana, trebuie să-ţi spun...

— Nu, nu e nevoie, lasă, altădată...

Dar Michi stăruie, năduşit tot:

— Când a venit să-mi ceară bani pentru doctor, n-am crezut un cuvânt. Dar ce puteam să fac? Şi n-aveam niciun ban. Tu ştii. Am umblat să împrumut. N-am găsit. Atunci, i-am dat banii pe care îi aveam ca să cumpăr nişte instrumente pentru laborator. Speram să iau de la Nicu. I-

am împrumutat odată, demult. Dar Nicu m-a amânat iar. Nevasta doctorului a venit azi la mine la birou, disperată, s-o ajut să-şi scape bărbatul, să fiu martor că fata se plângea de apendicită, că avea crize. Citeam tremurând ziarele, să văd dacă nu-i pomenit numele meu. Mi-era frică să nu te pierd. Mi-e frică... Nu mă lăsa, Diana... Nu vreau să te pierd! Nu am niciun prieten, tu ştii. Nu am pe nimeni, numai pe tine te am. Dacă m-ai părăsi, nu aş mai avea pentru ce trăi. M-aş sinucide. Ții minte? Puiu, Georges... Prima dată te-am văzut la înmormântarea lui Puiu A doua oară, la înmormântarea lui Georges...

Mi s-a părut că aud o sentință. Eram condamnată pe viață. Michi mă iubea, eu îl iubeam pe Alex, dar nu puteam să-l las pe Michi, fiindcă nu puteam îndura să-l văd plângând, fiindcă îl simțeam slab, nenorocit, şi aş fi renunțat la orice bucurie că să nu-l mai văd cu ochii roşii, cu lacrimi pe obraz. Mi-e milă de el, sunt înduioşată, fiindcă-mi dau seama cât s-a zbătut, prin câte a trecut, prin câte trece; şi fiindcă aşa e Michi: când mănâncă, se frige, sau îşi muşcă limba, sau îşi pătează cravata...

Îl mângâi pe păr...

— Mai întâi, nu mai plânge, Michi. Uite, sunt aici, lângă tine. Totdeauna voi fi lângă tine, nu mai plânge.

O clipă, tace; apoi, liniştit, începe să vorbească, parcă pentru a se uşura:

— Nu mai îndrăzneam să te sărut. Mi se părea că nu merit să-mi surâzi. Când eram singur acasă, îți vedeam zâmbetul în toate fotografiile şi îmi venea să-mi dau cu pumnii în cap. Numai tu ştii să surâzi, Dianet...

— Lasă, Michi, nu mai vorbi, dragă...

Mi se părea atât de nedrept ca Michi să aibă remuşcări, meritam atât de puțin scrupulele lui, atât de puțin se cuvenea să-mi vorbească aşa, că fiecare cuvânt, toată situația mă îmbolnăvea. Era în mine o perspectivă de uimire şi emoție ascultându-l, gândind sensul acestei zile. Ce împletire de drumuri nebănuite! Cine ne-a purtat paşii? Cine s-a jucat cu noi, cum te joci cu pionii la şah? O

coincidență, privită din afară, nu e decât «curioasă» ; trăită, e năucitoare, te îngheață. Ce păianjen nevăzut a țesut pânza asta, de care mă simt prinsă, de care nu mă pot dezlipi, orice aş face? Ce legătură are întâmplarea asta cu casele acelea în care lampa fila, perdeaua atârna strâmbă, tata înjura?

Putea să se întâmple altfel. Repet până la epuizare: „Putea să se întâmple altfel". De ce nu a avut Michi nefericita aventură cu o lună, două înainte, sau cu un an, doi în urmă? De ce tocmai acum, pentru ca totul să mă umple de spaimă şi să nu mai ştiu dacă am vrut eu ceea ce totuşi am vrut? Cine țese pânza? De ce l-am luat pe Michi?

Michi vorbeşte mereu:

— Crezi că te iubesc. Diana, nu-i aşa? Şi nu mă laşi?.. Nu-i aşa? Ce bună eşti…

— Nu sunt bună, Michi, crede-mă. Sunt nenorocită. Atât de nenorocită!

Priveam înainte cu ochii mari deschişi, şi nu vedeam decât mizeria noastră. Era fără sfârșit. Aveam încă o dată, limpede, sentimentul acestei mizerii şi toată măsura ei. Eram ca un bolnav care a trecut de criză, dar care ştie că nu boala a trecut, ci numai criza. Parcă mă adânceam în ea fără oprire. Şi mi-era mai bine aşa. Am început să plâng, şi am plâns, de parcă toată energia nervoasă acumulată în seara aceea până la un punct în care trebuia să mă sfarm se scurgea acum normal, prin şiroaie de lacrimi. M-am uşurat treptat.

Nu am mai spus nimic şi nu am mai auzit nimic din câte mi-a spus Michi. Țin minte că, în pat, mi-a pus pe ochi o compresă rece şi că am simțit, atunci abia, cât de tare îmi ardeau pleoapele. Apoi s-a culcat alături de mine. M-am apropiat de el. Eram poate întâia dată aproape unul de altul, pe acelaşi plan, şi erau trei ani de când dormeam în acelaşi pat, alături, fiecare cu viața lui, cu zbuciumul lui, cu judecăți şi sentimente tot atât de diferite, ca şi cum am fi trăit în două case deosebite, care au doar un perete comun.

A doua zi fiecare ne-am reînceput viața noastră deosebită, cu aceleaşi puncte de legătură ca şi înainte, adică masa de prânz, cea de seară, spectacole (la care ieşeam numai împreună), o viață în care existau, totuşi, pe dedesubt, o afecțiune adevărată şi o nevoie curioasă de prezența celuilalt.

*

Cam în epoca asta am întâlnit-o pe Diana, după ce m-am întors în țară. Era un sfârşit de iarnă. Diana era încă în doliu după tatăl ei. Intrasem în sala „Dalles“, unde expunea un pictor, prieten al meu de la Paris. Dar nu ştiu dacă ziua aceea a fost înainte sau după întâmplarea pe care a povestit-o aici.

Sunt înțepenită toată. Mi-e capul gol şi greu; îmi ard tâmplele şi gâtul, ca după o noapte de beție.

Am citit până aici confesiunile Dianei, fără să schimb o dată poziția unui braț, fără să văd cum s-a crăpat de ziuă, fără să aud când au început şi cum s-au împlinit zgomotele străzii. Sigur că nu e prima noapte albă pe care o petrec citind. E curios, dar am citit caietele astea ca şi când nu ar fi fost vorba de Diana, cu care am stat la şcoală alături, în aceeaşi bancă, patru ani, care intra aici, în salonul nostru, cu părul scăpărător de viață şi toată numai zâmbet, ci de o eroină de roman, care-i seamănă leit. Era totdeauna în prezența ei, atât de luminoasă şi de optimistă, încă ceva care îmi scăpa, era sub strălucirea ei o personalitate complexă, nedesluşită, o forță care nu ştiam de unde vine, o melancolie foarte voalată, care nedumerea. Acum ştiu, Diana avea în ea toată copilăria ei sumbră, toate casele în care a trăit, tot acest destin în care se zbătea ca o gâză într-o pânză de păianjen.

Am viețuit şi eu alături de Diana, ani de zile, aşa cum spune ea: „Fiecare cu viața lui, cu zbuciumul lui, cu judecăți şi sentimente tot atât de diferite, de parcă am fi

trăit în două case deosebite care au doar un perete comun“.

Era, în ziua aceea când am reîntâlnit-o, mai tânără decât cu doi ani în urmă, când am plecat în străinătate, după bacalaureat. Şi mult mai frumoasă. Obrazul, puțin prea prelung altădată, era acum mai rotunjit, uşor colorat, buzele aveau conturul accentuat discret cu roşu. Peste părul care cădea în spirale de blond-întunecat şi vaporos, până pe umeri, purta o căciuliță neagră de lutru, care atingea aproape sprânceana stângă şi mergea ridicându-se pe la jumătatea frunții în sus, descoperindu-i spre dreapta ondulațiile mari. Urechile, mici, le avea jumătate goale. Purta o haină neagră de lutru, largă în spate, prin care trecea, în față, prin două butoniere, un cordon de lac, marcându-i bine talia, neverosimil de subțire. În jurul gâtului, haina se închidea cu un guleraş rotund, care-i dădea un aer copilăros, în contrast cu mersul, cu ținuta umerilor de femeie admirată.

La cofetăria „Nestor“, unde ne-am dus în urmă, după expoziție, ca să mai stăm de vorbă, şi-a desfăcut haina. Purta, dedesubt, o rochie de catifea de coton, neagră, în jurul gâtului avea un guleraş de dantelă albă. Era parcă mai frumoasă cu mai multă strălucire decât înainte. Avea poate un cap prea de păpuşă, sau mai curând de tânăr paj. Dar cu aceeaşi adâncime în privire, cu aceeaşi nelinişte, care mă făceau altădată s-o compar cu parfumul turburător al tuberozei.

Am regăsit şi mai mult privirea de altădată, care venea din adânc şi pornea departe, şi acea ciudată melancolie în jurul zâmbetului, când ne-a salutat Alex Dobrescu. Din felul în care Diana a răspuns, am înțeles că şi ea îl cunoaşte. Aş fi întrebat-o poate ceva în legătură cu el, dar ea a continuat să-mi vorbească, cu interesul aproape prea pasionat pe care-l avea pentru orice: „Ilinco, am auzit că te-a ascultat Cortot şi că a fost încântat“. Apoi mi-a luat mâinile şi mi le-a cercetat atent: „Vezi, tot a folosit la ceva că ți le întindeai pe muchia băncii“.

Sunt doi ani de atunci, şi eu nu am ştiut până în noaptea asta ce-a însemnat, pentru Diana, Alex. Îl cunoşteam şi eu, de la Paris. Luam cafeaua deseori la „Capoulade“, cu el şi cu nevasta lui, o femeie care părea că-l iubeşte şi că suferă din pricina lui. Eu îl găseam cu haz uneori, anost altădată. Cine ar fi crezut atunci, la „Nestor“, când ne-a salutat, sau poate a salutat-o numai pe Diana (poate pe mine nici nu m-a văzut), că Alex Dobrescu, un tânăr mai curând spălăcit, neînsemnat…

Auzisem, întorcându-mă în țară, atâtea nume amestecate în viața Dianei… Un ziarist, Matta, Gheorghiu (maestrul ei), un industriaş (pe care m-am încredințat că nici nu-l cunoaşte, se spunea că i-a făcut o vilă la Mamaia),

Când am ieşit de la cofetărie, ningea cu fulgi rari, o ninsoare cu totul neaşteptată. Era pe la mijlocul lui martie.

— Hai, Ilinco, spune, vorbeşte, povesteşte, tot aşa trebuie să ți se tragă cu cleştele fiecare cuvânt? Ții minte când mâncăm dovleac la Papa-Iani?

— La asta mă gândeam şi eu.

— Ilinco, ții minte, într-o după-masă, când veneam de la şcoală, pe la şase? Aveam, pentru a doua zi, de făcut o compoziție la română, nu ştiu câte exerciții la algebră, teză la istorie. Eram disperată. Atunci, ai propus tu să ne ducem la cinema „Lux“ şi a doua zi să fim „bolnave“. Şi aşa am făcut. Cine ar fi crezut că, dintre noi, tu erai aceea care găsea astfel de soluții?!

— De ce?

— Mai întâi, fiindcă soluția era inteligentă. (Am râs amândouă.) Apoi, fiindcă tu aveai un cap de fetiță model, pe când eu, vai de lume! Cine ar fi crezut, de exemplu, că, dintre noi două, tu copiai la latină?

Ne-am amintit de librăria lui Isidor, o dugheană peste drum de şcoală, de Roza, nevasta librarului, o bătrânică sprintenă, cu părul ca zăpada, pus pe „papiote“, care nu pricepea de ce fetele se bat pentru cărți poştale cu Rudolf Valentino, când în aceeaşi cutie se găsea şi Leonard, artistul de operetă… „de care era aşa de gelos Isidor“…

Acolo ne-am întâlnit o dată când eram supărate. Diana ceruse lui Isidor *L'introduction a la Psychanalyse*[26], dar, în fața figurii aiurite a librarului, a adăugat: „Dacă n-o aveți, dați-mi *Visul Maicii Domnului*"...

Intrasem atât de mult în atmosfera şcolii, că, la plecare, când am ridicat poşeta, am avut surpriza pe care o ai când ridici o cană de apă goală, fiind sigură că-i plină. Îmi lipsea greutatea ghiozdanului.

Oprindu-se în fața unei case mari, mi-a spus: „Lucrez aici, aici e biroul maestrului". Mi-am reamintit de Ocna-Sibiului, de fata aceea cu mişcări de trestie, care mi-a spus, cu aceeaşi privire puțin batjocoritoare şi cu aceleaşi gene mirate, de păpuşă: ; „Eu locuiesc aici*;* dumneata, probabil, la hotelul din parc".

Trecuseră atâția ani, şi eu nu ştiam despre Diana nimic mai mult decât atunci. Şi nu am ştiut nimic până în noaptea asta.

Mă simt obosită, de parcă aş fi trăit eu toată viața ei.

Deodată îmi dau seama că Diana nu e un personaj de roman. Diana există şi trebuie să fie la granița noastră, dar simt ca mă interesează mai mult eroina din caiete. Îmi aleg o poziție mai bună şi reiau confesiunea ei.

JURNAL LA BALCIC

Casa în care locuiesc este pe un deal, pe un drum paralel cu malul mării. Odaia mea e pătrată şi văruită în alb, cu scânduri gălbui nou-nouțe. (Domnişoara Evghenia mi le-a arătat cu vădită mândrie: „Are scânduri odaia!" şi, văzându-mă nedumerită mi-a explicat că anul trecut avea

---

26 *Introducere în psihanaliză* (fr.).

pământ.)

Ferestrele sunt pătrate, mari, deschise larg. Prin cea din stânga, de aici, de pe marginea patului, nu se vede decât marea, de parcă odaia pluteşte pe ea. Cea din dreapta e pe jumătate acoperită cu ramuri încărcate de prune. Printre ramuri se vede un acoperiş roşu de casă, care pare foarte aproape, dar e tocmai de partea cealaltă, la malul mării, lângă fâşia de nisip şi buveta, „La doi cocoşi".

Păsările ciripesc întruna, parcă s-au adunat toate aici, în fața ferestrei mele, să-mi pună întrebări. În odaie miroase a pelin. Am pus mult pelin sub saltea, ca să gonesc puricii, pe care îi aduc de la „Mamut".

Între cele două ferestre e o masă. Acolo scriu în caietele astea, ridicând ochii mereu, ca să-l văd pe Alex, uneori singur, alteori cu o fată. O cheamă Colette. Colette locuieşte pe dealul din stânga, ceva mai jos, chiar lângă drum. Când aud patefonul pe terasa ei, mă întreb dacă nu este cumva şi Alex acolo, numaidecât mă duc şi eu (deşi, de la o vreme, sunt primită cu o uşoară răceală). Când o văd pe seară, pornind, în costum de baie, către ponton, mă grăbesc s-o ajung din urmă, încredințată va va veni şi Alex. Când porneşte îmbrăcată în trening, ştiu că se duce la cafeneaua lui Mamut, şi o iau şi eu într-acolo; iar dacă nu-i acolo, mă îndrept pe drumul dinspre Tuzla şi urc într-un suflet toate dealurile, până ajung la casa lui Alex. Şi atunci o găsesc în hamac, visătoare; el, pe un scăunel, cântă la banjo. Mie îmi aduce Şaban şezlongul. Tăcem cu toții. Faptul că îl găsesc şi pe Şaban acolo, sau pe Gina, prietena Colettei, nu mă linişteşte, fiindcă eu sufăr pentru toată atmosfera aceea electrizată, pe care o cunosc atât de bine, în care nu se întâmplă nimic, dar în care o privire, o atingere de mână sau numele unuia pronunțat de celălalt au aproape vraja şi senzualitatea unei posesiuni. Ştiu că prezența mea mai mult ajută la încărcarea acestei atmosfere, face şi mai prielnic climatul în care se coace dragostea dintre Alex şi Colette. Ştiu că nu mai pot împiedica nimic, dar mai ales nu mă pot împiedica pe mine

să fiu între ei, să pândesc, să le urmăresc privirile, cuvintele, gesturile, gândurile. De altfel, îi simt atât de întărâtați de permanenta mea prezență, ca mi se pare că ar fi destul să fie singuri o clipă, ca să cada umil în brațele celuilalt. Şi tocmai asta vreau să evit, cu prețul tuturor umilințelor, al unei vechi îndârjiri, neomeneşti. Cât de mult aş vrea să plec, să mă reîntorc la Bucureşti, fără să-i spun vreun cuvânt lui Alex, fără o imputare. Dar am visat prea mult această lună la Balcic cu Alex şi fără Michi, prea mult am dorit-o, ca să pot renunța deodată acum. Nădăjduiam să fiu fericită.

Voi fi fericită, în sfârşit! Nu voi fi trecut prin viață fără să ştiu ce înseamnă o fericire mare, adevărată, făcută nu din fărâme, ca până acum, nu cu obsesia ceasului, ci din zile şi nopți. Măcar o zi întreagă, mare, frumoasă şi plină. Cum pot să admit că totul e pierdut? Vreau, dimpotrivă, să încerc totul, cu orice preț, cu orice luptă, cu sacrificiul demnității...

Alex repetă întruna că nu înțelege nimic din toate nemulțumirile mele, că nu ştie ce vreau.

Îi spun încă o dată:

— Vreau să nu mai existe Colette între noi (prefăcându-mă nu ştiu că în realitate eu stau în calea lor).

— Asta nu se poate, Diana.

— De ce?

— Fiindcă e singură şi e o fetiță de care trebuie să am grijă. Mi-am luat răspunderea față de familia ei.

Aş fi vrut să răspund: „Cum poți găsi că e fetiță, când oricine ar spune că e sora mea mai mare? Nu vezi? Fumează ca un birjar!“ Dar cât aş fi fost de vulgară şi cât de nedreaptă ! În realitate, îmi place atât de mult Colette! Dacă aş fi bărbat, m-aş îndrăgosti de ea. E, într-adevăr, prea mare, poate prea împlinită, dar cu o admirabilă armonie şi grație în mişcări şi atât de tânără! Are optsprezece ani şi ochi adânci, care parcă nu privesc niciodată ceva precis, afară doar când se opresc asupra lui Alex. Obrajii, gura, ea toată are ceva savuros, ceva de fruct

copt, aşteptând parcă să fie cules; altfel, gata să cadă singur, nepăsător. Mişcările, privirea ei, tăcerile ei sunt numai încântare. Deşi mare, plină, nu umblă, pluteşte... Colette e integrată perfect în farmecul şi nostalgia peisajului, ca şi Alex. Îi găsesc potriviți şi sufăr cumplit. Aş vrea să ştie Alex că un bărbat a spus despre ea: „Cum, are numai optsprezece ani namila asta cu sâni de lăptăreasă?“ Dar ştiu că Alex va da din umeri, întocmai ca şi mine: „Cine mai e şi individul ăsta vulgar?!“ Cum de nu vede cât e de dulce Colette, câtă grație are, ce bine îi stă în trening, umblând în vânt cu părul greu ca smoala, întunecat şi visător ca ea?

Colette mi-e dragă şi sunt încredințată că nu are nicio vină. Poate că nici nu ştie ce-i între noi. Sigur, nu ştie. E îndrăgostită de Alex, dar i se potriveşte să fie îndrăgostită. Are optsprezece ani, şi Balcicul ăsta parcă e fermecat. Nu-i pot găsi nicio vină Colettei, dar sufăr groaznic. Vina întreagă o are el. Aş vrea să-mi spună că nu mă mai iubeşte, să aud cuvintele astea în față, răspicat, să-mi mărturisească, în sfârşit, că o iubeşte pe Colette. Altfel, însă, mă agăț de faptul că el neagă, pentru ca să nu iau o hotărâre, să nu plec, să-i pândesc, să strâng toate privirile lor şi toate unduirile de voce, ca pe nişte dovezi în dosarul suferințelor mele, fiindcă atâta timp cât strâng dovezi mi se pare că nimic nu e vădit, că nu e totul sfârşit…

Azi am suferit fiindcă Alex a strigat-o „Nicole“… Când au rămas împreună singuri, unde au fost fără ştirea mea, când a apucat să-i spună că diminutivul Colette vine de la Nicole? De ce a ținut el să ştie care e numele ei adevărat, de ce au vorbit despre ei? De ce a reținut Alex amănuntul ăsta şi de ce, acum, când toată lumea îi spune Colette, numai el îi spune Nicole? Şi cum pronunță Nicole? E aproape ridicol, e aproape indecent, e ca o declarație de dragoste pe scenă, când actorul face abstracție complet de publicul care asistă în sală.

Când mergem în grup, urmăresc manevrele prin care Alex şi Colette încearcă să rămână în urmă; observ cum vor

să profite de faptul că sunt atentă la cele ce-mi povesteşte Gina, sau Şaban (ei nu ştiu că nu sunt atentă la nimic în afara lor), pentru ca să încetinească pasul, sau să se oprească o secundă, pentru ca el să-i arate o umbră pe un deal, să identifice o stea de care l-a întrebat, în realitate, ca să se desprindă de grup. Încetinesc pasul şi eu, îl încetinesc şi ei, până ce rămânem cu toții pe loc.

Alex, când ne povesteşte ceva, deşi suntem cu toții în jurul unei mese, i se adresează de fapt Colettei, fiindcă se uită la ea când vorbeşte:

— Am găsit o broască-țestoasă mică. Uite numai atâta este, şi-i arată Colettei dimensiunile broaştei.

Aş vrea să răspund ceva, în locul ei, dar vocea mi-e gâtuită. Colette spune visătoare, cu voce foarte înceată, vocea actrițelor mari, care, când şoptesc, se aude până la ultimul loc al galeriei:

— Drăguță trebuie să fie.

— Nu ştiu ce să-i dau de mâncare, spune Alex.

Întâmplător, Colette ştie şi răspunde, simplu:

— Muşte.

Urmează un proiect de vânătoare de muşte, în doi, prin restaurante. Gina se amuză. Şaban râde în hohote. Eu încerc să zâmbesc, fără să ştiu dacă am izbutit sau nu.

Camera vecină celei în care locuiesc Colette şi Gina s-a liberat. Decid, sub pretextul că peste tavanul meu este un pod în care ronțăie şoarecii, să mă mut în odaia aceea. Chiria la fosta mea gazdă e plătită pe cincisprezece zile înainte... Aceşti bani au mare importanță în bugetul menajului meu. Dar mi se pare că acest sacrificiu mi-aduce linişte... Nu voi mai sta la fereastră, în picioare, ca să-l surprind pe Alex intrând la Colette sau s-o văd pe ea ieşind. Nu voi mai fi chinuită de gândul că nu ştiu ce se întâmplă acolo.

Camera mea cea nouă are un perete comun cu aceea a fetelor, Colette şi Gina. Nu poate intra nimeni la ele fără să ştiu, nu se poate vorbi nimic fără să aud.

Fereastra e deschisă mare. Stau toată ziua cu storul

ridicat. Soarele inundă odaia. E cald, dar în felul ăsta Alex nu poate trece fără să mă vadă, nu poate trece mai departe, stau în calea lui. Într-o zi îmi aranjez părul cu grijă, îmi pun o pijama de olandă albă bine scrobită, bine călcată şi aştept. Alex nu vine. În ziua următoare, rămân aşa cum am venit de la plajă, cu o fustă mototolită, închisă cu nasturi, pusă în grabă peste costumul de baie, cu nisipul lipit de mine, cu părul încâlcit (fiindcă am băgat de seamă, că atunci când mă gătesc, nu vine). Alex vine, se opreşte în fața ferestrei; eu mă duc şi mă aşez pe marginea ei. Alex spune simplu:

— Am venit să iau fetele, să mă duc cu ele la Menaro (o ghicitoare).

Îngheț. E posibil să fi făcut cu Colette un program în care eu nici măcar să nu mai figurez? E posibil să treacă pe aici, pe lângă mine, să le ia pe ele, să iasă numai cu ele, fără să-mi propună şi mie să merg? Aici am ajuns?

Gina iese din odaie, gata de plecare:

— Mă duc la volei.

— Şi Nicole? întreabă Alex, cu vocea de miere.

— Vine numaidecât.

Colette apare, ca de obicei, în aceeaşi salopetă de lână albastră, prăfuită, cu părul pe spate, cu privirea în nori. Niciunul din ei nu mă întreabă nimic, nu se interesează ce am de gând să fac în după-amiaza aceea. Dar iată că n-au apucat să plece, şi se opreşte o maşină în fața casei, din care coboară Ghiță, şchiopătând uşor, în urma accidentului de bob de care-mi povestise Alex. Mai sunt în maşină doi tineri, o fată şi un băiat, pe care îi cunoşteam cu toții. Ghiță mă întreabă:

— Mergi la Ecrene?

Nu ştiu cum e pusă întrebarea, dar pare că programul ar fi fost făcut dinainte, nu definitiv, şi a venit acum să-i dau răspunsul. Vreau să par entuziasmată:

— Sigur că merg! şi trec peste fereastră un picior, apoi

celălalt, spun celorlalți, voioasă, ridicând brațul: *„Good by“*[27] ... pornesc aşa cum mă aflu şi mă aşez în față, alături de volan. Conduce Ghiță, sportivul; în fund stau ceilalți doi. Nu vor şti niciodată oamenii ăştia cât de bine mi-au făcut. Nu mai mi-e cald, nu mai simt nisipul lipit de mine.

Pe povârnişul acela în spirală, care duce spre Ecrene, Ghiță a condus maşina cu o singură mână, cu cealaltă mi-a înconjurat spatele, ținându-mă de braț. Nu ştiu ce credea el, dar eu mă simțeam ocrotită. Vegetația, în toate nuanțele acelea de verde, parcă era acolo ca să-mi liniştească nervii, să mă mângâie, să-mi aline durerea. Soarele începea să apună în zeci de feluri de roşu şi violet, pe fondul albastru, o adiere bună de vânt îmi atingea obrazul... Valea Batovei se depăna mai somptuoasă ca oricând.

Ne-am întors pe la unsprezece seara.

De ce mă apropiam de casă, simțeam cum se urcă în mine neliniştea aceea care mi-era familiară ca durerea de cap (sufeream de câtva timp de cumplite migrene). Cu Ghiță am făcut un proiect de plimbare pe a doua zi. Acasă, pe terasă, le-am găsit pe Colette şi pe Gina.

— Şi Alex? am întrebat cu indiferență prefăcută. Ce-i cu el?

— Nu ştiu ce a avut astă-seară... a răspuns Gina. Mai întâi, a fost bosumflat; după aia, s-a îmbătat şi a devenit prea vesel. L-am lăsat la Caramiti. Bea cu pescarii.

Am povestit cu amănunte cât de frumos a fost.

— Dar de când îți face curte junele Ghiță? m-a întrebat Gina, neobişnuită să-i scape o intrigă.

— De totdeauna! am răspuns prompt şi m-am dus să mă culc.

Mă simțeam bine, nu ştiam de ce, poate fiindcă nădăjduiam că din pricina mea fusese plictisit Alex.

Dorm cu fereastra deschisă fiindcă se adună atâta căldură peste zi în odaie, că altfel mi-ar fi cu neputință să

---

27 La revedere... (eng)

adorm. Dar cu fereastra deschisă dorm prea uşor, mă trezesc la orice zumzet, pentru orice gândac sau fluture care intră pe fereastră şi iese, speriat de întuneric.

Când m-am trezit, Alex era în fața ferestrei mele. Era acolo de mult? Venise chiar atunci? Nu ştiu. Nu aş fi putut să-i pun nicio întrebare, nu aş fi putut să scot niciun cuvânt fără să mă tem că se aude alături.. În odaia fetelor. M-am dus lângă el. Avea ochii de acelaşi cenuşiu cu al cerului care se lumina de zi. Mi-a şoptit la ureche:

— Am venit să-ți spun că am suferit îngrozitor. De ce ai plecat aşa?

M-am apropiat şi eu de urechea lui şi am întrebat, cu prefăcută candoare:

— Cum aşa?

— Aşa, cu ăia, cu maşina, doi şi doi?

Până să spun ceva, mi-a şoptit în ureche, ca o sărutare:

— Vreau să te țin în brațe, Diana.

Şi, într-o clipă, a trecut peste fereastră, brațele mele au fost după gâtul lui, m-am lipit de el, toată, şi suferința mea s-a topit... Voiam să mă conving că nu e numai un vis, că într-adevăr ne iubim, că ne-am împăcat, că Alex e al meu. Doamne, cât îl iubesc!

Am întrebat, lipită de el, toată :

— Mă iubeşti, Alex?

— De ce întrebarea asta?

— Fiindcă vreau să ştiu şi fiindcă îmi place să aud...

Ocoleşte răspunsul.

— Am fost foarte gelos când ai plecat cu maşina.

— Mă iubeşti, Alex?

Ca să-l recâştig, îl sărut binişor, abia atingându-i buzele, necăjindu-l numai, apoi din ce în ce mai insistent, dar calculat, aşa cum am învățat de la el... şi reuşesc să-l exasperez, să-l fac să nu mai aibă decât un singur gând, o singură dorință. Vreau să mă iubească şi ştiu că asta nu se poate acum decât dacă îl fac să confunde dorința cu iubirea. Şi ce umilită mă simt!

În ziua următoare aş fi dat ani din viață ca să fim singuri

tot timpul, dar Alex avea întâlnire cu un prieten, ca să meargă în larg cu barca cu pânze. Eu nu i-am cerut să renunțe, el nu mi-a propus să-l însoțesc.

La prânz am mâncat, ca de obicei, cu Colette şi Gina, dar Alex nu a mai avut pentru Colette privirile acelea de motan îndrăgostit, ca altădată... Părea plictisit şi detaşat de noi, de toate la fel.

După-amiază, în odaia lor, Colette a declarat, neaşteptat, că vrea să plece la Bucureşti. Mi s-a schițat în suflet un început de bucurie. Să nu mai fie printre noi, Doamne, să se termine calvarul acelor priviri care se întâlnesc peste mine, fără sfială, ca şi când aş fi un obiect, un cățel! Dar numaidecât mă întreb: „De ce hotărârea asta subită? S-or fi certat?... Să fie întoarcerea lui Alex la mine consecința certei dintre ei, sau, dimpotrivă, supărarea lor, consecința revenirii lui la mine? Să fi fost atât de drăgăstos înainte climatul între ei, încât ea să nu suporte o oarecare răceală din partea lui, poate trecătoare, şi să prefere să decidă să plece? Îmi pun întrebările astea ca şi când nu aş fi văzut şi nu aş fi simțit mai ales acel climat, ca şi când nu aş fi suferit destul pentru el. Cât de mult simt nevoia să judec, să pun ipoteze, să trag concluzii, numai ca să nu-mi cred ochilor, să nu ştiu precis, să fie totul altfel decât este.

Colette l-a invitat pe Alex să facă o plimbare cu barca. Alex a refuzat. Nu am auzit pentru care motiv. Mergeau în urmă amândoi şi nu vorbeau decât din când în când, foarte încet.

Veneam de la Caramiti... Astă-seară am mâncat acolo... Colette şi Alex nu au scos un cuvânt. Gina, ştiind probabil tot ce se întâmplă între ei, tăcea şi ea, discretă. Eu, destinsă puțin de plimbarea de la Ecrene, de prezența lui Alex în zorii zilei, am reuşit să fiu aproape veselă şi să am haz. Am arătat influența Balcicului asupra vizitatorilor săi, imitându-l pe Alex, adică făcând o caricatură a lui (şi indirect a Colettei). Am pus coatele pe masă, am sprijinit obrajii în pumni, mi-am îngroşat buzele, mi-am trimis privirea în depărtări incerte, apoi una din mâini am pus-o

pe pachetul de ţigări, aşa cum face Alex, fără să se uite la cei cărora le oferă, şi, cu vocea lui cea mai plictisită, am întrebat, aşa cum ar fi făcut el: „Luaţi?“ Apoi am întors capul peste tot, leneş, aşa cum face Alex când caută chelnerul, şi, cu gravitatea cu care ai cere otravă, am spus, imitându-l: „Ismail… un şpriţ“…

Colette şi Alex au zâmbit, amuzaţi. Gina, care se miră şi se extaziază de toate cele, a exclamat:

— Vai. Diana, dar bine îl imiţi! Hai, încă o dată…

Şi a râs de i-au dat lacrimile. Dar Colette a intervenit cu superioritate:

— Mai stăpâneşte-te, Gina, ce Dumnezeu!

Când am ajuns în dreptul lui Mamut (care avea acum cafeneaua lui Ismail), eu am spus că mă duc acasă şi l-am întrebat pe Alex dacă vrea să mă însoţească. (Mi s-a părut riscant să-l las să-mi propună el, fiindcă ar fi putut să n-o facă şi prea ţineam cu disperare să fiu singură cu el. Apoi m-am gândit că poate şi el a refuzat plimbarea cu barca pentru ca să rămână cu mine.)

Am mers pe faleză. Marea şi cerul se uneau într-un fundal imens, întunecat, pe care plutea un sfert de lună roşie. L-am luat pe Alex de braţ, mi-am lipit capul de umărul lui şi l-am întrebat cald, de parcă aş fi fost sigură că răspunsul merită ca întrebarea să fie pusă:

— De ce nu te-ai dus cu barca?

— Ca să evit din partea ta o scenă.

I-am dar drumul braţului, toată voia bună mi-a pierit dintr- o dată, mi-era sufletul strâns iar.

— Şi ei ce i-ai spus?

— Că nu am haină şi mi-e frig.

— Probabil că ăsta a fost într-adevăr motivul.

— Nu, că ieri am fost fără haină.

— Ai fost ieri cu barca?

A răspuns înţepat:

— Da. Voi, la Ecrene, nu aţi fost cu barca?

Supărarea lui Alex îmi face bine iar, fiindcă pare gelos, sau fiindcă vreau să mă agăţ de tot ce s-ar putea tălmăci

favorabil, ca să prelungesc o zi mai bună, după atâtea în care am trăit cu un nod de lacrimi în gât.

De după prima casă care întrerupea faleza, a apărut un prieten al lui, care s-a oprit să ne dea bună seara.

— Hai şi tu câţiva paşi, s-o conducem pe această doamnă, şi după aceea ne mai plimbăm puţin, i-a propus Alex.

O tristeţe imensă, un fel de deznădejde calmă s-a revărsat în toată fiinţa mea. Alex nu ţinea să rămână singur cu mine. Alex nu mă iubea. Ce importanţă mai avea Colette? Ce sens, gelozia mea?... Inima mi s-a împietrit, nu mai suferearn... Era numai o nevoie de lacrimi, fără lacrimi.

Pe cerdacul unei case de lemn, la patefon se cânta o romanţă de dragoste ce-mi amintea Mangalia. Am stat pe loc şi am ascultat-o până la sfârşit. Cerul era acelaşi. Unde era Petre Barbu acum?

Băieţii m-au condus acasă. Am rămas singură pe terasă şi m-am culcat pe bancă, cu faţa spre cer. Din puzderia de stele se desprindea, din când în când, câte una, târând după ea o coadă lungă de foc. Voiam să-mi doresc ceva, dar nu izbuteam, atât de mare îmi era uimirea în faţa dârelor de foc.

Colette şi Gina pleacă azi. De două zile aud discutându-se în odaia de alături această plecare. Gina voia să mai rămână. Alex, deşi era acolo, nu spunea nimic, fiindcă aşa e Alex, tăcut, închis; dar imaginam privirile lui rugătoare, tristeţea tăcerilor lui.

Stau culcată pe pat, cu geamul deschis larg în fata mea. Parcă sunt într-un sanatoriu. Afară e atâta lumină şi atâta ciripit de păsări! Băieţii strigă: „Bizili, un leu bucata, bizili... Bizili, un leu bucata, meseria lu tata“.. Dar eu simt că nu pot lua parte la viaţa de afară. Nu mă doare nimic anume, şi totuşi mă simt bolnavă.

Colette a venit acasă cu o candelă mică, turcească. E aceea pe care o avea Alex deasupra patului lui.

Gina mi-a spus c-au cumpărat de la bătrânul Naidenoff un teren de cinci sute de metri în regiunea viilor, deasupra

palatului. Mi-am amintit de baraca lui Avgheneridis, de acel Alex care în urmă cu un an mă îndemna să cumpăr locul: „Nu vrei să fim vecini? Se va numi parcul Naidenoff. Uite cum va fi cabana mea“… şi scoţând o hârtie şi un creion îmi desenase planul casei.

Alex a venit şi a ajutat fetelor să-şi facă bagajele. Apoi s-a dus să le conducă la autobuz.

Sunt într-o stare de calm ca aceea realizată de un narcotic. Parcă nu mai am nervi, parcă sunt tocite capetele sensibilităţii mele. Parcă nu mai funcţionează un anume mecanism care făcea legătura între mine şi lumea dinafară. Nu mai am cu lumea exterioară mie niciun contact, iar cea dinăuntrul meu, nu ştiu, doarme sau a murit. E o stare în care mă aflu, cred, pentru prima oară, o amorţire aproape de moarte, pe care mi-o doream deseori – din necunoaştere – mai mult ca orice. O am acum, şi nu mi-e agreabilă, fiindcă nimic, acum, nu poate să-mi fie plăcut sau neplăcut, fiindcă nu poate să-mi fie nimic.

În faţa mea, marea e nemişcată, ca un câmp imens de plumb topit. Nici cea mai mică adiere de vânt nu mişcă frunza în copac. Norii sunt pe cer pete mai închise, vânăt-cenuşii. Atât. Foarte des, în amurg, e lipsa asta de mişcare, numai că altădată mă tulbura… Acum parcă fac şi eu parte din ea.

A plouat şi a stat ploaia. „Cine murea adineauri, îi părea rău“, spune gazda mea. Vreau s-o întreb de ce, dar mi-e lene.

M-am îmbrăcat pe îndelete şi m-am dus spre Caramiti singură, cu paşii rari. Numărul mare de oameni care forfoteau prin Balcic m-a uimit; unde au fost până azi? Unde am fost eu? Îmi sunt toţi cunoscuţi ca figură, dar parcă sunt cunoştinţe pe care nu le-am văzut din anii trecuţi. Restaurantele sunt pline. La „Elita“, o primadonă cântă fals, dar cu toată convingerea. În faţa dughenii lui Filcef, cumpără fructe Dina, Sanda, Gabi, Lita. Pictorul Vladinov, impunător şi frumos în treningul maro, cu bluza

galbenă, coboară spre piațetă cu nevasta lui şi încă două fete şi doi băieți, toți cu pantaloni lungi şi bluze colorate. Ne spunem bună ziua de atâtea ori pe zi, ne surâdem şi ne oprim când ne vedem şi stăm de vorbă, şi totuşi nu ştiu cum îi cheamă. Cât de preocupată am fost numai de mine tot timpul şi cât de obsedată numai de două nume: Alex – Colette... Mă gândesc la ai mei. Mama şi Maricica au rămas la Bucureşti în căldurile acelea toride, în aceeaşi odăiță întunecoasă şi igrasioasă, deasupra magaziilor de mărfuri şi a magazinelor *en gros* de pe Gabroveni. N-au avut bani de tren, altminteri mâncarea nu costă mai scump ca acasă, iar odaia... Puteam să stăm în aceeaşi odaie... Dar pentru asta trebuia să sacrific „libertatea mea", „fericirea mea". Îmi venea să râd în hohote, „fericirea mea"! Voi mai putea râde vreodată, voi mai putea plânge?

Cineva din grup îmi adresează cuvântul... răspund anapoda..

Cu grupul acesta urc spre Caramiti. Cu ei mă aşez la masă. Alex e acolo, cu un țap de bere în față. Are ochii tulburi, zâmbeşte zăpăcit; Şaban stă lângă el şi-l păzeşte ca un câine credincios...

Pictorul ne-a antrenat să bem, după ritualul „generalul Puff", pe care dacă-l greşeşti, trebuie să bei paharul cu vin, tot, până la fund. Am amețit după prima pedeapsă pe care am executat-o. Bineînțeles, ți se toarnă paharul plin şi iar încerci, şi, de greşeşti, eşti obligat să mai bei un pahar până la fund. M-am înveselit numaidecât, cu atât mai mult cu cât voiam să fiu veselă şi beată, fiindcă ştiam că mă vede Alex. Când am plecat, a venit şi el cu noi. Ne-am dus cu toții la cafeneaua lui Mamut. Se făcuse târziu. Nu mai ştiam cum şi când s-a schimbat vremea, dar urlau marea şi vântul ca la Mangalia, pe vremuri. Se aşternuse un frig de toamnă târzie.

La Mamut nu era nimeni. Am intrat înăuntru şi ne-am aşezat pe banca de lângă fereastră unii, alții pe nişte scăunele joase. Cafeneaua era luminată slab de o lampă de petrol, suspendată în tavan, a cărei flacără pâlpâia întruna,

din cauza vântului, care intra printr-un ochi de fereastră spart. Am cerut dulcețuri (sacâz) şi cafele, ca să-i facem dever lui Mamut. Apoi, nu ştiu cum, ne-am pomenit toți cu pahare, pe care pictorul avea grijă să le umple cu vin dintr-o sticlă care apărea şi dispărea misterios. Şi nu ştiu cum s-a înjghebat atmosfera aceea densă de chef, un chef fără gălăgie; cântece pline de tristețe, mereu altele, în timp ce paharele se umpleau şi se goleau fără să prind de veste.

Vântul bătea în geam cu furie, marea se tânguia, câinii lătrau, din când în când fulgere argintii spintecau întunericul de afară, luminându-l.

Ne-am apropiat unul de altul instinctiv, în cerc foarte strâns, şi am continuat să bem şi să cântăm în surdină. Mi-era cald şi bine, deşi vântul bătea atât de tare în geam; nu mi-era frică de fulgere, nu mi-era frică de nimic, nu mă durea nimic. Parcă pluteam, descătuşată. Ceilalți cântau acum cu voci calde, înfundate, romanțe cunoscute:

Ți-aduci aminte iar de seara, de-amurgu-acela violet,

Când toamna-şi acorda încet, pe frunza-i galbenă, chitara?

Pe lac, ce-n lună s-argintase, încet o lebădă trecea,

Şi pata-i albă se pierdea în noaptea care se lăsase…

Îmi curgeau lacrimile pe obraz, fără rost, fără să fiu tristă. Aveam chef să râd, dar nu râdeam, nici nu vorbeam, doar duceam paharul la gură, sorbeam din el, şi, la urmă, întindeau brațul şi cineva îl umplea iar. Descopeream plăcerea de a bea.

Prin fumul țigărilor îl vedeam pe Alex. Era departe, în fund, şedea pe o masă, cu picioarele atârnânde, lungi, şi parcă era făcut din fum… Am vrut să văd dacă-i de fum sau om adevărat, şi m-am dus către el. Avea un pahar în mână, un zâmbet vag în colțul gurii şi ochii aburiți. A întins capul şi m-a sărutat pe obraz. Asta parcă m-a mai trezit. L-am sărutat şi eu pe obraz şi am spus, ca un secret:

— Mi se pare că m-am îmbătat puțin, Alex…

— Tu nu trebuie să bei, Diana.

M-am apropiat mult de gura lui şi, cu ochii în ochii lui,

am întrebat încet:

— De ce?

— Aşa, fiindcă tu eşti tu.

După o tăcere:

— Alex, ştii, am fost nenorocită, dar acum nu mai sunt. Dar deloc, deloc... Acum e bine de tot. Ştii ce bine e?

Am râs, apoi m-am întristat iar şi am cântat şi eu împreuna cu ceilalți:

Mais un jour d'orage,
II a fait naufrage .Et notre barque a sombre.
Marin qui succombe
N'a pas d'autre tombe
Que la mer qui fait pleurer.[28]

— Diana, hai acasă, m-a rugat Alex.

— Acasă? De ce acasă?

Am mai băut din paharul de vin pe care-l lăsasem pe masă lângă el şi am continuat să cânt cu ceilalți:

Ferme les yeux, ma mie, et qu'importe le jour!
Sur tes lèvres jolies, lentement, meurt l'amour.[29]

Şi iar am întrebat:

— De ce acasă?... E mai bine aici... Sunt atât de fericită, Alex. Am să-ți spun ceva. Un secret... Ştii, nu te mai iubesc... Ba te iubesc, dar ştii cum?... uite, ca pe fetele de aici, şi pe băieții de acolo, şi ca pe pisica aia albă, şi pe pisoii ăia negri... ca pe oricine şi ca pe toată lumea. Azi nu ştiu de ce iubesc atât de mult toată lumea. Alex, nu te mai iubesc, ştii?

Nu mai ştiu dacă am râs sau am plâns. Alex mi-a înconjurat umerii cu brațul, m-a strâns lângă el.

---

28 *Dar într-o zi de furtună a naufragiat.*
Şi barca s-a scufundat.
Marinarul care piere .N-are alt mormânt
Decât marea, care te face să plângi (fr.)

29 *Închide ochii, iubita mea, şi uită rostul zilei !Pe buzele tale frumoase, încet, dragostea moare... (fr.).*

— Nu vreau, Diana, nu vreau să nu mă iubeşti... Ar fi prea trist

— De ce?

— Fiindcă eu te iubesc.

— Mă iubeşti, tu? Alex, tu mă iubeşti? Adevărat? Pe mine? Chiar pe mine? (Iar nu ştiu dacă am râs sau am plâns...) Nu mă iubi, Alex, sau iubeşte-mă... nu mai ştiu... Nu ştiu ce vreau, nu-mi pasă de nimic. E bine astă-seară...

Un ropot de ploaie a acoperit o clipă melodia pe care o aveam în urechi. Apoi am auzit iar frânturi de romanțe:

Smaranda e cea mai frumoasă din satul de peste izlaz,

O cheamă flăcăii la horă să iasă, măcar o frântură de ceas.

— Diana, ții minte, tot aşa ploua când ne-am sărutat prima dată.

— Da, dar nu era aşa de bine ca acum..: Ce bine e acum, Alex...

— Cum poți să spui că e mai bine acum? Dar ce ştii tu, Diana? Ce ştii tu ce-a însemnat seara aceea?

Aş fi vrut atâtea lucruri să-i spun lui Alex, mai ales atâtea întrebări aş fi vrut să-i pun. Mi se părea că suntem prieteni acum, şi că poate să-mi spună multe, orice, ca şi când nu ar fi vorba de noi, cei dinainte. Dar nu puteam să formulez nimic şi, apoi, era nespus de bine aşa, nelămurit...

Se terminase vinul, nu mai erau țigări. Ploaia s-a mai domolit puțin. Era foarte târziu. Trebuia să plecăm.

La Mamut, pe pereți, erau agățate tot felul de undițe, paragate, plase, o haină de muşama, o pereche de cizme şi multe pânze albe de bărci. Am luat velele şi ne-am drapat cu ele, ca să putem ieşi pe ploaie. Parcă eram îmbrăcați în lințolii... costumați în stafii. Era noroi mare. Alex m-a luat în brațe, de parcă aş fi fost un copil, şi m-a dus aşa până acasă. Parcă cineva, cândva, mă mai dusese o dată în brațe aşa, ca pe un copil bolnav. Era la Mangalia, înotasem pentru prima dată în apa adâncă din port. Petre Barbu m-a luat în brațe.

Aerul rece şi ploaia m-au dezmeticit. Alex s-a urcat să-mi descuie uşa şi să-mi aprindă lampa, apoi m-a ajutat să mă dezbrac... L-am lăsat, prefăcându-mă că sunt cu totul ameţită. A început să mă sărute pe obraji, pe gură, cum ştia el mai bine, pe gât, pe umeri, amănunţit, ca să mă ameţească. Dar sărutările lui acum mă trezeau. Din ce în ce mai lucidă, îi urmăream toate mişcările. Şi îl lăsam să mă sărute cât voia şi cum voia, ca să-l pedepsesc. Când l-am simţit înnebunit, m-am desprins din braţele lui.

— Mi-e somn, Alex, lasă-mă să mă culc...

— Diana, vreau să rămân aici...

— Nu, Alex, lasă, dragul meu, acum nu... mâine...

— Nu pot.

— Mi-e somn...

— O să dormim împreună, cuminţi.

— Alex, du-te, dragul meu, vin eu mâine dimineaţa la tine.

Nu a insistat mai mult, fiindcă şi atât cât stăruise, pentru cum e felul lui, însemna mult.

M-a întrebat, îndrăgostit, umil:

— O să vii de dimineaţă?

Eram hotărâtă să plec a doua zi de dimineaţă la Bucureşti, dar am minţit, senină:

— Da, Alex, vin sigur.

Nu am putut dormi toată noaptea.

Întrebările îmi apăreau în întuneric, scrise cu litere de foc din ce în ce mai mari, mai ameninţătoare.

Ce fel de om este acest Alex, cum am alunecat atât de jos, cum pot trăi minţindu-l pe Michi? Cum de nu i-am scris mamei un rând? Mă durea creştetul capului, gâtul mi-era uscat, braţele grele, obrajii fierbinţi, fruntea rece. Dar am simţit că până nu răspund la toate întrebările pe care noaptea întreagă le striga, cu toate forţele ei tainice, nu voi mai putea dormi liniştită nicio clipă în viaţa mea.

Dar chipul lui Alex îmi apărea mereu, stăruitor. Am înţeles că, fără să-mi dau seama bine, am văzut la început în el pe acel Petre Barbu, care, într-o zi, când soarele

dogorea peste plaja Mangaliei, iar eu aveam în mine toată căldura nisipului încins, mi-a spus că-i este frig, tot timpul frig, că nu e niciodată destul soare pentru el, apoi s-a ridicat şi a plecat. Am pornit după el, am alergat, am căutat să-l ajung (aveam în mine atâta dragoste de viață şi atâta soare, că voiam să-i dau şi lui), dar nu l-am găsit. Abia după ani de zile, în care l-am purtat în suflet, uneori fără să ştiu, am dat de el, sau am crezut, mi s-a părut că-i el. Soarele, la Balcic, ardea mai tare decât atunci, la Mangalia. Marea se încălzea toată la razele lui, dar lui îi era frig, şi îl chema Alex. Aceeaşi tristețe în priviri, în mişcări, aceeaşi înfățişare umilă. Dar un bărbat abil se ascundea sub această înfățişare modestă, un bărbat care a ştiut să facă din prezența lui o otravă plăcută, pe care mi-o dădea şi mi-o refuza capricios, ca s-o doresc din ce în ce mai mult.

Au fost zile de încântare, când mă credeam fericită. Sigur că nu aveam dreptul să fiu fericită mințindu-l pe Michi. Dar câtă nevoie aveam să fiu fericită! Nu ştiam că fericirea nu e euforie, nu e vârtejul, beția, senzualitatea difuză sau strigătul, chemarea bărbatului, veche de când lumea, camuflată în atâtea învelişuri de poezie. Am avut o copilărie cenuşie, grea, o adolescență făcută din lipsuri şi umilințe, într-o lume care huzurea, şi căsătoria mea, în aparență liber aleasă, a fost forțată de nevoia de a mă elibera de păienjenişul sărăciei. Totul se limpezea în această noapte de insomnie... Am crezut că, măritându-mă cu Michi, sar câteva trepte, de la periferia societății, spre zonele ei mai de sus, şi scap de incertitudinea zilei de mâine. De echivocul obositor în care jocul aparențelor ne obliga să trăim.

Şi iată, jocul obositor continuă, mizeria morală e parcă şi mai prezentă. Caut să înțeleg cum am ajuns aici. Ce e fericirea? Ce caut? Dacă m-ar fi întrebat cineva, cu o lună înainte, ce e fericirea, aş fi început aşa, ca la şcoală: „Este când... Este când vine Alex... sau numai când îl aştept pe Alex... Am pe cine să aştept cu drag. Poate atât îmi ajunge." Alergătura în sălile tribunalului, anostă, obositoare.

Dosarele – pline de praf. Cu Michi, punțile rupte... îl aştept pe Alex... Aud o uşă, cea de afară, apoi încă una, şi paşi pe scară. Îmi spun: nu poate să fie el, fiindcă prea aş vrea să fie. Nu, nu va suna. Trebuie să fie cineva care merge mai sus. Totuşi soneria se aude, o singură dată, scurt. Nu e niciodată el când doresc cu intensitate să vină. Într-o secundă îmi trec prin cap cei care ar putea veni la mine: mama, Maricica sau Nicu, sau ofițerul de marină, care trebuie să-mi aducă nişte fotografii.

Revăd scena petrecută cu o lună, două în urmă.

— Cine e?

— De la Societatea de radiodifuziune (răspunde Alex).

Mă încălzesc dintr-o dată. Parcă sunt vrăjită. Cum îl iubesc, Doamne!

— Conița nu-i acasă, spun, în glumă.

Deschid. L-aş lua de gât numaidecât, dar n-o fac din superstiție. Mă întreabă, ca de obicei:

— Nu te deranjez, pot să stau o clipă?

— O clipă, da .

Îşi freacă mâinile...

— Brrr... e frig...

— E frig? în plină vară?

— Nu, dar aş vrea să fie frig.

— De ce, Alex?

— Ca să-mi încălzeşti mâinile, cum făceai iarna asta, când veneam aici.

— Iarna asta, îți arătam caloriferul.

Îi iau mâinile, având aerul că-l duc către calorifer, şi repet scena de atunci, îl aşez în fotoliu, mă aşez la el în brațe, îi lipesc palmele de obrajii mei, îi sărut genele şi îl întreb:

— E mai bine?

— Mult mai bine. Nu se compară.

— Şi acum spune tot.

— Te ador, Diana!

Teribil mă ispiteşte să-l sărut, dar mă prefac nepăsătoare:

— Hai, nu despre asta e vorba, spune tu ce mă interesează pe mine cel mai mult, ştii tu…

— Ce-am făcut de când nu ne-am văzut? Asta vrei?

— Da, ce-ai făcut aseară?

Alex strânge buzele şi se încruntă, ca să aibă aerul că se concentrează, apoi, deodată, important:

— A, da, aseară am jucat table cu mama, ea cu albele, eu cu negrele.

— Tu când dai amănunte inutile eşti suspect.

— Nu vrei tu să ştii tot, tot, tot?…

Spune „tot“ întinzând buzele, făcând gura rotundă şi vocea mai subțire, ca să mă imite pe mine. Îi sărut gura, apoi obrajii. (E totdeauna puțin neras, şi părul lui miroase a iarbă proaspăt cosită.)

— Ei, da, tot… Mai departe…

— M-am culcat devreme, am mai citit. Am adormit, nu am visat nimic.

— Frumos îți şade, văd că la mine nu te-ai gândit nici un pic!

— Ei, uite, nu ai ghicit… M-am gândit la masă…

— Cum?

— Eram la masă şi, distrat, puneam mereu sare în supă, Când am golit complet solnița, mama mi-a spus că sunt amorezat.

Vreau să-l sărut, dar se împotriveşte.

— Şi acum e rândul tău. Ce-ai făcut aseară?

— Am primit vizita cuiva.

— Hai, fii serioasă. (Îngrijorat.) Cine?

— Un marinar, care mi-a făcut poze când am vizitat un vapor la Constanța, anul trecut. Dar, nicio grijă, e urât foc !

— Grijă? Eu! Nu mă cunoşti!

Mi-e necaz şi vreau să-l fac gelos.

— Stai, să ți-l arat.

În trei fotografii sunt cu ofițerul de marină, de care, de altfel, îi vorbisem. Îi spusesem că-i plicticos. Abia acum observ şi eu că e băiat frumos. Suntem fotografiați lângă busolă.

— Vezi, aveam şi eu odată busolă.

Alex se uită în ochii mei îngrijorat şi cald.

— Nu am nicio încredere în tine, Diana. Prea eşti cochetă…

Îl iau de gât, îl sărut şi simt că-l voi iubi totdeauna. Că asta este şi va fi „fericirea“. Dar în ziua următoare îi telefonez că vreau să-l văd şi-mi răspunde:

— Nu pot, am aici un prieten, jucăm şah.

Nu înțeleg de ce nu-i spune acelui prieten că trebuie să iasă din casă neapărat, că e ceva important, să-i dea o explicație oarecare, sau să-l lase să înțeleagă adevărul…

Totul se limpezeşte în bezna unei nopți de insomnie. Înțeleg că dragostea mea pentru Alex a fost țesută din dor, din aşteptare, din frică, din remuşcare şi, mai ales, din nevoia de a fi, cu orice preț, fericită…

Amintirile se succed clare.

Revăd una din multele aşteptări.

Nu mai eram toată decât o ureche imensă, exasperată… când, iată, se deschide uşa de afară, apoi aud paşi pe trepte, şi încă o uşă. Clipa hotărâtoare. Dacă auzeam ascensorul, mă linişteam, însemna că „persoana“ mergea mai sus. (Eu locuiam la mezanin, deci nu era nevoie de ascensor.) Dacă însă nu lua ascensorul, începeam să număr paşii pe toate treptele, până la palierul meu; acum, dacă suna la uşa mea, nu putea fi decât Alex, dacă nu, zeci de oameni, căutând modista sau magazinul de radio. În sfârşit, sună. Inima dădea să-mi sară din piept… Deschid… Era fata care-mi făcea unghiile. Îşi cerea iertare că n-a venit cu două zile înainte, când o aşteptasem; acum a trecut doar să vadă dacă nu aveam nevoie de ea. Rămân lângă uşă, distrată, ascultând alți paşi, aşteptând cu nerăbdare să plece. Dar fata voia să fie amabilă, mă întreba dacă nu m-am supărat, îmi povestea cu amănunte cum s-a întâmplat de a răcit, mă întreba când să vie să-mi facă unghiile. Aud cum se deschide o uşă. Tresar. În sfârşit, Alex! Gâtul mi se usucă. Aştept să sune, dar nu sună, uşa s-a deschis din nou. Fata a plecat. Alex n-a venit. A doua zi

mi-a spus că a fost, dar că m-a auzit vorbind cu cineva şi atunci a plecat fără să mai sune.

Ca să-l chem la telefon, fiindcă noi nu avem, mă îmbrac până în cele mai mici amănunte şi mă duc la cofetăria de peste drum. Acolo mă uit cu grijă să nu fie Michi la vreo masă, deşi ştiu că-i ocupat la ora aceea, dar, ca de obicei, sunt neliniştită. Nimic nu e sigur. Vorbesc încet, ca să nu mă audă cineva care ar intra în cofetărie, şi sunt cu ochii ațintiți la uşă, să nu intre Michi. Dar Alex nu e acasă. Hotărâtă să nu-l mai văd, fiindcă-mi închipui că dacă m-ar iubi, ar aştepta telefonul meu, mă înfund în cursurile de drept. Mă pregătesc pentru licență. Îmi aduc aminte de tata. „S-o dăm la şcoală? De ce? Ca să devină o intelectuală, să aibă fumuri, pretenții, să nu vrea să se mărite decât cu un titrat?... Dar titratul o să vrea zestre, şi tu (se adresa mamei) ai să rămâi cu fata pe cap"... îi sunt recunoscătoare lui Michi că m-a luat fără zestre. Mă apropii de Michi, dar a doua zi vine Alex, şi ne împăcăm, fiindcă îmi dă o explicație dibace şi izbuteşte să mă facă să simt că mă iubeşte, dar mai ales fiindcă am nevoie să fiu amețită, să evadez din cenuşiul vieții (o nevoie penibilă, ca nevoia de morfină), şi nu sunt fericită, adică nu pot fi amețită decât în brațele lui.

Imaginile se succed în dezordine. Mă întorc amărâtă de la telefon, fiindcă iar nu e acasă; dar când să-mi scot pălăria, cineva sună la uşă. Este Alex. Mă întreabă, încruntat:

— Ai fost în oraş?

— Da.

— Unde?

Mă încălzesc toată de câte ori mă întreabă repede: „Unde? Cu cine?" Dar nu-i arăt că-mi place şi, având aerul că nu are nicio importanță, lăsându-l să înțeleagă că totuşi are, dau dis umeri:

— Treburi...

Alex e amărât, dar vrea să pară ironic:

— Tot am avut noroc. Dacă veneam un minut mai

devreme, nu te găseam acasă.

Tac. Îi pun brațele după gât şi-i spun că am ieşit numai pentru ca să-l chem la telefon.

— Jură, Diana.

— Jur, Alex.

— Mă, Nanuc!

Cum să explic câtă tandrețe pune Alex în acest „mă“? Îmi lipesc obrazul de gura lui şi-l simt cum zâmbeşte. Dar, în deplinătatea mea sufletească de o clipă, apare chipul lui Michi, cu încrederea aceea care mă ustură ca o lovitură de bici peste obraz. Mă revolt: „Nu am dreptul să fiu fericită?“ Răspunsul vine dintr-un adânc pe care nu mi-l cunosc, răsunător şi hotărât: „Nu!“

Nu pot să dorm. Vreau să înțeleg cum am ajuns aici. Revăd şi retrăiesc toate sforțările de a nu-l mai vedea. De multe ori îl chemam la telefon numai pentru ca să-i aud vocea spunând alo şi închideam. Alteori îl întâlneam din întâmplare (poate fiindcă, deşi eram hotărâtă să nu-l mai văd, o doream cu atâta intensitate, că paşii mă duceau – şi mă lăsam dusă de ei – pe unde bănuiam că ar putea să-mi iasă în cale). Atunci, venea la mine cu ochii nedumeriți şi blânzi, de câine care nu înțelege de ce îl persecută stăpânul:

— Diana, de ce nu mi-ai telefonat? Am stat trei zile în casă ca să aştept un semn de viață de la tine. Tu ştii ce înseamnează să aştepți?

Ştiu atât de bine, că mi-e milă de el. Simt nevoia să-l mângâi. Şi totul reîncepe. Mai ales remuşcările. Pentru examenele care se apropiau am învățat mai mult decât se cerea. Am înghesuit paginile în cap, aşa ca să nu se mai poată strecura Alex printre ele. Dar dorul de Alex îşi făcea loc cu încăpățânare, perfid. Trebuia cu orice preț să-l văd. Telefonez. Niciun răspuns. Ştiam că voia să plece la mare…

Mai aveam două examene. Am urcat treptele de piatră ale facultății, şovăind. M-am oprit în fața uşii. Studenții intrau, ieşeau. Am simțit că nu am forța să-mi dau examenul. N-am să mă pot concentra, n-am să pot

răspunde. Am să cad, şi eu n-am voie să cad la examen… M-am zbuciumat prea mult ca să ajung aici, mi-a fost prea greu, nu pot să suport o înfrângere. Dar de ce înfrângere? Doar am învățat! Dar am învățat cu gândul la Alex… Nu mai ştiu ce am învățat. Trebuie să-l văd pe Alex. Am să dau examenul în toamnă… acum nu pot.

Am coborât treptele de piatră. Patru-cinci trepte, pe care încă din copilărie visam să urc. Ce vrajă avea pentru mine cuvântul „studentă“! Să fiu studentă!… Să ajung o fată ca Saşa din *Viața la țară!* Şi iar am şovăit. Am să mă prezint la examen… Nu, dacă dau examen, cad…

Nu ştiu pe unde am umblat. Michi mă aştepta îngrijorat.

— Ce s-a întâmplat? Te-am căutat la facultate. Te-am aşteptat…

— Nu s-a întâmplat nimic. Sunt obosită. Nu m-am prezentat la examen. Vreau să plec la mare.

— Nu înțeleg.

Ce i se putea întâmpla mai groaznic lui Michi decât să nu înțeleagă?!

— Nici eu nu înțeleg, Michi. Dar mie mi se întâmplă deseori să nu înțeleg, pe când tu… ai table de logaritmi, ai cărți pline de formule, de chimie, fizică, matematici. Încearcă să înțelegi cu ajutorul lor. Eu tot ce ştiu e că vreau să plec, sunt obosită şi trebuie să plec numaidecât.

Trebuia să-l văd pe Alex numaidecât. Nu ştiam că dorul poate lua forme atât de ascuțite, de sfredelitoare, de tiranice. O să fim împreună toată ziua, aşa cum încă n-am fost, fără obsesia timpului care trece, fără spaima provocată de orice zgomot dinafară, care aducea între noi prezența lui Michi. Fără toate acele despărțiri dureroase… Să fim împreună, fără obsesia ceasului, o zi întreagă, o noapte întreagă. O noapte…

Şi iată-mă la mare!

Îl găsesc pe Alex, dar Alex nu-i singur. E cu Colette…

Ştiu acum că am răbdat toate umilințele care au urmat fiindcă îmi era necesară o zi bună, ca unui morfinoman, injecția. Dar ştiu azi că, orice s-ar întâmplă, eu linişte nu

mai pot avea, fiindcă, undeva, în conştiinţa mea, apare Michi şi toată minciuna în care mă zbat.

Trebuie să-i spun adevărul!

Noaptea în care n-am dormit deloc era densă, neagră, grea dar m-a ajutat să văd în mine cu o limpezime rece, nouă.

Trebuie să-i spun lui Michi!

Porunca venea de dincolo de noapte, de dincolo de viaţă.

Eram hotărâtă să plec numaidecât, mi-era teamă că nu se va lumina de zi, şi iată zorile!

Ziua a venit limpede, curată, adevărată, aşa cum trebuie să fi fost şi la începutul lumii, aşa cum aş vrea şi trebuie să fie de-acum înainte viaţa mea.

Nu ştiu când am adormit. Când m-am trezit, la ora prânzului, am găsit pe duşumea, vârâtă pe sub uşă, o scrisoare de la Michi. Îmi scrie că va lipsi din Bucureşti o săptămână, trimis de minister în Transilvania; să-l aştept, că vine să mă ia („Nu-mi place să ştiu că te urci singură în tren, că ai grija biletului şi a bagajului. Astea-s treburi de oameni mari… tu eşti mică, Dianet. Aşteaptă, că vin să te iau.“)

Întâlnirea mea cu Ştefăniţă, aici, la Balcic. A fost dintre cele mai neaşteptate.

A doua zi după primirea scrisorii lui Michi, când înotam dinspre larg, s-a iscat furtuna pe mare. Deşi barca venea după mine, valurile s-au pornit dintr-o dată atât de furioase, iar eu, după şapte sute de metri de înot, eram atât de obosită, încât nu izbuteam să mă agăţ de ea. Barcagiul, întinzându-mi braţele, se ostenea să mă ajute. Dar apa, tumultuoasă, se umfla sub mine necontenit. Mă simţeam mereu ba ridicată, ba trasă la fund. Nici nu ştiu cum m-am pomenit azvârlită în barcă. Picioarele îmi rămăseseră afară şi le simţeam atât de grele, că mă temeam să nu tragă barca după ele. Mă usturau coapsele, eram sleită de orice vlagă. Sub ochii mei apăreau scândurile bărcii, un braţ şi un picior atârnau. Când mi-

am dat seama că sunt trântită pe una din banchete cu fața în jos, n-am ştiut cum trebuie să mă sprijin ca să mă ridic. Eram acum aproape de plaja cea mică de la „Doi Cocoşi". Barcagiul vâslea încruntat, în picioare, cu brațele încordate, cu muşchii umflați. Un val ne-a împins către ponton, altul a încercat să ne tragă înapoi, dar barcagiul s-a dovedit mai tare. Marea era parcă de noroi, iar cerul – fum negru, gros. Când am ajuns sus, pe faleză, dinții îmi clănțăneau, costumul de baie parcă înghețase pe mine, atât mi-era de frig. Cineva se căznea să desfacă uşa unui cort. Mi s-a părut că visez când l-am văzut pe Ştefăniță.

— Diana!

— Ştefăniță!... E şi Michette aici?

— Michette e în călătorie de nuntă.

— S-a măritat Michette?

Am intrat înăuntru şi mi-a dat un halat de baie gros. Dar mi-ar fi trebuit zece ca să mă încălzesc.

— Dar când ai venit, de când ți-ai instalat cortul?

Era aproape acelaşi loc pe care cu un an în urmă se afla cortul în care, pe furtună, mă adăpostisem cu Alex.

— De ieri...

— Cu cine s-a măritat Michette?

Nu ştiu de ce mă gândeam la Petre Barbu şi mi-era teamă. N-aş fi vrut.

— Cu un inginer constructor.

Am răsuflat uşurată... De ce? Ce importanță ar mai avea?

Aseară am stat de vorbă cu Ştefăniță până târziu de tot. Puțina mişcare a mării se transforma într-un val mic, ce se lovea de mal făcând, sprinten, plici. Ştefăniță a scos patul de campanie pe jumătate afară din cort. Adierea domoală şi toată liniştea poleită a nopții, sau, nu ştiu, poate faptul că vorbeam calm despre Alex, ca despre o nenorocire depăşită, mi-au făcut bine.

Sunt numai trei zile de la furtuna care m-a adus la

cortul lui Ştefăniță, şi suntem prieteni de parcă anii care au trecut de pe vremea Mangaliei ar fi rămas închişi într-o paranteză.

Lângă patul de campanie, pe măsuța improvizată dintr-un geamantan acoperit cu creton înflorat, albastru, e fotografia Michettei şi a unui prieten, despre care Ştefăniță îmi vorbeşte aproape tot timpul.

— Geo a fost trimis la Paris, ca bursier. Acum are douăzeci şi doi de ani şi e licențiat în filosofie, drept şi ştiințe politice. E celebru în Cartierul Latin.

Mă uit la fotografie. În prima clipă mi se pare urât. Fruntea prea bombată, ochii exagerat de mari, arzători, obrajii prea supți, bărbia prea ascuțită.

— E înalt?

— Nu, dimpotrivă, şi prea slab, sfrijit. Dar când vorbeşte, parcă se înalță, devine mare, puternic. O să vezi... vine zilele astea. E îndrăgostit de tine.

— Nu înțeleg. De mine?

— I-am vorbit atâta despre tine şi despre Mangalia! Tu erai îndrăgostită de Petre Barbu... (Şi, după o tăcere.) Şi eu de tine, Diana.

— Cred că ți-a trecut, Ştefăniță.

— Cred că nu mi-a trecut, Diana.

— Alex ăsta e un monstru! s-a înfuriat azi Ştefăniță. Două lucruri nu trebuie să faci, Diana: nu trebuie să te sinucizi şi nu trebuie să te mai gândeşti la Alex. Să mai revii la omul ăsta, Diana, e tot un refuz de a trăi, o negare a vieții, o situație dincolo de curentul ei firesc...

Cu câtă energie şi căldură îmi vorbeşte! Ochii îi sunt două linii oblice verzi, ca la pisici, iar focarele privirii se apropie în aşa fel în clipa când ajung la mine, că au în acel început de încrucişare cu privirea mea o forță hipnotică. Cum de nu am băgat de seamă la Mangalia cât e de frumos? Era poate prea copil, avea cincisprezece ani.

Ne cățărăm toată ziua pe dealuri, facem plimbări cu barca cu pânze. Ştefăniță e numai elan. Când ne

despărțim, îl simt îngrijorat; când ne revedem, vrea să ştie precis cât am dormit, cât am citit, la ce m-am gândit.

Mie mi se pare uneori că mă zbat într-un fund de prăpastie, şi dacă Ştefăniță nu mi-ar arunca o frânghie de sus, aş muri.

Geo, prietenul lui Ştefăniță, a sosit azi la Balcic. Când m-a văzut, a strigat:

— De trei ani vreau să te cunosc, Diana!

Rămân buimăcită. Ştiu cine e, Ştefăniță mi-a vorbit mult de el şi i-am privit de nenumărate ori fotografia. Şi, totuşi, sunt dezamăgită. Mi se pare mai neînsemnat şi parcă mai urât. Dar nu trece mult, şi nu-i mai văd decât ochii. Sunt scăpărători de inteligență, de curiozitate şi de înțelegere. O infinitate de gânduri se agită în fundul lor. Când vorbeşte, cuvintele parcă se înşiră, şlefuite, menite să limpezească orice confuzie, să dea viață oricărei latențe, să-ți limiteze orice drum. Nu are nimic din îndrăzneala unui timid. E sigur de el, ştie ce vrea, îmi spune pe nume şi, fiindcă simt că nu pot face altfel, intru şi eu în joc şi îl întreb:

— Când ai venit în țară, Geo?

— Azi, la şapte dimineața, Diana.

— Cum se poate?! E zece jumătate dimineața, şi stăm de vorbă în fața mării !

Dar Geo începe să vorbească, şi totul devine uşor de înțeles. A sosit în Bucureşti la şapte dimineața, părinții îl aşteptau în gară, s-au dus cu toții acasă (nu-l văzuseră de trei ani). O oră mai târziu, le-a spus că are câteva treburi grabnice şi a ieşit în oraş, cu servieta. (Asta cu care a venit.) A luat avionul la ora opt şi jumătate, şi la zece a aterizat pe aerodromul din Balcic.

— Şi nu te vor aştepta la masă? întreb amuzată.

— Nu, fiindcă voi trimite o telegramă fulger, care va sosi înaintea prânzului.

Mă uit când la Ştefăniță, când la Geo, şi-mi vin în gând cuvintele pe care le spunea altădată Petre Barbu despre mine: „Câtă tinerețe!“

Geo deschide servieta şi ne arată costumul de baie, periuța de dinți, pijamaua şi două cămăşi colorate.

— Totul era prevăzut şi pregătit dinainte. Eram nerăbdător să te cunosc, Diana.

Nu ştiu cât este ceasul. Foarte târziu, probabil. Cred că abia după miezul nopții am adormit. Nu ştiu de ce m-am trezit. Alex era în fereastră... S-a mai întâmplat să mă trezesc brusc în puterea nopții şi să-l văd stând în fereastră, privindu-mă cu ochii în lacrimi.

— Ce-i, Alex? Ce s-a întâmplat?

Sunt poate numai două săptămâni de atunci. Dar parcă au trecut ani. Alex era îmbrăcat şi acum tot cu treningul cenuşiu, de nuanța nopții, şi ochii îi mijeau în lacrimi.

— Diana, sunt nenorocit.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Te iubesc şi sunt gelos. Nu pot trăi fără tine, mi-e peste putință, crede-mă.

Nu am spus nimic.

— Diana, spune-mi, ce-i cu „frumosul“ ăla care se ține de tine tot timpul? Şi cu „urâtul“ care a venit acum? Sunt gelos, Diana! Nu mai am orgoliu. Te iubesc. Tu eşti a mea mă... Nanuc, nu pot trăi fără tine.

— Mai înainte cum puteai?

— Aş fi fericit să ştiu că vrei să te răzbuni.

M-am aşezat pe marginea ferestrei, liniştită:

— Pentru tot ce am pătimit din cauza ta, Alex, nu-ți cer decât un singur lucru: Dă-mi pace. Te rog, lasă-mă, lasă-mă!

— Nu pot, Diana... Sunt nenorocit că te-am necăjit atât, dar dacă ai şti cât sufăr acum! Ieri te-am căutat toată ziua. Unde ai fost?

Mi-am dat seama că n-a înțeles nimic din tot ce am pătimit.

— Am fost la Ecrene.

— Am suferit cumplit că nu te-am găsit. Alaltăieri, dimpotrivă, am suferit că te-am întâlnit peste tot. Cu

amândoi. M-am mutat din coliba mea, aici, lângă tine, ca să te văd când vii şi când pleci.

— Adevărat? Unde?

— Uite-aici, la câțiva paşi, unde ai locuit tu înainte.

— Ştii că eu m-am mutat de acolo ca să te văd pe tine când vii şi când pleci? Şi tu veneai şi plecai cu Colette... sau cu amândouă. Cu Colette şi cu Gina.

— Ne iubim, tu nu-ți dai seama, Diana? Tu nu vezi că ne iubim, mă, Nanuc?

Am spus, de parcă vorbeam nopții:

— Nu fac în Balcic niciun pas fără să-mi amintesc o suferință, o umilință. Ții minte seara când ne întorceam cu toții spre casă? Erau două drumuri pe care veneam. Unul care ne ducea mai întâi pe la Colette şi Gina. Aici, unde suntem acum. Ne despărțeam de ele, şi tu mă conduceai pe mine. Dar Colette spunea: „Hai s-o conducem cu toții pe Diana“. Celălalt drum trecea mai întâi pe la mine. Nu-ți mai spun în ce înfrigurare trăiam toată seara, căutând să imaginez cum se va întâmpla despărțirea. Nu cred că țineam atât la fericirea de a rămâne singură cu tine, cât mă rodea gândul că dacă o conduci la urmă pe Colette, rămâi numai cu ea până la cine ştie ce oră din noapte...

— Diana, iartă-mă...

— Dar într-o seară ştii ce s-a întâmplat, Alex? Am luat drumul care ducea pe la Colette, şi acolo voi toți mi-ați spus bună seara. Toți trei. Şi tu, Alex. Am înțeles că trebuie să plec singură. Mi-a fost teamă că, după ce nu am putut articula întâiul cuvânt, nu voi putea face nici întâiul pas. Dar am pornit, cu sufletul strivit, cu greutatea cu care ai umbla dacă ar trebui să ridici, pentru fiecare pas, piciorul cu amândouă mâinile. Mă lăsai să plec, după miezul nopții, în beznă, singură. Era, îmi amintesc, o noapte fără lună, fără stele, câinii lătrau. Nu mi-era frică de ei. Mă sfâşia gândul că o iubeşti atât de mult pe Colette. „Cât trebuie s-o iubească şi cât de mult doreşte să rămână cu ea o clipă mai devreme, ca să facă un gest de necuviință de care nu-l credeam în stare față de nicio femeie, nu numai față de

mine"...

— Şi, totuşi, nu am iubit-o pe Colette, îţi jur. Diana! Să uităm ce a fost, să începem totul de astă-seară, o să fim fericiţi, o să vezi...

— Nu pot să uit nimic, Alex. Şi acum, lasă-mă să dorm, e târziu.

M-a privit adânc, cu ochi nenorociţi, grei de lacrimi, şi a plecat. Când mă gândesc la toate câte s-au întâmplat, am convingerea că nu mă iubeşte. Dar, atunci, de ce e nefericit? De ce n-a plecat cu ea? Ce vrea?

Pe Alex nu l-am întâlnit azi nicăieri.

De ce m-am dus peste tot unde am ştiut că l-aş putea întâlni? Cred că a plecat...

Să se fi întors la Bucureşti?

Azi l-am văzut pe Alex în faţa casei lui şi m-am oprit o clipă, înfiorată. Era bărbos, ca un om neras de o lună (deşi n-au trecut decât cinci zile de când a apărut la fereastra mea, noaptea). Obrazul supt, ochii – numai durere, braţele îi atârnau parcă prea grele pentru forţele lui.

— Ce-i, Alex?! Ce-i halul ăsta?! De unde vii?!

— De la Capul Caliacra.

— Ce-ai făcut acolo?

— Am stat la nişte pescari.

— Văd că nu ţi-a priit.

— Nu, m-au mâncat tot felul de gângănii, nu am putut dormi, n-am prea avut de mâncare.

— De ce te-ai dus acolo?

— Ca să nu te mai văd.

— Să nu mai vorbim despre asta, Alex, mă duc.

— Nu vrei să stai puţin cu mine? Să nu vorbim nimic. Să stăm aşa. Mi-e frig, Diana, poate am friguri, nu ştiu...

Am intrat şi m-am aşezat lângă el, pe marginea patului. M-a privit fără să facă niciun gest, cu ochii albaştri, grei. Numai atât rămăsese al lui în figura aceea bărboasă, sălbăticită – ochii albaştri, înlăcrimaţi şi blânzi. Şi gura... Dar gura parcă era a lui Petre Barbu, amară, cu colţurile

căzute, şi totuşi încercând să surâdă.

I-am pus uşor mâna pe păr.

— Alex, nu mai vreau să te văd trist. Să-ți fac un ceai?

— Nu, Diana, stai lângă mine, nu ştii cât mi-am dorit să te am lângă mine, aşa. Ce bună eşti, ce mult bine îmi face mângâierea ta. Parcă îmi alini o rană.

Mi-am lipit obrazul de al lui. A spus cu o dragoste nesfârşită:

— Nanuc, mă! nu te înțeapă barba mea?

Am încercat să glumesc:

— E prea mare ca să înțepe.

A întors capul către mine, frunțile noastre s-au lipit, privirea lui s-a amestecat cu a mea, gura mi s-a lipit de buzele lui. Alex m-a sărutat încet, timid, umil, apoi din ce în ce mai posesiv.

— Nu pot trăi fără tine, Diana. Am încercat tot, în astea cinci zile, acolo. Am spart lemne, am cărat apă, am pescuit, nu mi-am dat răgaz o clipă să mă gândesc la ceva. Degeaba! Nu ştiu pe unde îşi făceau loc atâtea întrebări şi imagini. Ce bine e acum cu tine, aici. Nu mai pleca, dragule drag, Nanuc frumos… Am fost ros de gelozie, ars de dor!

Şi mie îmi era bine lângă el, aşa cum nu-mi era niciodată bine lângă altcineva. Mi-am dat seama că dacă ar fi să aleg, să-mi fac viața lângă un om, să mi-o întocmesc după bunul meu plac, l-aş alege pe Alex. Şi cu el, oricum, în cele mai grele condiții, e altceva… Totuşi, am plecat la Bucureşti în aceeaşi zi cu Ştefăniță şi cu Geo, fără să-mi iau rămas bun de la Alex, fiindcă primisem o scrisoare în care Michi mă chema şi mai ales fiindcă simțeam nevoia să fac ordine în viața mea.

Trebuie să-i spun adevărul lui Michi.

VIII

Nu i-am spus lui Michi nimic, şi sunt la Bucureşti de zece zile. Când nu-i acasă, îmi pregătesc toată confesiunea, cu amănunte, curajos. Dar când îl văd, mi se înnoadă cuvintele în gât. Încerc să-l obişnuiesc cu adevărul pe îndelete, aşa cum i se dădea lui Mitridate câte puţină otravă pe zi, ca să devină imun.

— Michi, de ce nu mă întrebi niciodată nimic?

— Fiindcă ştiu tot.

— Ce ştii? întreb înfiorată.

— Că eşti aici. Asta mi-ajunge.

— Michi, nu mai glumi, dragă, presupune că te mint, că te înşel... Presupune că nu mai sunt aici.

— Nu pot.

Simt că într-adevăr nu poate. Omul ăsta e clădit pe certitudini, şi axa acestor certitudini sunt eu.

Oamenii sunt chinuiţi de nelinişti, de îndoieli, de întrebări fără răspuns. Pentru oricine realitatea poate fi şi altfel, adevărul poate fi altul. Toate aceste îndoieli sunt ca microbii din organism, care pot lupta cu cei care îi atacă dinafară.

Ei bine, din zeci de milioane de oameni care au microbul îndoielii, numai Michi nu îl are. Stă dezarmat în faţa mea, cu fruntea întinsă, senină. Vreau să-i spun: „Te-am minţit, te-am înşelat“, şi nu pot, fiindcă e dezarmat.

Aş vrea să plec în lume. Parcă o aud pe mama, când eram copil: „As vrea să plec în lume! Dacă nu ar fi copiii, aş pleca în lume.“ Abia acum înţeleg...

Aseară, la cafenea, mă uitam la toate perechile care

stăteau la masă, fără ca bărbatul să spună un cuvânt nevestei, sau ea să-i împărtăşească vreun gând.

Îi cunosc din vedere, de mult. Să fi fost viaţa lor numai atât? Un *tete-a-tete* care dăinuieşte din inerţie, o legătură făcută din aceleaşi griji domestice, din acomodări vulgare? Nu au stat oare şi acum douăzeci şi cinci de ani, la cafenea, ca şi acum, el cu un şvarţ în faţă, ea cu farfurioara în care au rămas resturile prăjiturii, tot aşa cum stau şi eu cu Michi?

Poate lipsa de curaj de a-i mărturisi lui Michi adevărul îmi explică azi uşurinţa cu care mi-am deschis sufletul faţă de Geo. Poate răbdarea, interesul cu care mă asculta, maturitatea neobişnuită a judecăţii lui m-au încurajat să sar etapele, să dau timpului, altminteri atât de scurt de când ne cunoşteam, altă valoare.

Ştefăniţă era prea pornit împotriva lui Alex, prea pătimaş (poate că e într-adevăr îndrăgostit de mine): „Dacă nu ţi-ai da seama cât e de găunos acest Alex, ar mai avea rost să pomeneşti de el“. Sau: „Nu sunt duhovnic, dar dacă ai nevoie de un sfat, iată-l: Nu mai vorbi despre el“... Geo, dimpotrivă, încuraja confesiunile mele, înţelegea nevoia mea de a mă destăinui. Sau înţelesese, poate, că singura punte pe care se putea întâlni cu mine era prietenia? Şi cu atâta se mulţumea.

Pe Geo îl văd zilnic.

— Ultimul lucru ce se poate crede despre dumneata, Diana, mi-a spus azi, este că eşti o resemnată. Şi totuşi, din resemnare te-ai măritat, din resemnare trăieşti, şi asta e inadmisibil. Te întrebam, odată, din ce-i făcută privirea aceea tristă care străbate atât de neaşteptat nişte ochi de veveriţă? Mă întreb azi, din ce-i făcută vioiciunea, exuberanţa asta extraordinară, acel dinamism al înfăţişării dumitale obişnuite? Adevărul e că ai o vitalitate pe care nu ai făcut nimic ca s-o canalizezi cu un scop, s-o drenezi cum trebuie. Nu ştiu de ce, poate din lipsă de încredere în dumneata, sau dintr-un fel de sentiment profund al inutilităţii oricărui efort. Desfă-te de acest Bucureşti, în

care nu eşti deloc integrată, fiindcă nu eşti o burgheză care joacă după-amiaza cărți, se duce la expoziții de rochii şi bârfeşte, dar de care, – curios, – pari totuşi destul de legată. Vino la Paris! Diana, ai nevoie de atmosfera de acolo. E poate totuşi mai uşor acolo să-ți câştigi existența. Oraşul e mare, nu-ți pasă ce crede X sau Y, dacă la nevoie speli vase într-un restaurant sau prăjeşti cartofi…

Azi a stăruit iar:

— Diana, dacă joci la loterie, poți să câştigi sau să pierzi. Dar dacă nu joci… Mi se pare că ai atât de puțin acum, că nu ai ce pierde jucând. Deci, trebuie să încerci! Nu-ți dai seama ce letargie penibilă e viața ta lângă Michi? Nu-ți dai seama că te zbați pe loc? Eşti capabilă să te agăți de orice ca să înduri cenuşiul cotidian. De Alex te-ai agățat, Diana. Fiindcă viața ți-era goală. Nu te pasionează profesia pe care ți-ai ales-o. Ce vrei, „natura are oroare de vid“. Sunt îngrozit de tot ce mi-ai povestit…

Da, oricât de curios ar părea, nu mă pot împiedica să-i vorbesc despre Alex… Simt, povestind, că mă desfac de Alex, ca şi când singura mea legătură cu el ar mai fi amintirea suferinței, atât cât mai este încrustată în mine. Şi apoi. Gândul că aş putea lua viața de la început, că aş putea ieşi din compromis plecând îmi dă curaj.

I-am spus lui Michi că vreau să plec în străinătate. Mai întâi nu a înțeles:

— Unde să pleci, Diana?

— La Paris.

— Bine, o să încerc să împrumut ceva bani, să plecăm împreună…

— Vreau să plec singură.

Îmi dau seama că Michi nu înțelege că e vorba de o plecare pentru totdeauna, că se simte mereu vinovat de „aventura lui“ şi va face sacrificiul de a-mi da bani de drum, de a se despărți de mine pentru câtăva vreme, fiindcă se simte obligat să-mi dea o compensație.

Nu pot îndura să creadă că vreau să trag foloase din întâmplarea aceea (mai ales că nu mai are ore la liceu şi o

ducem destul de greu cu banii). Ar fi mai urât decât tot ce am făcut până acum. Privirea lui vinovată îmi biciuie conştiința. Spun, privindu-l în față, dar fără să mai văd ceva:

— Vreau să plec la Paris pentru totdeauna, Michi, să trăiesc singură. Geo crede că-mi va găsi de lucru în biroul maestrului lui. Aş putea urma un curs de stenodactilografie.

— Nu mai ai răbdare, Diana?... Să ştii că nu va mai trece mult, şi voi găsi ore suplimentare. Ştiu că nu ți-ai făcut de mult o rochie nouă, că e greu să trăim numai din salariu..

Înțeleg că nu-i mai pot vorbi de plecare până nu va avea o situație mai bună. Poate că nu va mai avea atunci ochii ăştia de câine bătut

— Totuşi, trebuie să te hotărăşti, Diana, stăruie Geo mereu. (Se complace în rolul de director de conştiință.) Trebuie să te desparți de Michi. Altfel, mă tem că te vei întoarce la Alex, şi nu e demnă de tine o astfel de viața. Vino la Paris şi încearcă să-ți câştigi acolo existența, să trăieşti cu demnitate. Poți lua totul de la început.

— Crezi că voi izbuti?

— E greu, într-adevăr, şomajul e cumplit, dar aici, îți repet, te vei agăța totdeauna de Michi, vei reveni la Alex. Ai nevoie să fii departe de Michi, să fii liberă, să munceşti, indiferent ce şi cum, dar într-un oraş mare, unde faptul că nu vei avea o rochie sau o pereche de pantofi să nu te umilească. Diana, crezi în prietenia mea? Atunci, primeşte să te ajut eu. Nu câştig mult, deşi pregătesc aproape complet pledoaria maestrului meu – muncă de negru. Dar jumătate din ce voi avea îți va ajunge să trăieşti foarte modest, studențeşte. Vom mânca fiecare o dată pe zi... Seara, o cafea şi un corn. Vei da doctoralul în drept, şi, într-o zi, cine ştie, vei pleda...

M-am uitat la el de parcă-l vedeam întâia dată. Cum putea, atât de tânăr şi de neînsemnat cum părea, să ofere un sprijin pe care să-l simt atât de solid numaidecât, să facă primul gest de prietenie mare, adevărată, ce mi s-a

arătat vreodată? Nu-i mai vedeam decât fruntea mare, elocventă, şi ochii negri, superbi, dilatați. (I-am luat mâna.

— Geo, îți mulțumesc mult de tot, dar înțelege că nu pot primi. Nimic nu-mi dă dreptul ăsta.

A dat din cap, supărat:

— Ne-am obişnuit să trăim din vorbe, Diana. Ai primit sa-ți țin un discurs despre prietenia mea şi mi s-a părut că ai încredere în tot ce-ți spun, iar acum, când trec de la fraze la un gest concret, când îți spun: Uite, să împărțim ce câştig, fiindcă vreau să te ajut. Nu primeşti. Şi apoi, să nu crezi că fac un sacrificiu, Diana. Îmi face mai multă plăcere să fim prieteni buni, să stăm de vorbă, decât să mă duc din când în când la teatru sau la restaurant. Şi dacă ar fi un sacrificiu? Ce-ar însemna tot ce ți-am spus până acum despre prietenia mea dacă nu aş fi în stare să fac un sacrificiu?

— E numai prietenie ce ai pentru mine, Geo?

L-a surprins întrebarea. A roşit.

— Te iubesc, Diana, da. Sigur că ai înțeles asta de mult. Aş fi cel mai fericit om dacă ai vrea să te măriți cu mine. Dar asta ştiu că nu e cu putință, fiindcă nu mă iubeşti; ştiu că nu e posibil să fiu tocmai eu cel mai fericit om din lume. Dar aş fi mulțumit şi dacă într-o zi, măritându-te cu altul, noi am putea rămâne prieteni buni. Eu cred că tu nu eşti prea conştientă de ce lucru extraordinar e prezența ta, numai prezența ta, spiritul tău, farmecul tău, atenția pe care o dai cuiva. Nu-ți dai seama, Diana, ce dai, cât dai celor din jur! Nu-ți dai seama ce înseamnă zâmbetul tău, cât dăruieşti oamenilor cărora ți se pare că nu le dai nimic! Cât te dăruieşti!

— Nu pot să-ți explic prea mult, Geo, dar nu pot primi.

— Totuşi dacă aş fi fratele tău, ți s-ar părea natural să te ajut, să te sprijin, iar tu să-ți faci viața aşa cum înțelegi. Nu-i aşa?... Ei bine, vei avea aceeaşi libertate. Dacă s-ar întâmpla, într-o zi, să ai tu bani, şi eu nu, aş accepta, bineînțeles cu încrederea pe care o am în prietenia noastră, să mă ajuți până găsesc de lucru. Mai mult nu pot să-ți

spun.

— Îți mulțumesc, Geo. Îmi face mult bine prietenia ta. Vezi. E ca şi când departe, în larg, obosită, descurajată, la gândul distanței care mă desparte de țărm, aş zări, deodată, în apropiere, o barcă... Poate n-aş uza de ea, dar simpla ei prezență mi-ar da putere. Tu eşti pentru mine barca asta. Nu ştiu dacă mă voi folosi vreodată de sprijinul tău, dar faptul că mă pot gândi la el mi-e de mare folos şi îți mulțumesc mult de tot.

M-am gândit: „De ce nu m-am îndrăgostit de un om ca tine, Geo?“ Dar poate că soarta mea e să fiu iubită de oameni ca Geo, ca Michi, iar eu să fiu atrasă de soiul Alex. Poate că există în univers o forță care se joacă cu mine, care râde în hohote, ca papagalii sălbatici.

Ştefăniță şi Geo au plecat la Paris. Privirile lor concentrate tot timpul asupra mea, pasiunea lor reținută au creat în jurul meu un climat de tensiune care acum îmi lipseşte. Dimineața, când mă îmbrac, mă simt în starea de spirit a acelui american care, făcând socoteala de câte ori trebuie să-şi mai lege şi să-şi mai desfacă şireturile pantofilor în cei cincizeci de ani pe care, în mod normal, îi mai avea de trăit, s-a îngrozit şi s-a sinucis...

Azi umblam pe stradă fără rost şi fără gânduri, când m-am pomenit în fața lui Alex. A părut fericit că mă vede şi mi-a vorbit însuflețit şi foarte firesc, de parcă n-am fi fost niciodată mai mult decât doi buni prieteni,

— Hai să vedem expoziția din parc! mi-a propus, cu o voie bună pe care nu i-o cunoşteam.

Iar când am ajuns acolo:

— Spune, Diana, cum ai ştiut să-ți pui un taior ruginiu, ca frunzele, ca pomii, ca toată ziua asta?

— Hai să luăm prăjituri, Alex. Ți se potriveşte mai bine decât să faci literatură. Trebuie să fie prin apropiere un stand... miroase a vanilie...

— Da, trebuie să fie. O să găsim prăjitura de la Traian

până în zilele noastre...

Am râs (după atâta vreme) cu poftă. Într-un târziu, am descoperit că mirosul de vanilie venea dintr-o baracă unde se făceau „manşoane de Braşov“ – un fel de gogoşi în formă de covrigi, cu glazură da zahăr. Am mâncat cu plăcere, apoi ne-am plimbat pe malul lacului şi am râs de o pereche de îndrăgostiți care vâsleau el cu o ramă, ea cu alta... Pe o alee am dat de un clopot de proporții gigantice, produsul nu ştiu cărei industrii. Alex s-a apropiat şi a tras de clopot de a răsunat tot parcul. Lumea s-a oprit speriată, ca de o declarație de război. Eram uluită. Alex mi-a spus:

— Ți-am tras clopotele, Diana, cred că ai băgat de seamă.

Două luni au trecut fără să mai ştiu nimic de Alex, până într-o zi, când m-am pomenit cu el acasă.

— Nu înțeleg nimic, Diana. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine la Balcic. Când m-am înapoiat la Bucureşti, am căutat să înțeleg. Am simțit nevoia să te văd, să-ți vorbesc. Dar n-am îndrăznit. Mă purtasem prea prost. Iartă-mă. Nu pot trăi fără tine.

Cele ce spunea nu aveau niciun sens, dar vocea era a lui Petre Barbu, şi în privire, aceeaşi durere fără sfârşit.

M-am apropiat şi l-am sărutat pe obraz, aşa cum săruți un copil necăjit.

— Ce bună eşti, Diana.

— Nu pot face nimic pentru tine, Alex, poate fiindcă nu-l mai pot minți pe Michi.

A plecat fără să mai spună un cuvânt.

Eram cu Michi la Predeal de trei zile şi făceam schi la O.N.E.F. (o viață de care nu ştiam nimic, preocupări, dorințe, ambiții sportive care-mi fuseseră străine până acum, ca limba japoneză). În fața restaurantului din parc, un băiețel se căznea să-mi fixeze schiurile, în timp ce o fată brună, cu pulover galben, se văita că nu izbuteşte să facă „cristiana“, iar alta povestea, însuflețită, că, venind de pe

Cioplea, într-o coborâre directa, într-o viteză nebună, era cât p-aci să intre într-un brad, dar s-a oprit la timp, într-un „telermarc“ superb, deşi până atunci numai când încerca „telemarcul“, cădea în nas. Cineva m-a întrebat dacă mi-am uns schiurile, apoi, cu gravitate:

— Ai făcut rău, zăpada lipeşte azi teribil!

Şi iată-l pe Michi, cu fața întunecată.

— S-a întâmplat o nenorocire, un accident... Se pare, se spune că Alex a murit.

Nu-i adevărat! Am strigat.

Cred că l-am privit pe Michi cu o ură cumplită. Cum îndrăznea să creadă grozăvia asta? Ca şi când ar fi posibil să moară Alex, m-am gândit, sprijinindu-mă mai bine în bețe. Băiatul se străduia să-mi pună schiurile. Eu simțeam că toata viața mi se scurge prin acele bețe. Îl priveam pe Michi țintă în ochi şi strângeam bastoanele cu toată puterea: „Nu trebuie să cred, e o farsă, o cursă, i-a spus cineva, a aflat că-l iubesc pe Alex şi a găsit calea asta monstruoasă de a mă pune la încercare. Nu trebuie să-mi tremure gura, nu poate să fie adevărat!“

Radu Popescu, unul din partenerii de bridge ai lui Michi, venea spre noi, aprins la față, gâfâind:

— A murit fata care era la volan. Nu ştiu cine e. Alex a scăpat. Se pare că are picioarele rupte. Fratele fetei e şi el la spital. Nu ştie că sora lui a murit. Sunt cu toții la Spitalul Militar din Sinaia. Acolo, în apropiere, s-a întâmplat accidentul.

— De unde ştii toate astea? a întrebat Michi.

— Am vorbit cu „Palace“-ul. S-a rupt bara de direcție şi s-au răsturnat la Comarnic.

Capetele betelor îmi intraseră în palmă, dinții îmi erau încleştați, picioarele erau întepenite în locul în care stăteam, de parcă prinsesem rădăcini în pământ, acolo. Simțeam nevoia să fac o mişcare şi nu puteam. Aş fi vrut să-mi trec mâna peste obraz, peste frunte, să-mi strâng bărbia în palmă. Mi-a venit în minte imaginea mamei făcând acelaşi gest... Era la Brăila, în port, pe întuneric.

Descoperise că i s-au furat geanta cu câteva lucruri de preț şi banii, puținii pe care-i avea. Simțeam că am aceeaşi privire fixă de om care nu mai judecă, nu mai pricepe nimic. Deodată, de parcă m-as fi trezit dintr-un vis groaznic, am răsuflat, uşurată. Alex trăieşte! Nu mai țineam bastoanele schiurilor atât de strâns ca înainte, dar palmele abia acum mă dureau tare, abia acum înțelegeam ca Alex ar fi putut muri…

Din cofetărie, un grup de fete şi băieți veneau spre noi, vorbind despre accident. Toți îl cunoşteau pe Alex, nimeni nu ştia cine e fata. Cineva a pronunțat numele Colettei.

Altcineva a răspuns:

— Colette nu are frate.

— Doamne, de n-ar fi Colette! am şoptit.

Dar în acelaşi timp m-am întrebat:,. De ce tocmai Colette? E atât de cunoscut acest cuplu Alex-Colette şi atât de actual?“ Apoi m-am simțit cuprinsă de groază: „Doamne, să nu fie Colette!“

— Poate e Katia? Acum un an au fost aici împreună, a spus Radu Popescu.

— Bietul Alex, trebuia să ia parte duminică la concursurile de bob, am auzit pe una din fete, din grupul de schiori.

— Ei, tot îşi rupea picioarele la bob… a răspuns Michi, cu indiferență.

O fi ştiind ceva? Nu, fiindcă m- a întrebat cu blândețe:

— Ce-i cu tine, Dianet? Eşti palidă. Te-a impresionat aşa de tare?

Cred că am zâmbit. Cineva a întrebat:

— Ce facem, mergem pe Cioplea?

Răspunsurile au venit pe rând:

— Eu nu mai am chef de schi.

— Nici eu.

— Nici eu.

Michi s-a dus să joace bridge. Am fost mulțumită că am rămas singură. Era dorința mea cea mai mare. M-am trântit pe pat îmbrăcată şi am repetat de mai multe ori:

„Alex şi-a rupt picioarele!“ Atunci, am văzut că nu înțeleg prea bine ce înseamnă asta. O fractură? Se poate face bine? Sau poate... Am strâns ochii, ca să înlătur imaginea, dar mi-a revenit în minte mai limpede ca înainte. M-am ridicat brusc şi am plecat de acasă, hotărâtă să iau trenul, să plec la Sinaia. Nu-l puteam lăsa singur pe Alex. Dar la gară, când să iau biletul de tren, mi-am socotit buzunarele: nu aveam la mine niciun ban. M-am dus repede să-i cer lui Michi. Dar când l-am văzut, mi-am dat seama că Michi nu e fratele meu, că Michi nu e tata. Într-o clipă mi-am dat seama de multe lucruri şi n-am mai avut curajul să-i cer bani.

Se vorbeşte atât de mult de accident, se comentează atât de diferit întâmplarea, încât se vede că pe nimeni nu-l doare. Fata, care a murit, tocmai terminase Arhitectura... Era logodită, unii spun „logodită cu Alex“. Toată noaptea l-am văzut cu ochii trişti, cum e cerul în amurg. Îl văd mereu în lumina aceea galbenă-verzuie de crepuscul, în fereastra camerei mele, la mare, privindu-mă în plin, şi-i aud vocea înăbuşită, ca o durere: „Ce bună eşti, Diana!“ Şi, nu ştiu de ce, mi se pare că vina e a mea, că aş fi putut să împiedic accidentul.

A doua zi de dimineață, pe când stăteam la noi în odaie, zgribulită lângă sobă şi frecându-mi mâinile (de la un timp încoace mă surprindeam făcând gesturile tatălui meu), în timp ce câțiva prieteni de-ai noştri discutau iar cu pasiune despre zăpadă, schi şi diferite pățanii în legătură cu schiul şi zăpada, cineva a bătut în uşă. Am spus cu neplăcere: „Intră“. Era Alex... Avea în înfățişare ceva din aerul unui evadat din ocnă. S-a aşezat pe un scaun, fără să spună nimic. Niciunul din noi n-a avut curajul să scoată un cuvânt, să pună o întrebare. Eu m-am simțit dintr-o dată uşurată, fericită că-l văd umblând pe picioarele lui. Alex era întreg. Era aici! Altceva nu avea importanță. Michi îl bătea pe umăr, cu prietenie.

— Îmi pare bine că te văd zdravăn, Alex!

— E groaznic să supravieţuieşti, a spus Alex, cu o

tristețe în ochi sfâşietoare.

Dar Michi, curios, a pus zeci de întrebări.

Alex a stat la Predeal numai douăzeci şi patru de ore. Nu ştiu dacă s-a întrebat cineva de ce a venit, de ce a plecat.. Toată lumea îl hărțuia cu întrebări, vrând să ştie cum s-a întâmplat nenorocirea (se pare că nu s-a rupt bara de direcție, dar că fata care era la volan a virat greşit). Nu am izbutit să rămân singură cu el nicio clipă.

La Bucureşti, chiar în ziua în care ne-am întors, la orele când ştia că mă va găsi singură, m-am pomenit cu el. Cum a intrat pe uşă, fără să spună nimic, mi-a cuprins umerii cu brațul, şi- a lipit obrazul de al meu:

— Ce mult mi-ai lipsit, Nanuc…

Îi simțeam pe umărul meu mâna mare, cu degetele răsfirate – ca să mă cuprindă cât mai mult, cât mai bine, posesivă, lacomă…

Alex, întreg, aşa cum era el când voia să fiu a lui, aşa cum voia să mă aibă ca să nu-l mai pot uita, ca să nu mă poată pierde orice s-ar întâmplă, era în cramponarea aceea a mâinii pe umărul meu. M-am gândit: „Dacă m-ar iubi cu adevărat…mâna asta a lui, aici, pe mine, ar fi formula fericirii, pentru mine, cea mai simplă, poate singura“…

Înțelegeam acum că ceea ce mi-a lipsit întotdeauna şi ceea ce am căutat a fost mâna asta pe umărul meu şi sentimentul că-i pentru totdeauna.

Alex m-a întrebat îngrijorat, înduioşat:

— La ce te gândeşti, Diana?

Vocea lui mi-a amintit de Petre Barbu: o voce guturală, voalată. Cuvintele erau foarte legate între ele, nu le înțelegeai sensul decât cu o fracțiune de secundă mai târziu, şi parcă gravat, pe fondul a tot ce spunea, era numele meu – Diana – cu primul a lung, ridicat, cu al doilea, pierdut, trist…

M-am întors şi l-am privit încruntată, încordată… Semăna cu Petre Barbu iar, aşa cum mi s-a părut de atâtea ori în clipele grave. Ca şi Petre Barbu, Alex parcă venea totdeauna de departe, când te aşteptai mai puțin, şi atunci

simțeai că n-a lipsit de lângă tine niciodată. Acelaşi colorit de nisip, aceeaşi înfățişare umilă, sub care descopereai o duritate de stâncă, o încăpățânare de destin…

— Diana, eu mă simt legat de tine definitiv. Altfel, nu am niciun rost. Sunt singur, ca un blestemat.

— Nu trebuie să te mai gândeşti la asta, Alex. Nu-l pot lăsa acum pe Michi şi nu mai vreau să mint… Poate odată, cine ştie…

— Dacă aş şti că eşti fericită, Diana, aş pleca fără să spun un cuvânt.

— Atunci, pleacă aşa, Alex.

A plecat.

Nu l-am condus. Aşteptam să aud uşa vestibulului deschizându-se, dar n-am mai auzit nimic. Am ieşit, să văd ce se întâmplă. Alex stătea lângă uşă, cu ochii în pământ, cu bascul în mână…

— Ce-i, Alex?…

— Nu pot pleca, Diana…

— Bine… atunci stai…

— Adevărat, pot să mai stau?…

— Sigur…

Ne-am întors aici în odaie… Eu m-am aşezat tot pe marginea divanului, ca de atâtea ori, el, pe jos, pe covor, lângă mine… Şi-a pus capul pe genunchii mei şi, după o tăcere lungă, a spus:

— Ştii ce aştept, Nanuc?

— Ce?

— O minune…

(Când îmi spune Nanuc, parcă mă trece un curent electric din cap până în călcâie…) Am întrebat distrată:

— Ce minune?

— Să pui mâinile pe capul meu, să mă mângâi ca altădată şi să-mi spui: „Alex, dragul meu!“

I-am pus mâinile pe cap, voit fără tandrețe, şi am spus, băiețeşte:

— Mă Alex!

Încurajat, mi-a împins mâinile cu capul, aşa cum fac

pisicile când se alintă, apoi şi-a ridicat ochii spre mine, cu gâtul întins, şi m-a rugat, cu vocea lui cea mai joasă, cea mai caldă:

— Hai, schimbă ordinea. Pune întâi „Alex“, şi pe urmă, „mă“...

Am spus:

— Alex, mă... ce gene caraghioase ai!

— Tu ce dulce eşti, Diana...

Am şoptit, fără să vreau, ca altădată, neîncrezătoare, răsfăţată:

— Da?! Dulce?!...

Alex a rămas pe gânduri, apoi a spus deodată, cu elan:

— Diana, vreau să-ţi spun ceva, dar e foarte serios, să ştii.

— Spune, hai...

— Uita, Nanuc... vreau să fii nevasta mea.

L-am privit uimită, m-am uitat în fundul ochilor lui. Auzisem bine?

M-a rugat:

— Hai, spune da...

— Lasă, spun eu „da“ la ofiţerul stării civile.

Am vrut să continui să glumesc, dar am simţit că mă copleşeşte o tristeţe grea.

— La ce te gândeşti, Diana?...

— Mă gândesc, Alex, cât de fericită aş fi fost altădată să te aud spunându-mi că vrei să fiu nevasta ta...

— Spune că nu-i prea târziu, Diana... Să ştii că de multe ori m-am gândit ce minunat ar fi să fii nevasta mea. Viaţa mea e atât de goală altfel! Să vezi, Diana, o să ne înţelegem...

A venit lângă mine, pe divan, şi-a lipit pieptul de spatele meu, mi-a strâns braţele cu palmele, şi-a proptit bărbia de umărul meu şi a continuat cu vocea scăzută, gravă:

— Ştii, eu cred că neînţelegerile noastre de aici veneau, îmi lăsai prea mult timp liber, fiindcă nu erai liberă tu... fiindcă nu te aveam lângă mine, fiindcă tot timpul eram furios pe tine că nu eşti singură. Divorţează, Diana. Nu ştii

cât de gelos sunt. Vreau să cred că între tine şi Michi nu-i altceva decât prietenie, aşa cum m-ai încredinţat de atâtea ori. Apoi mă gândesc mai bine şi mă apucă furia. Ce înseamnă – «numai prietenie» -? Poate un bărbat, lângă tine, să fie numai prieten? Şi apoi, nu-mi place să te ştiu tot timpul înconjurată de oameni

— De cine ai vrea să fiu înconjurată?... am întrebat, bucuroasă că s-a îndepărtat de subiectul „Michi".

— De mine, numai de mine.

Mâinile cu care îmi ţinea umerii au coborât pe sâni şi, cu gura lipită de ureche, mi-a şoptit:

— Uite, aşa aş vrea să te pot ţine tot timpul, şi când nu sunt lângă tine, să te pot închide, sau să devii urâtă, urâtă foc!

— Cum mă găseşti, Alex?...

— Nu pot să-ţi spun cum... Vezi, frumoase mai sunt şi alte femei, pe când tu... Diana, în toate femeile te-am căutat pe tine...

— De ce m-ai căutat, când, la mare, anul trecut, am venit eu la tine? Ştii, Alex, mai aveam două examene, şi eram bine pregătită. Am plecat spre Universitate, am urcat două din cele patru-cinci trepte, şi m-am oprit. Poate că eram epuizată, altfel nu-mi explic cum s-a putut întâmpla una ca asta... M-am gândit la tine cu un dor cumplit! S-ar fi spus că îl ţineam până atunci închis cu şapte lacăte, care au sărit deodată. Şi am simţit că n-am să pot răspunde la nicio întrebare, c-am să cad la examen. Parcă-mi pierdusem minţile. Am fugit, am umblat pe străzi, căutând să mă adun, să înţeleg ce se întâmplă cu mine. Dar n-am fost în stare. Am venit acasă, mi-am făcut geamantanul şi, după câteva ore, eram în tren, în drum spre tine. De ce nu mi-ai spus atunci, acolo, la mare, că vrei să te însori cu mine?

— Nu ştiu, Diana... Nu mă chinui. Nu ştiu ce-a fost. Totul e aşa simplu acum... Sunt fericit. Mă şi văd trăind cu tine în aceeaşi casă, avându-te mereu, în permanenţă, numai pentru mine... Duminică după-masă o să mergem la

cinema, Nanuc, la filme polițiste. La teatru o să mergem la balconul al doilea, fiindcă n-o să avem bani, şi, după actul întâi, o să plecăm acasă... Asta mai ales, Nanuc; o să stăm acasă la noi tot timpul... O să fie miraculos... Când o să sune cineva la uşă, n-o să deschidem... şi n-o să avem telefon...

L-am luat de gât şi ne-am sărutat ca după o absență lungă şi ca un jurământ că niciodată nu ne vom mai despărți. Apoi i-am sărutat părul, fruntea. (Voiam să mă conving că există, că suntem împreună iar, că fericirea e în mâna mea, concretă, aşa cum e scoarța unui copac, o ceaşcă, o carte.)

Zăpada de pe acoperişurile caselor sclipea sub cele din urmă raze ale soarelui.

Alex a spus:

— Credeam că n-o să mă pot bucura niciodată de soare din cauza Adinei... fata care a murit.

L-am întrebat:

O iubeai, Alex? De ce ai plecat cu ea?

Mi-a luat obrajii în mâini şi m-a privit cu ochi mari, albaştri, cinstiți.

— Eşti un prost, Nanuc. Nici nu am cunoscut-o până în ziua plecării. Din întâmplare, l-am întâlnit în dimineața aceea pe fratele ei – am fost colegi, am făcut împreună şcoala de aviație. Nu-l mai văzusem de ani de zile. Mi-a spus că pleacă la Predeal cu maşina şi m-a poftit şi pe mine. Am primit numaidecât, ca să te văd, mi-era dor de tine.

Mi-am vârât obrazul în reverul hainei lui şi m-am gândit iar: „Ce simplă şi bună poate să fie viața!“ Mi-am amintit de Două Mai, – satul de lângă Mangalia, – de şcolărița care scria celei mai bune prietene: „Ilinco, mi-ar plăcea să trăiesc la țară, Petre Barbu să fie bărbatul meu, să avem copii, câini mulți şi păsări... şi viața să fie numai atât“.

În seara aceea eram hotărâtă să-i spun lui Michi că trebuie să mă despart de el, că vreau să fiu liberă, că nu se mai poate altfel. Dar când a intrat în casă, aproape că nu l-

am recunoscut, atât era de vesel, şi parcă mi se părea mai mare, mai greoi ca oricând. Vorbea precipitat, împleticit, fericit, cum nu-l mai văzusem:

— Am găsit o slujbă! De când vreau să scap de minister! Aici o să-mi fac meseria de chimist. La o mare tăbăcărie. E o situație extraordinară, Diana! Voi câştiga de trei ori mai mult! De două săptămâni alerg... Dar nu-ți mai spun amănunte. Uite contractul! Am vrut să-ți fac o surpriză. Mâine îmi dau demisia de la minister, Dianet. Ce vrei să-ți cumpăr mâine, o vulpe argintie?

Sunt fericită că-l voi şti ducând de aci înainte o viață îmbelşugată, într-un loc în care va munci cu tragere de inimă şi va avea răspundere mare, ca să-i lipsesc cât mai puțin. E bine că nu va putea crede că plec din cauza lipsurilor materiale, că nu se va simți umilit. Dar sigur că trebuie să mai treacă iar câteva zile ca să-i vorbesc de despărțire. Nu mă îndur să stric acum atâta bucurie, să torn apă rece peste atâta entuziasm, dar hotărârea mea e luată, iremediabil.

A doua zi m-am întâlnit cu Alex. L-am făcut să priceapă că trebuie să aibă răbdare, că nu-i momentul potrivit să-i vorbesc lui Michi de despărțire. A fost înțelegător.

O săptămână mai târziu, ne-am întâlnit din nou. Părea puțin îndepărtat, obosit sau poate distrat. Mi-a arătat o carte poştală ilustrată din Egipt.

— Uite, mă invită un prieten. Aş vrea să plec.

Era desigur o glumă.

— Cu mine, sau fără?

— Vezi, el nu ştie că exişti...

— E un prost, dacă nu ştie! glumeam, sărutându-l.

Alex părea distrat. Într-un târziu, am vrut să-l întreb la ce se gândeşte, dar mi-am amintit că din curiozitatea asta nesăbuită ieşeau altădată cele mai multe certuri. Ca şi altădată, fiecare minut trecea greu, fiindcă mă întrebam clipă cu clipă ce îl preocupă, dacă nu cumva i-a pierit elanul din ajun. Totuşi, la despărțire, l-am întrebat dacă rămâne acasă diseară. Mi-a răspuns că este invitat la un

bridge.

Eu m-am dus cu Michi la cinematograf. În fața mea, o pălărie mare mi-a amintit de Gina, prietena Colettei. Ea purta întotdeauna o pălărie mare, de olandă albastră, tighelită. Asta era de fetru, dar avea aceeaşi culoare, aceeaşi linie. Când a sucit puțin capul, era chiar Gina. Bărbatul ei, în dreapta; Colette, în stânga; lângă Colette, Alex. Aveau capetele foarte apropiate, şopteau ceva, râdeau. În pauză, Alex şi Colette şi-au luat rămas bun de la ceilalți (veniseră deci împreună şi înaintea lor). Când să plece, au dat cu ochii de noi, ne-au salutat.

Cred că în clipa aceea aş fi putut să ucid. Înțelegeam pentru prima dată psihologia femeilor despre care citeam în rubricile faptelor diverse că au tras un glonte, că au băgat cuțitul, ca şi-au ciopârțit amantul. Asistasem şi la procese de mare scandal, uneori de mare cruzime şi vulgaritate. Îmi venea să strig „Nu se poale! Nu-i adevărat!“ Şi, iată, mă simțeam deodată în stare să ucid, plătind oricât de scump plăcerea de a scăpa de acest „cap de măgar“, care, ca în *Visul unei nopți de vară,* mi-a apărut în cale, într-o clipă în care fusesem, se vede, blestemată ca să mă îndrăgostesc. Dar toate răzbunările pe care le imaginam mă lăsau nemulțumită. Se pricepea să chinuie cu prea mult rafinament acest Alex, pentru ca simpla lui moarte să mă satisfacă. Văzusem un film în care un nevinovat era torturat şi apoi stropit cu apă, ca să se trezească, să fie torturat din nou. Aceasta era metoda pe care Alex o folosise cu mine. De câte ori i s-a părut că mă trezesc, a luat-o de la început. La rândul meu, simțeam nevoia să-i răspund cum se cuvine... Tot felul de schilodiri îmi apăreau în minte. Chiar şi cea mai vulgară dintre răzbunări, cea mai crudă: Nu ştiu care dintre maeştrii barei spusese cu cinism: *„Il a été puni par où il a pèche“*[30] atunci mi s-a părut de neînțeles, de neconceput. Acum mintea mă purta prin

---

30 A fost pedepsit unde a păcătuit (fr.)

toate urâciunile vieții. Îmi aminteam de anume desene de Goya, viziuni monstruoase… înțelegeam, în sfârşit, ce înseamnă ura. Omul ăsta m-a făcut să cunosc toate sentimentele omeneşti.

Bineînțeles că, în cele din urmă, m-am liniştit. Răzbunarea se consumase, în imaginație. Şi desigur că eram hotărâtă să nu-i spun un cuvânt, să nu fac un gest. Dar am putut în clipele acelea să măsor forța dragostei mele prin ura cumplită care mă bântuia. Şi am fost sigură că voi avea voința de a mă vindeca.

Dar asta nu-i tocmai uşor… Şi oricât de greu mi-ar fi să mărturisesc, într-o zi n-am mai putut indura:, „Trebuie să-l văd… să-l aud”… L-am chemat la telefon. Nu ştiam ce-i voi spune. Nu pregătisem nimic. Cred că nădăjduiam să nu-l găsesc acasă.

Nu s-a mirat. Cu aerul cel mai umil, a vorbit întâi el:

— Te-am aşteptat azi două ore ca să te văd ieşind din casă…

— De ce?

— Simțeam nevoia să te văd, Diana, să-ți vorbesc. Dar când te-am văzut, n-am îndrăznit.

Am întrebat, fără rost:

— Ce-aveai să-mi spui?

— Nu ştiu. Dar tu?

— Eu voiam să ştiu ce mai faci.

— Uite, stau… număr franjurile fotoliului, te aştept.

Ca hipnotizată, am traversat străzile, m-am strecurat printre vehicule, fără să țin seama de nimic, fără să simt dacă afară e cald sau frig. Totuşi, în vitrina unui magazin am văzut că bascul îmi alunecase pe ceafă şi, instinctiv, l-am potrivit mai bine. Iar când am ajuns în blocul unde locuia Alex, am luat ascensorul, de data asta fără să mă mai sinchisesc că întâlnesc pe cineva. Alex mă aştepta, cu uşa întredeschisă. Când l-am văzut, l-am întrebat cu o voce care nu era a mea, repezită, aspră:

— Ce aveai să-mi spui? (Ca şi când pentru asta

venisem.)

— Aveam să-ți spun că… uite, fotoliul ăsta are opt sute douăzeci şi trei de franjuri.

— Asta puteai să-mi spui la telefon.

— Dar… parcă tu crezi până nu vezi?!

— Dar şi când văd, nu-mi iese din cap!

Alex, ca şi când n-ar fi auzit, nu ar fi înțeles, mi-a propus să mâncăm înghețată. Asta m-a scos din sărite. Dar tot eu mă întrebam: „Pentru ce sunt aici? Ce mai caut aici? Ce vreau?“ .Desigur că e absurd să găsească tot felul de explicații ingenioase ca să cred că întâlnirea lui cu Colette a fost întâmplătoare, că a fost nenorocit în toate zilele când nu ne-am văzut. Dar trebuia să recunosc că nu ştiam ce vreau. Era prea limpede că, atunci, în după-amiaza aceea, când făceam planuri de viitor împreună, exista în mintea lui întâlnirea cu Colette, fixată dinainte, cine ştie în ce altă după-amiază, alături de ea. Şi eram acum furioasă pe mine, numai pe mine. Ce căutam acolo? Şi dacă eram acolo, de ce despicam firul în patru?

Alex a scos înghețată din frigider şi a pus-o în farfurioare, pe dulap, apoi m-a luat de mână:

— Hai, Diana, să vezi ce bună e!

Mâncăm amândoi în picioare şi nu scoatem un cuvânt. Ca să curm tăcerea, am spus:

— Azi la prânz n-am mâncat nimic.

— Eu, dimpotrivă, să-ți spun, să te sperii: vinete – o porție enormă – sparanghel cu maioneză, sărmăluțe în foi de viță cu iaurt…

Îmi zvâcneau iar tâmplele, dar căutam să mă potolesc şi, aparent liniştită (ştiam că nu-l mai iubesc, că sunt ultimele toxine care nu-mi dau pace; poate că dacă ne-am certa, dacă aş urla, m-aş linişti), l-am întrebat:

— Ce mai face Colette?

— Nu ştiu, n-am mai văzut-o.

— De când?

— De mult.

— În tot cazul, ai mai văzut-o din seara aceea… altfel,

mi-ai spune: „Nu am văzut-o de atunci, de la cinema“.
A răspuns, plictisit:
— Da, am mai văzut-o joi, la Gina, era ziua ei.
— Dar de când eşti tu prieten cu toată lumea asta?! Eu nu ştiam nimic.
— Ce sens are, Diana, „conversația“ asta? Pentru asta ai venit? Ce-mi pasă mie de Colette! Uite, am văzut-o aseară pe la nouă în spatele Universității cu cineva, şi nu mi-a făcut nicio impresie.
Pentru Alex supremul argument era: „Nu mi-a făcut nicio impresie“; pentru mine, dimpotrivă. Ca să-mi spună că nu l-a supărat că a văzut-o pe Colette cu cineva pe stradă, înseamnă că recunoaşte că există între ei o intimitate, o situație în care ar fi fost firesc să-i facă „o impresie“. Mi-am luat bascul în mână şi, fără să mai spun nimic, am plecat.
Am traversat iar străzile printre trăsuri şi maşini, fără sa mă feresc de ele, cu o siguranță de somnambul.

M-am întors spre casă, sleită. Nu mai aveam în suflet nimic. Nici în cap. O maşină era cât p-aci să mă calce. Nu m-am speriat deloc. Am umblat pe ploaie mult. Nu mai ştiu cât. În cele din urmă, m-am pomenit acasă. Am descuiat uşa, mecanic, am intrat înăuntru şi m-am aşezat pe acest taburet de lângă masă, am deschis caietul şi, pe nerăsuflate, am început să scriu. Din când în când, mă uitam nepăsătoare la urmele de apă pe care le lăsau pe parchet pantofii mei, priveam picăturile de apă care curgeau din basc pe masă. Şi iată, pe fondul castaniu al mesei, descopăr două plicuri albe.
Mi-era frig. Apa de pe obraz mi se prelingea pe gât. Lucrurile se lipeau de mine.
Îmi scrie Ştefăniță:
„Diana, tu crezi că dacă nu răspunzi la scrisorile mele, se schimbă ceva?
Nu ai înțeles, Diana, că te iubesc de atunci, de când aveai 16 ani, la Mangalia?
Cum crezi că s-ar putea să nu te mai iubesc într-o zi?...

Ce-ar trebui să se întâmple pentru asta?…

Suferința mea de acum e viața mea… Fără dragostea mea pentru tine, nu mă mai închipui în viață decât în stare de demență, poate… Să trăiesc fără să te iubesc ar fi pentru mine ca şi când nu aş mai simți căldura soarelui, răcoarea ploii, şi totuşi aş trăi… Vreau să te iubesc totdeauna, Diana, nu vreau să mă despart de sentimentul meu. Cred că ăsta-i motivul pentru care nu vreau să mor. E adevărat că mă liniştisem… Dacă ai fi fost fericită, poate m-aş fi resemnat, şi, cu timpul, cine ştie… dar aşa…“

Mai departe nu am citit. La ce bun?!

Geo nu-mi scrie că mă iubeşte, dar citesc asta sub fiecare rând, în stăruința pasionată cu care mă cheamă. La sfârşit, Michette aşterne şi ea două rânduri sub o pată de cerneală:

„Diana, am şi pregătit meniul pentru seara sosirii tale. Hai! Te aşteptăm cu toții“.

Am rămas aşa cum am venit, de parcă altcineva ar fi citit cele două scrisori în locul meu, împietrită, fără să pot face o mişcare, fără să pot desclşeta dinții… Deodată, s-au deschis ferestrele şi s-au izbit de perete… M-am ridicat şi am încercat să le închid, dar vântul le împingea mai tare decât mine. Se pornise o furtună aiuritoare. Cu greu am reuşit să le fixez. Când m-am întors, am călcat pe o sticla, care s-a spart. Am tras, speriată, piciorul. Sub cioburi, a apărut capul tatii, fotografia lui într-un cadru mic, oval. Nu ştiu cum de căzuse de pe placa de marmură de deasupra caloriferului. Am ridicat-o, m-am aşezat în fotoliu şi m-am uitat la ea îndelung. Cum de-l uitasem pe tata? Privirea îmi trecea zilnic peste fotografia asta, ca peste atâtea obiecte din casă cu care te-ai obişnuit. Şi, iată, îmi vin iar în minte zilele de la spital, îi simt în palmă creştetul capului, când îl ridicam şi-l ajutam să bea. Şi lacrimile îmi alunecă pe față. Am plâns în hohote, am plâns până m-am speriat de propriul meu urlet. Apoi am simțit nevoia să plec. Dar unde? „Oriunde!“ mi-am răspuns. Şi, liniştită, m-am

îmbrăcat şi am ieşit. Ploua cu picături mari, care izbeau, ameţite, în toate direcţiile, fugărite de vânt. Nu ştiam unde mă vor duce paşii, şi totuşi traversam străzile, cu mişcări sigure, de somnambul.

Am ajuns acasă la mama. Nu m-au oprit nici bezna de pe scara îngustă, nici mirosul de butoaie, de igrasie şi lăzi, nici frica de şobolani. Doar când am pus mâna pe clanţa rece, când am apăsat, şi uşa nu s-a deschis, m-a prins groaza că mama nu e acasă, că mama nu mai există, că am pierdut-o, că m-am pierdut... Şi atunci, cu pumnii, cu picioarele, cu toată deznădejdea, am bătut. Ca prin miracol, s-a deschis uşa, şi mama a apărut în cadrul ei, înaltă, frumoasă, albă, cu părul de argint, cu ochii liniştiţi, de un verde-transparent, curat, răcoros, cum e marea într-unele după-amiezi de vară. Şi acolo, în prag, fără un cuvânt, în picioare, mi-am lăsat capul pe pieptul ei, plin, generos, cu pielea aceea netedă, caldă, cu iz de liliac, cu tot ce-mi amintea copilăria.

Maricica a intrat pe uşă, cu faţa udă de ploaie şi scuturându-se ca un căţel muiat:

— Ei, ce vânt te aduce, Diana?

Mă întreb iar şi iar ce fel de om este Alex şi cum am ajuns să-l iubesc atât de mult. Răsfoiesc caietele astea, nădăjduind că ele mă vor lămuri, şi sunt uimită cât de puţin am izbutit se redau aici tortura şi umilinţa mea din vara trecută, la mare. Cum m-am putut întoarce la Alex? E inexplicabil şi mă roade, aşa cum ştie să roadă regretul, mi-e penibil şi mi-e silă, ca de un fir de păr pe care l-ai găsit în mâncare, cramponarea mea de cuplul Alex-Colette; încăpăţânarea cu care mă ţineam de ei pas cu pas, continuând să analizez totul, ca şi când n-ar fi fost totul simplu şi limpede de la început?... Îmi amintesc că o dată am găsit-o pe Gina singură pe plajă. Nici Colette, nici Alex nu erau. Atunci, am pornit pe drumul prăfuit, spre casă, hotărâtă să-i pândesc la fereastră. Alex şi Colette veneau de sus. Soarele dogorea, fruntea îmi era rece, capul – năuc.

Le-am spus că mi-am uitat boneta de baie, deşi e caraghios că pentru atâta lucru să te întorci şi cu toate că ştiam că am lăsat-o pe plajă, cu toate lucrurile mele, şi că atunci când o vor găsi, vor înțelege totul şi vor surâde ironic. Când am intrat în casă, m-am văzut în oglindă. Aveam pe frunte o cută adâncă, verticală. Am încercat să-mi descrețesc fruntea, să zâmbesc, să-mi regăsesc expresia obişnuită, şi nu am putut.

Mă întreb acum, după atâta vreme, cum de-am putut umbla cu toată mizeria întipărită pe față, de ce nu plecam, de ce nu am plecat de la început, de ce nu am intrat în alt grup de tineri, de ce nu am fugit?

Când m-am întors, Alex, Colette şi Gina nu mai erau. I-am aşteptat până ce n-a mai rămas nimeni pe plajă. S-au întors cu barca abia pe la ora două. Fuseseră înot până la ponton şi făcuseră plajă acolo. Iar eu stătusem ore întregi în soarele necruțător, fierbinte, parcă numai pentru a păzi lucrurile lor.

Cum s-au putut întâmplă toate astea?

Îl văd neras, desfigurat aproape, cu ochii grei de lacrimi, când s-a întors de la Capul Caliacrei... Şi din nou alături de Colette, la cinematograf. Şi o revăd pe Katia... O dată, într-o duminică la ştrand, omul de la vestiar m-a întrebat: „N-ați plecat la Snagov?“ „De ce la Snagov?“ „Domnul Alex a venit şi şi-a luat costumul; a spus că face baie la Snagov“. Câteva zile mai târziu, întâlnind-o pe Katia, mi-a spus: „Duminică am înotat la Snagov“.

Amintirile suferințelor mele şi dezgustul pe care îl simt când mă gândesc la toate aceste întâmplări, poate mărunte, luate în parte, mă umilesc, dar mă ajută să mă despart de Alex iremediabil. De altfel, chiar melancolia aceea, atât de atrăgătoare altădată, azi mi se pare un semn al ratării. Cu ce se ocupă Alex? Care sunt preocupările lui? Cum de se mulțumeşte cu banii de buzunar pe care îi dă mama lui, din ferma pe care o lucrează singură pe câte ştiu? De ce n-a terminat Medicina? Ce aşteaptă? Ce caută? De ce n-a putut alege între Colette şi mine? Colette e liberă,

de ce nu se însoară cu ea? De ce e veşnic nemulțumit, trist? Suferința lui nu-i oare o inaptitudine la fericire? Nu suferă oare de o penibilă neputință de a-şi găsi în dragoste împlinirea sufletească, după cum femeile frigide trec drept cochete înverşunate, când ele nu sunt decât nefericite care nu-şi găsesc în legăturile cele mai intime o satisfacție totală, o descătuşare, un echilibru. Dar eu ce am căutat în această iubire? Dacă nu m-aş fi trezit acum, nu s-ar fi întâmplat totuşi să mă trezesc într-o zi şi să-l văd despuiat de tot ce a țesut imaginația mea?

Nimic nu mai e limpede dar ştiu că, după toate câte s-au întâmplat, nu mă pot întoarce la Michi.

Aş vrea să fiu departe de amândoi şi de tot ce a fost viața mea de până acum, şi să iau totul de la început…

Nu mă gândesc decât la plecare. Uneori mi se pare că e o nebunie. Michi face planuri să ne luăm o casă mai mare, luminoasă (încă nu am stat într-o casă luminoasă). Iar eu îmi spun: „Şi dacă ar fi o nebunie?“ Orice, numai să nu rămân pe loc. Dacă ar fi numai o încercare, dacă viața mea cea nouă n-ar fi decât o înfrângere, şi tot sunt în câştig, fiindcă voi fi cunoscut un nou aspect al ei: lupta. Înfrângerea mă va ajuta poate să găsesc drumul bun. Azi sunt ca un bolnav care are de ales între a trăi bolnav totdeauna, a asista la viață izolat de ea, – ca o pasăre între gratiile coliviei – sau a se supune unei operații grele, care poate să-i dea sănătatea, putința de a se integra în viață, dar riscând moartea. Eu aleg bisturiul. Miza cea mare e viața. Dacă va fi necesar, voi plăti. Totuşi, trebuie să încerc altceva, altfel. Poate de aceea se spune că Dumnezeu e bun, mărinimos, fiindcă, după ce ne-a lăsat toate cărările deschise spre mizerie, ne-a dat libertatea să-i punem capăt când vrem. Mă voi putea retrage după bunul meu plac. Dar trebuie să mai încerc, să mai caut, poate mai există un drum.

Când stau în câte o seară acasă, cu Michi, numai noi

doi, eu, cu o carte pe care rareori o citesc (gândurile sunt totdeauna adunate în jurul neliniştii mele, al unui dialog pe care-l plăsmuiesc, al unei scrisori lungi), el, cu gazeta pe care o citeşte atent, dându-i însemnătatea pe care o dă oricărui lucru (pentru Michi toate sunt deopotrivă importante), mă izbesc câteodată de prezența lui, aşa cum te izbeşti de un copac când umbli neatent, preocupat, pe stradă. E acolo în fotoliu, cu obrazul bucălat, serios, de copil pasionat de mecanismul unei jucării, cu gene dese, scurte, cu o frunte sub care totul e bine orânduit şi pentru totdeauna. Eu sunt ca un drumeț care s-a adăpostit aici, în casa asta, cu nume fals şi care nu spune nici de unde vine, nici de ce a venit, nici când şi încotro a pornit. Atunci simt nevoia să-l ating, să mă încredințez că Michi, cel de colo, este o realitate; mă duc, mă aşez pe brațul fotoliului, îl sărut uşor pe frunte, pe obraz. El, la început, se apără, dând puțin de tot capul la o parte, aşa cum ar face dacă l-ar supăra o muscă, apoi se lasă sărutat, cuminte. Alunec la el în brațe. Michi îşi potriveşte altfel jurnalul: cu o mână îl ține, cealaltă o pune pe umărul meu.

Mă văd la fereastra unui tren care a pornit; văd trenul la prima cotitură. Michi e pe peron. O clipă îl mai văd eu pe el şi el pe mine, ne vedem încă, dar e ca şi cum am şi ajuns la celălalt capăt de drum, ca şi când toată distanța care va fi după trei zile de mers s-a şi realizat, chiar din clipa aceea, între noi, iremediabil.

Michi ştie acum că vreau să plec. Sunt opt zile de când i-o spun mereu şi, totuşi, în seara asta a jucat bridge, şi acum doarme liniştit (poate fiindcă nu crede în seriozitatea hotărârii mele).

Eu nu pot dormi şi nu voi putea dormi toată noaptea.

De la Ştefăniță îmi vin scrisori pasionate. De la Geo, scrisori cumpătate, dar amândoi, cu aceeaşi hotărâre, mă cheamă. Michi vine acasă cu ochii mari, îngrijorați, păstrând parcă totuşi o licărire de optimism. Îi repet, de parcă aş fi hipnotizată: „Vreau să plec!“ Michi tace. Ochii i se umplu de lacrimi, mă sărută pe obraz (o ploaie măruntă

de sărutări, cu care parcă vrea să se încredințeze că încă nu am plecat).

— Nu, Dianet mititel, nu, micuța mea, ți-am explicat, nu se poate. M-ai înțeles, nu? Tu eşti a mea. Asta e aşa, e pentru totdeauna. Să nu mai vorbim despre plecare, Diana, te rog, draga mea. Să vezi, o să fim fericiți, Dianet…

Lacrimile îi curg pe obraz şiroaie; obrazul de copil, – limpede, deschis, cu ochii mari şi gura mică, – se întunecă.

Dar cu cât văd mai lămurit că nu pot să-l las, cu atât mai mult se întăreşte hotărârea de a pleca.

E o lună de când mă zbat. Toată lumea în jurul meu e de acord că această plecare e nesăbuită, e o nebunie. De la sfaturile simple ale mamei, cu conținut mai exact decât tot ce mi s-ar putea spune sub altă formă, până la izbucnirile pline de dispreț şi de ironie ale fratelui meu („Nora! Uite-o pe Nora, care pleacă în actul trei, fiindcă e neînțeleasă!“) nimeni nu judecă altfel.

Se luminează de zi, Michi doarme. Zâmbeşte. Când m-am trezit la miezul nopții şi m-am uitat, mirată, în jurul meu, că nu se mai joacă bridge, zâmbea tot aşa. Era înduioşat ca mă vede atât de somnoroasă. M-a dezbrăcat, m-a sărutat, mi-a spus că sunt dulce şi că o să mă dezbrace de aci înainte el, în fiecare seară. Am înghețat, şi apoi, ca o litanie, în mine însămi: „Mi-eşti drag, Michi, foarte drag. Numai tu mi-eşti drag pe lumea asta (poate fiindcă numai față de tine mă simt vinovată)“. Lui nu i-am spus nimic. Bineînțeles că, dezbrăcându-mă, m-a tras de păr şi m-a lovit, fiindcă e neîndemânatic. Altădată, stângăcia lui mă scotea din sărite, acum mi-e dragă, fiindcă mi-e drag tot ce e Michi.

Într-o zi, într-una din astea din urmă, în care era plâns amândoi, mi-a spus, privindu-mă cu ochii roşii, amărât, un lucru care m-a cutremurat mai mult ca tot ce a fost rostit între noi până atunci, ca tot ce mi-a spus vreodată: „Nu te las să pleci, Dianet. O să mi te prăpădeşti. Oamenii se iau după aparențe. O să se uite la tine şi o să spună că eşti un om mare… Numai eu ştiu că eşti un copil… Şi oamenii

sunt răi. O să mi te prăpădeşti, Dianet. Nu mi te las să pleci. Trebuie să te ocrotesc. Tu, şi când o să ai cincizeci de ani, o să fii tot copil. Eu aşa o să te văd: copil. Şi o să te simt a mea, fetița mea dulce. Tu o să-mi spui mie Michi, şi eu ție, Dianet"…

Michi doarme. Peste coapsele mele întinse apasă greutatea piciorului lui îndoit din genunchi. Îmi place acum greutatea asta, îmi place respirația lui cuminte şi egală, căldura lui familiară, ocrotitoare. Îmi plăcea să umblu prin casă după el, ca un cățel, şi-l conduceam totdeauna, când pleca, până la uşă.

Ca un câine sunt legată acum de toată atmosfera asta de obişnuință, pe care a creat-o în jurul meu.

Acum, când sunt hotărâtă să plec, văd că afară de Michi nu mă simt legată de nimeni şi de nimic. Pe mama, mi se pare că, plecând, o iau cu mine, atât este de integrată în ființa mea, că o voi purta oriunde cu mine, şi, oricând m-aş întoarce, mă va ierta. Între frații mei şi mine n-a existat niciodată o înțelegere, o legătură adevărată. Dar de Michi mi-e greu să mă despart. Pe Michi îl pierd. Mă uit la vasul ăsta rotund de faianță albă, în care am totdeauna flori roşii, maci, dar mai ales trandafiri… La şoricelul de porțelan, care se odihneşte pe o nucă de cocos şi pe care Michi mi l-a adus ca să mă lecuiască de spaima de şoareci… la cele câteva cărți cumpărate şi legate cu mari sacrificii. Şi nu mă sinchisesc de nimic. Mă înduioşează un pistrui pe urechea stângă a lui Michi. Casa mea, căminul meu, legătura mea cu lumea, echilibrul meu, totul pare să fie acest Michi care doarme acum, cald, lângă mine, şi toate astea le înțeleg abia acum. Dar sunt ca un bolovan care s-a prăvălit dintr-un vârf de munte – nimic nu-l mai poate opri…

*

Aici şi aşa s-au terminat caietele Dianei.

Era ora prânzului. Mama bătea în uşă cu toată puterea.

— Ilinco, Ilinco... Ce-i cu tine? Deschide!

Dar eu nu mă puteam mişca. Pleoapele îmi erau grele; brațele – de plumb. Am avut totuşi forța să cobor din pat, cu caietele în brațe, să deschid un sertar, la întâmplare, şi să le vâr înăuntru, să închid sertarul, să deschid uşa.

Mama nu m-a certat, dar repeta mereu, cu glas încet, îngrijorat:

— Ce s-a întâmplat, Ilinco? De ce n-ai răspuns? Uite cum îmi bate inima... Eşti galbenă ca ceara. De ce tremuri, Ilinco? Ți-e frig? Stai, să aduc termometrul...

— Cred că am răcit. Aş bea un ceai şi vreau foc în sobă. Să fie cald.

— Bine, sigur. Dar mai întâi, termometrul. Hai, fetițo, hai, Ilinco. Treci în pat. Ce obicei prost ai să încui uşa! Am încercat să intru de câteva ori. Am ascultat la uşă... M-am gândit: o fi avut insomnie, o fi adormit târziu. Când colo, uite... Doamne fereşte!...

Aşternutul era cald. Eu dârdâiam şi-mi simțeam dinții reci, gura – încleştată. Mama vorbea despre doctor. Protestam.

— N-am nevoie. (Nu ştiu de ce, mă gândeam că doctorul va fi Alex Dobrescu.)

Am cerut o pătură, încă una, dar îmi era din ce în ce mai frig. Mai bine plapuma. Am auzit-o pe mama: „Ea, care nu poate să sufere plapuma!"... Dar nu ştiu cui se adresa. Mi se părea că mă aflu afară, la poartă, că vin de departe, prin zăpadă, desculță, că poarta e ferecată şi vreau să strig, şi nu pot, şi simt că îngheț. Când am deschis ochii, am dat de plapuma de mătase roşie, cu nasturi albi de sidef. „Când mă voi încălzi şi voi fi singură în odaie, m-am gândit, am să-i telefonez lui Alex". Voiam să-l privesc în față, să-i văd ochii. Va avea curajul să se uite în ochii mei? Alex există? Răspunde la telefon? Are voce? Alex nu e o plăsmuire a Dianei? Michi există şi el? Să fie acelaşi Tomi Ioanescu, pe care îl cunosc eu? Nu-i o coincidență de nume? Unde e Diana acum? Unde a ajuns trenul? În ce gară, în ce oraş? De ce vorbeşte mama de doctor?

— Care doctor, întreb, cum îl cheamă?

Şi, din când în când, o văd pe mama cu ochii îngrijoraţi, şi iar nu mai văd decât plapuma roşie... Ba nu, iată în tavan un vultur împăiat, care ţine în gheare câte un bec. Ce puternică-i lumina! Îmi ard pleoapele. Vreau să strig să se stingă lumina, şi mi se pare că nu pot să strig. În patul de alături, cu capul proptit pe un morman de perne albe, un cap cu păr ondulat, alb, frumos – bunica Dianei. Pe un dulap, cocoţată, Diana. De pe un scăunel, Maricica mă întreabă ironic: „Ce vânt te-aduce?“ Uite şi Lixa, lângă maşina de gătit.

Doctorul spune:

— E gripă... Nimic altceva.

Să fie doctorul Alex Dobrescu? Cine e bolnav? Tatăl Dianei? E în haine negre şi pantofi de lac în plin soare pe Gabroveni. „Ilinca, ai o ţigară?“

Abia după trei zile mi -a scăzut febra.

Am răcit în noaptea în care am citit caietele Dianei. Să fi fost atât de frig? Nu ştiu. Dar ţin minte că de câte ori voiam să întind picioarele, dădeam de aşternutul rece, atât de rece, că numaidecât îmi trăgeam picioarele înapoi. Degetele îmi amorţiseră, abia mai puteam întoarce filele caietului. Stătusem sprijinită în cotul drept, până mi-a amorţit braţul. Atunci, am căutat să-l anim, frecându-l, dar braţul parcă era mort. Speriată, am căutat să-l mişc, ca să-i dau viaţă. Apoi m-am sprijinit în cotul celălalt. Şi am citit iar, până ce mi-au înţepenit umărul, gâtul. Şi iar mi-am schimbat poziţia braţului. Dar, curios, nu-mi era frig. Dimpotrivă. Îmi ardeau obrajii, tâmplele, ochii. Mi-am dat seama că sunt îngheţată numai când s-a luminat de zi şi-am văzut cum îmi ies aburi din gură. Pe geamuri erau flori de gheaţă. Dar nici atunci nu m-am îndurat să las din mână caietul, să mă învelesc, să mă culc.

Ce ciudate au fost zilele astea! Tot felul de figuri defilau prin faţa mea şi se împleteau între ele neverosimil. Ştiam că sunt în pat, că sunt bolnavă, dar nu pricepeam ce căutau aici, lângă mine, ba mama Dianei, ba tatăl ei, ba

acel pat cu perne multe, pe care, din când în când, apărea bunica. Totuşi, e sigur că la un moment dat am auzit vorbindu-se de o scrisoare.

Şi într-adevăr, a venit o scrisoare. E groasă, grea, pe plic sunt lipite multe timbre. O scrisoare de la Diana... Mama vrea să stea lângă mine, să-i spun şi ei ce scrie „nebuna“... Uită că toată lumea mă răsfață în casă, că de câteva zile se vorbeşte în şoaptă şi ascute glasul:

— Nu mi-a plăcut niciodată prietenia ta cu Diana... Totdeauna a fost neserioasă, frivolă. Nu s-a omorât băiatul ăla pentru ea... Puiu Daniel?... Şi ce băiat! Mă şi înțelesesem cu tatăl său ca, într-o zi... dacă ți-ar fi plăcut şi ție... bineînțeles. Dar ce să mai vorbim!... Astea au noroc... Ce, era ea de nasul familiei Ioanescu? Şi uite, tot ea l-a lăsat, şi nici capul n-o doare. (Şi fiindcă văzuse pe plic că scrisoarea venea din Colonia, se mira întruna.) Colonia, auzi?!... Dar ce caută ea la Colonia?!

Poate c-a fost la Bonn, să viziteze casa lui Beethoven... (Ard de nerăbdare să plece, ca să rămân singură şi să deschid scrisoarea.) Dar mama e indignată. S-a întors lumea pe dos! Auzi, casa lui Beethoven!...

— Şi Beethoven a fost sărac...

— Beethoven e Beethoven...

*

Diana îmi scrie:

Sunt la Colonia, Ilinco. De pe fereastră văd Domul, o ploaie măruntă, reclama pentru apa de Colonie „4711“... E o zi cenuşie, cea mai cenuşie zi din viața mea. Şi sunt singură, Ilinco dragă, dragă... Mă agăț de tine, îți scriu ca să fiu mai puțin singură, îți scriu fiindcă, pentru întâia dată, te simt aproape... fiindcă, poate azi, dacă ai citit caietele mele, nimănui nu-i pot vorbi aşa cum îți pot vorbi ție...

Am rămas aici, suspendată. Nu am curaj să merg mai departe. N-am curaj să mă întorc. O lună înaintea plecării,

nu am făcut decât să şovăi dacă să plec sau nu. Se produsese în mine o detaşare totală de tot ce nu era Michi... Era singurul om căruia îi datoram ceva. Singurul față de care aveam o vină, grea. Înțelegi? Toată capacitatea mea de afecțiune era pentru el. Dar, în acelaşi timp, gândul plecării mă stăpânea cu o îndărătnicie neclintită, mă bântuia ca o boală. Noaptea, când simțeam că Michi a adormit, eram apucată de panică. Voiam să-l trezesc, să-i pot spune iar că plec, sperând să mă convingă să rămân. Aprindeam lampa. Michi se strâmbă nițel, – îl supăra lumina, – apoi continua să doarmă liniştit, să respire regulat... Eu îl priveam şi mă simțeam legată de el iremediabil. Gândul ăsta mă înspăimânta... Voiam să tai legătura asta absurdă, să mă eliberez de ea. Voiam să-l trezesc, să nu mă mai zbat singură. Îl sărutam pe obraz, mai întâi uşor, apoi din ce în ce mai apăsat. Dar Michi, în loc să se trezească alarmat, cum te trezeşti când veghezi lângă un bolnav, continua să doarmă liniştit, fiindcă noaptea e făcută să dormi, şi fiindcă aşa e Michi, face fiecare lucru frumos, la timpul său. Dar dimineața, după o oră, două de somn, începeam să ezit din nou, între puterea care mă ținea pe loc şi cea care mă trăgea spre altă viață... Spre „viață“, îmi spuneam eu...

Parcă acea dorință de a fugi în lume, de care o auzeam în copilărie pe mama suspinând, acea nostalgie fără nume, cu care venisem parcă pe lume, evadarea, în care vedeam marea soluție a tuturor nemulțumirilor adunate, a tuturor deznădejdilor, mă scotea acum din minți. Îmi spuneam: E ultimul ceas în care mai pot lua totul de la început, în care mai pot schimba o viață care, altfel, mă va duce spre bătrânețe, pe nesimțite, ca monotonia tictacului de ceasornic cu care te-ai obişnuit.

— Ce-o să devii, Diana?! mi-a strigat mama, înspăimântată, când i-am spus că vreau să plec.

— Tocmai asta vreau să văd şi eu: ce am să devin.

— Uite, toate nenorocirile astea care aşteaptă clienții la colțuri de stradă, toate şi-au lăsat într-o zi părinții sau

bărbatul, ca să fie mai fericite, să încerce.

M-am gândit: „Viața poate fi curmată când vrei, dacă nu ții la ea“…

Umblam toată ziua pe străzi, fără rost, fără să ştiu cât e ceasul, până ce-mi aminteam că Michi poate să fie îngrijorat de lipsa mea.

Am şovăit şi m-am zbătut până la ultima clipă. De marți până vineri, când era, totuşi, hotărâtă plecarea, paşii m-au purtat peste tot, fără ca eu să particip la mişcările lor.

Joi mi-am petrecut toată seara în brațele lui Michi, în fotoliul adânc. Ochii roşii, îngrijorarea din fundul lor îl umanizau, mi-l făceau şi mai drag. Se apropia de mine, duios ca niciodată, şi mă legam de el şi mai mult. (Dacă nu pot pleca mai departe, Ilinco, e poate fiindcă văd ochii aceia măriți de îngrijorare, fiindcă îi simt mâna pe umăr şi, obosită, am nevoie de ocrotirea ei. I-am simțit tot timpul, în tren, mâna pe umăr. Ea mă cheamă înapoi.)

Michi mi -a spus în ajunul plecării:

— Dianet, o să mi te prăpădeşti!

Am plâns în brațele lui până am adormit.

Dimineața, vineri, când a sunat şi am ştiut că e omul trimis de fostul meu maestru, ca să se ocupe de paşaportul meu (trebuia să-i dau banii să-mi facă vizele), ne-am dus amândoi să-i deschidem. Michi mi-a pus mâna pe umăr, ca şi când m-ar fi simțit în fața unei primejdii. Atunci mi-a venit în minte cuvintele astea, care mi-au tăiat orice curaj: „O să mi te prăpădeşti, Dianet“.

Am spus omului:

— Mulțumesc, nu mai fac vizele azi, mi-am amânat plecarea.

Michi mi-a prins umărul şi m-a strâns lângă el, fără să spună nimic; parcă nu îndrăznea să creadă că rămân.

Nu a mai vrut să plece de acasă, deşi avea treburi. Se temea să mă lase singură. L-am îndemnat să se ducă.

În sfârşit, mă liniştisem. Bine sau rău, acum era hotărât. Rămâneam. După-amiază, pe la cinci, după ce a plecat Michi, le-am scris lui Ştefăniță şi lui Geo o scrisoare, în

care le povesteam amănunțit toate pregătirile pe care le făcusem, şi adăugam: „Dacă m-am răzgândit în ultima clipă, e că aşa a fost să fie, că altfel nu s-a putut, că nu mă pot desprinde de pânza de păianjen". Dar nu am apucat să închid scrisoarea, când a venit Maricica, să-mi aducă o telegramă (la ea primeam anumite scrisori). Am întrebat-o:

— De când o ai?

— De două zile.

— De ce nu mi-ai adus-o?

— Fiindcă nu voiam să pleci, Diana. M-am gândit că dacă de telegrama asta depinde plecarea ta, mai bine nu ți-o dau.

— Cum ai îndrăznit?

— Uite, am îndrăznit... Dar n-am avut curajul să aştept până mâine. Ce faci? Pleci diseară?

Telegrama suna aşa: „Vino negreşit, e mai bine pentru tine. Geo, Ştefăniță, Michette".

În aceeaşi seară, Michi a venit cu Alex. Se întâlniseră pe stradă. Michi l-a invitat la bridge, Alex n-a refuzat. Sigur că nu înțeleg cum de avea Michi răbdare să joace bridge, cum de nu şi-a dat seama ce a însemnat pentru mine Alex. Cum de a primit Alex să vină?! Mai târziu, au sosit încă doi prieteni. Am stat toată seara cu o carte în mână, în care rândurile, negre, îmi jucau înaintea ochilor, fără să pricep ceva. Îl vedeam pe Michi, îl vedeam pe Alex, şi eram mulțumită, dureros mulțumită, până la moarte mulțumită că nu-i voi mai vedea împreună. Că ies din mâlul în care de atâta timp mă cufundam. Trebuia să ies, să fug, să fiu cât mai curând departe. Să nu mai fie cu putință să-i văd împreună. Niciodată. Dar în ultima zi, după ce i-am trimis lui Geo o telegramă că plec, am şovăit. Voiam să mai rămân o zi. Să mă gândesc. „Voi trimite altă telegramă şi o scrisoare lungă". Şi, cu fiecare pas pe care-l făceam, gândurile mele se încâlceau. Dar, dacă rămân, nu se schimbă nimic, îl voi minți pe Michi mai departe, mă va chinui nevoia de a-l întâlni pe Alex, voi reveni la el şi voi rupe cu el, voi trăi în panică să nu afle Michi, mă voi îngloda din ce

în ce mai adânc în minciună.

Şi totuşi, în fața agenției de bilete am şovăit iar: „Dacă-i deschis până la opt nu cumpăr bilete. Trec mai întâi pe acasă, să-l mai văd pe Michi, să mai vorbim, să mai vedem… Dacă mă hotărăsc, am timp să mă întorc“. Am intrat numai să întreb până la ce oră e deschis. Mi s-a răspuns: „În zice minute se închide“. Fruntea îmi era de gheață, obrajii – văpăi. Am cerut biletul până la Paris prin Germania. Zarurile au fost aruncate.

Prin fața cafenelei „Corso“ mă salutau unii şi alții, ca şi când nimic deosebit nu se întâmplă în viața mea. Treceam prin fața lui „Corso“, salutam şi surâdeam, probabil „fermecător“, ca de obicei…

Pe Michi l-am găsit acasă, în picioare, într-o dezordine de casă care se mută, se desface. Se desfăcea viața noastră, Ilinco. Şi nu în închipuire, în proiecte, certuri, amenințări. Se desfăcea simplu şi de tot… Ce era între noi? Din ce era țesută legătura noastră ca ruperea să fie atât de dureroasă? De ce mă zbăteam? Nu ştiu, nu înțeleg nici acum.

Michi n-a ținut să vină la gară şi n-a mai stăruit să rămân. Mi-a luat mâinile şi s-a uitat până în fundul ochilor mei.

— Cine ar fi crezut că ne vom despărți, Diana?… Să-mi telegrafiezi când o să ajungi la Paris… Pe urmă, să nu-mi mai scrii…

— Să nu-ți mai scriu?

— Nu, niciodată…

În drum spre gară mi-a venit de mai multe ori să-i spun şoferului să întoarcă. Până la Ploieşti, m-am gândit la fel. Până la graniță, mi-am tot spus: „Dar mă mai pot întoarce!“ La Berlin, mi se plimbau prin cap aceleaşi cuvinte: „Dacă vreau, mă întorc“…

Am ajuns în Colonia, şi nu mai pot pleca mai departe. Sunt istovită, Ilinco, mă tem să nu înnebunesc. Nu ştiu, e instinctul de conservare care mă trage înapoi spre bârlogul meu. Sau e o lipsă de încredere în mine mai profundă, cu

rădăcini foarte adânci, e teama de viață, de lumea asta, care cred că-i peste tot la fel de strâmb croită? Nu ştiu ce mă împiedică să fac un pas mai departe, nu ştiu ce m-a atras tot timpul înapoi şi ce-mi dă acum tracul, panica asta. S-ar zice că pânza de păianjen s-a întins şi s-a tot întins până aici, şi se va întinde mai departe, mereu. Păianjenul țese harnic, şi devorează în timp, fără grabă, după tabietul lui. Degeaba m-am zbătut. Şi tata s-a zbătut.

Într-o dimineață, înaintea plecării, m-am dat jos din pat, foarte slăbită de frământări şi insomnie, şi, în fața unei oglinzi, capul meu, care semăna aşa de mult cu al mamei, era acum aidoma capului tatălui meu, galben şi osos, cu ochii apropiați şi adânciți în orbite, aşa cum îl țin minte şi, mai ales, aşa cum era la spital în ultimele zile. Emoția a fost atât de puternică, încât mi-am pierdut cunoştința. M-am trezit în brațele lui Michi. Se uita la mine intrigat: „Ce curios! Semeni cu tatăl tău! Acum e întâia dată că-mi dau seama. Aş fi jurat că semeni cu mama"...

Îți scriu pe întuneric, Ilinco. Afară burnițează o ploaie măruntă şi rece. Reclamele cu „4711" cu „Lavande" şi „Maria Farina" străpung întunericul. Domul se cufundă în noapte. Nu am curaj să mă scol să aprind lumina fiindcă mi se pare că atâta timp cât nu las tocul din mână sunt lângă tine. Voi pleca mâine din nou spre Berlin, să-mi fac formalitățile pentru înapoiere.

Nu pot rămâne aici şi nu pot merge mai departe. Mă îngrozeşte fiecare figură necunoscută, mi-e frig. Parcă sunt într-un fund de prăpastie, cu tot cerul deasupra mea. Se aud claxoane de maşini, zgomote depărtate de paşi, de voci, de oraş. Pe mine, aici, nu mă vede nimeni, nu-mi dă nimeni o mână de ajutor. Regăsesc senzația pe care am avut-o când eram copil şi m-am pierdut la Mamaia, în gară, între oameni mari, necunoscuți, care într-o clipă au devenit şi mai mari şi mai necunoscuți, gata parcă să-mi facă rău, să mă înghită.

Gândul de a mă găsi în Bucureşti, de a întâlni pe stradă o față cunoscută, un zâmbet binevoitor, de a pune mâna pe

obrazul mamei, de a auzi glasul lui Michi, de a te vedea pe tine, Ilinco, îmi pare acum necesar şi îndepărtat ca un ideal.

Ilinco, nu mai văd nimic, e întuneric. Pe ecranul negru apare acest „4711“... Mereu „4711“... Şi totuşi sunt mai liniştită acum.

Nu aş fi crezut niciodată că să pleci în lume, să fii plecată în lume înseamnă să scrii o scrisoare lungă, pe întuneric, în faţa unui dom cenuşiu şi a unor reclame luminoase pentru apa de Colonia „4711“... Şi, totuşi, cred că a trebuit să vin până aici, cred că a trebuit să trăiesc seara asta...

Diana

L-am chemat numaidecât la telefon pe bărbatul Dianei, Are un timbru de voce sec, un fel de a vorbi lipsit de amabilitate. Pune întrebări una după alta:

— Domnişoara Dima?... A, domnişoara Ilinca... Da... Să-mi vorbeşti mie?! De ce?... E urgent?... Sunt cam ocupat... Să vin pe la dumneata?! Nu poţi veni dumneata la fabrică, sau să ne întâlnim în oraş? A, eşti răcită?... Bine. Când? Bine, bine. Da... Dar nu poţi să-mi spui la telefon? Nu? Bun...

Michi Ioanescu a fost aici. Îl cunoşteam puţin. Nu am înţeles niciodată de ce e tocmai el bărbatul Dianei... Nici chiar acum, după ce am citit caietele ei nu înţeleg. Michi, pe care, de altminteri, mama îl poftise în casa noastră la un fel de serată muzicală, cu câţiva ani în urmă, cu unele intenţii matrimoniale, Michi e aşa cum îi este vocea: fără nuanţe, fără căldură. Trăsăturile care o înduioşau pe Diana, când îi urmărea somnul, nu le-am găsit, cum nu am găsit nicio urmă de dragoste pentru ea. Poate doar o tresărire când i-am spus:

— Cred că Diana ţine la dumneata foarte mult...

A zâmbit cu răutate, dar şi cu oarecare amărăciune şi a

spus:

— Dacă ținea la mine „mult“, nu pleca...

Am răspuns aproape în acelaşi timp:

— Dacă nu te-ar iubi, nu s-ar întoarce.

A rămas puțin pe gânduri,

— Da, asta nu prea înțeleg. (Ce curios i se părea că nu înțelege!). Mi-a scris şi mie o scrisoare, în care, drept să-ți spun. Nu-i nimic limpede, logic.

— Totuşi, e clar că se întoarce... am spus eu pe un ton, nu ştiu de ce, agresiv.

— Cine ştie de cine i s-a făcut dor... a replicat Michi ironic şi cu o lipsă de discreție care m-a zgâriat. Apoi a continuat liniştit: A avut amanți cu duiumul. Mi s-au spus vreo zece până acum. La început nu mi se părea verosimil, dar, pe urmă, am făcut o mică socoteală şi am văzut că se poate. În trei ani, în definitiv, trei pe an, ar fi...

L-am privit indignată. Sângele mi se urcase în obraz. Ce chef aveam să-i trag palme! Şi la omul ăsta vrea să se întoarcă Diana?! Pentru ca să-l lase pe individul ăsta a şovăit atât?! Cred că Michi de care vorbeşte în caiete cu atâta căldură e o plăsmuire a ei, iar căldura, atâta câtă avea, poate, altădată, de la ea o lua. Acum parcă-i creația unui laborator, un exemplar artificial, neuman.

M-a întrebat, fără ocolişuri

— Pentru ce m-ai chemat?

— Pentru mai multe lucruri, dar cred că nu mai eşti dispus să crezi despre Diana altceva decât că a avut un număr mai mare sau mai mic de amanți...

— Da, altceva nu mai sunt dispus să cred. E aşa uşor să faci literatură în jurul „sufletului complicat al femeii“!

Mi-era îngrozitor de cald. Aveam, desigur, iarăşi febră. Am spus:

— Iartă-mă, domnule Ioanescu, că te-am deranjat.

S-a ridicat, greoi, prea înalt, şi, fără nicio ezitare, a pornit spre uşă. Dar acolo a alunecat mai întâi pe un covoraş, iar când să deschidă uşa, a încercat de mai multe ori să o tragă către el, dar nu i-a mers, fiindcă uşa se

deschide în afară.

IX

A venit Diana… A fost aici… A stat aici, pe divan, lângă mine. Purta o rochie de catifea maro, cu guler mare de dantelă de culoarea ceaiului slab, cu mâneri le bufante pe umeri şi strâmte pe braț, până la încheietura mâinii. Părul avea o nuanță mai închisă ca dantela, obrazul era catifelat ca rochia, genele jucăuşe, privirea, ca şi verdele irisului, țesută din mii de nuanțe şi profundă ca un lac adânc. Mi s-a părut uimitor de tânără. Uitasem că are abia douăzeci şi trei de ani. Dar ce mult a trăit! Căutam să găsesc o umbră din viața pe care a îndurat-o, o urmă din tot ce ştiam… Niciodată nu mi s-a părut atât de frumoasă…

A vorbit puțin, a zâmbit mult. Mi-a spus că locuieşte pe strada Cometa, la etajul patru, într-o cameră mare, luminoasă, că are de gând să facă un curs de stenodactilografie, ca să-şi găsească de lucru mai uşor.

— Licența în Drept nu înseamnă altminteri nimic. Sunt prea mulți tineri licențiați, şi toți obligați să facă practică… Avocații mai vârstnici au de unde să aleagă. De ce i-ar plăti?

— Ai vrea să te împaci cu Michi, Diana?

Mi-a răspuns simplu:

— Cred că nu se mai poate. Da, vreau. Dar ştiu că asta nu se mai poate, oricât aş dori.

I-am vorbit despre vizita lui Michi aici, despre impresia care mi-a făcut-o – de om gol, sec.

— Parcă sună a pepene crud.

Diana a protestat:

— Nu, n-ai dreptate, omul ăsta mi-a dat tot ce a avut, tot

ce are mai bun în el, a muncit pentru mine. A avut încredere în căsnicia noastră. Şi eu l-am făcut să sufere, şi asta nu mi-o pot ierta. Mă simt îndatorată față de el. Pentru totdeauna îndatorată. Şi totdeauna îmi va fi drag.

I-am luat mâna.

— Dezleagă-te, Diana, de Michi, de Alex şi chiar de prieteni. Tu nu ai fost singură niciodată. Încearcă să fii singură. Eu am fost singură totdeauna. E o voluptate pe care merită să o trăieşti, crede-mă…

Răspunsul Dianei a fost neaşteptat. Între sprâncene i s-a ivit o cută severă, culoarea ochilor s-a întunecat:

— Singurătatea de care vorbeşti e poate o voluptate, dar e mai ales un lux. E uşor să te izolezi când ai o casă ca asta, când lumea te caută, când ea are nevoie de tine şi nu tu de ea.

— Totdeauna ai avut orgoliul sărăciei, Diana.

— Am avut ceva de apărat. Eram primită peste tot, dar simțeam că mi se face a favoare; trebuia să cuceresc încă de la uşă jupâneasa, pe urmă gazda, mătuşile, unchii şi musafirii.

— Exagerezi.

— Ilinco, toate astea fac parte din trecut. Noi suntem foarte legate.

— Diana, uite caietele. Ce puțin te-am cunoscut.

— Ce puțin ne cunoaştem.

N-am mai văzut-o pe Diana. După gripa pe care am avut-o am rămas cu o tuse care nu-mi mai trecea şi tata a hotărât să schimb aerul. Sunt de câteva zile la Braşov: zăpadă, ger peste noapte, ziua cald, soare. I-am scris Dianei că am o cameră mare, cu o vedere minunată spre Hohe Warte şi i-am făcut rost de schiuri, să vină. Dar în scrisoarea ei nicio aluzie la invitația mea.

Ilinco dragă,

Michi a venit azi după-masă (cea dintâi zi în care nu-l mai aşteptam). Mi se părea că am să-i spun mii de lucruri, să-i pun mii de întrebări. Dar faptul că-l vedeam acolo, ca

de obicei, mi s-a părut, nu ştiu de ce, aşa, fără niciun motiv, că rezolvă totul... M-am aşezat pe brațul fotoliului, ca altădată. Mă aşteptam să vină lângă mine, dar Michi, străin, rece. A rămas în picioare, fără să spună un cuvânt. Abia târziu a vorbit, privind pe fereastră – o privire imprecisă, care dădea un farmec străin trăsăturilor lui. Chiar timbrul vocii, scăzut, puțin răguşit, m-a surprins plăcut.

— S-a răsturnat ceva în mine. Diana. Credeam că nu pot trăi fără tine. Ar fi fost necesar să cred asta totdeauna. Eram sigur că tu n ai să mă laşi, că nu ar fi cu putință să te desfaci de mine. Eu, până nu ai plecat, nu concepeam existența mea fără tine. Nu erai o femeie, erai Dianet. Dar de la o zi la alta, ai început să semeni cu orice femeie care îşi lasă bărbatul şi pleacă; de care se poate spune că a avut amanți. Am auzit că te-ai dat unuia şi altuia pentru bani, din viciu... Mai ştiu şi eu de ce? Nu ştiu dacă am crezut sau nu, dacă e adevărat sau nu, dar nu trebuia să se spună, eu nu trebuia să aud, nu trebuia să mi se pară posibil. Dar după ce ai plecat, voiam parcă să mi se spună, voiam cu tot dinadinsul să aud, să cred...

Am ascultat năucă. Apoi, nu ştiu cum, m-a cuprins o sumbră şi bolnavă mulțumire. Aşadar, se terminase. Ştia. Că ştia altceva, cu totul „altceva", ce importanță mai avea? Se rupsese parcă un cerc de fier în jurul meu. Se risipise minciuna... Michi ştia... M-am simțit dezlegată ca de un blestem care m-a obligat ani de zile să port o mască hidoasă. Eram dezlegată, Ilinco, liberă şi, într-un fel, fericită.

N-am mai spus nimic, mi-era milă de el. Înțelegeam că-i dreptul lui să fie liber, că trebuie să-l las. Şi totuşi mă simțeam atât de bine acolo, lângă el, că nu mă înduram să-l las... era întâia clipă bună după atâta vreme. Dar mai ales mă îngrozea gândul că o să plece şi o să fiu singură iar, şi iar o să plâng în hohote. Tu ştii cum sună plânsul atunci când nu-l ascultă decât lucrurile din casă, pereții? Din ziua în care am plecat, nu mai sunt stăpână pe nervii mei, sufăr

de o incontinență de lacrimi, nedemnă, penibilă.

Michi a înțeles, poate, ceva din tot ce se petrece în mine.

— Să încercăm iar să trăim împreună, Diana. Nu ştiu dacă o să fie ca înainte, dar să încercăm, draga mea. Vrei? Hai, fii cuminte, Diana, şi nu mai plânge. M-a sărutat pe obraz, s-a ridicat şi a adăugat: Acum am nişte treburi... vreau să mă şi tund. Astă seară am bilete la concert. Le-am luat mai demult. Vin mâine dimineață. O să fie bine, poate... O să încercăm.

Am rămas singură iar, la fereastră, în picioare, apoi m-am aşezat la masă, să-ți scriu.

Diana îmi scrie scrisori lungi:

Ilinco,

Acum ştiu ce-i singurătatea. Fiecare bătaie de ceas mă loveşte, mă doare. Mă trezesc devreme, cum se trezesc bolnavii, sau cei care au în casă un bolnav. Mă trezesc singură. Tic-tacul ceasornicului mă omoară, dar fără el ar fi şi mai rău. Fiecare zgomot pe care îl fac e parcă străin de mişcarea care l-a provocat, fiecare gest al meu se impune atenției mele şi are în el parcă ceva monstruos, îl văd de parcă l-aş privi într-o oglindă care opăreşte şi deformează. Nu am impresia că azi e altă zi, fiindcă atunci când dorm, mă simt singură, neliniştită, aud zgomotul ceasornicului, mă trezesc obosită. Ceasornicul sună întocmai ca ieri. În fața mea, pe perdeaua transparentă de tul, e acelaşi desen în zigzag, de țesătură deasă, opacă: sunt paisprezece colțuri pe care le-am numărat aseară, pe care le număr şi acum. Am şi acum acelaşi sentiment că lipseşte de aici din casă cineva, că a murit cineva, că m-am întors de la înmormântarea cuiva care mi-e drag, că obiectele din casă, care altădată erau simple obiecte, acum capătă alte proporții, altă importanță, încep să se agite cu un fel de nesăbuite pretenții de a ține locul celui mort.

E şase şi şase minute dimineața. Sunt numai trei minute de când m-am trezit, şi portăreasa care îmi face menajul

vine de abia la opt. Aş vrea să cobor din pat, dar mi-e frică de zgomotul pe care îl vor face papucii mei. Treptat-treptat mă demoralizez. Îmi spun: „Există o soluţie… “ Am trăit destul, sunt obosită… Mă gândesc la Puiu. El cum a avut curajul?… La urma urmei, nu e greu să iei un somnifer puternic şi să adormi, să dormi şi să nu te mai trezeşti niciodată. Ar fi o linişte bună „ca un balsam… Iată o soluţie… Dar ea poate fi amânată. (Gândul ăsta mă mai uşurează.) Imaginaţia lucrează mereu. Vei lua o doză din care lipseşte puţin ca să fie mortală. Vreau să existe totuşi o şansă să scap… Va avea femeia prezenţa de spirit să se ducă numaidecât la Michi, să-l cheme? Voi lua pastilele cam pe la ora asta, ca să-l găsească acasă. Dacă le-aş lua seara, până dimineaţa când vine să facă menajul îmi vine să strig: „Nu“… Nu mă împac deloc cu gândul unui sfârşit, Ilinco… Şi totuşi, închid ochii şi caut să-mi închipui că am luat pastilele. Dacă le-aş avea în casă, aş încerca, printr-un somn lung, să uit tot ce a fost până acum.

Ilinco,

Astăzi a venit Michi din nou, şi, în aparenţă, liniştit, am vorbit mai întâi despre împăcare, apoi despre divorţ şi, în sfârşi,. despre teatru, despre filme. Lăudam cu o aprindere exagerată poate de neliniştea pe care voiam s-o ascund filmul *Mayerling.*

— Mie nu mi-a plăcut prea mult, m-a întrerupt Michi.

— Ai fost poate cu cineva care te-a influenţat… am spus fără rost.

Michi nu a negat.

Mă cuprinde o inexplicabilă tristeţe. Încep să simt că lichidarea însăşi va fi groaznică. Sufăr cumplit, tot atât cât sufeream când mă părăsea Alex din pricina Colettei.

— Eşti îndrăgostit, Michi? l-am întrebat fără sens.

— Nu. Asta nu. Dar îmi place…

— Cum e?

— Înaltă, brună, ca femeile fatale din filmele italieneşti de demult. Francisca Bertini, ţii minte! Sau erai prea mică?

— Cine ar fi crezut…

— Îmi place şi alta, ingenuă, cum ai fost tu.

Vorbea de mine la trecut. Mi-au venit lacrimile în ochi. După plecarea lui am rămas proptită, cu brațele îndoite, de uşă, cu capul pe brațe, în timp ce ascensorul cobora.

Îmi zvâcneau tâmplele, îmi era frig. Plângeam în hohote. Seara a intrat binişor pe fereastră. Singurătatea din jurul meu a început să mă apese. Mi-era frică de ea. Mi-am făcut patul să mă bag în aşternut, apoi m-am dezbrăcat în grabă şi am stins lumina. Dar întunericul m-a speriat. Am aprins-o iar, numaidecât. Târziu, mi-am adunat tot curajul şi am stins-o din nou. Eram iar în întuneric. Vântul şuiera lugubru, izbea în geam, îi simțeam răceala pe umeri. Am mers, dibuind, până la pat. Acolo am îngenuncheat, încercând să mă rog, ca în copilărie, când la Cneajovo, în iarbă, îmi pierdusem mingea, sau când m-am pierdut de mama în gară la Mamaia. Vântul gemea, cum gemea sirena la Constanța, când eram copil .Nu mai țin minte dacă pe atunci, într-adevăr, o auzeam în toate serile, sau aveam această impresie. Dar ştiu că-mi vâram capul sub pernă, cu mâinile lipite bine de urechi, şi nu adormeam decât aşa. La fel mi-am băgat acum capul sub pernă, să nu mai aud nimic… Aşteptam parcă moartea… „E totuşi singura soluție“, mi-am spus. Am trăit destul! Nu trebuie să mă mai agăț de Michi. Trebuie să-l las liber. M-am gândit să mă scol, să-i scriu o scrisoare, să-i spun: „Michi, îmi dau seama că purtarea mea de azi n-a avut niciun rost. Regret, dragă. Nu mai trebuie să ne vedem. Tu eşti făcut să trăieşti altfel, eşti cumpătat, ştii ce vrei, eşti plin de bun-simț. Viața e făcută pentru oameni ca tine… Dacă nu am avut înțelepciunea de a mă mulțumi cu ceea ce am, înseamnă, că nu-s făcută pentru lumea asta, aşa cum e ea. Şi apoi, am trăit destui. De ce să te mai încurc pe tine? Michi, tu trebuie să-ți găseşti o fată care să fie fericită că merge cu tine la cinematograf şi că se sprijină de brațul tău când traversează strada“…

Eram în genunchi, cu brațele îndoite pe marginea

patului, cu capul pe brațe. Obrazul şi brațele erau ude de lacrimi. Vântul vuia, deznădăjduit, de parcă venise cu necazurile adunate de peste tot din lume, în fața casei mele. Mi-am amintit că sunt în genunchi ca să mă rog. Şi am spus: „Doamne, ajută-mi! Nu ştiu cum, în ce fel, dar ajută-mi… Ajută-mi să mă obişnuiesc cu singurătatea… să-mi găsesc un drum, un rost"…

M-am strecurat sub plapumă, m-am strâns toată, am vârât capul sub pernă şi mi-am astupat urechile cu palmele, ca să nu mai aud vaietele vântului. Dar n-am putut dormi. Încetul cu încetul, mi-am întins picioarele, şi, treptat, mi-am încălzit cearşaful… M-am gândit la Michi, şi iar la Alex… De Michi m-am legat fără să ştiu cum, treptat, clipă cu clipă, fără să-mi dau seama, fiindcă aveam nevoie de un suport sufletesc, de un sprijin în viață, sau poate fiindcă m-am obişnuit cu el, sau poate fiindcă i-am făcut rău… Alex?… Nu, la el mai bine să nu mă gândesc. A fost poate numai o nevoie de evadare… Sau poate din valurile mării, din cerul înstelat venea chemarea bărbatului… aşa cum apăruse întâia dată, sub o înfățişare umilă cu zâmbet trist, Petre Barbu. De Ştefăniță şi Geo am vrut să mă agăț ca să scap de Michi şi de Alex, şi nu am reuşit. Eram prea legată sufleteşte de Michi, prea îndrăgostită fizic de Alex.

Ce limpede mi se pare acum totul! Să fie chiar atât de simplu… sau pare simplu acum. Fiindcă am insomnie? Mâine va fi poate iar altfel, totul încurcat şi eu singură…

Nu ştiu când am adormit. Când m-am trezit nu mai şuiera vântul. Sunt foarte obosită, Ilinco. Totuşi, am simțit nevoia să-ți scriu. După ce-ți scriu, mă simt parcă desprinsă de tot ce am trăit şi am gândit şi asta vreau: să mă desprind…

Eu nu ştiu să scriu scrisori lungi… dar, aşa cum mă pricep, îi spun acelaşi lucru: „Diana, învață-te să fii singură, dragă".

Dar ce greu se învață asta!

Ilinco, ieri am ieşit din casă, după vreo zece zile.

În oglinda uzată, pătată a unui cântar automat de pe trotuarul din fața Universității, m-am văzut dintr-o dată şi m-am speriat. Uitasem să-mi pun puțin roşu pe buze sau pe obraz, şi eram neobişnuit de palidă: chiar şi părul mi s-a părut fără culoare, fără viață, stins. Haina pe care mi-am pus-o la întâmplare avea o nuanță spălăcită, de nisip, ca întreaga mea ființă... O clipa, am rămas pe loc, îngrozită de nişte pete verzi pe obraz, care mă desfigurau de tot.

Erau ale oglinzii. Am respirat uşurată. Ochii adânciți în orbite păreau mai apropiați ca oricând. Dar semănăm cu tata şi asta îmi făcea atâta plăcere.

Fără să ştiu de ce, n-aveam nicio țintă, am luat-o la dreapta, apoi am întors colțul la stânga, pe Edgar Quinet. O lumină stranie inunda oraşul, lumea mişuna pe străzi. Primăvara? Atât de timpurie? Altădată o presimțeam, o aşteptam... pândeam întâii muguri.. Deodată m-am pomenit în fața unui obraz deschis, luminos, care-mi zâmbea, la oarecare depărtare. M-am încruntat, gata să mă apăr, când mi-am dat seama că este domnul Matta (care făcea parte, la Mangalia, din banda părinților, îți aminteşti? Tatăl Marie-Jeannei). Nu era singur... Era cu închipuieşte-ți, Ilinco, mi s-a părut că-i Petre Barbu... îi văzusem de atâtea ori împreună, cu acelaşi pas, pe digul şi în soarele Mangaliei... Ei bine, nu... Era Alex... N-am tresărit... sufletul mi-era prea obosit, prea amorțit.

Domnul Matta m-a oprit, încântat:

— Nu ne-am văzut de un secol, Diana. Dar de ce atât de palidă?

— Am fost bolnavă.

— Dar acum eşti bine, nu?... Dă-mi voie să ți-l prezint pe doctorul Alex Dobrescu, poate că-ți va fi util...

Am încercat să surâd:

— Nu, nu cred că mi-ar putea fi util.

— Nu ştiam că te-ai întors de la Paris, Diana. Când te-ai înapoiat?

Vocea tărăgănată a lui Alex, felul lui (atât de al lui) de a pronunța numele meu nu mai aveau rezonanță în mine.

— Cum, vă cunoaşteți?

— Da, ne cunoaştem, am răspuns, incolor.

— Ai fost la Paris, Diana? m-a întrebat domnul Matta. Alex tocmai îmi spunea că pleacă în Egipt… Hai să intrăm la „Capşa“. Aici împiedicăm circulația.

Ilinca, draga mea, sunt sigură că ceea ce-ți voi povesti îți va face plăcere.

Ne-am aşezat la o masă, în fund. Mi-am amintit că, în copilărie, încetineam pasul de câte ori treceam prin fața acestor largi vitrine, căutând să întrezăresc, prin rețeaua perdelelor, câte ceva din acest paradis. Câteodată, foarte rar, intram şi noi cu mama, şi atunci adulmecam fericită mirosul de şocolată, de ceai, de cozonac. Covorul gros, care înăbuşea paşii, şoaptele în jurul măsuțelor rotunde, farfuriile pline de prăjituri colorate, din care ceilalți luau atât cât voiau, fără să şovăie, această eleganță şi nepăsare, totul era pe atunci neînchipuit de plăcut, totul ținea de vis…

Alex repeta aceeaşi întrebare, cu interes şi cu multă căldură:

— Când te-ai întors, Diana? (Ce trist e, Ilinco, să nu mai poți vibra la sunetul unei voci pentru care ți-ai fi dat viața!)

Puteam să-i mărturisesc că m-am oprit la Colonia? Ar fi părut absurd… Se apropiase chelnerul şi domnul Matta ne întreba ce vrem să luăm. Dar cum nimeni nu răspundea, a cerut țuici, măsline, pateuri, vermut; apoi, mulțumit că a isprăvit, şi-a potrivit scaunul aşa ca să mă privească în față.

— Pentru întâia oară ai fost la Paris?

— Da… am spus, ocolindu-i privirea.

— Şi l-ai iubit numaidecât, nu-i aşa?

Întrebările se îmbulzeau… Nu ştiam cum să scap.

— Parisul? da… străzile, casele, tot acel cenuşiu…

Dar unele întrebări au devenit mai precise şi atunci am spus:

— Nu ştiu… n-am trăit în prezent, am vizitat muzee, biserici, istoria Franței e la tot pasul.

— Ei bine, Alex, închipuieşte-ţi… lumea crede că Diana e frivolă…

— Unde ai locuit la Paris? m-a întrebat Alex… cu acea umbră pe chip pe care i-o cunoşteam atât de bine.

Am fost mulţumită că s-au adus tocmai atunci aperitivele ca să nu fiu nevoită să răspund.

— Da, unde ai locuit? Vocea lui Matta, ca un ecou, repeta întrebarea.

Atunci, Ilinco, fiindcă nu mai aveam nicio scăpare, am repetat, după ce am băut pe jumătate păhărelul de ţuică, un pasaj dintr-o scrisoare a lui Geo care, prin nu ştiu ce minune, mi-a venit în minte:

— Coborând malul stâng al Senei o iei pe rue de la Montague Sainte-Geneviere, traversezi rue des Ecoles, Bulevardul Saint-Germain, pe urmă o iei pe rue des Anglais până la scuarul Saint-Julien-le-Pauvre… Locuiam pe strada Saint-Julien-le- Pauvre… am spus. Şi am respirat, uşurată.

Domnul Matta părea entuziasmat.

— Vedeai prin fereastră turlele Notre-Dame-ului?

Am sorbit de data asta din paharul de vermut şi am răspuns pe un ton declamatoriu, glumind:

— Da… Razele soarelui se filtrau prin vitrourile Notre-Dame-ului, după ce traversau norii de peste acoperişul meu.

— Bravo, Diana, te regăsesc în sfârşit… Când te-am văzut, mai întâi nu te-am recunoscut… M-am întrebat unde sunt ochii aceia surâzători, jucăuşi, dinţii care luminau digul Mangaliei… Nu ştiam niciodată dacă glumeşti sau nu; ca şi acum… Ştii că Petre Barbu va expune în curând la Ateneu?

— Da? Petre Barbu va expune în curând? Am întrebat, distrată.

Alex avea privirea lui risipită, gura lui tristă… dar sufletul meu rămânea surd…

Adolescenţa mea, lunga, întârziata mea adolescenţă se isprăvise, Ilinco. Tăceam acum toţi trei împrejurul măsuţei

rotunde.

Nu ştiu la ce se gândeau ceilalţi. Eu am văzut, în străfulgerarea unei clipe, silueta lui Alex şi a lui Petre Barbu depărtându-se împreună, alături, pe un drum lung ce se pierdea în mare, un dig fără sfârşit...

— Marie-Jeanne trebuie să fie mare, am spus, ca trezită din vis.

— S-a măritat.

— S-a măritat? Ce vârstă are?

— Douăzeci de ani.

— S-a şi măritat? Păcat...

— De ce?

— Pentru că e prea tânără. Şi adolescenţa asta, pe care vrei s-o înăbuşi înainte de timp, nu faci decât s-o exacerbezi, s-o întăriţi... şi pe urmă se prelungeşte dincolo de marginea firească...

— Cred că şi ea e conştientă de asta, fiindcă a stăruit să se înscrie la Universitate. Ce-ai făcut cu avocatura, Diana? Totdeauna m-am întrebat de ce n-ai făcut teatru... Dar ştii, nu-i prea târziu... Nu-i aşa, doctore?

— Ce rost ar avea, a răspuns Alex, îmbufnat. Dac-aş avea dreptul să am o părere, m-aş opune categoric.

Altădată, pentru o frază atât de banală, i-aş fi iertat orice...aş fi fost atât de fericită că aş fi negat până şi existenţa suferinţei pe lume...

— Şi de ce te-ai opune, am întrebat, liniştită, surâzătoare... Aş fi vrut să adaug: „Nu-i aşa că pe toate femeile le-ai oprit să joace teatru fiindcă eşti gelos şi le iubeşti pe toate?“

— Ştii că a făcut tot ce a putut ca s-o împiedice pe Marie-Jeanne să se înscrie la Conservator, a sunat vocea domnului Matta, ca un ecou ciudat al gândurilor mele.

— Şi pe Marie-Jeanne? am întrebat, candid.

— Nu-i decât o fetiţa, ce-ar fi devenit în acel mediu dezmăţat?

„Nu-i decât o fetiţă“, spunea altădată despre Colette.

— Poţi să-mi spui la ce visezi, Diana? Aveai deseori la

Mangalia privirea asta absentă, capul ăsta în nori… Te regăsesc din ce în ce mai mult… din ce în ce mai aproape mi se pare Mangalia… Curios, vezi, pe stradă, în prima clipă, înainte de a te recunoaşte, mi s-a părut c-o văd pe Elisabeth Bergner. Am cunoscut-o la Berlin…

„Semeni cu cineva“, i-am spus o dată de mult lui Alex, la început, când l-am cunoscut, la Balcic. „Dumneata, Diana, nu semeni cu nimeni“… Câți ani au trecut?

Domnul Matta a mai comandat vermut.

— Uite la ce m-am gândit, Diana… Eu conduc o gazetă… sau habar n-ai…

Am încercat să-mi adun gândurile, să înțeleg ce vrea să spună.

— Aş avea nevoie de cineva pentru cronica dramatică… La Mangalia, îmi amintesc, făceai observații foarte originale despre jocul actorilor…

Ilinco! Am simțit că începe să-mi fie cald, bine. Toată ființa mea se dezmorțea. L-am privit lung, stăruitor, şi am descoperit toată prietenia, toată căldura, umanitatea profundă din ochii lui… Şi-a dat desigur seama de la început că nu mai eram decât umbra mea… că aveam nevoie de ajutor. M-a urmărit, fără să ştiu, atent, ca să înțeleagă mai bine şi să găsească mijlocul cel mai potrivit de a-mi întinde colacul de salvare. Totuşi există astfel de oameni, Ilinco! Mai e şi Geo, fireşte, dar este prea tânăr, şi apoi Geo poate era generos numai întrucât mă iubea…

— Cronica dramatică? s-a mirat Alex, vădit enervat. E atât de inutilă… Se joacă tot atât de prost, cu sau fără ea.

— Sunt cu totul de altă părere, Diana. Vei fi curajoasă, combativă, independentă, nu-i aşa? Ce spectacole ai văzut la Paris?

— La Paris?

Acum trebuia să vorbesc despre spectacolele văzute în acel Paris unde n-am pus piciorul, n-am văzut niciodată nimic. Dar trebuia să răspund. În față vedeam Domul din Colonia… reclamele luminoase„4711“.

— L-ai văzut pe Jouvet? m-a întrebat Alex, în timp ce

sorbeam iar din paharul de vermut.

— Sunt puțin amețită, am spus zâmbind: nu sunt obişnuită să combin vermutul cu țuica... Mi-am amintit iar de o scrisoare a lui Geo: „Vino mai repede, Diana... Jouvet joacă în Tessa şi sunt ultimele spectacole.“ Şi atunci, Ilinco, am repetat tot ce-mi scrisese Geo despre Madeleine Oseray şi Jouvet... despre Jean Giraudoux... despre adolescență. Fraze întregi din scrisoare se limpezeau. Parcă citeam... Revedeam din când în când gura obosită a lui Alex, privirea înțelegătoare, prietenoasă a domnului Matta, ochii de motan îndrăgostit ai lui Alex... admirația domnului Matta. Nu ştiam ce se întâmplă. Nici cât am băut, nici unde am ajuns cu minciuna. Ți-am spus, nu-i aşa, că n-am ieşit dintre pereții odăii mele zece zile... În casa mea există ,jos, o lăptărie, de unde mi se aduce câte ceva de mâncare. În dimineața de care-ți vorbesc nu mâncasem nimic, în celelalte zile foarte puțin, poate de aceea eram atât de amețită acum. Vorbeam cu o însuflețire excesivă, de care-mi dădeam seama, fără să mă pot opri. Mi se părea că, între Ştefăniță şi Geo, traversez străzile Parisului...

— Î1 cunoşti pe Geo? l-am întrebat pe Alex.

— Da, mi se pare, l-am văzut la Balcic: un băiat negricios, destul de urâțel.

— Nu, nu-i aşa. Păcat că nu l-ai cunoscut mai bine. E scăpărător. El mi-a arătat treptele Sacre-Coeur-ului în lumina lunii... Şi halele, atât de pitoreşti în zorii zilei.

Mi-era foarte cald.

— Trebuie să fie târziu. Sunt grăbită... am spus sculându-mă brusc.

Alex avea acel aer abătut, nefericit care, altădată, mă înduioşa.

— Îmi dai voie să te conduc, Diana?

— Nu, sunt extrem de grăbită. Am să iau un taxi.

L-am întrebat pe domnul Matta dacă-l pot vedea după-amiază.

— La şase, la redacție...

Ilinco, draga mea, am fost atât de agitată, atât de

nerăbdătoare până la ora fixată… Gândul că am mințit, că am vorbit despre Paris cu atâtea amănunte şi că numai aşa am primit acel angajament la gazetă mi-era de neîndurat…

La şase mă aflam la redacție în biroul domnului Matta, în fața lui:

— Am venit să-ți spun, simțeam nevoia să-ți mărturisesc… N-am fost la Paris niciodată…

Am răsuflat uşurată.

— Dar bine, Diana, ce importanță are?

— N-am văzut niciun spectacol… Dacă ai ținut să scriu cronica dramatică închipuindu-ți că am văzut spectacole multe şi bune… ei bine… nu… n-am văzut nimic… nimic.

Vedeam că vrea să mă întrerupă, dar nu-l lăsam:

— M-am oprit la Colonia; şi chiar dac-aş fi plecat mai departe… oriunde aş fi ajuns ar fi fost acelaşi lucru… M-aş fi uitat pe fereastră…cer, stradă, oameni… reclame, multe reclame.

— Diana, îmi vei povesti poate într-o zi ce ți s-a întâmplat… Ceea ce pot să-ți spun e că ți-a folosit, orice-ar fi fost… Te asigur că sunt foarte mulțumit că vei lucra aici… Dacă nu i-ai văzut pe Jouvet, pe Madeleine Oseray, dacă n-ai umblat pe acele străzi de care mi-ai vorbit, înseamnă că ai foarte multă fantezie. Cu atât mai bine pentru gazeta noastră… Cu atât mai bine… De altfel, cred că în curând te vom trimite la Paris… avem nevoie de cineva acolo… Vei cunoaşte oameni interesanți, Diana, scriitori, gazetari… Ne vei trimite scrisori de acolo… Sunt sigur că vei izbuti… Dar de ce nu şezi? Dintr-o clipă într-alta va veni Marie-Jeanne. Ține mult să te vadă… Ştii, totdeauna a căutat să te imite, să te copieze în felul de a se îmbrăca şi de a umbla, de a vorbi, de a se mişca. Îți aminteşti de Michette, de Ștefăniță… îi vei întâlni la Paris.

M-am gândit… Nu, nu vreau să- i întâlnesc… S-a sfârşit adolescența. Am purtat destul în mine toxinele Mangaliei, m-a tulburat destul farmecul Balcicului. Ajunge.

Ilinco, despre întâlnirea mea cu Marie-Jeanne nu-ți pot da acum amănunte. Sunt foarte obosită. Dar pot să-ți spun

că, altădată, aş fi scotocit, m-aş fi torturat să găsesc cel atrage pe Alex la această fată, l-aş fi căutat pe Alex în zâmbetul ei uneori dezabuzat, aş fi descoperit în clopoţelul râsului ei fericirea de a fi iubită de Alex, aş fi suferit.

Acum, eram mulţumită, ciudat mulţumită. Mă gândeam: biata Marie-Jeanne! Şi pe urmă îmi spuneam: Nu-i nimic, o să-i treacă... mai uşor sau mai greu, o să-i treacă... îmi părea rău pentru ea, pentru ochii aceia mari, orbi, care nu-l văd decât pe Alex, şi în acelaşi timp eram egoistă, tainic fericită, cum e omul sănătos care zăreşte bolnavi la fereastra sau în grădina unui spital.

Diana

Ilinco, o femeie trasă la faţă, cu îmbrăcămintea uzată, dar cu o privire curajoasă, vioaie, m-a oprit azi pe stradă.

— Nu mă mai cunoaşteţi?

Încercam să-mi amintesc.

— Sunteţi fiica domnului Slavu...

— Da...

Eram atât de mulţumită, Ilinco... Nu eram Diana Slavu, nici Diana Ioanescu, eram pentru întâia dată numai fiica tatălui meu... Nu-ţi pot spune câtă plăcere mi-a făcut, cu cât interes am ascultat-o.

— Aţi venit odată la noi, o mică fabrică de lână, la Obor... Eu eram însărcinată... Am născut chiar în noaptea aceea...

Îmi aminteam, fireşte... pântecul acela enorm întrezărit în ceaţa scamelor, a prafului, între curelele late şi roţile de toate felurile... un pântec umflat. Mi s-a întâmplat uneori, în acele gânduri pe care le numim absurde şi nu le mărturisim niciodată, să mă întreb ce chip avea această femeie. Ce-a devenit?... A născut?... O fată, un băiat?... Sau cine tuşea?... Ce-a devenit omul pe care-l îneca, îl gâtuia tuşea... Căci şuierăturile, zgomotele de roţi şi de curele erau întrecute de o tuse. N-am vrut să mă despart de această femeie. Am poftit-o într-o plăcintărie, pe bulevard... Mi-a vorbit despre tata... A ajutat-o foarte

mult… Asta nu m-a mirat. Ceea ce m-a surprins e că mă cunoştea atât de bine, din spusele lui… că tata vorbea atât de mult despre mine…

— Iubea copiii… Pe-al meu îl sălta pe genunchi, îl zvârlea ca pe o minge şi-l prindea, nu-l lăsa până nu-l făcea să chicotească de râs…

— E un băiat?

— Nu, o fată… I-am dat numele dumitale: Diana. Domnul Slavu s-a bucurat.

Femeia era grăbită: eu aş fi stat toată ziua cu ea ca să-mi vorbească de tata. Dar ea avea un necaz: un proces. Adică, fratele ei… Mi-a dat numărul dosarului şi adresa ei.

Ce departe am stat, Ilinco, de aceşti oameni necăjiți, de truda lor cumplită. Cât de egoistă am fost, cât timp am pierdut… Ce gândea tata despre mine? De ce nu m-a luat de mână şi nu m-a dus în casa acestei femei, să văd ce înseamnă grijile adevărate, problemele grave?… A vrut să mă lase să-mi deschid singură ochii, să privesc şi împrejur… nu numai, ca Narcis, în fântână.

I-am scris Dianei că mi-a plăcut foarte mult cronica ei dramatică;

„Îți aduci aminte cât de convins era profesorul de română că ai talent? Parcă văd cum aşteptai emoționată împărțirea tezelor. Pretindeai totdeauna că ai scris îngrozitor, că ai să iei o notă proastă. Eram convinsă că eşti ipocrită, că te răsfeți. Dar de data asta, se aduc tezele, se împart. Notele încep de la 8, se ajunge la 3. Eşti lividă, ochii îți sticlesc şi totuşi încerci să zâmbeşti. Fetele, toate, cu ochii pe tine. Priviri pline de întrebări, de pretenții. Cum se poate? Deodată, în liniştea încordată a clasei, auzim: «Slavu Diana» . Profesorul fâlfâie foaia de caiet, plină de ştersături. Te-ai ridicat, parcă mai şuie, mai transparentă. «Slavu Diana, începe profesorul, te-am lăsat la urmă, fiindcă ai luat zece. E primul zece în cariera mea» Clasa a respirat uşurată. «Eu nu pun niciodată zece, nici mie nu pot să-mi pun zece. La ştiințe, la matematică, la gramatică,

poți să pui zece dacă elevul a răspuns exact. Dar la compoziție se cere talent, şi eu n-am talent. Pe când dumneata... Te felicit! Te exprimi cu o mare economie de cuvinte, ceea ce-i foarte rar, simplu şi sobru, aşa cum se cere unui artist, fie ca-i sculptor, muzician, pictor sau scriitor. Te sfătuiesc să scrii»... «Ce să scriu?» ai întrebat cu o fermecătoare ingenuitate... «Scrisori de dragoste» s-a auzit o voce din fund, iar profesorul, căutând să facă față, a răspuns liniştit: «Ei, da, pentru exerciții de stil, şi astea sunt bune».“

Ilinco, ce coincidență! Azi, la tribunal, într-o arhivă îmbâcsită, studiam un dosar, când în lumina încețoşată de praf, l-am văzut pe profesorul de română. Nu-ți închipui câtă plăcere mi-a făcut. „Ce cauți aici?“ m-a întrebat. I-am răspuns, destul de mândră, că mi-am luat licența în drept. Închipuieşte-ți că a fost dezamăgit! „Ei, cum se poate! De ce? Aveai talent. Eram sigur că ai să te înscrii la Litere !“

— Trebuie să-mi câştig existența, domnule profesor.

— Trebuie să scrii, Diana. Ai talent...

Ilinco, azi mi-ai venit în minte, aşa cum ai răsărit altădată pe drumul plin de praf care ducea la Ocna-Sibiului,în sat. Apoi te-am revăzut aşa cum mi-ai apărut în uşa clasei mele, mult după începerea anului şcolar.

Trebuie să-ți mărturisesc (te rog să nu râzi), am crezut atunci că m-ai căutat prin toate şcolile, c-ai venit după mine.

Mi s-a părut că-mi porți o admirație emoționată, timidă, ascunsă. Nu ştiu ce joc absurd se desfăşură undeva subteran, de unde pornea această nevoie a mea de a juca rolul zânei care acordă supuşilor inimii favoarea prieteniei ei prețioase... Aşa s-a întâmplat mai târziu cu Petre Barbu şi Alex... (şi ştii cum am fost pedepsită).

Aveam să descopăr rezistențele, ironia, forța tăcerilor, a izolării tale... dar mi-erai atât de necesară şi dragă! (îmi eşti şi acum) erai cineva care ştie să asculte... Am avut nevoie de umărul tău... Tu nu mi-ai cerut nimic niciodată, nu mi-ai vorbit despre tine... poate fiindcă ți-ai dat seama că nu

sunt în stare să ascult. Cred că numai copiii sunt atât de absorbiți de jocul lor, atât de plini de întâmplările lor, atât de cruzi, de nepăsători cu cei dimprejur cum am fost eu până acum.

Ce ai făcut în toți anii aceştia, Ilinco, ce ştiu despre tine, ce ai gândit, cine eşti?

M-am întrebat azi dacă exişti şi altfel decât în închipuirea mea sau dacă nu eşti cumva tot eu, aşa cum aş vrea să fiu, sau un personaj fictiv, imaginat anume pentru confesiunile mele. Nu ştiu de ce am fost încredințată mereu că deosebirile între noi sunt numai de suprafață, dar că altminteri semănăm ca două jumătăți ale aceluiaşi fruct. Nu ştiu de ce am crezut că întâmplările mele, necazurile şi bucuriile mele îți aparțin. Tu aveai bucurii pe care eu abia acum le descopăr, în nopțile în care nu dorm. În acele ore târzii, despre care D'Annunzio spunea: *„Ces heures, ou l'amé devient feu, comme le feu, air comme l'air, amour comme l'amour, ces heures out par une mystérieuse folie, tout est possible et tout est sacre, ou tu ne sais dire ce qui est le monde et ce qui est ton amé*[31]. În aceste nopți am descoperit că am fost un copil bogat. Marea, cerul, plaja, stâncile, toate erau ale mele. Soarele ardea, totul sclipea.

Mie nu mi s-au spus poveşti cu feți frumoşi şi n-aveam jucării. Aveam pietre şi scoici, cioburi şi ulcioare şi fiecare avea o poveste, o taină... Caut acum să dezleg taina, să regăsesc vraja...

Ilinco, azi deodată au început să se mişte casa, pământul, din temelie... Lampa oscila o dată cu casa, o dată cu tot pământul... Fără să mă gândesc la nimic, am pornit spre birou. Dar în mijlocul odăii am simțit iar, sub mine, mişcările violente în zigzag. Am întins brațul, fără să găsesc vreun punct de sprijin. Înnebunită, am făcut doi

---

31 „Aceste ore în care inima devine foc, ca focul, aer ca aerul, iubire, ca iubirea, aceste ore când printr-o misterioasă nebunie, totul e posibil şi totul e sfânt, când nu ştii să spui unde e lumea şi unde e sufletul tău“ (fr).

paşi până la birou. Am ridicat receptorul. (Parcă venea sfârşitul lumii şi voiam neapărat să mă găsesc lângă Michi.) A răspuns o voce de femeie.

— Acolo-i casa domnului Ioanescu? am întrebat.

— Da. Cine e acolo?

Cine-şi îngăduie să mă întrebe pe mine cine sunt? Am uitat tot ce mă despărțea de Michi. Nu mai ştiam decât că sunt nevasta lui, că eu trebuie să întreb cine-i acolo, lângă el, în locul meu. Vocea a repetat din nou, supărată:

— Cine-i acolo?

Nu-mi dădeam seama dacă a încetat sau nu cutremurul. Lampa oscila. Speriată, am spus:

— Vreau să vorbesc cu domnul Ioanescu, dacă-i acasă.

Michi a intervenit

— Cine-i acolo?

Nu am răspuns, fiindcă nu mai ştiam ce să-i spun, de ce-l chemasem. Poate că el nici nu a simțit cutremurul... stă la parter... şi apoi nu e singur... Poate că la el lampa nu oscila... Am pus jos receptorul..

Ştiu acum că nu-l voi mai chema niciodată, că nu mai e al meu.

Ilinco, mă cerți şi ai dreptate. Cum mă scol, mă duc la fereastră, să văd cum e afară. Parcă toata viața mea ar depinde de asta. A plouat, probabil, toată noaptea. Sunt două băltoace în fața trotuarului. Strada e spălată, copacii mai verzi, mai proaspeți. Pe barele balconului stau suspendate picături de apă. Din când în când, câte una se desprinde. Un bărbat trece cu o umbrelă, altul, cu un pachet, un băiat vine pe bicicletă, o fată, cu o broboadă şi coada zbătându-i-se pe spate, se grăbeşte, aproape că aleargă... fusta i se umflă de vânt. Din streaşină curge apa. Pe acoperiş se aud picături grele, de parcă ar ploua încă. Peste casă şuieră un vânt pe care-l bănuiesc umed şi trist, cerul e cenuşiu, opac. Mi-e frig...

Mă duc la bucătărie să caut ceva de mâncare şi nu găsesc. Sună telefonul. Alerg repede, fericită... Dar cineva

întreabă:

— Fabrica de cărămidă?

— Nu, nu-i aici...

Rămân în picioare lângă telefon şi te chem pe tine, Ilinco. Răspunde o voce parcă atunci sculată din somn. Nu ştiu ce să spun. Întrebarea se repetă, mai supărată: „Alo?“ Şi atunci îmi amintesc că eşti la munte şi închid telefonul.

La etajul de sub mine, cineva încearcă mereu aceeaşi bucată la pian... Cred că e Brahms... Un intermezzo. Accente grave, calde. Întrebări neliniştite, răspunsuri care parcă rămân undeva suspendate... Catifele, falduri întunecate, o legănare obsesivă, cu contorsionări care redau neliniştea, întorsături de fraze care aduc lumină şi iar întuneric, din nou lumină. Nu ştiu cine locuieşte acolo. Pentru prima dată aud acorduri de pian...

Ceasul face acelaşi zgomot cu fiecare secundă care trece. Cerul e numai lumină, are o limpezime de lac, cu norii alburii în formă de linii, ca o tremurare de apă liniştită într-o zi de vânt. Soarele e acum deasupra unei case, acum e acoperit de un colț de casă, care parcă a tăiat o felie din el. Casele din fund se profilează pe un fond de fum roşcat. Albastrul cerului e vărgat tot, de linii roşii. Liniile s-au unit. Cerul e acum ca o tafta care îşi schimbă culoarea mereu.

Din fund, către mine, vin acoperişurile şi fragmentele de case, cu câte o fereastră, cu mai multe ferestre, cu câte un zid verde, altul roşu, cele mai multe cenuşii. Cele din fund parcă sunt de fum, capătă consistență numai în măsura în care vin către mine; acoperişurile lor sunt de zăpadă albăstrită de lumina serii care se lasă...

Strada văzută de aici e între două linii curbe, care vin către mine de la stânga la dreapta. Un automobil o ia la dreapta, în dosul unui calcan de casă. Din fund vine în goană un câine mare, care o ia tot pe acolo; apoi, doi tineri, care, în punctul acela se despart.

Pe zidul casei din fața mea se profilează o parte din crengile unei sălcii. Celelalte sunt cu totul aplecate peste drum. Cerul are acum cu totul altă consistență. În

depărtări e verde de smarald, apoi devine roşu, vişiniu… Faldurile mari se încrețesc, se strâng, au acum pete cenuşii… Un om s-a oprit, a întins brațul, cât se poate de sus, şi a aprins felinarul.

Uite, casele au devenit nişte pereți suprapuşi neregulat. Din când în când, se luminează un pătrățel… Din când în când se aprinde un felinar. Zăpada, pe acoperişuri, e acum mai albă, contrastează mai violent cu cenuşiul serii. Un automobil, ca un animal negru, mare, vine din fund, pe drumul arcuit, şi o ia spre stânga, apoi vine o femeie care o ia la dreapta: pe acelaşi drum fuge iar fetița cu broboadă. Şi iar se aprinde lumina într-o fereastră, încă una, şi iar una…

Ilinco, aseară am încercat să citesc o pagină din *Metamorfozele* lui Ovidiu, dar în minte mi-a apărut statuia din centru, capul lui aplecat asupra copilăriei mele… Încă un salt, şi am ajuns la Mangalia.

În cimitirul din curtea geamiei îi pozam unui sculptor. Era căpitanul portului. Sculptura era *„son violon d'Ingres“* Mi se părea bătrân, deşi poate că n-avea mai mult de patruzeci de ani. Dar la şaisprezece ani n-ai nicio îngăduință. Era cam urât, negricios şi tare de o ureche. Habar n-aveam că e însurat. La pozat asista Ştefăniță. El aducea pământul, plastilina, în sfârşit, materia care trebuia însuflețită. Într-o zi, când îl aşteptam pe sculptor pentru ultimele retuşuri, s-a produs o zarvă mare la primul etaj al casei de peste drum. Geamurile s-au făcut țăndări şi două brațe goale au apărut întinzând, ca pe o jertfă, capul meu de lut, care a zburat pe caldarâm. Îngrozită, am închis ochii. Copiii s-au adunat cât ai clipi în stradă. M-am ascuns după o stelă funerară, sub un turban de piatră; când s-au risipit ultimii gură-cască am ieşit în drum şi, cu un aer de vinovăție, am păşit pe lângă cioburile împrăştiate, cu teama de a nu fi recunoscută…

Când am adormit l-am visat pe Petre Barbu. La malul marii, pe nisipul ud, urmele paşilor lui. ÎI căutam după

bărcile pescarilor, printre mahoane, înalte şi negre. Mă încurcam în rețele, printre plasele întinse la soare, când l-am văzut intrând în mare. Am vrut să-l ajung, dar înainta pe dâra soarelui şi soarele mă orbea. Am închis ochii. Când i-am deschis, dispăruse. Mi-am adus aminte că apărea uneori pe dig cu o fată: înaltă, statuară, picioare lungi, solide; un cap de cal. Un cap trist. O rochie decolorată, verzuie. Trăgea după ea o flanelă pe care o ținea de mâneci, sau o punea pe umeri, la întâmplare.

Nu i-am auzit vocea. Se ținea după ea o mătuşa slabă, numai piele şi os, sau o căuta sora ei, o fata bondoacă, cu fața plină de coşuri, dar sigură de ea, veselă. Vorbeau moldoveneşte. Unde dispăreau, de unde veneau, ce era între ea şi Petre Barbu?

Ilinco, am început să pot să citesc. *„Plus je soufre* – spune Catherine Mansfield în Jurnalul ei– *plus je sens énergie de supporter“.*[32]

Insomniile nu mă mai sperie. Noaptea creează un fel de egalitate între oameni. În întuneric se nivelează inegalitățile. Ele iau viață de cum începe să răsară soarele şi se accentuează treptat.

Scrisorile Dianei sunt din ce în ce mai optimiste. Totuşi, ultima e o adevărată surpriză.

Ilinco, am fost la femeia de care ți-am vorbit. O casă plină de copii. Mi-e ruşine că am stat atâta timp departe de tot ce se întâmplă pe lume. Parcă am trăit singură într-o odaie cu toți pereții de oglindă şi m-am văzut pe mine, numai pe mine şi iar pe mine în mii de exemplare. În timpul ăsta s-au chinuit oameni în închisori pentru idei generoase şi condiții de viață mai demne, au muncit, în laboratoare, zi şi noapte, pentru a înainta cu o fracțiune de pas în neînțelesul vieții. Eu ce-am făcut? Umeri încovoiați, împovărați ca ai tatii, ce am făcut pentru ei? Când mă

---

32 *„Cu cât sufăr mai mult, cu atât am mai multă energie să suport“.*

gândesc la Alex, mi se pare că mi-am scrântit stupid piciorul, alunecând pe o coajă de pepene, şi în jurul acestei meschine întâmplări mi-am adunat toată energia, toate gândurile, toate emoțiile. Dar iată-mă vindecată. Umblu pe stradă ca un om întreg şi parcă am mai crescut în timpul bolii. Văd acum totul altfel, de la o altă înălțime, cu alți ochi, de pe o treaptă mai sus.

Vitrinele librăriilor sunt pline de cărți. Aş vrea să le mângâi pe toate, să-mi cer iertare că atâta timp am trecut pe lângă ele fără să le văd. Mi se pare că abia acum descopăr oamenii, culorile, lumina, poate fiindcă întâia dată privesc în jurul meu cu generozitate. Şi o bucurie caldă, fără margini, mă pătrunde la gândul că după ziua asta vor veni altele. Cerul e încă zbârlit, primăvara se lasă aşteptată. Zăpada mieilor s-a scuturat şi au apărut mâțişorii de salcie aurii. Pe taburetul din fața mea a apărut un triunghi luminos. E o rază de soare care a luat forma asta. O rază de soare intră acum şi în odaia lui Michi, dar ia desigur altă formă... Mă întrebam odată, cum va fi ziua în care nu voi mai fi agățată de el ca iedera de zid, şi iat-o!

Pe covor a apărut, forma ferestrei făcută de soare. Ridic în acest cadru brațul, îl las jos şi-l ridic iar, apoi mă amuz să desfac degetele şi să urmăresc mişcările umbrei lor în soare. Deodată dispar umbrele degetelor, ale brațelor, cadrul ferestrei...

Totuşi, nu mă mai simt singură. Curios! Nu mai mi-e frig. O vrabie s-a aşezat pe muchia balconului, a privit tremurând capul de o parte şi de alta şi a zburat. Câțiva porumbei au traversat strada pe deasupra caselor, albi cu pete cafenii. Sună clopotele la biserică. Să fie duminică? Mă pomenesc zâmbind fără să ştiu de ce. O rază de soare trece pieziş printr-un loc în care cerul de fum opac se deschide, ca în pozele care arată Învierea.

Sfârşit

Redactor: MARCELA RADU
Tehnoredactor: MARILENA LUNGULESCU

Bun de tipar: 13.X.1989
Coli de tipar: 21,5
CRAIOVA, 1990

Întreprinderea poligrafică „Oltenia“
Bulevardul 1 Mai nr. 102, Craiova
Comanda nr. 261

Lei 18

SCRISUL ROMÂNESC